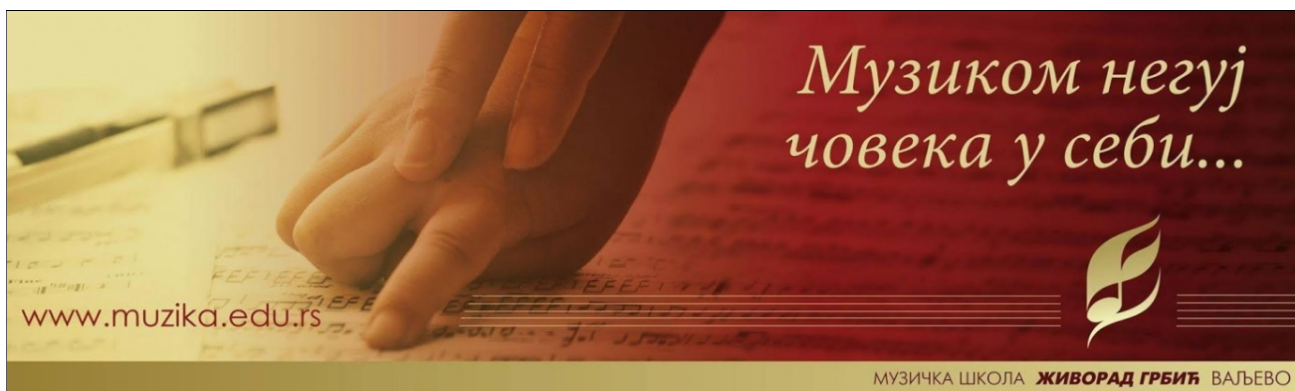

МУЗИЧКА ШКОЛА **ЖИВОРАД ГРБИЋ** ВАЉЕВО

Адреса: ул. Карађорђева 122
14 000 Ваљево
Телефон: 014 222 267
е – mail: muzika.valjevo@gmail.com
Web site: www.muzika.edu.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Назив и врста ШП	Школски програм за основно и средње музичко образовање и васпитање
Трајање ШП	Школски програм ће се примењивати од 2023/24. год. до 2027/28. школске године
Сврха ШП:	Обезбеђивање остваривања планова и програма наставе и учења и задовољење образовних интереса и потреба ученика, родитеља/законског заступника и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе. Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља/законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.
Циљеви и задаци ШП:	1. Конкретизација и прилагођавање законом прописаног наставног плана и програма условима и ресурсима школе; 2. Информисање ученика, родитеља и локалне заједнице о образовним садржајима.
Примена:	<ul style="list-style-type: none">Ученици уписани у припремни и први разред основне музичке школе школске 2019/2020. године и касније;Ученици уписани у први разред средње музичке школе школске 2020/2021. године и касније.
Језик на коме се остварује ШП	Српски језик

Ваљево, јун 2023. године

САДРЖАЈ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	6
II НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКО ПРОГРАМА	7
III ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ	8
IV ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД	10
СОЛФЕЂО – ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД.....	10
V ОСНОВНА МУЗИЧКА ШКОЛА.....	12
1. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:	12
2. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА	12
3. УПИС УЧЕНИКА У ОСНОВНУ МУЗИЧКУ ШКОЛУ.....	13
4. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	13
4.1. Наставни одсеци по месту школе.....	13
4.1.1. Матична школа Ваљево.....	13
4.1.2. Издвојено одељење Лајковац.....	14
4.1.3. Издвојено одељење Мионица	14
4.1.4. Издвојено одељење Осечина.....	14
4.2. Обавезни наставни предмети по дужини трајања школовања и одсецима	14
4.2.1. Шестогодишње школовање	14
Клавир, виолина, виола, виолончело, хармоника, гитара, флаута, кларинет, саксофон и труба	14
4.2.2 Четворогодишње школовање	15
Соло певање.....	15
Српско традиционално певање	15
4.3. Обавезни наставни садржаји.....	15
4.4. Факултативни део и њихови садржаји	15
4.5. Организација наставе	16
4.5.1. Настава за ученике на кућном и болничком лечењу	17
4.5.2. Настава код куће	17
4.5.3. Настава на даљину	18
4.6. Испити и смотре.....	18
4.7. Начин и поступак остваривања прописаних програма наставе и учења у основном музичком образовању и васпитању.....	19
4.7.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ГРУПНЕ НАСТАВЕ	20
4.7.1.1. СОЛФЕЂО ЗА ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	20
4.7.1.2. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	30
4.7.1.3. СОЛФЕЂО ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СОЛО ПЕВАЊЕ.....	31
4.7.1.4. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СОЛО ПЕВАЊЕ	38
4.7.1.5. СОЛФЕЂО ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ	39
4.7.1.6. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ	46
4.7.1.7. ОРКЕСТАР	47
4.7.1.8. ХОР.....	47
4.7.1.9. КАМЕРНА МУЗИКА.....	48

4.7.1.10. ГРУПНО ПЕВАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ	49
4.7.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ИНДИВИДУАЛНЕ НАСТАВЕ	54
4.7.2.1. КЛАВИР	54
4.7.2.2. ВИОЛИНА	62
4.7.2.3. ВИОЛА	70
4.7.2.4. ВИОЛОНЧЕЛО	75
4.7.2.5. ГИТАРА	82
4.7.2.6. ХАРМОНИКА	89
4.7.2.7. ФЛАУТА	96
4.7.2.8. КЛАРИНЕТ	103
4.7.2.9. САКСОФОН	109
4.7.2.10. ТРУБА	115
4.7.2.11. СОЛО ПЕВАЊЕ	122
4.7.2.12. СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ	127
4.7.2.13. УПОРЕДНИ КЛАВИР – СОЛО ПЕВАЊЕ	132
4.7.2.14. УПОРЕДНИ КЛАВИР – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ	138
5. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА	144
6. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	144
VI СРЕДЊА МУЗИЧКА ШКОЛА	145
1. ЦИЉЕВИ СРЕДЊЕГ МУЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА:	145
2. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ПРОЦЕС И ИСХОДЕ УЧЕЊА	145
3. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СРЕДЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ	148
3.1. Општеобразовни предмети у средњој музичкој школи	148
3.2. Предмети одсека класичне музике	148
3.3. Предмети одсека за музичку теорију	149
3.4. Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности	149
3.5. Остваривање плана и програма наставе и учења	150
3.6. Главни предмети	150
3.7. Испити	150
3.8. Организација наставе	153
3.9. Настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће и настава на даљину	153
3.10. Подела одељења на групе према врсти предмета	154
4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СРЕДЊЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ	154
4.1. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	154
4.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	155
4.1.2. СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ	160
4.1.3. ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК	183
4.1.4. ПСИХОЛОГИЈА	212
4.1.5. СОЦИОЛОГИЈА	215
4.1.6. ИСТОРИЈА	218
4.1.7. МАТЕМАТИКА	230
4.1.8. ФИЗИКА	238
4.1.9. ИНФОРМАТИКА	241
4.1.10. ФИЛОЗОФИЈА	247
4.1.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	249

4.1.12. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	260
4.1.13. ВЕРСКА НАСТАВА	264
4.2. ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОГРАМИ ЗА СВЕ ОДСЕКЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ	270
4.2.1. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	270
4.2.2. ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА	273
4.2.3. МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ	276
4.2.4. ИСТОРИЈА МУЗИКЕ	279
4.2.5. НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ	286
4.2.6. ХОР	289
4.2.7. ОРКЕСТАР	290
4.3. ПРОГРАМИ ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ	291
4.3.1. ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК ЗА УЧЕНИКЕ СОЛО ПЕВАЊА	291
4.3.2. ХАРМОНИЈА – ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ	321
4.3.3. КОНТРАПУНКТ - ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ	325
4.3.4. СОЛФЕЂО – ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ	327
4.3.5. УПОРЕДНИ КЛАВИР за ученике ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ (осим за соло певаче)	335
4.3.6. УПОРЕДНИ КЛАВИР за ученике ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ, главни предмет СОЛО ПЕВАЊЕ	343
4.4. ПРОГРАМИ ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ	354
4.4.1. ХАРМОНИЈА – ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ	354
4.4.2. КЛАВИР „А“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу, главни предмет Клавира	359
4.4.3. КЛАВИР „Б“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу - Одсек за класичну музику, главни предмет гудачки и дувачки инструменти	369
4.4.4. КЛАВИР „Ц“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу - Одсек за класичну музику, главни предмет Соло певање, Одсек за српско традиционално певање и свирање, главни предмет Српско традиционално певање	377
4.5. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ - ОДСЕК КЛАСИЧНЕ МУЗИКЕ	388
4.5.1. КЛАВИР	388
4.5.2. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за клавиристе	401
4.5.3. КЛАВИРСКИ ДУО	410
4.5.4. ВИОЛИНА	415
4.5.6. ВИОЛА	426
4.5.7. ВИОЛОНЧЕЛО	438
4.5.8. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА – гудачки инструменти	450
4.5.9. ГИТАРА	451
4.5.10. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА – гитара	458
4.5.11. ХАРМОНИКА	460
4.5.12. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за хармоникаше	471
4.5.13. ФЛАУТА	473
4.5.14. КЛАРИНЕТ	480
4.5.15. САКСОФОН	487
4.5.16. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за дрвене дуваче	493
4.5.17. ТРУБА	494
4.5.18. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за лимене дуваче	500
4.5.19. СОЛО ПЕВАЊЕ	501
4.5.20. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за соло певаче	510
4.5.21. КАМЕРНА МУЗИКА	512
4.6. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ - ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ	513
4.6.1. СОЛФЕЂО	513

4.6.2. ХАРМОНСКА ПРАТЊА	521
4.6.3. АРАНЖИРАЊЕ	522
4.6.4. ХОРСКЕ ПАРТИТУРЕ	524
4.6.5. ДИРИГОВАЊЕ	525
4.6.6. УВОД У КОМПОНОВАЊЕ	527
5. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА	528
6. МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА	528
VII ОСТАЛИ ПРОГРАМИ	529
1. Програм додатне, допунске и припремне наставе	529
1.1. Додатна настава	529
1.2. Допунска настава	529
1.3. Припремна настава	530
1.3.1. Припремна настава за полагање разредних испита	530
1.3.2. Припремна настава за полагање поправних испита	530
1.3.3. Припремна настава за полагање годишњих испита	531
1.3.4. Припремна настава за полагање матурских испита	531
1.3.5. Припремна настава за полагање допунских и ванредних испита у СМШ	531
1.3.6. Припремна настава за упис у СМШ „Живорад Грбић“	531
1.4. Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа	532
1.5. Факултативна наставна	533
1.6. Програм културних активности школе	533
1.7. Програм ваннаставних / слободних активности	534
1.8. Програм професионалне оријентације (ОМШ) и каријерног вођења и саветовања (СМШ)	535
1.9. Програм здравствене заштите	536
1.10. Програм заштите животне средине	537
1.11. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, превенције других облика ризичног понашања	537
1.12. Програм школског спорта	539
1.13. Програм сарадње са локалном самоуправом	539
1.14. Програм сарадње са породицом	540
1.15. Програм излета, екскурзија и студијских путовања	541
1.16. Програм безбедности и здравља на раду	541
1.17. Програм социјалне заштите	542
1.18. Остваривање и прилагођавање програма музичког образовања и васпитања ученика изузетним способностима /члан 12.	542
1.19. Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке	543
1.20. Индивидуални образовни планови	543
1.21. Ученички парламент	544
1.22. Одељењска заједница	545
1.23. Програм рада школске библиотеке и нототеке	545
1.24. Програм васпитног рада са ученицима	546

1.25. Програм спречавања осипања ученика / напуштања школе.....	547
VIII Пројекти школе.....	549
1. Школска такмичења.....	549
1.1. Такмичење гудача.....	549
1.2. Такмичење гитаре.....	549
1.3. Такмичење клавириста.....	551
1.4. Такмичење хармоникаша.....	551
1.5. Такмичење дувача.....	552
2. Пројекти / међународна такмичења у организацији школе.....	553
IX ПРОГРАМИ ОРГАНА ШКОЛЕ.....	556
СТРУЧНИХ ОРГАНА, АКТИВА, ТИМОВА и осталих запослених.....	556
1. Орган управљања – Школски одбор.....	556
2. Орган руковођења - директор школе.....	556
3. Помоћник директора.....	557
4. Саветодавни органи – Савет родитеља.....	558
5. Стручни органи школе, стручна већа, активи, тимови.....	558
5.1. Наставничко веће.....	558
5.2. Одељењско веће.....	559
5.2.1. Одељењски старешина.....	559
5.3. Стручно веће за области предмета.....	560
5.4. Стручни актив за развојно планирање.....	561
5.5. Стручни актив за развој школског програма.....	561
5.6. Педагошки колегијум.....	562
5.7. Тимови.....	562
5.7.1. Тим за инклузивно образовање.....	562
5.7.2. Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.....	562
5.7.3. Тим за самовредновање квалитета рада школе.....	563
5.7.4. Тим за обезбеђивање квалитета и развој школе.....	563
5.7.5. Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва.....	564
5.7.6. Тим за професионални развој.....	564
6. Остали запослени.....	565
6.1. Секретар.....	565
6.2. Наставници.....	565
6.3. Стручни сарадници (педагог и нототекар).....	565
6.4. Финансијско рачуноводствена служба.....	566
6.5. Помоћно техничко особље.....	566
X Праћење остваривања Школског програма.....	568

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Основу овог Школског програма представља:

Закон о основама система образовања и васпитања	"Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 – др. Закон, 10/2019, 6/2020 и 129/2021
Закон о основном образовању и васпитању	"Службени гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. Закон, 10/2019 и 129/2021
Закон о средњем образовању и васпитању	"Службени гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. Закон, 6/2020, 52/2021 и 129/2021 - др. закон
Закон о уџбеницима	„Службени гласник РС“, бр. 27/2018
Правилник о Националном оквиру образовања и васпитања	"Службени гласник РС", бр. 98/17
План и програм наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање	„Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 5/2019
Правилник о наставном плану и програму основног музичког образовања и васпитања	„Службени гласник РС – Просветни гласник“, бр. 5/2010
Правилник о плану и програму наставе и учења уметничког образовања и васпитања за средњу музичку школу	„Службени гласник РС – Просветни гласник“ 8/20 и 11/20
Правилник о плану и програму наставе и учења за гимназију	„Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 4/20
Правилник о наставном плану и програму предмета верска настава за средње школе	„Просветни гласник“, бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16
Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању	"Службени гласник РС", бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020
Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању	"Службени гласник РС", бр. 82/2015, 59/2020 и 95/2022
Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на силе, злостављање и занемаривање	"Службени гласник РС", бр. 46/2019 и 104/2020
Правилник о стандардима рада квалитета установе	"Службени гласник РС", бр. 14/2018
Правилник о вредновању квалитета рада установа	"Службени гласник РС", 10/2019
Закона о безбедности и здрављу на раду	"Службени гласник РС", 35/2023

ИНТЕРНИ АКТИ:

Развојни план дел.бр. 235/1 од 28.04.2023.

Статут дел.бр.2140 од 19.06.2019 и 474 од 27.06.2022.

Правилник о организацији и систематизацији радних места дел.бр.711 од 15.09.2022.

Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује МШ “Живорад Грбић“ (дел.бр. 1120 од 12.11.2015).

Годишњи планови рада школе.

Извештаји о раду школе.

II НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм утемељен је на начелима:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

III ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ

Решењем Републичког секретаријата за образовање, науку и физичку културу број 614-01-57/90-02 извршено је оснивање средње школе, а верификација 25.05.1994. године решењем број 022-05-210/94-03 од стране Министарства просвете Републике Србије. У средњој школи настава се организује у четворогодишњем трајању за образовне профиле: музички извођач класичне музике и музички сарадник, а школа поседује верификацију и за образовне профиле музички извођач-џез музичар и музички сарадник-етномузиколог (решење Министарства просвете, науке и технолошког развоја број 022-05-210/94-03 од 25.02.2015.).

По решењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја број 610-00-91/2016-07 од 25.05.2018. године школа испуњава прописане услове да може обављати делатност основног музичког образовања и васпитања и остваривање програма основног музичког образовања и васпитања - припремни разред у седишту школе у Ваљевоу и у издвојеном одељењу у Лајковцу. По решењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја број 022-05-378/2019-07 од 25.08.2022. године школа испуњава прописане услове за обављање делатност основног музичког образовања и васпитања остваривање програма основног музичког образовања и васпитања - припремни разред у издвојеном одељењу у Мионици, као и у издвојеном одељењу у Осечини по решењу Министарства просвете, науке и технолошког развоја број 022-05-109/2022-07/1 од 25.08.2022. године.

Музичка школа „Живорад Грбић“ у Ваљевоу основана је одлуком Народног одбора општине Ваљево 24. септембра 1952. године, а почела је са радом 1. октобра 1954. године. На почетку рада школа је имала само два одсека – за виолину и клавир. Током прве школске године, као нова специфична установа у граду, музичка школа се тек упознала са организацијом наставе, наставним планом и програмом, литературом, правилницима. Све наведено тражено је од београдских школа и секретаријата Удружења музичких педагога, који су по том питању имали искуства.

Школске 1955/1956. године уведени су нови одсеци: контрабас, виолончело, труба и кларинет, а годину дана касније и одсек флауте. С обзиром на то, отворила се могућност за формирање ђачког оркестра од двадесетичетири ученика. У музичкој школи су углавном радили војни музичари, али је школа редовно сарађивала са професорима из београдских школа и академија. Први концерт који је одржан у школи био је у јануару 1955. године. Посећеност концерта била је велика и може се рећи да је то био почетак едукативног утицаја музичке школе, пре свега на младе нараштаје.

Управа школе оформила је школске 1958/1959. године припремни разред у који су се уписала деца старости од пет до девет година. Наредне школске године отворен је и одсек хармонике, те је, осим школског оркестра, у то време био успешан и оркестар хармоника, као и мешовити хор.

Музичка школа је претпрела и кризу која је настала услед разних унутрашњих проблема и довела чак и до укидања школе 1967. године. Овај догађај је снажно утицао на стање музичке културе у ваљевском крају и на добар део јавности. Међутим, чињеница да без музичке школе нема ни музичког образовања и васпитања, утицала је на свест људи да се почне размишљати о поновном отварању ове установе. Зато, две године касније – 1969. године отворена је нова страница у историји музичке школе и она поново почиње рад у септембру месецу, под кровом Дома културе у Ваљевоу. Године 1970. школа има 80 ученика на три одсека: гитара, флаута и кларинет.

Почетак седамдесетих година претходног века био је тежак за рад музичке школе у Ваљевоу. Наиме, инструментаријум је био изузетно оштећен, а наставни кадар није било могуће пронаћи у самом граду. У извештајима се ишчитавају настојања да школа мора да прими већи број ученика, уколико се тежи ширењу музичке културе у граду. На основу овога се увиђа да је већ од седамдесетих година XX века, један од главних циљева ваљевске музичке школе била популаризација музике у граду.

Године 1988. школа је добила простор, зграду наменски грађену за потребе ученика музичке школе. Од тада Ваљево има једну од најлепших музичких школа у Србији са учионицама опремљеним за индивидуални рад, групну наставу, као и две сале. Од 2006. године целокупна настава на нивоу основне и средње школе се реализује у овој згради.

Године 1990. школа „Живорад Грбић“ постаје прва средња музичка школа у Западној Србији, на тај начин потврђујући претходне успехе и започињући нову етапу у свом развоју. Октобра 1994. године при школи се отвара и издвојено одељење у Лајковцу са наставом на четири инструмента: хармоника, клавир, виолина и гитара.

Од почетка XXI века живот школе поред редовних активности дефинише и организација великог броја концерата, што доказује изузетно развијену концертну делатност школе и указује да улога музике у културном животу Града јача, а да се културни идентитет града знатно обогаћује. Овај период карактерише и значајније присуство ученика на бројним такмичењима у земљи и иностранству на којима остварују изузетне резултате.

У периоду од 2015. до 2022. године приметно је ширење школе. У септембру 2018. године при школи се отвара и издвојено одељење у Мионици а у септембру 2022. године и издвојено одељење у Осечини, Ово је и период настанка односно развоја великих школских ансамбала. У школи континуирано раде гудачки оркестар ОМШ и оркестар хармоника, као и хорови основне и средње школе. У периоду од 2013. до 2018. године формирају се и нови ансамбли; гудачки оркестар „Феникс“, девојачки хор средње музичке школе, оркестар флаута „Флаутисимо“, оркестар гитара и етномузиколошка секција школе. Ови ансамбли значајно унапређују квалитет концерата школе, али својим постојањем и јачањем стварају амбијент за покретање амбициозних и већих пројеката школе на међународном нивоу.

Од 2005. године МШ „Живорад Грбић“ постаје све ангажованија по креирању и покретању нових пројеката који за циљ имају унапређење квалитета рада школе, могућност и доступност музичког образовања за сву дечију популацију али и повезивање кроз креативну сарадњу са другим образовним и музичким институцијама у земљи и иностранству. Најзначајнији пројекти школе покренути у овом периоду су *Музичко забавиште*, четири међународна такмичења: Међународни сусрети флаутиста Тахир Куленовић (од 1999. године), ВАРТ – међународно такмичење гитариста (од 2009. године), Међународни фестивал хорова ХОРФЕСТ (од 2016. године), Међународно такмичење гудача Златне степенице (од 2016. године). и формирање школске библиотеке/нототеке (2021.)

У циљу афирмације ученика, стицања нових знања и вештина, значајнијег позиционирања школе на културном пољу земље и региона, МШ „Живорад Грбић“ од 2015. године развија и међународну сарадњу са МШ „Фран Корун Кожељски“ (Велење, Словенија) и Гимназијом „Ширен“ (Пфафенхофен, Немачка). У оквиру ових сарадњи реализована су концертна гостовања професора обе школе у Србији, Словенији и Немачкој, а 2018. године под генералним покровитељством Владе Републике Баварске и најзначајнији школски пројекат, европским наградама вишеструко награђивана међународна копродукција опере „Дидона и Енеј“ Хенрија Персла у којој је учествовало више од сто ученика, професора и професионалаца, носиоца културног живота Пфафенхофена и Ваљева. У јануару 2022. покренут је пројекат међународне сарадње са италијанским удружењем младих флаутиста из Трста „Асоцијација Флаутиста – Трст“ са којима су до краја 2022. године реализовани заједнички концертни пројекти. На нивоу хоризонталне сарадње у земљи, у периоду од 2017. до 2022. школа је остварила пројекте концертне сарадње са МШ „Михајло Вукдраговић“ из Шапца, МШ „Вук Караџић“ из Лознице и „Ваљевском гимназијом“.

Наставници ваљевске музичке школе успевају да паралелно развијају педагошку и извођачку делатност, чланови су камерних састава и руководе школским ансамблима, чиме утичу на развој свести ученика о бављењу музиком и константно их наводе на размишљање о истој. Културни живот Града је у периоду од 2006. до 2023. обогаћен формирањем камерних ансамбала наставника – квартет и трио МиСС, трио „Аморозо“ трио „АРТИС“, ансамбл „Полиптих“ и хорови *Va carrella* и Емануил које су покренули и њима диригују наставници школе.

Висок квалитет рада педагога школе али и њених ученика вишеструко је вреднован и најзначајнијим наградама присутним на пољу образовања и културе у граду и земљи, међу којима издвајамо Награду Града Ваљева, Награду Удружења музичких и балетских педагога Србије и Повељу Капетан Миша Настасијевић.

Приликом спољашњег вредновања реализованог од стране МПНТР реализованог 2017. године, школа је оцењена највишом оценом (4).

Наставни кадар МШ „Живорад Грбић“ расте из године у годину, приметно је велико враћање бивших ученика, професионалних музичара, што утиче на унапређење квалитета рада. Сви одсеци јачају, повећава се број ученика, а организација концертних сезона је изузетно успешна (око 40 концерата сваке године). У школи је развијено стручно усавршавање видљиво кроз организацију трибина, округлих столова и мастер класова – кроз континуирану сарадњу са музичким академијама. Школа све интензивније реализује заједничке пројекте са свим другим образовним и културним институцијама у граду, али је врло видљиво и унапређивање сарадње на хоризонталном нивоу са музичким школама и у земљи и у иностранству.

Све горе наведено доказује чињеницу да се МШ „Живорад Грбић“ за скоро 70 година постојања изградила у респектабилну образовну институцију, али и носиоца музичке културе у Граду сво време верна ставу проф. Живорада Грбића, да не постоје мале и велике средине већ у свакој средини само велика хтења људи, смелости, вештине, љубав и посвећеност по којима се вреднује и воли стварност у којој смо рођени да од ње, за поколења креирамо лепше, паметније и културније место за живот.

IV ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

ЦИЉ:

Да код ученика развије љубав према музици, слободу и способност да се изразе кроз музику, чиме се ствара квалитетна основа за даљи наставак бављења музиком.

УЗРАСТ:

Деца узраста до 8 година.

ФОНД И ТРАЈАЊЕ ЧАСА:

2 часа недељно, час траје 45 минута.

ТРАЈАЊЕ ШКОЛОВАЊА:

1 година

НАЧИН ОРГАНИЗОВАЊА НАСТАВЕ:

Групна настава

НАСТАВНИ САДРЖАЈИ:

Прописани Планом и програмом наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 5/2019)

СОЛФЕЂО – ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

(Годишњи фонд часова: 70)

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Извођење музике, Мелодика, Ритам, Музичка писменост,
- Музичко стваралаштво,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- Ученик изводи покрете док слуша дечије и народне песме и примере из литературе;
- Изражава доживљај музике коју слуша цртањем;
- Препознаје елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- Препознаје различите инструменте и извођачке саставе, и разлику између вокалне и инструменталне музике;
- Наводи композиторе чију је музику имао прилике да слуша и заволи;
- Изводи бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова;
- Пева по слуху песмице моделе;
- Описује својим речима доживљај музике у дуру и молу;
- Описује својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера; пише ноте различитог трајања и кључеве уз помоћ наставника;
- Препознаје и изводи песмице различитом динамиком (јакo и тихо);
- Препознаје и изводи песмице различитог темпа (споро и брзо);
- Изводи ритам уз покрет;
- Уочава разлику између дводела и тродела;
- Прати своје певање уз помоћ ритмичког инструмента;
- Пева и препознаје задате тонове и мотиве неутралним слогом;
- Мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;

- Смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице;
- Прави музичке инструменте од различитих материјала;
- Пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице, као и адекватно понашање на концертима и јавним наступима; култура одевања, како на сцени, тако и у публици.

САДРЖАЈИ:

- Слушање музике уз покрет.
- Слушање музике уз цртање.
- Елементи музичке писмености (препознавање кроз слушање).
- Музички Орфофв инструменти, хор, оркестар и ансамбли.
- Вокална и инструментална музика.
- Дела различитих музичких жанрова примерени узрасту.
- Певање дечијих и народних песмица примереног садржаја и карактера, различитог тонског рода и песмица модела.
- Препознавање дурског и молског тонског рода.
- Развој музикалности.
- Музичка графомоторика: писање нотних вредности у линијском систему, писање виолинског и бас кључа.
- Основне ознаке за динамику (форте, пиано).
- Основне ознаке за темпо (спор и брз).
- Препознавање нотних трајања у примеру.
- Покрет у функцији ритма.
- Извођење ритмичке пратње-Орфов инструментаријум (бубњићи, звечке, ...) и ручно израђени инструменти.
- Опажање и интонирање тонова и мотива неутралним слогом.
- Записивање нотних трајања: четвртине и осмине.
- Транспоноване песмица по слуху.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Ритмичка пратња дечијим музичким инструментима: звечке, фрулице, даире,...
- Слушање и уважавање извођача.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Јавни час – извођење научених песмица на концертима:

- *Новогодишњи концерт*
- *Осмомартовска честитка*
- *Дан школе*

V ОСНОВНА МУЗИЧКА ШКОЛА

1. ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

1. Развијање музичких способности – слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије;
2. Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима одабраног инструмента/гласа;
3. Овладавање основном техником свирања, односно вокалном техником на одабраном инструменту/гласу;
4. Развијање вештине коришћења различитих елемената музичке изражајности (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације) у стилском и емоционалном обликовању композиција;
5. Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу.
6. Развијање стваралачких способности, критичког мишљења мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
7. Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
8. Развијање личног и националног идентитета кроз очување музичке традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
9. Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
10. Усвајање правила понашања при слушању и извођењу музике.

2. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Структура програма свих наставних предмета је приказана на исти начин: на почетку се налази циљ наставе и учења предмета за ниво основног образовања и васпитања, а затим су за сваки разред приказане области/теме, предметни исходи, садржаји и програми испита и смотри. Литература која ће се користити биће избор понуђене из *Плана наставе и учења*.

На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом. Све то чини полазну основу наставницима за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад, као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања и разговор са колегама.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

3. УПИС УЧЕНИКА У ОСНОВНУ МУЗИЧКУ ШКОЛУ

- У I разред основне музичке школе за инструменте: **виолина, виола, виолончело, гитара, клавир, хармоника, флаута**, може да се упише ученик од **9 година и млађи**.
- У I разред основне музичке школе за инструменте: **кларинет, саксофон, труба**, може да се упише ученик од **11 година и млађи**.
- У I разред основне музичке школе за соло певање, може да се упише: **за женске гласове** – ученик од **13 година и старији**, а **за мушке гласове** – ученик од **16 година и старији**.
- У I разред основне музичке школе **за српско традиционално певање и свирање** може да се упише ученик од **10 година и старији**.
- У I разред основне музичке школе може да се упише и ученик старији него што је прописано, уколико на пријемном испиту испољи изузетне музичке способности.

Сви кандидати полажу пријемни испит према *Правилнику о испитима у МШ „Живорад Грбић“*, а рангирање се врши на основу резултата пријемног испита, изражених жеља за упис одређених инструмената и капацитета школе који се приказују у конкурс за упис ученика у ОМШ за сваку школску годину.

Ученици могу похађати основну музичку школу у својству **редовног** и **ванредног** ученика.

4. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

(приказ циклуса образовања, наставних предмета, фонда часова по предметима и разредима)

4.1. Наставни одсеци по месту школе

ОБАВЕЗНИ ОДСЕЦИ:

- Одсек за класичну музику
- Одсек за српско традиционално певање и свирање

4.1.1. Матична школа Ваљево

Одсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- клавир,
- виолина,
- виола,
- виолончело,
- хармоника,
- гитара
- флаута
- кларинет
- саксофон
- труба

Четворогодишње школовање садржи програм образовања за ученике:

- соло певања

Одсек за српско традиционално певање и свирање

Четворогодишње школовање садржи програм образовања за ученике:

- српског традиционалног певања и свирања

4.1.2. Издвојено одељење ЛајковацОдсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- клавир,
- виолина,
- виолончело,
- хармоника и
- гитара.

4.1.3. Издвојено одељење МионицаОдсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- клавир,
- виолина,
- виолончело
- хармоника,
- флаута
- гитара и
- кларинет.

Одсек за српско традиционално певање и свирање

Четворогодишње школовање садржи програм образовања за ученике:

- српског традиционалног певања.

4.1.4. Издвојено одељење ОсечинаОдсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- клавир,
- виолина,
- хармоника и
- гитара.

4.2. Обавезни наставни предмети по дужини трајања школовања и одсецима**4.2.1. Шестогодишње школовање****Одсек класичне музике**

Клавир, виолина, виола, виолончело, хармоника, гитара, флаута, кларинет, саксофон и труба

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	Фонд часова											
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	66
СВЕГА	4	140	4	140	4	140	6	210	6	210	7	231

4.2.2 Четворогодишње школовање

Одсек класичне музике

Соло певање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
	Фонд часова							
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
Певање	2	70	2	70	2	70	2	66
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	33
Упоредни клавир	1	35	1	35	1	35	1	33
СВЕГА	5	175	5	175	65	175	6	198

Одсек српско традиционално певање и свирање

Српско традиционално певање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
	Фонд часова							
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
Инструмент	1	35	1	35	1	35	1	33
Групно певање	1	35	1	35	1	35	1	33
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	66
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	33
Упоредни клавир	1	35	1	35	1	35	1	33
СВЕГА	5	175	5	175	5	175	6	198

4.3. Обавезни наставни садржаји

Прописани су следећим Правилницима:

- За ученике који су уписали први разред школске 2019/20. године и касније - План и програм наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање („Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 5/2019) и
- За ученике који су уписали први разред школске 2010/11. до 2018/19. године - Наставни план и програм основног музичког образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник“ бр. 5/2010)

4.4. Факултативни део и њихови садржаји

У складу са ресурсима школе, интересовањима ученика и потребама локалне заједнице, школа организује активности које уједно представљају културну и јавну делатност школе:

- организовање школских и ваншколских ученичких јавних наступа и концерата (појединци, ансамбли, оркестри и хорови);
- организовање концерата школских професора и ученика (*Концерт добродошлице, Новогодишњи концерт, концерт поводом Дана школе*);

- организовање концерата гостујућих музичких уметника ;
- активности везане за организовање ученичког учешћа на домаћим и међународним музичким такмичењима (за појединце, камерне ансамбле, оркестре и хорове), смотрема, фестивалима и сличним манифестацијама;
- организовање Сусрета флаутиста „Тахир Куленовић“;
- организовање такмичења гитариста “Варт“;
- Ваљевски фестивал хорова;
- Међународно такмичење гудача „Златне степенице“;
- организовање прослава Нове године, Школске славе Свети Сава, Дана школе и завршетак школовања ученика школе;
- организовање школских такмичења по одсецима;
- организовање мајсторских курсева истакнутих музичких педагога и извођача (семинари за ученике и професоре школе)
- организовање предавања, семинара, трибина и саветовања везаних за музичку педагошко-извођачку проблематику;
- организовање медијских промоција школе (новине, телевизија, Web презентација, постери, позивнице, флајери...);
- успостављање разних облика сарадње са домаћим и иностраним културним институцијама.

4.5. Организација наставе

Индивидуална настава:

- Настава главног предмета – инструмента, односно певања;
- Током шестогодишњег (I, II, III разред) и четворогодишњег (I, II разред) основног музичког образовања и васпитања, час траје 30 минута, а у свим осталим разредима 45 минута.
- Настава главног предмета и упоредног клавира је индивидуална у свим разредима.
- Час упоредног клавира за соло певање и српско традиционално певање траје 45 минута.

Групна настава:

- Припремни разред,
- Солфеђо,
- Теорија музике,
- Оркестар / хор / камерна музика, групно певање.
- Група у програму наставе и учења за припремни разред може да има од 12–16 ученика.
- Група у програму наставе и учења за предмете: Солфеђо и Теорија музике може да има од 7–12 ученика, Оркестар од 12–30 ученика и Хор до 50 ученика. Када школа није у могућности да формира хор/оркестар онда формира камерни ансамбл у групи до 12 ученика.
- Група у програму наставе и учења за предмет: Групно певање на одсеку за Српско традиционално певање и свирање може да има од 2–8 ученика.

Настава оркестра, хора, камерне музике:

- Обавезна је за ученике IV, V и VI разреда виолине, виоле, виолончела, хармонике, флауте, кларинета, саксофона и трубе.
- Поред стандардних оркестарских састава школа може да формира и оркестре нестандартних састава у зависности од заступљености инструмената по врсти и годинама учења.
- Ученици инструмента који не свирају у оркестру обавезни су да похађају наставу хора.
- Настава камерне музике - организује се за ученике IV, V и VI разреда шестогодишњег, као и за ученике III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања у

случају када школа није у могућности да формира велике ансамбле – хор и оркестар и у оквиру додатне наставе.

- Часови оркестра, хора и камерне музике трају по 45 минута. За потребе јавне и културне делатности могуће је повећати фонд часова из ових предмета.

Клавирска сарадња - корепетиција:

- Наставник корепетитор држи ученику наставу у присуству његовог наставника главног предмета и самостално као припрему за јавни наступ.

Циклус и инструменти	Трајање часова корепетиције
I циклус – гудачки и дувачки инструменти	15 минута недељно по ученику
I циклус – соло певање	30 минута недељно по ученику
II циклус – гудачки и дувачки инструменти	30 минута недељно по ученику
II циклус – соло певање	45 минута недељно по ученику

Трајање часова у односу на дужину школовања:

- У првом циклусу шестогодишњег и четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања, час индивидуалне наставе и групног певања траје 30 минута. Час упоредног клавира за ученике соло певања и српског традиционалног певања траје 45 минута.
- У другом циклусу часови групне наставе и сви остали часови индивидуалне наставе трају 45 минута.

4.5.1. Настава за ученике на кућном и болничком лечењу

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу, уз сагласност Министарства, За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи.

Родитељ, односно други законски заступник је дужан да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу.

Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар.

4.5.2. Настава код куће

Родитељ, односно други законски заступник има право да свом детету омогући стицање основног образовања и васпитања код куће, уз обезбеђивање трошкова образовања и васпитања.

Родитељ, односно други законски заступник је дужан да до краја наставне године писмено обавести школу у коју је ученик уписан о намери да за своје дете од следеће школске године организује наставу код куће.

Школа је дужна да организује полагање разредних испита из свих предмета у складу са планом и програмом наставе и учења.

Основношколско образовање и васпитање код куће мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који стиче образовање код куће остваривањем ИОП-а 2, образовање и васпитање код куће обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика код куће.

Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће, прописује министар.

4.5.3. Настава на даљину

Родитељ, односно други законски заступник може да се определи да његово дете основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину. Дужан је да поднесе писани захтев за организовање наставе на даљину школи у којој његово дете стиче основношколско образовање и васпитање до краја наставне године за следећу школску годину.

Настава на даљину мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за кога је организована настава на даљину, а стиче основношколско образовање и васпитање остваривањем ИОП-а 2, настава на даљину обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

О образовању на даљину школа одлучује на основу расположивих средстава, потребних за овај вид образовања и васпитања.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика који основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину.

Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе на даљину прописује министар.

4.6. Испити и смотре

У музичкој школи се организују следећи испити и смотре:

1. Пријемни испит:

- Полаже се пре уписа у први разред, у јунском или августовском року.
- На пријемном испиту проверава се слух, ритам и музичка меморија.
- Ученици који су похађали програм припремног разреда, полажу пријемни испит.

2. Годишњи испит (односно завршни испит за ученике завршних разреда):

- Полажу се 36. и 37. радне недеље тј. по завршетку редовне наставе II полугодишта.
- Из **главног предмета** полажу ученици III, IV, V и VI разреда шестогодишњег - II, III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.
- Из **солфеђа** полажу ученици III и VI разреда шестогодишњег - II и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.
- Завршни испит из **теорије музике** полажу ученици VI разреда шестогодишњег и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.
- Из **упоредног клавира**, полажу ученици II и IV разреда Соло певања.
- Ученици који на годишњем испиту основног музичког образовања и васпитања добију недовољну оцену из главног предмета понављају разред.
- Ученици који на годишњем испиту добију недовољну оцену из неког од осталих предмета полажу поправни испит у августовском року.
- Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом.
- Ванредни ученици полажу годишњи испит из свих предмета, у свим разредима у следећим роковима:
 - новембарски,
 - јануарско-фебруарски
 - априлски
 - јунски
 - августовски.
- Ученици који убрзано напредују, полажу годишњи испит у три испитна рока:
 - јануарском,
 - јунском и

- септембарском.

3. Разредни испит:

- Полажу ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за тај разред.
- Ученици такође полажу разредни испит из предмета из којег није одржано више од трећине часова утврђених наставним планом.
- Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полажу поправни испит у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року.

4. Поправни испит:

- Полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не полаже годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из солфеђа, теорије музике и упоредног клавира.

Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит. Ученик који има до две недовољне закључене оцене полаже поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

5. Испит за ниво знања првог циклуса:

- Полажу ученици који немају завршену основну музичку школу, а желе да приступе пријемном испиту за упис у средњу музичку школу.

6. Испит за ниво знања основне музичке школе:

- Полажу ученици који немају завршену основну музичку школу, а желе да приступе пријемном испиту за упис у средњу музичку школу.

Смотре:

- Организују се у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма.
- Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања.
- Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за ученичко рано стицање извођачког искуства.

4.7. Начин и поступак остваривања прописаних програма наставе и учења у основном музичком образовању и васпитању

План и програм наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање („Службени гласник РС - Просветни гласник“ бр. 5 / 2019) и План и програм основног музичког образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр. 5 / 2010) разрађен је у оперативним плановима рада наставника који чине саставни део овог Школског програма. У индивидуалним плановима рада наставника налазе се специфичности наставе и учења сваког предмета – најосновније карактеристике и поступци.

4.7.1. ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ГРУПНЕ НАСТАВЕ

4.7.1.1. СОЛФЕЂО ЗА ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Циљ предмета солфеђо је да код ученика развију знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

I РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Музичка писменост,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Музички бонтон.

Наведене наставне области су међусобно уско повезане и зато су најчешће све заступљене приликом реализације једног часа али интензитет заступљености сваке од њих се мења од часа до часа у зависности од исхода.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- слуша дечије и народне песме и примере из литературе уз покрете;
- изрази доживљај музике коју слуша цртањем;
- препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- пева по слуху и солмизацијом песмице у Ц, Г, Ф дуру;
- звучно препозна карактер дура;
- пева и препозна лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту и вођицу и тонични трозвук у Ц, Г, Ф-дуру;
- чује и именује главне ступњеве;
- пева по слуху и препозна мол;
- опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера;
- пише и чита ноте солмизацијом и музичком абecedом у виолинском и бас кључу;
- изводи и записује нотне вредности и одговарајуће паузе;
- препозна и примени предзнаке: повисилицу и снизилицу у мелодијском примеру;
- објасни својим речима појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах;
- објасни својим речима лествичне појмове;
- примени музичке ознаке за понављање, динамику и темпо;
- примени најчешће начине извођења у музичким примерима (повезано и кратко);
- опажа и пева тонове и мотиве;
- препозна и запише ритам у мелодијском примеру;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- препозна и изведе четвртинске тактове;
- изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова;
- изводи ритам на различите начине;
- одржи ритмички пулс;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу;

- визуелно сагледава и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја;
- изводи ритам уз покрет;
- препознаје и изводи знаке за продужавање трајања тона;
- чита ритам солмизацијом.

САДРЖАЈИ:

- Слушање музике уз покрет.
- Слушање музике уз цртање.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за први разред кроз Ц, Г, Ф дур (певање).
- Звучна слика дурског тонског рода.
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скокова у: тонику, доминанту, вођицу и тонични трозвук.
- Функције главних ступњева.
- Песмице у молским тоналитетима (певање).
- Развој музикалности.
- Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента.
- Нотне вредности и одговарајуће паузе: цела, половина, половина с тачком, четвртина и осмина.
- Хроматски знаци: повисилице и снизителице.
- Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах.
- Именовање нота солмизацијом и музичком абецедом.
- Лествични појмови :
 - лествица, тетраорд, степен, полустепен, ступњеви.
- Музичке ознаке: понављање, *prima i seconda volta*, *D.C.al fine*, *korona*.
- Основне ознаке за динамику (*forte*, *piano*, *mezzoforte*, *mezzopiano*, *crescendo* i *decrescendo*).
- Основне ознаке за темпо (анданте, модерато, аллегро, виво).
- Основне ознаке за артикулацију (*legato*, *staццато*).
- Опажање и интонирање тонова и мотива у тоналитету.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Мелодијске и ритмичке импровизације у складу са пређеним градивом.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Слушање и уважавање извођача
- Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4.
- Препознавање ритма у примерима.
- Начини извођења ритма (куцање или тактирање или мануелна техника).
- Четвртина као јединица бројања.
- Равномерно читање.
- Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана на две јединице бројања.
- Покрет у функцији ритма.
- Знаци за продужавање трајања тона: тачка, лук, корона.
- Ритмичко читање.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Јавни час – извођење научених песмица које обухватају програм првог разреда.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

1. Равномерно и ритмичко читање нота
2. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима уз анализу (садржај Првог разреда)

II РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- слуша дечије и народне песме и примере из литературе уз покрете;
- изрази доживљај музике коју слуша цртањем;
- препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- звучно препозна карактер дура и мола;
- слушно разликује и пева различите врсте мола – горњи тетрачорд молских тоналитета;
- пева песмице по слуху и препозна лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту и вођицу и тонични трозвук;
- чује и именује главне ступњеве;
- опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера;
- пише и чита ноте солмизацијом и музичком абецедом у виолинском и бас кључу;
- изводи и записује нотне вредности и одговарајуће паузе;
- препозна и примени предзнаке: повисилицу и снизителицу у мелодијском примеру;
- објасни својим речима појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах;
- објасни својим речима лествичне појмове;
- примени музичке ознаке за понављање, динамику и темпо;
- примени најчешће начине извођења у музичким примерима (повезано и кратко);
- опажа и пева тонове и мотиве;
- препозна и запише ритам у мелодијском примеру;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- препозна и изведе четвртинске тактове;
- изведе бројалице, пева песме по слуху и песме различитих жанрова;
- изводи ритам на различите начине;
- одржи ритмички пулс;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу;
- визуелно сагледава и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја;
- изводи ритам уз покрет;
- препознаје и изводи знаке за продужавање трајања тона;
- чита ритам солмизацијом.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Тоналитети: Ц, Г, Ф дур (утврђивање).
- Функционални односи у тоналитету.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за други разред (а, д и е мол).
- Звучна слика молског тонског рода.
- Постапка штима
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у а, д и е молу.
- Природни, хармонски и мелодијски мол.

- Функције главних ступњева.
- Развој музикалности.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат. Аутодиктат.
- Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетрахорда.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Опажање метра.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Врста такта: 2/4, 3/4, 4/4.
- Осмина као јединица бројања: 2/8, 3/8, 4/8.
- Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8.
- Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).
- Ритам у примерима од звука ка нотној слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања.
- Четвороделна подела јединице бројања.
- Ритмичке фигуре: пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици – увод и припрема.
- Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Записивање и препознавање обрађених лествица и тетрахорада.
- Интервали до квинте (мала и велика секунда, мала и велика терца, чиста кварта и чиста квинта), дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.
- Проширивање знања из музичке терминологије (лествица, ступањ, степен/полустепен, тетрахорд, главни ступњеви, вођица, тонични трозвук, интервали).
- Слушање и уважавање извођача.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

1. Усмено опажање кратког мотива у тоналитету мелодијског примера
2. Мелодијски пример (а, д или е мол) уз анализу: лествица, тетрахорди, интервали, дурски и молски квинтакорд.
3. Ритмичко читање у бас кључу у оквиру пређеног градива

III РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

Наведене наставне области су међусобно уско повезане и зато су најчешће све заступљене приликом реализације једног часа али интензитет заступљености сваке од њих се мења од часа до часа у зависности од исхода.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- препозна елементе пређеног градива кроз једноставне примере за слушање;
- слуша дечије и народне композиције, примере из литературе уз покрет;

- изражава утиске о слушаном делу цртањем;
- препозна разлике и пева мелодијске примере у дуру и молу;
- пева и препозна однос тонике и доминанте, и скокове у све ступњеве;
- пева по слуху и солмизацијом песмице и мелодијске примере;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- звучно разликује дур и све врсте мола;
- опише својим речима доживљај музике различитог жанра и карактера;
- пева двогласне примере и композиције са клавирском пратњом;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд;
- опажа и пева интервале до квинте;
- пева доминантни септакорд у песмама и мелодијским примерима;
- препозна врсту такта;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију на текст бројалице или дечије песмице;
- примени знања и вештине уз игру;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту;
- препозна и изводи тактове са половином као јединицом бројања;
- визуелно сагледава и изводи као целину основне фигуре, паузе и лукове у такту 6/8 уз певање одговарајућих песмица;
- изводи ритам кроз покрет;
- изведе ритам певајући песме по слуху и песме различитих жанрова;
- равномерно чита ноте у
- виолинском, бас кључу у једном и два линијска система;
- изводи ритмичке фигуре четвороделне поделе јединице бројања;
- препозна и изводи триолу;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна интервале до квинте;
- запише и препозна дурски и молски квинтакорд на основним тоновима и квинтакорде на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима;
- објасни својим речима појмове: лествица, ступањ, степен/полустепен, тетракорд, главне ступњеве и вођицу, тонични трозвук, интервали.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Обнављање градива (из претходних разреда).
- Функционални односи у тоналитету.
- Песмице и мелодијски примери који одговарају инструменталној литератури за трећи разред (Д дур, х-мол, Б-дур и г-мол).
- Штимови.
- Једноставне песмице по слуху и мелодијски примери у дуру и истоименом молу и обрнуто (а мол, А дур, д мол, Д дур).
- Горњи тетракорди у све три врсте мола: природни, хармонски и мелодијски мол.
- Развој музикалности.
- Двогласно певање.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Записивање и интонитање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Опажање и певање: мале и велике секунде, мале и велике терце, чисте кварте и чисте квинте обрађених кроз песмице и примере из литературе.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Интонирање доминантног септакорда у обрађеним тоналитетима са разрешењем у тонику.

- Опажање метра .
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Музичко дидактичке игре.
- Половина као јединице бројања: 2/2, 3/2, 4/2.
- Основне фигуре у такту 6/8 уз примену лукова и паузи.
- Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).
- Ритам у примерима – од звука ка нотној слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање уз повећање брзине читања и обележен темпо у зависности од инструмента.
- Четвороделне поделе јединице бројања: пунктирана и обрнуто пунктирана, синкопа на јединици бројања, паузе, лукови...
- Поставка триоле.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Интервали до квинте (мала и велика секунда, мала и велика терца, чиста кварта и чиста квинта) дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.
- Квинтакорди на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима.
- Утврђивање знања из музичке терминологије.
- Ознаке за темпо: Ленто, Анданте, Модерато, Аллегро, Виво.
- Слушање и уважавање извођача.

ГОДИШЊИ ИСПИТ:

1. Тест из теорије (садржај првог циклуса)
2. Мелодијски диктат у тоналитетима до два предзнака
3. Ритмичко читање виолински – бас кључ
4. Мелодијски пример (тоналитети обрађени у првом циклусу)

IV РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

Наведене наставне области су међусобно уско повезане и зато су најчешће све заступљене приликом реализације једног часа, али интензитет заступљености сваке од њих се мења од часа до часа у зависности од исхода.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве
- пева по слуху и солмизацијом песме различитих жанрова и мелодијске примере;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- препозна и пева дурски и молски тонски род;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева изражајно мелодије различитих жанрова и карактера;
- пева двогласне примере (у пару или групи) и композиције са клавирском пратњом;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише лакше мелодијске диктате;
- запише ритам у мелодијском примеру

- опажа и пева интервале до сексте;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева доминантни септакорд;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију на научену песму или мелодијски пример;
- примени знања и вештине уз игру;
- препозна елементе пређеног градива кроз једноставне примере за слушање;
- препозна и изводи четвртинске, осминске и половинске тактове;
- препозна и изводи синкопу на јединици бројања;
- визуелно сагледава и изводи сложену поделу у такту 6/8;
- изводи такт 9/8 и 12/8
- пева песме по слуху и песме различитих жанрова;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу у једном или два линијска система;
- изводи ритмичке фигуре четвороделне поделе јединице бројања;
- ритмички прочита триолу и четири шеснаестине;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетракорде;
- запише и препозна интервале до сексте;
- запише и препозна квинтакорде на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима;
- запише и препозна доминантни септакорд;
- објасни различите врсте темпа;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива (из претходних разреда).
- Функционални односи у тоналитету.
- Песме и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за четврти разред (А- дур, фис мол, Ес дур, ц мол, Е дур, цис мол).
- Штимови.
- Једноставне песме по слуху и мелодијски примери у дуру и истоименом молу и обрнуто – мутација .
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима.
- Развој музикалности.
- Двогласно певање.
- Композиције са клавирском пратњом.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање и интонирање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Записивање ритмичке окоснице
- Опажање и певање: мале и велике секунде, мале и велике терце, чисте кварте и чисте квинте и мале и велике сексте обрађених кроз песмице и примере из литературе.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање доминантног септакорда.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије научене песме или мелодијског примера.
- Музичко дидактичке игре.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Обрађене врсте такта.
- Синкопа на једници бројања.
- Сложена подела тродела у такту 6/8 без примене лукова и шенаестинских пауза.
- Информативно упознавање врсте такта 9/8 и 12/8.
- Начини извођења ритма
- Ритам у примерима – од звука ка слици.
- Равномерно читање.
- Обрађене ритмичке фигуре четвороделне поделе јединице бројања и синкопа на јединици бројања, паузе, лукови...
- Триола у оквиру четвороделне поделе јединице бројања.

- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Лествице и тетра хорди.
- Интервали до сексте (чисти, велики и мали).
- Квинтакорди на главним ступњевима у обрађеним тоналитетима.
- Доминантни септакор.
- Ознаке за различите врсте темпа.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до три предзнака.

Усмени део:

1. Мелодијски пример (тоналитети пређени у III и IV разреду) уз анализу примера (садржаји IV разреда).

2. Ритмичко читање: бас кључ (пређено градиво из III и IV разреда).

V РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева мелодијске примере у дуру и молу;
- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве;
- пева мелодијске примере солмизацијом као и примере из литературе различитих жанрова;
- пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета;
- пева и препозна истоимене тоналитете у мелодијском примеру;
- пева песме различитих жанрова са модулацијом у доминантни дурски тоналитет и паралелни мол;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева народне мелодије са текстом у тактовима $5/8$ и $7/8$;
- пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера;
- примени ознаке за различите врсте темпа и карактера;
- пева двогласне примере (у пару или групи), каноне и композиције са клавирском пратњом;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- опажа и пева интервале до октаве;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева умањени и прекомерни квинтакорд са разрешењем и везивањем за тоналитет;
- опажа и пева доминантни и умањени септакорд;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених примера;
- смишља мелодију на научену песму или мелодијски пример;
- користи самостално или уз помоћ одраслих доступне носиоце звука;
- препозна елементе пређеног градива кроз примере за слушање;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу
- изводи четвртинске, осминске и половинске тактове;
- препозна и изводи малу триолу;
- визуелно сагледава и изводи сложену поделу у такту $6/8$ уз примену лукова и пауза;

- препозна и изводи ритмичку фигуру: сичилијану и тирану
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- пева народне мелодије у тактовима 5/8 и 7/8;
- приказује ритам кроз покрет;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу у једном или два линијска система;
- изводи ритмичке фигуре четвороделне поделе јединице бројања;
- ритмички прочита триолу и четири шеснаестине;
- препозна двоструко пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на две јединице бројања;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетраорде;
- запише и препозна интервале до октаве;
- запише и препозна дурски и молски квинтакорд са обртајима и умањени и прекомерни квинтакорд;
- запише и препозна доминантни септакорд са обртајима;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга – другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива из претходних разреда.
- Функционални односи у тоналитету.
- Нови тоналитети: Ас дур, ф мол, Х дур, Дес дур и б мол. Остали тоналитети са 5 и 6 предзнака – информативно.
- Штимови.
- Пева мелодије у истоименом дуру и молу.
- Звучна поставка модулације. првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима.
- Мешовито сложени тактови 5/8 и 7/8.
- Развој музикалности.
- Ознаке за темпо и карактер: Ленто, Анданте, Модерато, Аллегро, Виво, Цантабиле
- Двогласни примери и канони. Композиције са клавирском пратњом.
- Записивање појединачних тонова, група тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Опажање и интонирање интервала до октаве.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналитет.
- Опажање и интонирање доминантног и умањеног септакорда у тоналитету.
- Мелодијске и ритмичке, импровизације.
- Импровизација мелодије научених песама или мелодијских примера.
- Савремена технологија у функцији наставе.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Обрађене врсте такта.
- Триола на половини јединице бројања.
- Сложена подела тродела у такту 6/8 уз примену лукова без шеснаестинских пауза.
- Пунктиране фигуре троделног ритма: сичилијана и тирана.
- Начини извођења ритма.
- Ритам кроз примере из литературе и песме различитих жанрова.
- Врсте такта: 5/8 и 7/8.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перкусион).
- Равномерно читање нота.
- Четвороделна подела јединице бројања.
- Триола у оквиру четвороделне поделе јединице бројања.
- Двоструко пунктиране и обрнуто пунктиране ритмичке фигуре на две јединице бројања – информативно.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из литературе.
- Лествице и тетраоради.
- Интервали до октаве (мали, велики и чисти интервали).
- Дурски и молски квинтакорд са обртајима и умањени и прекомерни квинтакорд.

- Доминантни септакорд са обртајима.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до четири предзнака.

Усмени део:

1. Мелодијски пример (тоналитети пређени у IV и V разреду) уз анализу (садржаји V разреда).

2. Ритмичко читање: бас кључ (пређено градиво из IV и V разреда).

VI РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 66

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

Наведене наставне области су међусобно уско повезане и зато су најчешће све заступљене приликом реализације једног часа, али интензитет заступљености сваке од њих се мења од часа до часа у зависности од исхода.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева мелодијске примере у дуру и молу;
- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве ;
- пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета;
- препозна истоимене тоналитете у мелодијском примеру;
- пева песме различитих жанрова и мелодијске примере са модулацијом;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева народне мелодије са текстом у тактовима 5/8 и 7/8;
- пева српске песме и песме других националности;
- пева изражајно мелодије различитих жанрова и карактера;
- пева двогласне примере, каноне и композиције са клавирском пратњом;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- запише мелодијске диктате;
- пева научен мотив у другом тоналитету;
- опажа и пева интервале до октаве;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева умањени и прекомерни квинтакорд са разрешењем и везивањем за тоналитет;
- опажа и пева доминантни септакорд са обртајима и умањени септакорд;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених примера;
- смишља мелодију на научену песму или мелодијски пример;
- користи самостално или уз помоћ одраслих доступне носиоце звука;
- препозна елементе пређеног градива кроз примере за слушање музике;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу;
- препозна и изводи четвртинске, осминске и половинске тактове;
- изводи и препозна пређене ритмичке фигуре троделног ритма;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- изводи примере из литературе као и песме различитих жанрова;
- приказује ритам кроз покрет;

- ритмички чита етиде инструменталног типа – градиво VI разреда;
- чита ритам солмизацијом;
- разуме и објасни својим речима музичке појмове;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга – другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива из претходних разреда.
- Тоналитети са 7 предзнака – информативно (да осете боју тоналитета).
- Функционални односи у тоналитету.
- Штимови.
- Мутација.
- Модулација првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима које воде ка разрешевајућем лествичном тону.
- Мешовито сложени тактови 5/8 и 7/8.
- Неговање музичке традиције.
- Развој музикалности.
- Двогласни примери, канони и композиције са клавијатуром пратњом.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Транспоноване мотива.
- Опажање и интонирање интервала до октаве (велики, мали и чисти, као и опажање прекомерне кварте и умањене квинте).
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналит.
- Опажање доминантног септакорда са обртајима и умањеног септакорда.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма. Савремена технологија у функцији наставе.
- Обрађене врсте такта.
- Сложена подела тродела и пређене фигуре троделног ритма.
- Начини извођења ритма.
- Ритам кроз примере из литературе и песме различитих жанрова.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перцусион).
- Ритмичко читање етида инструменталног типа – градиво VI разреда.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Пређено градиво из теорије музике.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат (тоналитети до четири предзнака)

Усмени део:

1. Мелодијски примери - тоналитети до четири предзнака (са скретницама и пролазницама)
2. Ритмичко читање: бас кључ (пређено градиво)

4.7.1.2. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Циљ предмета је да ученици стичу знања која подразумевају музичко описмењавање и спознају елемената музике а све то ради ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

VI РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 33

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Појмови,
- Тоналитети,
- Интервали,
- Акорди,
- Ортографија.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- објасни музичке појмове и термине: тонски и нотни систем од велике до треће октаве, виолински и бас кључ, особине тона, метар и метричке ознаке, музичку фразу, агогику, артикулацију, динамику и темпа. Основни украси и фигуре (информативно);
- запише и препозна лествице, лествичне интервале и квинтакорде, доминантни и умањени септакорд у тоналитету;
- запише и препозна врсте интервала до октаве (по узору на лествичне);
- запише и препозна дурски и молски квинтакорд са обртајима и умањени и прекомерни квинтакорд;
- запише и препозна све врсте септакорада и мали дурски септакорд с обртајима;
- правилно пише ноте, паузе и нотне вредности.

САДРЖАЈИ:

- Музички појмови и термини.
- Теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, карактеристични лествични интервали, лествични интервали и квинтакорди, доминантни и умањени септакорд у тоналитету.
- Прости интервали.
- Трозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и умањени и прекомерни квинтакорд.
- Четворозвучи: седам врста септакорада, мали дурски септакорд с обртајима.
- Правилно писање.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део

Тест: музички појмови, тоналитети, интервали, акорди, ортографија.

4.7.1.3. СОЛФЕЂО ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ предмета је да код ученика развију знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

I РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Музичка писменост,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

Наведене наставне области су међусобно уско повезане и зато су најчешће све заступљене приликом реализације једног часа, али интензитет заступљености сваке од њих се мења од часа до часа у зависности од исхода.

ИСХОДИ:

- По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:
- препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрет;
- изражава утиске о слушаном делу цртањем;
- препозна и чита ноте у виолинском и бас кључу;
- изводи и записује: нотна трајања: целу, половину с тачком, половину, четвртину, осмину ноте;
- препозна и употреби предзнаке: повисилицу, снизилицу и разрешилицу;
- препозна и својим речима објасни појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах;
- употреби солмизацију и музичку абецеду;
- опише својим речима шта је лествица, тетрахорд, ступњеве и главни ступњеве;
- употреби знаке за понављање, прима и сецонда волта, Д.Ц.ал fine, корона;
- примени основне динамичке ознаке (јако, тихо, умерено јако, умерено тихо, поступно појачавање и стишавање);
- примени основне ознаке за темпо: спор, умерен и брзи;
- примени најчешће начине извођења музичког дела (повезано, кратко и издржано) и музичке целине;
- пева по слуху и солмизацијом песмице и мелодијске примере;
- звучно препозна дур и мол;
- пева: лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту, тоничну терцу и вођицу и тонични трозвук;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- чује и препозна главне ступњеве;
- пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише напамет научене песме;
- запише мелодијске диктате по двотактима;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- препозна врсту такта у певаним песмама са текстом;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- препозна и изводи двочетвртински; трочетвртински и четворочетвртински такт;
- препозна и изводи двоосмински, троосмински;
- препозна и изводи такт шестосмина са основном поделом јединице; бројања и без лукова и паузи;
- изводи бројалице;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- осећа ритмички пулс;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу;
- изводи четвртине; осмине, лукове и одговарајуће паузе;
- препозна и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја;
- препозна и изводи основне фигуре;
- приказује ритам кроз покрет;
- изводи знакове за продужавање трајања; тона: тачка, лук, корона;
- чита ритам солмизацијом.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента.
- Нотне вредности и одговарајуће паузе.
- Хроматски знаци: повисилице, снизилице и разрешилице.
- Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах.
- Именовање нота солмизацијом и музичком абецедом.

- Лествични појмови.
- Термини и појмови, без дефиниција, у оквиру садржаја програма.
- Основне ознаке за динамику (форте, пиано, меззофорте, меззопиано; цресцендо и децресцендо).
- Основне ознаке за темпо (ленто, анданте, модерато, аллегро, виво).
- Основне ознаке за артикулацију (легато, стаццато, тенуто) и фразирање.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за први разред (С, Ф и Г дур а, е, д мол).
- Звучна слика дурског и молског тонског рода.
- Функционални односи у тоналитету.
- Поставка штима.
- Функције главних ступњева.
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у обрађеним тоналитетима.
- Природни, хармонски и мелодијски мол.
- Развој музикалности.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Аутодиктат.
- Писмени мелодијски диктат.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетра хорда.
- Опажање метра.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8.
- Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8. Начини извођења ритма. Ритам у примерима од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента.
- Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две јединице бројања.
- Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Слушање и уважавање извођача.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

1. Равномерно и ритмичко читање нота
2. Препознавање лествице и лествичних елемената у мелодијским примерима
3. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима

II РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрете;
- изражава утиске о слушаном делу цртањем;
- препозна елементе музичке писмености кроз примере за слушање;

- пева и препозна скок у тонику, доминанту, субдоминанту и вођицу;
- пева по слуху мелодијске примере солмизацијом и песмице у молу;
- звучно препозна мол;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- пева и препозна лествично и терцно кретање, тонични трозвук;
- пева и препозна три врсте мола;
- препозна и именује главне ступњеве;
- изражајно пева мелодије различитог жанра и карактера;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- запише напамет научене песме;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд;
- опажа и пева мале и велике терце и чисту квинту;
- опажа и пева дурски, молски и хармонски тетракорд;
- препозна врсту такта у песмама са текстом и у примерима из литературе;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице;
- пажљиво слуша и коментарише извођење друга-другарице;
- изводи основне фигуре такта 6/8 уз певање одговарајућих песмица;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- изводи бројалице;
- приказује ритам кроз покрет и игру;
- равномерно чита ноте у виолинском, бас кључу у једном и два линијска система;
- визуелно сагледава и изводи као целину: основне фигуре; четвороделне поделе и пунктирану и обрнуто пунктирану фигуру на ритмичкој јединици;
- препозна и чита лукове, паузе, узмах и предтакт;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетракорде;
- запише и препозна интервале до квинте као и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима;
- објасни својим речима појмове: лествица, ступањ, степен/полустепен, тетракорд, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук, интервале.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Утврђивање пређеног градива.
- Функционални односи у тоналитету.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за други разред (Д дур, х мол, Бдур, г мол, А дур, фис мол).
- Звучна слика молског тонског рода.
- Поставка штима.
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у пређеним тоналитетима.
- Природни, хармонски и мелодијски мол.
- Функције главних ступњева.
- Развој музикалности.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат.
- Аутодиктат.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетракорда.
- Опажање метра.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.

- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Обнављање пређених врста тактова и обрада такта: 4/8 и 2/2.
- Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8 са луковима и паузама.
- Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).
- Ритам у примерима од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента. Четвороделна подела јединице бројања.
- Ритмичке фигуре: пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици.
- Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Записивање и препознавање обрађених лествица и тетрачорада.
- Интервали до квинте (мали, велики и чисти) и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.
- Проширивање знања из музичке терминологије (лествица, ступањ, степен/полустепен, тетрачорд, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук, интервали).
- Слушање и уважавање извођача.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

1. Усмено опажање кратког мотива у тоналитету мелодијског примера.
2. Мелодијски пример (а, е ili d mol) уз анализу: лествица, тетрачорди, интервали, дурски и молски квинтакорд.
3. Ритмичко читање у четвртинском такту у оквиру пређеног градива.

III РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве;
- пева по слуху и солмизацијом песме различитих жанрова као и примере из инструменталне литературе;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- звучно препозна дурски и молски тонски род;
- пева песме различитих жанрова са модулацијом у доминантни дурски тоналитет и паралелни мол;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера;
- пева двогласне примере (у пару или групи) и композиције са клавирском пратњом;
- опажа и пева и записује: тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева доминантни септакорд;
- опажа и пева интервале до октаве;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песама;
- смишља мелодију или ритам на научену песму или мелодијски пример;
- примени потребна знања и вештине уз игру;
- препознаје елементе пређеног градива кроз примере за слушање;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу;
- изводи сложену поделу у такту 6/8 уз примену лукова и пауза;

- изводи ритмичке фигуре сичилијану и тирану;
- изводи такт 9/8 и 12/8;
- пева народне мелодије у тактовима 5/8 и 7/8;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- доживљава ритам кроз покрет;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу у једном или два линијска система;
- ритмички прочита триолу у четвороделној подели јединице бројања;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетра хорде;
- запише и препозна интервале до октаве;
- запише и препозна квинтакорде са обртајима у обрађеним тоналитетима;
- запише и препозна доминантни и умањени септакорд;
- објасни ознаке за различите врсте темпа и карактера;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива (све области).
- Функционални односи у тоналитету.
- Песме и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за трећи разред (Ес дур и ц мол, Е дур, цис мол Ас дуру и ф мол).
- Штимови.
- Једноставни примери по слуху и солмизацијом, као и мелодијски примери који садрже у себи мутацију.
- Звучна поставка модулације првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима. Развој музикалности.
- Двогласни примери. Композиције са клавирском пратњом.
- Опажање и интонирање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање доминантног септакорда.
- Опажање и интонирање интервала до октаве обрађених кроз песме и примере из литературе.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Обрађене врсте такта.
- Сложена подела тродела у такту 6/8 уз примену лукова и осминских пауза.
- Пунктиране фигуре троделног ритма: сичилијана и тирана.
- Информативно упознавање врста такта 9/8 и 12/8.
- Мешовито сложени тактови: 5/8 и 7/8.
- Начини извођења ритма.
- Триола у оквиру четвороделне поделе јединице бројања.
- Ритам кроз песме различитих жанрова.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перкусион,...).
- Равномерно читање уз повећање брзине читања и обележен темпо.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Лествице и тетра хорди.
- Интервали до октаве (чисти, велики и мали интервали).
- Дурски и молски квинтакорд са обртајима и прекомерни и умањени квинтакорд.
- Доминантни и умањени септакорда.
- Ознаке за темпо и карактер: Ленто, Анданте, Модерато, Аллегро, Виво.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до три предзнака.

2. Тест из теорије (лествице, предзнаци, тетрахорди, имена и врста интервала до октаве, дурски и молски квинтакорд са обртајима, доминантни и умањени септакорд).

Усмени део:

1. Мелодијски пример.

2. Ритмичко читање: бас кључ (пређено садржаји из II и III разреда).

IV РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 66)

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева мелодијске примере солмизацијом као и примере из литературе;
- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве;
- пева и опажа штимове обрађених дурских и молских лествица;
- пева и препозна истоимене тоналитете у мелодијском примеру;
- пева мелодијске примере различитих жанрова са модулацијом;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева народне песме са текстом у тактовима $5/8$ и $7/8$;
- пева српске песме и песме других националности;
- пева двогласне примере и каноне (у пари или групи) и композиције са клавирском пратњом;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- пева научен мотив у другом тоналитету;
- запише мелодијске диктате;
- опажа и пева интервале до октаве;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева умањени и прекомерни квинтакорд са разрешењем и везивањем за тоналитет;
- препозна доминантни септакорд са обртајима и умањени септакорд;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених примера;
- смишља мелодију или ритам на научену песму или мелодијски пример;
- примени потребна знања и вештине уз игру;
- препозна елементе пређеног градива кроз примере за слушање;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- доживљава ритам кроз покрет;
- ритмички чита етиде инструменталног типа из градива IV разреда;
- разуме и објасни музичке појмове;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива из свих области.
- Нови тоналитети: X дур, Дес- дур и 6-мол. Остали тоналитети са 5, 6 и 7 предзнака – информативно (да осете боју тоналитета).
- Функционални односи у тоналитету.
- Штимови. Мутација.
- Модулације првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима.

- Мешовито сложени тактови: 5/8 и 7/8.
- Неговање музичке традиције.
- Развој музикалности.
- Двогласни примери, канони и композиције са клавирском пратњом.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Транспоноване мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Опажање и интонирање интервала до октаве (велики, мали и чисти)
- и опажање прекомерне кварте и умањене квинте.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорда са разрешењем и везивањем за тоналитет.
- Опажање доминантног септакорда са обртајима и умањеног септакорда.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова.
- Обрађене врсте такта.
- Сложена подела и ритмичке фигуре троделног ритма.
- Начини извођења ритма.
- Ритам у примерима – од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перцусион).
- Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива ИВ разреда уз примену оба кључа.
- Пређено градиво из теорије музике.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до четири предзнака.

Усмени део

1. Мелодијски пример – тоналитети до четири предзнака (са скретницама и пролазницама).
2. Ритмичко читање: бас кључ (пређени ритмички садржаји).

4.7.1.4. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ предмета је да ученици стичу знања која подразумевају музичко описмењавање и спознају елемената музике а све то ради ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

IV РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 33

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Појмови,
- Тоналитети,
- Интервали,
- Акорди,
- Ортографија.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- објасни музичке појмове и термине:
- тонски и нотни систем од велике до треће октаве, виолински и бас кључ, особине тона, метар и метричке ознаке, музичку фразу, агогику, артикулацију, динамику и темпа. Основни украси и фигуре (информативно);

- запише и препозна лествице, лествичне интервале и квинтакорде, доминантни и умањени септакорд у тоналитету;
- запише и препозна врсте интервала до октаве (по узору на лествичне);
- запише и препозна дурски и молски квинтакорд са обртајима и умањени и прекомерни квинтакорд;
- запише и препозна све врсте септакорада и мали дурски септакорд с обртајима;
- правилно пише ноте, паузе и нотне вредности у различитим тактовима.

САДРЖАЈИ:

- Музички појмови и термини.
- Теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, карактеристични лествични интервали, лествични квинтакорди, доминантни и умањени септакорд у тоналитету.
- Трозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и умањени и прекомерни квинтакорд.
- Четворозвучи: седам врста септакорада, мали дурски септакорд с обртајима.
- Правилно писање.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део.

Тест: музички појмови, тоналитети, интервали, акорди, ортографија.

4.7.1.5. СОЛФЕЂО ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Циљ предмета је да код ученика развију знања и вештине које подразумевају музичко описмењавање и развој музикалности, креативности, моторичке осетљивости и осећаја за лепо, у циљу ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

І РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Музичка писменост,
- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- препозна елементе музичке писмености кроз једноставне примере за слушање;
- слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрет;
- изражава утиске о слушаном делу цртањем;
- препозна и чита ноте у виолинском и бас кључу;
- изводи и записује: нотна трајања: целу, половину с тачком, половину, четвртину, осмину ноте;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу;
- изводи четвртине; осмине, лукове и одговарајуће паузе;
- препозна и изводи као целину: синкопу, пунктирану и обрнуто пунктирану ритмичку фигуру на два откуцаја;
- препозна и изводи основне фигуре;
- приказује ритам кроз покрет;
- изводи знакове за продужавање трајања; тона: тачка, лук, корона;
- чита ритам солмизацијом; препозна и употреби предзнаке: повисилицу, снизителицу и разрешилицу;

- препозна и својим речима објасни појмове: такт, тактица, завршна тактица, предтакт и узмах;
- употреби солмизацију и музичку абецеду;
- опише својим речима шта је лествица, тетрахорд, ступњеви и главни ступњеви;
- употреби знаке за понављање, прима и сецонда волта, Д.Ц.ал fine, корона;
- примени основне динамичке ознаке (јако, тихо, умерено јако, умерено тихо, поступно појачавање и стишавање);
- примени основне ознаке за темпо: спор, умерен и брзи;
- примени најчешће начине извођења музичког дела (повезано, кратко и издржано) и музичке целине;
- пева по слуху и солмизацијом песмице и мелодијске примере;
- звучно препозна дур и мол;
- пева: лествично и терцно кретање, скок у тонику, доминанту, тоничну терцу и вођицу и тонични трозвук;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- чује и препозна главне ступњеве;
- пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише напамет научене песме;
- запише мелодијске диктате по двотактима;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- препозна врсту такта у певаним песмама са текстом;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица ;
- смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- препозна и изводи двочетвртински; трочетвртински и четворочетвртински такт;
- препозна и изводи двоосмински, троосмински;
- препозна и изводи такт шестосмина са основном поделом јединице; бројања и без лукова и паузи;
- изводи бројалице;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- осећа ритмички пулс.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Нотни систем: од велике октаве до треће октаве у зависности од врсте инструмента.
- Нотне вредности и одговарајуће паузе.
- Хроматски знаци: повисилице, снизителице и разрешилице.
- Појмови: такт, тактица, завршна тактица, предтакт, узмах.
- Именовање нота солмизацијом и музичком абецедом.
- Лествични појмови.
- Термини и појмови, без дефиниција, у оквиру садржаја програма.
- Основне ознаке за динамику (форте, пиано, меззофорте, меззопиано; цресцендо и децресцендо).
- Основне ознаке за темпо (ленто, анданте, модерато, аллегро, виво).
- Основне ознаке за артикулацију (легато, стаццато, тенуто) и фразирање.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за први разред (С, Ф и Г дур а, е, д мол).
- Звучна слика дурског и молског тонског рода.
- Функционални односи у тоналитету.
- Поставка штима.
- Функције главних ступњева.
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у обрађеним тоналитетима.
- Природни, хармонски и мелодијски мол.
- Развој музикалности.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Аутодиктат.
- Писмени мелодијски диктат.

- Записивање ритмичке окоснице.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетрахорда.
- Опажање метра.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Врсте такта: 2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8.
- Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту 6/8. Начини извођења ритма. Ритам у примерима од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента.
- Ритмичке фигуре: синкопа, пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на две јединице бројања.
- Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Слушање и уважавање извођача.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

1. Равномерно и ритмичко читање нота.
2. Препознавање лествице и лествичних елемената у мелодијском примеру.
3. Мелодијски пример у пређеним тоналитетима.

II РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Слушање музике,
- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Ритам,
- Теорија музике и
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- слуша дечије и народне композиције и примере из литературе уз покрете;
- изражава утиске о слушаном делу цртањем;
- препозна елементе музичке писмености кроз примере за слушање;
- пева и препозна скок у тонику, доминанту, субдоминанту и вођицу;
- пева по слуху мелодијске примере солмизацијом и песмице у молу;
- звучно препозна мол;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- пева и препозна лествично и терцно кретање, тонични трозвук;
- пева и препозна три врсте мола;
- препозна и именује главне ступњеве;
- изражајно пева мелодије различитог жанра и карактера;
- опажа и пева тонове и мотиве;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- запише појединачне тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- запише напамет научене песме;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд;
- опажа и пева мале и велике терце и чисту квинту;
- опажа и пева дурски, молски и хармонски тетрахорд;
- препозна врсту такта у песмама са текстом и у примерима из литературе;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песмица;
- смишља мелодију или ритам на текст бројалице или дечије песмице;

- пажљиво слуша и коментарише извођење друга-другарице;
- изводи основне фигуре такта $6/8$ уз певање одговарајућих песмица;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- изводи бројалице;
- приказује ритам кроз покрет и игру;
- равномерно чита ноте у виолинском, бас кључу у једном и два линијска система;
- визуелно сагледава и изводи као целину: основне фигуре; четвороделне поделе и пунктирану и обрнуто пунктирану фигуру на ритмичкој јединици;
- препозна и чита лукове, паузе, узмах и предтакт;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетра хорде;
- запише и препозна интервале до квинте као и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима;
- објасни својим речима појмове: лествица, ступањ, степен/полустепен, тетра хорд, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук, интервале.

САДРЖАЈИ:

- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Утврђивање пређеног градива.
- Функционални односи у тоналитету.
- Песмице и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за други разред (Д дур, х мол, Б дур, г мол, А дур, фис мол).
- Звучна слика молског тонског рода.
- Поставка штима.
- Именовање и интонирање лествичног и терцног кретања, скок у тонику и доминанту и тонични трозвук у пређеним тоналитетима.
- Природни, хармонски и мелодијски мол.
- Функције главних ступњева.
- Развој музикалности.
- Опажање и певање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат.
- Аутодиктат.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада.
- Опажање и певање мале и велике терце и чисте квинте са тенденцијом везивања за тоналитет.
- Опажање и интонирање дурског, молског и хармонског тетра хорда.
- Опажање метра.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Импровизација мелодије на текст бројалице или дечије песмице.
- Обновљање пређених врста тактова и обрада такта: $4/8$ и $2/2$.
- Звучна припрема основних ритмичких фигура у такту $6/8$ са луковима и паузама.
- Начини извођења ритма (уз куцање или тактирање или мануелном техником).
- Ритам у примерима од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма.
- Равномерно читање: четвртина и осмина као јединица бројања у зависности од инструмента. Четвороделна подела јединице бројања.
- Ритмичке фигуре: пунктирана и обрнуто пунктирана фигура на ритмичкој јединици.
- Примена лукова, пауза, узмаха и предтакта.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Записивање и препознавање обрађених лествица и тетра хорда.
- Интервали до квинте (мали, велики и чисти) и дурски и молски квинтакорд на основним тоновима.
- Проширивање знања из музичке терминологије (лествица, ступањ, степен/полустепен, тетра хорд, главне ступњеве, вођицу, тонични трозвук, интервали).
- Слушање и уважавање извођача.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

1. Усмено опажање кратког мотива у тоналитету мелодијског примера.

2. Мелодијски пример (а, е или д мол) уз анализу: лествица, тетракорди, интервали, дурски и молски квинтакорд.
3. Ритмичко читање у четвртинском такту у оквиру пређеног градива.

III РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралаштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступење;
- пева по слуху и солмизацијом песме различитих жанрова као и примере из инструменталне литературе;
- пева штимове обрађених дурских и молских лествица;
- звучно препозна дурски и молски тонски род;
- пева песме различитих жанрова са модулацијом у доминантни дурски тоналитет и паралелни мол;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева изражајно мелодије различитог жанра и карактера;
- пева двогласне примере (у пару или групи) и композиције са клавирском пратњом;
- опажа и пева и записује: тонове, групе тонова и мотиве;
- запише мелодијске диктате;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева доминантни септакорд;
- опажа и пева интервале до октаве;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених песама;
- смишља мелодију или ритам на научену песму или мелодијски пример;
- примени потребна знања и вештине уз игру;
- препознаје елементе пређеног градива кроз примере за слушање;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу;
- изводи сложену поделу у такту $6/8$ уз примену лукова и пауза;
- изводи ритмичке фигуре сичилијану и тирану;
- изводи такт $9/8$ и $12/8$;
- пева народне мелодије у тактовима $5/8$ и $7/8$;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- доживљава ритам кроз покрет;
- равномерно чита ноте у виолинском и бас кључу у једном или два линијска система;
- ритмички прочита триолу у четвороделној подели јединице бројања;
- чита ритам солмизацијом;
- запише и препозна обрађене дурске и молске лествице и тетракорде;
- запише и препозна интервале до октаве;
- запише и препозна квинтакорде са обртајима у обрађеним тоналитетима;
- запише и препозна доминантни и умањени септакорд;
- објасни ознаке за различите врсте темпа и карактера;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива (све области).
- Функционални односи у тоналитету.

- Песме и мелодијски примери примерени инструменталној литератури за трећи разред (Ес дур и ц мол, Е дур, цис мол Ас дуру и ф мол).
- Штимови.
- Једноставни примери по слуху и солмизацијом, као и мелодијски примери који садрже у себи мутацију.
- Звучна поставка модулације првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима. Развој музикалности.
- Двогласни примери. Композиције са клавирском пратњом.
- Опажање и интонирање тонова и мотива у обрађеним дурским и молским тоналитетима.
- Записивање појединачних тонова, групе тонова и мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање доминантног септакорда.
- Опажање и интонирање интервала до октаве обрађених кроз песме и примере из литературе.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова у функцији усвојеног програма.
- Обрађене врсте такта.
- Сложена подела тродела у такту 6/8 уз примену лукова и осминских пауза.
- Пунктиране фигуре троделног ритма: сичилијана и тирана.
- Информативно упознавање врста такта 9/8 и 12/8.
- Мешовито сложени тактови: 5/8 и 7/8.
- Начини извођења ритма.
- Триола у оквиру четвороделне поделе јединице бројања.
- Ритам кроз песме различитих жанрова.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перкусион,...).
- Равномерно читање уз повећање брзине читања и обележен темпо.
- Ритмичко читање ауторских примера и примера из инструменталне литературе.
- Лествице и тетра хорди.
- Интервали до октаве
- (чисти, велики и мали интервали).
- Дурски и молски квинтакорд са обртајима и прекомерни и умањени квинтакорд.
- Доминантни и умањени септакорда.
- Ознаке за темпо и карактер: Ленто, Анданте, Модерато, Аллегро, Виво.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ПРОГРАМ СМОТРЕ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до три предзнака..
2. Тест из теорије музике (лествице, предзнаци, тетра хорди, имена и врста интервала, до октаве, дурски молски квинтакорд са обртајима, доминантни и умањени септакорд).

Усмени део:

1. Мелодијски пример.
2. Ритмичко читање: бас кључ (пређени садржаји из II и III разреда).

IV РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 66

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Мелодика,
- Опажање, Интонирање, Диктати,
- Музичко стваралштво,
- Слушање музике,
- Ритам,
- Теорија музике,
- Музички бонтон.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- пева мелодијске примере солмизацијом као и примере из литературе;
- пева и препозна лествично кретање и скокове у све ступњеве;
- пева и опажа штимове обрађених дурских и молских лествица;
- пева и препозна истоимене тоналитете у мелодијском примеру;
- пева мелодијске примере различитих жанрова са модулацијом;
- пева хроматске скретнице и пролазнице у мелодијским примерима;
- пева народне песме са текстом у тактовима 5/8 и 7/8;
- пева српске песме и песме других националности;
- пева двогласне примере и каноне (у пари или групи) и композиције са клавирском пратњом;
- запише ритам у мелодијском примеру;
- пева научен мотив у другом тоналитету;
- запише мелодијске диктате;
- опажа и пева интервале до октаве;
- опажа и пева дурски и молски квинтакорд са обртајима;
- опажа и пева умањени и прекомерни квинтакорд са разрешењем и везивањем за тоналитет;
- препозна доминантни септакорд са обртајима и умањени септакорд;
- мења и допуњава мелодију и ритам научених примера;
- смишља мелодију или ритам на научену песму или мелодијски пример;
- примени потребна знања и вештине уз игру;
- препозна елементе пређеног градива кроз примере за слушање;
- својим речима изражава утиске о слушаном делу;
- изводи ритам уз куцање или тактирање или мануелном техником;
- доживљава ритам кроз покрет;
- ритмички чита етиде инструменталног типа из градива ИВ разреда;
- разуме и објасни музичке појмове;
- пажљиво слуша и коментарише извођење музике друга-другарице;
- поштује правила понашања на концерту.

САДРЖАЈИ:

- Обнављање градива из свих области.
- Нови тоналитети: Х-дур, Дес-дур и б-мол. Остали тоналитети са 5, 6 и 7 предзнака – информативно (да осете боју тоналитета).
- Функционални односи у тоналитету.
- Штимови. Мутација.
- Модулације првог квинтног сродства.
- Хроматске скретнице и пролазнице у пређеним тоналитетима.
- Мешовито сложени тактови: 5/8 и 7/8.
- Неговање музичке традиције.
- Развој музикалности.
- Двогласни примери, канони и композиције са клавирском пратњом.
- Записивање ритмичке окоснице.
- Транспоноване мотива.
- Писмени мелодијски диктат – записивање по двотактима.
- Опажање и интонирање интервала до октаве
- (велики, мали и чисти)
- и опажање прекомерне кварте и умањене квинте.
- Опажање и интонирање дурских и молских квинтакорада са обртајима.
- Опажање и интонирање умањеног и прекомерног квинтакорада са разрешењем и везивањем за тоналитет.
- Опажање доминантног септакорада са обртајима и умањеног септакорада.
- Мелодијске и ритмичке импровизације.
- Слушање одабране музичке литературе различитих жанрова.
- Обрађене врсте такта.
- Сложена подела и ритмичке фигуре троделног ритма.

- Начини извођења ритма.
- Ритам у примерима – од звука ка слици.
- Покрет у функцији ритма, тело као инструмент (боду перкусион).
- Ритмичко читање етида инструменталног типа из градива ИВ разреда уз примену оба кључа.
- Пређено градиво из теорије музике.
- Пажљиво слушање и уважавање извођача.
- Присуство концерту.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део:

1. Мелодијски диктат у тоналитетима до четири предзнака.

Усмени део:

1. Мелодијски пример – тоналитети до четири предзнака (са скретницама и пролазницама).

2. Ритмичко читање: бас кључ (пређени ритмички садржаји).

4.7.1.6. ТЕОРИЈА МУЗИКЕ ЗА ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Циљ предмета је да ученици стичу знања која подразумевају музичко описмењавање и спознају елемената музике а све то ради ефикаснијег разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом инструмента.

IV РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 33

ТЕМЕ/ОБЛАСТИ:

- Појмови,
- Тоналитети,
- Интервали,
- Акорди,
- Ортографија.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- објасни музичке појмове и термине: тонски и нотни систем од велике до треће октаве, виолински и бас кључ, особине тона, метар и метричке ознаке, музичку фразу, агогику, артикулацију, динамику и темпа. Основни украси и фигуре (информативно);
- запише и препозна лествице, лествичне интервале и квинтакорде, доминантни и умањени септакорд у тоналитету;
- запише и препозна врсте интервала до октаве (по узору на лествичне);
- запише и препозна дурски и молски квинтакорд са обртајима и умањени и прекомерни квинтакорд;
- запише и препозна све врсте септакорада и мали дурски септакорд с обртајима;
- правилно пише ноте, паузе и нотне вредности у различитим тактовима.

САДРЖАЈИ:

- Музички појмови и термини.
- Теоријско обнављање свих дијатонских лествица, упоређивање истоимених и паралелних тоналитета, карактеристични лествични интервали, лествични квинтакорди, доминантни и умањени септакорд у тоналитету.
- Трозвучи: обнављање консонантних квинтакорада и њихових обртаја и умањени и прекомерни квинтакорд.
- Четворозвучи: седам врста септакорада, мали дурски септакорд с обртајима.
- Правилно писање.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

Писмени део:

Тест: музички појмови, тоналитети, интервали, акорди, ортографија.

4.7.1.7. ОРКЕСТАР

Циљ предмета је да код ученика развије интересовање и љубав према музици и заједничком свирању, кроз музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

IV, V И VI разред шестогодишњег школовања
IV и V разред – годишњи фонд часова: 70
VI разред - годишњи фонд часова: 66 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- користи знања из области теорије музике приликом читања и интерпретације музичког дела;
- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- прати диригента;
- комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима оркестра кроз музику;
- усагласи сопствено извођење са потребама групног;
- свирањем покаже значај међусобног слушања у ансамблу;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз заједничко свирање;
- коригује интонацију у току свирања;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања у оквиру оркестра;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике свирања у оркестру.
- Оркестар – врсте, карактеристике и организација (гудачки, хармоникашки, тамбурашки...).
- Оркестарски звук - начин добијања.
- Развој хармонског слуха.
- Сарадња и комуникација на релацији диригент – вођа деонице – пар за пултом.
- Носиоци звука – начин и значај коришћења.
- Музички бонтон.

МИНИМУМ ПРОГРАМА:

3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору диригента.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

На јавним часовима у школи, Републичко такмичење, наступи у оквиру локалне заједнице, концерт поводом Дана школе, различита такмичења.

4.7.1.8. ХОР

Циљ предмета је да код ученика развије интересовање и љубав према заједничком музицирању и музици кроз музичко искуство којим се подстиче развијање осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

IV, V И VI разред шестогодишњег школовања
IV и V разред – годишњи фонд часова: 70
VI разред - годишњи фонд часова: 66 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- користи знања из области теорије музике приликом читања и интерпретације музичког дела;
- користи правилну и јасну дикцију и примењује правилан начин певања;
- комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима ансамбла кроз музику;
- прати диригента и пева усаглашено са осталим ученицима;
- одговарајућим певањем покаже значај међусобног слушања у ансамблу;
- интонира чисто у току извођења;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз заједничко певање;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- поштује договорена правила понашања у оквиру ансамбла.

САДРЖАЈИ:

- Хор и карактеристике певања у хору.
- Правилан начин певања – држање тела и дисање.
- Дикција – значај правилне и јасне дикције, изговарање брзалица и бројалица.
- Хармонски слух – развој.
- Комуникација са диригентом.
- Интонација – значај чисте интонације и начини постизања.
- Композиције различитог карактера.
- Музички бонтон.
- Слушање дела помоћу доступних носиоца звука.
- Музички бонтон.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

Једна народна песма, једна уметничка композиција, једна трогласна композиција

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Јавни часови у школи, концерт поводом Дана школе, различита домаћа и међународна такмичења, сарадња са локалном заједницом.

4.7.1.9. КАМЕРНА МУЗИКА

Циљ предмета је да код ученика развије интересовање и љубав према камерном музицирању и музици кроз заједничко музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ и наставак уметничког школовања.

IV, V И VI разред шестогодишњег школовања

IV и V разред – годишњи фонд часова: 70

VI разред - годишњи фонд часова: 66 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално свирање са групним свирањем;
- усагласи интонацију са осталим члановима камерног састава;
- усагласи артикулацију са осталим члановима камерног састава;
- усагласи динамичке ознаке са осталим члановима састава;
- дефинише своју улогу у камерном саставу и перципира улогу осталих чланова камерног састава;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;

- комуницира са осталим члановима камерног састава кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- покаже спремност за тимски рад;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- поштује договорена правила понашања у оквиру ансамбла.

САДРЖАЈИ:

- Камерна музика – развој и врсте ансамбла. Специфичности свирања у камерном саставу.
- Вежбе за интонацију и артикулацију.
- Припремање ученика за јавне наступе.
- Музички бонтон.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

Три комада из различитих стилских епоха или различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Минимум један јавни наступ камерног ансамбла у току школске године.

ЛИТЕРАТУРА:

Избор композиције за различите камерне саставе писане у оригиналу за одређени састав или транскрипције дела из музичке литературе које одговарају техничким и музичким способностима свих чланова камерног састава.

4.7.1.10. ГРУПНО ПЕВАЊЕ – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Циљ предмета је да код ученика развије интересовање и љубав према певању и музици кроз групно музичко искуство којим се подстиче развијање певачког апарата и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак школовања.

I РАЗРЕД - 1 час недељно у трајању од 30 минута, 35 часова годишње

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално певање са групним;
- усагласи интонацију са осталим члановима групе;
- усагласи артикулацију са осталим члановима групе;
- дефинише своју улогу у групи и перципира улогу осталих чланова;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- комуницира са осталим члановима групе кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу песама;
- покаже спремност за тимски рад;
- користе предности дигитализације у слушању и извођењу песама.

САДРЖАЈИ:

Техничке вежбе:

- различите вежбе за распевавање (вокализе).
- Заједничко извођење једногласних примера.

- Заједничко извођење антифонних примера.
- Заједничко певање уз пратњу инструмената.
- Усаглашавање гласова.
- Тонско уједначавање гласова (интонација, метроритам, боја, дикција).

Припрема за сценски наступ:

- израда традиционалне фризура (плетеница, пунђа...);
- сценско шминкање;
- облачење народне ношње;
- излазак на сцену (став, међусобно држање, наклон);
- понашање на сцени (сценски покрет, фацијална експресија).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- 8 једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима.
- 4 једногласна антифона примера.

Минимум два јавна наступа.

II РАЗРЕД - 1 час недељно у трајању од 30 минута, 35 часова годишње

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално певање са групним;
- усагласи интонацију са осталим члановима групе;
- усагласи артикулацију са осталим члановима групе;
- дефинише своју улогу у групи и перципира улогу осталих чланова;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- комуницира са осталим члановима групе кроз музику;
- води песме бордунског типа;
- прати песме бордунског типа;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу песама;
- покаже спремност за тимски рад;
- користе предности дигитализације у слушању и извођењу песама.

САДРЖАЈИ:

Техничке вежбе:

- различите вежбе за распевавање (вокализе).
- Заједничко извођење једногласних примера.
- Заједничко извођење антифонних примера.
- Заједничко извођење бордунских примера (подела на вођу и пратњу и промена улога)
- Заједничко певање уз пратњу инструмената.
- Усаглашавање гласова
- Тонско уједначавање гласова (интонација, метроритам, боја, дикција)

Припрема за сценски наступ:

- израда традиционалне фризура (плетеница, пунђа...)
- сценско шминкање;
- облачење народне ношње;
- излазак на сцену (став, међусобно држање, наклон);
- понашање на сцени (сценски покрет, фацијална експресија).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- осам једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима,
- два сложенија антифона примера (лазарице),
- четири једноставна двогласна примера бордунског типа.

Минимум два јавна наступа.

III РАЗРЕД - 1 час недељно у трајању од 45 минута, 35 часова годишње

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ: По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално певање са групним;
- усагласи интонацију са осталим члановима групе;
- усагласи артикулацију са осталим члановима групе;
- дефинише своју улогу у групи и перципира улогу осталих чланова;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- комуницира са осталим члановима групе кроз музику;
- води песме „на бас”;
- прати песме „на бас”;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу песама;
- покаже спремност за тимски рад;
- користе предности дигитализације у слушању и извођењу песама.

САДРЖАЈИ:

Групно певање

Техничке вежбе:

- различите вежбе за распевавање (вокализе).
- Заједничко извођење једногласних примера.
- Заједничко извођење бордунских примера (подела на вођу и пратњу и промена улога)
- Заједничко извођење песама „на бас”.
- Заједничко певање уз пратњу инструмената.
- Усаглашавање гласова.
- Тонско уједначавање гласова (интонација, метроритам, боја, дикција)
- Припрема за сценски наступ
- израда традиционалне фризури (плетеница, пунђа...)
- сценско шминкање;
- облачење народне ношње;
- излазак на сцену (став, међусобно држање, наклон);
- понашање на сцени (сценски покрет, фацијална експресија).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- пет једногласних примера из различитих српских крајева
- пет примера „на бас”

Минимум два јавна наступа.

IV РАЗРЕД - 1 час недељно у трајању од 45 минута, 33 часа годишње

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- усагласи индивидуално певање са групним;
- усагласи интонацију са осталим члановима групе;
- усагласи артикулацију са осталим члановима групе;
- дефинише своју улогу у групи и перципира улогу осталих чланова;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- комуницира са осталим члановима групе кроз музику;
- води песме „на бас”;
- прати песме „на бас”;
- води песме „на глас”;
- прати песме „на глас”;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу песама;
- покаже спремност за тимски рад;
- користе предности дигитализације у слушању и извођењу песама.

САДРЖАЈИ:

Техничке вежбе:

- различите вежбе за распевање (вокализе).
- Заједничко извођење једногласних примера.
- Заједничко извођење бордунских примера (подела на вођу и пратњу и промена улога)
- Заједничко извођење песама „на бас”.
- Заједничко извођење песама „на глас”.
- Заједничко певање уз пратњу инструмената.
- Усаглашавање гласова.
- Тонско уједначавање гласова (интонација, метроритам, боја, дикција)
- Припрема за сценски наступ
- израда традиционалне фризура (плетеница, пунђа...);
- сценско шминкање;
- облачење народне ношње;
- излазак на сцену (став, међусобно држање, наклон);
- понашање на сцени (сценски покрет, фацијална експресија).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- пет једногласних примера из различитих српских крајева
- пет примера „на бас”
- један пример „на глас”

Минимум два јавна наступа.

*

ЛИТЕРАТУРА ЗА СВЕ РАЗРЕДЕ:

- Ст. Ст. Мокрањац: *Српске народне песме и игре са мелодијама из Левча*, СКА, Београд, 1902.
- Миодраг А. Васиљевић: *Југословенски музички фолклор I* (народне мелодије које се певају на Косову), Београд, 1950.
- Миодраг А. Васиљевић: *Народне мелодије из Санџака*, САНУ, Београд, 1953.
- Миодраг А. Васиљевић: *Народне мелодије из лесковачког краја*, САНУ, Београд, 1960.

- Оливера Васић и Димитрије Големовић: *Народне песме у околини Бујановца*, Етнографски институт САНУ, Београд, 1980.
- П. Вукосављевић, О. Васић и Ј. Бјеладиновић: *Народне мелодије, игре и ношње Пештерско-сјеничке висоравни*, Београд, Радио Београд, 1984, 6-189.
- Димитрије О. Големовић: *Рефрен у народном певању-од обреда до забаве*, Реноме, Бијељина, Академија уметности, Бања Лука, 2000.
- Драгослав Девид: *Народна музика Драгачева (облици и развој)*, ФМУ, Београд, 1986.
- Драгослав Девид: *Народна музика Црноречја (у светлости етногенетских процеса)*, ЈП ШРИФ Бор, Културно-образовни центар, Бољевац, ФМУ, Београд, 1990.
- Драгослав Девид: *Антологија српских и црногорских народних песама с мелодијама*, Београд, 2001.
- Владимир Ђорђевић: *Српске народне мелодије (предратна Србија)*, Београд, 1931.
- Коста П. Манојловић: *Народне мелодије из источне Србије*, САНУ, Београд, 1965.
- Радмила Петровић: *Српска народна музика (песма као израз народног музичког мишљења)*, САНУ, Београд, 1989.
- Радмила Петровић и Јелена Јовановић: *Еј, Руднице, ти планино стара, Традиционално певање и свирање групе Црнућанка*, Музиколошки институт САНУ, Културни центар Горњи Милановац, Вукова задужбина Београд, Београд, 2003.
- Живојин Станковић: *Народне песме у Крајини*, САНУ, Београд, 1951.
Аудио и видео теренски снимци (САНУ, ФМУ, РТС...)

4.7.2. ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ИНДИВИДУАЛНЕ НАСТАВЕ

4.7.2.1. КЛАВИР

Циљ учења предмета Клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самостални јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- опише клавир и начин добијања тона на њему, као и да правилно седи за њим;
- изражајно пева, а кратке и лаке песмице изводи по слуху;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и читању једноставнијег нотног текста;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, артикулацију и опише их својим речима;
- опише својим речима појмове канон и имитација;
- разликује различите карактере композиција;
- самостално изводи краће композиције напамет;
- самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње испољавајући самопоуздање у тим приликама;
- поштује договорена правила понашања при извођењу музике;
- користи доступне носиоце звука уз помоћ одраслих.

САДРЖАЈИ:

- Положај за клавиром. Поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање.
- Вежбе за правилно ритмизирање.
- Неговање музичке меморије. Привикавање ученика на самоконтролу звука и схватање музичког облика.
- Основне врсте удара: портато, легато, стакато. Вежбе за гipкост зглоба (свирање интервала).
- Динамичке ознаке: пијано, мецфорте, форте, крешендо и диминуендо.
- Ознаке за темпо: анданте, модерато, алетро.
- Појам лука.
- Појам фразе.
- Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима.
- Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте.
- Увођење ученика у начине вежбања.
- Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале.
- Остале ознаке на које се наилази у литератури предвиђеној програмом.
- Контрола звука.
- Полифонија – канон, имитација.
- Скале и трозвучи
- Дурске скале по квинтном кругу (почевши од тона ЦЕ) до четири повисилице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном смеру од истог тона.
- Дурски трозвук разложено и истовремено – основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама.

Обавезни минимум програма:

- лествице и трозвучи по програму
- тридесетпет композиција – вежбе, етиде и разни комади.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм смотре на крају школске године:

1. Једна лествица по избору;
2. Једна етида или композиција виртуозних извођачких захтева;
3. Две композиције различитог карактера.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Почетна школа за клавир;
- Николајев: Почетна школа за клавир;
- Бајер: Школа за клавир
- Мирослава Лили Петровић: Школица за клавир-ниво А и Б
- друга литература одговарајуће тежине.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу;
- опише својим речима и одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине;
- препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта;
- користи педал у делима једноставније фактуре;
- уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте;
- чује и примени више динамичких нивоа пијанисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте;
- јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију од пратње;
- осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела;
- самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука;
- повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника;
- развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника;
- свира са наставником или другим учеником дела за клавир четвороручно;
- самостално, изражајно свира композиције напамет;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Технички и музички захтеви
- Повезивање прсторедних
- група навише и наниже
- (развијање спретности прстију
- кроз активно осмишљавање,
- слушање и свирање техничких
- вежби, лествица и етида).
- Вежбе за гипкост зглоба шаке

- кроз свирање интвала.
- Вежбе за легато свирање.
- Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина.
- Упознавање са законима метрике – разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти.
- Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано.
- Диференцирање мелодије од пратње, рад на полифонији.
- Увођење у педализацију – вежбе.
- Свирање четвороручно.
- Скале и трозвучи
- Молске скале по квинтном кругу до четири повисилице (почевши од тона А) у осминама у размаку две октаве, паралелно.
- Трозвучи, разложено и истовремено, у размаку две октаве – завршетак секстакордом.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- десет композиција по слободном избору од чега обавезно 5 виртуозног карактера (етиде или композиције виртуозних захтева);
- две полифоне композиције;
- Два става из различитих сонатина (сонате) или један став сонатине (сонате) и варијације.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред.

Програм смотре на крају школске године:

1. Једна етида или композиција виртуозних извођачких захтева;
2. Две композиције по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА:

- Ј. Кршић-Клавирска читанка за други разред
- М. Лили Петровић: Школица за клавир-ниво Ц
- У настави се може користити и друга литература у којој су композиције сличних захтева са претходно наведеним.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника;
- јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара;
- транспонује хроматски лакше мотиве или реченице;
- примени више динамичких нијанси у свирању;
- негује културу тона;
- објасни својим речима значења термина музичке форме и конструкције дела;
- свира двохвате са јасним диференцирањем мелодијске линије;
- свесно користи директан и синкопирани педал;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер;
- препознаје музичке елементе у свирању других клавириста;

- свира у дуу са наставником или са другим учеником.

САДРЖАЈИ:

- Читање с листа.
- Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста,
- нон легато, портато, репетиција. Даљи рад на техници зглоба кроз свирање интервала до квинте.
- Техничке вежбе са ритмичким варијантама и хроматским транспозицијама.
- Шире нијансирање у динамици, истицање мелодије и диференцирање десне и леве руке.
- Детаљнија анализа облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ...
- Шире упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двохвата, истицање гласова, динамизирање деоница.
- Употреба истовременог и синкопираног педала.
- Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер.
- Свирање у дуу.
- Техничке вежбе
- Вежбе за: правилно низање тонова, изједначавање удара, учвршћивање прстију, различиту артикулацију.
- Скале и трозвучи
- Дурске скале по квартном кругу до четири предзнака (почевши од тона ЕФ) у распону две октаве у осминама паралелно и супротно.
- Хроматске скале у распону две октаве, паралелно.
- Трозвук четворогласно кроз две октаве разложено.
- Читање с листа лаганих вежби, одвојено и заједно.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- десет композиција по слободном избору од чега обавезно 5 виртуозног карактера (етиде или композиције виртуозних захтева);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина (соната) или варијације и један став сонатине (сонате) или два циклуса варијација;
- једна композиција за четвороручно свирање.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред.

Испитни програм:

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине или варијације;
4. Једна композиција по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска вежбанка за ученике трећег разреда ОМШ;
- У настави се може користити и друга литература у којој су композиције сличних захтева са претходно наведеном.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита и свира течно с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено;
- самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања;
- коригује лоше извођење у току свирања;
- у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера;
- негује културу тона кроз критичко слушање свог и туђег свирања;
- свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност;
- критички прати сопствени развој;
- самостално вежба по плану који је утврдио са наставником;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Решавање техничких и музичких проблема.
- Вежбе за:
 - јачање прстију (нарочито 4. и 5. прста);
 - подметање палца и брзо низање и промену прсторедних група;
 - повећање распона шаке.
- Припремне вежбе за веће интервале.
- Изграђивање технике двогласа у полифоним композицијама.
- Проширење динамичке лествице као рад на упознавању елемената правилне интерпретације.
- Примена педала.
- Анализа облика – дводелна песма, троделна песма, прелудијум ...
- Украси – двоструки предудар, групето, трилер.
- Читање с листа лакших композиција.
- Свирање у клавирском дуу.
- Скале и трозвуци
- Молске скале по квартном кругу (почевши од тона ДЕ) до пет предзнака кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.
- Хроматске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.
- Велико разлагање трозвука (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.
- Доминантни и умањени септакорд (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- десет композиција по слободном избору од чега обавезно пет виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина (соната) или варијације и један став сонатине (сонате) или два циклуса варијација;
- једна композиција домаћег аутора.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред
2. једна виртуозна етида

Испитни програм (на крају школске године):

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине (сонате) или варијације;
4. Једна композиција по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за ученике четвртог разреда ОМШ;
- У настави се може користити и друга литература у којој су композиције сличних захтева са претходно наведеном.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања;
- самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу;
- коригује лоше извођење у току свирања;
- у свирању примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње;
- негује културу тона;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност;
- самостално вежба по плану који је утврдио са наставником;
- критички прати сопствени развој;
- свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње;
- користи носиоце звука за слушање музике;
- препознаје музичке елементе у свирању других;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Решавање и усавршавање сложених техничких захтева (техника скокова), припрема за свирање октава, тремола...
- Ознаке за динамику са свим ступњевима у диференцирању јачине свирања, употреба више термина за брзину.
- Полиритмија – решавање основних проблема.
- Детаљнији рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ...
- Увођење ученика у самосталност у погледу примене прстореда и других дисциплина, као и оспособљавање ученика да сагледа тешкоће и сам нађе средства и начин да их реши.
- Свирање у клавирском дуу.
- Скале и трозвучи

- Шест дурских и шест молских скала у размаку октаве по избору, у паралелном и супротном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве.
- Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама.
- Велико разлагање трозвука (арпеђо) кроз четири октаве, у осминама, паралелно.
- Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- десет композиција по слободном избору од чега обавезно пет виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина (соната) или варијације и један став сонатине (сонате) или два циклуса варијација;
- једна композиција за четвороручно свирање.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по избору из програма предвиђеног за овај разред
2. једна виртуозна етида

Испитни програм (на крају школске године):

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине (сонате) или варијације;
4. Једна композиција по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за ученике петог разреда ОМШ;
- У настави се може користити и друга литература у којој су композиције сличних захтева са претходно наведеном.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита и свира течно с листа са обе руке;
- повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације;
- препозна период настанка одређене композиције;
- спретно изведе технички захтевније композиције;
- самостално хармонизује једноставни тематски материјал;
- појасни конструкцију дела и да објасни значења термина музичке форме;
- својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност;
- негује културу тона;
- критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање;
- самостално вежба по плану који је утврдио
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

- користи носиоце звука за слушање музике.

САДРАЖАЈИ:

- Читање с листа.
- Унапређивање технике у смислу хитрине прстију и издржљивост, ритмичке стабилности, кантилене, јасне хармонизације. Течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара.
- Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвојне целине.
- Технике свирања удвојених интервала: терце, октаве.
- Врсте меморије – фотографска, аудитивна, меморија прстију, ради сигурнијег учења напамет.
- Основни појмови и стилови у вези с композицијама које се изводе – динамика, фраза, израз, темпо, агогика и остали елементи интерпретације као одлике стилских периода: барок, класицизам, XX век.
- Једноставније импровизације пратње, свирање каденци.
- Скале и трозвучи
- Шест дурских и шест молских лествица које нису рађене у петом разреду у размаку октаве у паралелном и супротном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве.
- Хроматске лествице у размаку октаве паралелно, у шеснаестинама кроз четири октаве.
- Велико разлагање трозвука (арпеђо) у паралелном кретању кроз четири октаве у шеснаестинама.
- Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда, кроз четири октаве паралелно у шеснаестинама.

Обавезни минимум програма:

- шест дурских и шест молских лествица и акорди по програму;
- десет композиција по слободном избору од чега обавезно пет виртуозног карактера (етиде и композиције виртуозних захтева);
- две полифоне композиције;
- два прва става из различитих соната
- једна композиција домаћег аутора.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта):

1. једна лествица по слободном избору из програма предвиђеног за овај разред
2. једна виртуозна етида

Испитни програм (на крају школске године):

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Први став сонате;
4. Једна композиција по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за ученике шестог разреда ОМШ;
- У настави се може користити и друга литература у којој су композиције сличних захтева са претходно наведеном.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА у свим разредима ОМШ:

- За остваривање програма важна је израда Годишњег плана наставе и учења, Оперативног плана (на нивоу месеца) и Припреме за час.
- Настава је индивидуална и прати развој сваког ученика појединачно.
- У току наставне године ученици су у обавези да два пута наступе јавно (једном у полугодишту).
- Смотре се организују на крају првог полугодишта (децембар) и на крају школске године (јун).

4.7.2.2. ВИОЛИНА

Циљ учења предмета Виолина је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД - Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- опише својим речима карактеристике виолине и начин добијања тона;
- правилно стоји и држи инструмент и гудало;
- изводи пицкато и основне потезе гудалом;
- самостално поставља прсте леве руке на хватник у првој позицији на свим жицама;
- изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху;
- интонативно и ритмички правилно контролише и чита нотни текст;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању нотног текста у виолинском кључу;
- примени што богатију музичку фантазију коју је развио путем приче и игре са наставником у свирању;
- користи различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- активно слуша часове и јавне наступе других ђака
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Карактеристике инструмента.

Начин добијања тона.

Поставка леве и десне руке.

Техника десне руке:

- квалитет звука на празним жицама;
- држање и вођење гудала по једној жици;
- прелазак са жице на жицу;
- основне динамичке различитости по једној жици;
- расподела гудала.

Основни потези: деташе, легато, маркато (2 и 4 нота на једно гудало).

Техника леве руке:

- поставка прве позиције;
- разлика степена и полустепена;
- прва позиција, распореди прстију (полустепен 2-3 и 1-2 прст);
- поставка прстију и упоређивање полустепена у односу на суседне жице.

Једноставне вежбе за развој моторике прстију леве руке.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале са трозвуком у једној октави.

ОБАВЕЗНИ МИНУМУМ ПРОГРАМА:

- три дурске, односно молске скале са трозвучима,
- двадесет вежбица, етида,
- десет малих комада песмица.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра се организује крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду по слободном избору (има се у виду да је то њихово прво сусретање са проверама знања у форми испита и циљ је њихово упознавање са професорима одсека и поступно увођење у процес и специфичности реализације наставе у музичким школама).

Групна преслушавања - ученици већ од првих свирачких дана имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ПРОГРАМ СМОТРИ:

- Једна једнооктавна скала са трозвучима (квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд);
- Једна етида или комад;
- Један комад или први став кончертина.

ЛИТЕРАТУРА:

Д. Марковић: Нека увек буде песма, 1. свеска

Д. Марковић: Избор комада за виолину и клавиру

Родионов, Гарлицкиј, Фортунатов: Почетна школа виолине

Родионов, Грлицкиј, Фортунатов: Избор етида (1 – 3. разред)

Хрестоматија, 1. свеска – Избор композиција за виолину са клавируском пратњом

Мах: Лаки кончертино

Ридинг: Концерт у ха молу, 1. став

П. Николић: Кончертино у старом стилу, 1. став

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- изражајно пева и свира песмице на виолини;
- интонативно и ритмички правилно контролише и чита нотни текст;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању задатог нотног текста у виолинском кључу;
- примени ознаке за динамику и темпо;
- пренесе музичку фантазију коју је развио у раду са наставником кроз свирање;
- самостално свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- покаже самопоуздање у току јавног наступа;
- активно слуша часове и јавне наступе других ђака;
- уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Усавршавање технике свирања на виолини.

Темпо (анданте, модерато, аллегро, престо...).

Динамика (пиано, меззо пиано, меззофорте, форте, диминуендо, цресцендо...).

Техника десне руке:

- квалитет звука кроз динамичке промене;
- динамичко нијансирање;
- јасна расподела гудала уз различите ритмичке јединице;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...;
- повезивање свих жица кроз потезе легата.

Потези: деташе, легато (4 и 8 нота на једно гудало), стакато, маркато и мартеле.

Техника леве руке:

- прва позиција, сви распореди прстију;

- поставка првог прста уз пражих;
 - лака хроматика у првој позицији;
 - глисанда до III позиције на свим жицама;
 - поставка прстију у односу на суседне жице кроз легато потез (припрема за једноставне акорде).
- Вежбе за развој моторике прстију леве руке.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале са дурским или молским трозвуком кроз једну или две октаве у првој позицији.

ОБАВЕЗНИ МИНУМУМ ПРОГРАМА:

- четири дурске, односно молске једнооктавне или двооктавне скале са трозвучима,
- шест етида са различитом проблематиком,
- четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- обавезна два јавна наступа током школске године

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ПРОГРАМ СМОТРИ:

- Једна једнооктавна или двооктавна скала са трозвучима;
- Једна етида;
- Два комада различитог карактера или варијације или први став концерта (кончертина).

ЛИТЕРАТУРА:

Д. Марковић: Нека увек буде песма, 2. свеска

Д. Марковић: Избор комада за виолину и клавир

Родионов, Грлицкиј, Фортунатов: Избор етида (1 – 3. разред)

Хрестоматија, 1. свеска – Избор композиција за виолину са клавирском пратњом

Ридинг: Концерт у ха молу, 1. став

Кихлер: Концерт у Ге дуру

Перлман: Индијански кончертино, 1. став

Манев: Збирка композиција за виолину и клавир, 1. свеска

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- свесно меморише нотни текст;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција са и без глисанда;
- прати интонацију и коригује се;
- примењује ознаке темпа, карактера, динамике и агогике;
- користи вибрато на дужим нотама;
- изводи правилно техничке вежбе за промену позиције и покретљивост уз помоћ наставника;
- самостално и свакодневно вежба;
- активно слуша часове и јавне наступе других ђака
- уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- прати музичку фразу у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Музичка меморија – неговање и развијање.

Самостално вежбање – планирање и процедуре.

Држање инструмента и гудала (контрола)

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање и интонација.

Усавршавање технике свирања на виолини.

Темпо (ларго, виваће, sforzando, глисандо, ритенуто, афелерандо...).

Техника десне руке:

– вођење гудала на две жице истовремено, деташе;

– увод у акорде наниже на три жице;

– место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...

Потези: деташе, легато (3, 4, 6, 8 нота на једно гудало), стакато, маркато, мартеле, спикато.

Техника леве руке:

– коришћење бар две различите позиције без прелаза;

– почетне вежбе вибрата;

– хроматика;

– природни флажолети;

– једноставни двозвучи са коришћењем једног прста и празних жица;

– једноставни акорди на три жице;

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале са трозвучима (дурски или молски квинтакорд и кватсекстакорд) у једној позицији, кроз једну или две октаве.

ОБАВЕЗНИ МИНУМУМ ПРОГРАМА:

– четири скале кроз две октаве и разлагања,

– шест етида са различитом проблематиком,

– четири комада различитог карактера.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

– Једна двооктавна дурска или молска скала са трозвучима (квинтакорд и кватсекстакорд) са или без промене позиције;

– Једна етида;

– Два комада различитог карактера; или варијације; или први став концерта (кончертина).

ЛИТЕРАТУРА:

Д. Марковић: Нека увек буде песма, 3. свеска

Д. Марковић: Избор комада за виолину и клавир

Родионов, Грлицкиј, Фортунатов: Избор етида (1 – 3. разред)

Хрестоматија, свеска бр. 1 и бр. 2 – Избор композиција за виолину са клавирском пратњом

Ридинг: Концерт у Ге дуру, Концерт у Де дуру

Кихлер: Концерт у Де дуру

Перлман: Индијански кончертино, 2. и 3. став

Мокри: Концерт у Ге дуру

Манев: Збирка композиција за виолину и клавир, свеска бр. 1 и бр. 2

Вивалди: Концерт у Ге дуру, 1. став

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- самостално чита сложенији музички материјал;
- брже меморише дужи нотни текст;
- користи метроном приликом вежбања;
- штимује се уз мању помоћ наставника;
- примењује вибрато у свирању;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- активно слуша часове и јавне наступе других ђака у школи и ван ње;
- у заједничком свирању примени принцип узајамног слушања;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Метричко и ритмичко свирање уз метроном.

Слушање и интонација Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Заједничко свирање (наставник–ученик, ученик– ученик).

Развој извођачког апарата.

Техника десне руке:

- уједначеност звука кроз различите потезе;
 - свирање истовремено на две жице деташе и легато;
 - свирање акорада на три и четири жице (навише и наниже).
- Потези: деташе, легато (3, 4, 6, 8, 9, 16 нота на једно гудало), стакато, мартеле, спикато.

Техника леве руке:

- коришћење прве, друге треће и четврте позиције са прелазима;
- вибрато;
- хроматске скале у првој позицији;
- разложене терце;
- природни и вештачки флажолети;
- једноставни двозвуци у првој позицији (сексте, терце, кварте);
- једноставни акорди на три и четири жице у првој позицији.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале (4, 8, 16 на једно гудало) са различитим потезима, кроз две октаве са прелазима;

Дурски и молски трозвуци (квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд - деташе и три легато) кроз две октаве са прелазима;

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- четири скале кроз две октаве и разлагања,
- осам етида са различитом проблематиком,
- четири комада (или тема са варијацијама) различитог карактера,
- први или други и трећи став концерта (или кончертина) један или два става сонате.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

– обавезна два јавна наступа током школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

– Једна двооктавна дурска или молска скала са прелазима са дурским или молским трозвучи (квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд) са прелазима;

– Једна етида;

– Један комад; или једна етида различитог карактера од предходне;

– Први или други и трећи став концерта (концертина); или тема с варијацијама; или један или више ставова сонате.

ЛИТЕРАТУРА:

Григоријан: Скале и арпеђа

Родионов, Гарлицкиј, Фортунатов, 2. свеска (3 - 5. разред)

Хрестоматија, 2. свеска: Избор композиција за виолину и клавир

Кихлер: Концерт у Де дуру

Перлман: Израелски концертно

Ридинг: Концерт у Де дуру, Концерт у Мађарском стилу

Вивалди: Концерт у а молу

Манев: Збирка композиција за виолину и клавир, 2. свеска

Ивановић: Збирка композиција за виолину и клавир „Од предкласике до модерне”

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

– самостално штимује свој инструмент;

– самостално вежба и поступа по процедури која се примењује у стицању технике леве и десне руке;

– контролише интонацију ритам и квалитет тона при промени позиција и коригује се;

– истражује начине добијања чистог тона и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

– користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;

– пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);

– испољи креативност у остварењу музичке фантазије и естетике;

– критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;

– свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;

– самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;

– користи првих пет позиција;

– користи хармонски слух;

– влада једноставнијом двозвучном и акордском техником у програму;

– свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;

– учествује на јавним наступима у школи и ван ње;

– активно слуша часове и јавне наступе других ђака у школи и ван ње;

– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Метричко и ритмичко свирање.

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање, интонација и штимовање инструмента.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Камерно музицирање (наставник–ученик, ученик–ученик).

Развој извођачког апарата и музичке фантазије кроз рад над одговарајућом литературом и композицијама сложенијих техничких захтева.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Музички бонтон.

Техника десне руке:

– владање комплетним звуком на инструменту;

– свирање двозвука са једноставним прелазима како деташе тако и легато, стакато..;

– свирање акорада на три и четири жице (навише и наниже) у различитим позицијама.

Потези:

деташе, легато (3, 6, 9, 12, 4, 8, 16, 24 нота на једно гудало), стакато, мартеле, спикато, сотије

Техника леве руке:

– коришћење првих пет позиција са прелазима;

– вибрато;

– хроматске скале на све четири жице кроз позиције;

– разложене терце;

– коришћење природних и вештачких флажолета;

– једноставни двозвуци у различитим позицијама (сексте, терце, октаве, кварте);

– једноставни акорди на три и четири жице у различитим позицијама.

Скале и трозвуци:

Дурске и молске скале (4, 8, 16, 24 на једно гудало) са различитим потезима, кроз две и три октаве са прелазима;

Дурски и молски трозвуци (квинтакорд, сектакорд и квартсектакорд – деташе, три и шест легато) кроз две и три октаве са прелазима;

Компликованије вежбе за развој моторике прстију леве руке у односу на предходни разред

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

– две двооктавне дурске и молске скале са разлагањима са променом позиција,

– осам етида различите проблематике,

– два комада различитог карактера; или варијације,

– Први или други и трећи став концерта и један или два става сонате.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

– обавезна два јавна наступа током школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

- Једна двооктавна дурска или молска скала са прелазима са дурским или молским трозвуци (квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд) са прелазима;

- Једна етида;

- Један комад; или једна етида различитог карактера од предходне;

- Први или други и трећи став концерта.

ЛИТЕРАТУРА:

Григоријан: Скале и арпеђа

Родионов, Гарлицкиј, Фортунатов, 2. свеска (3 - 5. разред)

Хрестоматија, 2. свеска: Избор композиција за виолину и клавир

Кихлер: Концерт у Де дуру

Перлман: Израелски кончертино, 2. и 3. став

Ридинг: Концерт у Мађарском стилу

Вивалди: Концерт у а молу

Вивалди: Концерт у Ге дуру

Комаровски: Концерт у а молу

Манев: Збирка композиција за виолину и клавир, 2. свеска

Ивановић: Збирка композиција за виолину и клавир „Од предкласике до модерне”

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- самостално штимује свој инструмент;
- самостално вежба и поступа по процедури која се примењује у стицању технике леве и десне руке;
- контролише интонацију ритам и квалитет тона при промени позиција и коригује се;
- користи метроном приликом вежбања;
- истражује начине добијања чистог тона;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- самостално чита нотни текст и примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања;
- користи првих седам позиција;
- користи хармонски слух;
- влада двозвучном и акордском техником у програму;
- свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- активно слуша часове других ђака и примењује на себи искуства стечена на тај начин;
- самоиницијативно посећује концерте и друге музичке манифестације;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Метричко и ритмичко свирање уз метроном.

Слушање и интонација Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Камерно музицирање (наставник–ученик, ученик– ученик).

Развој извођачког апарата

Техника десне руке:

- владање комплетним звуком на инструменту;
- свирање разложених двозвука у скали, деташе и легато;
- свирање акорада на три и четири жице (навише и наниже) у различитим позицијама.

Потези: деташе, легато (3, 6, 9, 12, 4, 8, 16, 24 нота на једно гудало), стакато, мартеле, спикато, сотије, рикоше.

Техника леве руке:

- коришћење првих седам позиција са прелазима;
- различите врсте вбрата;
- хроматске скале на све четири жице кроз позиције;
- коришћење природних и вештачких флажолета;
- лака пицката левом руком;
- једноставни двозвуци разложено или спојено у различитим позицијама (сексте, терце, октаве, кварте);

– једноставни акорди на три и четири жице у различитим позицијама.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале (4, 8, 16, 24 на једно гудало) са различитим потезима, кроз две и три октаве са прелазима;

Дурски и молски трозвучи (квинтакорд, секстакорд и квартсекстакорд – деташе, три и шест легато) кроз две и три октаве са прелазима;

Сложеније вежбе за развој моторике прстију леве руке у односу на предходни разред

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- две треоктавне дурске или молске скале са разлагањима,
- шест етида различите проблематике,
- два комада различитог карактера; или варијације,
- Први или други и трећи став концерта и два или сви ставови сонате.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

- Једна скала кроз три октаве са разлагањима;
- Две етиде са различитом проблематиком;
- Један комад;
- Први или други и трећи став концерта.

ЛИТЕРАТУРА:

Григоријан: Скале и арпеђа

Мазас, 1. свеска: Етиде за виолину

Кројцер: Избор етида за виолину

Волфарт: Избор етида за виолину

Хрестоматија, 3. свеска: Избор композиција за виолину и клавир

Аколај: Концерт за виолину у а молу

Бах: Концерт у а молу, 1. став

Вивалди: Концерт у а молу

Комаровски: Концерт у е молу

Хајдн: Концерт у Ге дуру

Манев: Збирка композиција за виолину и клавир, 2. свеска

Ивановић: Збирка композиција за виолину и клавир „Од предкласике до модерне"

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

4.7.2.3. ВИОЛА

Напомена: Од I – III разреда ученици виоле раде по програму за виолину. На виолу прелазе у другом циклусу, препоручљиво је од IV разреда према процени наставника главног предмета. Уколико наставник процени да физичке предиспозиције то дозвољавају, ученик може и у I циклусу да почне са учењем виоле по програму за виолину.

ЦИЉ учења предмета Виола је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз истовремено подстицање развијања моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања и вежбања;
- прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање;
- повеже стечено знање из основа муз. писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- следи правилну примену процедура које се примењују у стицању технике десне руке;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- коригује интонацију у току свирања;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, и емоционални утицај;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике виоле као инструмента.
- Адаптирање и прилагођавање технике приликом промене инструмента (прелазак са виолине на виолу).
- Читање нотног материјала писаног у алт кључу.
- Вежбање уз метроном.
- Ознаке темпа, агогике, динамике, карактера музичког дела.
- Процедуре за самостално вежбање.
- Концерти класичне музике (посета и разговори о репертоару, извођењу...).
- Заједничко свирање (наставник – ученик; ученик – ученик)
- Правила понашања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- 3 двооктавне лествице са променом позиција, са трозвучима и потезима,
- 6 етида,
- 3 комада,
- 1 концерт или кончертино одговарајуће техничке тежине.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Обавезна три јавна наступа у току школске године.

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ (изводи се напамет):

Једна двооктавна лествица са променом позиције, са трозвучима и потезима;

Једна етида;

Један комад;

Концерт или кончертино (I или II и III став).

ЛИТЕРАТУРА:

Грегоријан: Скале

Ханс Сит: Школа за виолу (Петерс)

Волфарт: Етиде за виолу (Петерс)

Марко Франк: Школа за виолу

А. Б. Бруни: Школа за виолу и етиде
Х. Шрадик: I свеска
О. Шевчик: Оп. 1, I свеска

Комади

С. Гргић: Албум за младе виолинисте
Хрестоматија за виолу (збирка комада за виолу, издање Москва)
Сузуки албуми (3-4)

Велике форме

Вивалди: Концерт Це-дур
Телеман: Концерт Де-дур
Транскрипције виолинских концерата и кончертина

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- повеже стечено знање из основа муз. писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- истражује начине добијања чистог тона и коригује интонацију у току свирања;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- критички вреднује изведене и слушане композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Техника десне руке: спикато, сотије, комбиновани потези.
- Техника леве руке: двозвучи, V и VI позиција, трилери.
- Развој музичке фантазије.
- Музичка фраза – елементи и обликовање.
- Примена знања из музичке теорије у читању и свирању музичких дела.
- Процедуре за самостално вежбање.
- Концерти класичне музике (посета и разговори о репертоару, извођењу...).
- Заједничко свирање (наставник – ученик; ученик – ученик).
- Правила понашања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- Три двооктавне (или трооктавне) лествице са трозвучима и потезима;
- Шест етида;
- Три комада;
- Концерт или кончертино, барокна соната.

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Обавезна три јавна наступа током школске године

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ (изводи се напамет):

Једна двооктавна (или трооктавна) лествица са трозвучима и потезима;

Једна етида;

Један комад;

Један концерт I или II и III став.

ЛИТЕРАТУРА:

Грегоријан: Скале

Ханс Сит: Школа за виолу (Петерс)

Волфарт: Етиде за виолу (Петерс)

Мазас: етиде оп 36

А. Б. Бруни: Школа за виолу и етиде

Х. Шрадик: I свеска

О. Шевчик: Оп. 1, I свеска

Хрестоматија 1-2: збирка етида

Комади

Нота Књажевац: Албуми за виолисте (југословенских аутора)

Хрестоматије за виолу (збирке комада за виолу, издање Москва),

Сузуки албуми (4-6)

Велике форме

Вивалди: Концерт Це-дур

Телеман: Концерт Де-дур

Транскрипције виолинских концерата

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ: извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- користи различите приступе у решавању проблема поделе гудала;
- контролише интонацију у току свирања;
- примени одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције;
- интерпретира композицију у стилу епохе и композитора;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Техничке процедуре за десну и леву руку.
- Увод у анализу облика и примена знања у делима која се изводе.
- Развој музичке фантазије и

- индивидуалности кроз анализу и интерпретацију задатог дела.
- Ознаке темпа, динамике, карактера у вези са репертоаром који се изводи. Техника свесног меморисања.
- Вежбање – важност и процедуре.
- Концерти класичне музике (посета и разговори о репертоару, извођењу...).
- Правила понашања.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- Четири троктавне лествице са трозвучима, четворозвучима и двозвучима;
- Шест етида;
- Три комада;
- Две велике форме (Концерт, барокна соната).

ЈАВНИ НАСТУПИ:

Обавезна четири јавна наступа у току школске године

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА НА НИВОУ ОДСЕКА:

Техничка смотра - крајем првог полугодишта и на њој ученици изводе једну скалу и једну етиду.

Групна преслушавања - ученици имају прилику да развијају креативно мишљење коментаришући своје и свирање других ученика, али и да стекну способност да приме и усвоје критику.

ИСПИТНИ ПРОГРАМ (изводи се напамет):

Трооктавна лествица са потезима, двозвучима, трозвучима и четворозвучима;
Једна етида;
Један комад;
Концерт I или II и III став или соната у целини.

ЛИТЕРАТУРА:

Ф. Херман: Школа (Петерс)
О. Шевчик: Оп. 1, I свеска
О. Шевчик: Оп. 3, I свеска
О. Шевчик: Оп. 8, I свеска
О. Шевчик: Оп. 9, I свеска
Х. Шрадик: I свеска – избор
Р. Кројцер: Етиде
Ф. Мазас: I свеска
Волфарт: етиде
Хрестоматија 1-2: збирка етида

Комади, сонатне форме и концерти

Минијатуре за виолу (Краков)

Нота Књажевац: Албуми за виолисте (југословенских аутора)

Класични комади I и II (Петерс)

Хрестоматија за виолу (збирка комада и концерата за виолу, издање Москва)

Сузуки: албуми 5-6

Аколај, концерт за виолину (транскрипција за виолу) де-мол

Корели: Соната А-дур и е-мол

Марчело: Сонате Ге-дур, Це-дур,

Екле: соната е-мол

Г. Ф. Телеман: Соната Ге-дур, Е-дур и Еф-дур

А. Виталов: Концерт у Е-дуру, а-молу и ге-молу

Г. Ф. Телеман: Концерт у Ге-дуру

Г. Ф. Телеман: Концерт за две виоле

Ј. Хандошкин: Концерт Це-дур

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

4.7.2.4. ВИОЛОНЧЕЛО

Циљ учења предмета Виолончело је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да

- опише својим речима карактеристике виолончела и начин добијања тона;
- правилно седи и држи инструмент и гудало;
- изводи основне потезе и пицикато;
- самостално поставља прсте леве руке на хватник у затвореном ставу у првој и четвртој позицији;
- изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху;
- изводи правилно техничке вежбе за промену позиције, интонацију и покретљивост уз помоћ наставника;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у бас кључу;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање...
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Карактеристике инструмента.

Начин добијања тона.

Поставка леве и десне руке.

Техника десне руке:

- држање и вођење гудала;
- расподела гудала;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...

Основни потези: деташе и легато.

Поставка леве руке.

Техника леве руке:

- уски став, прва и четврта позиција
- широки став, прва позиција

Скале и трозвучи:

Це, Ге, Де и Еф-дур у једној октави.

Це-дур кроз две октаве.

Ге-дур кроз две октаве

Вежбе за развој моторике прстију леве руке.

Обавезни минимум програма:

- 5 етида различитог типа технике,
- 5 кратких комада,
- 2 лествице.

Јавни наступи - Обавезна су два јавна наступа у току школске године.

Програм смотре (на крају школске године):

1. Једна лествица

2. Једна етида
3. Један комад по слободном избору

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Хрестоматија - избор комада и етида свеска бр. 1

Сузуки - чело књига бр. 1

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- правилно седи и држи инструмент и гудала;
- изводи основне потезе и пицкато;
- самостално поставља прсте леве руке на хватник у затвореном и отвореном ставу у првој и четвртој позицији;
- изводи правилно техничке вежбе за промену позиције, интонацију и покретљивост уз помоћ наставника;
- контролише квалитет тона у току свирања;
- примени основне елементе нотне писмености и основне ознаке за темпо, динамику, понављање...у свирању;
- течно чита нотни текст у бас кључу;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Начин добијања тона.

Вежбе за прецизност и флексибилност леве и десне руке.

Композиције различитог карактера.

Техника десне руке:

- држање и вођење гудала;
- расподела гудала;
- квалитет тона;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...
- вођење гудала при промени позиције;

Основни потези: деташе, легато и стакато

Техника леве руке:

- уски став, прва и четврта позиција;
- широки став, прва и четврта позиција;
- вежбе за прелаз из једне у другу позицију, са и без глисанда.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи:

Це, А, Ес, Бе, Ге, Де и Еф-дур кроз две октаве.

Вежбе за развој моторике прстију леве руке.

Обавезни минимум програма:

- 4 лествице,
- 10 кратких етида са применом основних потеза и ритмичких фигура,
- 10 кратких песмица уз пратњу клавира.

Јавни наступи:

Обавезна су два јавна наступа у току школске године

Програм смотре (на крају школске године):

- једна лествица са трозвуком,
- једна етида,
- две композиције по слободном избору.

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Хрестоматија - избор комада и етида свеска бр. 1

Сузуки - чело књига бр. 1 и бр. 2

Волков - Варијације

Нелк - кончертино

Бакланова - избор комада

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- правилно седи и држи инструмент и гудало;
- изводи основне потезе и ритмичке фигуре;
- самостално поставља леву руку у II и III позицији;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција са и без глисанда;
- прати интонацију и коригује се;
- изводи правилно техничке вежбе за промену позиције и покретљивост уз помоћ наставника;
- користи вибрато;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и течно чита нотни текст у бас кључу;
- примени основне ознаке за темпо, динамику, понављање...;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- самостално и свакодневно вежба;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Контрола држања гудала.

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање и интонација.

Музичка меморија - неговање и развијање.

Техника десне руке:

- расподела гудала;
- брзина гудала;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..;
- основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато и пунктирани ритам;
- прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала;

Техника леве руке:

- II и III позиција – уски и широки став и увођење у полу позицију;
- вибрато.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Скале, трозвуци и разложене терце.

Вежбе за развој моторике прстију леве руке (Косман и Фејер)

Обавезни минимум програма:

- 4 лествице,
- 8 етида различитог карактера,
- 3 комада уз пратњу клавира,
- концертино или концерт, соната или сонатина, варијације.

Јавни наступи - Обавезна су два јавна наступа у току године.

Испитни програм:

Скала са трозвуком и потезима (најмање 3 потеза);

Две етиде различитог карактера;

Комад са клавиром, I или II и III став концертина, концерта, сонате, сонатине, варијација.

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Хрестоматија - избор комада и етида свеска бр. 1

Сузуки - чело књига бр. 2 и бр. 3

Вивалди - концерт Ц-дур

Бревал - соната Ц-дур

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- следи правила у примени процедура у стицању технике леве и десне руке;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се;
- штимује се уз мању помоћ наставника;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције;
- свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира);
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- у заједничком свирању примени принцип узајамног слушања;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Штимовање.

Метричко и ритмичко свирање уз метроном.

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.

Музичка меморија – врсте и развијање.

Читање с листа.

Заједничко свирање (наставник–ученик, ученик– ученик).

Музички бонтон.

Развој извођачког апарата

Техника десне руке:

- расподела гудала;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..;
- основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато и пунктирани ритам ,мартеле;
- прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала.

Техника леве руке:

- полу позиција, II и III позиција – уски и широки став;
- вибрато.

Скале и трозвуци

Скале, трозвуци, потези, разложене терце, Косман трилер вежбе.

Обавезни минимум програма:

- четири лествице,
- осам етида различитог карактера,
- три комада уз пратњу клавира,
- кончертино/концерт или соната/сонатина или варијације.

Јавни наступи - Обавезна су два јавна наступа у току године

Испитни програм:

1. Скала са трозвуком и потезима (до 5 потеза);
2. Две етиде различитог карактера;
3. Комад са клавиром, I или II и III став кончертина, концерта, сонате, сонатине, варијације, или два става барокне сонате (изводи се напамет).

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Хрестоматија - избор комада и етида свеска бр. 2

Сузуки - чело књига бр. 3 и бр. 4

Груцмахер - избор етида на палац позицији

Голтерман - избор комада

Сен Санс - Лабуд

Вандини - соната Г-дур

Марчело - 6 чело соната

Сквајер - Тарантела

Вивалди - концерт Ц-дур и а-мол

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- поступа по процедури која се примењује у стицању технике леве и десне руке;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се;
- штимује се уз мању помоћ наставника;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције
- свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи креативност у остварењу музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;

- у заједничком свирању примени принцип узајамног слушања;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- истражује начине добијања чистог тона уз помоћ наставника или самостално;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације.

САДРЖАЈИ:

Развој извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.

Метричко и ритмичко свирање.

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање, интонација и штимовање инструмента.

Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.

Музичка меморија - неговање и развијање.

Читање с листа.

Заједничко свирање (наставник – ученик, ученик – ученик).

Музички бонтон

Техника десне руке:

- расподела гудала;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..;
- основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, портато, мартеле и пунктирани ритам;
- прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала.

Техника леве руке:

- полу позиција, II и III позиција – уски и широки став и увођење у палац позицију;
- вибрато.

Скале, трозвуци, техничке вежбе

Скале, трозвуци, потези, разложене терце

Косман трилер вежбе.

Штаркер: Вежбе за леву руку.

Шевчик: 40 варијација за десну руку.

Обавезни минимум програма:

- шест етида различитог карактера,
- два комада уз пратњу клавира,
- концертно или концерт, соната или сонатина, варијације.

Јавни наступи:

Обавезна су два јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

1. Скала – дурска или молска, трозвуци, потези;
2. Једна етида;
3. Комад уз пратњу клавира;
4. Два става барокне сонате или концертно, концерт I или II и III став, или варијације или соната или сонатина.

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Хрестоматија - избор комада и етида свеска бр. 2

Сузуки - чело књига бр. 4

Вивер - чело техника

Груцмахер - избор етида на палац позицији

Кумер - 10 етида за виолончело

Голтерман - избор комада

Попер - избор комада

Чајковски - избор комада

Бах - Ариосо и арија

Бревал - концертно бр. 1 Ф-дур, Концерт бр.1 Г-дур, 6 чело соната

Вандини - соната Д-дур

Марчело - 6 чело соната

Самартини - соната Ц-дур

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање*.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- поступа по процедури која се примењује у стицању технике леве и десне руке;
- контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се;
- самостално се штимује;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције;
- самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања;
- истражује начине добијања чистог тона;
- самоиницијативно посећује концерте и друге музичке манифестације;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Развој извођачког апарата радом на композицијама сложенијих техничких захтева.

Метричко и ритмичко свирање.

Квалитет тона – уједначеност у различитим позицијама и у комбинацији са техничким захтевима.

Слушање, интонација и штимовање инструмента.

Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Припрема за јавни наступ.

Читање с листа и заједничко музицирање.

Музички бонтон.

Техника десне руке:

- расподела гудала;
- место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..;
- основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, мартеле, портато, сотије и пунктирани ритам;
- прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала.

Техника леве руке:

- палац позиција;
- вибрато.

Скале, трозвуци и техничке вежбе

Скале, трозвуци, потези, разложене терце у обиму до три октаве.

Косман: трилер вежбе, двогласи.

Фејар: Вежбе за палац позицију, бр. 24, 25 и 26.

Штаркер: Вежбе за леву руку.

Шевчик: 40 варијација за десну руку.

Р. Мац: Основи палчаника

Обавезни минимум програма:

- скала једна молска једна дурска са потезима и трозвучима,
- до шест етида различитог карактера,
- композиција уз пратњу клавира (концертино или концерт, соната или сонатина, варијације, комад).

Јавни наступи:

Обавезна су два јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

- Скала – дурска или молска кроз три октаве, трозвучи, потези;
- Две етиде или једна етида и Бах један став свите;
- Барокна соната, два става или концертино или концерт – I или II и III став, или варијације, или соната, или сонатина.

Литература:

Мардеровски - школа виолончела

Сузуки - чело књига бр. 5 и бр. 6

Груцмахер - избор етида на палац позицији

Кумер - 10 етида за виолончело

Доцауер - избор етида

Вивер - чело техника

Бургер - чело техника

Голтерман - избор комада

Попер - избор комада

Чајковски - избор комада

Марчело - 6 чело соната

Дипор - соната бр. 1

Ромберг - соната е-мол

Кленгел - концертино бр. 1 и бр. 2

Бревал - концерт бр. 2 Д-дур, 6 чело соната

И друго по избору наставника и ученика, а у складу са литературом понуђеном у *Правилнику о плану и програму наставе и учења за основно музичко образовање и васпитање.*

4.7.2.5. ГИТАРА

Циљ учења предмета Гитара је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- именује делове гитаре и опише својим речима начин добијања тона;
- демонстрира како се правилно седи и како се држи гитара;
- наведе тонове празних жица на гитари и називе прстију десне руке;
- изводи апојандо технику свирања десне руке;
- самостално поставља прсте леве руке на врат гитаре у првој позицији;
- изводи тирандо технику свирања десне руке;
- користи истовремено прсте леве и десне руке;
- разликује гласно и тихо свирање, као и споро и брзо свирање;
- пева мелодије које свира;
- свира двоглас, мелодија уз пратњу баса;
- примењује елементе нотне писмености у свирању;

- самостално свира кратке композиције напамет;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Делови инструмента и начин добијања тона.
Правилно седење и држање инструмента.
Празне жице и тонови ми, си, сол, ре, ла, ми.
Називи прстију десне руке.
Основни елементи нотне писмености – трајање нота.
Апојандо техника свирања десне руке – свирање са наслоним.
Тирандо техника свирања десне руке- чупкање.
Ознаке за прсторед десне руке.
Ознаке за прсторед леве руке.
Техника леве руке – прва позиција.
Двоглас, истовремено коришћење палца и прста.
Извођење основне динамике (форте и пијано).
Свирање у дуу... (наставник– ученик или два ученика).
Музички бонтон.

Обавезни минимум програма:

- четири лествице у првој позицији;
- четири етиде;
- три комада;

Јавни наступи – обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека гитаре, организује се полугодишња смотре у циљу уједначавања критеријума оцењивања, провере знања и савладаности програма/остваривања исхода ученика.

Учешће на такмичењима ученика биће у складу са индивидуалним напредовањем.

Програм смотре (на крају школске године):

1. Једна лествица;
2. Једна етида или краћа композиција одређених техничких захтева;
3. Две композиције по слободном избору.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- правилно седи и држи гитару;
- чита ноте на свим жицама, закључно са петом позицијом самостално или уз помоћ наставнока;
- разликује ознаке за прсторед, празне жице и римске бројеве за поља;
- користи обе технике свирања у десној руци, апојандо, тирандо;
- чита нови нотни текст, уз помоћ наставника и проналази тонове задате композиције;
- обликује једноставну музичку фразу на нивоу захтева;
- примењује елементе нотне писмености у свирању;
- демонстрира најједноставнију промену боје;
- примењује основне смернице за извођење малог баре хвата уз помоћ наставника;
- самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног свирања;
- демонстрира правилан начин вежбања;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;

– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Примена нотне писмености на гитари.
Технике свирања у десној руци – тирандо и апојандо.
Поставка малог баре хвата.
Ознаке прсторедра – читање и примена.
Динамика (форте, фортисимо, пијано, пијанисимо).
Боја тона (ординаре, тасто, понтичело).
Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика)
Музички бонтон.
Скале и трозвуци
Дурске и молске скале.

Обавезни минимум програма:

- четири лествице у првој позицији;
- четири етиде;
- три комада.

Јавни наступи - обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека гитаре, организује се полугодишња смотра у циљу уједначавања критеријума оцењивања, провере знања и савладаности програма/остваривања исхода ученика.

Учешће на такмичењима ученика биће у складу са индивидуалним напредовањем.

Програм смотре:

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Две композиције, по слободном избору.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- правилно седи и држи гитару;
- препозна све ноте на свим жицама, закључно са седмом позицијом самостално или уз помоћ наставника;
- уз помоћ наставника чита нови нотни текст, проналази тонове задате композиције;
- примењује задати прсторед;
- примени основне смернице за правилно извођење вибрата;
- изводи тирандо у једноставним акордским разлагањима уз већу стабилност десне руке;
- уз помоћ наставника препозна и издвоји главну мелодију помоћу различите динамике и врсте удара;
- самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног свирања;
- примени знања о елементима музичке форме у интерпретацији композиције;
- демонстрира правилан начин вежбања;
- уз помоћ наставника тежи за постизањем музичког израза уз употребу динамике и боје тона;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Вежбе за четврту, пету и седму позицију.
Техника вибрата.
Усавршавање технике десне руке, тирандо.
Елементи музичке форме- двотакт, мотив.

Динамика – форте, фортисимо, пијано, пијанисимо.
Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика)
Музички бонтон
Скале и трозвуци
Двооктавне скале – промена позиције и рада на ритмичким варијантама
Лествични интервали

Обавезни минимум програма:

- четири лествице
- четири етиде;
- три комада.

Јавни наступи - обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Испитни програм:

1. Лествица са каденцом и интервалима (једна врста)
2. Једна етида;
3. Два комада.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- чита ноте закључно са деветом позицијом уз помоћ наставника или самостално;
- чита са листа једноставне композиције;
- примени легато у свирању;
- изводи једноставне украсе, горњи и доњи предудар;
- примени основне смернице за правилно извођење великог баре хвата;
- свира техником арпеђа;
- уз помоћ наставника користи ознаке за агогику и карактер у композицијама које изводи;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- демонстрира правилан начин вежбања;
- уз помоћ наставника тежи за постизањем музичког израза уз употребу артикулације, динамике и боје;
- примењује елементе полифоније у извођењу;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Девета позиција.
Упознавање са украсима.
Вежбе за легато технику.
Усавршавање арпеђа.
Увођење у поставку великог баре хвата.
Анализа композиције (назив и врста, облик, темпо, карактер).
Музички израз.
Ознаке: карактер, динамика, агогика.
Увод у полифонију.
Читање с листа.
Свирање у дуу... (наставник– ученик или два ученика)
Музички бонтон.

Скале и трозвуци.
Скале кроз две октаве.

Обавезни минимум програма:

- четири лествице;
- четири етиде;
- три комада;

Јавни наступи - обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека гитаре, организује се полугодишња смотра у циљу уједначавања критеријума оцењивања, провере знања и савладаности програма/остваривања исхода ученика.

Учешће на такмичењима ученика биће у складу са индивидуалним напредовањем.

Испитни програм:

1. Лествица са каденцом и интервалима (једна врста)
2. Једна етида;
3. Два комада – један полифони.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције;
- чита са листа;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- примењује основне елементе полифоније у свирању;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Техничке вежбе за усавршавање легато технике, арпеђа, баре хвата.

Вежа између анализе облика и интерпретације дела.

Музичко фразирање.

Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика)

Полифоне композиције – приступ и реализација.

Читање с листа.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци.

Скале кроз три октаве промена позиције, скокови за леву руку.

Обавезни минимум програма:

- две лествице кроз три октаве;
- четири етиде;
- три комада.

Јавни наступи - обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека гитаре, организује се полугодишња смотра у циљу уједначавања критеријума оцењивања, провере знања и савладаности програма/остваривања исхода ученика.

Учешће на такмичењима ученика биће у складу са индивидуалним напредовањем.

Испитни програм:

1. Лествица са каденцом и интервалима (једна врста)
2. Једна етида;
3. Два комада – један полифони.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- чита ноте до дванестог поља;
- наштима гитару по слуху;
- изводи природне флажолете, трилере, украсе;
- изводи вештачке флажолете и пицикато;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- самостално вежба поштујући процедуру;
- примењује основне елементе полифоније у свирању;
- свирањем у дуу примењује принцип узајамног слушања;
- меморише дужи нотни текст;
- чита са листа;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Тонови до XII поља.

Природни и вештачки флажолети, трилери, украси, пицикато.

Техничке вежбе: усавршавање легато технике, арпеђа, баре хватата.

Анализа облика и интерпретација дела – сонатни облик.

Музичко фразирање.

Полифоне композиције – приступ и реализација.

Штимовање.

Меморисање нотног текста.

Полифона композиција

Свирање у дуу... (наставник – ученик или два ученика)

Читање са листа.

Скале и трозвуци

Скале кроз три октаве

Промена позиције, скокови за леву руку.

Обавезни минимум програма:

- две лествице кроз три октаве;
- две етиде;
- два комада.

Јавни наступи - обавезна су два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека гитаре, организује се полугодишња смотра у циљу уједначавања критеријума оцењивања, провере знања и савладаности програма/остваривања исхода ученика.

Учешће на такмичењима ученика биће у складу са индивидуалним напредовањем.

Испитни програм:

1. Једна треоктавна лествица
2. Једна етида
3. Један став сонатине или сонате, свите или варијације
4. Један комад

*

ЛИТЕРАТУРА ЗА СВЕ РАЗРЕДЕ:

Ј. Јовичић: Школа гитаре за младе почетнике Јован Јовичић: Школа за гитару I и II део

С. Прек: Албум I, II, III

С. Јовић: Маестри 1

С. Јовић Маестри 2

Деонице камерне музике и друга дела по избору наставника.

В. Андре: Збирке композиција за класичну гитару црвена, плава, зелена

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитара

Друга литература по избору наставника.

Школе и етиде:

Ј. Јовичић: Школа за гитару II, III, IV и V део

Ј. С. Бах Свите 995,996,997,998,

М. Каркаси: Етиде оп. 60 - број 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 14, 19

Ф. Карули

Ф. Сор – А. Сеговиа: 20 етида - број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15

Н. Косте: Етиде

М. Ђулијани: Етиде

Д. Агуадо: Етиде

Л. Лењани: Каприча

Е. Пухол: Етиде

Г. Регонди Етиде

Ј. Сагрерас Етиде

Друге етиде по избору наставника

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитара

У. Петерс: Класици гитаре I - V

Лаки примери савремене музике и примери у којима постоји неправилан ритам и друга литература по избору наставника.

Четврти разред:

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитару

У. Петерс: Класици гитаре I - V

Примери савремене музике и примери у којима постоји неправилан ритам, и друга литература по избору наставника.

Циклична дела:

М. Ђулијано: Сонатине оп. 71 - број 1, 2, 3

Ф. Карули: Сонатине

Ф. Молино: Сонататине

А. Диабели: Сонатине

Ј. А. Логи: Партите

а-мол, Це-дур

Н. Паганини Сонатине

Друга дела по избору наставника

Комади:

Избор комада од епохе ренесансе до XX века – Џ. Дауланд, Г. Санс, Ф. Тарега,

А. Мудара, Р. де Визе, С. Л. Вајс, Д. Агуадо, Ф. Сор, М. Ђулијани, Ф. Тарега, Х. Вила-Лобос, Л. Броувер и др.

Друга дела по избору наставника.

4.7.2.6. ХАРМОНИКА

Циљ учења предмета Хармоника је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- опише својим речима карактеристике хармонике и начин добијања тона;
- правилно седи и држи инструмент;
- правилно поставља руке на обе клавијатуре;
- правилно води и мења мех;
- примени основне елементе нотне писмености, чита виолински и бас кључ;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, акценте, понављање;
- примени означену артикулацију и обликује фразу;
- употреби регистре у циљу промене боје и висине тона;
- самостално свира соло кратке композиције напамет;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике инструмента.
- Седење и држање инструмента.
- Поставка леве и десне руке.
- Мех.
- Виолински и бас кључ.
- Основне ознаке.
- Артикулација.
- Регистри.
- Музичка меморија.
- Јавни наступи.
- Понашање на јавном наступу.

Скале и трозвучи:

Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Ф-дур (скала – паралелно у четвртинама; трозвук – мало разлагање и симултано).

ЛИТЕРАТУРА:

- З. Ракић: Хармоника за 1. разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В. Терзић: Школа за хармонику, 1. свеска;
- А. Факин: Школа за хармонику, 1. свеска;
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 1. свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 1. свеска;

Обавезни минимум програма:

- Це-дур, Ге-дур, лествице (скала – паралелно у четвртинама, трозвук – мало разлагање и симултано);
- тридесет техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима);
- осам комада, песмица.

Јавни наступи:

– обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра:

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Две композиције, по слободном избору.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- одсвира мотив и реченицу уз јасно диференцирање мелодије од пратње;
- свира шеснаестине, пунктиране осмине и триоле;
- примени основне елементе динамичког нијансирања;
- свира хармонске интервале и легато помоћу заједничког тона;
- уједначи технику леве и десне руке;
- свира у тактовима $4/8$, $2/2$, $3/2$, $4/2$;
- примени ознаке за темпо: алетро, андантино, адађо, ленто;
- изводи једноставнија мелодијска кретања на обе клавијатуре, као увод у полифонију;
- примени акцентирање тона мехом;
- користи све регистре који су на располагању;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Мотив и реченица.
- Шеснаестина, пунктирана осмина и триоле.
- Динамичко нијансирање – пиано, мецопиано, мецофорте, форте, крешендо и декрешендо.
- Легато и интервали.
- Техника леве и десне руке.
- Врсте такта: $4/8$, $2/2$, $3/2$, $4/2$.
- Нове ознаке за темпо.
- Мелодијска кретања.
- Акцентирање мехом.
- Регистри.
- Јавни наступи.
- Понашање на јавном наступу.

Скале и трозвучи:

Це-дур, Ге-дур, Де-дур, Еф-дур и упознавање са а-мол лествицом (дурска скала – паралелно у четвртинама и осминама; дурски трозвук – мало разлагање и симултано; молска скала – паралелно у четвртинама; молски трозвук – мало разлагање и симултано).

ЛИТЕРАТУРА

- З. Ракић: Хармоника за 2. разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В. Терзић: Школа за хармонику, 2. свеска;
- А. Факин: Школа за хармонику, 2. свеска;

- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 1. свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 1. свеска.

Обавезни минимум програма:

- лествице и трозвуци по програму;
- петнаест техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима);
- шест композиција различитих епоха и садржаја.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра:

1. Једна лествица;
2. Једна етида (или композиција виртуозних извођачких захтева);
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција, по слободном избору.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- испољи техничку спретност леве и десне руке;
- свира хармонске интервале са подметањем и пребацавањем прстију десне руке;
- примени репетицију тона десном и левом руком са разним комбинацијама прсторета;
- примени украсе;
- примени динамичко нијансирање;
- примени регистре у односу на стил и карактер композиције;
- примени знања из музичких облика при тумачењу нотног текста;
- меморише музички текст;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Техника леве и десне руке.
- Свирање подметањем и пребацавањем прстију.
- Репетиција тона.
- Украси: дуги и кратки предудар, мордент, пралтрилер и краћи трилер.
- Динамичко нијансирање.
- Регистри.
- Музички облици.
- Музичка меморија.
- Јавни наступи.
- Понашање на јавном наступу.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до три предзнака – паралелно у четвртинама, осминама и шеснестинама; дурски и молски трозвуци – мало разлагање и симултано.

ЛИТЕРАТУРА

- З. Ракић: Хармоника за 3. разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В. Терзић: Школа за хармонику, 3. свеска;
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред – 1. и 2. свеска;
- А. Факин: Школа за хармонику, 2. свеска;
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 2. свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 2. свеска;

Обавезни минимум програма:

- лествице по програму;
- десет техничких вежби-етида;
- пет композиција различитих епоха и садржаја.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

Смотра (на крају првог полугодишта):

- две композиције по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Испит:

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна композиција по слободном избору.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- испољи техничку спретност десне и леве руке при свирању композиције са елементима полифоније;
- примени различите прстореди при свирању интервала и акорада;
- користи различите регистре у зависности од стила и карактера композиције;
- свира једноставније композиције цикличног облика, сонатине, свите;
- примени украсе, двоструки предудар, групето и трилер;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Техника десне и леве руке.
- Прстореди.
- Регистри.
- Украси.
- Скокови на обе клавијатуре.
- Музички облици.
- Јавни наступи.

Скале и трозвуци:

Дурске и молске скале до четири предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама, а одговарајуће молске скале кроз две октаве у паралелном кретању у четвртинама, осминама и шеснаестинама.

Дурски и молски трозвуци четворогласно у малом разлагању и симултано.

Свирање октава симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

- З. Ракић: Хармоника за 4. разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, 1. свеска;
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 3. и 4. разред – 1. и 2. свеска;
- А. Факин: Школа за хармонику, 3. свеска;
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 2. свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 2. свеска.

Обавезни минимум програма:

- лествице по програму;
- осам техничких вежби-етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција;

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године;

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта): две композиције по слободном избору.

Испит:

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција или две композиције различитог карактера.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- примени знања из музичких облика у делима са елементима полифоније;
- свира композиције цикличног карактера: тема са варијацијама, свита, сонатина, сонатни облик;
- примени ознаке за динамику и темпо;
- испољи техничку спретност десне и леве руке;
- користи различите регистре у зависности од стила и карактера композиције;
- самостално решава лакше проблеме у примени прстореда;
- самостално решава извођење појединих врста артикулације и писања ознака за мех;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Музички облици.
- Цикличне композиције.
- Ознаке и за динамику и темпо.
- Техника десне и леве руке.
- Регистри.
- Прстореди.
- Артикулација и мех.
- Јавни наступи.
- Понашање на јавном наступу.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до пет предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању.

Дурски и молски трозвуци у великом разлагању и симултано.

Доминантни септакорд у малом разлагању и симултано, октаве симултано и разложено.

ЛИТЕРАТУРА

- З. Ракић: Хармоника за 5. разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В. Терзић: Избор етида и композиција, 1. и 2. свеска;
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред 1. и 2. свеска;
- З. Ракић: Хармоника – албум за младе;
- А. Факин: Марљиви хармоникаш;
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 3. свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 3. свеска.

Обавезни минимум програма:

- лествице по програму
- осам етида
- четири композиције различитих епоха и садржаја
- једна циклична композиција

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта) етида и композиција по слободном избору

Испит:

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Једна циклична композиција.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- примени основне карактеристике музичких стилова кроз одговарајућу литературу;
- повеже техничке и музичке елементе у интерпретацији композиције;

- користи регистре без предходне припреме и усаврши транспоноване регистрима;
- примени артикулацију и динамику у зависности од стила и карактера композиције;
- чита са листа лакше комаде и етиде;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Музички стилови – основне карактеристике.
- Технички и музички елементи
- Регистри.
- Артикулација и динамика.
- Читање са листа.
- Јавни наступи.
- Понашање на јавном наступу.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до шест предзнака кроз две октаве у паралелном и супротном кретању.

Дурски и молски трозвуци у малом, великом разлагању и симултано.

Доминантни и умањени септакорди у малом, великом разлагању и симултано кроз две октаве у паралелном кретању.

Октаве симултано и разложено

Хроматска скала у паралелном кретању.

ЛИТЕРАТУРА

- З. Ракић: Хармоника за 6.разред основне музичке школе (уџбеник);
- З. Ракић: Хрестоматија за хармонику;
- З. Ракић: Композиције за хармонику;
- В. В.Терзић: Избор етида и композиција, 2. и 3. свеска;
- З. Вукосављевић: Избор композиција за хармонику за 5. и 6. разред – 1. и 2. свеска;
- З. Ракић: Хармоника – албум за младе;
- А. Факин: Марљиви хармоникаш;
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику, 3.свеска;
- М. Барачков: Избор композиција за хармонику, 3. свеска.

Обавезни минимум програма:

- лествице по програму;
- шест етида;
- четири композиције различитих епоха и садржаја;
- једна циклична композиција.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Смотра (на крају првог полугодишта): етида и композиција по слободном избору.

Испит:

1. Једна лествица;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;

4. Једна циклична композиција;
5. Једна композиција виртуозног карактера.

4.7.2.7. ФЛАУТА

Циљ учења предмета Флауте је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- опише својим речима карактеристике флауте и начин добијања тона;
- дише уз подршку трбушних мишића, уз помоћ и контролу наставника;
- контролише положај тела при свирању;
- правилно поставља и држи инструмент;
- производи самостално тон;
- самостално поставља прсте леве и десне руке са ослањањем на усник, кажипрст леве и палац десне руке;
- правилно изводи вежбе за тон уз помоћ наставника;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- покаже позитиван однос према заједничком свирању;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Упознавање са флаутом, њеним карактеристикама и начином одржавања.

Основно нотно описмењавање – упознавање са нотним вредностима и паузама.

Основе технике дисања:

удисај и издисај уз подршку трбушних мишића (дијафрагме), без инструмента и са њим.

Поставка усана (амбажура) на глави флауте.

Емитовање (добијање) тона у првој октави (количина, брзина и правац ваздуха).

Улога језика – атак.

Правилно држање инструмента:

- држање тела;
- поставка леве руке – стабилан ослонац на кажипрст;
- поставка десне руке – стабилан ослонац на палац и мали прст.

Овладавање грифовима прве октаве.

Основне артикулације: портато и легато.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Издржавање тонова у оквиру савладаног тонског опсега.

Камерно музицирање са наставником (дуо).

Вежбе за развој покретљивости прстију тј. технике.

Увођење у начине самосталног рада код куће.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Упознавање са тоналитетима и њиховим трозвучима у оквиру савладаног тонског опсега у целим нотама, половинама и лаганим четвртинама (Ге и Еф- дур, е-мол, д-мол, а-мол, Ц-дур).

Обавезни минимум програма:

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника
- избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, обавезне су две смотре у току школске године, једна крајем децембра, једна крајем маја. са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм смотре:

1. једна лествица напамет;
2. једна етида;
3. једна композиција по слободном избору, напамет.

Литература :

Песмице из Хрестоматије

Блаж Пуцихар: Комади за први разред

Дијабели: Алегрето

Перишон: Рано ујутру

Шмиц: Празнична песма

Ворк: Дедин сат

Шмиц: За почетнике

и остали комади предвиђени за први разред.

Етиде:

Марсел Мојсе за почетнике

Љуба Димитријевић: Етиде за први разред

Књига етида за први разред - разни аутори.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- опише својим речима карактеристике флауте и начин добијања тона;
- дише уз подршку трбушних мишића, уз помоћ и контролу наставника;
- правилно изводи вежбе за тон уз помоћ наставника;
- производи самостално тон;
- самостално поставља прсте леве и десне руке са ослањањем на усник, кажипрст леве и палац десне руке;
- примењује основне елементе музичке писмености приликом свирања и читања нотног текста у виолинском кључу;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољава самопоуздање током јавног наступа;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- испољи позитиван однос према заједничком музицирању;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Правилно држање инструмента:

- држање тела;
- поставка леве руке – стабилан ослонац на кажипрст;
- поставка десне руке – стабилан ослонац на палац и мали прст.

Правилно дисање – контрола.

Амбажура и њена контрола.

Улога језика – атак.

Овладавање грифовима прве и друге октаве.

Основне артикулације: стакато и легато.

Основни елементи музичке писмености.

Основне ознаке темпа.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Тонски опсег: д1 – д3.

Изддржавање тонова у оквиру савладаног тонског опсега.

Технике вежбе за развој покретљивости прстију.

Самостално вежбање – начини и процедуре.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске лествице до два предзнака, са тоничним квинтакордима, кроз две октаве.

Лествице у оквиру савладаног тонског опсега (Ц-дур, а-мол, Г-дур, е-мол, Ф-дур, д-мол, Д-дур, х-мол, Б-дур, г-мол).

Обавезни минимум програма – вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника; избор неколико комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, обавезне су две две смотре у току школске године, једна крајем децембра, једна крајем маја са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм смотре:

1. једна лествица напамет;

2. једна етида;

3. једна композиција по слободном избору, напамет.

Литература:

Етиде :

Гариболди: 30 лаких етида за почетнике

Марсел Мојсе: Књига етида и друге етиде сличне тежине

Комади:

Блаж Пуцихар: Комади за други разред

Храдецки: Сунчани реге

Веџвуд: Сибирски галоп

Маријана Кесик: Пипова Звона

Госек: Гавота и други комади сличног садржаја.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- правилно дише уз подршку трбушних мишића (дијафрагма), уз мању помоћ наставника;
- кратко опише технику дисања коју користи при свирању;
- користи проширен тонски опсег инструмента;
- контролише позицију тела приликом свирања;
- изводи правилно вежбе за развој и обликовање тона, уз помоћ наставника;
- самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- самостално вежба код куће
- радо свира у камерном саставу.
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Континуирана контрола исправно постављеног дисања.

Контрола амбажуре.

Тонски опсег: це1- ге3.

Грифови прве, друге и дела треће октаве.

Атак : координација прста и језика.

Основне динамичке разлике (ф, п).

Музичка фраза – елементи и обликовање.

Свирање композиција различитих садржаја уз клавирску пратњу.

Музичка меморија – неговање и развијање.

Заједничко свирање (наставник–ученик; ученик– ученик).

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске и молске лествице до три предзнака, са тоничним квинтакордима у обраћајима.

Лествице у оквиру савладаног тонског опсега (Ц-дур, а-мол, Г-дур, е-мол, Ф-дур, д-мол, Д-дур, х-мол, Б-дур, г-мол, А-дур, фис-мол, Ес-дур, ц-мол).

Обавезни минимум програма:

- вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту;
- избор неколико комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, обавезне су две смотре у току школске године, једна крајем децембра, једна крајем маја са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм за смотру:

Једна етида,

Две скале дурска и молска у различитим артикулацијама са трозвучима у различитим артикулацијама, напамет.

Испитни програм:

1. једна дурска и једна молска лествица напамет са тоничним квинтакордима, у четвртинама и осминама;
2. две етиде различитог карактера;
3. једна композиција уз пратњу клавира по слободном избору, напамет.

Литература:

Комади:

Блаж Пуцихар: Књига комада за трећи разред

Р.Каин: Прелид и игра

Моцарт: Алегрето

Поп: Шпански плес

И други комади сличне тежине.

Етиде:

Гариболди: Мињон етиде и друге етиде сличне тежине.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- правилно поставља и држи инструмент;
- контролише позицију тела приликом свирања;
- правилно дише уз подршку трбушних мишића (дијафрагма), уз мању помоћ наставника;
- изводи правилно вежбе за развој и обликовање тона, уз помоћ наставника;
- користи проширен тонски опсег инструмента;
- примењује различите артикулације и вибрато;
- примењује основне ознаке за темпо и динамику;
- учествује на јавним наступима;

- самостално вежба код куће;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу;
- испољи позитиван однос према уметничкој музици и заједничком музицирању;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Контрола амбажуре. Интонација, слушање и штимовање инструмента.

Тонске вежбе.

Поставка вибрата.

Уједначеност квалитета тона у свим регистрима инструмента.

Овладавање грифовима прве, друге и дела треће октаве.

Динамичко нијансирање (ф, мф, мп, п).

Основни украси (трилер, предудар, пралтрилер, мордент).

Музичка меморија – неговање и развијање.

Заједничко свирање (наставник–ученик; ученик–ученик).

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале до четири предзнака, са тоничним квинтакордима и обртајима, у оквиру савладаног тонског опсега у различитим артикулацијама, у осминама и лаганим шеснаестинама, напамет. Дупле терце и терце у покрету. Скале свирати развијено (Ц-дур, а-мол, Г-дур, е-мол, Ф-дур, е-мол, Д-дур, х-мол, Б-дур, г-мол, А-дур, фис-мол, Ес-дур, ц-мол, Е-дур, цис-мол, Ас-дур, ф-мол).

Обавезни минимум програма:

- техничке вежбе, етиде, комади сличног садржаја и тежине;
- избор неколико комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, обавезне су две смотре у току школске године, једна крајем децембра, једна крајем маја са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм за смотру:

Једна етида

Две скале дурска и молска у различитим артикулацијама са трозвучима у различитим артикулацијама, напамет.

Испитни програм:

1. једна дурска и једна молска лествица напамет са тоничним квинтакордима, у осминама и лаганим шеснаестинама
2. две етиде различитог карактера;
3. једна композиција уз пратњу клавира, напамет.

Литература:

Комади:

Блаж Пуцихар: Књига комада за четврти разред

Поп: Шпанска серенада

П. Пруст: Прелид и игра

Лео Вајнер: Плес лисица

Мусоргски: Гопак

Мунијер: Вивалди

Чичкова: Скерцо

А. Карастојанов: Реченица

И други комади сличне тежине.

Етиде:

Гариболди: Етиде опус 131

Поп: етиде и остале књиге етида сличне тежине.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способен да:

- користи проширен тонски опсег инструмента;
- користи вибрато;
- препозна и изводи хроматику;
- користи дупли језик у свирању;
- изводи правилно тонске вежбе за развој и обликовање тона, уз помоћ наставника;
- примењује основне ознаке за темпо и динамику;
- се самостално штимује уз контролу наставника;
- учествује на јавним наступима;
- испољи позитиван однос према уметничкој музици и заједничком музицирању;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Контрола амбажуре.

Тонске вежбе М. Мојса.

Ширење тонског опсега.

Тонски опсег : це1- ха3

Поставка дуплог језика.

Артикулације:(стакато, портато, тенуто и легато).

Разумевање нових агогичких ознака.

Читање с листа.

Динамичко нијансирање

(фф, ф, мф, мп, п, пп)

Интонација, слушање и штимовање инструмента.

Цикличне композиције.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи.

Хроматска скала кроз три октаве стакато и легато.

Дурске и молске лествице до пет предзнака, са тоничним квинтакордима и обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму две октаве, у осминама и лаганим шеснаестинама.

Вежбе за развој покретљивости прстију тј. технике.

Обавезни минимум програма – техничке вежбе, етиде, комади сличног садржаја и тежине; избор неколико комада уз клавирску пратњу.

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године.

По одлуци одсека, обавезне су две смотре, једна крајем децембра, једна крајем маја са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм за смотру:

Једна етида

Две скале дурска и молска у различитим артикулацијама са трозвучима у различитим артикулацијама, напамет.

Испитни програм:

1. једна дурска и једна молска лествица напамет са тоничним квинтакордима, у осминама и шеснаестинама;
2. две етиде различитог карактера;
3. једна композиција уз пратњу клавира, напамет.

Литература:

Комади:

Е. Келер: Аламазурка

Х. Берлиоз: Аријаиигра

Синисало: Три минијатуре

Рутер: Античка свита - Прелид

Ибер: Мали бели магарац

Вебер: Романи каприс

Јеличанин: Скерцо

Марчело: Соната д-мол

И остале композиције сличне тежине.

Етиде:

Гариболди: Етиде опус 88

Е. Келер: Етиде и остале књиге етида сличне тежине.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- користи цео тонски опсег инструмента;
- изводи правилно тонске вежбе за развој и обликовање тона;
- самостално се штимује уз контролу наставника;
- користи дупли језик у свирању;
- препознаје основне ознаке за темпо и динамику;
- учествује на јавним наступима;
- самостално вежба код куће.

САДРЖАЈИ:

Контрола амбажуре.

Тонске вежбе.

Ширење тонског опсега:

Тонски опсег: це1- це4

Уједначеност квалитета тона у свим регистрима.

Усавршавање дуплог језика.

Овладавање грифовима прве, друге и треће октаве.

Атак (координација прста и језика).

Артикулације:(стакато, портато, тенуто и легато).

Динамичко нијансирање (фф, ф, мф, мп, п, пп).

Интонација, слушање и штимовање инструмента.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале (сви тоналитети) са тоничним квинтакордима и обртајима, доминантним и умањеним септакордима, у обртајима, у различитим артикулацијама, у обиму две октаве у шеснаестинама.

Хроматска скала кроз три октаве навише и наниже стакато и легато и разложено у спором темпу.

Обавезни минимум програма - техничке вежбе, етиде, комади сличног садржаја и тежине; избор неколико комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи – обавезна два јавна наступа током школске године

По одлуци одсека, обавезне су две смотре, једна крајем децембра, једна крајем маја са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

Програм за смотру:

Једна етида

Две скале дурска и молска у различитим артикулацијама са доминантним и умањеним септакордима у различитим артикулацијама, напамет.

Испитни програм:

1. једна дурска и једна молска лествица напамет са тоничним квинтакордима, у осминама и шеснаестинама;
2. две етиде различитог карактера;
3. једна композиција уз пратњу клавира, напамет.

Литература:

Комади:

Поп: Руски цигански плес

А.Хачатуријан: Маскарада

Рахмањинов: Италијанска полка

Песар: Андалузија

Госек: Тамбурин

Глук: Арија из опере Орфеј и Еуридика

В. Поп: Брилијантни галоп

Габучи: Скерцо

Андерсен: Скерцино

И остали комади сличне тежине.

Етиде:

Е. Келер: Романтичне етиде

Књига етида различитих аутора

Сонате :

Хендл: Сонате F dur, g mol

Телеман: Соната F dur

Концерти:

А. Вивалди: Концерт F dur

4.7.2.8. КЛАРИНЕТ

Циљ учења предмета Кларинет је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- опише својим речима карактеристике кларинета и начин добијања тона;
- правилно стоји и држи кларинет;
- држи правилно амбажуру и обе руке, правилно дише;
- изражајно пева а потом самостално или уз пратњу наставника свира кратке и лаке песмице по слуху;
- изводи правилно техничке вежбе за квалитет тона, стакато, интонацију и покретљивост уз помоћ наставника;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање..;
- примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;

- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике инструмента
- Поставка правилног дисања и вежбе дисања.
- Начин добијања тона.
- Поставка леве и десне руке.
- Поставка амбажуре.

Техника десне руке:

- правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама;
- правилно постављање палца за ослањање инструмента;
- правилно позиционирање шаке.

Техника леве руке:

- правилно постављање позиције прстију на рупама и клапнама;
- правилно позиционирање шаке.
- Стакато техника: правилно ударање врхом језика у трску.
- Вежбе за развој моторике прстију леве руке.

Скале и трозвучи:

- Це, Ге, Де, Бе и Еф-дур, а, е, де, ха и ге мол у две октаве.

Обавезни минимум програма:

- дурске и моске скале до једног предзнака
- 20 етида
- 2 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Програм смотри:

- Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком
- 2 етиде
- Један комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бруно Брун: Школа за кларинет број 1
 - Радивој Лазић: Учим кларинет број 1
- и остала литература сличне тежине по избору наставника.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу.
- свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- свира у опсегу од Е до цез;
- чита динамичке и ознаке за темпо;

- свира вежбе за побољшање технике тона и моторике прстију;
- чита нотни текст у виолинском кључу;
- примени основне елементе нотне писмености и теорије у свирању;
- свира уједначено малу, прву и другу октаву;
- свира технике легато и стакато;
- правилно стоји и држи инструмент;

САДРЖАЈИ:

- Рад на побољшању интерпретације.
- Музички бонтон.
- Синхронизација језика и прстију.
- Тонске и техничке вежбе за унапређивање целокупног извођачког апарата (тон, амбажура, техника прстију и језика).
- Скале и трозвуци: Дурске и молске скале до три предзнака кроз две октаве – стакато и легато

Обавезни минимум програма:

- дурске и молске скале до 3 предзнака са тоничним трозвуком кроз две октаве
- 25 етида
- 2 комада уз пратњу клавира

Јавни наступи:

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Смотра на крају године (изводи се напамет):

Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком
2 етиде
Комад уз пратњу клавира

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

– Бруно Брун: Школа за кларинет број 1, 2

– Радивој Лазић: Учим кларинет број 1, 2 и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.

Комади по избору наставника адекватне тежине.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- свира у распону од Е мало до е3;
- свира различите типове артикулација;
- исправи интонацију у току свирања уз помоћ наставника;
- повеже стечено знање из основа муз. писмености са техничким процедурама на инструменту;
- прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање;
- препознаје агогику;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- примењује основне принципе правилног вежбања у самосталном раду.

САДРЖАЈИ:

Скале и трозвуци:

- Кроз две октаве : Це, Еф, Ге, Бе, Де, А и Ес - дур, а, е, де, ха, ге, це и фис - мол
- Кроз три октаве: е - мол
- Све скале свирати у стакато и легато артикулацији
- Развијање слуха за самостално штимовање.
- Музички бонтон.
- Издржавање тонова.
- Контрола дисања, амбажуре.
- Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацију прстију и језика.

Обавезни минимум програма:

- Дурске и молске скале кроз две и три октаве са тоничним трозвуком
- 30 етида
- Два комада уз пратњу клавира

Јавни наступи:

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

- Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком
- 2 етиде
- Комад уз пратњу клавира

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бруно Брун : Школа за кларинет број 1, 2, 3
 - Радивој Лазић: Учим кларинет број 1, 2, 3
- и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима
Комади по избору наставника адекватне тежине.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, и емоционални утицај;
- самостално и свакодневно вежба поштујући процедуру;
- следи правилну примену процедура које се примењују у стицању целокупне технике свирања;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- изражајно свира;
- свирањем у ансамблу примени
- свира у комбинованим артикулацијама (стакато и легато);
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања и вежбања;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање;
- свира у опсегу од Е мало до еф3;

САДРЖАЈИ:

- Дурске и молске скале до четири предзнака.
- Скале кроз две октаве : це, ге, де, бе, а, ес, ас дур ; а, де, ге, ха, це, фис, цис-мол..
- Скале кроз три октаве: е, еф дур, е и еф-мол
- Све скале се свирају у стакато и легато артикулацији.
- Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацију прстију и језика.
- Издржавање тонова.
- Изједначавање регистара кроз тонске вежбе.
- Стварање менталне и физичке кондиције
- Заједничко свирање (камерна, оркестар).
- Музички бонтон.
- Хроматска скала.

Обавезни минимум програма:

- Дурске и молске скале до 4 предзнака
- 35 етида
- 3 комада уз пратњу клавира

Јавни наступи:

Обавезна су два јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

- Једна дурска, једна молска скала са тоничним трозвуком
- 2 етиде различитог карактера
- Комад уз пратњу клавира.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бруно Брун: Школа за кларинет број 2, 3
 - Радивој Лазић: Учим кларинет број 3, 4
- и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.
Комади по избору наставника адекватне тежине.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.
- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- самостално коригује интонацију у току свирања;
- истражује начине добијања што квалитетнијег и чистијег тона на кларинету;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике
- Рад на добијању што квалитетнијег изговора код стакато технике.
- Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацији прстију и језика.
- Тонске вежбе и рад на што квалитетнијој боји тона и интонацији у свим регистрима.

- Рад на микродинамици.
- Свирање соло и у ансамблу.
- Скале и трозвучи:
- Дурске и молске скале до пет предзнака са доминантним и умањеним септакордима
- Скале се свирају разложено и у разним комбинованим артикулацијама.
- Хроматска скала.

САДРЖАЈИ:

- Дурске и молске скале до пет предзнака са доминантним и умањеним септакордима
- Скале се свирају разложено и у разним комбинованим артикулацијама.
- Хроматска скала.
- Тонске вежбе и рад на што квалитетнијој боји тона и интонацији у свим регистрима.
- Рад на микродинамици.
- Свирање соло и у ансамблу.
- Рад на добијању што квалитетнијег изговора код стакато технике.
- Вежбе за побољшање моторичких способности и синхронизацији прстију и језика.

Обавезни минимум програма:

- Дурске и молске скале до пет предзнака са доминантним и умањеним септакордима, разложено
- 35 етида
- 3 комада уз пратњу клавира

Јавни наступи:

Обавезна су два јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

- Једна дурска, једна молска скала са тоничним и доминантним трозвуком, разложено
- 2 етиде различитог карактера
- Комад уз пратњу клавира.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Клозе: Техничке вежбе
 - Лефевр: Техничке вежбе
- и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.
Комади по избору наставника адекватне тежине.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању;
- користи технике меморисања текста;
- контролише интонацију у току свирања;
- свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;
- критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај;
- свира у опсегу од Е мало до Ге3;
- свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата;

- изведе одговарајуће технике свирања на инструменту;
- интерпретира композицију у стилу епохе и композитора;
- покаже иницијативу у организацији заједничких проба;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

- Све дурске и молске скале кроз две и три октаве са доминантним и умањеним септакордима.
- Скале, трозвуке, умањене и доминантне септакорде свирати разложено и у комбинованим артикулацијама.
- Хроматска скала.
- Рад на постизању флексибилности амбажуре у свим регистрима.
- Меморисање текста.
- Самостално штимовање инструмента.
- Постизање контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу.
- Свирање соло и у ансамблу.
- Музички бонтон.
- Обликовање што квалитетнијег тона, интонација и стакато.

Обавезни минимум програма:

- Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима
- 40 етида
- 4 комада уз пратњу клавира

Јавни наступи:

Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Испитни програм (изводи се напамет):

- Једна дурска и једна молска скала са тоничним, доминантним и умањеним септакордима
- 2 етиде различитог карактера
- Комад уз прању клавира.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Клозе: Техничке вежбе
 - Лефевр: Техничке вежбе
- и остала одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.
Комади по избору наставника адекватне тежине.

4.7.2.9. САКСОФОН

Циљ учења предмета Саксофон је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- опише својим речима карактеристике саксофона;
- представи историјски развој инструмента и исприча неку занимљивост везану за инструмент;

- правилно држи инструмент;
- самостално намести трску на усник;
- правилно држи амбажуру и објасни важност амбажуре и њену поставку;
- опише својим речима вежбице дисања и шта се постиже сваком од тих вежбица;
- правилно изводи косто доминално дисање и објасни шта је то;
- изводи стакато и легато;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском кључу;
- самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- објасни важност одржавања инструмента;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Историјат, карактеристике, делови и могућности саксофона.

Вежбе дисања.

Правилно намештање трске на усник.

Поставка амбажуре.

Свирање само на лули и уснику.

Правилно држање саксофона и поставка прстију.

Одржавање инструмента.

Врсте артикулација (стакато и легато).

Тонске вежбе (издржавање тонова).

Елементи музичке писмености (целе ноте, половине, четвртине и осмине).

Тонски опсег: Е 1 до А 3 (за напредне до Ц3).

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске лествице до једног предзнака са тоничним трозвуком (е,а,Ф,Г)

Обавезни минимум програма:

Две лествице, 15 етида, две композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм смотри:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

– Јан Бан Бекум (холандска школа): Школа за почетнике (прво издање)

– Клод Делангл (француска школа): Методе за почетнике са ЦД-ом

– Перени (мађарска школа): АБЦ Саксофон, прва свеска

– Мишел Рикијер: Мени не мањка даха

– Л. Петерсон: Прва књига

Комади из збирки

– Клод Делангл: Све композиције из књиге Методе за почетнике

– Перени: Све композиције из горе наведене литературе

Композиције или транскрипције за саксофон по избору наставника.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- правилно узима дах;
- правилно држи амбажуру;
- правилно држи инструмент;
- самостално изводи тонске и техничке вежбе;
- примени основне ознаке за темпо, динамику, понављање...;
- правилно изведе сваку ритмичку фигуру у задатом нотном тексту;
- правилно изведе стакато;
- самостално свира кратке композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Тонске вежбе.

Стакато.

Пунктирани ритам и синкопа.

Динамика – пиано, форте.

Основне ознаке за темпо.

Опсег инструмента: горе до Д3, доле до Д1.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до два предзнака са тоничним трозвуком, разложеним тоничним трозвуком (мало разлагање), малим разлагањем.

Обавезни минимум програма:

Две дурске и две молске лествице, 15 етида, две композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм смотри:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет, једна дурска и једна молска лествица, једна етида.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

– Јан Ван Бекум (холандска школа): Школа за почетнике (прво издање)

– Клод Делангл (француска школа): Методе за саксофон број 1

– Иван Рот (немачка школа): Свеска број 1

– Перени (мађарска школа): Саксофон АБЦ, 1. део

– Л. Петерсон: Прва књига

Комади из збирки

– Клод Делангл: Све композиције из књиге Методе за саксофон број 1

– Перењи: Све композиције из горе наведене књиге

Комади тежине у складу са техничким могућностима ученика.

Композиције или транскрипције по избору наставника.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- правилно изводи шеснаестине
- правилно изводи триоле
- са лакоћом савлада (чита и свира) нотни текст
- се штимује самостално према клавиру и другом инструменту
- изводи динамику на једном тону
- одреди тоналитет задате композиције
- интонативно чисто изводи све тонове које је научио да свира на инструменту
- самостално свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира
- комуницира са корепетитором кроз музику
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње
- испољи самопоуздање у току јавног наступа
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике

САДРЖАЈИ:

Тонски опсег од Ц1 до Е3. Тонске вежбе (издржавање тонова, вежбе на једном тону).

Увод у триолски фразурунг.

Шеснаестина.

Свирање дуета.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Дурске и молске скале до три предзнака са тоничним трозвуком, малим разлагањем, терцама

Обавезни минимум програма:

Тридурске и три молске лествице, 15 етида, три композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм испита:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет, једна дурска и једна молска лествица, две етиде.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

- Руди Јетл: техничке етиде
- Јан Ван Бекум (холандска школа): Друга свеска вежба и етида
- Клод Делангл (француска школа): Методе за саксофон број 2
- Иван Рот (немачка школа): Свеска број 1
- Перени (мађарска школа): Саксофон АБЦ 2 део
- Л. Петерсон: Друга књига

Комади из збирки

- Клод Делангл: Све композиције из књиге Методе за саксофон број 2
- Перењи: Све композиције из горе наведене књиге

Комади тежине: у складу са техничким могућностима ученика.

Композиције или транскрипције по избору наставника.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- изводи тонове трећег регистра са лакоћом;
- свира скале у разним артикулацијама;
- правилно изводи осминске тактове;
- правилно изводи триоле;
- чита са лакоћом нотни текст;
- у свирању у ансамблу прати поред свог гласа и гласове других инструмената;
- чита партитуру триа и квартета;
- се самостално штимује на клавир и други инструмент;
- одреди тоналитет задате композиције;
- интонативно чисто изводи све тонове које је научио да свира на инструменту;
- свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- изражајно свира на јавном наступу;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Тонске вежбе (издржавање тонова, вежбе на једном тону).

Свирање дуета, триа, квартета или у неком ансамблу.

Осмински тактови.

Опсег од Ц1 до Ф3.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до 4 предзнака са тоничним трозвуком, великим разлагањем, терцама, доминантни или код мола умањени септакорд.

Хроматска скала кроз опсег скале коју ученик свира

Обавезни минимум програма:

Четиридурске и четири молске лествице, 15 етида, три композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм испита:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет, једна дурска и једна молска лествица, две етиде различитог карактера.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

- Рене Дикло: 35 техничких етида
- Перењи (мађарска школа): Саксофон АБЦ 2 део
- Л. Петерсон: Друга књига
- Г. Лакур етиде
- Етиде по избору наставника

Комади

По избору наставника и у складу са техничким могућностима ученика.

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- изводи са лакоћом све тонове на инструменту;
- правилно изводи све врсте тактова и све врсте ритмова,
- одреди тоналитет задате композиције;
- интонативно чисто изводи све тонове које је научио до сада да свира на инструменту;
- изражајно свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Тонске вежбе.

Цео опсег инструмента (б – Фис3).

Свирање дуета, триа, квартета или у неком ансамблу.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Дурске и молске скале до 5 предзнака са тоничним трозвуком, великим разлагањем, терцама, доминантни или код мола умањени септакорд, разложеним доминантним (умањеним) септакордом (мало разлагање)

Хроматска скала кроз опсег скале коју ученик свира

Обавезни минимум програма:

Четиридурске и четири молске лествице, 15 етида, три композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм испита:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет, једна дурска и једна молска лествица, две етиде различитог карактера.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

– Х. Клозе: техничке етиде – прва књига

– Рене Дикло: 35 техничких етида

– Лакур етиде

Етиде по избору наставника.

Комади – По избору наставника и у складу са техничким могућностима ученика.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- чита ноте а прима виста у брзом темпу;
- иводи вибрато;

- примени знање из теорије музике у композицијама које изводи;
- самостално анализира дело које свира;
- самостално постави динамику у задатим композицијама;
- свира скале у разним артикулацијама;
- контролише интонацију;
- изражајно свира композиције напамет, соло и уз пратњу клавира;
- свира у ансамблу;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Тонске вежбе.

Цео опсег инструмента (б – Фис3).

Свирање дуета, триа, квартета или у неком ансамблу.

Вибрато.

Скале и трозвучи.

Дурске и молске скале до 6 предзнака са тоничним трозвуком, великим разлагањем, терцама, доминантни или код мола умањени септакорд, разложеним доминантним (умањеним) септакордом (мало разлагање).

Хроматска скала кроз опсег скале коју ученик свира.

Обавезни минимум програма:

Пет дурских и пет молских лествица, 15 етида, три композиције по слободном избору

Јавни наступи:

Два обавезна јавна наступа у току године на којима се композиције не морају изводити напамет

Програм испита:

Једна композиција уз пратњу клавира напамет, једна дурска и једна молска лествица, две етиде различитог карактера.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Етиде

– Х. Клозе: Техничке етиде

– Г. Лакур: Етиде

– Етиде по избору наставника

Комади

По избору наставника и у складу са техничким могућностима ученика.

4.7.2.10. ТРУБА

Циљ учења предмета Труба је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- расклопи делове трубе и опише начин одржавања инструмента;
- правилно држи инструмент у мирној, релаксираној и стабилној позицији;
- примени правилну технику дисања;
- контролише отвореност грла и дисајних путева;
- правилно поставља амбажуру;
- зуји на уснику без притиска;
- изводи правилно тонске вежбе уз контролу интонације;
- изражајно пева вежбе које изводи на инструменту;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање...;
- спроведе правила вежбања у самосталном раду;
- свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- покаже самопоуздање на наступима;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Карактеристике инструмента.

Правилан став и држање.

Техника дисања и отвореност дисајних путева.

Амбажура (поставка усника).

Зујање на уснику.

Атак (ударац језиком).

Издржавање основних аликвотних тонова на труби.

Проширивање опсега тонова и тонске вежбе у распону до ц2.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи.

Скале у једној октави са тоничним трозвуком у половинама према могућностима ученика.

Обавезни минимум програма:

- једнооктавна скала са тоничним трозвуком у половинама, у зависности од могућности ученика
- 20 етида
- 2 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Програм смотре:

- Једна скала са тоничним трозвуком
- Две етиде
- Један комад уз пратњу клавира, напамет

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Почетна школа за трубу – Први део
- Др. Чарлс Колин: Почетне студије за трубу
- Алојз Страд: Метода за трубу 1. део (избор вежби одговарајућег нивоа)
- А. Митронов: Школа за трубу
- Р. Гетчел: Практичне студије 1. Књига.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- правилно држи инструмент у мирној релаксираној, стабилној позицији;
- контролише дисање и развија технику зујања без притиска на усне;
- изводи тонске везбе у проширеном регистру и контролише интонацију;
- примењује легато свирање;
- усклађује рад језика и прстију;
- изражајно пева вежбе које изводи на инструменту;
- користи основне појмове мелодике, ритма и динамике;
- поштује правила вежбања у самосталном раду;
- свира кратке композиције напамет, соло или уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- показује самопоуздање на јавним наступима;
- изнесе мишљење о изведеном наступу или свирању;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Свирање без притиска, контрола дисања и амбажуре.

Корелација рада прстију и језика.

Рад на тонском квалитету.

Легато свирање уз контролу интонације.

Контрола атака на четвртинама.

Проширивање опсега тонова од „мало x до ц2”.

Музички бонтон.

Скале и трозвучи

Ц-дур, Б-дур, Г-дур, Д-дур, са тоничним трозвучима у половинама и четвртинама.

Обавезни минимум програма:

- 2 дурске скале са тоничним трозвучима
- 25 етида
- 3 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Програм смотре:

- Једна скала са трозвучком, напамет
- Једна етида
- Један комад уз клавирску пратњу, напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Школа за трубу (до нивоа предвиђеног програмским захтевима)
 - Д. Марковић: Збирка лаких композиција за трубу
 - Д. Марковић: 78 композиција за трубу
 - А. Страд: Метода за трубу 1. део (избор вежби одговарајућег нивоа)
 - Ј. Усов: Хрестоматија 1. Део
 - Ј. Поре: Мини концертно бр. 5, бр. 6
 - Др. Чрлс Колин: Мелодичне основе за трубу
- Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- објасни историјски развој инструмента;
- контролише амбажуру, дисање, атак и интонацију у проширеном регистру;
- контролише моторику леве руке;
- изводи различите начине артикулације;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на труби;
- покаже самопоуздање и такмичарски дух;
- поштује правила вежбања у самосталном раду;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Развој инструмента кроз историју (основни подаци).

Контрола амбажуре, дисања и развијање слуха за самостално штимање.

Рад на тонским и техничким вежбама.

Упознавање са осминама нота и пауза, као и пунктираним нотним вредностима кроз одговарајуће композиције и вежбе.

Артикулација (утврђивање савладаних елемената легата и упознавање са осталим начинима артикулације).

Проширивање опсега тонова у распону

„мало фис до е2”.

Музички бонтон.

Скале и трозвуци

Седам дурских скала кроз једну октаву, различитих начина артикулације и брзине.

Обавезни минимум програма:

- 3 дурске скале
- 30 етида
- 4 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су два јавна наступа у току школске године

Програм смотре:

- Једна дурска скала са тоничним квинтакордом, напамет
- Две етиде
- један комад уз клавирску пратњу, напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Школа за трубу Први део (до нивоа предвиђеног програмским захтевима)
 - Д. Марковић: Збирка лаких композиција за трубу
 - Д. Марковић: 78 композиција за трубу
 - А. Стрнад: Метода за трубу 1. део (избор вежби одговарајућег нивоа)
 - Ј. Усов: Хрестоматија 1. део
- Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- контролише амбажуру, дисање, атак и интонацију у проширеном регистру;
- самостално штима инструмент;
- прати развој сопствене координације и моторике кроз свирање;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања и вежбања;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- користи знања из области теорије музике и историје приликом интерпретације музичког дела;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- испољи креативност и индивидуалност у интерпретацији;
- свира у малим камерним саставима у школи и ван ње;
- поштује правила вежбања у самосталном раду;
- искаже мишљење о свирању
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Амбажура, дисање и положај атака у проширеном регистру.

Ширење опсега зујањем глосандом.

Развијање слуха за самостално штимање.

Обликовање тона и рад на интонацији.

Техничке вежбе за контролу ваздуха, усана и језика.

Контрола дисања и свирања у седећем ставу.

Увод у камерно музицирање (свирање дуа).

Развој елемената артикулације у проширеном регистру уз употребу слогова.

Проширивање опсега тонова у распону „мало фис - ф2”

Музички бонтон.

Скале и трозвучи.

Дурске скале закључно са шест предзнака кроз једну октаву, различитих начина артикулације и брзине.

Обавезни минимум програма:

- 35 етида
- 5 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су два јавна наступа у току године

Програм испита:

- Једна дурска са тоничним квинтакордом, напамет
- Две етиде различитог карактера
- Један комад уз клавирску пратњу, напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Школа за трубу (до нивоа предвиђеног програмским захтевима)
- Д. Марковић: Збирка лаких композиција за трубу
- Д. Марковић: 78 композиција за трубу
- А. Страд: Метода за трубу 1. Део (избор вежби одговарајућег нивоа)
- С. Херинг: 32 етиде
- Ј. Б. Арбан: Метода 1. део

- Ј. Усов: Хрестоматија 1. део
- Ј. Поре: Кончертино Но.3.
- Х. А. Вандеркук: Трумпет старс, бр. 1. и бр. 2.
- А. Визути: Метода за трубу, књига 1.....

V РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- контролише амбажуру, дисање, атак и интонацију у новом, проширеном регистру;
- примењује технику брзог дисања;
- самостално штима инструмент;
- оплемени тон у новим регистрима и коригује интонацију;
- истражује начине добијања чистог тона;
- изведе предвиђене технике свирања на труби;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- испољи креативност у реализацији музичке фантастике и естетике;
- свира у различитим камерним саставима примењујући принцип узајамног слушања;
- испољи сопствене емоције кроз интерпретацију;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике и изграђује сопствене естетске критеријуме.

САДРЖАЈИ:

Амбажура, дисање и положај атака у новом, проширеном регистру.

Процес интелигентног загревања.

Контрила тона у \flat , \natural и кориговање нтонације.

Флексибилност амбажуре у свим регистрима.

Контрола квалитета тона у стакатисиму и тешком стакату (тзв. Стаццато песанте или „барокни стаццато”).

Штимање инструмента.

Постизање физичке и менталне издржљивости.

Техника брзог удисања.

Обрада хроматских скала.

Заједничко свирање у различитим камерним саставима (триа, квартети).

Проширивање опсега тонова у распону „мало фис до г2”.

Скале и трозвуци.

Дурске скале закључно са седам предзнака кроз једну октаву, Фис-дур, Гес-дур и Г-дур кроз 2 октаве и молске закључно са 3 предзнака, различитих начина артикулације и брзине.

Обавезни минимум програма:

- Дурске скале и молске скале до 5 предзнака са трозвучима
- 35 етида
- 6 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су два јавна наступа у току године

Програм испита:

- Једна дурска и једна молска скала са тоничним квинтакордом и обртајима, напамет
- Две етиде различитог карактера
- Један комад уз клавирску пратњу, напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Школа за трубу (до нивоа предвиђеног програмским захтевима)
- Д. Марковић: Збирка лаких композиција за трубу
- А. Страд: Метода за трубу 1. Део (избор вежби одговарајућег нивоа)
- С. Херинг: 32 етиде
- Ј. Б. Арбан: Метода 1. део
- Ј. Усов: Хрестоматија 1. део
- Ј. Поре: Кончертино Но.1. Но.19
- Х. А. Вандеркук: Трумпет старс, бр. 1. и бр. 2.
- А. Визути: Метода за трубу, књига 1.

Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.

VI РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

- примењује нон-прес у свирању и ширењу опсега;
- контролише амбажуру, дисање, атак и интонацију у новом, проширеном регистру;
- самостално и прецизно штима инструмент;
- оплемени тон у новим регистрима и коригује интонацију;
- интерпретира композицију у стилу епохе и композитора;
- испољи сопствене емоције кроз интерпретацију;
- свесно исправља постојеће грешке и истражује нове начине свирања;
- повеже стечено знање из основа музичке писмености са техничким процедурама на инструменту;
- испољи креативност у реализацији музичке фантастике и естетике;
- комуницира са корепетитором кроз свирање;
- свира у различитим камерним саставима поштујући принцип узајамног слушања;
- показује иницијативу у организацији проба;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике и изграђује сопствене естетске критеријуме.

САДРЖАЈИ:

Проширивање опсега од „мало фис до б2“.

Амбажура, дисање и положај атака у проширеном регистру.

Флексибилност амбажуре и обликовање тона у свим обрађеним регистрима.

Обрада тонских и техничких вежби у свим тоналитетима.

Развијање физичке и менталне издржљивости.

Ширење свести о грешкама и начину исправљања.

Рад на микродинамици.

Свирање у различитим камерним саставима.

Познавања музичке форме и интерпретације различитих стилова.

Орнаменти.

Скале и трозвуци

Све дурске и молске скале кроз једну октаву, Фис-дур, фис-мол, Гес-дур, Г-дур, г-мол, Ас-дур, А-дур и а-мол кроз 2 октаве, са ритмичким варијацијама и различитих начина артикулације и брзине на скали.

Обавезни минимум програма:

- Све дурске и молске скале са трозвучима
- 35 етида
- 6 комада уз клавирску пратњу

Јавни наступи:

- Обавезна су 2 јавна наступа у току године

Програм испита:

- Једна дурска и једна молска скала са тоничним квинтакордом и обртајима, напамет
- Две етиде различитог карактера
- Две композиције са клавирском пратњом различитог карактера (једна напамет)
- 1 комад уз клавирску пратњу, напамет.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Д. Марковић: Школа за трубу (до нивоа предвиђеног програмским захтевима)
 - Д. Марковић: Збирка лаких композиција за трубу
 - А. Стрнад: Метода за трубу 1. Део (избор вежби одговарајућег нивоа)
 - С. Херинг: 32 етиде за трубу
 - В. Вурм: 45 лаких етида (избор етида одговарајућег нивоа)
 - С. Херинг: 32 етиде
 - Ј. Б. Арбан: Метода 1. и 2. део
 - Ј. Усов: Хрестоматија 1. део
 - Ј. Поре: Кончертино бр. 2. бр. 4
 - Х. А. Вандеркук: Трумпет старс, бр. 1. и бр. 2
 - Г. Ф. Хендл: Кончертино
 - А. Корели: Соната Ф - дур
 - А. Визути: Метода за трубу, књига 1.
 - Божидар Трудиф: Рондино
 - Петр Николић: Кончертино
 - С. Херинг: Бах за две трубе
 - В. Вурм: Трумпет дуети
 - Др. Чарлс Колин: Комплетна модерна метода за трубу (избор вежби одговарајућег нивоа)
- Или нека друга одговарајућа литература по избору наставника, предвиђена програмским захтевима.

4.7.2.11. СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Соло певање је да код ученика развије интересовање и љубав према соло певању и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање вокалних способности, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступи наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОД:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- опише делове вокалног апарата;
- правилно резонира;
- правилно користи дијафрагму;
- правилно држи тело;
- разликује правилно од неправилног дисања;
- самостално примењује вежбе дисања;
- разликује правилно од неправилне емисије тона;

- правилно интонира и јасно изговара слоге;
- примењује промену вокала при певању лакших вокализа;
- примењује основне елементе нотне писмености у певању, чита нотни текст;
- лако пева кратке композиције напамет уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољава самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике вокалног апарата.:
- Начин добијања тона.
- Правилно држање тела и став тела при певању
- Дисање и вежбе дисања.
- Емисија тона у односу на врсту техничке вежбе или композиције.
- Једноставне вежбе кроз легато, секунде, терце, кварте, квинте, узлазно и силазно, разложени квинтакорд.
- Уједначавање вокала.
- Слушање, интонација и дикција.
- Музички бонтон.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- четири вокализе
- две песме старих мајстора
- једна лакша песма

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- Обавезан један јавни наступ у току школске године

ПРОГРАМ СМОТРИ:

- На крају школске године смотра, једна вокализа (са текстом или без текста) и једна песма старог мајстора, програм се изводи напамет не мора се изводити на оригиналном језику).

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Ф. Абт, Н. Вакаи, Х. Пановка, Ђ. Конконе, Г. Зајдлер

Р. Тирнанић: *Песме Италијанских композитора, избор*

Лакше композиције италијанских композитора: Ђ.Кађини, А. Калдара, А. Скарлати, А. Фалкониери, Л. Манциа, „Мале песме великих мајстора” и друга дела по избору наставника, које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- правилно држи тело и на правилан начин примењује вежбе дисања;
- опише положај гласница при певању и функцију дијафрагме, резонатора;
- лако формира тон
- контролише интонацију при певању;
- јасно изговара слоге и тумачи текст композиције при певању;

- примењује различита музичка изражајна средства у фразирању, у зависности од карактера музичког примера уз помоћ наставника;
- пева кратке композиције напамет уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- пренесе публици сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију;
- поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике.

САДРЖАЈИ:

- Став тела при певању и вежбе дисања.
- Карактеристике и одржавање вокалног апарата.
- Начин добијања тона.
- Емитовање тона у односу на врсту техничке вежбе или композиције.
- Техничке вежбе кроз легато.
- Уједначавање вокала.
- Слушање, интонација и дикција.
- Тумачење динамике и темпа.
- Припрема за јавни наступ.
- Музички бонтон.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- четири вокализе
- четири песме старих мајстора
- две лакше песме

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- обавезан један јавни наступ током школске године

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

- две вокализе (са текстом, без текста, различитог карактера)
- једна песма старог мајстора

Испитни програм се изводи напамет (програм се не мора изводити на оригиналном језику).

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Ф. Абт, Н. Вакаи, Х. Пановка, Ђ. Конконе, Г. Зајдлер, Л. Бордесе

Лакше композиције Италијанских композитора по избору наставника

Лакше песме класичара и романтичара „Мале песме великих мајстора“ (В. А. Моцарт, Ф. Менделсон, Л.В. Бетовен, Р. Шуберт, Ф. Векерлен и други, по избору наставника, који одговара узрасту и техничким могућностима ученика.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 70

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- примени правилан певачки став и вежбе дисања;
- контролише дужину даха при певању;
- користи стечена знања из основа музичке писмености, лако чита с листа уз помоћ наставника;
- примењује нове певачке технике;
- правилно интонира и при певању користи функцију дијафрагме и резонатора – јасно изговара и тумачи текст у композицији;

- користи различита музичка изражајна средства при фразирању у зависности од карактера музичког примера;
- јасно тумачи динамику кроз певање;
- самостално изводи кратке композиције напамет уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољава самопоуздање у току јавног наступа;
- изрази мишљење о сопственом и туђем наступу;
- поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике;
- користи предности дигитализације за слушање и извођење музике.

САДРЖАЈИ:

- Контрола правилног става при певању и дисања.
- Увод у предмет читања с листа, примена (прима виста).
- Развој певачке технике: портато, портаменто, стаццато, мартелатто.
- Интонирање и емисија тона кроз техничке вежбе и композиције.
- Динамичко нијансирање: цресцендо, децресцендо, диминуендо...
- Припрема за јавни наступ.
- Музички бонтон.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- четири вокализе
- четири песме старих мајстора
- једна песма класичара или романтичара
- једна песма Српског или Словенског композитора

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- Обавезна два јавна наступа током школске године

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

- једна вокализа
- једна арија старог мајстора
- једна песма по слободном избору (класичара, романтичара српског или словенског композитора)

Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТАРАТУРА:

Ф.Абт, Н. Вакаи, Пановка, Конконе, Зајдлер

Лакше композиције Италијанских композитора: Качини, Калдара, Скарлати, Фалконијери, Манца и друга дела по избору наставника

Б. Цвејић: *Песме за младе певаче*, избор

„Мале композиције великих мајстора“ избор лакших композиција

Моцарт, Менделсон, Шуберт и други, В. Ђорђевић, П. Коњовић, И. Бајић, Д. Јенко, С. Христић, З. Јовановић, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Хатце А. Даргомизски, М. Глинкаи други, избор песама које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика по избору наставника.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 66

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- самостално изводи вежбе дисања уз правилан став и држање;

- лако формира тон и контролише интонацију при певању;
- јасно изговара и тумачи текст композиције при певању;
- примењује стилске разлике самостално у тумачењу композиције;
- контролише мимику лица;
- примењује принцип узајамног слушања у заједничком упевавању и певању;
- самостално изводи, пева композиције напамет уз пратњу клавира;
- комуницира са корепетитором кроз музику;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- испољава самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈ:

- Развој певачких вештина и осамостаљивање при вежбању.
- Тумачење стилских разлика у литератури.
- Текст – разумевање текста, тумачење музичким средствима и јасан и правилан изговор.
- Увод у камерну музику.
- Припрема за јавни наступ.
- Извођење композиција различитог карактера и сценски наступ.
- Музички бонтон

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- шест вокализа
- четири песме старих мајстора
- две песме класичара и романтичара
- две песме српских и словенских композитора

ЈАВНИ НАСТУПИ:

- Обавезна два јавна наступа током школске године

ИСПИТНИ ПРОГРАМ:

- две вокализе различитог карактера
- једна арија старог мајстора
- једна песма по слободном избору(класичара, романтичара српског или совенског композитора)

Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

Ф. Абт, Н. Вакаи, Пановка, Конконе, Зајдлер

Лакше композиције Италијанских композитора: Качини, Калдара, Скарлати, Фалконијери, Манца и друга дела по избору наставника

Б. Цвејић: *Песме за младе певаче*, избор

„Мале композиције великих мајстора” избор лакших композиција

Моцарт, Менделсон, Шуберт и други, В. Ђорђевић, П. Коњовић, И. Бајић, Д. Јенко, С. Христић, З. Јовановић, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Хатце А. Даргомижски, М. Глинкаи други, избор песама које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика по избору наставника.

4.7.2.12. СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Српског традиционално певање је да код ученика развије интересовање и љубав према певању и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање певачког апарата и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- својим речима опише значај традиционалног певања;
- уз правилно држање тела исправно изводи техничке вежбе дисања;
- правилно изводи вокалне вежбе за поставку гласа и вежбе за промену интонације и покретљивост гласа уз помоћ наставника;
- самостално себи задаје интонацију за упевавање са или без клавира;
- препозна структуру и смисао певаног текста и изражајно рецитије текст без певања;
- примени основне елементе нотне писмености у певању;
- изведе једногласне примере у целини;
- отпева деоницу водеће и пратеће групе у антифоним примерима;
- изведе примере антифоног типа у целини уз пратњу наставника;
- комуницира са наставником кроз извођење антифоних примера;
- уз помоћ наставника или самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног певања;
- интерпретира пример научен по слуху према теренском снимку;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње и поштује правила понашања при слушању и извођењу музике;
- прати концерте традиционалне музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике;
- разликује традиционално од стилизованог певања
- активно слуша и спонтано решава спорне ситуације у току певања.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике традиционалног певања
- Техничке вежбе
- правилан став и држање тела при певању
- вежбе за разгибавање виличних мишића који учествују у певању
- вежбе дисања
- различите вежбе за распевавање (вокализе)
- Обрада једногласних песама
- Обрада антифоних песама
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака)
- обрада и тумачење текста
- лоцира географско порекло на карти
- стилске карактеристике певања у односу на географску област из које песма потиче
- обрађивање засебно свих мелодијских елемената дате песме
- усаглашавање свих мелопоеетских особености песме кроз певање прве строфе, а затим и кроз читаву песму
- спајање гласова у чему наставник и ученик мењају улоге
- приликом самосталног рада, ученик спроводи вежбање по узору на вежбање на часу

ОБАВЕЗАН МИНИМУМ ПРОГРАМА:

Осам једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима и 4 једногласна антифона примера.

Обавезна су два јавна наступа у току школске године.

СМОТРА на крају школске године на којој се изводе два примера солистичког певања различитог карактера и један антифони пример.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- својим речима опише значај традиционалног певања;
- уз правилно држање тела исправно изводи техничке вежбе дисања;
- правилно изводи вокалне вежбе за поставку гласа и вежбе за промену интонације и покретљивост гласа уз помоћ наставника;
- самостално себи задаје интонацију за упевавање уз или без клавира;
- препозна структуру и смисао певаног текста и изражајно рецитије текст без певања;
- примени основне елементе нотне писмености у певању;
- изведе једногласне примере у целини;
- отпева деоницу водећег и пратећег гласа у примерима бордунског типа;
- изведе примере бордунског типа у целини уз пратњу наставника;
- комуницира са наставником кроз извођење двогласних примера;
- уз помоћ наставника или самостално броји у циљу постизања метрички тачног и ритмичног певања;
- интерпретира пример научен по слуху према теренском снимку или нотном запису;
- учествује на јавним наступима у школи и ван ње и поштује правила понашања при слушању и извођењу музике;
- прати концерте традиционалне музике;
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике;
- разликује традиционално од стилизованог певања;
- активно слуша и спонтано решава спорне ситуације у току певања;

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике традиционалног певања.
- Техничке вежбе:
- правилан став и држање тела при певању;
- вежбе за разгибавање виличних мишића који учествују при певању;
- вежбе дисања;
- различите вежбе за распевавање (вокализе.)
- Обрада једногласних песама:
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака или литературе)
- обрада и тумачење текста;
- лоцирање географског порекла на карти;
- стилске карактеристике певања у односу на географску област из које песма потиче;
- обрађивање засебно свих мелодијских елемената дате песме;
- усаглашавање свих мелопоетских особености песме кроз певање прве строфе, а затим и кроз читаву песму;
- антифони примери сложенијег типа.

- Обрада двогласних песама:
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака или литературе)
- обрада текста и тумачење текста;
- лоцирање географског порекла на карти;
- стилске карактеристике певања у односу на географску област из које песма потиче;
- обрађивање засебно свих мелодијских елемената дате песме;
- усаглашавање свих мелопоетских особености песме кроз певање прве строфе, а затим и кроз читаву песму;
- обрада гласова одвојено;
- спајање гласова у чему наставник и ученик мењају улоге (водећа и пратећа деоница);
- Самостално вежбање по узору на вежбање на часу.

ОБАВЕЗАН МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- осам једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима
- два сложенија антифона примера (лазарице)
- четири једноставна двогласна примера бордунског типа

Обавезна су два јавна наступа у току школске године.

ИСПИТ НА КРАЈУ ГОДИНЕ:

један једногласни пример, један двогласни бордунског типа.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- опише значају и улогу традиционалног певања;
- именује одређене типове певања и њихова карактеристике;
- уз правилно држање тела исправно изводи вежбе дисања и вокалне технике за поставку гласа;
- самостално себи задаје интонацију за упевавање са или без клавира;
- изводи техничке вежбе за промену интонације и покретљивост гласа;
- препозна структуру и смисао певаног текста и рецитије текст без певања;
- уз помоћ наставника примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера и стила музичког примера;
- изведе украсе различитог типа у односу на стил којем песма припада;
- отпева деоницу водећег и пратећег гласа у песмама новијег двогласног стила
- комуницира са наставником приликом извођења примера двогласног типа новијег стила у целини;
- интерпретира пример научен по слуху према теренском снимку и научен самостално према нотном запису;
- прати концерте и учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- активно слуша и спонтано решава спорне ситуације у току певања;
- разликује традиционално од стилизованог певања.

САДРЖАЈИ:

- Карактеристике традиционалног певања
- Техничке вежбе:
- правилан став и држање тела при певању;

- вежбе за разгибавање виличних мишића који учествују при певању;
- вежбе дисања;
- различите вежбе за распевавање (вокализе).
- Рад на певачкој техници кроз сложеније примере.
- Обрада једногласних песама
- Обрада двогласних песама „на бас”:
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака и литературе)
- обрада и тумачење текста;
- лоцирање на географској карти;
- стилске карактеристике певања у односу на географску област из које песма потиче;
- обрађивање засебно свих мелодијских елемената дате песме;
- усаглашавање свих мелопоеетских особености песме кроз певање прве строфе, а затим и кроз читаву песму;
- успостављање сазвука који су типичани за српско певање у двогласним примерима;
- обрада гласова одвојено;
- спајање гласова у чему наставник и ученик мењају улоге (водећа и пратећа деоница);
- постизање стабилности и самосталности у пратећем гласу и сигурно вођење деонице првог гласа уз пратњу наставника.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

5 једногласних примера из различитих српских крајева и 5 примера „на бас”.

Обавезна су два јавна наступа у току школске године.

ГОДИШЊИ ИСПИТ:

2 једногласна примера и 2 двогласна примера „на бас”.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 33

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној области ученик ће бити у стању да:

- именује одређене типове певања и њихова карактеристике;
- самостално себи задаје интонацију за упевавање са или без клавира;
- изводи техничке вежбе за промену интонације и покретљивост гласа;
- препозна структуру и смисао певаног текста и рецитије текст без певања;
- уз помоћ наставника примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера и стила музичког примера;
- изведе украсе различитог типа у односу на стил којем песма припада;
- отпева деоницу водећег и пратећег гласа у песмама новијег и старијег двогласног стила;
- комуницира са наставником приликом извођења примера двогласног типа новијег стила у целини;
- интерпретира пример научен по слуху према теренском снимку и научен самостално према нотном запису;
- прати концерте и учествује на јавним наступима у школи и ван ње;
- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- активно слуша и спонтано решава спорне ситуације у току певања;
- разликује традиционално од стилизованог певања.

САДРЖАЈИ:

- рад на певачкој техници кроз сложеније једногласне и двогласне примере.

- техничке вежбе (вокализе).
- обрада сложенијих једногласних песама у дистрибутивном ритму.
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака и литературе)
- обрада сложенијих двогласних песама „на бас”.
- обрада једноставнијих двогласних песама „на глас”.
- обрада и тумачење текста;
- лоцирање на географској карти;
- стилске карактеристике певања у односу на географску област из које песма потиче;
- обрађивање засебно свих мелодијских елемената дате песме;
- усаглашавање свих мелопоетских особености песме кроз певање прве строфе, а затим и кроз читаву песму;
- успостављање сазвука који су типичани за српско певање у двогласним примерима;
- обрада гласова одвојено;
- спајање гласова у чему наставник мењају улоге (водећа и пратећа деоница);
- постизање стабилности и самосталности у пратећем гласу и сигурно вођење деонице првог гласа уз пратњу наставника.
- (Сваки пример који се обрађује је аутентичан традиционални напев научен са теренских снимака и литературе)

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- пет једногласних примера из различитих српских крајева
- пет примера „на бас”
- један пример „на глас”

Обавезна су два јавна наступа у току школске године

ГОДИШЊИ ИСПИТ:

- два једногласна примера
- два двогласна примера „на бас”
- један пример „на глас”

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

*

ЛИТЕРАТУРА ЗА СВЕ РАЗРЕДЕ:

- Ст. Ст. Мокрањац: *Српске народне песме и игре са мелодијама из Левча*, СКА, Београд, 1902.
- Миодраг А. Васиљевић: *Југословенски музички фолклор I* (народне мелодије које се певају на Косову), Београд, 1950.
- Миодраг А. Васиљевић: *Народне мелодије из Санџака*, САНУ, Београд, 1953.
- Миодраг А. Васиљевић: *Народне мелодије из лесковачког краја*, САНУ, Београд, 1960.
- Оливера Васић и Димитрије Големовић: *Народне песме у околини Бујановца*, Етнографски институт САНУ, Београд, 1980.
- П. Вукосављевић, О. Васић и Ј. Бјеладиновић: *Народне мелодије, игре и ношње Пештерско-сјеничке висоравни*, Београд, Радио Београд, 1984, 6-189.
- Димитрије О. Големовић: *Рефрен у народном певању-од обреда до забаве*, Реноме, Бијељина, Академија уметности, Бања Лука, 2000.
- Драгослав Девић: *Народна музика Драгачева (облици и развој)*, ФМУ, Београд, 1986.
- Драгослав Девић: *Народна музика Црноречја (у светлости етногенетских процеса)*, ЈП ШРИФ Бор, Културно-образовни центар, Бољевац, ФМУ, Београд, 1990.
- Драгослав Девић: *Антологија српских и црногорских народних песама с мелодијама*, Београд, 2001.
- Владимир Ђорђевић: *Српске народне мелодије (предратна Србија)*, Београд, 1931.
- Коста П. Манојловић: *Народне мелодије из источне Србије*, САНУ, Београд, 1965.

- Радмила Петровић: *Српска народна музика* (песма као израз народног музичког мишљења), САНУ, Београд, 1989.
 - Радмила Петровић и Јелена Јовановић: *Еј, Руднице, ти планино стара, Традиционално певање и свирање групе Црнућанка*, Музиколошки институт САНУ, Културни центар Горњи Милановац, Вукова задужбина Београд, Београд, 2003.
 - Живојин Станковић: *Народне песме у Крајини*, САНУ, Београд, 1951.
- Аудио и видео теренски снимци (САНУ, ФМУ, РТС...)

4.7.2.13. УПОРЕДНИ КЛАВИР – СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Упоредни клавир (соло – певање) је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самостални јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

САДРЖАЈИ:

Положај за клавиром и поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање.

Вежбе за правилно ритмизирање.

Основне врсте удара: портато, легато, стакато.

Динамичке ознаке: пиано, мецфорте, форте, крешендо и диминуендо.

Ознаке за темпо: аданте, модерато, алегро и друге..

Појам лука.

Појам фразе.

Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима.

Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте.

Увођење ученика у начине вежбања.

Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале.

Остали знаци на које се наилази у литератури предвиђеној програмом.

Контрола тона.

Музичка меморија. Самоконтрола звука и разумевање музичког облика.

Полифонија – канон, имитација.

Скале и трозвици

Скале до четири повисилице и једне снизилице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном правцу од истог тона.

Дурски трозвук разложено и истовремено –

основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама.

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- препозна делове клавира и разликује различите начине добијања тона на клавиру;
- да се оријентише на клавијатури;
- правилно седи за клавиром;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију и опише их својим речима;
- примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела;
- самостално свира кратке композиције напамет;
- самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука.

Обавезни минимум програма:

- лествице и трозвуци по програму
- тридесет композиција – вежбе, етиде и разни комади.

Јавни наступи:

– обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри:

1. Једна лествица по избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције различитог карактера.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Једна од почетних школа за клавир – Томсон, Јела Кршић, Николајев
 - Бајер: Школа за клавир – од вежбе 85 и даље
 - Диверноа: Етиде Оп. 76 – основне вежбе за клавир
 - Черни: Оп. 599, Оп. 453, оп. 139, I свеска
 - Гњесина: Клавирска абецеда, избор
 - Лешхорн: Мелодичне етиде Оп. 192, избор
 - М. Лили Петровић Школица за клавир Ниво А и Ниво Б
- Обраде и аранжмани познатих мелодија и друге композиције примерене узрасту и способностима ученика.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу;
- одвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине;
- препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта;
- користи педал у делима;
- уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте;
- чује и примени више динамичких нивоа пијанисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте;
- јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију од пратње;
- осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела;
- самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука;
- повезује прсторедне групе подметањем и пребацавањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника;
- развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника;
- самостално, изражајно свира композиције напамет;
- развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Технички и музички захтеви:

Повезивање прсторедних група навише и наниже, развијање спретности прстију кроз активно осмишљавање, слушање и свирање техничких вежби, лествица и етида.

Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина.

Упознавање са законима метрике – разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти.

Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано.

Диференцирање мелодије од пратње, рад на полифонији.

Увођење у педализацију – вежбе.

Скале и трозвуци

Најмање 4 дурске и 2 молске скале у осминама у размаку две октаве, паралелно.

Трозвуци, разложено и истовремено, у размаку две октаве – завршетак секстакордом.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- осам композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- једна цела сонатина и један до два става из различитих сонатина или варијације.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри:

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска читанка за други разред
 - Ханон за почетнике
 - Диверноа: Оп. 176
 - Лемоан: Дечије етиде Оп. 37
 - Гњесина: Мале етиде, I део
 - Беренс: Оп. 70
 - Черни: Оп. 139, 24 етиде
 - М. Живковић: Међумурје мало, Текла вода Карашица
 - Ј. С. Бах: Мале композиције, избор лакших
 - Хендл: Избор композиција у редакцији Јеле Кршић
 - Избор сонатина: Ванхал, Хаслингер, Плејел, Бетовен, Хор, Рајнеке, Кулау, Клементи. Сонатине домаћих аутора и других композитора одговарајуће тежине.
 - Збирка „Наши композитори за младе пијанисте”
 - З. Христић: Тачкице
 - Р. Петровић: Игра, Циркус за мичиће, Украјинска игра
 - С. Хофман: Две басне
 - Б. Предић: Прича моје лутке
 - М. Тајчевић: За мале
 - В. Миланковић: Дечје приче, 25 мијатура за I и II разред
 - Избор лаких композиција (Просвета, Београд)
 - Шуман: Оп. 68
 - Гречанинов: Оп. 99
 - Гедике: Оп. 36
 - Гурлит: Оп. 82
 - Раули: Оп. 36 и 37
 - Б. Барток: За децу – Клавирска музика за почетнике, Микрокосмос I, избор
 - Мајкапар: 24 лаке композиције Оп. 16
 - Кабалевски: Оп. 30
 - Скот: Кутија играчака
- Друге композиције одговарајуће тежине.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника;

- јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара;
- транспонује хроматски лакше мотиве или реченице;
- примени више динамичких нијанси у свирању;
- негује културу тона;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- свира двохвате са јасним диференцирањем мелодијске линије;
- свесно користи директан и синкопирани педал;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер;
- свира једноставну пратњу на задату мелодију;

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста, нон легато, портато, репетиција.

Техничке вежбе са ритмичким варијантама.

Анализа музичких облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ...

Шире упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двохвата, истицање гласова, динамизирање деоница.

Употреба истовременог и синкопираног педала.

Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер.

Техничке вежбе, скале и трозвучи

Вежбе за: правилно низање тонова, изједначавање удара, учвршћивање прстију, различиту артикулацију.

Најмање 4 дурске скале (које нису рађене у ИИ разреду) у распону две октаве у осминама паралелно и супротно, као и у распону три октаве у осминским триолама, паралелно.

Најмање 2 молске скале у распону две октаве, паралелно.

Хроматске скале у распону две октаве, паралелно.

Трозвук четворогласно кроз две октаве разложено.

Читање с листа лаганих вежби, одвојено и заједно.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- 6 композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина или варијације и један став или два циклуса варијација;

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Испитни програм:

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Један став сонатине;
5. Једна композиција по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА

- Јела Кршић: Клавирска вежбанка
- Лемоан: Дечје етиде Оп. 37
- Черни: Оп. 849, избор
- Бертини: 25 етида Оп. 100, избор
- Диверноа, Оп. 176
- Гедике: Оп. 32 и 47, број 5, 6 и 8
- Лак: Оп. 172

Друге етиде одговарајуће тежине.

- Ј. С. Бах: Мале композиције
- Ј. С. Бах: Мали прелудијуми
- Јела Кршић: Клавирска вежбанка, избор
- Хендл: Избор композиција, у редакцији Јеле Кршић

Друге композиције одговарајуће тежине.

- Клементи, Дијабели, Кулау, Дусик, Хајдн (лакше) као и сонатине домаћих и других аутора одговарајуће тежине.
- Гњесина: Тема и шест малих варијација
- Кабалевски, Оп. 51: Варијације Еф-дур
- Сорокин: Тама са варијацијама а-мол
- Кулау: Варијације Ге-дур
- Кршић и Шишмановић: Збирка Наши композитори за младе пијанисте
- Логар, Рајичић и Илић: За мале клавиристе
- Рајичић: Дечја збирка, избор
- Тајчевић: Дјецци и И мала свита
- Душан Радић: Рондино
- Р. Мац: Стара ура игра полку
- Чајковски: Албум за младе, Оп. 39, избор
- Шуман: Албум за младе, Оп. 68, избор
- Б. Барток: Деци, Микрокосос II
- Гречанинов: Дечја књига оп. 98
- О. Шин: Од јутра до сумрака
- Шите: Из веселог дечјег доба, избор
- Хајдн: Мале игре, избор
- Моцарт: 14 дечјих композиција
- Скот: Животиње, избор
- Сарауер: Слике из дечјег доба
- Хачатуријан: Андантино
- Лутославски: 12 малих комада
- Мајкапар оп. 33: Минијатуре
- Вилалобос: Изабрани лаки комади
- Јела Кршић: Клавирска вежбанка, избор
- Раули: 19 малих комада, избор
- Поцоли: Мали комади

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 33

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита и свира течно с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено;
- самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања;
- коригује лоше извођење у току свирања;
- у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера;
- негује културу тона;
- критички прати сопствени развој;
- самостално вежба по плану који је утврдио са наставником;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Решавање техничких и музичких проблема.

Вежбе за:

- јачање прстију (нарочито 4. и 5. прста);

- подметање палца и брзо низање и промену прсторедних група;
- повећање распона шаке.
- Припремне вежбе за веће интервале.
- Проширење динамичке лествице као рад на упознавању елемената правилне интерпретације.
- Примена педала.
- Анализа облика – дводелна песма, троделна песма, прелудијум ...
- Читање с листа лаких композиција.
- Скале и трозвучи
- Дурске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.
- Молске скале кроз четири октаве у осминама, у паралелном кретању.
- Хроматске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.
- Велико разлагање трозвука (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.
- Доминантни и умањени септакорд (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- 6 композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина или варијације и један став или два циклуса варијација;– једна композиција домаћег аутора.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Испитни програм (на крају школске године):

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине;
4. Једна композиција по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Черни: Оп. 849 избор етида
- Кршић и Ранковић: Збирка за савлађивање техничких проблема I и II свеска
- Беренс: Оп. 61, избор
- Лешхорн: Оп. 381 избор
- Друге етиде одговарајуће тежине.
- Ј. С. Бах: Мали прелудијуми – избор
- Хендл: Избор композиција, у редакцији Јеле Кршић
- Друге композиције одговарајуће тежине.
- Хајдн Сонатине (редакција Кршић и Шишмановић)
- Друге сонатине или сонате одговарајуће тежине.
- С. Рајичић: Мала свита
- Славенски: Игре и песме са Балкана I и II свеска, избор лакших
- В. Мокрањац: Мала свита
- Кршић и Шишмановић: Наши композитори за младе пијанисте
- Друга дела одговарајуће тежине.
- Менделсон: Песме без речи, избор
- Григ: Лирски комади, избор
- Прокофјев: Музика за децу
- Дебиси: Мали црнац
- Дусик: Матине
- Мартину: Лутке, избор лакших
- Душкин: Краљ вилењака, Вашар

- Чимароза: Сонате, избор
 - Кабалевски: Оп. 27
 - Лутославски: Народне мелодије
 - Б. Барток: За децу, Микрокосмос III и IV свеска
 - Пинтарић и Станковић: Композиције за клавир, избор
- Аранжмани и обраде разних познатих мелодија за клавир.

4.7.2.14. УПОРЕДНИ КЛАВИР – СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Упоредни клавир (српско традиционално певање) је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самостални јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- препозна делове клавира и разликује различите начине добијања тона на клавиру;
- да се оријентише на клавијатури;
- правилно седи за клавиром;
- примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу;
- препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију и опише их својим речима;
- примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела;
- самостално свира кратке композиције напамет;
- самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука.

САДРЖАЈИ:

Положај за клавиром и поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање.

Вежбе за правилно ритмизирање.

Основне врсте удара: портато, легато, стакато.

Динамичке ознаке: пиано, мецофорте, форте, крешендо и диминуендо.

Ознаке за темпо: аданте, модерато, алегро и друге..

Појам лука.

Појам фразе.

Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима.

Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте.

Увођење ученика у начине вежбања.

Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале.

Остали знаци на које се наилази у литератури предвиђеној програмом.

Контрола тона.

Музичка меморија. Самоконтрола звука и разумевање музичког облика.

Полифонија – канон, имитација.

Скале и трозвици

Скале до четири повисилице и једне снизителице у размаку једне октаве, у четвртинама, у паралелном и супротном правцу од истог тона.

Дурски трозвук разложено и истовремено –

основни положај и два обртаја трогласно у четвртинама.

Обавезни минимум програма:

- лествице и трозвуци по програму
- тридесет композиција – вежбе, етиде и разни комади.

Јавни наступи:

– обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри:

1. Једна лествица по избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције различитог карактера.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Једна од почетних школа за клавир – Томсон, Јела Кршић, Николајев
 - Бајер: Школа за клавир – од вежбе 85 и даље
 - Диверноа: Етиде оп. 76 – основне вежбе за клавир
 - Черни: Оп. 599, Оп. 453, Оп. 139, I свеска
 - Гњесина: Клавирска абецеда, избор
 - Лешхорн: Мелодичне етиде оп. 192, избор
 - М. Лили Петровић Школица за клавир Ниво А и Ниво Б
- Обраде и аранжмани познатих мелодија и друге композиције примерене узрасту и способностима ученика.

II РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу;
- одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине;
- препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта;
- користи педал у делима;
- уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте;
- чује и примени више динамичких нивоа пианисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте;
- јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију од пратње;
- осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела;
- самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука;
- повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника;
- развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника;
- самостално, изражајно свира композиције напамет;
- развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Технички и музички захтеви:

Повезивање прсторедних група навише и наниже, развијање спретности прстију кроз активно осмишљавање, слушање и свирање техничких вежби, лествица и етида.

Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина.

Упознавање са законима метрике – разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти.

Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано.

Диференцирање мелодије од пратње, рад на полифонији.

Увођење у педализацију – вежбе.

Скале и трозвучи

Најмање 4 дурске и 2 молске скале у осминама у размаку две октаве, паралелно.

Трозвучи, разложено и истовремено, у размаку две октаве – завршетак секстакордом.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- осам композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- једна цела сонатина и један до два става из различитих сонатина или варијације.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Програм смотри:

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Две композиције по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА

– Јела Кршић: Клавирска читанка за други разред

Ханон за почетнике

– Диверноа: Оп. 176

– Лемоан: Дечије етиде Оп. 37

– Гњесина: Мале етиде, I део

– Беренс: Оп. 70

– Черни: Оп. 139, 24 етиде

– М. Живковић: Међумурје мало, Текла вода Карашица

– Ј. С. Бах: Мале композиције, избор лакших

– Хендл: Избор композиција у редакцији Јеле Кршић

– Избор сонатина: Ванхал, Хаслингер, Плејел, Бетовен, Хор, Рајнеке, Кулау, Клементи. Сонатине домаћих аутора и других композитора одговарајуће тежине

– Збирка „Наши композитори за младе пијанисте”

– З. Христић: Тачкице

– Р. Петровић: Игра, Циркус за мичиће, Украјинска игра

– С. Хофман: Две басне

– Б. Предић: Прича моје лутке

– М. Тајчевић: За мале

– В. Миланковић: Дечје приче, 25 мијатура за I и II разред

– Избор лакших композиција (Просвета, Београд)

– Шуман: Оп. 68

– Гречанинов: Оп. 99

– Гедике: Оп. 36

– Гурлит: Оп. 82

– Раули: Оп. 36 и 37

– Б. Барток: За децу – Клавирска музика за почетнике, Микрокосмос I, избор

– Мајкапар: 24 лаке композиције Оп. 16

– Кабалевски: Оп. 30

– Скот: Кутија играчака

Друге композиције одговарајуће тежине.

III РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 35

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити способан да:

- свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника;
- јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара;
- транспонује хроматски лакше мотиве или реченице;
- примени више динамичких нијанси у свирању;
- негује културу тона;
- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- свира двохвате са јасним диференцирањем мелодијске линије;
- свесно користи директан и синкопирани педал;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер;
- свира једноставну пратњу на задату мелодију;

САДРЖАЈИ:

Читање с листа.

Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста, нон легато, портато, репетиција.

Техничке вежбе са ритмичким варијантама.

Анализа музичких облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ...

Шире упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двохвата, истицање гласова, динамизирање деоница.

Употреба истовременог и синкопираног педала.

Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер.

Техничке вежбе, скале и трозвучи

Вежбе за: правилно низање тонова, изједначавање удара, учвршћивање прстију, различиту артикулацију.

Најмање 4 дурске скале (које нису рађене у ИИИ разреду) у распону две октаве у осминама паралелно и супротно, као и у распону три октаве у осминским триолама, паралелно.

Најмање 2 молске скале у распону две октаве, паралелно.

Хроматске скале у распону две октаве, паралелно.

Трозвук четворогласно кроз две октаве разложено.

Читање с листа лаганих вежби, одвојено и заједно.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- 6 композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина или варијације и један став или два циклуса варијација;

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Испитни програм:

1. Једна лествица по слободном избору;
2. Једна етида;
3. Једна полифона композиција;
4. Један став сонатине;
5. Једна композиција по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Јела Кршић: Клавирска вежбанка
- Лемоан: Дечје етиде, Оп. 37
- Черни: Оп. 849, избор

- Бертини: 25 етида Оп. 100, избор
- Диверноа, Оп. 176
- Гедике: Оп. 32 и 47, број 5, 6 и 8
- Лак: Оп. 172
- Друге етиде одговарајуће тежине.
- Ј. С. Бах: Мале композиције
- Ј. С. Бах: Мали прелудијуми
- Јела Кршић: Клавирска вежбанка, избор
- Хендл: Избор композиција, у редакцији Јеле Кршић
- Друге композиције одговарајуће тежине.
- Клементи, Дијабели, Кулау, Дусик, Хајдн (лакше) као и сонатине домаћих и других аутора одговарајуће тежине.
- Гњесина: Тема и шест малих варијација
- Кабалевски Оп. 51: Варијације Ефџдур
- Сорокин: Тама са варијацијама аџмол
- Кулау: Варијације Геџдур
- Кршић и Шишмановић: Збирка Наши композитори за младе пијанисте
- Логар, Рајичић и Илић: За мале клавиристе
- Рајичић: Дечја збирка, избор
- Тајчевић: Дјеци и I мала свита
- Душан Радић: Рондино
- Р. Мац: Стара ура игра полку
- Чајковски: Албум за младе, Оп. 39, избор
- Шуман: Албум за младе, Оп. 68, избор
- Б. Барток: Деци, Микрокосос ИИ
- Гречанинов: Дечја књига Оп. 98
- О. Шин: Од јутра до сумрака
- Шите: Из веселог дечјег доба, избор
- Хајдн: Мале игре, избор
- Моцарт: 14 дечјих композиција
- Скот: Животиње, избор
- Сарауер: Слике из дечјег доба
- Хачатуријан: Андантино
- Лутославски: 12 малих комада
- Мајкапар оп. 33: Минијатуре
- Вилалобос: Изабрани лаки комади
- Јела Кршић: Клавирска вежбанка, избор
- Раули: 19 малих комада, избор
- Поцоли: Мали комади.

IV РАЗРЕД – Годишњи фонд часова: 33

ОБЛАСТ/ТЕМА: Извођење музике

ИСХОДИ:

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- чита и свира течно с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено;
- самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу;
- примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања;
- коригује лоше извођење у току свирања;
- у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње;

- појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме;
- јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера;
- негује културу тона;
- критички прати сопствени развој;
- самостално вежба по плану који је утврдио са наставником;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.

САДРЖАЈИ:

Решавање техничких и музичких проблема.

Вежбе за:

- јачање прстију (нарочито 4. и 5. прста);
- подметање палца и брзо низање и промену прсторедних група;
- повећање распона шаке.

Припремне вежбе за веће интервале.

Проширење динамичке лествице као рад на упознавању елемената правилне интерпретације.

Примена педала.

Анализа облика – дводелна песма, троделна песма, прелудијум ...

Читање с листа лаких композиција.

Скале и трозвуци

Дурске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.

Молске скале кроз четири октаве у осминама, у паралелном кретању.

Хроматске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном кретању.

Велико разлагање трозвука (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.

Доминантни и умањени септакорд (арпеђо) у осминама, кроз две октаве.

Обавезни минимум програма:

- лествице и акорди по програму;
- 6 композиција по слободном избору од чега обавезно 3 виртуозног карактера (етиде);
- две полифоне композиције;
- два става из различитих сонатина или варијације и један став или два циклуса варијација;
- једна композиција домаћег аутора.

Јавни наступи:

- обавезна два јавна наступа током школске године

Испитни програм (на крају школске године):

1. Једна етида;
2. Једна полифона композиција;
3. Један став сонатине;
4. Једна композиција по слободном избору.

По одлуци одсека, током године ће се одржавати смотре и преслушавања ученика са циљем уједначавања критеријума оцењивања, као и подстицања ученика на континуиран рад и јачање самопроцене личног развоја и напредовања.

ЛИТЕРАТУРА:

- Черни: Оп. 849 избор етида
 - Кршић и Ранковић: Збирка за савлађивање техничких проблема I и II свеска
 - Беренс: Оп. 61, избор
 - Лешхорн: Оп. 38И избор
- Друге етиде одговарајуће тежине.
- Ј. С. Бах: Мали прелудијуми – избор
 - Хендл: Избог композиција, у редакцији Јеле Кршић
- Друге композиције одговарајуће тежине.
- Хајдн Сонатине (редакција Кршић и Шишмановић)
- Друге сонатине или сонате одговарајуће тежине.
- С. Рајичић: Мала свита

- Славенски: Игре и песме са Балкана I и II свеска, избор лакших
- В. Мокрањац: Мала свита
- Кршић и Шишмановић: Наши композитори за младе пијанисте
Друга дела одговарајуће тежине.
- Менделсон: Песме без речи, избор
- Григ: Лирски комади, избор
- Прокофјев: Музика за децу
- Дебиси: Мали црнац
- Дусик: Матине
- Мартину: Лутке, избор лакших
- Душкин: Краљ вилењака, Вашар
- Чимароза: Сонате, избор
- Кабалевски: Оп. 27
- Лутославски: Народне мелодије
- Б. Барток: За децу, Микрокосмос III и IV свеска
- Пинтарић и Станковић: Композиције за клавир, избор
Аранжмани и обраде разних познатих мелодија за клавир.

5. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Образовни стандарди дати су за крај првог циклуса и крај обавезног основног образовања за одређен предмете (<https://ceo.edu.rs/стандарди-у-образовању>). Очекујемо утврђивање образовних стандарда за први циклус и крај основног музичког образовања.

6. ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака и неопходне свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај основног образовања и васпитања у Републици Србији су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према окоolini;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

VI СРЕДЊА МУЗИЧКА ШКОЛА

1. ЦИЉЕВИ СРЕДЊЕГ МУЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА:

1. Развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
2. Развијање музичких способности и музичко сазревање, како у техничком, тако и у интерпретативном смислу;
3. Развијање стваралачких способности, критичког мишљења мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
4. Стицање искуства јавног наступања – самосталног и у ансамблу;
5. Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима;
6. Развијање личног и националног идентитета кроз очување музичке традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
7. Развијање позитивних људских вредности;
8. Свест о важности здравља и безбедности;
9. Оспособљавање за решавање музичких проблема, комуникацију и тимски рад;
10. Поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
11. Развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
12. Развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике.

2. ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ПРОЦЕС И ИСХОДЕ УЧЕЊА

Структура програма наставе и учења свих обавезних предмета је конципирана на исти начин: на почетку се налази циљ наставе и учења предмета за сва четири разреда, а затим су наведени исходи за крај разреда, обласит/теме и садржаји рада. Избор литературе која ће се користити врши ће се на основу литературе наведене у Плану и програму.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању*.

Сви програми наставе и усмерени су на процес и исходе учења, а не на садржаје (они су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења одређеног наставног предмета). Оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних које желимо да ученици имају на крају средњег музичког образовања.

Улога наставника је врло важна јер му се пружа слобода у избору литературе и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе није само брига о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења, наставницима су полазна основа и педагошко полазиште за развијање наставе и учења, за планирање годишњих и оперативних планова, као и непосредну припрему за рад.

Планирање наставе и учења

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, групе и индивидуалне наставе конкретне школе и конкретне локалне заједнице. На основу датог програма планирају се и остварују настава и учење који одговарају конкретним потребама ученика. Настава треба да обезбеди сигурну, подстицајну и подржавајућу средину за учење у којој се негује атмосфера интеракције и однос уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

Полазећи од датих исхода учења и садржаја, од наставника се очекује да испланира наставу и учење према потребама одељења, групе или појединачно ученика имајући у виду карактеристике ученика, наставне материјале које ће користити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и друге ресурсе школе и локалне средине.

Приликом планирања наставе и учења потребно је руководити се:

- индивидуалним разликама међу ученицима у погледу начина учења, темпа учења и брзине напредовања;
- интегрисаним приступом у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета;
- партиципативним и кооперативним активностима које омогућавају сарадњу;
- активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе, повезивањем активности и садржаја учења са животним искуствима ученика и подстицањем примене наученог и свакодневног животног;
- неговањем радозналости, одржавањем и подстицањем интересовања за учење и континуирано сазнавање;
- редовним и осмишљеним прикупљањем релевантних података о напредовању ученика, остваривању исхода учења и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

Полазећи од датих исхода, наставник најпре креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове. Како су исходи дефинисани за крај наставне године, наставник треба да их операционализује прво у оперативним плановима, а потом и на нивоу конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе за час који воде ка остваривању исхода прописаних програмом.

При планирању треба имати у виду да се исходи разликују. Неки се лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности. Посебну пажњу током непосредне припреме за наставу треба посветити планирању и избору метода и техника, као и облика рада. Њихов избор је у вези са исходима учења и компетенцијама које се желе развити, а одговара природи предмета, конкретним садржајима и карактеристикама ученика. У том смислу на наставнику је да осмишљава разноврсне активности, како своје, тако и активности ученика. Очекује се да ученици у добро осмишљеним и разноврсним активностима наставе развијају своје компетенције целоживотног учења кроз самостално проналажење информација, критичко разматрање, обраду података на различите начине, презентацију, аргументовану дискусију, показивање иницијативе и спремности на акцију.

Од наставника се очекује да континуирано прати и вреднује свој рад и по потреби изврши корекције у свом даљем планирању. Кључно питање у избору метода, техника, облика рада, активности ученика и наставника јесте да ли је нешто релевантно, чему то служи, које когнитивне процесе код ученика подстиче (са фокусом на подстицање когнитивних процеса мишљења, учења, памћења), којим исходима и компетенцијама води.

Праћење и вредновање наставе и учења

Праћење и вредновање је део професионалне улоге наставника. Од њега се очекује да континуирано прати и вреднује:

- процес наставе и учења,
- исходе учења и
- себе и свој рад.

Оријентисаност нових програма наставе и учења на исходе и процес учења омогућава:

- објективније вредновање постигнућа ученика,
- осмишљавање различитих начина праћења и оцењивања,
- диференцирање задатака за праћење и вредновање ученичких постигнућа и
- боље праћење процеса учења.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању*. У настави оријентисаној на остваривање исхода учења вреднују се и процес учења и резултати учења. Зависно од природе предмета и начини праћења и оцењивања ученика у музичкој школи су специфични и међусобно различити.

Смер наставе је такав да се увек креће од представе музике и звука ка контекстуализацији, теоријском тумачењу и практичним решењима. У оквиру тога, идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја на којима се базира интерпретација има велики значај у праћењу наставе.

Важни критеријуми оцењивања су:

- уложен труд и квалитет рада ученика,
- напредовање у складу са личним и музичким могућностима
- уметничко постигнуће на јавним наступима и годишњим испитима (уколико се ради о извођачким предметима),
- начин на који ученик учествује у активностима, како аргументује и доноси закључке,
- међусобна сарадња ученика у процесу учења (како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу...)
- испољавање иницијативе
- начини превазилажења тешкоће
- показивање критичког мишљења уместо критицизма...

Потребно је комбиновати различите начине оцењивања јер се само тако могу сагледати слабе и јаке стране ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Повратна информација треба да буде увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности; треба да буде конкретна, да се односи на активности и продукте ученика, а не на његову личност.

Праћење напредовања ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се он налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке. Потребно је отклонити све разлоге за могуће страхове, несигурност и трему који су проузроковани превеликим и нереалним очекивањима наставника или родитеља. Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.

3. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА СРЕДЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Средња музичка школа „Живорад Грбић“ Ваљево, у оквиру подручја рада Култура, уметност и јавно информисање, има два одсека: ОДСЕК КЛАСИЧНЕ МУЗИКЕ и ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ у којима се настава реализује на српском језику у четворогодишњем трајању за образовне профиле:

- Музички извођач класичне музике
- Музички сарадник

3.1. Општеобразовни предмети у средњој музичкој школи

Општеобразовне програме наставе и учења похађају ученици који нису уписали неку другу средњу школу паралелно.

I ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ		РАЗРЕД								УКУПНО ГОДИШЊЕ
		I		II		III		IV		
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	
1.	Српски језик и књижевност	3	105	3	105	3	105	3	99	414
2.	Страни језик	2	70	2	70	2	70	2	66	276
3.	Други страни језик	2	70	2	70	2	70	2	66	276
4.	Филозофија							2	66	66
5.	Психологија					2	70			70
6.	Социологија			1	35					35
7.	Историја	2	70	2	70	1	35			175
8.	Математика	2	70	2	70	2	70	2	66	276
9.	Физика	1	35							35
10.	Информатика	1	35	1	35	1	35	1	33	138
11.	Физичко и здравствено васпитање	2	70	2	70	2	70	2	66	276
II ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ										
12.	Грађанско васпитање / Верска настава	1	35	1	35	1	35	1	33	138
УКУПНО I + II		16	560	16	560	16	560	15	495	2 175

3.2. Предмети одсека класичне музике

Образовни профил: Музички извођач класичне музике

III СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ		РАЗРЕД								УКУПНО ГОДИШЊЕ
		I		II		III		IV		
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	
1.	Главни предмет: инструмент или соло певање	3	105	3	105	3	105	3	99	414
2.	Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	66	276
3.	Хармонија	2	70	2	70	1	35	1	33	208
4.	Музички облици			1	35	2	70	2	66	171
5.	Музички инструменти			1	35					35
6.	Контрапункт					1	35	2	66	101
7.	Етномузикологија	1	35	1	35					70
8.	Историја музике са упознавањем музичке литературе			2	70	2	70	2	66	206
9.	Национална историја музике							1	33	33

III СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ		РАЗРЕД								УКУПНО ГОДИШЊЕ
		I		II		III		IV		
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	
10.	Камерна музика	1	35	1	35	2	70	2	66	206
11.	Читање с листа	1	35	1	35	1	35	1	33	138
12.	Клавирски дуо*	1	35	1	35	1	35	1	33	138
13.	Оркестар - хор	2	70	2	70	2	70	2	66	276
14.	Упоредни клавир**	1	35	1	35	1	35	1	33	138
15.	Италијански језик***	2	70	2	70	2	70	2	66	276
УКУПНО III		16	560	20	700	20	700	22	726	2686

*Предмет имају само ученици клавира

**Предмет имају сви ученици осим ученика клавира

***Предмет имају само ученици соло певања

3.3. Предмети одсека за музичку теорију

Образовни профил: Музички сарадник

III СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ		РАЗРЕД								УКУПНО ГОДИШЊЕ
		I		II		III		IV		
		Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	
1.	Солфеђо	3	15	3	105	3	105	3	99	414
2.	Хармонија	2	70	2	70	2	70	2	66	276
3.	Хармонска пратња	2	70							70
4.	Аранжирање			1	35	1	35	1	33	103
5.	Музички облици			1	35	2	70	2	66	171
6.	Музички инструменти			1	35					35
7.	Контрапункт					2	70	2	66	136
8.	Етномузикологија	1	35	1	35					70
9.	Историја музике са упознавањем музичке литературе			2	70	2	70	2	66	206
10.	Национална историја музике							1	33	33
11.	Клавир	2	70	2	70	2	70	2	66	276
12.	Хор	2	70	2	70	2	70	2	66	276
13.	Хорске партитуре			1	35	1	35			70
14.	Дириговање					2	70	2	66	136
15.	Увод у компоновање							2	66	66
УКУПНО III		12	420	16	560	19	665	21	693	2338

3.4. Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	I разред часова	II разред часова	III разред часова	IV разред часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	35	35	35	33	138
Додатна настава*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремна настава*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	I разред часова	II разред часова	III разред часова	IV разред часова
Час одељењског старешине	35	35	35	33
Испити и смотре	10 - 20	10 - 20	10 - 20	10 - 20
Екскурзија/студијско путовање	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Концертна активност (интерни и јавни часови, концерти, такмичења)	35 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	10 – 20 часова годишње			

3.5. Остваривање плана и програма наставе и учења

Распоред радних недеља у току наставне године	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	35	33
Концертне активности	1	1	1	1
Испити и смотре	3	3	3	1
Матурски испит	/	/	/	4
Укупно радних недеља	39	39	39	39

3.6. Главни предмети

Одсек	Образовни профил	Главни предмет
1. Одсек класичне музике	1. Музички извођач класичне музике	Виолина, Виола, Виолончело, Флаута, Кларинет, Саксофон, Труба, Клавир, Хармоника, Гитара, Соло певање
2. Одсек за музичку теорију	2. Музички сарадник	Солфеђо/Хармонија

3.7. Испити

У музичкој школи полагају се следећи испити:

1. Испит за проверу нивоа знања основног музичког образовања:

- Полажу ученици који немају завршену основну музичку школу, а желе да приступе полагању пријемног испита за упис у средњу музичку школу.

- Ученици који немају завршену основну музичку школу полажу испит за ниво основне школе из инструмента/соло певања, солфеђа и теорије за VI одсек, на нивоу испитних захтева завршног разреда ОМШ.

2. Пријемни испит:

- Пријемни испит полаже се пре уписа у први разред средње музичке школе и могу му приступити кандидати који имају завршену основну музичку школу и кандидати који немају основну музичку школу ако претходно положи испит за проверу нивоа знања завршног разреда основног музичког образовања.
- Кандидати који нису завршили редовно основно школовање, а завршили су ОМШ могу да се упишу у СМШ где похађају наставу из уметничких и стручних предмета.
- Пријемни испит полаже се у роковима које дефинише Министарство просвете, науке и технолошког развоја у складу са Конкурсом о упису у средње школе и са Правилником о плану и програму наставе и учења за средње музичке школе.

ПРОГРАМ ПРИЈЕМНИХ ИСПИТА ЗА СРЕДЊУ МУЗИЧКУ ШКОЛУ	
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРИЈЕМНОГ ИСПИТА ЗА СВЕ ВОКАЛНО ИНСТРУМЕНТАЛНЕ ОДСЕКЕ	
СОЛФЕЂО	Мелодијска вежба с листа Ритмичко читање с листа Питања из Теорије музике (усмено)
ОДСЕК КЛАСИЧНЕ МУЗИКУ	
КЛАВИР	Етида Полифона композиција Први став сонате Композиција по слободном избору
ХАРМОНИКА	Скала Етида Циклични облик - најмање 2 става или Тема са варијацијама Композиција по слободном избору
ГИТАРА	Скала Етида Композиција по слободном избору
ДУВАЧИ	Скала дурска и молска Етида Композиција по слободном избору
ГУДАЧИ	Скала дурска и молска Етида Први став сонате или концерта
СОЛО ПЕВАЊЕ	Једна вокализа Једна композиција старог мајстора Једна песма по слободном избору
ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ	
Усмени део	Мелодијска вежба с листа Ритмичко читање с листа
Писмени део	Једногласни диктат Тест из Теорије музике

3. Годишњи испити:

- Полаже се на крају наставног периода текуће школске године.
- Програм испита приказан је у овом школском програму за сваки предмет и разред.

РАЗРЕД	ОДСЕК КЛАСИЧНЕ МУЗИКЕ	ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ
I разред:	Главни предмет	Солфеђо, Хармонија
II разред:	Главни предмет	Солфеђо, Хармонија
III разред:	Главни предмет	Солфеђо, Хармонија
IV разред:	Матурски испит	Матурски испит

4. Матурски испит:

Средње образовање се завршава полагањем испита на државном нивоу. У средњем уметничком образовању и васпитању ученици полажу уметничку матуру. Уметничком матуром проверава се усвојеност уметничких компетенција и општих стандарда постигнућа након завршеног средњег уметничког образовања и васпитања. Програми уметничке матуре доноси министар, у складу са Законом.

Уметничку матуру полаже ученик након завршеног четвртог разреда средњег уметничког образовања и васпитања у уметничкој школи. Уметничку матуру може да полаже одрасли након савладаног програма трогодишњег средњег уметничког образовања и васпитања у уметничкој школи по програму прилагођеном за одрасле.

5. Разредни испит:

- На разредни испит упућује се ученик који из оправданих разлога није присуствовао настави више од једне трећине предвиђеног броја часова, а оцењивањем се утврди да није остварио прописане циљеве, исходе и стандарде постигнућа у току савладавања школског програма.
- Ученик се упућује на разредни испит и из предмета за који није организована настава.
- Разредни испит ученик полаже у јунском и августовском испитном року.

6. Поправни испит:

- Поправни испит ученик полаже у школи у којој стиче образовање и васпитање у августовском испитном року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.
- За ученика који полаже поправни испит у августовском испитном року, организује се припремна настава.
- Ученик завршног разреда који је положио разредни испит има право да у истом испитном року полаже завршни или матурски испит, односно да полаже поправни испит ако није положио разредни испит.
- Изузетно, редован ученик који није положио поправни испит може да заврши започети разред у истој школи наредне школске године, у својству ванредног ученика поновним полагањем неположеног испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.
- Када заврши разред ванредан ученик има право да се у истој школској години упише у наредни разред, у истом својству.
- Ученик завршног разреда који не положи поправни, завршни, односно матурски испит завршава започето образовање у истој школи у својству ванредног ученика полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.

7. Допунски испити:

- Допунски испит полаже ученик коме је одобрен прелазак у другу школу или други образовни профил у складу са законом, и полаже испите из предмета који нису били утврђени

школским програмом, односно наставним планом и програмом који је ученик започео да савлађује, у роковима утврђеним решењем, сагласно општем акту школе.

- Лице које се уписује у школу ради преквалификације полаже испите из стручних предмета које одреди комисија коју чине чланови наставничког већа именовани решењем директора.
- Лице се уписује у школу ради доквалификације полаже допунске испите из предмета чији садржаји нису претежно исти, из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом и програмом и испите завршног разреда, о чему одлуку доноси комисија коју чине чланови наставничког већа школе именовани решењем директора.

3.8. Организација наставе

У средњој музичкој школи настава се изводи као индивидуална, групна и разредна. Час траје 45 минута.

Наставник корепетитор држи један час недељно сваком ученику у присуству његовог наставника главног предмета и самостално као припрему за јавни наступ у оквиру додатне и допунске наставе, осим код главних предмета клавир, хармоника, гитара, харфа, оргуље и чембало.

3.9. Настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће и настава на даљину

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу уз сагласност Министарства. За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи. Родитељ, односно други законски заступник дужан је да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу.

Родитељ, односно други законски заступник има право да свом детету омогући стицање средњег образовања и васпитања код куће, уз обезбеђивање стварних трошкова образовања и васпитања. Родитељ, односно други законски заступник дужан је да до краја наставне године писмено обавести школу у коју је ученик уписан о намери да за своје дете од следеће школске године организује наставу код куће.

Школа је дужна је да организује полагање разредних испита из свих предмета у складу са планом и програмом наставе и учења.

Средње образовање и васпитање код куће мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда образовних постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који стиче средње образовање и васпитање код куће остваривањем ИОП-а 2, образовање и васпитање код куће обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

Родитељ, односно други законски заступник може да поднесе писмени образложени захтев за организовање наставе на даљину, за сваку школску годину. О настави на даљину школа одлучује на основу свих услова потребних за овај вид образовања и васпитања. За организовање наставе на даљину школа подноси захтев Министарству за добијање сагласности за организовање наставе на даљину. Настава на даљину мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда образовних постигнућа.

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за кога је организована настава на даљину, а стиче средње образовање и васпитање остваривањем ИОП-а 2, настава на даљину обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, који стичу средње образовање и васпитање код куће и који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину.

Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар, као и ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће и наставе на даљину.

3.10. Подела одељења на групе према врсти предмета

Одсек класичне музике:

- Индивидуална настава: Главни предмет, Упоредни клавир
- У групама од 2 ученика: Читање са листа, Клавирски дуо
- У групама од 2 до 4 ученика: Камерна музика
- У групама од 5 до 8 ученика: Солфеђо, Хармонија, Музички облици, Контрапункт,
- У групама од 9 до 16 ученика: Етномузикологија, Историја музике са упознавањем музичке литературе, Национална историја музике, Музички инструменти
- У групама до 30 ученика: Оркестар/Хор

Одсек за музичку теорију:

- Индивидуална настава: Клавир
- У групама од 2 ученика: Хорске партитуре
- У групама од 4: Хармонска пратња
- У групама од 5 до 8 ученика: Солфеђо, Хармонија, Музички облици, Контрапункт, Дириговање, Увод у компоновање, Хармонска пратња и Аранжирање
- У групама од 9 до 16 ученика: Историја музике са упознавањем музичке литературе, Национална историја музике, Музички инструменти, Етномузикологија
- У групама до 30 ученика: Хор

4. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СРЕДЊЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

4.1. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

План и програм наставе и учења остварује се у складу са:

1. Правилником о плану и програму наставе и учења за гимназију („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 4/20) у делу који односи на план и програм наставе и учења за следеће предмете природно-математичког смера:
 - 1) Српски као нематерњи језик
 - 2) Филозофија
 - 3) Физичко и здравствено васпитање;
 - 4) Грађанско васпитање.
2. Програм верске наставе остварује се у складу са Правилником о наставном плану и програму предмета верска настава за средње школе („Просветни гласник”, бр. 6/03, 23/04, 9/05 и 11/16).

Годишњи број часова општеобразовних предмета који се остварују на основу других планова и програма наставе и учења (напред наведених) прилагођен је плану наставе и учења за средње музичке школе.

4.1.1. СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ учења српског језика и књижевности је унапређивање језичке и функционалне писмености; стицање и неговање језичке и књижевне културе; оспособљавање за тумачење и вредновање књижевних дела; афирмисање и прихватање вредности хуманистичког образовања и васпитања ученика; развијање личног, националног и културног идентитета, љубави према матерњем језику, традицији и култури српског народа и других народа и етничких заједница.

Компетенције: Ученик има знања из области српског језика и српске и светске књижевности. Влада усменом и писаном комуникацијом: говори и пише поштујући књижевнојезичку норму, уобличава логичан и стилски складан говорени и писани текст, разуме и критички промишља оно што прочита, има развијен речник. Чита, доживљава и тумачи књижевно дело; користи читање да боље разуме себе, друге и свет око себе; прочитао је најважнија књижевна дела из националне и светске културне баштине. Има навику и потребу да развија говорну и читалачку културу, како ради сопственог усавршавања тако и ради очувања и богаћења националне културе. Образовни стандарди: Основни, средњи и напредни ниво за три области: 1. Језик 2. Књижевност 3. Језичка култура

I РАЗРЕД

(3 часа недељно, 105 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Теме/области	Методика рада
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - разликује врсте уметности и њихова изражајна средства - објасни појам и функцију књижевности као уметности и однос књижевности и других уметности - наведе научне дисциплине које се баве проучавањем књижевности - познаје књижевне родове и врсте и разликује њихове основне одлике - одреди тему, мотив, сиже, фабулу, лик и идеју у књижевном делу - износи своје утиске и запажања о књижевном делу, тумачи његове битне чиниоце и вреднује га 	Увод у проучавање књижевног дела	Монолошко-Дијалошка Текстуална
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - објасни значај митологије за античку књижевност и развој европске културе - наведе имена аутора, називе обрађених дела и класификује их по културама којима припадају, књижевним родовима и врстама - тумачи и вреднује уметничке чиниоце у обрађеним делима - објасни универзалне поруке књижевности старог века 	Књижевност старог века	Монолошко-Дијалошка Текстуална
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - наведе најзначајније споменике јужнословенске културе, језик, писмо и век у ком су настали - именује ауторе и дела - разуме поетику жанрова средњовековне књижевности - лоцира обрађене текстове у историјски контекст - објасни значај средњовековне књижевности за српску културу - анализира изабране текстове уз претходно припремање путем истраживачких задатака 	Средњовековна књижевност	Монолошко-Дијалошка Текстуална
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - разликује лирске, епске и лирско-епске песме - уочи одлике усмене уметности речи (колективност, варијантност, формулативност) - процењује етичке вредности изнете у делима народне књижевности 	Народна књижевност	Монолошко-Дијалошка Текстуална

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Теме/области	Методика рада
	– тумачи ликове, битне мотиве, фабулу, сиже, композицију и поруке у одабраним делима – упореди уметничку интерпретацију стварности и историјске чињенице кодекс етичких норми		Самостални рад
Из области књижевности	– наведе најзначајније представнике и њихова дела – објасни значење појмова хуманизам и ренесанса – наводи и на обрађеним делима образлаже одлике епохе – упореди вредности средњег века са вредностима хуманизма и ренесансе – објасни значај уметности хуманизма и ренесансе за развој европске културе и цивилизације	Хуманизам и ренесанса	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	– наведе најзначајније представнике и њихова дела – објасни значење појмова барока и класицизма – наводи и на обрађеним делима образлаже одлике епохе – упореди вредности барока са вредностима хуманизма и ренесансе – објасни значај уметности барока за развој европске културе и цивилизације	Барок и класицизам	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– објасни функцију језика и појам језичког знака – разуме природу модерног књижевног (стандардног) језика – наведе фазе развоја књижевног језика до 19. века – наведе дисциплине које се баве проучавањем језичког система	Општи појмови о језику	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– уме да се служи правописом – разликује гласовне алтернације – влада акценатским гласовним системом књижевног (стандардног) језика и да га примењује у говору	Фонетика	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– примени знања о гласовним алтернацијама у складу са језичком нормом – примени употребу великог и малог слова у складу са језичком нормом – подели речи на крају реда у складу са језичком нормом	Правопис	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језичке културе	– опише стања, осећања, расположења, изрази ставове, донесе закључке у усменом и писаном изражавању – разликује функционалне стилове – препозна и примени одлике разговорног и књижевноуметничког функционалног стила – попуњава формуларе, уплатнице, захтеве и слично у складу са језичком нормом	Култура изражавања	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад

II РАЗРЕД
(3 часа недељно, 105 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Теме/области	Методика рада
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> – наведе особености просветитељства и његове представнике у књижевности – објасне значај Венцловића и Орфелина за развој језика и књижевности код Срба – препозна одлике просветитељства на обрађеним делима – објасни значај Доситејевог рада за српску културу и књижевност – направи паралелу у обради истих мотива у европској и српској књижевности – наведе особине ликова у обрађеним делима и заузме став према њиховим поступцима 	Просветитељство	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> – наведе представнике романтизма и њихова дела – уочава и образлаже одлике романтизма – изнесе свој суд о књижевним делима користећи стечена знања и сопствена запажања – препозна и усвоји вредности националне културе и разуме/поштује културне вредности других народа – тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела 	Романтизам	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> -да анализа ликова из Зоне Занфирове, везане за време и историјски контекст -зна да компарира ово дело са романом *Кад су цветале тикве* Д.Михајловић 	Лектира	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> –да наведе представнике правца и њихова дела – дефинише одлике реализма и објасни их на обрађеним књижевним делима – тумачи уметнички свет и стваралачке поступке у структури обрађених дела – процењује друштвене појаве и проблеме које покреће књижевно дело – развије критички став и мишљење при процени поступака и понашања јунака у обрађеним делима 	Реализам	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језика	<ul style="list-style-type: none"> – одреди врсту речи и граматичке категорије – употреби у усменом и писаном изражавању облике речи у складу са језичком нормом 	Морфологија	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језика	<ul style="list-style-type: none"> – примени правила одвојеног и састављеног писања речи у складу са језичком нормом 	Правопис	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језичке културе	<ul style="list-style-type: none"> – изражава размишљања и критички став према проблемима и појавама у књижевним текстовима и свакодневном животу – препозна одлике стручно-научног стила – примени одлике новинарског стила 	Култура изражавања	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад

III РАЗРЕД
(3 часа недељно, 105 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Теме/области	Методика рада
Из области књижевности	– наведе одлике правца, представнике и њихова дела – уочи и тумачи модерне елементе у изразу и форми књижевног дела – анализира одабрана дела, износи запажања и ставове	Модерна	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	– наведе одлике праваца, представнике и њихова дела – наведе манифесте, књижевне покрете и струје у књижевности између два светска рата – успостави узајамни однос књижевних дела и времена у коме су настала – анализира одабрана дела, износи запажања и ставове	Међуратна књижевност	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– препозна просте, изведене и сложене речи – примени основне принципе творбе речи	Творба речи	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– препозна и одреди вредност лексеме – уме да се служи речницима – наведе примере синонима, антонима, хомонима, жаргона...	Лексикологија	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језика	– примени правописна правила у писању сложеница, полусложеница и синтагми – скраћује речи у складу са прописаним правилима	Правопис	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад
Из области језичке културе	– износи став, користи аргументе и процењује опште и сопствене вредности у усменом и писаном изражавању	Култура изражавања	Монолошко-Дијалошка Текстуална Самостални рад

IV РАЗРЕД
(3 часа недељно, 99 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	Теме/области	Методика рада
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - на основу обрађених књижевних дела очисти смисао и задатке проучавања књижевности - разликује појмове спољашњи и унутрашњи приступ књижевном делу - наведе гласовне методе у проучавању књижевности 	Приступ књижевном делу	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - наведе обележја савремене поезије - тумачи песничка дела износећи доживљаје, запажања и образложења о њима - изведе закључак о карактеристикама песничког језика, мотивима и форми у обрађеним песмама - именује различите прозне врсте и приповедне поступке - тумачи дело у складу са његовим жанровским особеностима - интегрише лично искуство током читања и тумачења дела - вреднује дело износећи аргументе - увиди разлику између традиционалне и савремене драме - упореди драмски књижевни текст са другим облицима његове интерпретације - формулише личне утиске и запажања о драмском делу 	Савремена књижевност	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области књижевности	<ul style="list-style-type: none"> - препозна свевременост обрађених тема - тумачи дела износећи своја запажања и утиске и образложења о њима 	Лектира	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језика	<ul style="list-style-type: none"> - одреди синтаксичке јединице и њихову функцију - одреди типове независних и зависних реченица, типове синтагми и типове напоредних конструкција - разуме појам конгруенције - познаје систем глаголских облика 	Синтакса	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језика	<ul style="list-style-type: none"> - примени правописне знаке у складу са језичком нормом - употреби знаке интерпункције у складу са језичком нормом 	Правопис	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад
Из области језичке културе	<ul style="list-style-type: none"> - напише есеј поштујући структуру ове књижевне врсте - састави биографију, молбу, жалбу, приговор... - процењује вредност понуђених културних садржаја 	Култура изражавања	Монолошко-Дијалoшка Текстуална Самостални рад

4.1.2. СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ

Циљ учења страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик влада језичким вештинама и знањима која му омогућавају да на страном језику разуме текстове које слуша или чита у приватном, јавном, образовном или професионалном контексту; комуницира писмено или усмено у формалним и неформалним ситуацијама.

Посредујући у усменој или писаној комуникацији, ученик преноси поруке са страног на матерњи (први) језик и обрнуто. Владанје страним језиком ученику омогућава стицање знања из различитих области која примењује у свакодневном животу, образовању и раду. Учењем страног језика ученик развија креативност, критичко мишљење, вештине комуникације, самосталност и сарадњу, уважавање различитости култура и културу дијалога.

Основни ниво

Ученик користи страни језик у мери која му помаже да разуме садржај усмене поруке и кратке једноставне информације у вези са личним интересовањем и познатим областима и активностима. Учествује у уобичајеном, свакодневном разговору, чита и проналази жељену информацију у текстовима са темом од непосредног личног интереса. Пише о различитим аспектима из непосредног окружења и ради сопствених потреба.

Средњи ниво

Ученик користи страни језик да разуме суштину текста или да учествује у разговору или дискусији (нпр. школа, забава, спорт); сналази се у не/предвидивим ситуацијама када му је неопходно да користи страни језик и/или да у кратком усменом излагању оствари свој интерес. Пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања.

Напредни ниво

Ученик користи страни језик да активно учествује у усменој комуникацији; да прати дужа и сложенија излагања или дискусије о конкретним или апстрактним темама из познатих општих или стручних тематских области, као и да објашњава своје ставове и/или образлаже различите предлоге. Чита и пише текстове о широком спектру тема у складу са општим и властитим интересовањима.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Рецепција (слушање и читање)

Основни ниво

Ученик разуме уобичајене изразе и схвата општи смисао свакодневне комуникације изговорене споро и разговетно. Користећи основно лингвистичко знање, чита краће текстове написане стандардним језиком, разноврсног садржаја из свакодневног живота и/или блиских области или струке, у којима преовлађују фреквентне речи и изрази.

Средњи ниво

Ученик разуме основне елементе разговетног говора у свакодневним ситуацијама и једноставна излагања и презентације из блиских области изговорене стандардним језиком и релативно споро. У тексту, из домена личног интересовања и делатности, у коме преовлађују сложене језичке структуре, ученик разуме општи смисао и допунске информације, користећи различите технике/врсте читања.

Напредни ниво

Ученик разуме суштину и детаље опширнијих излагања или разговора у којима се користи стандардни језик, мења ритам, стил и тон разговора, а у вези са садржајима из ширег интересовања ученика. Ученик разуме дуге текстове различитог садржаја (нпр. адаптирана или оригинална прозна књижевна дела, актуелни новински чланци и извештаји); брзину и технику читања подешава према тексту који чита.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Продукција (говор и писање)

Основни ниво

Ученик у свакодневним ситуацијама пише или даје усмена упутства, писмено или усмено размењује информације о уобичајеним општим и блиским темама. Користећи једноставне изразе, фразе и језичке структуре, пише кратке забелешке, поруке и писма, и/или према моделу пише једноставне текстове нпр. описе особа и догађаја из познатих области.

Средњи ниво

Ученик без припреме започиње и води разговор, износи усмено или писмено мишљење о темама из домена личног интересовања, образовања, културе и сл. Користећи разноврсне језичке структуре, шири фонд речи и изрази, ученик усмено или писмено извештава, излаже и/или према упутству пише компактни текст поштујући правописну норму и основна правила организације текста.

Напредни ниво

Ученик са сигурношћу, течно и спонтано, учествује у усменој или писменој комуникацији, говори, извештава, преводи и/или самостално пише текстове о темама и садржајима из ширег круга интересовања; користећи информације и аргументе из различитих извора, износи ставове и преноси мишљење, размењује, проверава и потврђује информације. Ученик према потреби води формалну или неформалну преписку, доследно примењујући правописну норму, језичка правила и правила организације текста.

І РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговарно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговарни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p>	<p>По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>разуме и реагује на одговарајући начин усмене на поруке у вези са активностима у образовном контексту;</p> <p>разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговаран изговор;</p> <p>разуме информације о релативно познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту;</p> <p>разуме општи смисао информативних радијских и телевизијских емисија о блиским темама, у којима се користи</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора;</p> <p>комуникативна ситуација;</p> <p>монолошко и дијалогско излагање;</p> <p>стандардни језик;</p> <p>изговор;</p> <p>информативни прилози;</p> <p>размена информација;</p> <p>култура и уметност;</p> <p>ИКТ;</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста;</p>	<p>Методике рада:</p> <p>-вербалне (монолошка и дијалогска)</p> <p>- рад на тексту</p> <p>- демонстративна -игровне активности</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му</p>	<p>стандардни говор и разговетан изговор;</p> <p>разуме основне елементе радње у краћим видео-записима у којима се обрађују релативно блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе;</p> <p>разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем;</p> <p>ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената;</p> <p>памти и контекстуализује битне елементе поруке;</p> <p>разликује најучесталије врсте текстова, познајући њихове основне карактеристике, сврху и улогу;</p> <p>разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања;</p> <p>разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима;</p> <p>разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима;</p> <p>разуме краће литерарне форме у којима доминира конкретна, фреквентна и позната лексика (конкретна поезија, кратке приче,</p>	<p>врсте текстова</p> <p>издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>препознавање основне аргументације; непознате речи;</p> <p>ИКТ</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање;</p> <p>неформални разговор;</p> <p>формална дискусија;</p> <p>функционална сарадња;</p> <p>интервјуисање;</p> <p>интонација;</p> <p>дијалог;</p> <p>ПИСМЕНО</p> <p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>врсте текста;</p> <p>описивање;</p> <p>стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>лексика и комуникативне функције;</p> <p>ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА</p> <p>КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност;</p> <p>правила понашања;</p> <p>стереотипи;</p> <p>стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>ИКТ;</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњемнивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p>	<p>анегдоте, скечеви, стрипови);</p> <p>проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој теми основну поруку и суштинске информације;</p> <p>идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, новинским вестима, репортажама, огласима, реду вожње, блогovima;</p> <p>препознаје основну аргументацију у једноставнијим текстовима (нпр. новинским чланцима или писмима читалаца, као и другим врстама коментара);</p> <p>наслућује значење непознатих речи на основу контекста;</p> <p>учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима;</p> <p>користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту, прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута;</p> <p>описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега;</p> <p>на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење и ставове у вези са блиским темама;</p> <p>описује догађаје и саопштава садржај неке књиге или филма, износећи своје</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p> <p>стратегije преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p> <p>Тематске области:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) -Свет рада (перспективе и образовни системи) -Интересантне животне приче и догађаји -Свет уметности -Живи свет и заштита човекове околине -Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране) -Медији и комуникација -Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) -Потрошачко друштво -Спортови и спортске 	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила</p>	<p>утиске и мишљења;</p> <p>укратко препричава краћи текст или видео-запис;</p> <p>излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања)</p> <p>указује на значај одређених исказа и делова исказа пригодном гестикулацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом;</p> <p>пише на разложан и једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (обима 80 100 речи);</p> <p>описује утиске, мишљења и осећања (обима 70 90 речи);</p> <p>пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације;</p> <p>једноставним језичким средствима резимира прочитани/преслушани текст о блиским темама и износи сопствено мишљење о њему;</p> <p>попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену;</p> <p>пише краћа формална писма (писма читалаца, пријаве за праксе, стипендије или омладинске послове);</p> <p>пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу.слика, графикона, детаљних упутстава;</p> <p>препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне</p>	<p>манифестације</p> <p>-Србија – моја домовина</p> <p>-Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p> <p>-Европа и заједнички живот народа</p> <hr/> <p>ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>Именице</p> <p>Бројиве и небројиве именице.</p> <p>Множина именица (правилна и неправилна).</p> <p>Саксонски генитив.</p> <p>Члан</p> <p>Употреба одређеног и неодређеног члана.</p> <p>Изостављање члана.</p> <p>Заменице</p> <p>Личне, показне, упитне.</p> <p>Детерминатори</p> <p>Присвојни, показни, неодређени, квантификатори.</p> <p>Придеви и прилози</p> <p>Грађење и употреба придева и прилога.</p> <p>Врсте прилога.</p> <p>Место придева и прилога у реченици.</p> <p>Предлози</p> <p>Најчешћи предлози за оријентацију у простору и времену.</p> <p>Бројеви</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира,</p>	<p>навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје и адекватно користи најфреквентније стилове и регистре у вези са елементима страног језика који учи, али и из осталих области школских знања и животних искустава;</p> <p>препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средства (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.);</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже);</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи;</p> <p>преноси суштину поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи, додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено;</p> <p>резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције;</p> <p>преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику;</p> <p>користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример:</p>	<p>Прости и редни бројеви.</p> <p>Везници</p> <p>Повезивање елемената исте важности: for, and, nor, but, or, yet, so.</p> <p>Глаголи</p> <p>Глаголска времена</p> <p>Употреба садашњих времена (Present Simple Tense, Present Continuous Tense, Present Perfect Tense).</p> <p>Изражавање прошлости (Past Simple Tense, Past Continuous Tense).</p> <p>Начини изражавања будућности (Future Simple Tense, be going to).</p> <p>Модални глаголи (can, must, may).</p> <p>Императив</p> <p>Пасивни глаголски облици и конструкције (Present Simple Tense, Past Simple Tense, Future Simple Tense, Present Perfect Tense).</p> <p>Творба речи</p> <p>Сложенице.</p> <p>Најчешћи суфикси и префикси.</p> <p>Реченица</p> <p>Ред речи у реченици.</p> <p>Потврдне, упитне и одричне реченице.</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упореди ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар</p>	<p>преводи или преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.</p>		

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p>	<p>По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>разуме и извршава упутства и налоге за</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање</p>	<p>Методике рада:</p> <p>- вербалне</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и</p>	<p>различите активности у образовном контексту и у свакодневним (приватним и јавним) комуникативним ситуацијама;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости краћих монолошких и дијалошких излагања о познатим и узрасно примереним темама, у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор уз одговарајући број понављања или успоренији темпо говора;</p> <p>разуме општи смисао информативних прилога (на интернету, радију, телевизији) о познатим или блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор уз одговарајући број понављања;</p> <p>разуме основне елементе садржаја (актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог...) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама (исечци аудио-књига дијалошког карактера, радио-драма и других радијских снимака, краћих филмова и серија; видео спотови, прилози са јутјуба итд), у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>разуме суштину размене информација саговорника који разговарају о блиским и познатим темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>разуме основне (суштинске) аргументе, жеље, потребе и мишљења саговорника, уколико су изнета једноставним језичким средствима, умереним темпом говора и уз евентуалну невербалну, паравербалну или визуелну подршку;</p> <p>разуме најопштији садржај излагања у којима се на узрасно примерен начин</p>	<p>говора;</p> <p>комуникативна ситуација;</p> <p>монолошко и дијалошко излагање;</p> <p>стандардни језик;</p> <p>изговор;</p> <p>информативни прилози;</p> <p>размена информација;</p> <p>култура и уметност;</p> <p>ИКТ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста;</p> <p>врсте текстова</p> <p>издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>препознавање основне аргументације; непознате речи;</p> <p>- ИКТ</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање;</p> <p>неформални разговор;</p> <p>формална дискусија;</p> <p>функционална сарадња;</p> <p>интервјуисање;</p> <p>интонација</p> <p>дијалог;</p> <p>ПИСМЕНО</p>	<p>(монолошка и дијалошка)</p> <p>- рад на тексту</p> <p>-</p> <p>демонстративна</p> <p>- игровне активности</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео</p>	<p>тематизују опште друштвена питања; разуме општи смисао и одређене препознатљиве појединости текстова класичне и савремене музике различитих жанрова;</p> <hr/> <p>разуме краће текстове о конкретним, блиским темама из свакодневног живота, као и о темама културног, наставног и образовног контекста;</p> <p>разуме општи садржај и допунске информације из обавештења или упозорења на јавним местима;</p> <p>разуме једноставније описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке коју добија (имејлови, поруке, писма);</p> <p>проналази и издваја релевантне информације из обавештења или проспеката и рекламних материјала;</p> <p>разуме основну нит аргументације, чак и уколико не разуме све детаље текста;</p> <p>разуме краће текстове на блиске, познате и обрађиване друштвене теме, препознаје најважније ауторове ставове и закључке;</p> <p>разуме једноставне књижевне текстове различитих жанрова (поезија, проза, драма) у којима се појављују учесталије метафоре;</p> <p>открива значење непознатих речи у писаном тексту на основу познатог контекста и језичког предзнања;</p> <hr/> <p>усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>користи релативно спонтано и самостално</p>	<p>ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања лексика и комуникативне функције ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност правила понашања; стереотипи; стилови у комуникацији на страном језику; ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p>	<p>циљни језик као језик комуникације у учионици са наставником и са осталим ученицима и ученицама;</p> <p>описује особе, радњу, место, доживљај или актуелна дешавања у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке и ванјезичке елементе;</p> <p>саопштава и интерпретира најважније информације садржаја писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе;</p> <p>саопштава и интерпретира најважније информације садржаја кратких емисија, видео записа на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе;</p> <p>износи своје мишљење, изражава и образлаже ставове и реагује на мишљење и ставове других (допадање/недопадање итд.), користећи познате и једноставне језичке елементе;</p> <p>започиње и учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <p>представља укратко резултате самосталног истраживања на одређену тему;</p> <p>интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве;</p> <p>- користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену;</p> <p>пише белешке, поруке (имејлове, СМС поруке и сл.) да би тражио или пренео</p>	<p>Тематске области:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време) -Свет рада (перспективе и образовни системи) -Интересантне животне приче и догађаји -Свет уметности -Живи свет и заштита човекове околине -Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране) -Медији и комуникација -Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света) -Потрошачко друштво -Спортови и спортске манифестације -Србија – моја домовина -Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик -Европа и заједнички живот народа <p>ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>Именице</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p>	<p>релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>пише текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава;</p> <p>резимира прочитани/преслушани текст о блиским, познатим и обрађиваним друштвеним темама користећи једноставна језичка средства;</p> <p>пише о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности користећи фреквентне речи и изразе;</p> <p>пише о властитом искуству описујући своје утиске и осећања, износећи мишљења, планове и очекивања, једноставним језичким средствима;</p> <p>препознаје и наводи најзначајније личности и догађаје културе земље/ земаља чији језик учи и разуме њихову улогу у светским оквирима;</p> <p>познаје правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје најчешће стереотипе у вези са културом своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>разликује основне облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи (у односу на категорије времена, простора и покрета у комуникацији, као нпр. тачност, лични простор, мимика и сл);</p> <p>препознаје и користи најфреквентније регистре и стилове у комуникацији на страном језику у складу са степеном</p>	<p>Именице у функцији придева</p> <p>Члан</p> <p>Употреба одређеног и неодређеног члана.</p> <p>Изостављање члана.</p> <p>Заменице</p> <p>детерминатори</p> <p>Присвојне</p> <p>Повратне.</p> <p>Придеви и прилози</p> <p>Прилози учесталости</p> <p>Компаративи и</p> <p>суперлативи</p> <p>Предлози</p> <p>Предлози после именица (нпр. Difference between)</p> <p>Предлозипослеглагола (нпр. talkto, lookat).</p> <p>Везници</p> <p>Повезивање елемената ист еважности: for, and, nor, but, or, yet, so.</p> <p>Творба речи</p> <p>Суфикси за именице које означавају занимања – er/or, -ist, -ician</p> <p>Фразални глаголи са on, off, up, down... (нпр. Go on, take off, cut down).</p> <p>Глаголи</p> <p>Обнављање обрађених глаголских времена са посебним акцентом на употреби прошлих времена:</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр.</p>	<p>формалности комуникативне ситуације;</p> <p>истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/земаља чији језик учи;</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже).</p> <p>преноси суштину и најважније појединости поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи, додајући, по потреби, једноставнија објашњења и обавештења, писмено и усмено;</p> <p>у писаном облику резимира на структурисан начин садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције;</p> <p>у усменом облику преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га исказаним или претпостављеним потребама саговорника;</p> <p>користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример:</p> <p>преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.</p>	<p>Past Simple, Past Continuous, Present Perfect, Past Perfect</p> <p>Usedto/wouldза уобичајене радње у прошлости</p> <p>Will/going to за предвиђање</p> <p>Модални глаголи (may/might; must/have to; must /mustn't / needn't;)</p> <p>Пасивни глаголски облици и конструкције</p> <p>Реченица</p> <p>Питања (WH-questions, Tag questions)</p> <p>Погодбене реченице (потенцијалне, иреалне).</p> <p>Неуправни говор (са и без слагања времена).</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>			

III РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2. СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2. СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више (са)говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритамизлагања).</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези сблиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p>	<p>По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима;</p> <p>разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик;</p> <p>разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора; комуникативна ситуација; монолошко и дијалошко излагање; стандардни језик; изговор; информативни прилози; размена информација; култура и уметност; ИКТ;</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста; врсте текстова;</p>	<p>Методике рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вербалне (монолошка и дијалошка) - рад на тексту - демонстративна - игровне активности

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота(натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима,јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућујепонуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном иобразовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности,догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом итрадицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање,интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука,бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које муомогућавају изражавање основних комуникативних функција у</p>	<p>разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма;</p> <p>разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења;</p> <p>разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему.</p> <p>примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама;</p>	<p>издвајање поруке и суштинских информација; препознавање основне аргументације; непознате речи; ИКТ;</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање; неформални разговор; формална дискусија; -функционална комуникација; -интервјуисање; интонација; дијалог;</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања лексика и комуникативне функције; - ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност; екосистем; друштвени систем; правила понашања;</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речикоје користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више (са)говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p>	<p>разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и делимично апстрактним темама;</p> <p>разуме текстове који садрже различита упутства;</p> <p>разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту;</p> <p>користи самостално циљни језик као језик комуникације;</p> <p>говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре;</p> <p>препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим;</p> <p>укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања;</p> <p>образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других;</p> <p>излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуелног подстицаја;</p> <p>током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења;</p> <p>учествује у дијалогу и размењује мишљењења и информације у вези са</p>	<p>стереотипи;</p> <p>стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p> <p>посредовање;</p> <p>Тематске области:</p> <p>-Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>-Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>-Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>-Свет уметности</p> <p>-Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>-Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p> <p>-Медији и комуникација</p> <p>-Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)</p> <p>-Потрошачко друштво</p> <p>-Спортови и спортске</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис,</p>	<p>својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <p>интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве;</p> <p>користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста;</p> <p>пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе;</p> <p>описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка;</p> <p>пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације;</p> <p>пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе;</p> <p>пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље;</p> <p>пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за</p>	<p>манифестације</p> <p>-Србија – моја домовина</p> <p>-Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик</p> <p>-Европа и заједнички живот народа</p> <p>ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>Именице</p> <p>Множинаименица: pluraliatantum, singulariatantum</p> <p>Збирнеименицесаглаголомужединиимножини (Нпр. people, police; family, team, orchestra ...)</p> <p>Члан (проширивање опсега употреба и изостављања одређеног и неодређеног члана)</p> <p>Заменице</p> <p>Сложене заменице са some-, any-, по-</p> <p>Неодређене заменице</p> <p>Детерминатори</p> <p>Придеви и прилози</p> <p>Придеви и прилози истог облика (fast, early, late, hard)</p> <p>Прилози са два облика (Нпр. hard/hardly, near/nearly)</p> <p>Појачавање значења придева и прилога (so, such, too, enough)</p> <p>Везници</p> <p>Везници у пару:as...as,</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правилапонашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више (са)говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p>	<p>одбијање/прихватање позива, извињења и сл;</p> <p>познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност;</p> <p>објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура;</p> <p>објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе;</p> <p>увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине;</p> <p>увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи;</p> <p>реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања;</p> <p>користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру;</p> <p>истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>користи савремене видове комуникације у</p>	<p>both...and, so...as, either...or, neither...nor, not...only, but...also, though...yet)</p> <p>Творба речи</p> <p>Најчешћи суфикси (-hood, -ness, -ment, -ion/-ation) и префикси (co-, dis-, in-, mis-) за творбу именица</p> <p>Одрични префикси: un-, in-, im-, ir-, dis-</p> <p>Глаголи</p> <p>*обнављањеобрађенихглаголскихвремена</p> <p>Present Perfect continuous, Past Perfect Continuous</p> <p>Изражавањебудућности: Future perfect, Future continuous</p> <p>Коњунктив садашњи и прошли</p> <p>Герунд (употреба после глагола enjoy, prefer, avoid... и после израза It'snouse, Ican'thelp ...)</p> <p>Модални глаголи са инфинитивом перфекта</p> <p>Пасивне конструкције Causative have/get</p> <p>Пасивниизрази (Нпр. It is said that... He is believed to ...)</p> <p>Предлози</p> <p>Предлозипослепридева и партиципа (Нпр. angry about, fond of, disappointed with)</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредије ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>	<p>откривању културе земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације;</p> <p>преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику;</p> <p>преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику;</p> <p>преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације;</p> <p>- посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће.</p>	<p>Предлози-послеглагола (Нпр. congratulate on, borrow from, divide into ...)</p> <p>Фразални глаголи са објектом (Take off your coat. /Take your coat off.)</p> <p>Реченица</p> <p>Релативне реченице (рестриктивне и нерестриктивне)</p> <p>Погодбене реченице (обнављање сва три типа)</p>	

IV РАЗРЕД
(2 часа недељно, 66 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2. СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2. СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више (са)говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p>	<p>По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, укључујући и оне у којима постоји узрочно-последични и/или хронолошки след од неколико једноставнијих корака које треба обавити, и то у различитим приватним и јавним комуникативним ситуацијама и у образовном контексту, исказаних споријим ритмом и сасвим разговетном стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима;</p> <p>разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања на познате теме, друштвено релевантних, узрасно примерених и у складу са личним интересовањима, уколико се користи стандардни језик;</p> <p>разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор;</p> <p>разуме битне елементе садржаја (главну тему и најважније споредне елементе тематике, актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог, хронологију дешавања у општим цртама, главне узрочно-последичне аспекте) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевањеговора; комуникативна ситуација; монолошко и дијалогско излагање; стандардни језик; изговор; информативни прилози; размена информација; култура и уметност; ИКТ;</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста; врсте текстова; издвајање поруке и суштинских информација; препознавање основне аргументације; непознате речи; ИКТ;</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање; неформалниразговор; формалнадискусија; функционална</p>	<p>Методике рада:</p> <p>- вербалне (монолошка и дијалогска) -рад на тексту -демонстративна игровне активности</p>

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикана, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више (са)говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у</p>	<p>формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалогских форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, без упадљивих индивидуалних говорних специфичности и паралелног говора учесника у комуникацији (тзв. „упадања у реч“), а уз евентуална понављања и појашњења (по потреби);</p> <p>разуме једноставнија образложења ставова и мишљења саговорника, прати нит аргументације и евентуалне противаргументе, формулисане једноставнијим језичким средствима и изнете на недвосмислен начин, уз евентуалне пропратне невербалне и паравербалне комуникативне сигнале;</p> <p>- разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему</p> <p>примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и апстрактним темама;</p> <p>разуме садржај различитих информативних текстова;</p>	<p>комуникација;</p> <p>интеракција;</p> <p>интонација;</p> <p>дијалог;</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање;</p> <p>есеј;</p> <p>врсте текста;</p> <p>описивање;</p> <p>стандардне формуле писменог изражавања;</p> <p>лексика и комуникативне функције ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност;</p> <p>екосистем;</p> <p>друштвени систем;</p> <p>правила понашања;</p> <p>стереотипи;</p> <p>стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>ИКТ;</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне</p>	<p>разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту;</p> <p>користи спонтано и самостално циљни језик као језик комуникације у учионици и ван ње;</p> <p>говори о одређеним тематским областима на методичан/систематичан начин, наглашавајући важне елементе и значајне детаље;</p> <p>опширно описује или излаже на тему из ширег окружења и домена интересовања, користећи додатна образложења;</p> <p>у интеракцији са саговорником исказује и брани своје идеје и мишљења о актуелним дешавањима уз објашњења, аргументацију и коментаре;</p> <p>излаже свој став и подржава предности и истиче мане различитих опција;</p> <p>брани и заступа свој став и изражава слагање или неслагање са саговорником;</p> <p>пише есеје о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања, износећи сосптвено мишљење, аргументујући своје ставове и наглашавајући релевантне детаље;</p> <p>пише прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и др;</p> <p>пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, повезујући све делове текста у смислену целину;</p> <p>описује стварне и замишљене догађаје, утиске, мишљења, осећања;</p> <p>истиче предности и мане неке појаве или поступка;</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p> <p>посредовање;</p> <p>Тематске области:</p> <p>-Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)</p> <p>-Свет рада (перспективе и образовни системи)</p> <p>-Интересантне животне приче и догађаји</p> <p>-Свет уметности</p> <p>-Живи свет и заштита човекове околине</p> <p>-Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)</p> <p>-Медији и комуникација</p> <p>-Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)</p> <p>-Потрошачко друштво</p> <p>-Спортови и спортске манифестације</p> <p>-Србија – моја домовина</p> <p>-Познати градови и њихове знаменитости,</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>деталје.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више (са)говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику</p>	<p>сажима, препричава и систематизује садржаје и информације из сложенијих текстова;</p> <p>пише детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације и објашњења, користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања, износећи личан став и аргументе и процењујући другачије ставове и идеје;</p> <p>тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље;</p> <p>пише формална и неформална писма/мејлове/позивнице, користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, упућивање извињења;</p> <p>нализира различите аспекте екосистема и друштвеног система своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>објашњава и критички анализира могући узрок неспоразума у интерперсоналној и интеркултурној комуникацији;</p> <p>процењује како властита и туђа уверења и вредности утичу на начин на који се опажају и разумеју други људи и културе;</p> <p>дискутује аргументовано о културној условљености понашања због које су различити феномени опажени као уобичајени, односно чудни, као нпр. различити обрасци понашања, навике у исхрани и сл;</p> <p>реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног вербалног</p>	<p>региони и земље у којима се говори циљни језик</p> <p>-Европа и заједнички живот народа</p> <p>ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ</p> <p>Именице</p> <p>Множина сложеница</p> <p>Множина именица</p> <p>страног порекла</p> <p>Дупли генитив</p> <p>Члан (утврђивање и проширивање опсега употреба и изостављања одређеног и неодређеног члана)</p> <p>Инверзијапослеодричних прилога</p> <p>(Not only, No sooner, Seldom, Rarely, Never ...)</p> <p>Везници</p> <p>Повезивање зависне реченице са главном:</p> <p>when, that, while, because, although, though, since, after, as, if, until, as if, as though, so that, in order that)</p> <p>Творбаречи</p> <p>Суфиксизаправљење придева (-able, -ary, -ful, -less, -ous, -ic, -ical...)</p> <p>Сложенице :именице (breakdown, software, passer-by...)и придеви (blue-eyed, short-sleeved</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и</p>	<p>понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући образце љубазног понашања;</p> <p>користи фреквентне регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>– користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације.</p> <p>поређује, сажима и на структурисан начин преноси основне информације из више сродних текстова, у писаном и усменом облику;</p> <p>преноси садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови и аргументи, у писаном облику;</p> <p>преноси, у усменом облику, садржај писаног текста или усменог излагања, уз изношење сопственог тумачења и става; посредује у неформалној усменој интеракцији уз преношење и тумачење различитих, културно условљених вредности и ставова.</p>	<p>...)</p> <p>Глаголи</p> <p>*обнављањеобрађенихгл аголскихвремена simple and continuous forms (глаголистања и радње: think, feel, look, see, smell, taste, appear) Future Continuous / Future Perfect / Future Perfect Continuous Партицип перфекта Глаголи праћени герундом или инфинитивом Модални глаголи са инфинитивом перфекта (musthave/ couldhave/can'thave...) Садашњи и прошли коњунктив</p> <p>Предлози у изразима за време (Нпр. on time/in time, at the end/in the end/at last ...)</p> <p>Фразалниглаголи (одтридела, нпр: split up with, run out of ,come up with...)</p> <p>Реченица Скраћивање реченицапартиципом (временске, релативне, узрочне клаузе) Неуправни говор (са</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>		<p>слагањем времена;различити типови реченица)</p> <p>Мешовите кондиционалне реченице</p>	

4.1.3. ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик влада језичким вештинама и знањима која му омогућавају да на страном језику разуме текстове које слуша или чита у приватном, јавном, образовном или професионалном контексту; комуницира писмено или усмено у формалним и неформалним ситуацијама.

Посредујући у усменој или писаној комуникацији, ученик преноси поруке са страног на матерњи (први) језик и обрнуто. Владање страним језиком ученику омогућава стицање знања из различитих области која примењује у свакодневном животу, образовању и раду. Учењем страног језика ученик развија креативност, критичко мишљење, вештине комуникације, самосталност и сарадњу, уважавање различитости култура и културу дијалога.

Основни ниво

Ученик користи страни језик у мери која му помаже да разуме садржај усмене поруке и кратке једноставне информације у вези са личним интересовањем и познатим областима и активностима. Учествује у уобичајеном, свакодневном разговору, чита и проналази жељену информацију у текстовима са темом од непосредног личног интереса. Пише о различитим аспектима из непосредног окружења и ради сопствених потреба.

Средњи ниво

Ученик користи страни језик да разуме суштину текста или да учествује у разговору или дискусији (нпр. школа, забава, спорт); сналази се у не/предвидивим ситуацијама када му је неопходно да користи страни језик и/или да у кратком усменом излагању оствари свој интерес. Пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања.

Напредни ниво

Ученик користи страни језик да активно учествује у усменој комуникацији; да прати дужа и сложенија излагања или дискусије о конкретним или апстрактним темама из познатих општих или стручних тематских области, као и да објашњава своје ставове и/или образлаже различите предлоге. Чита и пише текстове о широком спектру тема у складу са општим и властитим интересовањима.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Рецепција (слушање и читање)

Основни ниво

Ученик разуме уобичајене изразе и схвата општи смисао свакодневне комуникације изговорене споро и разговорно. Користећи основно лингвистичко знање, чита краће текстове написане стандардним језиком, разноврсног садржаја из свакодневног живота и/или блиских области или струке, у којима преовлађују фреквентне речи и изрази.

Средњи ниво

Ученик разуме основне елементе разговорног говора у свакодневним ситуацијама и једноставна излагања и презентације из блиских области изговорене стандардним језиком и релативно споро. У тексту, из домена личног интересовања и делатности, у коме преовлађују сложене језичке структуре, ученик разуме општи смисао и допунске информације, користећи различите технике/врсте читања.

Напредни ниво

Ученик разуме суштину и детаље опширнијих излагања или разговора у којима се користи стандардни језик, мења ритам, стил и тон разговора, а у вези са садржајима из ширег интересовања ученика. Ученик разуме дуге текстове различитог садржаја (нпр. адаптирана или оригинална прозна књижевна дела, актуелни новински чланци и извештаји); брзину и технику читања подешава према тексту који чита.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Продукција (говор и писање)

Основни ниво

Ученик у свакодневним ситуацијама пише или даје усмена упутства, писмено или усмено размењује информације о уобичајеним општим и блиским темама. Користећи једноставне изразе, фразе и језичке структуре, пише кратке забелешке, поруке и писма, и/или према моделу пише једноставне текстове нпр. описе особа и догађаја из познатих области.

Средњи ниво

Ученик без припреме започиње и води разговор, износи усмено или писмено мишљење о темама из домена личног интересовања, образовања, културе и сл. Користећи разноврсне језичке структуре, шири фонд речи и изрази, ученик усмено или писмено извештава, излаже и/или према упутству пише компактни текст поштујући правописну норму и основна правила организације текста.

Напредни ниво

Ученик са сигурношћу, течно и спонтано, учествује у усменој или писменој комуникацији, говори, извештава, преводи и/или самостално пише текстове о темама и садржајима из ширег круга интересовања; користећи информације и аргументе из различитих извора, износи ставове и преноси мишљење, размењује, проверава и потврђује информације. Ученик према потреби води формалну или неформалну преписку, доследно примењујући правописну норму, језичка правила и правила организације текста.

ВЕЗА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Стандарди образовних постигнућа достижу се на крају општег средњег образовања. Исти стандард (или његов део) активираће се више пута током школске године, односно до краја средњег образовања, сваки пут уз другу наставну јединицу. Такво поступање осигурава досезање све вишег и вишег нивоа појединачних ученичких постигнућа, а ученичка знања, вештине и способности се непрестано сагледавају из нових углова, утврђују, проширују и систематизују.

С обзиром на сложеност предмета Страни језик и области унутар предмета, неопходно је поступно остваривати све стандарде кроз све четири године средњошколског образовања, али поједини стандарди се могу видети и као конкретније повезани са одређеним исходом.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p>	<p>реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима у образовном контексту;</p> <p>разуме, уз евентуалну претходну припрему, основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор;</p> <p>разуме информације о познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту;</p> <p>разуме општи смисао прилагођеног аудио и видео материјала;</p> <p>разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>изводи закључке после слушања текста о познатим темама у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем текста;</p> <p>доводи у везу, ослањајући се на општа знања и искуства, непознате елементе поруке, на основу контекста, и памти, репродукује и контекстуализује њене битне елементе.</p> <p>учествује у кратким дијалозима,</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора;</p> <p>комуникативна ситуација;</p> <p>монолошко и дијалошко излагање;</p> <p>стандардни језик; изговор;</p> <p>информативни прилози;</p> <p>размена информација;</p> <p>култура и уметност;</p> <p>ИКТ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста;</p> <p>врсте текстова издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>препознавање</p>	<p>Методе рада</p> <p>Вербалне (дијалошка и монолошка)</p> <p>Рад на тексту</p> <p>Демонстративна Лудичке активности</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које могу омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p>	<p>размењује информације и мишљење са саговорником о познатим темама и интересовања; користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту;</p> <p>описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу; изражава своје утиске, мишљења и осећања у вези са блиским темама; излаже основни садржај писаних, илустрованих и усмених текстова о познатим темама;</p> <p>излаже унапред припремљену кратку презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања).</p> <p>пише на једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (70-90 речи) користећи фреквентне речи и изразе;</p> <p>описује утиске, мишљења и осећања (70-90 речи)</p> <p>пише белешке, једноставне поруке и лична писма да би тражио или пренео релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену.</p> <p>препознаје и разуме, у оквиру свог</p>	<p>основне аргументације;непо знате речи; ИКТ</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање; неформални разговор; формална дискусија; функционална сарадња; интервјуисање интонација дијалог</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања лексика и комуникативне функције ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита</p>	<p>интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средстава (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.);</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже);</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи; преноси суштину поруке са матерњег на страни језик / са страног на матерњи, додајући, по потреби објашњења и обавештења, писмено и усмено;</p> <p>резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције;</p> <p>преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику;</p>	<p>интеркултурност правила понашања; стереотипи; стилови у комуникацији на страном језику; ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама</p>	<p>користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преводи или преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.;</p> <p>преводи на матерњи језик садржај краћег текста о познатим темама.</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p>			

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му</p>			

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p>			

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном</p>			

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p>			

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>			

II РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p>	<p>разуме и реагује на одговарајући начин усмене на поруке у вези са активностима у образовном контексту;</p> <p>разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор;</p> <p>разуме информације о релативно познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту;</p> <p>разуме општи смисао информативних радијских и телевизијских емисија о блиским темама, у којима се користи</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора; комуникативна ситуација; монолошко и дијалогско излагање; стандардни језик; изговор; информативни прилози;</p>	<p>Методике рада</p> <p>Вербалне (дијалогске и монолошке)</p> <p>Рад на тексту</p> <p>Демонстративна</p> <p>Лудичке активности</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикана, детаљних упутстава.</p>	<p>стандардни говор и разговетан изговор;</p> <p>разуме основне елементе радње у краћим видео-записима у којима се обрађују релативно блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе;</p> <p>разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем;</p> <p>ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената;</p> <p>памти и контекстуализује битне елементе поруке;</p> <p>разликује најчесталије врсте текстова, познајући њихове основне карактеристике, сврху и улогу;</p> <p>разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања;</p> <p>разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима;</p> <p>разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима;</p> <p>разуме краће литерарне форме у којима доминира конкретна, фреквентна и позната лексика (конкретна поезија, кратке приче, анегдоте, скечеве, стрипови);</p>	<p>размена информација;</p> <p>култура и уметност;</p> <p>ИКТ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста;</p> <p>врсте текстова издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>препознавање основне аргументације; непознате речи;</p> <p>ИКТ</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање;</p> <p>неформални разговор;</p> <p>формална дискусија;</p> <p>функционална сарадња;</p> <p>интервјуисање;</p> <p>интонација;</p> <p>дијалог;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са</p>	<p>проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој теми основну поруку и суштинске информације;</p> <p>-идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, новинским вестима, репортажама, огласима, реду возње, блогovima;</p> <p>препознаје основну аргументацију у једноставнијим текстовима (нпр. новинским чланцима или писмима читалаца, као и другим врстама коментара);</p> <p>наслућује значење непознатих речи на основу контекста; учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима;</p> <p>користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту, прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута;</p> <p>описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега;</p> <p>на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење иучествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима;</p> <p>користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту, прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута;</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања; лексика и комуникативне функције; ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност; правила понашања; стереотипи; стилови у комуникацији на страном језику; ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну</p>	<p>описује себе и своје окружење, догађаје у садашњости, прошлости и будућности у свом окружењу и изван њега;</p> <p>на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања и образлаже мишљење и ставове у вези са блиским темама;</p> <p>описује догађаје и саопштава садржај неке књиге или филма, износећи своје утиске и мишљења;</p> <p>укратко препричава краћи текст или видео-запис;</p> <p>излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања);</p> <p>указује на значај одређених исказа и делова исказа пригодном гестикулацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом;</p> <p>пише на разложен и једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (обима 80 100 речи);</p> <p>описује утиске, мишљења и осећања (обима 70 90 речи);</p> <p>пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације;</p> <p>једноставним језичким средствима резимира прочитани/преслушани текст о блиским темама и износи сопствено мишљење о њему;</p> <p>попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и</p>	<p>страног на матерњи;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p>	<p>образовном домену;</p> <p>пише краћа формална писма (писма читалаца, пријаве за праксе, стипендије или омладинске послове);</p> <p>пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу.слика, графикона, детаљних упутстава;</p> <p>препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи;</p> <p>препознаје и адекватно користи најфреквентније стилове и регистре у вези са елементима страног језика који учи, али и из осталих области школских знања и животних искустава;</p> <p>препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средства (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.);</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже);</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учипреноси суштину поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи,</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно</p>	<p>додајући, по потреби, објашњења и обавештења, писмено и усмено;</p> <p>резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције;</p> <p>преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику;</p> <p>користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преводи или преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.</p>		

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>користи све уобичајене граматичке структуре. 2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију. 2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму. 2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>			

III РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места,</p>	<p>разуме и извршава упутства и налоге за различите активности у образовном контексту и у свакодневним (приватним и јавним) комуникативним ситуацијама;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости краћих монолошких и дијалогских излагања о познатим и узрасно примереним темама, у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор уз одговарајући број понављања или успоренији темпо говора;</p> <p>разуме општи смисао информативних прилога (на интернету, радију, телевизији) о познатим или блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор уз одговарајући број понављања;</p> <p>разуме основне елементе садржаја (актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог...) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама (исечци аудио-књига дијалогског карактера, радио-драма и других радијских снимака, краћих филмова и серија; видео спотови, прилози са јутјуба итд), у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>разуме суштину размене информација саговорника који разговарају о блиским и познатим темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>разуме основне (суштинске) аргументе, жеље, потребе и мишљења саговорника, уколико су изнета једноставним језичким</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора; комуникативна ситуација; монолошко и дијалогско излагање; стандардни језик; изговор; информативни прилози; размена информација; култура и уметност; ИКТ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста; врсте текстова издвајање поруке и суштинских информација; препознавање основне аргументације; непознате речи;</p>	<p>Методике рада</p> <p>Вербалне (дијалогска и монолошка)</p> <p>Рад на тексту</p> <p>Демонстративна Лудичке активности</p>

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе</p>	<p>средствима, умереним темпом говора и уз евентуалну невербалну, паравербалну или визуелну подршку;</p> <p>разуме најопштији садржај излагања у којима се на узрасно примерен начин тематизују опште друштвена питања;</p> <p>разуме општи смисао и одређене препознатљиве појединости текстова класичне и савремене музике различитих жанрова;</p> <p>примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и делимично апстрактним темама;</p> <p>разуме текстове који садрже различита упутства;</p> <p>разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; користи самостално циљни језик као језик комуникације;</p> <p>говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог</p>	<p>ИКТ</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања лексика и комуникативне функције</p> <p>ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност правила понашања; стереотипи;</p> <p>стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>преношење поруке са матерњег на страни језик/са</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p>	<p>интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре;</p> <p>препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим;</p> <p>укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања;</p> <p>образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других;</p> <p>излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуелног подстицаја;</p> <p>током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења;</p> <p>учествује у дијалогу и размењује мишљењења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <p>интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скечеве;</p> <p>користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста;</p> <p>пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе;</p> <p>описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или</p>	<p>страног на матерњи стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Преознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p>	<p>поступка;</p> <p>пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације;</p> <p>пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе;</p> <p>пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље;</p> <p>пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл;</p> <p>познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност;</p> <p>објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура;</p> <p>објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе;</p> <p>познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност;</p> <p>објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура;</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредије ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p>	<p>објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе;</p> <p>увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине;</p> <p>увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи;</p> <p>реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања;</p> <p>користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру;</p> <p>истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације;</p> <p>преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику;</p> <p>преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>	<p>ставови, у писаном облику;</p> <p>преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације;</p> <p>посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће.</p>		

IV РАЗРЕД
(2 часа недељно, 66 часова годишње)

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2. СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2. СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више (са)говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритамизлагања).</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези сблиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота(натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима,јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућујепонуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном иобразовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места,</p>	<p>разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима;</p> <p>разуме општи садржај и важније појединости монолошких излагања у вези са друштвено релевантним и узрасно примереним темама, уколико се користи стандардни језик;</p> <p>разуме општи смисао и најважније појединости информативних прилога из различитих медија о познатим, друштвено и узрасно релевантним темама, у којима се користи стандардни говор;</p> <p>разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма;</p> <p>разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>разумевање говора; комуникативна ситуација; монолошко и дијалošко излагање; стандардни језик; изговор; информативни прилози; размена информација; култура и уметност; ИКТ;</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>разумевање прочитаног текста; врсте текстова; издвајање поруке и суштинских информација; препознавање основне аргументације;</p>	<p>Методике рада</p> <p>Вербалне (дијалošка и монолошка) Рад на тексту Демонстративна Лудичке активности</p>

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. Изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речикоје користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више (са)говорника у приватном, образовном и јавном</p>	<p>теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења;</p> <p>разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и одговарајућу припрему.</p> <p>примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости аутентичних, адаптираних и неаутентичних дужих текстова у вези с блиским темама;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања;</p> <p>разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова о различитим конкретним и делимично апстрактним темама;</p> <p>разуме текстове који садрже различита упутства;</p> <p>разуме дуже и сложеније савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту</p> <p>користи самостално циљни језик као језик комуникације;</p> <p>говори, с лакоћом, о познатим темама и темама које су из домена његовог</p>	<p>непознате речи; ИКТ;</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>усмено изражавање; неформални разговор; формална дискусија; функционална комуникација; интервјуисање; интонација; дијалог;</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање врсте текста; описивање; стандардне формуле писаног изражавања лексикаи комуникативне функције; ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>интеркултурност;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом,</p>	<p>интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре;</p> <p>препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим;</p> <p>укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања;</p> <p>образлаже своје мишљење и реагује на мишљење других;</p> <p>излаже пред публиком, на разумљив начин, унапред припремљену презентацију на познате и одабране теме уз помоћ визуалног подстицаја;</p> <p>током и после презентације разуме питања у вези са темом, одговара на њих и пружа додатна објашњења;</p> <p>учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <p>интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве;</p> <p>користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста;</p> <p>пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>пише краће прегледе/ сажетке књига, филмова, тв емисија и сл. користећи једноставне изразе;</p> <p>описује утиске, мишљења, осећања,</p>	<p>екосистем;</p> <p>друштвени систем;</p> <p>правила понашања;</p> <p>стереотипи;</p> <p>стилови у</p> <p>комуникацији на</p> <p>страном језику;</p> <p>ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>стратегије</p> <p>преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; посредовање;</p>	

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правилапонашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више (са)говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p>	<p>истиче предности и мане неке појаве или поступка;</p> <p>пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), детаљне извештаје у којима тражи или преноси релевантне информације;</p> <p>пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања износећи личан став и аргументе;</p> <p>пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље;</p> <p>пише неформална писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл;</p> <p>познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност; објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура; објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе;</p> <p>увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја</p>	<p>различите начине;</p> <p>увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи;</p> <p>реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања;</p> <p>користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру;</p> <p>истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације;</p> <p>преноси, на структурисан начин, основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику;</p> <p>преноси општи садржај из текстуалних извора у којима се износе различити ставови, у писаном облику;</p> <p>преноси, у усменом облику, садржај усменог излагања или писаног текста прилагођавајући регистар и стил потребама комуникативне ситуације;</p> <p>посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих</p>		

Стандарди	Исходи	Теме/области/ садржаји	Методика рада
<p>за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>	<p>културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће.</p>		

4.1.4. ПСИХОЛОГИЈА

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Циљ учења Психологије је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће му омогућити да боље разуме сложеност, разноврсност и развојне аспекте психичког функционисања људи у био-социо-културном контексту, посебно функционисање стваралачке личности, да повећа капацитет суочавања са изазовима адолесцентског доба и преузме одговорност за очување менталног здравља, функционисање у заједници и наставак школовања.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик ће: развијати способност критичког мишљења, вештину успешне комуникације и функционисања у групи; унапређивати стратегије успешног учења, вежбања и јавног наступа, памћења и доношења одлука; формирати преференцију научног над лаичким приступом; разликовати употребу од злоупотребе психологије; повезивати психологију са другим наукама, уметношћу и културом; уважавати различитост међу људима и поштовати људска права; изражавати позитиван став према заштити и унапређењу менталног здравља.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик има знање о личности као јединству психичких процеса, особина и стања, о спрези психичког и телесног и теоријама које објашњавају природу личности, посебно стваралачке личности; аргументовано дискутује о утицају наслеђа, средине и личне активности на укупни развој личности и посебно развој музичких способности; препознаје специфичности методологије и мерних инструмената који се користе у психолошким истраживањима; уочава могућности и ограничења примене психолошких сазнања у описивању, тумачењу и предвиђању, како сопственог тако и понашања других особа и друштвених појава; прихвата улогу испитаника у психолошким истраживањима искључиво на бази добровољности, информисаности о сврси и процедурама истраживања и гаранције да добијени подаци неће бити злоупотребљени.

ИСХОДИ	Теме	Методика
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – правилно користи основне појмове који се односе на сазнајне, емоционалне и мотивационе аспекте личности; – прави везу између психологије као науке и других наука, уметности и културе; – препозна различите области примене психолошких сазнања као и животне ситуације у којима се људи обраћају психологу за помоћ; – на датом примеру психолошког истраживања одреди које су методе и технике коришћене; – разликује научни од лаичког приступа психолошким питањима и критички се односи према текстовима и псеудотекстовима у медијима; – психички живот особе посматра као целину међусобно повезаних процеса, особина и стања чији се развој одвија током целог живота и као јединство психичког и телесног функционисања; – аргументовано дискутује о утицају наслеђа, средине и личне активности на развој личности; – опише контекст настанка најважнијих теорија личности, њихове основне карактеристике, представнике и утицај; – користећи стечена психолошка сазнања препознаје емоције и мотиве сопственог понашања, понашања других и ликова из књижевности и филмова; – у учењу и вежбању користи стратегије и технике успешног учења и памћења; – препозна узроке фрустрација и унутрашњих конфликта, искаже преференцију ка њиховом конструктивном решавању и на примерима препозна механизме одбране; – наведе карактеристичне црте стваралачке личности и улогу интризичке мотивације за бављење музиком; – опише најважније психолошке карактеристике адолесцентског доба, препозна и критички се односи према најчешћим проблемима и ризичним 	<p>ПСИХОЛОГИЈА КАО НАУКА И ПРАКСА Предмет и дисциплине психологије. Психологија и друге науке, уметност и култура. Методе и технике психолошких истраживања. Употреба и злоупотреба психологије.</p> <p>ЛИЧНОСТ КАО ЈЕДИНСТВО ПСИХОЛОШКИХ ПРОЦЕСА, ОСОБИНА И СТАЊА Личност Појам и структура, темперамент, идентитет. Теорије личности. Особине, процеси и стања Сазнајни аспект: пажња, опажање, учење, памћење и заборављање, мишљење, интелигенција. Емоционални аспект: осећања. Мотивациони аспект: мотиви, вредности, ставови и интересовања. Измењена стања свести. Развој Органске основе психичког живота. Чиниоци развоја: наслеђе, лична активност и друштвени чиниоци. Развој сазнајног, емоционалног и мотивационог аспекта личности. Карактеристике адолесцентског периода у развоју личности. Ментално здравље Појам и значај. Фрустрације и конфликти. Одбрамбени механизми. Стрес и механизми превладавања. Ментални поремећаји – појам, узроци, врсте и облици</p>	<p>Методе рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вербалне (монологска и дијалогска) -рад на тексту -демонстративна -игровне активности -радионице -рефлексија

<p>понашањима адолесцената;</p> <ul style="list-style-type: none"> – аргументује значај очувања менталног здравља, превенције менталних поремећаја и показује позитивни став према здравим стилевима живљења; – разликује облике и врсте социјалног учења на примерима; – уважава различитост међу људима, родну равноправност, поштује људска права и изражава негативан став према било ком облику насиља; – разликује основне врсте менталних поремећаја и описује карактеристике најчешћих менталних поремећаја адолесцената; – у комуникацији узима у обзир могућност грешака при опажању других људи и тиме предупредује могуће конфликте; – наведе примере просоцијалног, асертивног понашања и алтруизма из свог искуства и понашања других људи; – препозна и критички разматра примере предрасуда, стереотипа, дискриминације и конформизма; – наведе примере и карактеристике различитих група, групних односа и типова руковођења, примењује правила сарадње у тимском раду поштујући различитост чланова; – препозна и критички разматра примере употребе и злоупотребе психологије у медијима, политици, маркетингу и на друштвеним мрежама; – примењује знања из опште психологије опажање на област опажања музике; – наведе структуру музичке способности и препозна различите приступе у њеном мерењу; – аргументовано дискутује о улози генетских и срединских фактора у развоју музичких способности; – наведе фазе стваралачког мишљења и поткрепи их примерима; – разликује продуктивне и непродуктивне начине превладавања страха од јавног наступа; – опише утицај музике на људе и сложеност комуникације између уметника и публике; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – прихвати улогу испитаника у психолошким истраживањима искључиво на бази добровољности, информисаности о сврси и процедурама истраживања и гаранције да добијени подаци неће бити злоупотребљени. 	<p>помоћи.</p> <p>Психолошки проблеми адолесцената. Превенција.</p> <p>ОСОБА У СОЦИЈАЛНОЈ ИНТЕРАКЦИЈИ</p> <p>Социјализација Појам, функција и фактори. Облици и врсте социјалног учења. Социјалне вештине. Социјални живот адолесцента. Просоцијално и асоцијално понашање. Комуникација Вербална и невербална комуникација. Услови успешне комуникације. Социјална перцепција и грешке у опажању особа. Интерперсонални конфликти и њихово решавање. Емпатија. Асертивност. Друштвене групе Појам и врсте. Динамика групе. Односи у групи. Конформизам. Одупирање групном притиску. Руковођење групом. Стереотипи, предрасуде, дискриминација. Људи у маси.</p> <p>ПСИХОЛОГИЈА МУЗИКЕ</p> <p>Стваралачка личност Карактеристике стваралачке личности – способности, особине личности и мотивација. Музичке способности, развој, структура и мерење. Музичко извођење – вежбање, читање с листа, трема. Стваралачко мишљење Појам, критеријуми стваралаштва и фазе стваралачког мишљења. Опажање музике и реаговање на музику Комуникација у уметности. Уметник и публика. Музикотерапија.</p>	
---	--	--

4.1.5. СОЦИОЛОГИЈА

II РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

Циљ учења Социологије је да кроз овладавање основним социолошким појмовима, теоријама, концептима и принципима, оспособи ученике да разумеју сложеност и разноврсност функционисања друштва на локалном и глобалном нивоу, факторе који делују у друштву и њихову међузависност, ради развијања знања, вештина и ставова неопходних за одговорно и успешно учешће у друштвеном животу, критичко и конструктивно промишљање о односу појединца, институција и друштва, о проблемима савременог глобалног и српског друштва, начинима на који они настају и како се могу решавати.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем социологије ученик ће: развити способност за разумевање и критичко просуђивање друштвених појава, стећи увид у сложеност и међузависност друштвених односа и процеса и њихових социјалних, економских, политичких, културних, етничких, верских и других специфичности; повезати социолошка знања са знањима других наука; располагати функционалним знањима неопходним за оријентацију и активно и одговорно учешће у савременом друштву; унапредити вештину комуникације и развијати културу аргументованог дијалога; афирмативно изражавати свој и поштовати идентитет другог; развити свест о разноврсности култура, вредности и ставова и потреби уважавања тих разлика.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик стиче знање о основним социолошким појмовима и теоријама; објективно анализира и вреднује друштвене догађаје и појаве; препознаје друштвене проблеме у свом окружењу и формулише питања која воде њиховом решавању, критички усваја информације о друштву раздвајајући битне од небитних чињеница; упознаје облике друштвеног раслојавања, узроке и последице глобализације и транзиције, утицај медија на формирање погледа на свет, улогу економије, политике и културе, посебно музике и религије у друштву, улогу и значај породице; препознаје облике друштвених девијација, уочава и процењује облике и изворе политичке и социјалне манипулације; развија хуманистичке вредности; култивише и унапређује однос према владавини права и правној држави; развија осећај одговорности за сопствене акције и изборе, подстиче радозналост, отвореност ума, посвећеност личном развоју, емпатију и солидарност са другима, повезујући лично искуство са ширим друштвеним окружењем.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ
<p>објасни појам друштва, и друштвених појава; користи правилно, у усменом и писменом излагању, основне социолошке појмове; уважава индивидуалне, друштвене и културне различитости;</p>	<p>ШТА ЈЕ СОЦИОЛОГИЈА Настанак и развој социологије Предмет социологије Социолошке теорије</p>
<p>објасни појам и значај обичајних и моралних норми; дефинише појмове друштвене структуре и друштвеног системаи разликује њихове елементе; препознаје, на датим примерима, врсте друштвеног раслојавања; процењује значај отворености друштва за друштвени развој; анализира друштвену условљеност музике и различитих музичких стилова; препознаје појам и врсте социјалне стратификације и,на конкретним примерима, узроке и последице друштвених неједнакости;</p>	<p>ПОЈЕДИНАЦ, КУЛТУРА И ДРУШТВО Биолошки, психолошки и социјални чиниоци друштвености Идентитет Род, пол и сексуалност Појам и елементи културе Језик и симболи Норме и вредности Социјализација Обичај, морал и право Супкултура/контракултура Врсте културе</p>
<p>критички процењује различите аспекте глобализације; образложи добре и лоше стране експанзије информационих технологија; упореди и анализира демографска кретања у савременом свету и Србији;</p>	<p>СОЦИОЛОГИЈА МУЗИКЕ Социолошко-музичке и естетске теорије о друштву Социологија елитне музике Социологија рока, џеза, турбо-фолка, реп и поп музике</p>
<p>идентификује феномен миграција као сталан глобални процес; издвоји главне узроке еколошких проблема; заузима активан став у односу на локалне и глобалне еколошке проблеме и питања одрживог развоја;</p>	<p>СИСТЕМ И ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА Појам друштвеног система Друштвена улога и положај Друштвене групе</p>
<p>објасни појам рада и поделу рада као основног феномена људског постојања; опише и интерпретира појмове политике, моћи и државе; промовише идеје владавине права и социјалне правде;</p>	<p>ДРУШТВЕНА СТРУКТУРА Системи стратификације Класно-слојна структура Друштвена неједнакост Друштвена покретљивост</p>
<p>критички анализира достигнућа и мањкавости демократије и утврди важност владавине права и правне државе; повеже појам и функције идеологија са конкретним примерима, изводећи закључке о могућим последицама манипулације; аргументовано расправља о функцији и утицају мас-медија; препозна механизме медијске манипулације;</p>	<p>ДРУШТВЕНА ПРОМЕНА И ДРУШТВЕНИ СУКОБИ Друштвене промене Друштвени покрети Сукоби – извори и функције</p>
<p>објасни појам религије као важног облика друштвене свести;</p>	<p>ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ТРАНЗИЦИЈА Теорије о глобализацији Глобално цивилно друштво и људска права</p>

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ
<p>наведе основне одлике секуларног друштва; формулише социолошко одређење породице, њене историјске облике и функције; дискутује о будућности породице; препозна узроке и наведе облике девијантног понашања; аргументовано дискутује о узроцима и облицима ризичног понашања младих; дискутује о положају и проблемима младих у Србији.</p>	Транзиција
	<p>СТАНОВНИШТВО И ЕКОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ Савремене миграције Популациона политика Екологија и еколошка криза Одрживи развој</p>
	<p>РАД И ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ ДРУШТВА Појам рада Подела рада Технологија и рад Прекаријат Предузетништво</p>
	<p>ПОЛИТИКА Шта је политика Моћ, власт, држава (облици владавине) Право и хијерархија правних аката Обележја правне државе и владавине права Демократија (сувереност, избори, непосредна и представничка демократија) Политичка култура Идеологије – појам и врсте</p>
	<p>МЕДИЈИ И КОМУНИКАЦИЈА Новине, радио и телевизија, интернет и друштвене мреже Интернет и друштвене мреже Теорије о медијима Медијска писменост Медијски империјализам</p>
	<p>РЕЛИГИЈА Шта је религија Функције религије Секуларизација Оживљавање религија</p>
	<p>ПОРОДИЦА Брак, породица, домаћинство Функције породице Криза брака и породице?</p>

ИСХОДИ	ТЕМЕ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Љубав
	ДЕВИЈАНТНОСТ Девијантно понашање Малолетничка делинквенција Облици зависности (алкохолизам, наркоманија, зависност од интернета и друштвених мрежа)

4.1.6. ИСТОРИЈА

Циљ учења је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, поштовању људских права и културних различитости, друштву и држави у којој живи.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем историје обогаћују се знања о прошлости, развијају аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава и учење историје припрема ученика за одговорно учешће у демократском друштву брзих друштвених, технолошких и економских промена, оспособљава да кроз удруживање и сарадњу допринесе да се адекватно одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Ученику се кроз наставу историје омогућава развој групних идентитета (национални, државни, регионални, европски), чиме се обогаћује и лични идентитет. Посебан акценат је стављен на разумевање историјских и савремених промена, али и на изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, развијање интеркултуралног дијалога и сарадњу, односа према разноврсној културно-историјској баштини, толерантног односа према другачијим ставовима и погледима на свет. Ученик кроз наставу историје треба да искаже и проактиван однос у разумевању постојећих унутрашњих и регионалних конфликта са историјском димензијом и допринесу њиховом превазилажењу.

Основни ниво

Ученик користи основна историјска знања (правилно употребљава историјске појмове, хронологију, оријентише се у историјском простору, познаје најважнију историјску фактографију) у разумевању појава и процеса из прошлости који су обликовали савремено друштво, као и одређене националне, регионалне, па и европски идентитет. Развијају се вештине неопходне за успостављање критичког односа према различитим историјским и друштвеним појавама. Ученик изграђује свест о сопственој одговорности у савременом друштву, развија ставове неопходне за живот у савременом демократском окружењу и учешћу у различитим друштвеним процесима (поштовање људских права, неговање културе сећања, толеранција и уважавање другачијег културног идентитета и наслеђа, и решавање неспоразума кроз изградњу консензуса).

Средњи ниво

Ученик развија посебна историјска знања и нарочито аналитичке вештине компарације различитих извора информација, процењујући њихову релевантност, објективност и комплексност. Веома важну димензију наставе историје представља разумевање функционисања савременог света, његових историјских корена и оних појава које својим дугим трајањем обликују садашњицу.

Напредни ниво

Ученик разуме, анализира и критички просуђује комплексније историјске, као и савремене догађаје, појаве и процесе са историјском димензијом, уз употребу различитих историјских извора. Ученик је у стању да уочи последице стереотипа и пропаганде на савремено друштво, људска права и политичко окружење, да аргументовано води

дебату уз међусобно уважавање, неговање толеранције и унапређивање интеркултуралног дијалога, као и да писмено и графички приказује резултате свог истраживања уз коришћење одговарајућих компјутерских програма.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфична предметна компетенција: Разумевање историје и критички однос према прошлости и садашњости

Основни ниво

Именује најважније историјске догађаје, појаве, процесе и личности, ученик ствара основ за боље разумевање прошлости сопственог народа, државе, региона, Европе и човечанства. Познаје и користи хронологију неопходну за сналажење у свакодневним животним ситуацијама. Оријентише се у историјском и савременом простору. Разуме историјске феномене који су утицали на стварање цивилизација, друштва, држава и нација. Препознаје друштвене, економске, културолошке промене које су обликовале савремени свет. Има критички однос према тумачењу и реконструкцији прошлости и тумачењу савремених догађаја примењујући мултиперспективни приступ. Квалитетно бира разноврсне информације из различитих извора, критички их анализира, пореди и синтетише да би свеобухватније сагледали прошлост и садашњост.

Средњи ниво

Анализира специфичности одређених историјских појмова и користи их у одговарајућем контексту. Разуме различите државне, политичке и друштвене промене у историји, чиме се боље оријентише кроз историјско време, историјски и савремени геополитички простор. Процењује релевантност и квалитет различитих извора информација преко којих се формира слика о појединим историјским или савременим феноменима. Повезује поједине процесе, појаве и догађаје из националне, регионалне и опште историје. Развија и надграђује своје различите идентитете.

Напредни ниво

Анализира и критички просуђује поједине историјске догађаје, појаве и процесе из националне, регионалне и опште историје, као и историјске и савремене изворе информација. Унапређује функционалне вештине употребом различитих рачунарских програма неопходних за презентовање резултата елементарних историјских истраживања заснованих на коришћењу одабраних извора и историографске литературе. Продубљују разумевање прошлости анализирањем савремених, пре свега друштвених и културолошких појава и процеса у историјском контексту.

Специфична предметна компетенција: Разумевање историје и савремених идентитета као основа за активно учествовање у друштву

Основни ниво

Уочава различите културолошке, друштвене, политичке, религијске погледе на прошлост чиме гради и употпуњује сопствени идентитет. Развија вредносни систем демократског друштва утемељен на хуманистичким постулатима, поштовању другачијег становишта. Примењује основне елементе интеркултуралног дијалога ослањајући се на прошлост, идентитет и културу свог, али и других народа у Србији, региону, Европи и свету. Негује толерантан вид комуникације, поштовање људских права, разноврсних културних традиција. Препознаје узроке и последице историјских и савремених конфликта и развија ставове који воде њиховом превазилажењу. Уочава разноврсне последице преломних друштвених, политичких, економских и догађаја из културе и света науке, појава и процеса из прошлости, чиме се омогућава боље сагледавање савременог контекста у коме живе и стварање предуслова креативан однос према непосредном друштвеном окружењу.

Средњи ниво

Анализира предрасуде, стереотипе, различите видове пропаганде и њихове последице у историјским и савременим изворима информација. Вреднује објективност извора информација и гради одговоран однос према осетљивим појавама из прошлости и садашњости. Дефинише историјске појаве дугог трајања; уочава сличности и разлике у односу на савремени контекст, што доприноси разумевању историјску основу савремених појава. Препознаје регионалне везе на пољу заједничке политичке, друштвене, економске и културне прошлости. Гради толерантан однос према припадницима других нација или вероисповести у регионалном и унутардржавном контексту, неопходан у превенцији потенцијалних конфликта. Развија и надграђује своје различите идентитете и разуме различитост идентитета других људи.

Напредни ниво

Унапређује толерантни однос у комуникацији вођењем аргументоване дебате о важним темама из историје и савременог живота засноване на међусобном уважавању ставова, различитих националних, идејних, конфесионалних или културолошких позиција, чиме се гради конструктиван однос за квалитетан живот у мултикултуралном друштву.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ИС.1.1.1. Разуме значење основних историјских и појмова историјске науке.</p> <p>2.ИС.1.1.2. Користи хронолошке термине у одговарајућем историјском и савременом контексту.</p> <p>2.ИС.1.1.3. Препознаје историјски простор на историјској карти.</p> <p>2.ИС.1.1.4. Именује најзначајније личности и наводи основне процесе, појаве и догађаје из опште и националне историје. ф</p> <p>2.ИС.1.2.1. Самостално прикупља и разврстава различите изворе информација о прошлости и садашњости у функцији истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.2. Уочава да постоје различита виђења исте историјске појаве на основу поређења више историјских извора.</p> <p>2.ИС.1.2.3. Препознаје предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација.</p> <p>2.ИС.1.2.4. Усмено интерпретира историјски наратив и саопштава резултате самосталног елементарног истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.5. Писано саопштава резултате елементарног истраживања уз употребу</p>	<p>у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја; објасни основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочава постојање различитих интерпретација; анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; примењује основну методологију у елементарном историјском истраживању и резултате презентује у усменом, писаном, или дигиталном облику; препозна на конкретним примерима злоупотребу историје и изведе закључак о могућим последицама на развој историјске свести у друштву; уочи и изрази став у односу на предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге врсте манипулација прошлости на конкретним примерима;</p>	<p>ОСНОВИ ИСТОРИЈСКОГ ИСТРАЖИВАЊА Хронолошки и научни оквири историје – историјски појмови и појмови историјске науке. Хронологија и простор – стари, средњи и рани нови век. Историјски извори (врсте, порекло, анализа, сазнајна вредност, примена у истраживању). Анализа извора – примери (од праисторијских остатака и налазишта до савремених извора информација).</p> <p>ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ СТАРОГ ВЕКА Географски простор цивилизација старог века (Медитеран, Средњи и Далеки исток). Основна обележја државног уређења цивилизација старог века (Египат, Месопотомија, Левант, минојски Крит, Микена, грчки полиси – Атина и Спарта, антички Рим). Политички оквири (Грчко-персијски ратови, Пелопонески рат и пунски ратови) Друштво и свакодневни живот у цивилизацијама старог века (друштвене групе и њихови односи, прожимање цивилизација на примеру државе Александра Великог и Римског царства, световни обичаји, однос према природи и здрављу, култура становања). Привреда, наука, уметност и култура у цивилизацијама старог века (политеистичке и монотеистичке религије, писменост, књижевност, архитектура, ликовна и примењена уметност, науке, привредни односи и трговина – комуникација)</p>	<p>-монолошко-дијалогска метода, -демонстративно-илустративна метода, -метода читања и рада на тексту (историјски извори), -метода писаних радова.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>текстуалне wordдототеке (фајла).</p> <p>2.ИС.1.3.1. Препознаје историјску димензију савремених друштвених појава и процеса.</p> <p>2.ИС.1.3.2. Идентификује улогу историјских личности у обликовању савремене државе и друштва.</p> <p>2.ИС.1.3.3.Разуме значај и показује одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа.</p> <p>2.ИС.1.3.4.Разуме смисао обележавања и неговања сећања на важне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, држава, институција.</p> <p>2.ИС.1.3.5.Уочава елементе интеркултуралних односа и препознаје вредности друштва заснованог на њиховом неговању.</p> <p>2.ИС.1.3.6.Пореди историјски и савремени контекст поштовања људских права и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.</p> <p>2.ИС.1.3.7.Препознаје узроке, елементе и последице историјских конфликта и криза са циљем развијања толеранције, културе дијалога и сензибилитета за спречавање потенцијалних конфликта.</p> <p>2.ИС.2.1.1. Анализира специфичности одређених историјских појмова.</p> <p>2.ИС.2.1.2. Показује историјске појаве на историјској карти и препознаје историјски простор на географској карти.</p> <p>2.ИС.2.1.3. Објашњава и повезује улогу личности, процесе, појаве, догађаје из</p>	<p>пореди историјске и географске карте датог простора, уочава утицај рељефа и климатских чинилаца на настанак цивилизација и кретање становништва; наведе и лоцира најважније праисторијске и античке локалитете у Европи и Србији;</p> <p>издвоји и међусобно пореди најважније одлике државних уређења у цивилизацијама старог века;</p> <p>наведе типове државних уређења у периоду средњег и раног новог века и издвоји њихове специфичности;</p> <p>анализира положај и начин живота деце, жена и мушкараца, припадника различитих друштвених слојева и група у старом, средњем и раном новом веку;</p> <p>идентификује основне елементе и одлике привреде у старом, средњем и раном новом веку;</p> <p>пореди и илуструје примерима одлике свакодневног живота у старом, средњем и раном новом веку;</p> <p>уочава присуство и препознаје важност тековина старог, средњег и раног новог века у савременом свету;</p> <p>анализира специфичности и утицај међународних односа на положај држава и народа;</p> <p>уочава повезаност појава из политичке, друштвене, привредне и културне историје;</p> <p>идентификује најважније одлике српске државности у средњем веку;</p> <p>анализира структуру и особености</p>	<p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине цивилизација старог века – архитектура, календар, инфраструктура, наука, медицина, римско право, филозофија, позориште, демократија, беседништво, олимпијске игре, спортови, римски бројеви, арена, хришћанство и јудаизам...; римско наслеђе на територији Србије)</p> <p>Истакнуте личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед, Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...</p> <p>ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ</p> <p>Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак. Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи.</p> <p>Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани).</p> <p>Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам).</p> <p>Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи).</p> <p>Српске земље и Балканско полуострво у раном средњем веку (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).</p> <p>Уређење државе и црква у средњем веку (типови европских монархија; република).</p> <p>Држава Немањића и Српска црква у позном средњем веку (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, османска освајања у југоисточној Европи).</p> <p>Српске владарске породице (Немањићи, Котроманићи, Лазаревићи, Бранковићи, Балшићи, Црнојевићи).</p> <p>Опште одлике средњовековне културе и свакодневни живот (верски карактер културе, дворски живот и витешка култура, уметнички правци у српској</p>	

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>националне и опште историје.</p> <p>2.ИС.2.2.1. Процењује релевантност и квалитет различитих извора информација о прошлости и садашњости и примењује их у истраживању.</p> <p>2.ИС.2.2.2. Анализира предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација и уочава њихове последице.</p> <p>2.ИС.2.3.1. Наводи и описује појаве дугог трајања, уочава сличности и прави разлику у односу на њихов савремени и историјски контекст.</p> <p>2.ИС.3.1.1.Разуме и анализира променљивост историјског простора у различитим периодима, уз употребу историјске, географске и савремене политичке карте.</p> <p>2.ИС.3.1.2. Критички просуђује важне процесе, појаве, догађаје и личности из опште и националне историје.</p> <p>2.ИС.3.2.1. Закључује на основу истраживања различитих извора информација о прошлости и садашњости.</p> <p>2.ИС.3.2.2. Издваја и објашњава специфичне разлике и сличности у тумачењима исте историјске појаве на основу различитих историјских извора.</p> <p>2.ИС.3.2.3. Усмено објашњава резултате самосталног елементарног истраживања и аргументовано брани изнете ставове и закључке.</p> <p>2.ИС.3.2.4. Писано и графички приказује</p>	<p>српског друштва и уочава промене изазване политичким и економским процесима у периоду средњег и раног новог века;</p> <p>на основу датих примера изводи закључак о повезаности појава и процеса из националне историје са појавама и процесима у регионалним, европским и светским оквирима;</p> <p>изводи закључак о динамици одређених историјских појава и процеса из националне и опште историје, користећи историјску карту;</p> <p>идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у историјском и савременом контексту;</p> <p>илуструје примерима значај прожимања различитих народа, култура и цивилизација;</p> <p>препознаје утицај идеја и научно-техничких открића на промене и развој друштва, културе и образовања;</p> <p>учествује у организовању и спровођењу заједничких активности у школи или у локалној заједници које подстичу друштвену одговорност и неговање културе сећања;</p> <p>разликује споменике из различитих епоха са посебним освртом на оне у локалној средини.</p>	<p>средњовековној архитектури и уметности, културне области, школе и универзитети, проналасци; живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, сујеверје, болести и лечење, писана и визуелна култура код Срба).</p> <p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине средњег века – легенде и митови, хералдика, ћирилица, светосавље, уметничка баштина, Косовска легенда...).</p> <p>Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Ћирило и Методије, Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Мехмед II Освајач...</p> <p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ</p> <p>Политичко-историјски оквир, државни и друштвени поредак (научна и велика географска открића, сусрет са ваневропским цивилизацијама, улога и значај великих европских градова – Фиренце, Венеције, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама; почеци грађанске класе, сталешко друштво, апсолутистичке монархије – примери Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније).</p> <p>Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови).</p> <p>Опште одлике културе раног новог века (идеје и уметност хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао).</p> <p>Привреда и свакодневни живот (мануфактура,</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>резултате елементарног истраживања уз употребу компјутерских програма за презентацију (текстуалних, визуелних, филмских датотека и powerpoint програма).</p> <p>2.ИС.3.3.1. Анализира савремене појаве и процесе у историјском контексту и на основу добијених резултата изводи закључке.</p>		<p>банкарство; свакодневни живот – живот на селу и граду, положај жене, обичаји, занимања, култура исхране и становања).</p> <p>Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво).</p> <p>Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).</p> <p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости (тековине раног новог века – научна и техничка открића и културно-уметничка баштина).</p> <p>Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић...</p>	

II РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ИС.1.1.1. Разуме значење основних историјских и појмова историјске науке.</p> <p>2.ИС.1.1.2. Користи хронолошке термине у одговарајућем историјском и савременом контексту.</p> <p>2.ИС.1.1.3. Препознаје историјски простор на историјској карти.</p> <p>2.ИС.1.1.4. Именује најзначајније личности и наводи основне процесе, појаве и догађаје из опште и националне историје.</p> <p>2.ИС.1.2.1. Самостално прикупља и разврстава различите изворе информација о прошлости и садашњости у функцији истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.2. Уочава да постоје различита виђења исте историјске појаве на основу поређења више историјских извора.</p> <p>2.ИС.1.2.3. Препознаје предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација.</p> <p>2.ИС.1.2.4. Усмено интерпретира историјски наратив и саопштава резултате самосталног елементарног истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.5. Писано саопштава резултате елементарног истраживања уз употребу текстуалне wordдатотеке (фајла).</p> <p>2.ИС.1.3.1. Препознаје историјску димензију савремених друштвених појава и процеса.</p> <p>2.ИС.1.3.2. Идентификује улогу историјских личности у обликовању савремене државе и друштва.</p>	<p>у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове; користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости; објасни основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочава постојање различитих интерпретација; анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима; примењује основну методологију науке у елементарном историјском истраживању и резултате презентује у усменом, писаном, или дигиталном облику; препозна на конкретним примерима злоупотребу историје и изведе закључак о могућим последицама на развој историјске свести у друштву; уочи и изрази став у односу на предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге врсте манипулација прошлосту на конкретним примерима; уочава повезаност појава из политичке, друштвене, привредне и културне историје; на основу датих примера изводи закључак о повезаности појава и процеса из националне историје са појавама и процесима у регионалним, европским и светским оквирима;</p>	<p>ОСНОВИ ИСТОРИЈСКОГ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата.</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).</p> <p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА (од средине XVIII до средине XIX века)</p> <p>Индустијска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе).</p> <p>Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма).</p> <p>Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес).</p> <p>Свакодневни живот и култура(промене у начину живота).</p> <p>Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење).</p> <p>Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу.</p> <p>Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај).</p>	<p>-монолошко-дијалогска метода, -демонстративно-илустративна метода, -метода читања и рада на тексту (историјски извори), -метода писаних радова.</p>

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ИС.1.3.3.Разуме значај и показује одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа.</p> <p>2.ИС.1.3.4.Разуме смисао обележавања и неговања сећања на важне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, држава, институција.</p> <p>2.ИС.1.3.5.Уочава елементе интеркултуралних односа и препознаје вредности друштва заснованог на њиховом неговању.</p> <p>2.ИС.1.3.6.Пореди историјски и савремени контекст поштовања људских права и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.</p> <p>2.ИС.1.3.7.Препознаје узроке, елементе и последице историјских конфликта и криза са циљем развијања толеранције, културе дијалога и сензибилитета за спречавање потенцијалних конфликта.</p> <p>2.ИС.2.1.1. Анализира специфичности одређених историјских појмова.</p> <p>2.ИС.2.1.2. Показује историјске појаве на историјској карти и препознаје историјски простор на географској карти.</p> <p>2.ИС.2.1.3. Објашњава и повезује улогу личности, процесе, појаве, догађаје из националне и опште историје.</p> <p>2.ИС.2.2.1. Процењује релевантност и квалитет различитих извора информација о прошлости и садашњости и примењује их у истраживању.</p> <p>2.ИС.2.2.2. Анализира предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација и уочава њихове последице.</p> <p>2.ИС.2.3.1. Наводи и описује појаве дугог</p>	<p>изводи закључак о динамици одређених историјских појава и процеса из националне и опште историје, користећи историјску карту;</p> <p>илуструје примерима значај прожимања различитих народа, култура и цивилизација;</p> <p>учествује у организовању и спровођењу заједничких активности у школи или у локалној заједници које подстичу друштвену одговорност и неговање културе сећања;</p> <p>уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;</p> <p>сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;</p> <p>наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку;</p> <p>препознаје основне карактеристике различитих идеологија;</p> <p>анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике;</p> <p>анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу;</p> <p>употреби податке из графикона и табела у једноставном истраживању;</p> <p>упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других;</p> <p>препознаје смисао и сврху неговања</p>	<p>Развој модерне српске државности (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа, Црна Гора у доба владичанства).</p> <p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости; научна и техничка открића (парна машина, средства транспорта...), културно-уметничко наслеђе и институције – Матица српска, Народна библиотека, Народни музеј.</p> <p>Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.</p> <p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА</p> <p>Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа”, политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније, опадање Османског царства).</p> <p>Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот).</p> <p>Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика; културна и просветна политика, свакодневни живот; Берлински конгрес, положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу).</p> <p>Међународни односи и кризе (формирање</p>	

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>трајања, уочава сличности и прави разлику у односу на њихов савремени и историјски контекст.</p> <p>2.ИС.3.1.1.Разуме и анализира променљивост историјског простора у различитим периодима, уз употребу историјске, географске и савремене политичке карте.</p> <p>2.ИС.3.1.2. Критички просуђује важне процесе, појаве, догађаје и личности из опште и националне историје.</p> <p>2.ИС.3.2.1. Закључује на основу истраживања различитих извора информација о прошлости и садашњости.</p> <p>2.ИС.3.2.2. Издваја и објашњава специфичне разлике и сличности у тумачењима исте историјске појаве на основу различитих историјских извора.</p> <p>2.ИС.3.2.3. Усмено објашњава резултате самосталног елементарног истраживања и аргументовано брани изнете ставове и закључке.</p> <p>2.ИС.3.2.4. Писано и графички приказује резултате елементарног истраживања уз употребу компјутерских програма за презентацију (текстуалних, визуелних, филмских датотека и powerpoint програма).</p> <p>2.ИС.3.3.1. Анализира савремене појаве и процесе у историјском контексту и на основу добијених резултата изводи закључке.</p>	<p>сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва;</p> <p>идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.</p> <p>користи сазнања из других научних области, ради потпунијег сагледавања историјских појава и процеса;</p> <p>препозна историјске корене савремених институција и друштвених појава;</p> <p>идентификује најважније друштвене групе, њихове улоге и односе у периоду новог века;</p> <p>анализира структуру и особености српског друштва и уочава промене изазване политичким и економским процесима у периоду новог века;</p> <p>уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела и представа о прошлости на формирање националног идентитета.</p>	<p>савеза, сукоби око колонија, Анексиона криза).</p> <p>Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена).</p> <p>Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; балкански ратови).</p> <p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости; научна и техничка открића (телефон, употреба електричне енергије и нафте, фотографија, филм, нове врсте оружја и саобраћајних средстава...), културно-уметничко наслеђе и институције – Народно позориште, академија наука, Народна банка, Српска музичка школа...</p> <p>Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз и краљ Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић, Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Јован Цвијић...</p>	

III РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ИС.1.1.1. Разуме значење основних историјских и појмова историјске науке.</p> <p>2.ИС.1.1.2. Користи хронолошке термине у одговарајућем историјском и савременом контексту.</p> <p>2.ИС.1.1.3. Препознаје историјски простор на историјској карти.</p> <p>2.ИС.1.1.4. Именује најзначајније личности и наводи основне процесе, појаве и догађаје из опште и националне историје. ф</p> <p>2.ИС.1.2.1. Самостално прикупља и разврстава различите изворе информација о прошлости и садашњости у функцији истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.2. Уочава да постоје различита виђења исте историјске појаве на основу поређења више историјских извора.</p> <p>2.ИС.1.2.3. Препознаје предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација.</p> <p>2.ИС.1.2.4. Усмено интерпретира историјски наратив и саопштава резултате самосталног елементарног истраживања.</p> <p>2.ИС.1.2.5. Писано саопштава резултате елементарног истраживања уз употребу текстуалне wordдатотеке (фајла).</p> <p>2.ИС.1.3.1. Препознаје историјску димензију савремених друштвених појава и процеса.</p> <p>2.ИС.1.3.2. Идентификује улогу историјских личности у обликовању савремене државе и друштва.</p>	<p>у усменом и писаном излагању користи основне научне и историјске појмове;</p> <p>користи хронолошке одреднице на одговарајући начин, у складу са периодизацијом прошлости;</p> <p>идентификује порекло и процени сазнајну вредност различитих извора на основу њихових спољних и садржинских обележја;</p> <p>објасни основе историјског научног метода у реконструкцији прошлости и уочава постојање различитих интерпретација;</p> <p>анализира узрочно-последичне везе и идентификује их на конкретним примерима;</p> <p>презентује у усменом, писаном, или дигиталном облику резултате елементарног истраживања;</p> <p>препозна на конкретним примерима злоупотребу историје и изведе закључак о могућим последицама на развој историјске свести у друштву;</p> <p>уочава повезаност појава из политичке, друштвене, привредне и културне историје;</p> <p>на основу датих примера изводи закључак о повезаности појава и процеса из националне историје са појавама и процесима у регионалним, европским и светским оквирима;</p> <p>учествује у организовању и спровођењу</p>	<p>ОСНОВИ ИСТОРИЈСКОГ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио, визуелни, усмена сведочанства, дигитални).</p> <p>ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА</p> <p>Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференција у Паризу – нова карта Европе и света).</p> <p>Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице).</p> <p>Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједињења, међународно признање и границе).</p> <p>Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије, економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот).</p> <p>Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај; економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање).</p> <p>Историјско наслеђе – повезивање прошлости и садашњости; научна и техничка открића (напредак медицине, појава радија, телевизије, звучног филма...); утицај политичких идеја на савремено српско друштво, трајност установа и</p>	<p>-монолошко-дијалогска метода,</p> <p>-демонстративно-илустративна метода,</p> <p>-метода читања и рада на тексту (историјски извори),</p> <p>-метода писаних радова.</p>

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ИС.1.3.3.Разуме значај и показује одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа.</p> <p>2.ИС.1.3.4.Разуме смисао обележавања и неговања сећања на важне личности, догађаје и појаве из прошлости народа, држава, институција.</p> <p>2.ИС.1.3.5.Уочава елементе интеркултуралних односа и препознаје вредности друштва заснованог на њиховом неговању.</p> <p>2.ИС.1.3.6.Пореди историјски и савремени контекст поштовања људских права и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.</p> <p>2.ИС.1.3.7.Препознаје узроке, елементе и последице историјских конфликта и криза са циљем развијања толеранције, културе дијалога и сензибилитета за спречавање потенцијалних конфликта.</p> <p>2.ИС.2.1.1. Анализира специфичности одређених историјских појмова.</p> <p>2.ИС.2.1.2. Показује историјске појаве на историјској карти и препознаје историјски простор на географској карти.</p> <p>2.ИС.2.1.3. Објашњава и повезује улогу личности, процесе, појаве, догађаје из националне и опште историје.</p> <p>2.ИС.2.2.1. Процењује релевантност и квалитет различитих извора информација о прошлости и садашњости и примењује их у истраживању.</p> <p>2.ИС.2.2.2. Анализира предрасуде, стереотипе, пропаганду и друге видове пристрасности у тумачењу историјских појава у историјским и савременим изворима информација и уочава њихове последице.</p> <p>2.ИС.2.3.1. Наводи и описује појаве дугог</p>	<p>заједничких активности у школи или у локалној заједници које подстичу друштвену одговорност и неговање културе сећања;</p> <p>сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва; образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво; идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту;</p> <p>препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права;</p> <p>пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба; илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу;</p> <p>наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва;</p> <p>објасни значење појмова геноцид и Холокауст;</p> <p>изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности; изрази ставове, засноване на историјским</p>	<p>институција; културно-уметничко наслеђе.</p> <p>Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић, Никола Пашић, Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић.</p> <p>СВЕТ, ЕВРОПА И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА</p> <p>Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације – покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура.</p> <p>Југославија и српски народ после Другог светског рата – изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност; свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури.</p> <p>Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мандела, Голда Меир, Енди</p>	

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>трајања, уочава сличности и прави разлику у односу на њихов савремени и историјски контекст.</p> <p>2.ИС.3.1.1.Разуме и анализира променљивост историјског простора у различитим периодима, уз употребу историјске, географске и савремене политичке карте.</p> <p>2.ИС.3.1.2. Критички просуђује важне процесе, појаве, догађаје и личности из опште и националне историје.</p> <p>2.ИС.3.2.1. Закључује на основу истраживања различитих извора информација о прошлости и садашњости.</p> <p>2.ИС.3.2.2. Издваја и објашњава специфичне разлике и сличности у тумачењима исте историјске појаве на основу различитих историјских извора.</p> <p>2.ИС.3.2.3. Усмено објашњава резултате самосталног елементарног истраживања и аргументовано брани изнете ставове и закључке.</p> <p>2.ИС.3.2.4. Писано и графички приказује резултате елементарног истраживања уз употребу компјутерских програма за презентацију (текстуалних, визуелних, филмских датотека и powerpoint програма).</p> <p>2.ИС.3.3.1. Анализира савремене појаве и процесе у историјском контексту и на основу добијених резултата изводи закључке.</p>	<p>аргументима, уважавајући мишљење саговорника;</p> <p>препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији;</p> <p>критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама;</p> <p>покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа;</p> <p>уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима.</p>	<p>Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.</p> <p>СВЕТ, ЕВРОПА, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА</p> <p>Свет после хладног рата – пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети.</p> <p>Српски народ на крају 20. и почетком 21. века – криза СФРЈ 80-тих година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000. године, Република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања Европској унији, култура и спорт.</p> <p>Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница.</p>	

4.1.7. МАТЕМАТИКА

Циљ учења математике је да ученик, усвајајући математичке концепте, знања, вештине и основе дедуктивног закључивања, развије апстрактно и критичко мишљење, способност комуникације математичким језиком и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Компетенције: Учењем математике ученик је оспособљен да мисли математички, овладао је математичким знањима и концептима и критички анализира мисаоне процесе, унапређује их и разуме како они доводе до решења проблема. Развио је истраживачки дух, способност критичког, формалног и апстрактног мишљења, као и дедуктивно и индуктивно мишљење и размишљање по аналогији. Развио је способност математичке комуникације и позитивне ставове према математици и науци уопште. Ученик примењује математичка знања и вештине за решавање проблема из природних и друштвених наука и свакодневног живота, као и у професионалној сфери. Оспособљен је да стечена знања и вештине користи у даљем школовању.

Основни ниво

Ученик решава једноставне математичке проблеме и описује основне природне и друштвене појаве. На основу непосредних информација ученик уочава очигледне законитости, доноси закључке и директно примењује одговарајуће математичке методе за решавање проблема. Израчунава и процењује метричке карактеристике објеката у окружењу. Процењује могућности и ризике у једноставним свакодневним ситуацијама. Ученик користи основне математичке записе и симболе за саопштавање решења проблема и тумачи их у реалном контексту.

Средњи ниво

Ученик решава сложеније математичке проблеме и описује природне и друштвене појаве.

Оспособљен је да формулише питања и претпоставке на основу доступних информација, решава проблеме и бира одговарајуће математичке методе. Користи информације из различитих извора, бира критеријуме за селекцију података и преводи их из једног облика у други. Анализира податке, дискутује и тумачи добијене резултате и користи их у процесу доношења одлука. Ученик просторно резонује (представља податке о просторном распореду објеката сликом или на менталном плану).

Напредни ниво

Ученик решава сложене математичке проблеме и описује комплексне природне и друштвене појаве. Разуме математички језик и користи га за јасно и прецизно аргументовање својих ставова. Комплексне проблеме из свакодневног живота преводи на математички језик и решава их. Користи индукцију, аналогију, дедукцију и правила математичке логике у решавању математичких проблема и извођењу закључака. Користи методе и технике решавања проблема, учења и откривања која су базирана на знању и искуству за постављање хипотеза и извођење закључака.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Специфична предметна компетенција разврстана је у три домена: Математичко знање и резонување, Примена математичких знања и вештина на решавање проблема и Математичка комуникација.

Основни ниво

Домен 1. Математичко знање и резонување

Уочава правилности у низу података и догађаја. Уочава и тумачи међусобне односе (повезаност, зависност, узрочност) података, појава и догађаја. Разуме основне статистичке појмове и препознаје их у свакодневном животу.

Домен 2. Примена математичких знања и вештина на решавање проблема

Примењује једноставне математичке процедуре када су сви подаци непосредно дати. Израчунава и процењује растојања, обиме, површине и запремине објеката у равни и простору. Израчунава вероватноћу одигравања догађаја у једноставним ситуацијама. Доноси финансијске одлуке на основу израчунавања прихода, расхода и добити.

Домен 3. Математичка комуникација

Комуницира математичким језиком који се састоји од појмова, ознака, фигура и графичких репрезентација и разуме захтеве једноставнијих математичких задатака. Саопштава решења проблема користећи математички језик на разне начине (у усменом, писаном или другом облику) и разуме изјаве изражене на исти начин. Тумачи изјаве саопштене математичким језиком у реалном контексту.

Средњи ниво

Домен 1. Математичко знање и резонување

Формулише математичка питања и претпоставке на основу доступних информација. Бира критеријуме за селекцију и трансформацију података у односу на модел који се примењује. Бира математичке концепте за описивање природних и друштвених појава. Представља сликом геометријске објекте, упоређује карактеристике и уочава њихове међусобне односе.

Домен 2. Примена математичких знања и вештина на решавање проблема

Уме да примени математичка знања у анализи природних и друштвених појава. Бира оптималне опције у животним и професионалним ситуацијама користећи алгебарске, геометријске и аналитичке методе. Уме да примени математичка знања у финансијским проблемима. Анализира податке користећи статистичке методе.

Домен 3. Математичка комуникација

Разуме захтеве сложенијих математичких задатака. Бира информације из различитих извора и одговарајуће математичке појмове и симболе како би саопштио своје ставове. Дискутује о резултатима добијеним применом математичких модела. Преводи математичке формулације на свакодневни језик и обратно.

Напредни ниво

Домен 1. Математичко знање и резонување

Користи индукцију, аналогију и дедукцију у доказивању математичких тврђења и у анализирању математичких проблема. Користи законе математичке логике и одговарајуће математичке теорије за доказивање и вредновање ставова и тврдњи формулисаних математичким језиком. На основу података добијених личним истраживањем или на други начин формулише питања и хипотезе.

Домен 2. Примена математичких знања и вештина на решавање проблема

Уме да примени математичка знања у анализи комплексних природних и друштвених појава. Бира и развија оптималне стратегије за решавање проблема.

Домен 3. Математичка комуникација

Користи математички језик при изношењу и аргументацији својих ставова и разуме захтеве сложених математичких проблема. Може да дискутује о озбиљним математичким проблемима.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
2.МА.1.1.1. Користи природне, целе, рационалне и реалне бројеве, различите записе тихбројева и преводи их из једног записа у други. 2.МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и при томе по потреби користикалкулатор или одговарајући софтвер.	користи логичке и скуповне операције; користи функције и њихова својства; примени једноставна правила комбинаторике за пребројавање коначних скупова; користи, приказује на бројевној правој и пореди природне, целе, рационалне и реалне бројеве;	ЛОГИКА И СКУПОВИ Основне логичке и скуповне операције. Важнији закони закључивања. Функције. Елементи комбинаторике (пребројавање коначних скупова: правило збира и правило производа).	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
2.МА.1.1.3. Примењује правила заокругливања бројева и процењује вредност израза уједноставним реалним ситуацијама. 2.МА.1.1.4. Трансформише једноставне алгебарске изразе.	преведе рационалне бројеве из једног записа у други; на основу реалног проблема састави и израчуна вредност бројевног израза (са или без калкулатора), процени вредност једноставнијих израза и тумачи резултат;	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ Преглед различитих врста бројева (природни, цели, рационални, реални), операције и њихова својства. Апсолутна вредност. Степен броја са целобројним изложоцем.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
2.МА.1.1.5. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне и квадратне једначине. 2.МА.1.1.6. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине.	примени пропорцију и процентни рачун у реалном контексту; примени својства троуглова, четвороуглова и кругова, укључујући и примену у реалном контексту;	ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ Размера и пропорција, пропорционалност величина (директна и обрнута), примене (сразмерни рачун и рачун поделе). Процентни рачун.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
2.МА.1.1.7. Решава једноставне проблеме који се свде на систем две линеарне једначине садве непознате. 2.МА.1.1.8. Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их.	примени подударност у равни (симетрије, транслагација, ротација); примени ставове подударности у једноставнијим доказима;	ПОДУДАРНОСТ Ставови подударности троуглова. Односи страница и углова троугла. Кружница и круг. Значајне тачке троугла. Четвороугао. Симетрије, ротација и транслагација равни.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
2.МА.1.2.1. Разуме концепте подударности и сличности геометријских објеката, симетрије, транслагације и ротације у равни. 2.МА.1.2.4. Користи координатни систем за представљање једноставних геометријских објеката у равни. 2.МА.1.2.7. Примењује тригонометрију правоуглог троугла у једноставним реалним ситуацијама. 2.МА.1.2.8. Уме да реализује и примени једноставне	трансформише целе и рационалне алгебарске изразе; реши линеарне једначине и неједначине; графички представи линеарну функцију и анализира њен график; реши проблем који се свди на линеарну једначину или систем линеарних једначина; примени сличност у равни;	РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ Полиноми и операције са њима, дељивост полинома. Растављање полинома на чиниоце. НЗС и НЗД полинома.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>геометријске конструкције.</p> <p>2.МА.1.3.2. Разуме појам, израчунава вредност, користи и скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалне, логаритамске и тригонометријских функција синуса и косинуса.</p> <p>2.МА.1.3.3. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервалемонотоности, екстремне вредности и тумачи их у реалном контексту).</p> <p>2.МА.1.4.1. Пребројава могућности (различитих избора или начина) у једноставним реалним ситуацијама.</p> <p>2.МА.1.4.2. Примењује рачун са пропорцијама и процентни рачун при решавању једноставних практичних проблема.</p> <p>2.МА.2.1.3. Израчунава вредност израза у коме се појављују и елементарне функције и притоме по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2.МА.2.1.5. Трансформише алгебарске изразе.</p> <p>2.МА.2.1.9. Зна и користи логичке и скуповне операције, исказни рачун и појам релације (посебно поретка и еквиваленције).</p> <p>2.МА.2.4.1. Примењује правила комбинаторике за пребројавање могућности (различитих избора или начина).</p> <p>2.МА.2.4.2. Решава проблеме користећи пропорцију и процентни рачун.</p>	<p>одреди вредности тригонометријских функција углова од 30°, 45° и 60°;</p> <p>примени тригонометрију правоуглог троугла у реалним ситуацијама уз коришћење калкулатора.</p>	<p>Операције са рационалним алгебарским изразима (алгебарски разломци).</p>	
		<p>ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ, НЕЈЕДНАЧИНЕ И СИСТЕМИ</p> <p>Линеарне једначине и неједначине.</p> <p>Линеарна функција и њен график.</p> <p>Системи линеарних једначина са две непознате.</p> <p>Примене у реалним ситуацијама.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>
		<p>СЛИЧНОСТ</p> <p>Мерење дужи и углова.</p> <p>Пропорционалност дужи. Талесова теорема.</p> <p>Сличност. Питагорина теорема.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>
<p>ТРИГОНОМЕТРИЈА ПРАВОУГЛОГ ТРОУГЛА</p> <p>Тригонометријске функције оштрог угла, основне тригонометријске идентичности.</p> <p>Решавање правоуглог троугла.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>		

II РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.МА.1.1.1. Користи природне, целе, рационалне и реалне бројеве, различите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.</p> <p>2.МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2.МА.1.1.4. Трансформише једноставне алгебарске изразе.</p> <p>2.МА.1.1.5. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне и квадратне једначине.</p> <p>2.МА.1.1.6. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине.</p> <p>2.МА.1.1.8. Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их.</p> <p>2.МА.1.2.4. Користи координатни систем за представљање једноставних геометријских објеката у равни.</p> <p>2.МА.1.2.7. Примењује тригонометрију правоуглог троугла у једноставним реалним ситуацијама.</p> <p>2.МА.1.3.2. Разуме појам, израчунава вредност, користи и скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалне, логаритамске и тригонометријских функција синуса и косинуса.</p> <p>2.МА.1.3.3. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервале монотоности, екстремне вредности и тумачи их у реалном контексту).</p> <p>2.МА.2.1.3. Израчунава вредност израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2.МА.2.1.5. Трансформише алгебарске изразе.</p> <p>2.МА.2.1.6. Решава проблеме који се свде на једначине у којима се појављују елементарне функције.</p> <p>2.МА.2.1.7. Решава квадратне и једноставне рационалне неједначине.</p> <p>2.МА.2.2.5. Примењује тригонометријске функције у једноставним</p>	<p>трансформише и израчуна вредност једноставних израза са степенима користећи својства операција и функција, по потреби користећи калкулатор;</p> <p>скицира график степене функције;</p> <p>реши једноставан проблем који се своди на квадратне једначине са реалним решењима и неједначине;</p> <p>скицира и тумачи график квадратне функције;</p> <p>израчуна вредност тригонометријске функције, по потреби користећи калкулатор;</p> <p>примени адиционе формуле;</p> <p>скицира графике основних тригонометријских функција.</p>	<p>СТЕПЕНОВАЊЕ И КОРЕНОВАЊЕ</p> <p>Степен чији је изложилац цео број.</p> <p>Функције $y = x^2$ и $y = x^3$.</p> <p>Степен чији је изложилац рационалан број.</p> <p>КВАДРАТНА ЈЕДНАЧИНА И КВАДРАТНА ФУНКЦИЈА</p> <p>Квадратне једначине са реалним решењима.</p> <p>Вијетове формуле и растављање квадратног тринома.</p> <p>Квадратна функција.</p> <p>Једноставне квадратне једначине.</p> <p>ТРИГОНОМЕТРИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ</p> <p>Угао. Радијан.</p> <p>Тригонометријски круг.</p> <p>Основне тригонометријске функције.</p> <p>Адиционе формуле.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс</p> <p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p> <p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>коначног броја чланова низа.</p> <p>2.МА.1.3.2. Разуме појам, израчунава вредност, користи и скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалне, логаритамске и тригонометријских функција синуса и косинуса.</p> <p>2.МА.1.3.3. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервале монотоности, екстремне вредности и тумачи их у реалном контексту).</p> <p>2.МА.1.4.6. Примењује основна математичка знања за доношење финансијских закључака и одлука.</p> <p>2.МА.2.1.3. Израчунава вредност израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2.МА.2.1.8. Решава проблеме који се свode на системе линеарних једначина са највише три непознате.</p> <p>2.МА.2.2.2. Уочава равне пресеке геометријских фигура у простору и рачуна њихову површину.</p> <p>2.МА.2.2.3. Решава једноставне проблеме користећи једначину праве и криве другог реда.</p> <p>2.МА.2.3.3. Уме да скицира графике елементарних функција и да их трансформише користећи транслације и дилатације дуж координатних оса.</p>	геометријски низ у једноставним ситуацијама.	<p>облици једначине праве, угао између две праве.</p> <p>Кружница и однос праве и кружнице.</p> <p>НИЗОВИ</p> <p>Основни појмови о низовима.</p> <p>Аритметички и геометријски низ.</p>	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 66 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2МА.1.1.1. Користи природне, целе, рационалне и реалне бројеве, различите записе тих бројева и преводи их из једног записа у други.</p> <p>2МА.1.1.2. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују сабирање, одузимање, множење, дељење, степеновање и кореновање и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2МА.1.1.3. Примењује правила заокругљивања бројева и процењује вредност израза у једноставним реалним ситуацијама.</p>	<p>израчуна једноставне граничне вредности функција;</p> <p>користи основна својства функција (домен, периодичност, парност, монотоност, нуле и знак...);</p> <p>израчуна извод једноставних</p>	<p>ФУНКЦИЈЕ</p> <p>Важнији појмови и својства реалних функција реалне променљиве.</p> <p>Преглед елементарних функција.</p> <p>Гранична вредност</p>	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2MA.1.1.4. Трансформише једноставне алгебарске изразе.</p> <p>2MA.1.1.5. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне и квадратне једначине.</p> <p>2MA.1.1.6. Решава једноставне проблеме који се свде на линеарне неједначине и једноставне квадратне неједначине.</p> <p>2MA.1.1.7. Решава једноставне проблеме који се свде на систем две линеарне једначине са две непознате.</p> <p>2MA.1.1.8. Зна и разуме основне логичке и скуповне операције и користи их.</p> <p>2MA.1.2.4. Користи координатни систем за представљање једноставних геометријских објеката у равни.</p> <p>2MA.1.3.2. Разуме појам, израчунава вредност, користи и скицира график линеарне, квадратне, степене, експоненцијалне, логаритамске и тригонометријских функција синуса и косинуса.</p> <p>2MA.1.3.3. Анализира графички представљене функције (одређује нуле, знак, интервале монотоности, екстремне вредности и тумачи их у реалном контексту).</p> <p>2MA.1.3.4. У функцијама које су представљене графички или табеларно, анализира, примењује и приближно израчунава брзину промене помоћу прираштаја.</p>	<p>функција применом правила диференцирања;</p> <p>испита ток и скицира график једноставне функције;</p> <p>примени елементе комбинаторике у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>примени биномни образац на решавање једноставнијих проблема;</p> <p>одреди вероватноћу једноставнијег случајног догађаја;</p> <p>одреди очекивану вредност и дисперзију дискретне случајне величине;</p> <p>изврши мање статистичко истраживање, обради резултате, прикаже их и интерпретира.</p>	<p>функције.</p> <p>Асимптоте.</p> <p>ИЗВОД ФУНКЦИЈЕ</p> <p>Прираштај функције. Извод функције (проблем тангенте и брзине). Основне теореме о изводу, изводи елементарних функција.</p> <p>Испитивање функције и њен график.</p> <p>КОМБИНАТОРИКА</p> <p>Основна правила. Варијације. Пермутације. Комбинације (без понављања). Биномни образац.</p> <p>ВЕРОВАТНОЋА И СТАТИСТИКА</p> <p>Случајни догађаји. Вероватноћа. Дискретне случајне величине.</p> <p>Популација, обележје и узорак. Очекивана вредност и дисперзија. Прикупљање, сређивање, графичко приказивање и нумеричка обрада података.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p> <p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>
<p>2MA.1.4.1. Пребројава и процењује број могућности (различитих избора или начина) у једноставним реалним ситуацијама.</p> <p>2MA.1.4.3. Разуме концепт вероватноће, израчунава и процењује вероватноће догађаја у једноставним ситуацијама.</p> <p>2MA.1.4.4. Графички представља податке у облику дијаграма и табела, анализира податке и њихову расподелу.</p> <p>2MA.1.4.5. Разуме појмове популације и узорка, израчунава и тумачи узорачку средину, медијану и мод.</p> <p>2MA.2.1.3. Израчунава вредност бројевног израза у коме се појављују и елементарне функције и при томе по потреби користи калкулатор или одговарајући софтвер.</p> <p>2MA.2.1.5. Трансформише алгебарске изразе.</p> <p>2MA.2.1.6. Решава проблеме који се свде на једначине у којима се појављују елементарне функције.</p> <p>2MA.2.1.7. Решава квадратне и једноставне рационалне неједначине.</p> <p>2MA.2.3.3. Уме да скицира графике елементарних функција и да их</p>			<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>трансформише користећи транслације и дилатације дуж координатних оса.</p> <p>2МА.2.3.4. Решава проблеме користећи основна својства функција (област дефинисаности, периодичност, парност, монотоност...).</p> <p>2МА.2.3.6. Разуме концепт извода функције и примењује га у проблемским ситуацијама.</p> <p>2.МА.2.4.1. Примењује правила комбинаторике за пребројавање могућности (различитих избора или начина).</p> <p>2МА.2.4.3. Разуме концепт дискретне случајне величине и израчунава очекивану вредност, стандардно одступање и дисперзију (варијансу).</p>			

4.1.8. ФИЗИКА

Циљ учења физике јесте стицање елементарне функционалне писмености (природно-научне и техничке) и знања о основним физичким законима који описују појаве у природи и својства звука, оспособљавање ученика за примену знања у струци и свакодневном животу, стицање радних навика, одговорности и вештина за самосталани за тимски рад као и формирање основе за даље образовање.

Компетенције: Специфичне предметне компетенције представљају опис специфичних способности ученика које му омогућавају да развије општу предметну компетенцију. Оне обухватају природно научну писменост – основ за праћење развоја физике као науке и разумевање повезаности физике и савремене технологије и развоја друштва. Даље, обухватају способност прикупљања података о својствима и променама појава и система посматрањем и мерењем; планирање и описивање поступака; правилно и безбедно руковање уређајима и мерним прибором. Специфичне компетенције обухватају представљање резултата мерења табеларно и графички; уочавање трендова и у објашњавању физичких законитости и извођењу закључака.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ФИ.1.1.1.</p> <p>Описује и објашњава физичке појаве: равномерно праволинијско кретање, равномерно променљиво праволинијско кретање, пренос притиска кроз течности и гасове, пливање тела, механичка осциловања и таласи.</p>	<p>–користи научни језик физике за описивање физичких појава;</p> <p>–објасни значај и улогу експеримента и теорије у</p>	<p>Физичке основе акустике</p> <p>Хармонијске осцилације (примери). Пригушене осцилације. Принудне осцилације, резонанција.</p> <p>Звук – механички талас. Величине којима се описује таласно кретање и везе међу њима.</p>	<p>Методе рада:</p> <p>-вербалне (молошка и дијалозна)</p> <p>-демонстративна</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>2.ФИ.1.1.6. Познаје услове за настајање звука и зна да наведе његова основна својства као механичког таласа.</p> <p>2.ФИ.2.1.1. Описује и објашњава физичке појаве: равномерно кружно кретање, равномерно променљиво кружно кретање, хоризонталан хитац, сударе тела, протицање идеалне течности, појам средње брзине, законе одржања, хармонијске пригушене осцилације.</p> <p>2.ФИ.2.1.4. Познаје основне величине којима се описују механички таласи; користи везе између ових величина за објашњење појава код таласа; објашњава својства звука.</p> <p>2.ФИ.3.1.3. Објашњава појаве везане за принудне осцилације; пригушене осцилације, Доплеров ефекат и слагање таласа; зна да решава сложене задатке о осцилацијама и таласима. 2.ФИ.3.1.4. Описује и објашњава физичке појаве: котрљање, равномерно променљиво кружно кретање, пренос механичких таласа кроз течности и гасове, динамичка равнотежа тела, механичка осциловања и таласи; користи уређаје и мерне инструменте за одређивање физичких величина, на пример, коефицијент површинског напона, модул еластичности, фреквенција осциловања звучне виљушке, момент инерције, убрзање куглице која се котрља низ коси жлеб.</p>	<p>описивању физичких процеса и појава, самостално припреми једноставнији пројекат и изведе одговарајуће физичко истраживање;</p> <p>-описује енергијске трансформације код хармонијских, пригушених и принудних осцилација;</p> <p>-разуме појам механичке резонанције, услове њеног настајања и примену;</p> <p>-описује и објасни звучне таласе и њихове карактеристичне величине;</p> <p>-примењује законе одбијања и преламања звука;</p> <p>- разликује звук, ултразвук и инфразвук и познаје њихову примену;</p> <p>- разликује карактеристике звука (висина, јачина, боја), познаје штетан утицај буке и мере заштите;</p> <p>-компетентан је да користи мерне јединице и дигиталне технологије за мерење јачине и снаге звука;</p>	<p>Брзина звука у различитим срединама, фреквенција и таласна дужина. Опсег фреквенција звука. Инфразвук и ултразвук. Висина тона (праг чујности), јачина тона (акустички притисак, праг бола), боја тона.</p> <p>Мерне јединице, мерење јачине звука и снаге звучних извора.</p> <p>Људско ухо и субјективни осећај јачине звука.</p> <p>Осциловање ваздушног стуба(отвореног на једном или на оба краја).</p> <p>Резонанција код звука. Резонатори.</p> <p>Извори звука. Одређивање положаја и удаљености извора звука од пријемника.</p> <p>Правац и смер простирања звука од извора.</p> <p>Демонстрациони огледи:</p> <p>- Осциловање звучне виљушке жице(причвршћене на једном или на оба краја),штапова, плоче и мембране.</p> <p>- Осциловање различитих тела(жица,шипки,плоча,мембрана).Осцилације ваздушних стубова.</p> <p>- Својства звучних извора(монокорд, Звучне виљушке,музички инструменти...)</p> <p>- Звучна резонанција(звучна виљушка и мензура).</p>	
<p>2.ФИ.1.1.1. Описује и објашњава физичке појаве: равномерно праволинијско кретање, равномерно променљиво праволинијско кретање, пренос притиска кроз течности и гасове, пливање тела, механичка осциловања и таласи.</p> <p>2.ФИ.1.1.6.</p>		<p>Музички инструменти и тонови</p> <p>Музичка скала тонова и музички интервали(односи).Темперирана скала.</p> <p>Начини побуђивања осцилација и њихово појачавање код различитих типова инструмената.</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Познаје услове за настајање звука и зна да наведе његова основна својства као механичког таласа. 2.ФИ.2.1.1. Описује и објашњава физичке појаве: равномерно кружно кретање, равномерно променљиво кружно кретање, хоризонталан хитац, сударе тела, протицање идеалне течности, појам средње брзине, законе одржања, хармонијске пригушене осцилације. 2.ФИ.2.1.4. Познаје основне величине којима се описују механички таласи; користи везе између ових величина за објашњење појава код таласа; објашњава својства звука. 2.ФИ.3.1.3. Објашњава појаве везане за принудне осцилације; пригушене осцилације, Доплеров ефекат и слагање таласа; зна да решава сложене задатке о осцилацијама и таласима. 2.ФИ.3.1.4. Описује и објашњава физичке појаве: котрљање, равномерно променљиво кружно кретање, пренос механичких таласа кроз течности и гасове, динамичка равнотежа тела, механичка осциловања и таласи; користи уређаје и мерне инструменте за одређивање физичких величина, на пример, коефицијент површинског напона, модул еластичности, фреквенција осциловања звучне виљушке, момент инерције, убрзање куглице која се котрља низ коси жлеб.</p>		<p>Квалитет звука. Шум и тон. Основни тон и виши хармоници. Прост и сложен тон. Спектралне карактеристике звука. Демонстрациони огледи: – Начин рада метронома. – Побуђивање осциловања код жичаних, дувачких инструмената и ударалки</p>	
<p>2.ФИ.1.1.1. Описује и објашњава физичке појаве: равномерно праволинијско кретање, равномерно променљиво праволинијско кретање, пренос притиска кроз течности и гасове, пливање тела, механичка осциловања и таласи. 2.ФИ.1.1.6. Познаје услове за настајање звука и зна да наведе његова основна својства као механичког таласа. 2.ФИ.2.1.1.</p>	<p>–уочава положај извора звука и удаљеност извора звука од пријемника и процењује начин простирања звука; –процењује оптимална акустичка својства просторија (запремина, облик просторије, време реверберације). Акустичко</p>	<p>3.Акустика просторија Звучни таласи у просторијама. Апсорпција звука, одбијање звука. Реверберација. Бојење звука(ехо). Глува соба; удари или избијања. Оптималне акустичке особине просторија (запремина, облик просторије, време реверберације). Акустичко обликовање (распоред рефлексивних</p>	

Стандарди	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>Описује и објашњава физичке појаве: равномерно кружно кретање, равномерно променљиво кружно кретање, хоризонталан хитац, сударе тела, протицање идеалне течности, појам средње брзине, законе одржања, хармонијске пригушене осцилације. 2.ФИ.2.1.4.</p> <p>Познаје основне величине којима се описују механички таласи; користи везе између ових величина за објашњење појава код таласа; објашњава својства звука. 2.ФИ.3.1.3.</p> <p>Објашњава појаве везане за принудне осцилације; пригушене осцилације, Доплеров ефекат и слагање таласа; зна да решава сложене задатке о осцилацијама и таласима. 2.ФИ.3.1.4.</p> <p>Описује и објашњава физичке појаве: котрљање, равномерно променљиво кружно кретање, пренос механичких таласа кроз течности и гасове, динамичка равнотежа тела, механичка осциловања и таласи; користи уређаје и мерне инструменте за одређивање физичких величина, на пример, коефицијент површинског напона, модул еластичности, фреквенција осциловања звучне виљушке, момент инерције, убрзање куглице која се котрља низ коси жлеб.</p>	<p>обликовање; –процењује и адаптира различите инструменте на основу њихових карактеристика; –примењује стечена знања и повезује звучне појаве са уметничким извођењем на инструментима;</p>	<p>и апсорптивних површина). Постављање звучника. Заштита од буке</p> <p>Предлог за пројекат -Историја акустичних инструмената. -Загањеност буком у нашем окружењу</p>	

4.1.9. ИНФОРМАТИКА

Циљ учења Информатике је стицање знања, овладавање вештинама и формирање вредносних ставова који доприносе развоју информатичке писмености неопходне за даље школовање, живот и рад у савременом друштву. Ученик развија способност апстрактног и критичног мишљења о аутоматизацији послова уз помоћ информационо-комуникационих технологија и развија способност ефективног коришћења технологије на рационалан, етичан и безбедан начин.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем наставног предмета Информатика ученик је оспособљен да примени стечена знања и вештине из области информационо-комуникационих технологија ради испуњавања постављених циљева и задатака у свакодневном животу, даљем школовању и будућем раду. Развио је дигиталну писменост и способност апстрактног и критичног мишљења уз помоћ информационо-комуникационих технологија.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфичне предметне компетенције представљају опис специфичних способности ученика које му омогућавају да развије општу предметну компетенцију. Подразумевају способност за одговорно коришћење информационо-комуникационих технологија уз препознавање потенцијалних ризика и опасности, уметничко изражавање и формирање естетског става при коришћењу технологије и способност за брзо, ефикасно и рационално проналажење информација коришћењем рачунара, као и њихово критичко анализирање, складиштење и преношење и представљање у графичком облику.

I РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
објасни улогу ИКТ у свакодневном животу; разуме изазове коришћења савремених технологија на одговоран и безбедан начин; илуструје на примерима основне појмове информатике и рачунарства (појам информација и податак); наведе основне области информатике и рачунарства; опише најважније догађаје у развоју ИКТ; направи паралелу између развоја људског друштва и развоја информационо-комуникационих технологија; безбедно користи дигиталне уређаје; разликује и користи сервисе Интернета; приступа Интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; класификује информације са интернета и процењује њихов квалитет и поузданост; спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету, познаје карактеристике различитих бројевних система; преводи број из једног у други бројевни систем; изводи основне рачунске операције у различитим бројевним системима; користи јединице за мерење количине података; објасни начин дигиталног записа података и бинарног записа природних бројева;	ИНФОРМАЦИОНО - КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ ИКТ у свакодневном окружењу (уређаји, облици комуникације, услуге). Основни појмови информатике и рачунарства (информације, подаци, информационо-комуникационе технологије, предмет и области информатике и рачунарства). Развој ИКТ (прикупљања, складиштења, обраде, приказивања и преноса података). Друштвени аспекти ИКТ (значај и примена дигиталних уређаја, карактеристике информационог друштва, утицај коришћења дигиталних уређаја на здравље и околину, интелектуална својина, безбедност, заштита личних података, правила понашања). Глобална мрежа (интернет). Сервиси интернета (електронска пошта, веб, друштвене мреже, блогови, форуми, учење, мапе, електронска трговина и банкарство, аудио и видео комуникација). Лепо понашање, право и етика на интернету. Безбедност и приватност на интернету.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
	ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДАТКА НА РАЧУНАРУ Бројевни системи – врсте, карактеристике, превођење. Бројевни системи – основне рачунске операције. Кодирање информација. Кодирање карактера, кодне схеме. Јединице за мерење количине информација. Дигитални рачунари и дигитални запис података (текста, растерске и векторске слике, звука, видео). Начини приказивања/представљања података и дигиталног записа.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
	АРХИТЕКТУРА РАЧУНАРСКОГ СИСТЕМА И ПРОГРАМСКА ПОДРШКА Структура и принцип рада рачунара. Врсте меморије рачунара. Процесор.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>уочава разлику између хардвера и софтвера; наводи основне карактеристике компонената дигиталног уређаја и њихову улогу; разликује системски од апликативног софтвера; објасни шта је оперативни систем и која је његова улога; познаје основне типове апликативног софтвера; разликује појмове и типове лиценци софтвера и садржаја који се деле; разликује основе елементе графичког корисничког интерфејса;</p>	<p>Матична плоча. Магистрала. Улазно-излазни уређаји. Утицај компоненти на перформансе рачунара. Апликативни софтвер. Системски софтвер. Оперативни систем. Верзије и модификације програма. Дистрибуција програмских производа (комерцијална, дељена (енгл. shareware), јавно доступна (енгл. freeware), пробна (енгл. trial)). Заштита права на интелектуалну својину.</p>	
<p>прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; инсталира и деинсталира корисничке програме; сачува, модификује и организује податке; разликује најчешће коришћене типове датотека; подеси радно окружење текст процесора; промени језик тастатуре; примени правила слепог куцања; врши премештање садржаја између више отворених докумената; ефикасно и тачно уноси и уређује неформатиран текст; примењује основне елементе форматирања и структурирања текста;</p>	<p>ОРГАНИЗАЦИЈА ПОДАТАКА И ПРИЛАГОЂАВАЊЕ РАДНОГ ОКРУЖЕЊА Елементи графичко-корисничког интерфејса и интеракција са њима (радна површина, прозори, менији, дугмад, акције мишем или акције на екрану осетљивом на додир, пречице на тастатури, ...). Подешавања оперативног система (подешавање датума и времена, радне површине, регионална подешавања, подешавања језика и тастатуре, коришћење и подешавање корисничких налога). Инсталирање и уклањање програма (апликативних програма, драјвера). Рад са документима и системом датотека. Средства и методе заштите рачунара и информација.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>
<p>примењује основне елементе форматирања и структурирања текста; уређује на елементарном нивоу текст применом нотација за обележавање; постави напредне текстуалне и нетекстуалне елементе у креирани документ; познаје основне параметре стилизовања текста на нивоу карактера, параграфа и страница; користи и креира именоване стилове и модификује их; користи елементе у тексту који се аутоматски ажурирају; структурира текст и аутоматски генерише садржај; познаје структуру, правила и формат која се примењују у форматирању докумената; припрема документ за штампу и одштампа га; уређује и приказује слајд презентације; примењује правила за израду добре презентације;</p>	<p>РАД СА ПРОГРАМИМА ЗА ОБРАДУ ТЕКСТА Радно окружење текст-процесора. Једноставнија подешавања радног окружења. Подешавање и промена језика тастатуре („писма“). Правила слепог куцања. Операције са документима (креирање, отварање, чување, затварање). Унос текста и његово једноставно уређивање (ефикасно кретање кроз текст, копирање, премештање, претрага, замена текста). Уређивање текста (страница, маргине, фонт, параграф, листе, прелом, секције) Уметање у текст (специјалних симбола, датума и времена, текстуалних ефеката). Уметање и позиционирање нетекстуалних објеката (слике, дијаграми, и сл.). Уметање табеле у текст. Нумерација страница. Заглавље, подножје, фуснота. Коришћење и израда стилова, генерисање садржаја и индекса појмова. Примери структуре типичних докумената (биографије, молбе, огласи, реферати, матурски радови и сл). Конвертовање у PDF.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
уређује дизајн позадине и „мастер“ слајда у презентацији; додаје елементе анимације и интерактивности у презентацију; користи функционалности намењене сарадничком раду; припрема документ за штампу и одштапа га.	Штампање докумената. РАД СА ПРОГРАМИМА ЗА ИЗРАДУ СЛАЈД ПРЕЗЕНТАЦИЈА Презентације и њихова примена (правила добре презентације, етапе у изради презентација). Подешавање радног окружења програма за израду слајд-презентација. Додавање и форматирање текстуалних и нетекстуалних објеката (графички, звучни, видео, ...). Анимација објеката слајда и прелаза између слајдова. Интерактивна презентација (хипервезе, акциона дугмад). Дизајн позадине и „мастер“ слајда. Приказ презентације. Штампање презентације.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

II РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
објасни природу звука; наведе основне компоненте хардвера за рад са музиком; користи софтверске алате за рад са музиком; разликује основне елементе табеле; разликује типове података; унесе и мења податке у табеле; манипулише елементима табеле; користи формуле за израчунавање статистика; користи апсолутно и релативно адресирање; врши основно форматирање табеле; сортира и филтрира податке по задатом критеријуму; примењује условно форматирање; представи визуелно податке на одговарајући начин; форматира табеле и одштапа их; објасни принципе растерске и векторске	ИНФОРМАТИКА У МУЗИЦИ Примена рачунара у процесу учења музике Основна својства звука; Формати звучних записа и њихова конверзија. Хардвер за рад са музиком Музичке картице, микрофони, MIDI клавијатура /електрични клавијатур, звучници/ слушалице; Инсталирање хардвера. Софтверски алати за рад са музиком.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
	ПРОГРАМИ ЗА ТАБЕЛАРНА ИЗРАЧУНАВАЊА Основни појмови (прикупљање података, њихово табеларно и графичко приказивање на разне начине, као и читање и тумачење таквих приказа). Основни појмови о програмима за рад са табелама (структура документа, формати датотека). Подешавање радног окружења (палете алатки, пречице, лењир, поглед, зум) додавање, брисање, премештање и преименовање радних листова. Уношење различитих типова података у табелу (појединачни садржаји ћелија и аутоматске попуње). Подешавање димензија, премештање, фиксирање и сакривање редова и колона. Примена основних аритметичких операција и уграђених функција за креирање формула. Форматирање ћелија (број децималних места, датум, валута, проценат, поравнање, прелом,	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>графике и модела приказа боја; креира растерску слику у изабраном програму; креира векторску слику у изабраном програму; користи алате за уређивање и трансформацију слике; оптимизује креирану слику за приказ на различитим медијима; одабере одговарајући формат записа слика;</p>	<p>оријентација, спајање ћелија, фонт, боја садржаја и позадине, стил и боја рама ћелије). Копирање формула, релативно и апсолутно референцирање ћелија. Сортирање и филтрирање. Условно форматирање табела. Намена различитих типова графикона, приказивање података из табеле помоћу графикона. Припрема документа за штампање.</p>	
	<p>РАЧУНАРСКА ГРАФИКА Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс</p>

III РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>унесе и едитује нотни запис; врши основне манипулације над нотним записом;</p>	<p>УНОШЕЊЕ И ЕДИТОВАЊЕ НОТНОГ ЗАПИСА СА ТАСТАТУРЕ Упознавање програма и подешавање радне површине. Форматирање документа – партитуре (рад на документу): одабир инструмената, уношење и уређивање нота, метрономске ознаке и темпо, одређивање или промена такта, кључа и тоналитета. Триоле и друге неправилне нотне групе, артикулација, динамика, транспозиција. Уношење текста и графике (уређивање текста, симбола, инструмената, акорда). Издвајање или додавање штима у партитури. Репродукција (Play) и њено подешавање: Mixer, Volume, Tempo; Скенирање партитура и њихов унос у Musescore; Употреба MIDI клавијатуре. Употреба микрофона. Снимање штима као аудио и MIDI снимка. Увоз датотека прављених у другим програмима за нотацију (нпр. Sibelius, Finale,...). Штампање штимова и партитура.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>разликује формате звучног записа и прави поделу на компримоване и некомпримоване; врши основне манипулације над звучним записом; врши конверзију између различитих формата звучних записа;</p>	<p>ЕКСПЕРИМЕНТИ СА ЗВУКОМ Физичке карактеристике звука. Појам дигитализације звука. Процес производње звука код музичких картица. Звук музичких синтисајзера – MIDI запис (*.mid, *.kar, итд.). Формати за чување звучних записа у рачунарима. MIDI формат и MIDI језик. Разлика између wav и MIDI формата. Конверзија између различитих формата звучних записа. Дигитална обрада звука: Концепт DAW програма; Снимање и обрада звука; Аудио ефекти; Примена виртуелних инструмената; Примена пакета звукова (Sample packs).</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс</p>

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часова годишње)

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>разликује формате видео записа; врши основне манипулације са видео записом; врши конверзију између различитих формата видео записа; креира видео клип са импортованим мултимедијалним материјалом; креира видео клип за веб и поставља на веб страницу;</p>	<p>РАД СА ВИДЕО ЗАПИСОМ Манипулација са видео записом у одабраном програму: пребацивање видео материјала на рачунар; покретање и радни прозор програма за обраду видео записа; увоз материјала и креирање пројекта; чување видео записа на рачунару. Монтажа говора и музике у видео запису. Конверзија видео формата. Креирање видео клипова за веб странице. Постављање (Upload) видео клипова на веб страницу.</p>	<p>Разговор, дискусија /илустр. /демонс.</p>

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/области/садржаји	Методика рада
креира једноставни веб-сајт на основу готових веб решења;	ГОТОВА ВЕБ ДИЗАЈН РЕШЕЊА Готова веб дизајн решења (WordPress, Weebly, Wix...) Блог, вики, електронски портфолио.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.
креира статичку веб-страницу коришћењем HTML-а; стилизује веб-страницу коришћењем CSS-а.	ВЕБ ДИЗАЈН Универзални принципи Веб дизајна. Основе HTML-а, основни елементи и атрибути. Стилови (CSS), основни селектори, својства и вредности.	Разговор, дискусија /илустр. /демонс.

4.1.10. ФИЛОЗОФИЈА

Циљ учења је да развијањем способности за систематско, самостално, проблемски интонирано, рефлексивно, креативно и критичко мишљење ученицима омогући и олакша мисаоно и вредносно оријентисање у савременом свету, да их оснажи у формирању сопственог погледа на стварност и пружи им ослонац за промишљено и одговорно одлучивање и деловање.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Изградњом знања и вештина својствених филозофски култивисаној мисли, ученик је оспособљен да свестрано анализира стварност и решава теоријске и практичне проблеме, да своје ставове и уверења поткрепљује уверљивим логичким аргументима, просуди ваљаност и релевантност аргументације и критички користи разноврсне изворе информација. При процени и избору поступака евалуира различите погледе на стварност и руководи се вредностима истине, добра, праведности и лепог, чији смисао и значај открива испитујући карактеристичне филозофске проблеме.

Основни ниво: Ученик је у стању да интерпретира карактеристична питања и проблеме основних филозофских дисциплина у контексту одређених филозофских епоха, праваца и учења. Разликује карактер и методе филозофског и научног истраживања и критички сагледава домете и могућности различитих врста сазнања. Комбинује изворе информација и користи основну филозофску терминологију, као и симболички језик и алгоритамску апаратуру логике у различитим облицима анализе, приказа и комуникације мисаоних садржаја. Уме да примени основне концепције практичне филозофије при вредновању различитих појава и поступака у природном и друштвеном окружењу и просуђивању властитих и туђих уверења и ставова.

Средњи ниво: Ученик анализира проблемска чворишта филозофије и утицај идеја из најзначајнијих филозофских опуса на обликовање интелектуалних традиција и моралне и политичке културе у Европи. Тумачи репрезентативна становишта и контроверзе водећи рачуна о културно-историјском контексту и користи их да свестраније приступи личним, локалним и глобалним проблемима које доноси савремени начин живота. Критички промишља филозофски текст и примењује знања о логичким формама и правилима када просуђује аргументацију. Артикулише своје идеје и ставове у писаној форми и усменој размени, изражава их логички консеквентно и јасно, користећи филозофски речник.

Напредни ниво: Ученик је развио проблемски начин мишљења који одговара природи филозофије, њеним истраживачким методама и отворености за стално преиспитивање. Дискутује о темама из различитих филозофских дисциплина, активно се служи логичким техникама и стручном терминологијом. Уме да напише филозофски есеј на захтевније филозофске теме, или артикулисан критички коментар на актуелне друштвене појаве, да продубљено и критички промишља одломке из текстова. Суд о неком филозофском схватању, правцу, питању и проблему износи аргументовано, поредећи своју са интерпретацијама других. Осамостаљен је у учењу захваљујући унапређеној читалачкој култури и ефикасном коришћењу различитих извора и савремених информационо-комуникационих технологија.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Филозофско тумачење природе стварности, сазнања и вредности
2. Критичко мишљење и конструктивна комуникација
3. Артикулација вредности и ставова

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 66 часова годишње)

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/садржаји
<ul style="list-style-type: none"> – формулише филозофски релевантно питање и уочи филозофски проблем у неком тексту или феномену; – објасни због чега није могуће дати јединствено одређење тога шта је филозофија и чиме се она бави; – одреди место филозофије међу облицима духовне културе: мит, религија, наука, уметност; – пореди карактеристике, домене и могућности различитих извора и типова сазнања (чулног, разумског и умственог); – у прихватању сазнања и уверења предност даје рационалним разлозима у односу на друге ауторитете (откровење, традиција, мишљење већине); – анализира примере употребе различитих метода филозофског испитивања: дијалектичке, аналитичке, херменеутичке и феноменолошке, и процењује њихову специфичност у односу на научне методе; – служи се методама критичког читања текста и стручном терминологијом у артикулисаној приказу неке филозофске позиције; – у комуникацији са другима презентује, усмено или писмено, и уз употребу одговарајућих ИКТ средстава, идеје и аргументе на јасан, информативан и кохерентан начин, ненамећући их другима; – ситуира решења филозофских проблема, дебате и аргументе у историјски контекст и одређује њихов утицај на светоназор одређене епохе; – прикаже на примерима карактеристичне проблеме појединих филозофских дисциплина (метафизика, епистемологија, логика, етика, естетика, политичка филозофија); – интерпретира проблеме, ауторске опусе и теорије који су репрезентативни за историјски развој филозофије; – процењује значај различитих метафизичких и епистемолошких схватања за 	<p>ОДРЕЂЕЊЕ ФИЛОЗОФИЈЕ Појам филозофије Основни филозофски проблеми и дисциплине Однос филозофије и мита, религије, уметности и науке</p> <p>АНТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА Питање прапочетка Проблем бића, мноштва и кретања Значај супротности за тумачење природе Проблем истине и привида (знање, мњење) Реторика и дијалектика Метафизичка одређења стварности Знање, добро, врлина Проблем идеалног друштвеног поретка (праведност) Питање индивидуалне среће</p> <p>СРЕДЊОВЕКОВНА ФИЛОЗОФИЈА Улога филозофије у формирању хришћанског учења Однос вере и разума – континуитет и дисконтинуитет с античком филозофијом Платоновска и аристотеловска традиција у филозофији средњег века (проблем универзалија, докази о постојању бога, схоластика, ренесанса)</p> <p>ФИЛОЗОФИЈА НОВОГ ДОБА Схватање човека, природе и друштва у ренесансној и нововековној филозофији Нови концепт науке и знања – рођење модерне науке (научна метода) Проблем супстанције</p>

Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Теме/садржаји
<p>формирање модерног научног приступа изучавању природе, човека и друштва;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи идеје филозофски утемељеног умећа живљења (нпр. античких концепција умерености и еудајмоније) да конципира, практикује и промовише здрав и еколошки стил живота; – препознаје и избегава симплификације, предрасуде, стереотипије и уобичајене софизме у аргументацији; – аргументовано расправља о питањима културних и друштвених вредности и идеолошких оријентација у савременом друштву; – у дискусији разликује претпоставке и карактер сазнајног, моралног и естетског расуђивања, и у расправи о вредностима респектује принципе конзистентног логичкогмишљења, коректног аргументовања и основне етичке вредности; – изводи практичне импликације одређене вредносне позиције и процењује њену релевантност или универзално важење неког етичког принципа у свакодневном контексту; – формулише (на подстицај филозофске лектире) властито становиште о одређеном вредносном питању у толерантној расправи са другима или у аргументованом писаном приказу (есеју); – расуђује о кључним димензијама и циљевима научног знања. 	<p>Питање поузданог извора сазнања (емпиризам – рационализам) Границе сазнања – Кантова критика сазнајних моћи Начела разума у праву и политици (просвећеност, либерализам) Ум и слобода (Кант) Од трансценденталног ка апсолутном субјекту Умна синтеза стварности (спекулативни идеализам, марксизам)</p> <p>САВРЕМЕНА ФИЛОЗОФИЈА Критика метафизике као заједничко полазиште различитих праваца у савременој филозофији Однос према наслеђу европске рационалности Егзистенција као питање слободе избора и одговорности Однос филозофије и науке: позитивизам, феноменологија, критички рационализам Језичка и логичка анализа као нови кључ филозофије: херменеутика, филозофија језика Проблеми савремене политичке филозофије: демократија, тоталитаризам, контрола и моћ, друштвена правда Примењена етика као филозофски приступ проблемима савременог света и свакодневног живота.</p>

4.1.11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења физичког и здравственог васпитања је да ученик континуирано развија знања, физичке способности и моторичке вештине у складу са вредностима физичког вежбања, потребама за очување и унапређивање здравља и даљег професионалног развоја.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем наставног предмета Физичко васпитање ученик стиче вештине и овладава знањима о културним вредностима телесног вежбања. Стечена знања примењује у свакодневном животу, специфично-професионалним и ванредним животним ситуацијама. Разуме потребу редовног бављења физичком активношћу и континуираног развоја физичких способности и активно ради на њиховом унапређивању. Вежбајући унапређује здравље, здравље околине и квалитет живота. Путем различитих видова физичке активности исказује лични идентитет, креативност, емоције, комуницира, неутралише или смањује на најмању меру негативне утицаје савременог живота. Кроз предмет физичко васпитање развијају се: толеранција, хумани односи одговорност, поштовање правила, квалитетна међусобна комуникација, еколошки однос према природном окружењу, и способност за учешће у спортско-рекреативним и спортским активностима током целог живота.

Основни ниво

Достигне и одржава оптималан ниво физичких способности. Ученик је оспособљен да води бригу о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје и разуме законитости утицаја физичког вежбања на антрополошки статус. Спроводи физичко вежбање уз безбедносне, здравственохигијенске и организационо-техничке мере. Супротставља се свим облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним активностима.

Средњи ниво

Бира спортско-рекреативну активност у циљу одржавања и унапређивања физичких способности и здравља, у складу са сопственим потребама и интересовањима. У вежбању сарађује и помаже другима поштујући индивидуалне разлике. Редовно вежба у слободно време.

Напредни ниво

Самоиницијативно примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, уз поштовање индивидуалних разлика учесника у телесном вежбању. Преузима одговорност за сопствене изборе када је реч о животном стилу (физичка активност, исхрана, ризична понашања и др) и процењује дугорочне позитивне, односно негативне последице по здравље и квалитет живота појединца, породице и окружења.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

На основу стечених знања ученик користи разноврсне програме вежбања и користи изворе информација ради унапређивања здравља, моторичких способности и вештина. Исполжава позитиван став према физичком васпитању и спорту. Поштује правила и негује здраве међуљудске односе приликом реализовања физичке/спортске активности. Промовише улогу физичког васпитања и спорта у унапређивању здравља и превентивно деловање на настајање болести и социо-патолошких појава. Ученик је стекао знања о могућности коришћења превентивног вежбања ради отклањања негативних утицаја будуће професије.

Основни ниво

Ученик зна функцију једноставних вежби и програма развоја моторичких способности; зна основну технику и тактику спортских грана; понаша се дисциплиновано поштујући мере безбедности у вежбању; зна да упореди вредности почетних и финалних резултата мерења моторичких способности у односу на референтне вредности за свој узраст и пол. У процесу вежбања сарађује са другима и помаже им уз поштовање индивидуалних разлика.

Средњи ниво

Ученик је у стању да самостално састави и примени програме вежбања препознавајући везу са здрављем и психо-физичким развојем; зна сложеније техничко-тактичке елементе спортске гране; примењује правилне поступке у случају незгоде током вежбања; вреднује и цени допринос физичке активности здрављу и квалитету живота. Учествује у различитим спортским такмичењима и спортско-рекреативним активностима у школи и, у складу са интересовањима помаже у њиховом планирању и реализацији.

Напредни ниво

Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније програме вежбања; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социо-патолошких појава; редовно се бави спортским и спортско-рекреативним активностима у слободно време, и у складу са интересовањима учествује и помаже на школским такмичењима и другим манифестацијама. Користи физичку активност ради веће ефикасности учења и елиминисања штетних професионалних утицаја.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: Сврнисходно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; планира и примењује усвојене моторичке вештине у свакодневном животу; игра један народни и један друштвени плес; примењује и поштује основе принципе вежбаоног процеса и правила тимских и спортских игара; одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; навија фер ; разликује различите типове физичке активности; примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама; препозна ниво оптерећења током вежбања; уочи грешаке у извођењу покрета и кретања; учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима и/или спортско - рекреативним манифестацијама за које се школа определи; помаже организацији школских спортских манифестација ; користи могућности за свакодневну физичку активност у окружењу и редовно вежба у складу са својим потребама; примени принципе здраве исхране; примењује правила безбедности у различитим физичким активностима у школи и ван школе; у групним активностима ради на остваривању заједничких циљева; решава конфликте на социјално прихватљив начин; при вежбању и кретању уочи и негује естетске вредности</p>	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Кондициона припрема ученика: вежбе за развој снаге; вежбе за развој покретљивости; вежбе за развој издржљивости; вежбе за развој брзине; вежбе за развој координације.</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора.</p>
	<p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика Усавршавање технике трчања на кратким стазама. Усавршавање технике трчања на средњим стазама. Усавршавање технике скок удаљ. Усавршавање технике скок увис.</p>	<p>Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.</p>
	<p>Спортска Гимнастика Вежбе на тлу Основни садржаји Провера савладаности елемената гимнастике из основне школе. Вага претклоном и заножњем и спојено, одразом једне ноге колут напред. Став на шакама, издржај, колут напред. Два повезана премета странце удесно (улево). Греда За ученице: Основни садржаји Вежба на ниској греди од елемената предвиђених у основној школи. Висока греда ходање са различитим гимнастичким елементима. Проширени садржаји Састав на греди. Коњ са хваталкама За ученике: Проширени садржај Премах одножно десном напред, замах улево, замах удесно, замах улево и спојено премах левом напред, премах десном назад, замах улево, замах удесно и спојено премахом десне; саскок са окретом за 90° улево до става на тлу, леви бок према коњу.</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора.</p>
	<p>Физичка активност по избору Понављање и утврђивање раније обучаваних елемената технике. Проширивање и продубљавање техничко-тактичких способности ученика.</p>	<p>Метод појединачних покушаја ученика. Групни рад и рад у</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>; коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања; поштује здравственохигијенска и еколошка правила у вежбању; редовно контролише своје здравље; повезује штетан утицај које психоактивне супстанце имају на здравље.</p>	<p>Учествовање на такмичењима на нивоу одељења.</p>	<p>паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.</p>
	<p>Плес и ритмима Основни садржаји Народно коло „Моравац”. Енглески валцер. Проширени садржаји Народна кола и плесови по избору. Ритмички елементи и вежбе по избору.</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни рад и индивидуални рад у зависности од потреба ученика као индивидуе</p>
	<p>Полигони Кобиновани полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни и индивидуални рад с посебним освртом на усавршавање моторичких способности.</p>
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко образовање Основна правила и принципи вежбања: загревање, разгибавање, дисање, дозирање вежбања, смиривање организма. Основне моторичке способности. Правила спортских игара и дисциплина. Безбедност у вежбању. Здравствена култура Појам здравља. Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља и превенције болести. Болести које настају услед неправилног одржавања личне хигијене и нередовне физичке активности. Значај редовних лекарских прегледа. Уравнотежена и здрава исхрана. Психоактивне супстанце и недозвољена средства.</p>	<p>Дијалогско-монолошки метод рада</p>

II РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</p> <p>правилно примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; упореди и анализира резултате тестирања са вредностима за свој узраст; сагледа сопствени моторички статус и уз помоћ наставника примени вежбања у циљу његовог побољшања; примењује усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама; игра један народни и један друштвени плес; примењује и поштује основе принципе вежбаоног процеса. уз помоћ наставника примњује основне методе за развој моторичких способности; одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; препозна и реши конфликтну ситуацију; - примењује одговарајуће вежбе у складу са сопственим могућностима и потребама; уз помоћ наставника коригује грешке у извођењу покрета и кретања; учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима; помаже у организацији школских спортских манифестација; користи могућности за свакодневну физичку активност и редовно вежба; повеже принципе здраве исхране и вежбање; примењује правила безбедности у различитим физичким активностима;</p>	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика. Примена националне батерије тестова Кондициона припрема ученика</p> <hr/> <p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p> <p>Атлетика Усавршавање технике атлетских дисциплина трчања, скокова удаљ и увис и бацања Четворобој</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора</p> <hr/> <p>Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>решава конфликте на социјално прихватљив начин; коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања; редовно контролише своје здравље; разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље; повеже штетан утицај које енергетски напитци, психоактивне супстанце и недеозвољена средства имају на здравље.</p>	<p>Спортска гимнастика Основни садржаји Вежбе на тлу Вежбе у упору Вежбе у вису Греда Гимнастички полигон Проширени садржаји Вежбе на тлу – сложенији састав Висока греда Вежбе у упору – сложенији састав Вежбе у вису – сложенији састав</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора.</p>
	<p>Спортске игре Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал Проширивање и продубљавање техничкотактичких способности ученика.</p> <p>Активности по избору Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон и др.</p>	<p>Метод појединачних пкушаја ученика. Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања</p>
	<p>Плес и ритмика</p> <p>Народн коло „Моравац“ Бечки валцер Народне игре и Плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору. Ритмички елементи и састави</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни рад и индивидуални рад у зависности од потреба ученика као индивидуе</p>
	<p>Полигони</p> <p>Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима.</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни и индивидуални рад с посебним освртом на усавршавање моторичких способности.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
	<p>Физичка и здравствена култура</p> <p>Физичко образовање Правила и принципи вежбања Основни методи разовја моторичких способности (снага, брзина, издржљивост, покретљивост). Тактика игре Безбедност у вежбању. Улога физичке оспособљености и моторичких зања у ванредним ситуацијама. Примена информационих технологија у физичкој активности.</p> <p>Здравствена култура. Физичко вежбање у функцији унапређивања здравља, репродуктивног здравља и превенције болести. Недовољна физичка активност као један од ризика у настанку болести. Значај редовних лекарских прегледа и физичка активност Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и дијететских производа. Ризици од конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средства.</p>	Дијалогско-монологски метод рада

III РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика.
бира и примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;	Тестирање ученика	Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора
анализира и упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст;	Кондициона припрема ученика (снага, брзина, издржљивост, гипкост, координација)	
сагледа сопствене моторичке и функционалне и примени вежбања у циљу њиховог побољшања;	Израда програма вежбања унапређивања моторичких способности	
сврсисходно примени усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама;	Атлетика	Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.
игра народни и друштвени плес;	Усавршавање технике атлетских дисциплина – трчања, скокова удаљ и увис и Четворобој	
примени основне принципе тренажног процеса и основне методе унапређивања моторичких способности;	Спортска гимнастика	Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика.
одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;	Основни садржаји Вежбе на тлу Вежбе у упору Вежбе у вису	Групни и

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>решава конфликтне ситуације; примени одговарајуће вежбе у складу са могућностима и потребама; самостално коригује грешке у извођењу покрета и кретања; учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима; помаже и учествује у организацији школских спортских манифестација</p> <p>користи могућности за свакодневну физичку активност; усклади исхрану са вежбањем; примењује правила безбедности у различитим физичким активностима и преноси их друге учеснике у вежбању; коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања; редовно контролише своје здравље; разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље и примењује мере предострожности код себе и других; не конзумира енергетске напитке, психоактивне и фармаколошке супстанце и друга недозвољена средства која имају штетан утицај на организам.</p>	<p>Греда Гимнастички полигон Проширени садржаји Вежбе на тлу – сложенији састав Висока греда Вежбе у упору – сложенији састав Вежбе у вису – сложенији састав</p>	<p>индивидуални рад уз асистенцију професора.</p>
	<p>Спортске игре и активности по избору Спортске игре Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал Проширивање и продубљавање техничко-тактичких способности ученика.</p> <p>Активности по избору Аеробик и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон, оријентиринг, борења и др.</p>	<p>Метод појединачних пкушаја ученика. Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.</p>
	<p>Плес и ритмика Народн коло „Ужичко коло” Бечки валцер – усавршавање „Rock n roll” Народне игре и плес из средине у којој се школа налази Народна кола и плесови по избору Ритмички елементи и састави</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни рад и индивидуални рад у зависности од потреба ученика као индивидуе</p>
	<p>Полигони Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни и индивидуални рад с посебним освртом на усавршавање моторичких способности.</p>
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Физичко образовање</p>	<p>Дијалошко-монолошки</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
	<p>Основни принципи тренинга Фитнес програми Тактика спортских игара Безбедност у вежбању Улога физичке оспособљености и моторичких знања у ванредним ситуацијама Могуће конфликтне ситуације у спорту и рекреацији Значај физичке оспособљености за рад и одбрану Примена информационих технологија у циљу продубљивање знања из спорта и рекреације Здравствена култура Физичко вежбање, здравље, репродуктивно здравље и превенција болести Хипокинезија и њене последице Редовни лекарски прегледи као мера смањења ризика у вежбању и тренингу Исхрана и вежбање – последице неадекватних дијета и употреба дијететских производа Правилна употреба додатака исхрани Ризици и последице конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава</p>	метод рада

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 66 часова годишње)

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: бира и примењује вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; анализира и упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст; сагледа сопствене моторичке и функционалне и примени вежбања у циљу њиховог побољшања;	<p>ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Тестирање ученика Кондициона припрема ученика (снага, брзина, издржљивост, гипкост, координација) Примена природних и изведених облика кретања у функцији развоја физичких способности</p> <p>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних покушаја ученика. Групни и индивидуални рад</p> <p>Метод демонстрације</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
<p>сврсисходно примени усвојене моторичке вештине у различитим животним ситуацијама;</p> <p>игра народне и друштвене плесове;</p> <p>примени основне принципе тренажног процеса и основне методе унапређивања моторичких способности;</p> <p>изради индивидуални програм вежбања;</p> <p>одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;</p> <p>решава конфликтне ситуације;</p> <p>примени одговарајуће вежбе у складу са могућностима и потребама;</p> <p>учествује на одељењском, разредном и другим такмичењима;</p> <p>помаже и учествује у организацији школских спортских манифестација;</p> <p>користи могућности за свакодневну физичку активност;</p> <p>усклади исхрану са вежбањем;</p> <p>примењује правила безбедности у различитим физичким активностима и преноси их друге учеснике у вежбању;</p> <p>коригује последице дуготрајне седентарне активности, положаје, покрете и кретања који имају негативан утицај на здравље применом физичког вежбања;</p> <p>сагледа узроке и последице девијантог понашања на спортским приредбама;</p> <p>редовно контролише своје здравље;</p> <p>разликује позитиван и негативан утицај вежбања за репродуктивно здравље и примењује мере предострожности код себе и других;</p> <p>одупре изазовима конзумирања енергетских напитака, психоактивних и фармаколошких супстанци и других недозвољених средстава.</p> <p>адекватно реагује при пружању прве помоћи себи или другом лицу.</p>	<p>Атлетика</p> <p>Усавршавање технике атлетских дисциплина , трчања, скокова удаљ и увис и бацања</p> <p>Атлетско одељенско такмичење</p>	<p>и практичног вежбања. Групни рад и индивидуални рад</p>
	<p>Спортска гимнастика</p> <p>Основни садржаји</p> <p>Вежбе на тлу</p> <p>Гимнастички полигон</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Вежбе на справама и тлу</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни и индивидуални рад уз асистенцију професора.</p>
	<p>Спортске игре и активности по избору</p> <p>Спортске игре</p> <p>Рукомет, кошарка, одбојка, фудсал – игра</p> <p>Активности по избору</p> <p>Аеробик, пилатес и други фитнес програми, стони тенис, бадминтон, оријентиринг, борења и др.</p>	<p>Метод појединачних пкушаја ученика. Групни рад и рад у паровима и метода демонстрације и практичног вежбања.</p>
	<p>Плес и ритмика</p> <p>Припрема за матурски плес</p> <p>Ритмички елементи и састави</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни рад и индивидуални рад у зависности од потреба ученика као индивидуе</p>
<p>Полигони</p> <p>Комбиновани полигон у складу са савладаним моторичким садржајима</p>	<p>Метод демонстрације и појединачних пкушаја ученика. Групни и индивидуални рад с посебним освртом на усавршавање моторичких</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Теме/области/садржаји	Методика рада
	<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p>Физичко образовање Основни принципи тренинга и израда индивидуалних програма вежбања Фитнес програми Безбедност у вежбању Значај физичке оспособљености и моторичких знања за сналажење у ванредним ситуацијама Социолошки аспекти навијања у спорту Значај физичке оспособљености за рад, одбрану и послове у физичком васпитању, рекреацији и спорту Примена информационах технологија у физичком вежбању, спорту и рекреацији Здравствена култура Здравље, репродуктивно здравље, превенција болести и физичко вежбање Хипокинезија и њене последице на здравље, Редовни лекарски прегледи као мера смањења ризика у вежбању и тренингу, Последице неадекватних дијета и употреба дијететских производа, Правилна употреба додатака исхрани, Последице конзумирања енергетских напитака, психоактивних супстанци и недозвољених средстава, Основе прве помоћи.</p>	<p>способности.</p> <p>Дијалошко-монологски метод рада</p>

4.1.12. ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења је да ученик, изучавајући различите друштвене појаве и процесе, постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ИСХОДИ На крају разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ	САДРЖАЈИ
<p>учествује у доношењу правила понашања у групи и поштује их; препозна појаве које угрожавају безбедност младих; повезује угрожавање права младих са угрожавањем њихове безбедности; процени када му треба помоћ јер му је угрожена безбедност и зна коме да се обрати; понаша се на начин којим се не угрожавају ни сопствена ни туђа безбедност; предлаже активности које доприносе повећању безбедности младих;</p>	БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ	<p>Увод у програм. Безбедоносне претње, ризици, изазови за младе. Последице угрожене безбедности младих. Да ли је наше друштво безбедно? Како млади могу да се заштите од небезбедних ситуација? Породица као безбедно или небезбедно место за младе. Школа као безбедно или небезбедно место за младе. Друштвене мреже као безбедан или небезбедан простор за младе. Која се права младих угрожавају у ситуацијама које нису безбедне? Безбедност младих некада и сад. Има ли разлике? Какав је утицај медија на безбедност младих? Ко је одговоран за безбедност младих?</p>
<p>критички разматра утицај медија на безбедност младих; објасни на примеру процесе глобализације; критички разматра предности и недостатке глобализације; повезује процесе глобализације са степеном остварености људских права; објасни на примеру улогу међународних организација у процесу глобализације; критички разматра утицај медија у процесу глобализације; наведе основне захтеве антиглобалистичких покрета.</p>	ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	<p>Шта је глобализација? Које су њене вредности? У којим све областима живота се одвијају процеси глобализације. Предности и недостаци глобализације. Како мале државе као што је наша, могу сачувати идентитет у глобалном друштву? Економска фокусираност глобализације на супрот социјалним и политичким правима. Међузависност глобализације и остварености људских права. Глобализација и проблем концентрације новца и моћи код малог броја људи. Улога медија у процесу глобализације. Да ли је могућа глобализација без медија? Глобализација и потрошачко друштво. Најпознатији светски брендови и њихове поруке младима. Каква је улога међународних организација у процесу глобализације (УН, ЕУ, Савет Европе, УНИЦЕФ, УНЕСКО, СТО, ММФ, Светска банка)? Култура, спорт, уметност и процес глобализације. Који су аргументи антиглобалистичког покрета и за шта се он залаже?</p>

II РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ/САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – Компетенција за целоживотно учење; – Сарадња; – Решавање проблема; – Одговорно учешће у демократском друштву; – Рад са подацима и информацијама; – Дигитална компетенција; – Комуникација; – Одговоран однос према околини; – Одговоран однос према здрављу; – Предузимљивост и оријентација ка предузетништву. 	<p>– испољава у свом понашању толеранцију према различитости;</p> <p>– доведе у везу личне особине као димензије различитости и дискриминацију;</p> <p>– превиђа последице одрастања деце миграната у условима одвојености од породице, дома, отаџбине;</p> <p>– наведе облике дискриминације;</p> <p>– разликује ситуације укључености наспрам искључености у друштвени живот заједнице;</p> <p>– аргументује значај супротстављања различитим врстама стереотипа и предрасуда;</p> <p>– разликује интеркултуралност од мултикултуралности;</p> <p>– аргументовано дискутује о родној равноправности и родно заснованом насиљу у свету и Србији;</p> <p>– наведе неколико невладиних организација које се баве питањима заштите људских права и циљеве њихових активности;</p> <p>– наведе најзначајније институције и документа у Србији и Европској унији које се баве заштитом равноправности;</p> <p>– доводи у везу слободу медија и развој демократије;</p> <p>– препознаје примере говора мржње у медијима;</p> <p>– критички разматра питање цензуре и сензационализма у медијима, границе између права на информисање и права на заштиту приватности;</p> <p>– наведе принципе новинарске етике;</p> <p>– критички се односи према комерцијалним програмима у медијима;</p> <p>– препозна примере манипулације информацијама у медијима;</p> <p>– предвиђа у ком правцу ће се медији у будућности развијати.</p>	<p>СВИ РАЗЛИЧИТИ, А СВИ РАВНОПРАВНИ Лични и друштвени идентитет. Социјална дистанца Осетљиве друштвене групе. Искљученост наспрам укључености у друштво. Дискриминација. Родно засновано насиље. Борба жена за равноправност. Повереник за заштиту равноправности. Стереотипи, аутостереотипи, хетеростереотипи, предрасуде, стигматизације, сегрегација. Еџизам. Особе другачије сексуалне оријентације и њихова права. Особе са инвалидитетом. Националне мањине. Интеркултуралност и мултикултуралност. Невладине организације. МЕДИЈИ ЗА ГРАЂАНЕ И ГРАЂАНИ ЗА МЕДИЈЕ Слобода и одговорност медија. Професионална етика новинара. Говор мржње у медијима. Цензура медија. Стереотипи у медијима. Информације од јавног значаја. РТС медијски јавни сервис Србије. Он лајн медији. Заступљеност осетљивих друштвених група у медијима. Истраживачко новинарство. Сензационализам у медијима. Комерцијални програми у медијима. Будућност медија.</p>

III РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ/САДРЖАЈИ
<p>Компетенција за целоживотно учење; Сарадња; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – наведе карактеристике људских права; – критички разматра механизме надзора поштовања људских права и санкционисања њиховог кршења; – опише контекст и начин борбе неког од истакнутих бораца за људска права у прошлости или садашњости; – образложи значај учешћа грађана на изборима и референдумима; – наведе пример успешне грађанске иницијативе и показује спремност да учествује у таквим активностима; – на изабраном примеру грађанске непослушности опише контекст настанка и последице до којих је довела; – изрази позитиван став према грађанској солидарности и волонтеризму; – препозна појаве корупције и наведе начине њеног сузбијања; – наведе показатеље недостатка културе људских права; – доведе у везу угрожавање мира са људским правима; – наведе примере кршења хуманитарног права у прошлости и садашњости; – критички разматра економске политике са становишта наоружања и претњи миру; – образложи значај антиратног грађанског активизма и наведе пример; – наведе примере насилног екстремизма и начине на који се регрутују деца и млади; – критички разматра проблем насиља у спорту и изражава негативан став према њему; – наведе показатеље светског мира и државе најнижег и највишег индекса; – критички процењује изазове и претње миру у будућности; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима и комуницира на конструктиван начин; – у сарадњи са другим ученицима учествује у дизајнирању и спровођењу истраживања и пројекта; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање и пројекат, користећи ИКТ и друге ресурсе на безбедан начин; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима; – процени сопствени допринос и других чланова у раду групе. 	<p>ЉУДСКА ПРАВА, ГРАЂАНИ И ДЕМОКРАТИЈА</p> <p>Карактеристике људских права. Развој људских права. Међународни механизми надзора поштовања људских права и санкционисања њиховог кршења. Мogućности и начини учешћа грађана у демократском друштву. Грађанска солидарност и волонтеризам. Корупција и демократија. Култура људских права.</p> <p>МИР И ПРЕТЊЕ МИРУ</p> <p>Мир као људско право. Међународно хуманитарно право. Економске политике наоружавања. Антиратни грађански активизам. Насилни екстремизам. Насиље у спорту. Индекс светског мира. Изазови и претње миру – поглед у будућност.</p>

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часова годишње)

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају разреда ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ/САДРЖАЈИ
<p>Компетенција за целоживотно учење; Сарадња; Решавање проблема; Одговорно учешће у демократском друштву; Рад са подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација према предузетништву.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – доведе у везу сиромаштво и друштвену неједнакост са степеном остварености људских права; – критички разматра проблеме незапослености и економске миграције; – препозна примере мобинга и наведе коме се треба обратити за помоћ; – образложи значај удруживања радника и борбе за њихова права; – идентификује примере дискриминације и експлоатације у области рада; – аргументовано дискутује о проблемима доступности хране, пијаће воде, образовања и здравствене заштите у савременом свету; – изрази позитиван став према афирмативним мерама у образовању осетљивих група и образложи њихов значај за социјални и економски развој друштва; – идентификује вредности на којима почива право на живот у здравој животној средини; – образложи значај Програма одрживог развоја до 2030. године; – аргументовано дискутује о одговорности различитих друштвених актера за еколошке проблеме настале услед људске активности; – примерима илуструје успешне акције удружења која се баве очувањем животне средине и добробити животиња у свету и нашој земљи; – разликује релевантне и поуздане информације од манипулације информацијама о еколошким проблемима; – рационално користи природне и енергетске ресурсе; – предлаже активности којима се може постићи здравија животна средина и бољи квалитет живота људи, животиња и биљака; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – у сарадњи са другим ученицима учествује у дизајнирању и спровођењу истраживања и пројекта; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање и пројекат користећи ИКТ и друге ресурсе на безбедан начин; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима; – процени сопствени допринос и других чланова у раду групе. 	<p>ЕКОНОМСКА И СОЦИЈАЛНА ПРАВА</p> <p>Економска и социјална права као елемент достојанственог живота. Сиромаштво и друштвена неједнакост. Право на рад. Дискриминација у области рада. Експлоатација деце у свету рада. Концепт државе благостања. Доступност хране, пијаће воде, образовања и здравствене заштите. Образовање и економски развој и животни стандард.</p> <p>ПРАВО НА ЗДРАВУ ЖИВОТНУ СРЕДИНУ</p> <p>Вредности на којима почива право на живот у здравој животној средини. Програм одрживог развоја до 2030. године. Одрживи развој у законодавству и пракси наше земље. Одговорност за еколошке проблеме настале услед људске активности. Учешће грађана у активностима за очување животне средине и добробити животиња.</p>

4.1.13. ВЕРСКА НАСТАВА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ:

Ученици треба да спознају да је хришћанство живот у литургијској заједници и живот за литургијску заједницу;

уче да је личност кључни појам у разумевању хришћанског учења о Богу и човеку;

науче да је Бог личност и да се само у заједници личности открива;

уче да је подвиг неопходно средство за остварење личне заједнице с Богом у Христу у којој ће Бог бити извор нашег вечног постојања и личног идентитета;

уче разлике између црквеног и световног сликарства.

Такође, ученици треба да науче да правилно дефинишу појмове: личност, слобода, љубав - на основу православно гучења о Светој Тројици;

уче да је човек као икона Божија личност и да је он једино биће које је у личним односима, односима слободе, љубави према другом бићу, способно да уочи ограниченост природе и њену угроженост од небића;

запазе да је Литургија икона начина Божијег постојања.

Потребно је ученицима помоћи да уче да историју ствара човек као слободно биће са једним конкретним циљем;

испитујући историјске догађаје проникну у њихов крајњи смисао;

уче да се у делима људи огледа тежња за личним и бесмртним животом;

науче да оцењују историјске догађаје на основу тога колико они дају правилан одговор на проблем превазилажења смрти у природи и слободног постојања човека као личности;

упореде Литургију и литургијски начин постојања света са истином која подразумева превазилажење смрти и постојање човека као личности, као апсолутног непоновљивог бића;

уче да православна уметност приказује свет не онаквим какав је сада, смртан и пролазан, већ какав ће бити у будућем Царству;

стекну свест о томе да Црква није од овога света, али да је у свету и да постоји ради спасења света.

Предмет Верска настава остварује се као изборни програм у средњој школи од првог до четвртог разреда.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
I - УВОД 1. Уводни час. 2. Понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи	<ul style="list-style-type: none"> •Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом иначином реализације наставе Православног катихизиса; •Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.
II – БОГ ОТКРИВЕЊА 3. Творевина сведочи о Творцу 4. Човек – боготражитељ 5. Откривење – позив у заједницу	<ul style="list-style-type: none"> •Пружити ученицима основ разумевање да је творевина дело љубави Божје, да носи стваралачки печат Божји, да нијеслучајно настала, нити је самобитна; •Пружити ученицима основ за разумевање да је Бог Личност; •Упознати ученике да је човек богочежњиво биће и да се Бог открива човеку ради заједнице са њим;

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
6. Бог Откривења – Света Троица (библијска сведочанства) 7. Из молитвеног богословља Цркве (систематизација теме)	<ul style="list-style-type: none"> •Пружити ученицима знање о библијским,светоотачким и богослужбеним сведочанствима да је Бог Света Троица; •Омогућити ученицима да стекну основ за разумевање поступности Откривења Божјег, као и то да се Његово Откривење и данас дешава, учава, препознаје и доживљава у Цркви.
III - ВЕРА, ЗНАЊЕ И БОГОПОЗНАЊЕ 8. Вера и поверење 9. Вера у Старом и Новом Завету 10. Бог се познаје љубављу 11. Вера и живот („Вера без дела је мртва...“) 12. Из молитвеног богословља Цркве (систематизација теме)	<ul style="list-style-type: none"> •Оспособити ученика за разликовање знања које се односи на предмете и познања личности; •Указати ученицима да су вера и поверење предуслови сваког знања; •Упознати ученике са примерима вере и поверења у Бога библијских личности; •Оспособити ученике за разумевање да је богопознање у православном искуству плод личне, слободне заједнице човека с Богом; •Пружити ученицима основ за разумевање да се богопознање као лични доживљај Христа у Цркви разликује од „знања о Богу“.
IV ХРИШЋАНИН – ЧОВЕК ЦРКВЕ 13. Човек и заједница 14. Црква као литургијска заједница (моја парохија) 15. Света Литургија – пуноћа заједнице са Богом 16. Хришћанин – човек Цркве (систематизација теме)	<ul style="list-style-type: none"> •Разговарати са ученицима о човековој потреби да припада заједници и како се припадност остварује; •Оспособити ученике за правилно схватање појма Цркве као благодатне заједнице Бога и верних која се остварује у светој Литургији; •Указати ученицима да не постоје хришћани мимо Цркве; •Пружити ученицима основ за разумевање да је света Литургија извор спасења јер се у њој остварује пуноћа заједнице са Богом.
V СВЕТО ПИСМО - КЊИГА ЦРКВЕ 17. Настанак и подела Светог Писма 18. Канон и богонадахнутост Светог Писма 19. Црква као место тумачења и доживљаја Светог Писма и Светог Предања 20. Свето Писмо – књига Цркве 21. Утицај Светог Писма на културу и цивилизацију	<ul style="list-style-type: none"> •Упознати ученике са настанком и поделом Светог Писма; •Предочити ученицима да је Свето Писмо богонаднута књига; •Упознати ученике да је Свето Писмо књига богослужбене заједнице (Старог и Новог Израилја); •Омогућити ученицима да појме континуитет Божјег Откривења у Старом и Новом Завету; •Указати ученицима да је за правилно тумачење Светог Писма неопходна наукоурењеност у животу Цркве.
VI ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ 22. Црквено Предање и народна предања 23. „Све ми је дозвољено, али ми није све на корист...“ 24. Из живота светих 25. Знамените личности и хришћанство 26. Смисао (и бесмисао) живота	<ul style="list-style-type: none"> •Пружити знање ученицима да је подвиг неопходно средство за остварење личне заједнице с Богом у Христу, у којој ће Бог бити извор нашег вечног постојања и личног идентитета; •Оспособити ученика за разликовање народног и црквеног Предања и правилно доживљавање православног етоса који извире из литургијског начина постојања људи и природе; •Развијање свести ученика о неопходности одговорног живота у заједници и ослобађања од егоцентризма; •Упознати ученике да је светост достижна и данас, те да није привилегија прошлости; •Омогућити разумевање ученицима да је човек биће смисла; •Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.

II РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
I УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у првом разреду средње школе	<ul style="list-style-type: none"> •Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса; •Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.
II СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА 2. Стварање света 3. Стварање човека по икони и подобју Божјем 4. Творевина и човеково место у њој 5. Свет је створен са циљем да постане Црква 6. Представе стварања света и човека у православној иконографији	<ul style="list-style-type: none"> •Омогућити ученицима да стекну неопходно знање да узрок постојања света јесте личностни Бог Који слободно из љубави ствара свет; •Развијање свести код ученика о стварању човека по „икони и подобју Божјем“, односно као слободне личности способне за љубав према другом бићу; •Оспособити ученике за разумевање да је свет и све што је у њему створено за вечност, да буде причасник вечног Божјег живота; •Предочити ученицима чињеницу да је човек од Бога призван да управља целим светом и да га приноси Богу, те да се у тој заједници обоји и човек и свет.
III ПРАРОДИТЕЉСКИ ГРЕХ 7. Библијска повед о прародитељском греху 8. Прародитељски грех као промашај циља стварања 9. Светоотачко тумачење прародитељског греха 10. Јединство човека са Богом – једини начин да се превазиђе смрт 11. Човекова злоупотреба творевине 12. Прародитељски грех у светлости богослужбених текстова	<ul style="list-style-type: none"> •Пружити ученицима основ за разумевање прародитељског греха на основу библијског сведочанства, тумачења Светих Отаца и учења Цркве; •Ученицима предочити да се човеков промашај (грех) састоји у одвајању човека и света од Бога; •Пружити ученицима основ за разумевање да спасење као превазилажење смрти и задобијање вечног живота, јесте повратак у заједницу с Богом.
IV СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД АДАМА ДО ИЗРАИЉА) 13. Каин и Авел 14. Ноје и барка, као праслике Христа и Цркве 15. Црква и Вавилонска кула 16. Авраамов завет са Богом и наговештај Цркве Христове 17. Жртвовање Исака као праслика жртве Христове 18. Јаков постаје Израил	<ul style="list-style-type: none"> •Омогућити ученицима разумевање да се Стари Завет у главним цртама, периодима, личностима и догађајима може посматрати као праслика и најава новозаветних догађаја; •Омогућити ученицима да стекну знање о историјском току остварења Божјег плана о свету; •Пружити ученицима основ за разумевање да се личности Исуса Христа испуњава оно што је открито и речено у Старом Завету; •Предочити ученицима у чему се састоји разлика између Цркве као богочовечанске заједнице и других облика људских заједница; •Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји.
V СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА (ОД МОЈСИЈА ДО ХРИСТА) 19. Откривење Бога Мојсију 20. Пасха 21. Месија циљ старозаветних ишчекивања	<ul style="list-style-type: none"> •Пружити ученицима основ за разумевање да је целокупан садржај старозаветне месијанске мисли остварен тек у Новом Завету у личности Господа Исуса Христа; •Предочити ученицима да се у старозаветној историји назире личност Месије Који сабира и избавља народ Божји; •Упознати ученике са значајем старозаветног празновања Пасхе као праслике молитвеног сећања на Христово Страдање, Васкрсење и Други долазак;

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
22. Давид и Соломон 23. Испуњење старозаветних пророштава у Исусу Христу 24. Праслике Свете Тројице, Исуса Христа и Цркве у Старом Завету (систематизација теме)	• Омогућити ученицима разумевање да се деловањем пророка Божјих увек изграђује Црква.
VI СТАРОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 25. Мудросна књижевност – одабрани одељци 26. Одабрани одељци из Псалама Давидових 27. Старозаветни списи у богослужењу Цркве	• Омогућити ученицима доживљај старозаветне побожности; • Подстицати ученике на промишљање о незаменљивости и вредности сопствене личности; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.

III РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
I УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	• Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом иначином реализације наставе Православног катихизиса; • Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.
II ХРИСТОСИСТИНИТИ БОГ И ИСТИНИТИ ЧОВЕК 2. Господ Исус Христос: Нови Адам, Месија и Емануил 3. Исус Христос – Оваплоћени Логос Божји 4. Христос истинити Бог и истинити човек 5. Теологија иконе (систематизација теме)	• Ученицима пружити основ за разумевање значаја Христове личности и Његовог живота за наше спасење; • Протумачити ученицима Христова имена: Нови Адам, Месија и Емануил; • Протумачити ученицима пролог Јеванђеља по Јовану; • Ученицима пружити основ за разумевање да је Христос потпуни Бог и потпуни човек; • Упознати ученике са теологијом иконе – да се на иконама пројављује историјска и есхатолошка димензија.
III ПРИБЛИЖИЛО СЕ ЦАРСТВО БОЖЈЕ... 6. Почетак Христове проповеди 7. Блаженства 8. Беседа на гори 9. Параболе о Царству Божјем 10. Царство Божје – циљ Христове проповеди (систематизација теме)	• Пружити ученицима основ за разумевање да Христос доноси Царство Божје у свет; • Посматрати Христово учење о Блаженствима у савременом контексту; • Предочити ученицима Христово учење о Царству Божјем; • Христова проповед има универзални карактер.
IV ГДЕ ЈЕ ХРИСТОС ТУ ЈЕ И ЦАРСТВО БОЖЈЕ 11. Где је Христос ту је и Царство Божје 12. Преображење Христово и објава Његовог страдања 13. Лазарево Васкрсење и Улазак Христов у Јерусалим 14. Тајна Вечера слика Царства Божјег 15. Христос Нова Пасха	• Упознати ученике да Христос у својој личности обједињује Царску, Првосвештеничку и Пророчку службу; • Протумачити ученицима догађај и тропар Преображења у светлости исихастичког искуства Цркве; • Подстаћи ученике на размишљање да је Христова смрт на Крсту крајњи израз љубави Бога према човеку; • Упознати ученике са есхатолошком димензијом свете Литургије; • Ученицима указати да је Христовим Вазнесењем Христос прослављен као Господ и да је у Њему прослављена људска природа; • Ученицима пружити основ за разумевање да је и после свог Вазнесења Христос са нама у све дане до свршетка

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
16.Вазнесење и Други Долазак Христов 17.Свети Дух Утешитељ – Дух заједнице и Цар Небески (систематизација теме)	века; •Протумачити ученицима неколико новозаветних пневматолошких одељака
V МОЈ ЖИВОТ У ХРИСТУ 18.Покајање и праштање 19.Труд и ревност 20.Вера и формализам у вери 21.Света Литургија – пројава Царства Небеског (систематизација теме)	•Подстицати ученике на хришћански однос према свету, себи и ближњима указивањем на примерХриста чији је живот испуњем безусловном љубављу према сваком човеку; Подстицати ученике да се свакодневно труде у подвигу делатне љубави према Богу и ближњима; •Упутити ученике да јеосновни смисаохришћанског етоса волети друге као што Христос воли нас; •Омогућити ученицима основ за разумевање да Христов Закон љубави није могуће испуњавати на формалан начин.
VI СВЕТОТАЈИНСКИ И ЖИВОТ ЦРКВЕ 22.Крштење и миропомазање 23.Покајање и исповест 24. Свештенство 25.Света Литургија –Светајна Цркве	•Омогућити ученицима да схвате да је наш живот у Цркви незамислив без учешћа у светим Тајнама; •Упознати ученике да човек Крштењем и Миропомазањем задобијаеклисиолошку ипостас (црквени идентитет); •Омогућити ученицима разумевање да су Исповести Покајање обновљењеблагодати Крштења; •Указати ученицима да је свештеничка служба продужетак Христовог служења којим је Он спасао свет; •Указати ученицима да се учешћем у светим Тајнама постаје део Тела Христовог; •Развијати свест ученика да је света Литургија Тајна Божјег присуства у свету и уласка у Царство Божје.
VII НОВОЗАВЕТНА РИЗНИЦА 26. Анафора светог Василија Великог 27.Литургијски контекст молитве Оче наш 28. «Ако једном од ових малих учинисте, мени учинисте...» 29. Христов однос према потребитима 30. Сви сте једно у Христу	•Пружити ученицима основ за разумевањецелокупног домостроја спасења на примеру анафоре Василија Великог; •Детаљно протумачити ученицима молитву Оченаш у контексту Литургије; •Пружити ученицима основ да повежу Христов однос према потребитима са харитативномделатношћу хришћанаданас; •Предочити ученицимакроз јеванђелске текстове да у прихватању Христове Тајне нема раздора међуљудима; •Установити обим иквалитет знања и разумевања стечених у току школске године из Православног катихизиса.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часова годишње)

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
I УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у трећем разреду средње школе	•Упознавање ученика садржајем предмета,планом и програмом, начином реализацијенаставе Православногкатихизиса; •Установити каква сузнања стекли и каквеставове усвојили ученици у претходномшколовању.
II ЗА ЖИВОТ СВЕТА 2. „Благословено Царство Оца и Сина и СветогаДуха...”	•Пружити ученицимаоснов за разумевање даЛитургија преображавасвет уносећи у његаесхатолошку реалност; •Упознати ученике са садржајем и структуром свете Литургије; •Предочити ученицима значај активног учешћа у светој Литургији;

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ
3. „Заблагодаримо Господу...”– узајамно даривање 4. „Због свега и за све...” 5. Трпеза Господња – конкретност заједничарења 6. „У миру изиђимо...”	• Нагласити ученицима дасу хришћани позвани да усвету сведоче етос свете Литургије.
III ИСТОРИЈА И ЕСХАТОЛОГИЈА У ЦРКВИ 7. Хришћанско схватање историје 8. Црква у прогону и слобода хришћана 9. Појава и развој монаштва 10. Јединство Цркве и сабори 11. Мисија светих Кирила и Методија 12. Светосавље – пут који води у Живот 13. Косовски завет – есхатолошко опредељење народа 14. Светитељи нашег рода – благо целог света 15. Исихазам 16. Есхатон као узрок постојања Цркве и историје (систематизација теме)	• Представити ученицима хришћанско схватање историје као процес који у есхатону задобија свој смисао и испуњење; • Упознати ученике са најважнијим догађајима из историје Цркве; • Упознати ученике са најзначајнијим елементима кирило-методијевскетрадиције • Нагласити ученицима да је Светосавље хришћански етос српског народа; • Упознати ученике да се опредељење за Царство Небеско изражава на реалан начин: сведочењем Христа и личним животом; • Упознати ученике са богатством исихастичке праксе и богословља.
IV ХРИШЋАНСТВО У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ 17. Егоизам 18. Проблеми биоетике 19. Хришћански поглед на болести 20. Питања личног, породичног и друштвеног морала 21. Хришћанство и изазови потрошачког друштва 22. Деликвенција и вршњачко насиље 23. Проблем теодицеје	• Омогућити ученицима да изграде хришћански став према савременом схватању слободе, љубави, заједнице...; • Пружити ученицима основ за разумевање да хришћанска теорија и пракса носе снагу којом би могло да се одговори на најважнија искушења савременог света и човека; • Оспособити ученика да богословски размишља о биоетичким проблемима на основу одабраних примера; • Упознати ученике са различитим богословским поимањима болести; • Кроз разговор о болестима зависности подстађи ученике да се одговорно суочавају са егзистенцијалним питањима; • Кроз дискусију о проблемима моралности у социолошким оквирима помоћи ученицима да изграде правилан етички став о томе; • Разговарати са ученицима о породичним вредностима и савременим изазовима; • Разговарати са ученицима о проблему човекоопредељености у потрошачком друштву; • Разговарати са ученицима о човекој тежњи да пребацује одговорност на Бога за зло у свету и дати објашњење са православног становишта;
V ТАЧНО ИЗЛОЖЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ 24. Тачно изложење православне вере	• Рекапитулирати и продубити знања ученика о основама православне вере; • Помоћи ученицима да изврше синтезу досадашњих знања и разумевања о основама православне вере; • Установити обим и квалитет знања и разумевања стечених у току циклуса школовања.

4.2. ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОГРАМИ ЗА СВЕ ОДСЕКЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

4.2.1. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Циљ учења је стицање знања о инструментима и развијање вештина у препознавању звучних карактеристика и солистичке и оркестарске употребе.

II РАЗРЕД - 35 часова годишње

Исходи	Област/тема	Садржаји
<p>Ученик ће да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – самостално напише аликвотни низ; – својим речима објасни разлике између природног и темперованог штимовања; – наброји главне одлике камертона; – наведе предности и мане приликом свирања у затвореном и/или отвореном простору; – разликује групе инструмената и њихове главне представнике; – опише основну грађу сваког инструмента, извођачке технике и заступљеност у литератури; – у слушном примеру препозна инструменте, односно ансамбле према звучним карактеристикама; – повеже развој инструмената са заступљеношћу у врстама оркестара у историјском контексту; – наведе могући распоред инструменталиста у симфонијском оркестру на сцени; – наведе инструментални поредак у оркестарској партитури; – користи предности дигитализације у слушању и анализирању музике. 	АКУСТИЧКЕ ОСОБИНЕ ЗВУКА	<p>Аликвотни низ.</p> <p>Главне одлике, сличности и разлике природног и темперованог штимовања инструмената.</p> <p>Камертон.</p> <p>Понашање звука и могући утицаји на звук приликом свирања у затвореном и отвореном простору.</p>
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Подела музичких инструмената:</p> <ul style="list-style-type: none"> – жичани (кордофони), – дувачки (аерофони), – ударалке (идиофони и мембранофони): са одређеном висином, са неодређеном висином, – електронски инструменти; <p>ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ</p> <p>Гудачки инструменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виолина, – виола, – виолончело, – контрабас; <p>Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури.</p> <p>Традиционални инструменти.</p> <p>Трзачки инструменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – чембало, – гитара – харфа. <p>Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји
		<p>Традиционални инструменти. Ударни инструменти – клавир. Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури. Традиционални инструменти. ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Главни представници и регистарске варијанте. Транспозиција и могући штимови. Дрвени дувачки инструменти: – флаута (пиколо флаута), – обоа (енглески рог), – кларинет (бас-кларинет), – фагот (контрафагот). Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури. Традиционални инструменти. Лимени дувачки инструменти – хорна (природна хорна рог), – труба (фанфаре, природна труба), – тромбон (тенор тромбон, тенор-бас тромбон), – туба (вагнер тубе). Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури. Традиционални инструменти. Дувачки инструменти са мехом – оргуље, – хармоника – људски глас; Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури. Традиционални инструменти. Удараљке Удараљке са одређеном висином звука; удараљке са неодређеном висином звука; Грађа, основна извођачка техника, историјат и заступљеност у литератури. Нотација у односу на врсте музичких инструмената.</p>
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање одговарајућих музичких примера у зависности од врсте инструмената и ансамбала.
	ИНСТРУМЕНТАЛНИ АНСАМБЛИ	Историјски развој оркестара и ансамбала. Стандардни оркестарски састави: – двојни (a due),

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји
		<ul style="list-style-type: none"> – тројни (a tre), – четворни (a quattro), – петорни (a cinque). Могући распоред инструменталиста симфонијског оркестра на сцени. Камерни ансамбли. Нестандардни састави. Вокално-инструментални састави. Солиста са оркестром. Оркестарска партитура: <ul style="list-style-type: none"> – преглед стандардног редоследа записивања инструмената у партитури, – могућа одступања од стандардног записа оркестарске партитуре (запис у различитим музичким епохама); Партитурни запис вокално-инструменталне музике. Партитурни запис солисте са оркестром. Поредак инструмената у камерном партитурном запису.

4.2.2. ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА

Циљ учења предмета Етномузикологија је да код ученика развије знања и вештине које доприносе разумевању основних појмова етномузикологије, да их упозна са карактеристикама вокалне, инструменталне и вокално-инструменталне традиционалне музике, као и да формира однос према музичком наслеђу.

I РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји
<p>објасни друштвено-историјски и културолошки контекст у коме су се стекли услови за развој етномузикологије у свету; издвоји значајна открића која су утицала на развој етномузикологије; наведе сличности и разлике између етномузикологије и сродних дисциплина; објасни различите теоријске оријентације у етномузикологији; објасни допринос српских композитора 19. и прве половине 20. века за развој етномузикологије у Србији; звучно разликује различите врсте хетерофоније; звучно препознаје старије и новије двогласно певање; покаже на карти територијалне целине у Србији у којима је заступљена једногласна и/или вишегласна вокална пракса; наведе разлике према којима је извршена општа класификација традиционалних музичких инструмената; наведе функцију и репертоар идиофоних и мембранофоних инструмената; звучно разликује идиофоне и мембранофоне инструменте; упореди доживљаје при слушању традиционалне и уметничке музике.</p>	РАЗВОЈ ЕТНОМУЗИКОЛОШКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	<p>Етномузикологија – појам и дефиниције. Проналазак фонографа и центсистем. Оснивање архива и институција. Теренска истраживања. Антрополошка и музиколошка оријентација. Сродне дисциплине етномузикологији – етнокорееологија, етнологија-антропологија, музикологија, социологија, народна књижевност дијалектологија... Развој етномузикологије у свету. Развој етномузикологије у Србији.</p>
	ВОКАЛНА ТРАДИЦИЈА СРБИЈЕ	<p>Народна песма – појам и класификација. Појам „глас“ у српском народном певању и црквеном појању. Вокална традиција у Србији: Једноглас Вишеглас: Старије сеоско двогласно певање Новије сеоско двогласно певање.</p>
	ИДИОФОНИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ	<p>Општа класификација традиционалних музичких инструмената. Идиофони инструменти - класификација према начину добијања звука: непосредним ударањем: клепало, звона, кастањете од кукурузног стабла; посредним ударањем: чегрталка; трзањем: дромбуља; превлачењем, стругањем, трљањем: ћемане од кукурузног стабла; трескањем: деф, звечке.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји
	МЕМБРАНОФОНИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ	Класификација према начину добијања звука: ударањем: даире, дарабука, деф, тупан, тапан, гоч, тимбелек; трењем: бегеш, ћупа.

II РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји
<p>разликује обредну и обичајну вокалну праксу; наведе различите музичке жанрове обредне и обичајне вокалне праксе; звучно разликује песме календарског циклуса; наброји територијалне целине у Србији у којима је заступљена обредна и обичајна вокална пракса; наведе елементе потребне за анализу мелопоетских облика; разликује према грађи аерофоне дувачке инструменте; наведе функцију и репертоар који се изводи на аерофоним инструментима; покаже на карти територијалне целине у Србији у којима су заступљени аерофони дувачки инструменти; звучно разликује сваки аерофони дувачки инструмент; наброји сличности и разлике кордофоних инструмената који се јављају на простору бивше Југославије; звучно препозна све инструменталне традиционалне ансамбле у одслушаним примерима; упореди доживљаје при слушању традиционалне и уметничке музике; објасни мотиве и друштвено-историјски оквир за појаву новокомпоноване музике у Србији; објасни феномен World music у Србији; критички просуђује нове музичке појаве у друштву.</p>	<p>ОБРЕДНА И ОБИЧАЈНА ВОКАЛНА ПРАКСА</p>	<p>Синкретизам у обредно-обичајној вокалној пракси. Коледарске песме. Лазаричке песме. Песме за обредно љуљање. Ђурђевданске песме. Краљичке песме. Додолске песме. Крстоношке песме. Маткање. Јеремијске песме. Седењкарске песме. Жетварске песме. Успаванке и стријбарске песме. Свадбене песме. Тужбалице. Анализа мелопоетских облика: врста стиха, облик, метроритам, тонски низови, каденце.</p>
	<p>АЕРОФОНИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ</p>	<p>Једноставни аерофони инструменти: бич, зујача, чигра. Дувачки аерофони инструменти: 1. Инструменти са кружним бридом: отворени с оба краја: кавал, шупељка. отворен на горњем крају (тип Панове свирале): дудурејш. инструменти са прорезом и бридом: фрула, двојнице, цевара, окарина. 2. Инструменти са ударним језичком: једноструким: дипле, гајде. двоструким: зурле, сопиле.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји
		3. Инструменти са левкастим наусником: рикало (бушен), лимене трубе.
	КОРДОФОНИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ	Класификација према начину добијања звука: трзањем (окидањем) жице: Тамбуре у Војводини, ћителија, шаргија, саз; гуђењем (превлачење гудалом): гусле, лира, лијерица, ћемане, виолина;
	ИНСТРУМЕНТАЛНИ АНСАМБЛИ	Тамбурашки ансамбли. Трубачи. Палъкари. Ансамбли фрулаша.
	НОВОКОМПОНОВАНА И ПОПУЛАРНА МУЗИКА	Новокомпонована музика. World music.

4.2.3. МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ

Циљ учења је да се код ученика развију знања и вештине које подразумевају разликовање и анализу елемената музичких облика као и целовитих формалних образаца, у циљу разумевања нотног текста у свим његовим аспектима, што доприноси успешној корелацији са наставом на смеровима који негују инструменталну или вокалну праксу.

II РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
Ученик ће да: – препозна и издвоји мотив у музичком делу; – разликује мотивске радове упоређујући два мотива; – издвоји музичку реченицу као интегрални део музичког тока. – развије вештину читања акорда у клавирској партитури; – користи знања стечена на хармонији при анализи структуралног нивоа; – прати активност различитих музичких компонената у току компо-зиције; – активно учествује у слушању музике, пратећи уређеност различитих фаза музичког тока; – слуша музику на принципу понављања и промене музичких сегмената; – разликује и препозна три типа песама; – аргументује своје мишљење у анализи двосмислених структуралних или формалних решења; – примени стечена знања на програм који изводи на главном пред-мету.	ЕЛЕМЕНТИ МУЗИЧКОГ ОБЛИКА	Дефинисање музичке анализе и музичких облика. Музичке компоненте. Планови у музичком облику (тематски, тонални, структурални). Мотив. Рад са мотивом. Фигура и пасаж. Музичка реченица – стандардни модел. Другачије реализације реченичне структуре у литератури. Период (двопериод, трореченични период). Низ и ланац реченица. Одступања од стандардног модела музичке реченице и периода (унутрашње и спољашње проширење). Фрагмент.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио-визуелни записи и материјали.
	ОБЛИК ПЕСМЕ И ПРИМЕНА	Облик песме: дводелна, троделна и песма прелазног типа. Примена облика песме кроз анализу делова малих инструменталних комада: мунет, скерцо, марш...	
	СВИТА	Барокна свита. Облик и преглед игара из барокне свите.	
	КОНТРАПУНКТСКЕ ВАРИЈАЦИЈЕ	Контрапунктске (полифоне) варијације – чакона и пасакаља.	

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
Ученик ће да: препозна сложена троделну песму, као формално решење самосталне композиције или једног од ставова сонатног циклуса; – звучно препознаје принцип варирања у музици; – разликује три типа класичног ронда; – препозна елементе сонатног облика у композицијама; – коментарише појаву различитих музичких компонената у току композиције; – активно учествује у слушању музике, пратећи уређеност различитих фаза музичког тока; – слуша музику на принципу понављања и промене музичких сегмената; – аргументује своје мишљење у анализи двосмислених структуралних или формалних решења; – повеже своја извођачка искуства са усвојеним формалним обрацима; – примени стечена аналитичка знања на програм који изводи на главном предмету.	ОБЛИК СЛОЖЕНЕ ПЕСМЕ	Сложена троделна песма. Варијанте сложене троделне песме. Примена облика песме кроз анализу малих инструменталних комада.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	ОРНАМЕНТАЛНЕ И КАРАКТЕРНЕ ВАРИЈАЦИЈЕ	Орнаменталне и карактерне варијације.	
	СОНАТА	Историјски развој сонате. Скарлатијев сонатни облик. Експозиција сонатног облика. Развојни део и реприза сонатног облика. Хајднов музички језик и концепција сонатног облика. Моцартов и Бетовенов сонатни облик.	
	РОНДО	Преткласични рондо – Купренов рондо. Класични рондо – правилни обрасци и изузеци.	

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
Ученик ће да: установи елементе који повезују различите ставове сонатног циклуса; – чита партитуре писане за више инструмената; – користи знања стечена на хармонији при анализи структуралног нивоа; – упореди хармонска средства музичког језика класицизма и роман-тизма; – активно учествује у слушању музике, пратећи уређеност различитих фаза музичког тока; – слуша музику на принципу понављања и промене музичких сегмената; – идентификује формални образац на основу истовременог слушања композиције и праћења партитуре; – аргументује своје мишљење у анализи двосмислених структуралних или формалних решења; – повеже своја извођачка искуства са усвојеним формалним обрацима; – примени стечена аналитичка знања на програм који изводи на главном предмету;	ИЗУЗЕЦИ У СОНАТНОМ ОБЛИКУ	Изузеци у оквиру сонатног облика. Прожимање два формална обрасца.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	СОНАТНИ РОНДО	Сонатни рондо – правилан образац и изузеци.	
	СОНАТНИ ЦИКЛУС У КЛАСИЦИЗМУ	Сонатни циклус класичара. Сложенија формална решења свих до сада пређених образаца у класицизму (уз неопходну реминисценцију). Примена сонатног циклуса у камерним и оркестарским музичким делима.	
	ИНСТРУМЕНТАЛНИ КОНЦЕРТ	Инструментални концерт. Облик концерта – анализа.	
	СОНАТНИ ОБЛИК И СОНАТНИ ЦИКЛУС У РОМАНТИЗМУ	Сонатни облик у романтизму. Шубертов музички језик и одступања у формирању сонатног облика у односу на композиторе класицизма. Развој сонатног циклуса у романтизму.	
СЛОБОДНИЈИ ИНСТРУМЕНТАЛНИ, ВОКАЛНИ И МУЗИЧКО-СЦЕНСКИ ОБЛИЦИ	Слободнији инструментални облици – увертира; слободнији облици: фантазија, рапсодија... Вокални и музичко-сценски облици (информативно).		

4.2.4. ИСТОРИЈА МУЗИКЕ

Циљ учења је да код ученика развије свест о значају и улози музике кроз развој цивилизације и друштва, да на основу стечених знања подстакне ученике на стваралачко и критичко мишљење, развије естетске критеријуме у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.

II РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама; препозна утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ...); препозна музику различитих народа Старог века;	МУЗИКА ПРЕТКЛАСНОГ ДРУШТВА И СТАРОГ ВЕКА	Корени музике и њена улога у преткласном друштву. Музика Словена Музика старих источних народа – улога, заједничке карактеристике, специфичности Музика античке Грчке и Рима (улога, карактеристичне врсте музике и инструменти, Грчка трагедија, музичка теорија) Снимци традиционалне музике разних народа, племенских заједница и етничких група. Традиционална музика народа Блиског и Далеког истока, античке Грчке и Рима (на реконструисаним инструментима, солистичко и хорско/унисоно певање, видео снимци традиционалног позоришта Кине и Индије). Слушање – избор	Монолошка, дијалозна, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: уочи сличности и разлике између ранохришћанске, православне и римокатоличке духовне музике; сагледа улогу музике у средњовековној Србији у односу на музику византијске и грегоријанске традиције средњег века;	МУЗИКА СРЕДЊЕГ ВЕКА	Ранохришћанска, предгрегоријанска музика. Музика у Византији Развој црквене музике у средњовековној Србији. Грегоријански корал. Промене грегоријанског корала (секвенце, тропе). Рани облици вишегласја у духовној музици од 9. до 13. века (органум, дискант, мелизматични органум, гимел, кондуктус, мотет) и Нотрдамска школа – Леонин, Перотин. Световна музика средњег века: народна (путујући музичари – жонлери, шилмани... ваганти и	Монолошка, дијалозна, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		<p>голијарди) и дворска (трубадури, трувери, минезенгери). Карактеристике световне музике у средњовековној Србији. Средњовековна теорија и нотација. Амброзијанско певање, Грегоријански корал, секвенце, тропе Византијско певање. Српска црквена музике (кир Стефан Србин). Рани облици вишегласја од 9. до 13. века. Световна музика – примери инструменталне и вокалне музике (народна и дворска): канон Лето је дошло (Sumer is icumen in), Рамбо де Вакера -Календа маја, Адам де ла Ал – Игра о Робену и Мариони; избор из стваралаштва минезенгера; избор из збирке Carmina burana; световна музика у Србији (према записима Косте Манојловића и Живојина Станковића). Слушање – избор.</p>	
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: разликује ренесансну полифонију од средњовековног вишегласја; уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе;</p>	<p>МУЗИКА РЕНЕСАНСЕ</p>	<p>Три века великих достигнућа у уметности (14,15,16. век) - развој духовног и световног вишегласја: Арс Нова у Француској и Италији (проторенесанса 14.век) облици (миса, мотет, рондо) представници (Г. де Машо, Ф. де Витри). Рана ренесанса у фламанским земљама (франко-фламанска школа, 15.век) облици (миса, мотет, шансон) представници (Дифај, Окегем, де Пре). Стилске карактеристике ренесансе у уметности. Ренесанса у Италији, Француској и Енглеској 16. века: облици (мадригал, мадригалска комедија, шансон); представници (Л. Маренцио, Ђ. да Веноза, А. Бјанкијери, О. Веки, К. Жанекен, енглески мадригалисти). Протестански корал у Немачкој. Музика контрареформације: Ђ. П. да Палестрина. Орландо ди Ласо. Инструментална музика ренесансе: Венецијанска школа</p>	<p>Монолошка, дијалoшка, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике до краја барока; објасни настанак и развој опере и њен синкретички карактер; препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника ренесансе и барока; анализира начине коришћења изражајних средстава, у одабраним музичким примерима, из различитих култура, стилова и жанрова; презентује развој музичких инструмената и облика закључно са бароком; повеже музичке облике са извођачким саставом; уочава, у свакој од епоха, међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима;</p>	МУЗИКА БАРОКА	<p>Енглески вирциналисти. Слушање – избор.</p> <p>Стилске карактеристике барокне музике и периодизација барока у музици. Развој опере у 17.веку у Италији, Француској, Немачкој и Енглеској. Италија: Фиренца (Фирентинска камерата) Венеција (К.Монтеверди), Рим (С. Ланди), Напуљ (А. Скарлати). Француска: Ж. Б. Лили: лирска трагедија. Немачка: Хамбург: Р.Кајзер. Енглеска: Х. Персл. Развој вокално-инструменталних облика у бароку: кантата, ораторијум пација, миса. Развој инструменталних облика: барокна свита, барокна соната, барокни концерт, полифони облици: пасакаља, чакона и фуга. Најзначајнији представници музике зрелог и позног барока: А. Корели, А. Вивалди, Ј. С. Бах (биографски подаци и периодизација стваралаштва, преглед вокално-инструменталног и инструменталног стваралаштва) Г.Ф. Хендл (биографски подаци и преглед стваралаштва – опере, ораторијуми, инструментална дела). Слушање – избор.</p>	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања;</p> <p>демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема;</p> <p>препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама.</p>	<p>МУЗИКА 18. ВЕКА</p> <p>На прелазу између барока и класицизма: рококо, преткласицизам</p>	<p>Рекапитулација најзначајнијих карактеристика музике позног барока: представници (Ј. С. Бах, Г. Ф. Хендл) и жанрови (опера, вокално-инструментални, инструментални облици).</p> <p>На прелазу између барока и класицизма Ђ. Тартини.</p> <p>Рококо : карактеристике, Ф. Купрен и француски клавсенисти.</p> <p>Преткласицизам: Д. Скарлати (дела за чембало) Манхајмска школа (развој симфоније и концерата) Бахови синови: К.Ф. Е. Бах (берлинска школа) и осећајни стил Ј. К. Бах и галантни стил преткласицизма.</p> <p>Комична опера 18.века: Италија (буфо Ђ. Б. Перголези, Д. Чимароза)</p> <p>Француска (опера комик) Енглеска (балад-опера) Немачка (зингшпил).</p> <p>Озбиљна опера 18. века: Италија (либретиста Метастазо), Француска (Ж.Ф. Рамо); К.В. Глук и реформа озбиљне опере 18.века. Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>- препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника класицизма</p> <p>- објасни развој сонате, концерта и симфоније и улогу и карактер ставова у сонатном циклусу класицизма</p>	<p>МУЗИКА</p> <p>КЛАСИЦИЗМА -</p> <p>2. половина 18. века</p>	<p>Музика класицизма: Стилске карактеристике.</p> <p>Најзначајнији представници: Ј. Хајдн: биографски подаци, преглед стваралаштва - симфоније, гудачки квартети, ораторијуми, концерти. В. А. Моцарт: биографски подаци, преглед стваралаштва- опере, концерти, симфоније, дела за клавир, духовна музика.</p>	<p>Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		<p>Л. в. Бетовен: биографски подаци, преглед стваралаштва - симфоније, гудачки квартети, сонате, концерти, опера, Миса солемнис. Слушање – избор.</p>	
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: установи сличности и разлике у развоју класичних вишеставачних облика у класицизму и романтизму; повеже музичке облике са извођачким саставом;</p>	<p>МУЗИКА 19. ВЕКА - РОМАНТИЗАМ: РАНИ РОМАНТИЗАМ</p>	<p>Стилске карактеристике романтизма у уметности. Карактеристике раног романтизма у музици: нове појаве у виду циклуса и збирки клавирских и вокалних минијатура наслеђе класицизма (симфоније, сонате, концерти, камерна музика) у делима најзначајнијих представника Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Менделсона, Ф. Шопена. Раноромантичарска опера у Италији, Француској и Немачкој: Ђ. Росини, В. Белини, Г. Доницети, Л. Керубини, Ђ. Мајербер, К. М. Вебер. Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалошка, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: објасни развој опере препозна програмска дела у свакој од пређених области и разликује их критички просуђује уочава у свакој од епоха међусобну повезаност више уметности</p>	<p>ЗРЕЛИ РОМАНТИЗАМ</p>	<p>Програмски симфонизам 19. века: Х. Берлиоз Ф. Лист. Опера друге половине 19. века: Италија (Ђ. Верди) Немачка (Р. Вагнер) Француска (Ш. Гуно, Л. Делиб, Ж. Бизе); Француска оперета и балет 19. века (Ж. Офенбах, А. Адам, Л. Делиб). Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалошка, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: демонстрира познавање музичке терминологије објасни даљи развој симфоније, сонате, концерта у позном романтизму препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника позног романтизма	ПОЗНИ РОМАНТИЗАМ	Представници позног романтизма: Ј. Брамс А. Брукнер С: Франк Г. Малер Р. Штраус. Опера у Италији на прелазу из 19. у 20. век: Веризам (Р. Леонкавало, П. Маскањи) Ђ. Пучини. Слушање – избор.	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: препозна сличности и разлике националних школа обрађених према основним карактеристикама; препозна репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника	НАЦИОНАЛНЕ ШКОЛЕ У 19. ВЕКУ	Руска национална школа: Глинка Руска Петорица П. И. Чајковски Чешка национална школа: Б. Сметана А. Дворжак Л. Јаначек Шпанска национална школа: И. Албениз Е. Гранадос М. де Фаља Скандинавска национална школа: Е. Григ Ј. Сибелијус. Слушање – избор.	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: објасни даљи развој симфоније, сонате, концерта у музици 20. века препозна репрезентативне музичке примере импресионизма и стилских праваца музике 20. века. објасни карактеристике нових музичких	МУЗИКА ПРВЕ ПОЛОВИНЕ 20.ВЕКА- МОДЕРНА (импресионизам) И МОДЕРНИЗАМ (експресионизам, неокласицизам)	Стилске карактеристике импресионизма у уметности. Импресионизам у музици: К. Дебиси М. Равел (рани период). На прелазу стилова: А Скрјабин. Стилске карактеристике експресионизма у уметности. Атонални експресионизам (револуционарни и	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>праваца, облика и жанрова – модерне и модернизма у првој половини 20.века</p>		<p>конструктивистички): А. Шенберг А. Берг А. фон Веберн. Фолклорни експресионизам (националне школе у музици 20.века): И. Стравински, Б. Барток. Неокласицизам: Француска Е. Сати, М. Равел, Француска Шесторка (Д. Мијо, А. Хонегер, Ф. Пуланк) Немачка: П. Хиндемит, К. Орф; Русија/СССР: С. Прокофјев, Д. Шостакович, И. Стравински (период по одласку из Русије). Слушање – избор.</p>	
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: објасни развој музичког модернизма после Другог светског рата упореди и опише даљи развој опере и балета у 20. веку; критички просуђује интерпретацију слушаних композиција</p>	<p>МУЗИКА ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ 20.ВЕКА</p>	<p>Авангардне тенденције у европској музици: интегрални серијализам, алеаторика (слободна и контролисана), конкретна и електронска музика Америчка експериментална музика и минимализам. Постмодернизам Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалoшка, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

4.2.5. НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ

Циљ учења Националне историје музике је да код ученика развије свест о значају и улози музике у развоју српске државе и друштва, да укаже на специфичности њеног идентитета и интегритета у оквиру припадности европској музици, да на основу стечених знања подстакне ученике на стваралачко и критичко мишљење, развије естетске критеријуме у циљу формирања одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа и даљег професионалног и личног развоја.

IV РАЗРЕД
(33 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности – препозна репрезентативне музичке примере средњовековне црквене и световне музике	СРЕДЊОВЕКОВНА МУЗИКА У СРБИЈИ	Корени српске музике: Музика Словена. Средњовековна музика у Србији: црквена музичка традиција световна музика средњег века. Нове појаве у црквеној и световној музици 18. века. Слушање – избор.	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: упореди развој музике у Србији са развојем музике у Европи 19. века; коментарише разлоге за појаву типичних жанрова српске музике 19. века	МУЗИКА 19. ВЕКА - ПРЕДРОМАНТИЗАМ	Стваралаштво предромантичара. Савременици Корнелија Станковића (Ј. Шлезингер, Н.Ђурковић, М. Миловук, А. Калауз). Корнелије Станковић. Страни музичари у Србији 19. века: Чешки музичари и Р.Толингер Даворин Јенко. Слушање – избор.	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: препозна друштвено-историјски и културолошки амбијент у коме се развијају различити видови музичког изражавања; – демонстрира познавање музичке терминологије и изражајних средстава музичке уметности у склопу предложених тема; – препозна обрађене музичке стилове и жанрове према основним карактеристикама;	РОМАНТИЗАМ - МОКРАЊЕВО ДОБА	Најзначајнији представници романтизма: Јосиф Маринковић Стеван Мокрањац Исидор Бајић и војвођански музичари периода романтизма. На прелазу из 19. у 20. век: Станислав Бинички Миленко Пауновић Петар Крстић. Слушање – избор.	Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: објасни карактеристике нових музичких праваца, жанрова и облика у периоду Модерне између два светска рата критички просуђује интерпретацију слушаних композиција уочи међусобну повезаност музичке уметности са другим уметностима у 20. веку; упореди развој музике у Србији са развојем музике у Европи 20. века;</p>	<p>МУЗИКА У СРБИЈИ 20. ВЕКА Између два светска рата - МОДЕРНА, МОДЕРНИЗМИ (експресионизам, неокласицизам)</p>	<p>Модерна: позниромантизам са елементима импресионизма, експресионизма и националним идиомом: П. Коњовић М. Милојевић С. Христић Манифестације идеја националног стила: К. Манојловић, М. Тајчевић, М. Живковић, С. Настасијевић. Позниромантизам без националних обележја: Петар Стојановић. Експресионистичка стремљења: Ј.Славенски, Прашка група композитора. Неокласицизам: П. Милошевић. Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалoшка, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>уочи присуство авангардних и постмодернистичких тенденција европске/америчке музике у српској музици друге половине 20. века</p> <p>објасни како је музика повезана са дисциплинама ван уметности (музика и политика/друштво; технологија записивања и штампања нота; физичка својства инструмената; температура и заједничко свирање);</p> <p>разматра како универзални језик уметности доприноси уважавању мултикултуралности и интеркултуралне сарадње;</p> <p>дискутује о сличностима и разликама у култури, историјским стилевима, идејама и начинима изражавања водећих уметника;</p> <p>дискутује о томе како уметничка баштина доприноси стварању културног идентитета и развоју друштва;</p> <p>извештава о посетама или учешћу у дешавањима у институцијама културе (радионице, акције...).</p> <p>– самостално истражује стваралаштво композитора.</p>	<p>МУЗИКА У СРБИЈИ друге половине 20. ВЕКА</p>	<p>Тенденције у музици друге половине 20. века (општи поглед).</p> <p>Видови неокласицизма у стваралаштву неколико генерација композитора:</p> <p>М. Ристић, Д. Радић, Д. Деспић, М. Логар, С. Рајичић, В. Перичић, В. Мокрањац, Д. Чолић, А. Обрадовић, Р. Бручи, В. Трифуновић, Е. Јосиф, К. Бабић, В. Трајковић, И. Јевтић.</p> <p>Идеје националног стила педесетих година:</p> <p>М. Вукдраговић, Ј. Бандур, Н. Херцигоња.</p> <p>Синтеза архаичног и модерног израза:</p> <p>Љ. Марић, Р. Максимовић, С. Атанацковић, С. Божић.</p> <p>Авангардне тенденције у српској музици (преглед):</p> <p>интегрални серијализам, контролисана алеаторика, конкретна музика, електронска музика, П. Бергамо, П. Озгијан, З. Христић, Б. Поповић, В. Комадина, В. Радовановић, С. Хофман, З. Ерић, И. Стефановић.</p> <p>Минимализам:</p> <p>В. Тошић, М. Савић, М. Драшковић, М. Л. Пасху.</p> <p>Постмодернизам (од средине седамдесетих година 20. века): пресек кроз стваралаштво неколико генерација композитора старије (С. Хофман, З. Ерић, В. Трајковић, М. Михајловић, И. Стефановић, В. Куленовић, М. Штаткић...), средње (И. Жебељан, Г. Капетановић, Ј. Величковић, А. Вребалов, И. Бркљачић, Н. Богојевић...)</p> <p>млађе генерације композитора.</p> <p>Слушање – избор.</p>	<p>Монолошка, дијалогска, звучна демонстрација кроз фронтални, групни и индивидуални рад.</p>

4.2.6. ХОР

Циљ учења предмета Хор је да код ученика развије знања и вештине потребне за извођење дела хорске литературе и да кроз музичко искуство подстиче оспособљављење и мотивисање ученика за јавни наступ, развијање креативности и формирање стваралачког и критичког мишљења.

I РАЗРЕД (70 часова годишње)

II РАЗРЕД (70 часова годишње)

III РАЗРЕД (70 часова годишње)

IV РАЗРЕД (66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми /области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји
- користи стечена теоретска знања приликом читања и интерпретације музичког дела;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Законитости које владају у хорском ансамблу: - врсте - карактеристике - организација хорова
- примењује правилну вокалну технику и јасну дикцију; - комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима ансамбла кроз музику		Вокална техника: - правилно држање тела - дисање - правилна импостација - вокализе
- прати диригента; - интонира чисто у току извођења;		Интонација, артикулација, дикција и хармонски слух-усавршавање кроз техничке вежбе и извођење композиција
- активно учествује у уобличавању уметничког дела кроз интерпретацију;		Тимски рад и јединство ансамбла
- учествује у јавним наступима у школи и ван ње;		Комуникација са диригентом
- користи предности дигитализације у слушању хорске музике;		Слушање дела хорске музике
- поштује договорена правила понашања у ансамблу;		Музички бонтон - понашање на сцени
- користи предности дигитализације у слушању и извођењу хорске музике.		Хорска литература - дела различитих епоха и карактера

Јавни наступи: Концерт поводом Дана школе, прослава школске славе Св. Саве, домаћа и међународна такмичења и фестивали, наступи у школи и ван ње.

Обавезни минимум програма: Један јавни наступ.

4.2.7. ОРКЕСТАР

Циљ учења предмета Оркестар је да код ученика развије знања и вештине потребне за извођење оркестарске литературе и да кроз музичко искуство подстиче оспособљавање и мотивисање ученика за јавни наступ, свирање у већим и мањим оркестарским ансамблима, развијање креативности и формирање стваралачког и критичког мишљења.

I РАЗРЕД (70 часова годишње)

II РАЗРЕД (70 часова годишње)

III РАЗРЕД (70 часова годишње)

IV РАЗРЕД (66 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – користи стечена теоретска знања приликом читања и интерпретације музичког дела; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – комуницира са члановима своје деонице и са осталим члановима ансамбла кроз музику; – прати диригента; – коригује интонацију у току извођења; – активно учествује у уобличавању уметничког дела кроз интерпретацију; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – поштује договорена правила понашања у ансамблу; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Законитости које владају у оркестарском ансамблу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – врсте, – карактеристике, – организација оркестра. <p>Тимски рад и јединство ансамбла. Сарадња и комуникација са диригентом. Сарадња и комуникација са концерт мајстором и/или солистима. Развој хармонског слуха. Слушање дела оркестарске музике. Музички бонтон – понашање на сцени. Упознавање оркестарске литературе – дела различитих епоха и карактера. ЛИТЕРАТУРА из Просветног гласника</p>
<p>Јавни наступи: Концерт поводом Дана школе, домаћа и међународна такмичења и фестивали, сарадња са другим школама, наступи у школи и ван ње. Обавезни минимум: један јавни наступ.</p>		

4.3. ПРОГРАМИ ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ

4.3.1. ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК ЗА УЧЕНИКЕ СОЛО ПЕВАЊА

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик влада језичким вештинама и знањима која му омогућавају да на страном језику разуме текстове које слуша или чита у приватном, јавном, образовном или професионалном контексту; комуницира писмено или усмено у формалним и неформалним ситуацијама.

Посредујући у усменој или писаној комуникацији, ученик преноси поруке са страног на матерњи (први) језик и обрнуто. Владатељем страним језиком ученику омогућава стицање знања из различитих области која примењује у свакодневном животу, образовању и раду. Учењем страног језика ученик развија креативност, критичко мишљење, вештине комуникације, самосталност и сарадњу, уважавање различитости култура и културу дијалога.

Основни ниво

Ученик користи страни језик у мери која му помаже да разуме садржај усмене поруке и кратке једноставне информације у вези са личним интересовањем и познатим областима и активностима. Учествује у уобичајеном, свакодневном разговору, чита и проналази жељену информацију у текстовима са темом од непосредног личног интереса. Пише о различитим аспектима из непосредног окружења и ради сопствених потреба.

Средњи ниво

Ученик користи страни језик да разуме суштину текста или да учествује у разговору или дискусији (нпр. школа, забава, спорт); сналази се у не/предвидивим ситуацијама када му је неопходно да користи страни језик и/или да у кратком усменом излагању оствари свој интерес. Пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања.

Напредни ниво

Ученик користи страни језик да активно учествује у усменој комуникацији; да прати дужа и сложенија излагања или дискусије о конкретним или апстрактним темама из познатих општих или стручних тематских области, као и да објашњава своје ставове и/или образлаже различите предлоге. Чита и пише текстове о широком спектру тема у складу са општим и властитим интересовањима.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Рецепција (слушање и читање)

Основни ниво

Ученик разуме уобичајене изразе и схвата општи смисао свакодневне комуникације изговорене споро и разговетно. Користећи основно лингвистичко знање, чита краће текстове написане стандардним језиком, разноврсног садржаја из свакодневног живота и/или блиских области или струке, у којима преовлађују фреквентне речи и изрази.

Средњи ниво

Ученик разуме основне елементе разговетног говора у свакодневним ситуацијама и једноставна излагања и презентације из блиских области изговорене стандардним језиком и релативно споро. У тексту, из домена личног интересовања и делатности, у коме преовлађују сложене језичке структуре, ученик разуме општи смисао и допунске информације, користећи различите технике/врсте читања.

Напредни ниво

Ученик разуме суштину и детаље опширнијих излагања или разговора у којима се користи стандардни језик, мења ритам, стил и тон разговора, а у вези са садржајима из ширег интересовања ученика. Ученик разуме дуге текстове различитог садржаја (нпр. адаптирана или оригинална прозна књижевна дела, актуелни новински чланци и извештаји); брзину и технику читања подешава према тексту који чита.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Продукција (говор и писање)

Основни ниво

Ученик у свакодневним ситуацијама пише или даје усмена упутства, писмено или усмено размењује информације о уобичајеним општим и блиским темама. Користећи једноставне изразе, фразе и језичке структуре, пише кратке забелешке, поруке и писма, и/или према моделу пише једноставне текстове нпр. описе особа и догађаја из познатих области.

Средњи ниво

Ученик без припреме започиње и води разговор, износи усмено или писмено мишљење о темама из домена личног интересовања, образовања, културе и сл. Користећи разноврсне језичке структуре, шири фонд речи и израза, ученик усмено или писмено извештава, излаже и/или према упутству пише компактни текст поштујући правописну норму и основна правила организације текста.

Напредни ниво

Ученик са сигурношћу, течно и спонтано, учествује у усменој или писменој комуникацији, говори, извештава, преводи и/или самостално пише текстове о темама и садржајима из ширег круга интересовања; користећи информације и аргументе из различитих извора, износи ставове и преноси мишљење, размењује, проверава и потврђује информације. Ученик према потреби води формалну или неформалну преписку, доследно примењујући правописну норму, језичка правила и правила организације текста.

ВЕЗА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Стандарди образовних постигнућа достижу се на крају општег средњег образовања. Исти стандард (или његов део) активираће се више пута током школске године, односно до краја средњег образовања, сваки пут уз другу наставну јединицу. Такво поступање осигурава досезање све вишег и вишег нивоа појединачних ученичких постигнућа, а ученичка знања, вештине и способности се непрестано сагледавају из нових углова, утврђују, проширују и систематизују.

С обзиром на сложеност предмета Страни језик и области унутар предмета, неопходно је поступно остваривати све стандарде кроз све четири године средњошколског образовања, али поједини стандарди се могу видети и као конкретније повезани са одређеним исходом.

I РАЗРЕД

Назив предмета	Италијански језик
Циљ	Циљ учења италијанског језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.
Недељни фонд часова	2
Годишњи фонд часова	70

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи</p>	<p>-разуме и реагује на одговарајући начинна усмене поруке у вези са активностима у образовном контексту (нпр. језик учионице и сл.);</p> <p>- разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор;</p> <p>- разуме информације о познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и образовном контексту;</p> <p>- разуме основне елементе радње у краћим видео-записима у којима се обрађују блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе;</p> <p>- разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>- изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумевањеговора; - комуникативна ситуација; - монолошко и дијалогско излагање; - стандардни језик; - изговор; - информативни прилози; - размена информација; - култура и уметност; - ИКТ

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>најавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p>	<p>односима и намерама, као и у вези са општим садржајем;</p> <p>- ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената;</p> <p>- памти и контекстуализује битне елементе поруке;</p> <p>- разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања;</p> <p>- разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима;</p> <p>- разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима;</p> <p>- идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, огласима, реду вожње, блогovima;</p> <p>- наслућује значење непознатих речи на основу контекста;</p> <p>- учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима;</p> <p>- користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту (нпр. језик учионице и сл.), прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији.</p> <p>- описује себе и своје окружење;</p> <p>- на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања у вези са блиским темама;</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>- разумевање прочитаног текста;</p> <p>- врсте текстова</p> <p>- издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>- препознавање основне аргументације;</p> <p>- непознате речи;</p> <p>- ИКТ</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>- усмено изражавање;</p> <p>- неформални разговор;</p> <p>- формална дискусија;</p> <p>- функционална сарадња;</p> <p>- интервјуисање;</p> <p>- интонација;</p> <p>- дијалог;</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p> <p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и</p>	<p>- укратко препричава краћи текст или видео-запис;</p> <p>- указује на значај одређених исказа и делова исказа прикладном гестикулацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом;</p> <p>- пише на разложен и једноставан начин о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>- описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности (обима 50-70 речи);</p> <p>- пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације;</p> <p>- једноставним језичким средствима резимира прочитани/преслушани текст о блиским темама;</p> <p>- попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену;</p> <p>- пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу;</p> <p>- препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>- препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи;</p> <p>- препознаје и адекватно користи најфреквентније стилове и регистре у вези са елементима страног језика који учи, али и из осталих области школских</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање</p> <p>- врсте текста;</p> <p>- описивање;</p> <p>- стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>- лексика и комуникативне функције;</p> <p>- ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>- интеркултурност;</p> <p>- правила понашања;</p> <p>- стереотипи;</p> <p>- стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>- ИКТ;</p>

Стандарди образовних постигнућа

стручни текстови).

2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.

3. Област језичке вештине – ГОВОР

2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.

2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре омишљењима других учесника у разговору.

2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).

2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.

2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.

2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.

2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.

4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ

2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.

2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.

2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.

2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.

2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.

5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ

Исходи за наставни предмет
По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:

знања и животних искустава;

- препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средства (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.);
- користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже);
- користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи;
- преноси суштину поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;
- резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције;
- преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га саговорнику;

Теме и кључни појмови
садржаја програма

МЕДИЈАЦИЈА

- преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;
- стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;

Стандарди образовних постигнућа

Исходи за наставни предмет
По завршетку првог разреда ученик ће
бити у стању да:

Теме и кључни појмови
садржаја програма

- 2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.
- 2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.
- 2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.
- 2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.
- 2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања иразлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.

Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.

1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ

- 2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.
- 2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.
- 2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из

друштвеног или професионалног живота.

2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ

- 2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.
- 2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.
- 2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.
- 2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).
- 2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.
- 2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.

Стандарди образовних постигнућа

Исходи за наставни предмет

По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да:

Теме и кључни појмови садржаја програма

3. Област језичке вештине – ГОВОР

2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о

општим и стручним темама, с једним или више саговорника.

2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената

и коментара.

2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.

2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).

2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.

4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ

2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.

2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.

2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.

2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.

2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).

5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ

2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.

2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.

2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.

2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући

Стандарди образовних постигнућа

Исходи за наставни предмет
По завршетку првог разреда ученик ће
бити у стању да:

Теме и кључни појмови
садржаја програма

језичка
правила, правила организације текста и правописну норму.
2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.

ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ – први разред

Именице

Властите и заједничке именице, одговарајући род и број са детерминативом.

Системски приказ морфолошких карактеристика.

Слагање именица и придева.

Члан

Одређени и неодређени члан.

Заменице

Личне заменице.

Наглашене личне заменице.

Присвојне заменице.

Показне заменице (questo, quello).

РЕЦЕПТИВНО: Повратне заменице.

Упитне заменице (chi? che?/che cosa? Quanto/a/i/e? Quale/i?).

Придеви

Описни придеви, слагање придева и именице у роду и броју.

РЕЦЕПТИВНО: Присвојни придеви. Употреба члана уз присвојне придеве (lamiabici, tuofratello).

Показни придеви: questo, quello.

Назив боја (bianco, rosso, verde, giallo, nero, azzurro...).

Бројеви

Главни бројеви.

Предлози

Прости предлози di, a, da, in, con, su, per, tra, fra и њихова основна употреба.

Предлозидentro, fuori, sotto, sopra, davanti, dietro.

Глаголи

Садашњевреме (Presente Indicativo).

Перфекат (Passato prossimo) правилнихинеправилнихглагола: Sono andata alla stazione;Non ho fatto il compito di casa.

РЕЦЕПТИВНО: Императивзанеформалнообраћање(Imperativo diretto):

Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me.

РЕЦЕПТИВНО: Заповедни начин за формално обраћање (Imperativo indiretto):

Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto, per favore!

Употреба глагола *ricevere*.

Прилози

Основни прилози (*bene, male, molto, poco, troppo, meno, più*), прилошки изрази за одређивање времена (*prima, durante, dopo*) и простора (*a destra, a sinistra, dritto, davanti, dietro, sotto, sopra, su, giù*).

Упитни прилози *quando? come? perché? dove?*

Везници (*e, anche, o, ma, perché, se, quando, come, siccome, appena*).

Реченица

Проста и проширена реченица у потврдном и у одричном облику.

Упитна реченица.

Ред речи у реченици.

II РАЗРЕД

Назив предмета

Италијански језик

Циљ

Циљ учења италијанског језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

Недељни фонд часова

2

Годишњи фонд часова

70

Стандарди образовних постигнућа

Исходи за наставни предмет

Теме и кључни појмови
садржаја програма

Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.

Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ

2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.

2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.

2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.

2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).

По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:

- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима у образовном контексту (нпр. језик учионице и сл.);
- разуме основну поруку краћих излагања о познатим темама у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор;
- разуме информације о познатим и блиским садржајима и једноставна упутства у приватном, јавном и

- РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА
- разумевање говора;
 - комуникативна ситуација;
 - монолошко и дијалогско излагање;
 - стандардни језик;
 - изговор;
 - информативни прилози;
 - размена информација;
 - култура и уметност;

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и образовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикана, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају</p>	<p>образовном контексту;</p> <p>- разуме основне елементе радње у краћим видео-записима у којима се обрађују блиске теме, ослањајући се и на визуелне елементе;</p> <p>- разуме суштину исказа (са)говорника који разговарају о блиским темама, уз евентуална понављања и појашњавања;</p> <p>- изводи закључке после слушања непознатог текста у вези са врстом текста, бројем саговорника, њиховим међусобним односима и намерама, као и у вези са општим садржајем;</p> <p>- ослањајући се на општа знања, искуства и контекст поруке, увиђа значење њених непознатих елемената;</p> <p>- памти и контекстуализује битне елементе поруке;</p> <p>- разуме краће текстове о конкретним темама из свакодневног живота, као и језички прилагођене и адаптиране текстове утемељене на чињеницама, везане за домене општих интересовања;</p> <p>- разуме осећања, жеље, потребе исказане у краћим текстовима;</p> <p>- разуме једноставна упутства и саветодавне текстове, обавештења и упозорења на јавним местима;</p> <p>- проналази, издваја и разуме у информативном тексту о познатој</p>	<p>- ИКТ</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <p>- разумевање прочитаног текста;</p> <p>- врсте текстова</p> <p>- издвајање поруке и суштинских информација;</p> <p>- препознавање основне аргументације;- непознате речи;</p> <p>- ИКТ</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p>	<p>теми основну поруку и суштинске информације;</p> <p>- идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, огласима, реду вожње, благовима;</p> <p>- препознаје основну аргументацију у једноставнијим текстовима (нпр. новинским чланцима или писмима читалаца, као и другим врстама коментара);</p> <p>- наслућује значење непознатих речи на основу контекста;</p> <p>- учествује у краћим дијалозима, размењује информације и мишљење са саговорником о блиским темама и интересовањима;</p> <p>- користи циљни језик као језик комуникације у образовном контексту (нпр. језик учионице и сл.), прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији.</p> <p>- описује себе и своје окружење;</p> <p>- на једноставан начин/укратко изражава своје утиске и осећања у вези са блиским темама;</p> <p>- укратко препричава краћи текст или видео-запис;</p> <p>- указује на значај одређених исказа и делова исказа пригодном гестикацијом и мимиком или наглашавањем и интонацијом;</p> <p>- пише на разложен и једноставан начин о блиским темама из свог</p>	<p>Теме и кључни појмови садржаја програма</p>
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више са/говорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p>	<p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>- усмено изражавање;</p> <p>- неформални разговор;</p> <p>- формална дискусија;</p> <p>- функционална сарадња;</p> <p>- интервјуисање;</p> <p>- интонација;</p> <p>- дијалог;</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p>	<p>окружења и подручја интересовања;</p> <p>- описује особе и догађаје из садашњости, прошлости и будућности поштујући правила кохерентности (обима 70-90 речи);</p> <p>- пише белешке, поруке и лична писма/мејлове да би тражио или пренео релевантне информације;</p> <p>- једноставним језичким средствима резимира прочитани/преслушани текст о блиским темама;</p> <p>- попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену;</p> <p>- пише електронске поруке, СМС поруке, учествује у дискусијама на блогу.</p> <p>- пише белешке и поруке на основу слика, графикона, детаљних упутстава;</p> <p>- препознаје и разуме, у оквиру свог интересовања, знања и искуства, правила понашања, свакодневне навике, сличности и разлике у култури своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>- препознаје и разуме најчешће присутне културне моделе свакодневног живота земље и земаља чији језик учи;</p> <p>- препознаје и адекватно користи најфреквентније стилове и</p>	<p>писмено изражавање</p> <p>- врсте текста;</p> <p>- описивање;</p> <p>- стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>- лексика и комуникативне функције;</p> <p>- ИКТ;</p> <p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>- интеркултурност;</p> <p>- правила понашања;</p> <p>- стереотипи;</p> <p>- стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>- ИКТ;</p>
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више са/говорника, у приватном,</p>		

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>образном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним</p>	<p>регистре у вези са елементима страног језика који учи, али и из осталих области школских знања и животних искустава;</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознаје различите стилове комуникације и најфреквентнија пратећа паравербална и невербална средства (степен формалности, љубазности, као и паравербална средства: гест, мимика, просторни односи међу говорницима, итд.); - користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже); - користи савремене видове комуникације у откривању културе земаља чији језик учи; - преноси суштину поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; - резимира садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; - преноси садржај писаног или усменог текста, прилагађајући га саговорнику; 	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; - стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;

Стандарди образовних постигнућа

Исходи за наставни предмет

Теме и кључни појмови

По завршетку другог разреда ученик ће бити у стању да:

садржаја програма

догађајима.

2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.

2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).

5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ

2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.

2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.

2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.

2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.

2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.

ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ – други разред

Именице

Обнављање из претходног разреда.

Члан

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Систематизација употребе одређеног и неодређеног члана.

Партитивни члан (articolo partitivo).

Заменице

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Личне заменице (pronomi personali).

Ненаглашене личне заменице у служби директног објекта (complemento oggetto) и индиректног објекта (complemento di termine).

Присвојне заменице (pronomi possessivi).

Показне заменице (pronomi dimostrativi: questo, quello).

Повратнезаменице (pronomi riflessivi).

Упитнезаменице (pronomi interrogativi: chi? che?/che cosa? quanto/a/i/e? quale/i?).

Неодређене заменице (pronomi indefiniti: niente/nulla, nessuno, qualcosa, qualcuno, alcuni).

Придеви

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Компарација придева (grado comparativo: Anna è più alta di Luca).

Апсолутни суперлатив (superlativo assoluto: Maria è bellissima).

Присвојни придеви (aggettivi possessivi).

Употреба члана уз присвојне придеве (la mia bici, tuo fratello).

Показни придеви (aggettivi dimostrativi: questo, quello).

Неодређени придеви (aggettivi indefiniti: alcuni, nessuno, qualche, ogni).

Морфолошке особености придева (viola, rosa, blu...).

Бројеви

Главни бројеви (numeri cardinali).

Редни бројеви (numeri ordinali).

Предлози

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Предлози спојени са чланом (preposizioni articolate).

Глаголи

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Императив (imperativo). Заповедниначинза свалица: Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me! Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto, per favore!

Повратни глаголи (verbi riflessivi).

Перфекат (passato prossimo) правилних и неправилних глагола: Sono andata alla stazione; Non ho fatto il compito di casa.

Перфект модалних глагола volere, dovere, potere, sapere: Sono dovuto andare dal dentista; Ho potuto leggere i titoli in italiano.

Имперфекат (imperfetto: Da bambina andavo ogni estate con i miei al mare). Основна употреба за означавање учестале радње у прошлости.

Футур правилних и неправилних глагола (futuro semplice: Noi torneremo a casa alle cinque).

Прилози

Обнављање и проширивање из претходног разреда.

Грађење прилога од придева помоћу суфикса mente.

Речце

Ci.

Везници

Обнављање из претходног разреда..

Реченица

Обнављање из претходног разреда.

III РАЗРЕД

Назив предмета	Италијански језик
Циљ	Циљ учења италијанског језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.
Недељни фонд часова	2
Годишњи фонд часова	70

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.</p> <p>Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.</p> <p>2.СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више са/говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритам излагања).</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези с блиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота (натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима, јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене</p>	<p>-разуме и извршава упутства и налоге за различите активности у образовном контексту и у свакодневним (приватним и јавним) комуникативним ситуацијама;</p> <p>- разуме општи садржај и најважније појединости краћих монолошких и дијалогских излагања о познатим и узрасно примереним темама, у којима се користи стандардни језик и разговетан изговор уз одговарајући број понављања или успоренији темпо говора;</p> <p>- разуме основне елементе садржаја (актере и њихове међусобне односе, околности радње, заплет и епилог...) у краћим медијски подржаним аудио и аудио-визуелним формама (исечци аудио-књига дијалогског карактера, радио-драма и других радијских снимака, краћих филмова и серија; видео спотови, прилози са јутјуба итд), у којима се</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА</p> <p>- разумевање говора;</p> <p>- комуникативна ситуација;</p> <p>- монолошко и дијалогско излагање;</p> <p>- стандардни језик;</p> <p>- изговор;</p> <p>- информативни прилози;</p> <p>- размена информација;</p> <p>- култура и уметност;</p> <p>- ИКТ</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и Одругих народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућује понуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном и ОООбразовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности, догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом и традицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке, образовање, интересовања и сл.</p> <p>2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава.</p> <p>2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама.</p> <p>2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре.</p> <p>2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речи које користи у говору.</p> <p>2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму.</p> <p>2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар.</p>	<p>Обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме суштину размене информација саговорника који разговарају о блиским и познатим темама, уз евентуална понављања и појашњавања; - разуме основне (суштинске) аргументе, жеље, потребе и мишљења саговорника, уколико су изнета једноставним језичким средствима, умереним темпом говора и уз евентуалну невербалну, паравербалну или визуелну подршку; - разуме општи смисао и одређене препознатљиве појединости текстова класичне и савремене музике различитих жанрова; - разуме краће текстове о конкретним, блиским темама из свакодневног живота, као и о темама културног, наставног и образовног контекста; - разуме општи садржај и допунске информације из обавештења или упозорења на јавним местима; - разуме једноставније описе догађаја, намера, осећања и интересовања из преписке коју добија (имејлови, поруке, писма); - проналази и издваја релевантне информације из обавештења или проспеката и рекламних материјала; - идентификује и разуме релевантне информације у мејловима, проспектима, новинским вестима и репортажама; - разуме основну нит аргументације, чак и уколико не разуме све детаље текста; 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумевање прочитаног текста; - врсте текстова - издвајање поруке и суштинских информација; - препознавање основне аргументације;- непознате речи; - ИКТ

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности.</p> <p>2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више саговорника у приватном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано.</p> <p>2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак.</p> <p>2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци.</p> <p>2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p> <p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p>	<p>Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - открива значење непознатих речи у писаном тексту на основу познатог контекста и језичког предзнања; - усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; - користи релативно спонтано и самостално циљни језик као језик комуникације у учионици са наставником и са осталим ученицима и ученицама; - описује особе, радњу, место, доживљај или актуелна дешавања у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке и ванјезичке елементе; - саопштава и интерпретира најважније информације садржаја писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе; - саопштава и интерпретира најважније информације садржаја кратких емисија, видео записа на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе; - износи своје мишљење, изражава и образлаже ставове и реагује на мишљење и ставове других (допадање/недопадање итд.), користећи познате и једноставне језичке елементе; - започиње и учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама; - интерпретира тематски прилагођене 	<p>Теме и кључни појмови садржаја програма</p> <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено изражавање; - неформални разговор; - формална дискусија; - функционална сарадња; - интервјуисање - интонација - дијалог

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p> <p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p>	<p>песме, рецитације и скичеве;</p> <p>- користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>- попуњава формуларе, упитнике и различите обрасце у личном и образовном домену;</p> <p>- пише белешке, поруке (имејлове, СМС поруке и сл.) да би тражио или пренео релевантне информације користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>- пише текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикона, детаљних упутстава;</p> <p>- резимира прочитани/преслушани текст о блиским, познатим и обрађиваним друштвеним темама користећи једноставна језичка средства;</p> <p>- пише о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>- описује особе и догађаје поштујући правила кохерентности користећи фреквентне речи и изразе;</p> <p>- пише о властитом искуству описујући своје утиске и осећања, износи мишљења, планове и очекивања, једноставним језичким средствима;</p>	<p>Теме и кључни појмови садржаја програма</p> <p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>писмено изражавање</p> <p>- врсте текста;</p> <p>- описивање;</p> <p>- стандардне формуле писаног изражавања</p> <p>- лексика и комуникативне функције</p> <p>- ИКТ;</p>
<p>Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.</p> <p>1. Област језичке вештине – СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више саговорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине – ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући</p>	<p>- препознаје и наводи најзначајније личности и догађаје културе земље/земаља чији језик учи и разуме њихову улогу у светским оквирима;</p> <p>- познаје правила понашања, свакодневне</p>	<p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>- интеркултурност</p> <p>- правила понашања;</p> <p>- стереотипи;</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине – ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушалаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине – ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих</p>	<p>навике, сличности и разлике у култури своје земље и земље/ земаља чији језик учи;</p> <p>- препознаје најчешће стереотипе у вези са културом своје земље и земаља чији језик учи;</p> <p>- разликује основне облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи (у односу на категорије времена, простора и покрета у комуникацији, као нпр. тачност, лични простор, мимика и сл);</p> <p>- препознаје и користи најфреквентније регистре и стилове у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>- истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру својих интересовања;</p> <p>- користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/земаља чији језик учи;</p> <p>- користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације (електронске поруке, СМС поруке, дискусије на блогу или форуму, друштвене мреже).</p> <p>- преноси суштину и најважније појединости поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи, додајући, по потреби, једноставнија објашњења и обавештења, писмено и усмено;</p> <p>- у писаном облику резимира на структурисан начин садржај краћег текста,</p>	<p>садржаја програма</p> <p>- стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>- ИКТ;</p> <p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <p>- преношење поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи;</p> <p>- стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку трећег разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>	<p>аудио или визуелног записа и краће интеракције;</p> <p>- у усменом облику преноси садржај писаног или усменог текста, прилагођавајући га исказаним или претпостављеним потребама саговорника;</p> <p>- користи одговарајуће компензационе стратегије ради превазилажења тешкоћа које се јављају, на пример: преноси садржај уз употребу описа, парафраза и сл.;</p>	<p>матерњи;</p>

ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ – трећи разред

Именице

Обнављање из претходних разреда.

Члан

Обнављање из претходних разреда.

Заменице

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Релативнезаменице(pronimi relativi: che, cui).

Ненаглашенеличезаменицаимперативом(imperativo con i pronomi).

Ненаглашенеличезаменицеуслужбидиректногобјектаусложенимвременима(pronomi diretti nei tempi composti).

Придеви

Обнављањеипроширивањеизпретходнихразреда.

Компарацијапридева(grado comparativo: Anna è più alta di Luca e superlativo dell'aggettivo: Anna è la più alta della classe).

Органскакомпарацијапридева(forme irregolari).

Бројеви

Обнављање из претходних разреда.

Предлози

Обнављање из претходних разреда.

Глаголи

Обнављањеипроширивањеизпретходнихразреда.

Presente progressivo(stare + gerundio).

Императив(imperativo). Заповедни начин за сва лица: Fa' presto! Non tornare tardi! Non andate via senza di me! Prego Signora, entri! Mi dia un etto di prosciutto, per favore!

Кондиционал садашњи правилних и неправилних глагола (condizionale presente: Vorrei un chilo di mele, per favore! Potresti prestarmi il tuo libro di italiano?).

Имперфекат (imperfetto: C'era una volta un re e viveva in un castello). Употреба имперфекта и перфекта (imperfetto/passatoprossimo).

РЕЦЕПТИВНО: Прости перфекат (passato remoto), творба и основна употреба: Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno.

Прилози

Обнављање из претходних разреда.

Речце

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Ci, ne.

Везници

Обнављање из претходних разреда.

Реченица

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Хипотетички период: Реална погодбена реченица: Se piove, prendi l'ombrello;

Se farà bel tempo, andremo in gita.

IV РАЗРЕД

Назив предмета

Италијански језик

Циљ

Циљ учења италијанског језика је да ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и унапређивањем стратегија учења страног језика развије комуникативну компетенцију, оспособи се за писмену и усмену комуникацију, интеркултурално разумевање и професионални развој.

Недељни фонд часова

2

Годишњи фонд часова

66

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
ОН 1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ 2. СТ.1.1.1. Разуме краће поруке, обавештења и упутства која се саопштавају разговетно и полако.	- разуме и извршава упутства и налоге за различите активности, у приватним и јавним комуникативним ситуацијама, исказане стандарднојезичком	РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА - разумевање говора; - комуникативна

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2. СТ.1.1.2. Схвата смисао краће спонтане интеракције између двоје или више (са)говорника у личном, образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.3. Схвата општи смисао информације или краћих монолошких излагања у образовном и јавном контексту.</p> <p>2. СТ.1.1.4. Схвата смисао прилагођеног аудио и видео записа у вези с темама из свакодневног живота (стандардни говор, разговетни изговор и спор ритамизлагања).</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.2.1. Разуме општи смисао једноставних краћих текстова у вези сблиским темама, у којима преовлађују фреквентне речи и интернационализми.</p> <p>2.СТ.1.2.2. Проналази потребне информације у једноставним текстовима (нпр. огласи, брошуре, обавештења, кратке новинске вести).</p> <p>2.СТ.1.2.3. Разуме једноставне личне поруке и писма.</p> <p>2.СТ.1.2.4. Уочава потребне детаље у текстовима из свакодневног живота(натписи на јавним местима, упутства о руковању, етикете на производима,јеловник и сл.).</p> <p>2.СТ.1.2.5. Разуме кратке адаптиране одломке књижевних дела, и друге поједностављене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.1.3.1. Уме да оствари друштвени контакт (нпр. поздрављање, представљање, захваљивање).</p> <p>2.СТ.1.3.2. Изражава слагање/неслагање, предлаже, прихвата или упућујепонуду или позив.</p> <p>2.СТ.1.3.3. Тражи и даје једноставне информације, у приватном, јавном иобразовном контексту.</p> <p>2.СТ.1.3.4. Описује блиско окружење (особе, предмете, места, активности,догађаје).</p> <p>2.СТ.1.3.5. Излаже већ припремљену кратку презентацију о блиским темама.</p> <p>2.СТ.1.3.6. Преноси или интерпретира кратке поруке, изјаве, упутства или питања.</p> <p>2.СТ.1.3.7. Излаже једноставне, блиске садржаје у вези са културом итрадицијом свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.1.4.1. Пише кратке белешке и једноставне поруке (нпр. Изражава захвалност, извињење, упозорење).</p> <p>2.СТ.1.4.2. Пише приватно писмо о аспектима из свакодневног живота (нпр. описује људе, догађаје, места, осећања).</p> <p>2.СТ.1.4.3. Попуњава образац/упитник, наводећи личне податке,</p>	<p>артикулацијом, уз минимално ометање позадинским шумовима;</p> <p>- разуме општи смисао информативних прилога (на интернету, радију, телевизији) о познатим или блиским темама, у којима се користи стандардни говор и разговетан изговор уз одговарајући број понављања;</p> <p>- разуме најопштији садржај излагања у којима се на узрасно примерен начин тематизују општа друштвена питања;</p> <p>- разуме битне елементе садржаја у краћим аудио и аудио-визуелним формама, у којима се обрађују блиске, познате и узрасно примерене теме;</p> <p>- разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма;</p> <p>- разуме општи садржај и идентификује важније појединости дијалošких форми у којима учествује двоје или више говорника, уколико је реч о размени информација, мишљења и ставова на познате и блиске теме из свакодневног живота, уз употребу стандарднојезичких елемената и споријег ритма, уз евентуална понављања и појашњења;</p> <p>- разуме садржај и већину тематски повезаних појединости у текстовима класичне и савремене музике различитих жанрова, уз поновљена слушања и</p>	<p>ситуација;</p> <p>- монолошко и дијалošко излагање;</p> <p>- стандардни језик;</p> <p>- изговор;</p> <p>- информативни прилози;</p> <p>- размена информација;</p> <p>- култура и уметност;</p> <p>- ИКТ;</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>образовање, интересовања и сл. 2.СТ.1.4.4. Пише једноставне текстове према моделу, уз помоћ илустрација, табела, слика, графикана, детаљних упутстава. 2.СТ.1.4.5. Преводи или интерпретира информације из једноставних порука, бележака или образаца. 5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ 2.СТ.1.5.1. Користи задовољавајући број фреквентних речи и израза које му омогућавају изражавање основних комуникативних функција у свакодневним ситуацијама. 2.СТ.1.5.2. Саставља кратке, разумљиве реченице користећи једноставне језичке структуре. 2.СТ.1.5.3. Има углавном јасан и разумљив изговор. 2.СТ.1.5.4. Пише с одговарајућом ортографском тачношћу уобичајене речикоје користи у говору. 2.СТ.1.5.5. Примењује основну правописну норму. 2.СТ.1.5.6. Користи неутралан језички регистар. СН 1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ 2.СТ.2.1.1. Разуме суштину и битне појединости порука, упутстава и обавештења о темама из свакодневног живота и делатности. 2.СТ.2.1.2. Разуме суштину и битне појединости разговора или расправе између двоје или више (са)говорника у приватном, образовном и јавном контексту. 2.СТ.2.1.3. Разуме суштину и битне појединости монолошког излагања у образовном и јавном контексту уколико је излагање јасно и добро структурирано. 2.СТ.2.1.4. Разуме суштину аутентичног тонског записа (аудио и видео запис) о познатим темама, представљених јасно и стандардним језиком. 2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ 2.СТ.2.2.1. Разуме општи смисао и релевантне информације у текстовима о блиским темама из образовног и јавног контекста. 2.СТ.2.2.2. Открива значење непознатих речи на основу контекста који му је близак. 2.СТ.2.2.3. Разуме описе догађаја, осећања и жеља у личној преписци. 2.СТ.2.2.4. Проналази потребне информације у уобичајеним писаним документима (нпр. пословна преписка, проспекти, формулари).</p>	<p>одговарајућу припрему.</p> <ul style="list-style-type: none"> - примењује стратегије читања које омогућавају откривање значења непознатих речи; - разуме краће текстове на блиске, познате и обрађиване друштвене теме, препознаје најважније ауторове ставове и закључке; - разуме општи садржај и најважније појединости дужих текстова у вези с темама везаним за лична интересовања; - разуме општи садржај и најважније појединости текстова о мање познатим темама, које спадају у шири спектар интересовања; - разуме текстове који садрже различита упутства; - разуме стручне текстове, савремене књижевне текстове различитих жанрова, примерене узрасту; <ul style="list-style-type: none"> - користи самостално цигњи језик као језик комуникације; - излаже унапред припремљену краћу презентацију на одређену тему (из домена личног интересовања) уз помоћ визуалног подстицаја; - говорио познатим темама и темама које су из домена његовог интересовања на кохерентан начин, примењујући познату лексичку грађу и језичке структуре; - препричава неки догађај или дешавање и износи очекивања у вези са тим; - укратко образлаже и објашњава разлоге догађаја или дешавања; 	<p>РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ТЕКСТА</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумевање прочитаног текста; - врсте текстова; - издвајање поруке и суштинских информација; - препознавање основне аргументације; - непознате речи; - ИКТ; <p>УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - усмено изражавање; - неформални разговор; - формална дискусија; - функционална комуникација; - интервјуисање; - интонација; - дијалог;

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2.СТ.2.2.5. Проналази специфичне појединости у дужем тексту са претежно сложеним структурама, у коме се износе мишљења, аргументи и критике (нпр. новински чланци и стручни текстови).</p> <p>2.СТ.2.2.6. Разуме адаптиране књижевне текстове и прилагођене текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.2.3.1. Започиње, води и завршава једноставан разговор и укључује се у дискусију на теме како од личног интереса, тако и оне о свакодневном животу.</p> <p>2.СТ.2.3.2. Износи лични став, уверења, очекивања, искуства, планове као и коментаре о мишљењима других учесника у разговору.</p> <p>2.СТ.2.3.3. Размењује, проверава, потврђује информације о познатим темама у формалним ситуацијама (нпр. у установама и на јавним местима).</p> <p>2.СТ.2.3.4. Описује или препричава стварне или измишљене догађаје, осећања, искуства.</p> <p>2.СТ.2.3.5. Излаже већ припремљену презентацију о темама из свог окружења или струке.</p> <p>2.СТ.2.3.6. Извештава о догађају, разговору или садржају нпр. књиге, филма и сл.</p> <p>2.СТ.2.3.7. Излаже садржаје и износи своје мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.2.4.1. Пише белешке или одговара на поруке, истичући битне детаље.</p> <p>2.СТ.2.4.2. У приватној преписци, тражи или преноси информације, износи лични став и аргументе.</p> <p>2.СТ.2.4.3. Пише, према упутству, дескриптивне и наративне текстове о разноврсним темама из области личних интересовања и искустава.</p> <p>2.СТ.2.4.4. Пише кратке, једноставне есеје о различитим темама из личног искуства, приватног, образовног и јавног контекста.</p> <p>2.СТ.2.4.5. Пише извештај или прослеђује вести (преводи, интерпретира, резимира, сажима) у вези са кратким и/или једноставним текстом из познатих области који чита или слуша.</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.2.5.1. Користи речи и изразе који му омогућавају успешну комуникацију у предвидивим/свакодневним ситуацијама, актуелним догађајима и сл.</p> <p>2.СТ.2.5.2. Правилно разуме и користи већи број сложенијих језичких структура.</p> <p>2.СТ.2.5.3. Има сасвим разумљив изговор.</p>	<p>- учествује у дијалогу и размењује мишљења и информације у вези са својим окружењем и свакодневним ситуацијама;</p> <p>- интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве;</p> <p>- користи интонацију, ритам и висину гласа у складу са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;</p> <p>- пише текст примењујући правила правописа и интерпункције, поштујући основна начела организације текста;</p> <p>- пише краћа формална писма (писма читалаца, пријаве за праксе, стипендије или омладинске послове);</p> <p>- пише текстове о блиским темама из свог окружења и подручја интересовања;</p> <p>- описује утиске, мишљења, осећања, истиче предности и мане неке појаве или поступка користећи се једноставним језичким средствима;</p> <p>- пише белешке, поруке (имејлове, смс поруке и сл.), у којима тражи или преноси релевантне информације;</p> <p>- пише одговоре у којима тражи и преноси релевантне информације и објашњења користећи стандардне формуле писаног изражавања;</p> <p>- пише о властитом искуству, описује своје утиске, планове и очекивања;</p> <p>- пише текстове према моделу, тумачи и описује илустрације, табеле, слике, графиконе, истичући релевантне детаље;</p> <p>- пише неформална</p>	<p>ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ</p> <p>- писмено изражавање</p> <p>- врсте текста;</p> <p>- описивање;</p> <p>- стандардне формуле писаног изражавања</p> <p>- лексика и комуникативне функције;</p> <p>- ИКТ;</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>2.СТ.2.5.4. Пише прегледан и разумљив текст у коме су правопис, интерпункција и организација углавном добри.</p> <p>2.СТ.2.5.5. Препознаје формални и неформални регистар; познаје правила понашања и разлике у култури, обичајима и веровањима своје земље и земље чији језик учи.</p> <p>НН</p> <p>1. Област језичке вештине - СЛУШАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.1.1. Разуме појединости значајне за разговор или расправу са сложеном аргументацијом у којој се износе лични ставови једног или више (са)говорника, у приватном, образовном, јавном и професионалном контексту.</p> <p>2.СТ.3.1.2. Разуме презентацију или предавање са сложеном аргументацијом уз помоћ пропратног материјала.</p> <p>2.СТ.3.1.3. Разуме аутентични аудио и видео запис у коме се износе ставови на теме из друштвеног или професионалног живота.</p> <p>2. Област језичке вештине - ЧИТАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.2.1. Препознаје тему и схвата садржај разноврсних текстова, примењујући одговарајуће технике/врсте читања.</p> <p>2.СТ.3.2.2. Из различитих писаних извора, уз одговарајућу технику читања, долази до потребних информација из области личног интересовања.</p> <p>2.СТ.3.2.3. Разуме формалну кореспонденцију у вези са струком или личним интересовањима.</p> <p>2.СТ.3.2.4. Разуме општи смисао и појединости у стручним текстовима на основу сопственог предзнања (нпр. специјализовани чланци, приручници, сложена упутства).</p> <p>2.СТ.3.2.5. Разуме садржај извештаја и/или чланка о конкретним или апстрактним темама у коме аутор износи нарочите ставове и гледишта.</p> <p>2.СТ.3.2.6. Разуме одломке оригиналних књижевних дела и текстове који се односе на цивилизацијске тековине, културу и обичаје свог и других народа.</p> <p>3. Област језичке вештине - ГОВОР</p> <p>2.СТ.3.3.1. Активно учествује у формалним и неформалним разговорима/дискусијама о општим и стручним темама, с једним или више саговорника.</p> <p>2.СТ.3.3.2. Размењује ставове и мишљења уз изношење детаљних објашњења, аргумената и коментара.</p> <p>2.СТ.3.3.3. Методично и јасно излаже о разноврсним темама; објашњава своје</p>	<p>писма/мејлове/позивнице и сл. користећи се устаљеним изразима за одбијање/прихватање позива, извињења и сл;</p> <p>- познаје основне одлике екосистема и друштвеног система земаља чији језик учи и разуме њихову међусобну условљеност;</p> <p>- објашњава на једноставан начин традиционално схваћене одлике властите културе припадницима страних култура;</p> <p>- објашњава, на једноставан начин, традиционално схваћене одлике култура чији језик учи припадницима властите културе;</p> <p>- увиђа и разуме да поступци учесника у свакодневним комуникативним ситуацијама могу да буду протумачени на различите начине;</p> <p>- увиђа и разуме постојање културног плуралитета у својој земљи и земљама чији језик учи;</p> <p>- реагује адекватно на најчешће облике примереног и непримереног понашања у контексту културе земље/ земаља чији језик учи, примењујући обрасце љубазног понашања;</p> <p>- користи фреквентније регистре у комуникацији на страном језику у складу са степеном формалности комуникативне ситуације;</p> <p>- користи на креативан начин ограничена знања из различитих језика како би успешно остварио комуникативну намеру;</p> <p>- истражује различите аспекте култура земље/ земаља чији језик учи у оквиру</p>	<p>СОЦИОКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>- интеркултурност;</p> <p>- екосистем;</p> <p>- друштвени систем;</p> <p>- правила понашања;</p> <p>- стереотипи;</p> <p>- стилови у комуникацији на страном језику;</p> <p>- ИКТ;</p>

Стандарди образовних постигнућа	Исходи за наставни предмет По завршетку четвртог разреда ученик ће бити у стању да:	Теме и кључни појмови садржаја програма
<p>становиште износећи предности и недостатке различитих тачака гледишта и одговара на питања слушаца.</p> <p>2.СТ.3.3.4. Извештава о информацијама из нпр. новинског чланка, документарног програма, дискусија, излагања и вести (препричава, резимира, преводи).</p> <p>2.СТ.3.3.5. Упоредује ставове и монолошки изражава мишљење у вези са културом, традицијом и обичајима свог и других народа.</p> <p>4. Област језичке вештине - ПИСАЊЕ</p> <p>2.СТ.3.4.1. Пише неформална писма у којима изражава властиту емотивну реакцију, наглашавајући детаље неког догађаја или искуства и коментаришући туђе ставове.</p> <p>2.СТ.3.4.2. Пише пословна и друга формална писма различитог садржаја за личне потребе и потребе струке.</p> <p>2.СТ.3.4.3. Пише дескриптивни или наративни текст о стварним или измишљеним догађајима.</p> <p>2.СТ.3.4.4. Пише есеје, користећи информације из различитих извора и нуди аргументована решења у вези с одређеним питањима; јасно и детаљно исказује став, осећање, мишљење или реакцију.</p> <p>2.СТ.3.4.5. Пише извештај/преводи садржаје и информације из дужих и сложенијих текстова из различитих области које чита или слуша (нпр. препричава, описује, систематизује и сл.).</p> <p>5. Област ЗНАЊЕ О ЈЕЗИКУ</p> <p>2.СТ.3.5.1. Разуме и користи разноврстан репертоар речи, израза и идиома, који му омогућавају да се изражава јасно, течно, прецизно и детаљно.</p> <p>2.СТ.3.5.2. Разуме целокупни репертоар граматичких структура и активно користи све уобичајене граматичке структуре.</p> <p>2.СТ.3.5.3. Има јасан и природан изговор и интонацију.</p> <p>2.СТ.3.5.4. Пише јасне, прегледне и разумљиве текстове, доследно примењујући језичка правила, правила организације текста и правописну норму.</p> <p>2.СТ.3.5.5. Познаје и адекватно користи формални и неформални језички регистар.</p>	<p>својих интересовања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи савремене видове комуникације у откривању културе земље/ земаља чији језик учи; - користи знање страног језика у различитим видовима реалне комуникације; <p>- преноси основне информација из више сродних текстова, у писаном и усменом облику;</p> <p>- посредује у неформалној усменој интеракцији уз уважавање различитих културних вредности и избегавајући двосмислености и нејасноће.</p>	<p>МЕДИЈАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - стратегије преношења поруке са матерњег на страни језик/са страног на матерњи; - посредовање;

ЈЕЗИЧКИ САДРЖАЈИ – четврти разред

Именице

Обнављање из претходних разреда.

Члан

Обнављање из претходних разреда.

Заменице

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Ненаглашене личне заменице у пару у сложеним временима (pronomipersonaliaccoppiatineitempicomposti).

Придеви

Обнављање из претходних разреда.

Бројеви

Обнављање из претходних разреда.

Предлози

Обнављање из претходних разреда.

Глаголи

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Идиоматска употреба volerci и metterci.

РЕЦЕПТИВНО: Прости перфекат (passato remoto), творба и основна употреба: Marco entrò e vide il computer acceso. Ma nella stanza non c'era nessuno.

Утврђивање и продубљивање употребе прошлих времена (passato prossimo/imperfetto, passato remoto).

РЕЦЕПТИВНО: Плусквамперфекат (trapassato prossimo: Sono arrivata alla stazione quando il treno era già partito).

РЕЦЕПТИВНО: Кондиционал прошли (condizionale passato: Avrei voluto comprare un bel gelato).

РЕЦЕПТИВНО: Употреба конјунктива садашњег и прошлог (Congiuntivo presente e passato).

Прилози

Обнављање из претходних разреда.

Речце

Обнављање из претходних разреда.

Везници

Обнављање из претходних разреда.

Реченица

Обнављање и проширивање из претходних разреда.

Сложена реченица: употреба везника који уводе зависну реченицу (временску, узрочну, релативну, хипотетички период).

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНОГ ЈЕЗИКА У МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

Тематске области за све језике се прожимају и исте су у сва четири разреда музичке школе – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика, тако да свака тема представља одређени ситуацијски комплекс.

Тематске области:

Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време)
Свет рада (перспективе и образовни системи)
Интересантне животне приче и догађаји
Свет уметности / Уметност
Живи свет и заштита човекове околине
Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране)
Медији и комуникација
Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света)
Потрошачко друштво
Спортови и спортске манифестације
Србија – моја домовина
Познати градови и њихове знаменитости, региони и земље у којима се говори циљни језик
Европа и заједнички живот народа

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

Представљање себе и других
Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, регионално специфично)
Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.
Давање једноставних упутстава и команди
Изражавање молби и захвалности
Изражавање извињења
Изражавање потврде и негирање
Изражавање допадања и недопадања
Изражавање физичких сензација и потреба
Исказивање просторних и временских односа
Давање и тражење информација и обавештења
Описивање и упоређивање лица и предмета
Изрицање забране и реаговање на забрану
Изражавање припадања и поседовања
Скретање пажње
Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања
Тражење и давање дозволе
Исказивање честитки
Исказивање препоруке
Изражавање хитности и обавезности
Исказивање сумње и несигурности

4.3.2. ХАРМОНИЈА – ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ

Циљ учења предмета Хармонија је овладавање хармонским законитостима и музичком логиком при изради хомофоне хорске фактуре, звучном хармонском праксом и аналитичким тумачењем примера из литературе.

I РАЗРЕД

(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи стечена знања из теорије музике у решавању хармонских проблема; – препозна консонантне и дисонантне акорде; – запише квинтакорде и обртаје главних ступњева; – одреди многостраност квинтакорада у тоналитетима; – дефинише сродство и функције акорада; – слушно разликује хомофони и полифони став; – класификује и слушно препозна врсте каденци; – примени поставку квинтакорада главних ступњева у строгом хармонском ставу; – примени правила у везивању квинтакорада главних ступњева и њихових обртаја; – слушно идентификује хармонске везе квинтакорада главних и споредних ступњева и њихових обртаја; – одсвира хармонске везе квинтакорада главних и споредних ступњева и њихових обртаја на клавиру; 	УВОД у ХАРМОНИЈУ	Појам хармоније. Тонски систем – читање и писање нота у бас и виолинском кључу. Интервали: – врсте,– величина,– сазвучност– разрешење дисонантних интервалаЛествице – дијатонске дурске и молске лествице. Тоналитет – појам и структурална основа тоналитета и његово испо-љавање кроз однос главних трозвука.	<p>Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.</p>
	АКОРДИ	Појам и врсте акорада. Облици акорада – основни и обртаји. Изградња квинтакорада на главним ступњевима. Многостраност квинтакорада. Сродство акорада. Тоналитет и функције акорада.	
	СТРОГИ ХАРМОНСКИ СТАВ	Полифонија и хомофонија. Мелодија. Строги хармонски став. Акордски и ванакордски тонови – општи појмови. Хармонски ритам. Критични тонови. Каденце.	
	ТРОЗВУЦИ ГЛАВНИХ СТУПЊЕВА ТРОЗВУЦИ СПОРЕДНИХ СТУПЊЕВА	Квинтакорди. Постављање квинтакорада главних ступњева у четворогласни хар-монски став у дуру и хармонском молу. Везивање квинтакорада главних ступњева: – строга веза; – слободна веза; – полуслободна веза. – лиценција вођице. Мелодијски скокови у оквиру исте хармоније – промена положаја и слога. Забрањена кретања. Каденцирајући квартсектакорд. СектакордиИзградња сектакорда и главних ступњева у оквиру тоналитета. Сектакорди главних трозвука – увођење и разрешење. Квартсектакорди: Изградња квартсектакорада главних ступњева главних ступњева у оквиру тоналитета. Квартсектакорди: обртајни и случајни – увођење и разрешење. Изградња квинтакорада споредних ступњева и њихових обртаја у задатом тоналитету. Споредни квинтакорди – увођење и разрешење. Споредни сектакорди – увођење и разрешење. Фригијски обрт. Секвенце.	

Програм смотре:

Писмени део: хармонизација шифрованог баса (до 8 тактова)

Практични део: хармонска анализа примера из клавирске литературе класичара - до 20 тактова и свирање (4 такта) шифрованог баса

II РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – препозна и изгради главне четворозвуке; – препозна и разреши критичне тонове у главним четворозвучима; – наведе начине увођења и разрешења главних четворозвука; – примени правила у везивању главних четворозвука; – слушно препозна хармонске везе главних четворозвука; – демонстрира написане хармонске везе главних четворозвука на клавиру; – препозна и примени ванакардске тонове у хармонизацији задатака и примерима из литературе; – аналитички распозна и тумачи тоналитете и акордске односе на примерима из музичке литературе; – препозна и направи разлику између видова промене тоналитета у примерима из музичке литературе; – презначи акорде у дијатонској модулацији; – свира дијатонску модулацију на клавиру; – повеже хармонизацију задатака са његовом формалном структуром; – изрази мишљење о квалитету креираног хармонског задатка. 	ГЛАВНИ ЧЕТВОРОЗВУЦИ	Изградња и препознавање доминантног септакорда у основном облику и обртајима у дуру и молу. Доминантни септакорд и његови обртаји: увођење и разрешење, лиценција вођице и септима. Изградња и препознавање субдоминантног септакорда (II7) у основном облику и обртајима у дуру и молу. Субдоминантни септакорд и његови обртаји: увођење и разрешење. Изградња и препознавање вођичног четворозвука (VII7) навише од задатог основног тона и наниже од задате септима у дуру и молу. Одређивање тоналитета према задатом вођичном септакорду. Вођични септакорд и обртаји: увођење и разрешење.	<p>Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.</p>
	ВАНАКОРДСКИ ТОНОВИ	Подела ванакардских тонова. Увођење и разрешење ванакардских тонова. Ванакардски тонови у басу. Вишеструки ванакардски тонови.	
	ВИДОВИ ПРОМЕНЕ ТОНАЛИТЕТА	Мутација. Тонално иступање. Тонални скок. Модулација.	
	ДИЈАТОНСКА МОДУЛАЦИЈА	Изградња трозвука у дуру, молдуру и свим врстама мола. Сродност тоналитета. Средства дијатонске модулације и начини увођења. Дијатонске модулација: – прве групе; – друге групе; – треће групе; Модулација преко посредног тоналитета (информативно).	

На основу одлуке теоретског одсека, у циљу уједначавања критеријума оцењивања, објективнијег праћења постигнућа ученика и остварености исхода, програм годишње смотре је:

Писмени део: хармонска анализа примера из клавирске литературе класичара - до 30 тактова

Усмени део: два питања из пређеног градива и свирање (4 такта) шифрованог баса и дијатонске модулације

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наведе сличности и разлике у акордском фонду барока и класицизма; – самостално одсвира краће осмишљене фразе са одликама хармоније барока и класицизма; – објасни својим речима врсте и примену алтерација у дуру и молу; – разликује дијатонске и алтероване тонове и акорде у лествицама; – самостално осмисли и одсвира алтероване акорде (доминантина доминанта и њен заменик) на клавиру; – слушно препознаје алтероване акорде њихова разрешења; – слушно препознаје и примењује типове хроматске модулације дијатонског типа; – одсвира задате хармонске везе; – самостално анализира хармонски план у нотним примерима из музичке литературе у којима се налазе алтеровани акорди; – направи разлику између средстава дијатонске и хроматске модулације дијатонског типа у хармонској анализи на примерима из литературе; – повеже хармонску анализу примера из литературе са његовом формалном структуром; – дискутује о формалној и стилској одредници композиције на основу хармонске анализе. 	СПОРЕДНИ ЧЕТВОРОЗВУЦИ	Увођење и разрешење споредних четворозвука – анализа примера из музичке литературе барока и класицизма. Израда и свирање краћих фраза са споредним четворозвучима. Употреба споредних четворозвука у бароку и класицизму (у примерима из литературе).	<p>Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.</p>
	АЛТЕРОВАНА ХАРМОНИЈА	Алтерације и њихова улога у формирању алтерованих акорда. Алтеровани акорди: – алтеровани акорди дијатонског типа, – алтеровани акорди хроматског типа. – преглед свих алтерованих акорада. Доминантина доминанта дијатонског типа – изградња, увођење и разрешење. Доминантина доминанта хроматског типа – изградња, увођење и разрешење. Заменик доминантине доминанте дијатонског типа – изградња, увођење и разрешење. Заменик доминантине доминанте хроматског типа – изградња, увођење и разрешење. Фригијски квинтакорд и наполитански сектакорд – изградња, увођење и разрешење. Остале вантоналне доминанте дијатонског типа и њихови заменици. Остале алтеровани акорди хроматског типа: двоструко умањени на повишеном II ступњу у дуру, и, прекомерна доминанта за субдоми-нанту у дуру. Умањени четворозвуци недоминантне функције (на повишеном II и повишеном VI ступњу). Израда и свирање краћих фраза са употребом алтерованих акорада. Употреба алтерованих акорада у бароку и класицизму (у примерима из музичке литературе).	
	ХРОМАТСКА МОДУЛАЦИЈА ДИЈАТОНСКОГ ТИПА	Појам и средства хроматске модулације. Модулација помоћу: – промене склопа акорда; – хроматске и привидне тердне сродности; – елиптичних веза; Модулирајуће секвенце. Израда и свирање краћих фраза са употребом хроматских модулација. Употреба хроматских модулација у бароку (примери из литературе). Употреба хроматских модулација у класицизму (примери из литературе и). Употреба хроматских модулација у романтизму (примери из литературе).	

На основу одлуке теоретског одсека, у циљу уједначавања критеријума оцењивања, објективнијег праћења постигнућа ученика и остварености исхода, програм годишње смотре је:

Писмени део: хармонска анализа примера из клавирске литературе класичара или раних романтичара - до 30 тактова

Усмени део: свирање 4 - 8 тактова шифрованог баса и хроматске модулације

IV РАЗРЕД
(33 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – својих речима објасни средства хроматске модулације; – препозна све врсте хроматских модулација у примеру из музичке литературе; – слушно препозна хроматске модулације; – усмено изради и одсвира краће фразе користећи хроматску модулацију; – анализира примере из литературе епохе барока, класицизма и романтизма, који садрже хроматску модулацију; – усмено изради и одсвира краће фразе користећи енхармонску модулацију; – анализира примере из литературе епохе барока, класицизма и романтизма, који садрже енхармонску модулацију; – повеже хармонску анализу примера из литературе са његовом формалном структуром; – дискутује о формалној и стилској одредници композиције на осно-ву хармонске анализе. 	<p align="center">ХРОМАТСКА МОДУЛАЦИЈА</p>	<p>Појам и средства хроматске модулације. Модулација помоћу: – промене склопа акорда; – хроматске и привидне терцне сродности; – елиптичних веза; Модулирајуће секвенце. Израда и свирање краћих фраза са употребом хроматских модулација. Употреба хроматских модулација у бароку (примери из литературе). Употреба хроматских модулација у класицизму (примери из литературе и). Употреба хроматских модулација у романтизму (примери из литературе).</p>	<p>Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.</p>
	<p align="center">ЕНХАРМОНСКА МОДУЛАЦИЈА</p>	<p>Појам и средства енхармонске модулације. Енхармонско презначење: – умањеног четворозвука. – малог дурског четворозвука,– прекомерног трозвука. Израда и свирање краћих фраза са употребом енхармонских моду-лација. Употреба енхармонских модулација у бароку (примери из литературе). Употреба енхармонских модулација у класицизму (примери из литературе). Употреба енхармонских модулација у романтизму (примери из литературе).</p>	

На основу одлуке теоретског одсека, у циљу уједначавања критеријума оцењивања, објективнијег праћења постигнућа ученика и остварености исхода, програм годишње смотре је:

Писмени део: хармонска анализа примера из клавирске литературе класичара или раних романтичара - до 30 тактова

Усмени део: свирање (8 тактова) шифрованог баса и хроматске модулације

4.3.3. КОНТРАПУНКТ - ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ

Циљ учења предмета Контрапункт је да код ученика развије знања у области историјског развоја и техничких својстава ренесансног контрапункта, као и вештину препознавања ренесансних музичких облика и композиционих поступака.

III РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - именује облике раног вишегласја на основу записа или звука; - пева у групи или уз инструменталну пратњу композиције раног вишегласја; - препозна различите извођачке саставе ренесансних композиција на основу звука или записа; - именује врсте старих нотација на основу записа; - опажа, препозна и запише све врсте модуса; - анализира мелодијско- ритмичке карактеристике у ренесансним композицијама; - препозна и коментарише композиционе полифоне поступке након одслушаних или изведених делова композиције; - објасни историјски развој духовних и световних облика ренесансе, њихове врсте и наведе најзначајнија дела и композиторе; - слушно препозна и анализира духовне и световне облике ренесансе; 	ОСНОВИ ВОКАЛНОГ КОНТРАПУНКТА	Развој вишегласја од раног вишегласја до полифоније касне ренесансе. Извођачки састави Нотација Модуси Мелодија и ритам	ГРУПНА И ИНДИВИДУАЛНА НАСТАВА, ДИЈАЛОГ, ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ
	КОМПОЗИЦИОНИ ПОСТУПЦИ МУЗИЦИ РЕНЕСАНСЕ	Консонанце и дисонанце Каденце Синкопирани дисонанце, пролазнице, скретнице, тешке пролазнице Посебни случајеви у примени дисонанци Имитација Третман текста Слушање и извођење одабраних ренесансних композиција	
	ДУХОВНИ ОБЛИЦИ РЕНЕСАНСЕ	Духовни облици ренесансе (мотет и миса): - историјски развој; - врсте; - најзначајнији композитори и дела	
	СВЕТОВНИ ОБЛИЦИ РЕНЕСАНСЕ	Световни облици ренесансе(мадригал, вилота, фроттола, канцона а бало, виланела, шансон): - историјски развој; -врсте; - најзначајнији композитори и дела.	

Програм смотре:

Писмени део: тест (теоријска питања и практична примена)

Слушни тест: препознавање задатих композиција са кратком анализом.

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - објасни разлике између ренесансног и барокног контрапункта; - слушно препозна и анализира инструменталне и вокално- инструменталне облике барока; - препозна различите инструменталне групе барокних композиција на основу звука или записа; - анализира мелодијско- ритмичке карактеристике барокних композиција; - објасни развој тоналне хармоније; - осмисли самостално или уз помоћ наставника краћу барокну мелодију; - препозна и коментарише композиционе полифоне поступке након одслушаних или изведених делова композиције; - наведе врсте и основне карактеристике барокних облика; - слушно препозна и анализира барокне облике; 	ОСНОВИ КОНТРАПУНКТА	<p>Историјска појава музичког барока Вокално- инструментални облици Инструменти и инструментални облици Од модалне ка тоналној хармонији Мелодија и ритам Хармонска средства барокне музике</p>	<p>ГРУПНА И ИНДИВИДУАЛНА НАСТАВА, ДИЈАЛОГ, ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ</p>
	КОМПОЗИЦИОНИ ПОСТУПЦИ У МУЗИЦИ БАРОКА	<p>Представљање акорада у двогласном и трогласном ставу Ванакордски тонови Двоструки и троструки контрапункт Имитација Канон у двогласном и трогласном ставу</p>	
	ИНСТРУМЕНТАЛНИ И ВОКАЛНО- ИНСТРУМЕНТАЛНИ ОБЛИЦИ БАРОКА	<p>Двогласна и трогласна инвенција Фуга Прелудијум, токата, фантазија, корална предигра, ричеркар, барокна свита, полифоне варијације Мадригал, мотет, опера, ораторијум, миса(информативно)</p>	

Програм смотре:

Писмени део: анализа трогласне или четворогласне фуге;

Слушни тест: препознавање задатих композиција са кратком анализом.

4.3.4. СОЛФЕЂО – ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ

Циљ учења предмета Солфеђо је да код ученика развије музикалност, креативност и естетске критеријуме кроз примену знања и вештина ради ефикаснијег разумевања и извођења нотног текста у свим његовим аспектима што доприноси успешној међупредметној корелацији.

I РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - својим речима изражава утиске о слушаном делу; - препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; - изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне композиције; - препозна и пева старе градске песме и народне мелодије у мерама 5/8, 7/8 и 9/8; Пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета; - запише и пева хармонске везе; - запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу; - запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целости; - опажа, пева и записује интервале и акорде; - импровизује мелодију на задати ритам; - препозна и изводи ритмичке фигуре троделног ритма и четвороделне поделе јединице бројања; - препозна и изводи промену метра; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<p>Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развоја естетских критеријума; - међупредметне корелације; - препознавања музичких елемената(стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација); 	Рад у групи Индивидуални рад
	МЕЛОДИКА	<p>Једногласно певање Инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и српских народних песама са и без текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијатоника: фиксирање ступњева у оквиру хармонских функција- тоналитети до четири предзнака; - молдур и мутације: де- Де, Еф- еф, а- А, Це- це, е- Е, Ге- ге; - хроматске пролазнице и скретнице; - дијатонске модулације у паралелни, супдоминантни и доминантни тоналитет- почетни тоналитет до два предзнака; - транспонованье; <p>Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и аранжмана српских народних песама са и без текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> - двогласно певање- дијатоника и дијатонске модулације на доминанту или паралелу; - певање хармонских веза трогласно. <p>Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо, фраза, динамика и артикулација.</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ	<p>Опажање</p> <ul style="list-style-type: none"> - појединачних тонова у целом регистру клавијатуре у одређеном тоналитету; - различитих типова дијатонских дурских и молских лествица; <p>Опажање и интонирање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - интервала и двозвука у тоналитету без анализе интервала до дециме(тежиште ка опажању три до четири двозвука у низу); - штимова од камертона(тоналитети до четири предзнака); - свих врста трозвука са обртајима, а умањеног и прекомерног са разрешењем; - строге и слободне хармонске везе на главним ступњевима; - доминантни септакорд са обртајима и умањени септакорд; <p>Диктати</p> <p>Једногласни мелодијски диктат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - записивање и транспонување мотива; - записивање примера свираних по двотактним фразама и диктата у целости; <p>Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама.</p> <p>Записивање метро- ритмичке окоснице (инсерата из литературе).</p> <p>Записивање традиционалне, народне и староградске песме са текстом.</p>	
	РИТАМ	<p>Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте.</p> <p>Ритмичке врсте и фигуре:</p> <ul style="list-style-type: none"> - четвороделна подела ритмичке јединице (разликовање ритмичких фигура сличних по изгледу); - чешћа употреба пауза и лигатура; - троделни ритмови: проста и сложена деоба тродела, пунктиране фигуре, синкопирани тродел са и без узмаха. <p>Метричке врсте:</p> <ul style="list-style-type: none"> - промена метра: из дводела у тродел и обрнуто у српским народним песмама и инструктивним композицијама; - мере: 5/8, 7/8 и 9/8 у српским народним песмама; - одређивање метричке врсте у српским народним песмама; <p>Равномерно читање у виолинском и бас кључу инсерата из литературе.</p> <p>Промене кључева.+</p>	
- користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике;	МУЗИЧКО СТВАРАЛА- ШТВО	Импровизација мелодије на задати ритам Употреба савремене технологије у настави	

Смотра: Једногласни мелодијски диктат:

- модулације на доминанту или мутација
- слушни тест (штимови, акорди и интервали) – додатно на основу одлуке теоретског одсека

Усмени део:

- Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике
- Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

II РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – својим речима изражава утиске о слушаном делу; – препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; – изражајно пева тоналне и модалне једногласне и вишегласне композиције са алтерацијама; – препозна и пева старе градске песме и народне мелодије у мерама 5/8, 7/8, 8/8 и 9/8; – пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета; – запише и пева хармонске везе; – запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу; – запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целисти; – опажа, пева и записује интервале и акорде; 	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем: – развоја естетских критеријума; – међупредметне корелације; – препознавање музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација).	Метода демонстрације (певање и свирање на клавиру), метода разговора, метода усменог излагања, метода рада са нотним текстом (уџбеник или електронски материјали)
	МЕЛОДИКА	Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем: – развоја естетских критеријума; – међупредметне корелације; – препознавање музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација); МЕЛОДИКА Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и српских народних песама са и без текста: – дијатоника: фиксирање ступњева у оквиру хармонских функција: тоналитети до петпредзнака; – упознавање модуса (певање лествица и каденци дорског, фригијског, лидијског и миксолидијског модуса); – алтерације у поступном покрету; – певање средњовековних и раних ренесансних композиција (једногласно и вишегласно); – дијатонске модулације у тоналитете прве квинтне сродности и мутације; – транспонованье; – композиције са клавирском пратњом; Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и аранжмана српских народних песама са и без текста. – двогласно певање – дијатоника са алтерацијама и дијатонским модулацијама; – певање хармонских веза трогласно; Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо фраза, динамика и артикулација.	
	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ	Опажање – појединачних тонова у целом регистру клавијатуре у одређеном тоналитету; – различних типова дијатонских дурских и молских лествица, модуса и лествица Балкана; Опажање и интонирање: – интервала; двозвука у тоналитету без анализе интервала до дециме (тежиште ка опажању три до четири двозвука у низу); – штимова од камертона (тоналитети до пет предзнака); – свих врста трозвука са обртајима и четворозвука на I, V и VII ступњу са разрешењем; – строге и слободне хармонске везе на главним и споредним ступњевима (II и VII); Диктати Једногласни мелодијски диктат: – записивање и	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
– импровизије мелодију или хармонију на задати ритам; – препозна и изводи ритмичке фигуре троделног ритма, четворделне и осмоделне поделе јединице бројања; – препозна и изводи промену метра; – користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике.		транспоноване мотива и двозвука; – записивање примера свираних по двотактима , фразама и диктата у целости свираних на различитим инструментима; Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама; Записивање метро- ритмичке окоснице (инсерата из литературе); Записивање традиционалне, народне и староградске песме са текстом.	
	РИТАМ	Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте у виолинском, бас и са променом кључа; Ритмичке врсте и фигуре: – осмоделна подела; – дуола и мала триола; – троделни ритмови, проста деоба тродела и пунктиране фигуре, синкопиран тродел, са и без узмаха; Метричке врсте: – промена метра: из дводела у тродел и обрнуто у српским народим песмама и инструктивним композицијама; – мере: 5/8, 7/8 и 9/8у српским народим песмама; – одређивање метричке врсте српским народим песмама; – равномерно читање у виолинском и бас кључу инсерата из литературе; – промене кључева.	
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Импровизација мелодије и хармоније на задати ритам; Употреба савремене технологије у настави.	

Програм смотре (одлука теоретског одсека):

Писмени део:

Једногласни модулативни мелодијски диктат

Слушни тест- штимови, акорди и интервали

Усмени део:

- Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике

- Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
- својим речима изражава утиске о слушаном делу; – препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; – изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне инструктивне композиције и инсерте из литературе;	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем: – развоја естетских критеријума, – међупредметне корелације, – препознавање музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација).	Метода демонстрације (певање и свирање на клавиру), метода разговора, метода усменог излагања,
	МЕЛОДИКА	Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, српских народних песама са текстом, познатих тема композиција у сонатном облику и у облику ронда. Стабилне и лабилне алтерације (скокови у алтероване тонове и напуштање алтерованих	

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – препозна и пева староградске песме и народне мелодије; – пева и препозна штимове дурских и молских тоналитета; – запише и пева хармонске везе; – запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу; – запише мелодијске диктате по двотактима, фразама, у целисти и вергл форми; – опажа, пева и записује интервале и акорде; – импровизује мелодију, ритам или хармонију на задати ритам; – препозна и изводи ритмичке фигуре из садржаја; – препозна и изводи промену метра; – користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике. 		тонова скоком). Алтеровани акорди и њихова разрешења. Алт кључ. Дијатонске и хроматске модулације у тоналитете прве и друге квинтне сродности и мутације. Модална мелодика. Вишегласно певање хомофоних и полифоних двогласних, трогласних и четворогласних: – композиција са клавирском пратњом, – инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, – српских народних песама са текстом, – познатих тема композиција у сонатном облику и у облику ронда са елементима дијатонике, дијатонске и хроматске модулације. Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо фраза, динамика и артикулација.	метода рада са нотним текстом (уџбеник или електронски материјали)
	ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ	Опажање и интонирање: – основних и хроматских тонова у тоналитету у целом регистру клавијатуре, – штимова свих тоналитета, – свих врста интервала до дециме у оквиру и изван тоналитета, – свих врста трозвука у оквиру и изван тоналитета, – свих врста септакорада у основном облику са разрешењем, – хармонских веза на главним и споредним ступњевима: (троглас и четвороглас, строге и слободне везе акорада) са модулацијом и без модулације. Диктати Инструктивне композиције, инсерати из литературе, традиционалне, народне и староградске песме са текстом. Записивање једногласног и двогласног диктата са алтерацијама и модулацијама свираног по двотактним фразама, у целисти и вергл формату. Записивање метро-ритмичке окоснице (инсерата из литературе); Транспоноване мотива.	
	РИТАМ	Равномерно читање у алт кључу. Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте у виолинском, бас и алт кључу. Неправилне ритмичке групе: све врсте триола, квартоле, квинтоле и секстоле. Промена метра у инсертима из литературе и инструктивним етидама. Полиритмија: 3: 2, 2: 3, 3: 4, 4: 3. Народни ритмови са променом метра – преко примера из музичког фолклора.	
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Импровизација мелодије, ритма или хармоније инсерата из литературе из периода класицизма и романтизма. Савремене технологије у функцији наставе.	

Програм смотре (одлука теоретског одсека):

Писмени део:

Једногласни модулативни мелодијски диктат, двогласни диктат са алтерацијама

Слушни тест- штимови, акорди и интервали

Усмени део:

- Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике

- Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/ тема	Садржаји	Методика рада
<p>– изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне инструктивне композиције и инсерте из литературе; – пева штимовед урских и молских тоналитета; – препозна и пева алтерације, алтероване акорде и њихова разрешења;</p> <p>– препозна и пева модулацију; – препозна и пева староградске песме и народне мелодије;</p> <p>– пева композиције са клавирском пратњом;</p>	МЕЛОДИКА	<p>Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха (посебно 19. и 20. века) ,староградских песама и српских народних песамаса и без текста – рекапитулација градива. Хроматске модулације. Енхармонске модулације (информативно). Алтеровани акорди и њихова разрешења преко инсерата из литературе из периода импресионизма и 20-ог века. Композиције са клавирском пратњом. Поставкате нор кључа – певање инструктивних композиција и инсерата из литературе. Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, и аранжмана српских народних песамаса и без текста. – двогласно певање – модулације, мутације и алтерације. – трогласно певање хармонских веза у инсертима из литературе. Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпофраза, динамика и артикулација.</p>	<p>Функционалном методом у мелодици постиже се развој и унапређује способност разумевања и репродуковања једногласних и вишегласних мелодијско-ритмичких садржаја. Радом на инструктивним композицијама и инсектима из литературе различитих стилова и жанрова као и избором српских народних песама постиже се развој музичког слуха. Неопходно је поштовати ознаке за темпо и карактер, артикулацију, динамику, алогику и фразирање јер изражајно певање води ка развоју музикалности.</p>
<p>– препозна и изводи промене нуметра или темпа; – равномерно и ритмички чита у виолинском, бас, алт и тенор кључу;</p> <p>– изводи и запише неправилне ритмичке групе;</p> <p>– изводи композиције са полиритмијом;</p>	РИТАМ	<p>Равномерно читање: тенор и алткључ. Ритмичко читање: обнављање целокупног градива и проширивање знања и вештина из области променетра и темпа. Неправилне ритмичке групе: све врсте триола, квартоле, квинтоле и секстоле. Полиритмија Ритмичко читање инсерата из литературе и инструктивних композиција</p>	<p>Ритам је изражен у садржајима програма кроз постављање ритмичких фигура и метричких врста. Као и сви други елементи из садржаја програма усмерен је ка исходима. Треба га обрађивати преко инструктивних композиција, инсерата из литературе и српских народних песама. Ритам се може изводити изговором уз тактирање, изговором уз куцање јединице бројања, и куцањем са обе руке. Равномерним и ритмичким читањем у различитимк лучевима ученици авладавају континуирано праћење нотног текста са обележеним темпом, а тиме и технику читања литературе коју свирају, односно певају.</p>
- запише ритмичке мотиве и	ОПАЖАЊЕ,	Опажање – појединачних тонова у целом регистру	Ове садржаје, опажање-интонирање-диктате, треба

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/ тема	Садржаји	Методика рада
<p>ритмичку окосницу; – запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целости; – запише двогласни диктат;</p>	<p>ИНТОНИРА ЊЕ; ДИКТАТИ</p>	<p>клавијатуре у одређеном тоналитету, – свих врста дијатонских лествица. Опажање и интонирање: – интервала додечиме, – штимова одкамертона– свих врста трозвука са обртајима, – хармонских веза-трогласних и четворогласних (Д 7са обртајима), – свих врста четворозвука. Диктати: Једногласни мелодијски диктат: – записивање и транспонованемотива, – записивање примера свираних подвотактним фразама, диктата у целости и вергл диктата. Записивање двогласних диктата – модулације, мутације и алтерације. Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама. Записивање метро-ритмичке окоснице (инсерата из литературе). Записивање традиционалне, народне и староградске песмеса и без текста (хроматске промене, елементи мутације).</p>	<p>обрађивати усмено и писано. Радна опажању и интонирању функција, лествичних низова, интервала и акорада као и рад на диктатима усмерити ка датим исходима. Диктати као резултати постављених звучних представа пожељни су на сваком часу. Мелодијске диктате треба записивати на различите начине: по двотактима, по фразама, у целости (са паузама између понављања) и вергл (без пауза у понављањима). Записивање ритмичке окоснице подразумева извлачење и записивање ритма слушаног инсерта из литературе. Записивање диктата треба да је вођено у смеру остваривања веза између садржаја и исхода.</p>
<p>– својим речима изражава утиске о слушаном делу; – препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике;</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова (посебно периода: импресионизма, 20-ог века и националне музике) са циљем: – развоја естетских критеријума, – међупредметне корелације, – препознавања музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација).</p>	<p>Област слушања музике представља вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова. Активним слушањем музике ученици анализирају музику, опажају елементе и облике уметничког дела, разликују извођаче и извођачке саставе. Сусрет с уметничким делом на тај начин буди јединствен доживљај који проширује емотивну и мисаону спознају. Упознајући музику различитих врста, стилова и жанрова, ученик развија слушне вештине потребне за разумевање музичке уметности и уметности уопште. Утемељен став о музици изграђује се подстицањем критичког мишљења. Такав приступ знатно утиче на емоционални, интелектуални па самим тим и естетски развој ученика. Преношењем мисли, осећања и ставова обликују се креативне особине и музичке способности. Слушањем музике подстиче се развој музичког укуса и негује квалитетна музичка публика.</p>

Програм смотре (одлука теоретског одсека):

Писмени део:

Једногласни модулативни мелодијски диктат, двогласни диктат са алтерацијама

Слушни тест - штимови, акорди и интервали

Усмени део:

- Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике

- Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

4.3.5. УПОРЕДНИ КЛАВИР за ученике ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ (осим за соло певаче)

Циљ учења предмета Упоредни клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>именује делове клавира и разликује различите начине добијања тона на клавиру; се оријентише на клавијатури; правилно седи за клавиром; примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу; препозна и користи основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију; примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела; свира кратке композиције напамет; самостално и/или уз помоћ наставника контролише квалитет звука.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички и музички захтеви: Положај за клавиром и поставка руку и прстију. Вежбе за опуштање. Вежбе за правилно ритмизирање. Основне врсте удара: портато, легато, стакато. Динамичке ознаке: пиано, мецофорте, форте, крешендо и диминуендо. Ознаке за темпо: аданте, модерато, алегро и друге.. Појам лука. Појам фразе. Појам такта, двотакта, тротакта са одговарајућим нагласцима. Упознавање вредности ноте и паузе као и триоле, синкопе и пунктиране ноте. Увођење ученика у начине вежбања. Читање нота, знаци за октаве, знаци за интервале. Остали знаци на које се наилази у литератури предвиђеној програмом. Контрола тона. Музичка меморија.</p> <p>Скале и трозвучи: Дурске скале са белих дирки (Це, Ге, Де, А, Е, Ха, Еф) у осминама у обиму две октаве, са аутентичном каденцом на крају (I, IV, V, I - уски слог). Трозвучи (истих тоналитета) симултано и разложено трогласно, кроз две октаве паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени релизацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

		<p>ЛИТЕРАТУРА: Школе за клавир: Јела Кршић: Клавирска читанка за I и II разред Александар Николајев: Почетна школа Фердинанд Бајер: Почетна школа Жан Баптист-Диверноа: етиде оп. 176 Хенри Лемоан: етиде оп. 37 И друге почетне школе</p>	
--	--	---	--

<p>Обавезни минимум програма: – лествице и трозвучи по програму – 25 композиција – вежбе, етиде и разни комади</p>
<p>Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године</p>

II РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>Ученик: чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу; одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине; препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта; користи педал у делима; уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте; чује и примени више динамичких нивоа: пиајанисимо, мецопијано, фортисимо, мецофорте; јасно дистанцира у свом извођењу</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички и музички захтеви: Повезивање прсторедних група навише и наниже, Развијање спретности прстију кроз активно осмишљавање, Слушање и свирање техничких вежби, лествица и етида. Увођење у основне елементе форме – мотив, реченица, облик песме, сонатина. Упознавање са законима метрике – разне врсте тактова, слаб и јак део такта, акценти. Динамичко нијансирање лествица – пиано, пианисимо и мецопиано. Диференцирање мелодије од пратње, рад на полифонији. Увођење у педализацију – вежбе.</p> <p>Скале и трозвучи: Све дурске скале у осминским триолама у обиму три октаве паралелно. Молске скале са белих дирки (а, ха, це, де, е, еф) у осминама, кроз две</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење</p>

<p>мелодијску линију од пратње; осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела; самостално и/или по потреби, уз помоћ наставника, контролише квалитет звука; повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу прати развој сопствене моторике; самостално и изражајно свира композиције напамет; развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	<p>октаве паралелно, са аутентичном каденцом на крају (I, IV, V, I - уски слог). Сви дурски и молски трозвучи наведених тоналитета симултано и разложено четворогласно, кроз две октаве паралелно. ЛИТЕРАТУРА: ЕТИДЕ: Жан Баптист-Диверноа: етиде оп. 176, Хенри Лемоан: етиде оп. 37, Стефан Хелер: етиде, избор Хенри Бертини: етиде оп. 100 И друге етиде сличне тежине</p> <p>Композиције полифоног стила: Јохан Себастијан Бах: Мале композиције, Георг Фридрих Хендл: Избор композиција И друге полифоне композиције сличне тежине</p> <p>Сонатине: Избор сонатина: Јохан Баптист Ванхал, Тобиас Хаслингер, Игнац Плејел, Лудвиг ван Бетовен, Карл Рајнеке, Фридрих Кулау, Муцио Клементи.</p> <p>Сонатине домаћих аутора и других композитора одговарајуће тежине</p> <p>Композиције по слободном избору: – Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за II разред – Збирка „Наши композитори за младе пијанисте” – Зоран Христић: Тачкице – Срђан Хофман: Две басне – Марко Тајчевић: Две мале свите – Вера Миланковић: Дечје приче, 25 мијатура за I и II разред – Роберт Шуман: Дечји албум Оп. 68 – Александар Гречанинов: 10 комада Оп. 99 – Александар Гедике: 60 лаких комада Оп. 36 – Корнелиус Гурлит: Први кораца младог пијанисте Оп. 82 – Бела Барток: За децу – Самуил Мајкапар: 24 лаке композиције оп. 16 – Дмитриј Кабалевски: Комади за децу Оп. 30</p> <p>И друге композиције сличне тежине.</p>	<p>подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>
--	--	--

<p>Обавезни минимум градива: 4 етиде са различитим техничким захтевима; Једна сонатина 4 композиције по слободном избору различитог карактера и стила (од старих мајстора до савременог стваралаштва) лествице и акорди по програму</p>
<p>Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године</p>
<p>Смотра: Једна етида; Један став сонатине; Један комад</p>

III РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>Ученик: свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника; јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара; транспонује хроматски лакше мотиве или реченице; примени више динамичких нијанси у свирању; обликује тон у складу са музичким и техничким захтевима дела; појасни конструкцију дела и својим речима објасни значења термина музичке форме; свира двозвуке са јасним диференцирањем мелодијске линије;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички и музички захтеви: Читање с листа. Унапређивање основних врста удара – легато, стакато из подлактице, из прста, нон легато, портато, репетиција. Техничке вежбе са ритмичким варијантама. Анализа музичких облика уз тумачење значења и конструкције дела која се обрађују – сонатина, менует, гавота, марш ... Упознавање са елементима полифоније – држани тонови, свирање двозвука, истицање гласова, динамизирање деоница. Употреба истовременог и синкопираног педала. Упознавање са украсима и припремне вежбе: дуги и кратки предудар, пралтрилер и краћи трилер. Скале и трозвуци: Дурске скале кроз четири октаве паралелно у шеснаестинама.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>свесно користи директан и синкопирани педал; јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер; свира једноставну пратњу на задату мелодију.</p>		<p>Молске скале у триолама паралелно кроз три октаве. Трозвучи дурски и молски симултано. Велико разлагање дур и мол трозвуча у осминама кроз две октаве. Доминантни и умањени септакорди симултано и разложено четворогласно кроз две октаве.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Етиде: Карл Черни: етиде оп. 849 Хенри Бертини: етиде оп. 100 Херман Беренс: етиде оп. 88 Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких проблема И други аутори виртуозних комада или етида одговарајуће тежине.</p> <p>Композиције полифоног стила: Јохан Себастијан Бах: Мале композиције за клавир И друге полифоне композиције из разних епоха одговарајуће тежине</p> <p>Сонатине: Јохан Баптист Ванхал, Јохан Антон Андре, Лудвиг ван Бетовен, Муцио Клементи, Тобиас Хаслингер И друге сонатине сличне тежине</p> <p>Композиције по слободном избору: Обухватити композиције различитог карактера и стила - бар једна да буде за четири руке и савладати две клавирске пратње за инструмент који ученик учи на вокално-инструменталном одсеку Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за III разред Збирка Наши композитори за младе пијанисте – Миховил Логар и Станојло Рајичић: За мале клавиристе – Станојло Рајичић: Дечја збирка – Марко Тајчевић: Дјец и I мала свита – Душан Радић: Рондино</p>	<p>слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		<ul style="list-style-type: none"> – Петар Илич Чајковски: Албум за младе, оп. 39 – Шуман: Албум за младе, оп. 68 – Бела Барток: Деци, Микрокосос II – Александар Гречанинов: Дечја књига оп. 98 – Лудвиг Шите: Из веселог дечјег доба – Јозеф Хајдн: Мале игре – Волфганг Амадеус Моцарт: 14 дечјих композиција – Арам Хачатуријан: Андантино – Витолд Лутославски: 12 малих комада – Самјуел Мајкапар оп. 33: Минијатуре – Хеитор Вила-Лобос: Изабрани лаки комади – Јела Кршић: Клавирска вежбанка – Еторе Поцоли: Мали комади 	

<p>Обавезни минимум градива:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4 етиде са различитим техничким захтевима; 2 композиције полифоног стила; 4 композиције по слободном избору. 1 став сонатине лествице и акорди по програму
<p>Јавни наступи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обавезна два јавна наступа током школске године

IV РАЗРЕД
(33 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>Ученик: чита и свира течно с листа вежбе са обе руке или одвојено; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; коригује лоше извођење у току свирања; у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; појасни конструкцију дела и својим речима објасни значења термина музичке форме; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; негује културу тона; критички прати сопствени развој; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Скале и трозвучи: Дурске и молске скале кроз четири октаве паралелно у шеснаестинама. Трозвучи симултано и разложено, четворогласно кроз четири октаве. Велико разлагање трозвуча кроз две октаве паралелно. Доминантни и умањени септакорд симултано и разложено четворогласно, велико разлагање кроз две октаве паралелно.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Етиде: Карл Черни: етиде оп. 849, Карл Черни: етиде оп. 299, Херман Беренс: етиде оп. 88 и оп. 61, Јела Кршић-Ранковић: Избор етида, Стефан Хелер: етиде оп. 100 И други аутори етида или виртуозних комада одговарајуће тежине.</p> <p>Композиције полифоног стила: Јохан Себастијан Бах: Мале композиције за клавир, Јохан Себастијан Бах: 12 малих прелудијума, Јохан Себастијан Бах: 6 малих прелудијума Полифоне композиције из различитих епоха одговарајуће тежине.</p> <p>Сонатине: Муцио Клементи, Фридрих Кулау, Јозеф Хајдн, Доменико Чимароза, Доменико Скарлати, Волфганг Амадеус Моцарт, Лудвиг ван Бетовен И друге сонатине сличне тежине</p> <p>Композиције по слободном избору: Феликс Менделсон: Песме без речи Едвард Григ: Лирски комади</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		<p>Сергеј Прокофјев: Музика за децу Клод Дебиси: Мали црнац Јан Ладислав Дусик: Матине Бохуслав Мартину: Лутке Доменико Чимароза: Сонате, избор Дмитриј Кабалевски: Дечји албум Оп. 27 Витолд Лутославски: Народне мелодије Бела Барток: За децу, Микрокосмос III и IV свеска Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за IV разред Аранжмани и обраде разних познатих мелодија за клавир Две композиције клавирске пратње одговарајућег инструмента.</p>	

<p>Обавезни минимум програма: лествице и акорди по програму три композиције по слободном избору једна полифоне композиција један став сонатине или варијације варијација једна композиција домаћег аутора и један комад</p>
<p>Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године</p>

4.3.6. УПОРЕДНИ КЛАВИР за ученике ОДСЕКА ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ, главни предмет СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Упоредни клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; коригује лоше извођење у току свирања; примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; самостално напише и примени прсторед; јасно разликује и свира различите врсте украса учествује на јавним наступима у школи; пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира); самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; критички прати сопствени развој; свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње; користи носиоце звука за слушање музике; препознаје музичке елементе у свирању других; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички захтеви: скокови, октаве, тремоло – решавање и усавршавање. Полиритмија – решавање основних проблема. Елементи полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Свирање у клавирском дуу.</p> <p>Скале и трозвучи: 4 дурске и 4 молске скале (Це-дур, Ге-дур, Де-дур, А-дур, а-мол, е-мол, ха-мол, фис-мол) у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвуча (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>
<p>Обавезни минимум програма: лестнице и акорди по програму;</p>			

3 композиције по слободном избору од чега обавезно 1 виртуозног карактера (етиде);
две полифоне композиције;
два става из различитих сонатина, или циклус варијација
једна композиција домаћег аутора.

Јавни наступ - два у току године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Херман Беренс: етиде оп. 61,
Карл Черни: етиде оп. 299, I свеска,
Алберт Лешхорн: етиде оп. 381,
И друге етиде одговарајуће тежине

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: Мали прелудијуми,
Георг Фридрих Хендл: избор композиција, редакција Јела Кршић
И друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонатине и сонате:

Јозеф Хајдн: Сонатине и сонате
Волфганг Амадеус Моцарт: Бечке сонатине
Фридрих Кулау: Сонатине
И друге сонатине и сонате одговарајуће тежине

Композиције по слободном избору:

Станојло Рајичић: Свита де-мол, Мала клавијрска свита
Јован Бандур: Успаванка
Марко Тајчевић: Дјеци, Мала свита
Наши композитори за младе пијанисте.
Петар Стојановић: Дечји кутак
Јаков Готовац: Минијатуре
Едвард Григ: Лирски комади,
Дмитриј Кабалевски: Дечје композиције,
Николај Черепњин: Десет веселих комада,
Александар Гречанинов: комади оп. 99
Роберт Шуман: Албум за младе, Сонатина Ге-дур
Сергеј Прокофјев: Музика за децу

Антоњин Дворжак: Два бисера
 Модест Мусоргски: Суза
 Дмитриј Шостакович: Игра лутака,
 Генади Карганов: Албум за младе оп. 21,
 Хенрик Пахуљски: Прелудијум це-мол
 Раинхолд Глијер: Дванаест лаких комада оп. 31
 Доменико Скарлати: Пет лаких комада
 Золтан Кодаљ: Дечје игре
 Лудвиг ван Бетовен: За Елизу
 И друге композиције одговарајуће тежине

II РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; примени знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; учествује на јавним наступима у школи; вежба самостално на начин који је утврдио са наставником; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички захтеви: издржљивости прстију, ритмичка стабилност, рад на кантилени, хармонизацији, течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара. Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвојне целине. Технике свирања удвојених интервала: терце, октаве. Једноставније импровизације пратње, свирање каденци. Полиритмија – решавање основних проблема. Рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Свирање у клавијеском дуу.</p> <p>Скале и трозвучи: 4 дурске и 4 молске скале (Еф-дур, Бе-дур, Ес-дур, Ас-дур, де-мол, ге-мол, це-мол, еф-мол) у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвуча (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле терце кроз једну октаву, паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и реализовани наступи и смотра.</p>

Обавезни минимум програма: лествице и акорди по програму; 3 композиције по слободном избору, од чега обавезно 1 виртуозног карактера (етиде); две полифоне композиције; два става из различитих сонатина, или циклус варијација једна композиција домаћег аутора
Јавни наступ - два у току године
Смотра: Једна скала; Једна етида; Једна полифона композиција; 1 став сонатине или варијације Једна композиција по слободном избору.

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде оп. 299,
Јохан Баптист-Крамер и Ханс фон Биллов: етиде
Алберт Лешхорн: Етиде оп. 66
Херман Беренс: етиде оп. 61
И друге етиде одговарајуће тежине.

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: Мали прелудијуми
Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције
Георг Фридрих Хендл: Избор композиција за клавир
И друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонатине, сонате, варијације:

Јозеф Хајдн: сонате Еф-дур, Де-дур, е-мол, Де-дур, цис-мол (редакција Раух)
Волфганг Амадеус Моцарт: сонате Еф-дур KV 280, Це-дур KV 330, Це-дур KV 309, Еф-дур KV 332, Бе-дур KV 333, Де-дур KV 311, Бе-дур KV 570, А-дур KV 331, Ес-дур KV 282, Ге-дур KV 283
Лудвиг ван Бетовен: Соната ге-мол оп. 49 и друге сонате
Лудвиг ван Бетовен: Шест варијација Ге-дур „Нел кор пју нон ми сенто”

Јозеф Хајдн: Избор оригиналних композиција
Карл Марија фон Вебер: Анданте с варијацијама оп.3
Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације, оп. 51
Константин Сорокин: Песма са варијацијама
Исак Беркович: Варијације
И друге варијације и сонате одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:
Феликс Менделсон: Песме без речи,
Едвард Григ: Лирски комади,
Франц Шуберт: Два скерца
Сергеј Прокофјев: Музика за децу
Клод Дебиси: Мали црнац
Јан Дусик: Матине
Бохуслав Мартину: Лутке,
Доменико Чимароза: Сонате,
Дмитриј Кабалевски: Дечји комади Оп. 27
Витолд Лутославски: Народне мелодије
Бела Барток: За децу, Микрокосмос III и IV свеска
Станојло Рајичић: Мала свита
Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана,
Василије Мокрањац: Мала свита,
Петар Стојановић: Дечји кутак,
Јела Кршић и Шишмановић: Наши композитори за младе пијанисте,
Миховил Логар: Два менуета
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за четвороручно свирање:
Карл Рајнеке: Оп. 24, Варијације на Бахову сарабанду
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције – сонате Де-дур, Бе-дур, Еф-дур, Це-дур, Фантазија еф-мол
Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције – соната це-мол
Адолф Јенсен: 4 комада Оп. 45
Антоњин Дворжак: Багателе оп. 47
Јохан Кристијан Бах: Соната Еф-дур
Јохан Кристијан Бах: Мали комади
Роберт Шуман: 12 комада за клавир оп. 85
И друге композиције одговарајуће тежине

III РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; примени знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; схвата конструкцију дела и уме да објасни значења термина музичке форме; наведе и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; обликује тон у складу са захтевима композиције; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике.</p>	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички захтеви: Читање с листа. Унапређивање технике: у смислу хитрине прстију и издржљивост, ритмичке стабилности, кантилене, јасне хармонизације. Течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара. Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвајне целине. Технике свирања удвојених интервала: терце, октаве. Врсте меморије – фотографска, аудитивна, меморија прстију, ради сигурнијег учења напамет. Једноставније импровизације пратње, свирање каденци. Полиритмија – решавање основних проблема. Рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција .. Свирање у клавирском дуу.</p> <p>Скале и трозвучи: 4 дурске и 4 молске скале (Е-дур, Ха-дур, Фис-дур, Цис-дур, фис-мол, цис-мол, гис-мол, дис-мол, аис-мол), у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвука (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле терце кроз једну октаву, паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и релизовани наступи и смотра.</p>

<p>Обавезни минимум програма: лествице и акорди по програму; 3 композиције по слободном избору од чега обавезно 1 виртуозног карактера; две полифоне композиције; два става из различитих сонатина, или један циклус варијација; једна композиција домаћег аутора.</p>
<p>Јавни наступ - два у току године</p>

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: Етиде Оп. 299,
 Јохан Баптист-Крамер и Ханс фон Билев : Етиде
 И друге етиде одговарајуће тежине.

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: Француске свите – поједини ставови
 Георг Фридрих Хендл: Избор композиција за клавир
 И друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: сонате Еф-дур, Де-дур, е-мол, Де-дур, цис-мол (редакција Раух)
 Волфганг Амадеус Моцарт: сонате Еф-дур KV 280, Це-дур KV 330, Це-дур KV 309, Еф-дур KV 332, Бе-дур KV 333, Де-дур KV 311, Бе-дур KV 570, А-дур KV 331, Ес-дур KV 282, Ге-дур KV 283.
 Лудвиг ван Бетовен: Варијације Ге-дур на оригиналну тему
 Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија, Варијације на руску тему
 Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40
 Лудвиг ван Бетовен: Рондо Це-дур, Багателе оп. 33, Екосезе
 Волфганг Амадеус Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол
 Георг Фридрих Хендл: Концерт Еф-дур,
 Јохан Кристијан Бах: Концерт Де-дур, Бе-дур
 Друге варијације и сонате одговарајуће тежине

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре
 Петар Стојановић : Дечји албум
 Миховил Логар: Композиције за клавир
 Дејан Деспих: Сонатина in F
 Наши композитори за младе пијанисте,
 Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана

Зоран Јовановић: Минијатуре за клавир I и II свеска, Бела сонатина, Црна сонатина, Мини концертино, Дечји концертино
Клод Дакен: Кукавица, Ласт
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Роберт Шуман: Албум за младе,
Едвард Григ: Лирски комади III и IV свеска,
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци еф-мол и цис-мол
Хоакин Турина: Минијатуре
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар,
Алфредо Казела: 11 дечјих комада,
Балдасаре Галупи: Сонате,
Доменико Чимароза: Сонате,
Јохан Кристијан Бах: Сонате,
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44
Арам Хачатуријан: Дечји албум,
Петар Илич Чајковски: Годишња доба,
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54,
Збирка клавирских композиција од XI века до данас: I, II и III свеска (редакција Ружице Ранковић),
Музика преткласичара, Музика класичара, Музика за клавир, (редакција Вере Богдановић),
100 година музике за клавир: I, II, III и IV свеска (редакција Миланке Мишевић)
Лутке у клавирској музици XX века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за четвороручно свирање:

Франц Шуберт: Оригиначне четвороручне композиције
Роберт Шуман: Слике са истока Оп. 66
Игор Стравински: Три лака комада
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиначне четвороручне композиције
Лудвиг ван Бетовен: Пет лаких комада за четири руке
Морис Равел: Моја мајка гуска
Оторино Респиги: Шест малих комада
Алфредо Казела: Пупацети
Беджих Сметана: Рондо за два клавира – осморучно (избор)
И друге композиције одговарајуће тежине

IV РАЗРЕД
(33 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; појасни конструкцију дела и објасни значења термина музичке форме; својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички захтеви: Читање с листа. Унапређивање технике у смислу хитрине прстију и издржљивост, ритмичке стабилности, кантилене, јасне хармонизације. Течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара. Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвојне целине. Технике свирања удвојених интервала: терце, октаве. Једноставније импровизације пратње, свирање каденци. Полиритмија – решавање основних проблема. Детаљнији рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Свирање у клавирском дуу. Скале и трозвуци: 3 дурске и 3 молске скале: (Дес-дур, Гес-дур, Цес-дур, бе-мол, ес-мол, ас-мол) у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвука (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле терце кроз једну октаву, паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени реализацијом редовне наставе или по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике, одлазак на концерте, и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -За остваривање исхода значајни су планирани и реализовани наступи и смотра.</p>

Обавезни минимум програма: лествице и акорди по програму; 3 композиције по слободном избору од чега обавезно 1 виртуозног карактера; две полифоне композиције; два става из различитих сонатина, или варијације 1 композиција домаћег аутора. 4 лаке клавирске пратње вокалне деонице, соло песме или вокализе
Јавни наступ - два у току године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: Етиде Оп. 299, III и IV свеска,
Јохан Баптист-Крамер и Ханс фон Билов : Етиде
Друге етиде одговарајуће тежине.

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: Француске свите – поједини ставови
Георг Фридрих Хендл: Избор композиција
Јохан Себастијан Бах: Енглеске свите – поједини ставови
Друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: сонате Еф-дур, Де-дур, е-мол, Де-дур, цис-мол (редакција Раух)
Волфганг Амадеус Моцарт: сонате Еф-дур KV 280, Це-дур KV 330, Це-дур KV 309, Еф-дур KV 332, Бе-дур KV 333, Де-дур KV 311, Бе-дур KV 570, А-дур KV 331, Ес-дур KV 282, Ге-дур KV 283.
Лудвиг ван Бетовен: Сонате; Варијације Ге-дур на оригиналну тему
Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија, Варијације на руску тему
Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40
Лудвиг ван Бетовен: Рондо Це-дур, Багателе оп. 33, Екосезе
Волфганг Амадеус Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол
Георг Фридрих Хендл: Концерт Еф-дур,
Јохан Кристијан Бах: Концерт Де-дур, Бе-дур
Друге варијације и сонате одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре
Миховил Логар: Композиције за клавир

Дејан Деспих: Сонатина in F
Наши композитори за младе пијанисте,
Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана
Петар Стојановић: Дечји кутак
Клод Дакен: Кукавица, Ласта
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Роберт Шуман: Албум за младе,
Едвард Григ: Лирски комади III и IV свеска
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци еф-мол и цис-мол
Јоаким Турина: Минијатуре
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар,
Алфред Казела: 11 дечјих комада,
Балдасаре Галупи: Сонате,
Доменико Чимароза: Сонате,
Јохан Кристијан Бах: Сонате
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44
Арам Хачатуријан: Дечји албум,
Петар Илич Чајковски: Годишња доба
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54
Лутке у клавирској музици XX
века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за Четвороручно свирање:
Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције
Роберт Шуман: Сlike са истока, Оп. 66
Игор Стравински: Три лака комада
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције
Лудвиг ван Бетовен: Пет лаких комада зачетири руке
Морис Равел: Моја мајка гуска
Оторино Респиги: Шест малих комада
Алфредо Казела: Пупацети
Беджих Сметана: Рондо за два клавира – осморучно
И друге композиције одговарајуће тежине

4.4. ПРОГРАМИ ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ

4.4.1. ХАРМОНИЈА – ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ

Циљ учења предмета Хармонија је овладавање хармонским законитостима и музичком логиком при изради хомофоне хорске фактуре, звучном хармонском праксом и аналитичким тумачењем примера из литературе.

I РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -користи стечена знања из теорије музике у решавању хармонских проблема; – препозна консонантне и дисонантне акорде; – запише квинтакорде и обртаје главних ступњева; – одреди многостраност квинтакорада у тоналитетима; – дефинише сродство и функције акорада; – слушно разликује хомофони и полифони став; – класификује и слушно препозна врсте каденци; – примени поставку квинтакорада главних ступњева у строгом хармонском ставу; – примени правила у везивању квинтакорада главних ступњева и њихових обртаја; – слушно идентификује хармонске везе квинтакорада главних и споредних ступњева и њихових обртаја; –	УВОД ХАРМОНИЈУ	Појам хармоније. Тонски систем – читање и писање нота у бас и виолинском кључу. Интервали: – врсте,– величина,– сазвучност– разрешење дисонантних интервалаЛествице – дијатонске дурске и молске лествице. Тоналитет – појам и структурална основа тоналитета и његово испо-љавање кроз однос главних трозвука.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	АКОРДИ	Појам и врсте акорада. Облици акорада – основни и обртаји. Изградња квинтакорада на главним ступњевима. Многостраност квинтакорада. Сродство акорада. Тоналитет и функције акорада.	
	СТРОГИ ХАРМОНСКИ СТАВ	Полифонија и хомофонија. Мелодија. Строги хармонски став. Акордски и ванакордски тонови – општи појмови. Хармонски ритам. Критични тонови. Каденце.	

одсвира хармонске везе квинтакорада главних и споредних ступњева и њихових обртаја на клавиру; – примени везивање и направи разлику у везивању акорада споредних квинтакорада и њихових обртаја; – препозна тоналитете и акордске односе примерима из музичке литературе; – повеже хармонизацију задатка са његовом формалном структуром; – коментарише квалитет хармонског задатка;	ТРОЗВУЦИ ГЛАВНИХ СТУПЊЕВА	Квинтакорди. Постављање квинтакорада главних ступњева у четворогласни хармонски став у дуру и хармонском молу. Везивање квинтакорада главних ступњева: – строга веза; – слободна веза; – полуслободна веза. – лиценција вођице. Мелодијски скокови у оквиру исте хармоније – промена положаја и слога. Забрањена кретања. Каденцирајући квартсектакорд. Сектакорди Изградња сектакорда и главних ступњева у оквиру тоналитета. Сектакорди главних трозвука – увођење и разрешење. Квартсектакорди: Изградња квартсектакорада главних ступњева главних ступњева у оквиру тоналитета. Квартсектакорди: обртајни и случајни – увођење и разрешење.	
	ТРОЗВУЦИ СПОРЕДНИХ СТУПЊЕВА	Изградња квинтакорада споредних ступњева и њихових обртаја у задатом тоналитету. Споредни квинтакорди – увођење и разрешење. Споредни сектакорди – увођење и разрешење. Фригијски обрт. Секвенце.	

Програм годишње смотре:

Писмени део: хармонизација сопрана и шифрованог баса

Практични део: свирање хармонских каденци

Програм испита:

1. Писмени део: хармонизација сопрана (8 тактова) и шифрованог баса (8 тактова)

2. Усмени део: два питања из пређеног градива

3. Практични део: свирање (4 такта) шифрованог баса

II РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -препозна и изгради главне четворозвуке; – препозна и разреши критичне тонове у главним четворозвучима; – наведе начине	ГЛАВНИ ЧЕТВОРОЗВУЦИ	Изградња и препознавање доминантног септакорда у основном облику и обртајима у дуру и молу. Доминантни септакорд и његови обртаји: увођење и разрешење, лиценција вођице и септима. Изградња и препознавање субдоминантног септакорда (II7) у основном облику и обртајима у дуру и молу. Субдоминантни септакорд и његови обртаји: увођење и разрешење. Изградња и препознавање вођичног	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог

увођења и разрешења главних четворозвука; – примени правила у везивању главних четворозвука; – слушно препозна хармонске везе главних четворозвука; – демонстрира написане хармонске везе главних четворозвука на клавиру; – препозна и примени ванакордске тонове у хармонизацији задатака и примерима из литературе; – аналитички распозна и тумачи тоналитете и акордске односе на примерима из музичке литературе; – препозна и направи разлику између видова промене тоналитета у примерима из музичке литературе; – презначи акорде у дијатонској модулацији; – свира дијатонску модулацију на клавиру; – повеже хармонизацију задатака са његовом формалном структуром; – изрази мишљење о квалитету креираног хармонског задатка.		четворозвука (VII7) навише од задатог основног тона и наниже од задате септимае у дуру и молу. Одређивање тоналитета према задатом вођичном септакорду. Вођични септакорд и обртаји: увођење и разрешење. ВАНАКОРДСКИ ТОНОВИ Подела ванакордских тонова. Увођење и разрешење ванакордских тонова. Ванакордски тонови у басу. Вишеструки ванакордски тонови. ВИДОВИ ПРОМЕНЕ ТОНАЛИТЕТА Мутација. Тонално иступање. Тонални скок. Модулација. ДИЈАТОНСКА МОДУЛАЦИЈА Изградња трозвука у дуру, молдуру и свим врстама мола. Сродност тоналитета. Средства дијатонске модулације и начини извођења. Дијатонске модулација: – прве групе; – друге групе; – треће групе; Модулација преко посредног тоналитета (информативно).	излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	ВАНКОРДСКИ ТОНОВИ	Подела ванакордских тонова. Увођење и разрешење ванакордских тонова. Ванакордски тонови у басу. Вишеструки ванакордски тонови.	
	ВИДОВИ ПРОМЕНЕ ТОНАЛИТЕТА	Мутација. Тонално иступање. Тонални скок. Модулација.	
	ДИЈАТОНСКА МОДУЛАЦИЈА	Изградња трозвука у дуру, молдуру и свим врстама мола. Сродност тоналитета. Средства дијатонске модулације и начини извођења. Дијатонске модулација: – прве групе; – друге групе; – треће групе; Модулација преко посредног тоналитета (информативно).	

Програм годишње смотре:

1. Писмени део: хармонизација сопрана и шифрованог баса
2. Усмени део: једно питање из пређеног градива
3. Практични део: свирање дијатонске модулације

Програм испита:

1. Писмени део: хармонизација сопрана (8 тактова) и шифрованог баса (8 тактова)
2. Усмени део: два питања из пређеног градива
3. Практични део: свирање дијатонске модулације и шифрованог баса (4 такта)

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: -наведе сличности и разлике у акордском фонду барока и класицизма; – самостално одсвира краће осмишљене фразе са одликама хармони-је барока и класицизма; – објасни својим речима врсте и примену алтерација у дуру и молу; – разликује дијатонске и алтероване тонове и акорде у лествицама; – самостално осмисли и одсвира алтероване акорде (доминантина доминанта и њен заменик) на клавиру; – слушно препознаје алтероване акорде њихова разрешења; – слушно препознаје и примењује типове хроматске модулације дијатонског типа; – одсвира задате хармонске везе; – самостално анализира хармонски план у нотним примерима из музичке литературе у којима се налазе алтеровани акорди; – направи разлику између средстава дијатонске и хроматске мо-дулације дијатонског типа у хармонској анализи на примерима из литературе; – повеже хармонску анализу примера из литературе са његовом формалном структуром; – дискутује о формалној и стилској одредници композиције на осно-ву хармонске анализе.	СПОРЕДНИ ЧЕТВОРОЗВУЦИ	Увођење и разрешење споредних четворозвука – анализа примера из музичке литературе барока и класицизма. Израда и свирање краћих фраза са споредним четворозвучицима. Употреба споредних четворозвука у бароку и класицизму (у примерима из литературе)	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	АЛТЕРОВАНА ХАРМОНИЈА	Алтерације и њихова улога у формирању алтерованих акорда. Алтеровани акорди: – алтеровани акорди дијатонског типа, – алтеровани акорди хроматског типа. – преглед свих алтерованих акорада. Доминантина доминанта дијатонског типа – изградња, увођење и разрешење. Доминантина доминанта хроматског типа – изградња, увођење и разрешење. Заменик доминантине доминанте дијатонског типа – изградња, увођење и разрешење. Заменик доминантине доминанте хроматског типа – изградња, увођење и разрешење. Фригијски квинтакорд и напoлитански сектакорд – изградња, увођење и разрешење. Остале вантоналне доминанте дијатонског типа и њихови заменици. Остале алтеровани акорди хроматског типа: двоструко умањени на повишеном II ступњу у дуру, и, прекомерна доминанта за субдоми-нанту у дуру. Умањени четворозвучици не-доминантне функције (на повишеном II и повишеном VI ступњу). Израда и свирање краћих фраза са употребом алтерованих акорада. Употреба алтерованих акорада у бароку и класицизму (у примерима из музичке литературе)	
	ХРОМАТСКА МОДУЛАЦИЈА ДИЈАТОНСКОГ ТИПА	Појам и средства хроматске модулације. Хроматска модулација преко назначења акорада дијатонског типа. Израда и свирање сложенијих фраза са применом алтероване хармо-није и хроматске модулације. Употреба хроматске модулације дијатонског типа у класицизму (у примерима из музичке литературе).	

Програм годишње смотре:

1. Писмени део: хармонизација сопрана и шифрованог баса
2. Усмени део: једно питање из пређеног градива
3. Практични део: свирање модулације (дијатонска или хроматска модулација дијатонског типа)

Програм испита:

1. Писмени део: хармонизација сопрана (8 тактова) и шифрованог баса (8 тактова)
2. Усмени део: два питања из пређеног градива
3. Практични део: свирање модулације (дијатонска и хроматска модулација дијатонског типа) и сопрана (4 такта)

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – својих речима објасни средства хроматске модулације; – препозна све врсте хроматских модулација у примеру из музичке литературе; – слушно препозна хроматске модулације; – усмено изради и одсвира краће фразе користећи хроматску моду-лацију; – анализира примере из литературе епохе барока, класицизма и романтизма, који садрже хроматску модулацију; – усмено изради и одсвира краће фразе користећи енхармонску модулацију; – анализира примере из литературе епохе барока, класицизма и романтизма, који садрже енхармонску модулацију; – повеже хармонску анализу примера из литературе са његовом формалном структуром; – дискутује о формалној и стилској одредници композиције на осно-ву хармонске анализе.	ХРОМАТСКА МОДУЛАЦИЈА	Појам и средства хроматске модулације. Модулација помоћу: – промене склопа акорда; – хроматске и привидне терце сродности; – елиптичних веза; Модулирајуће секвенце. Израда и свирање краћих фраза са употребом хроматских модулација. Употреба хроматских модулација у бароку (примери из литературе). Употреба хроматских модулација у класицизму (примери из литературе и). Употреба хроматских модулација у романтизму (примери из литературе).	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	ЕНХАРМОНСКА МОДУЛАЦИЈА	Појам и средства енхармонске модулације. Енхармонско презначење: – умањеног четворозвука. – малог дурског четворозвука,– прекомерног трозвука. Израда и свирање краћих фраза са употребом енхармонских моду-лација. Употреба енхармонских модулација у бароку (примери из литературе). Употреба енхармонских модулација у класицизму (примери из лите-ратуре). Употреба енхармонских модулација у романтизму (примери из литературе).	

Програм годишње смотре:

1. Писмени део: хармонизација сопрана и нешифрованог баса
2. Усмени део: једно питање из пређеног градива
3. Практични део: свирање модулације (дијатонска, хроматска или енхармонске модулација)

Програм матурског испита:

1. Писмени део: тест
2. Усмени део: свирање сопрана (4 такта) и свирање модулације

4.4.2. КЛАВИР „А“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу, главни предмет Клавир

Циљ учења предмета клавир „А“ програм је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; коригује извођење у току свирања; примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; објасни значења термина музичке форме; јасно разликује врсте украса и може да их одсвира; учествује на јавним наступима у школи; пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; самостално вежба по плану који је утврдио санаставником; свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње; присуствује часу других ученика и користи искуства стечена на тај начин; поштује договорена правила понашања прислушању и извођењу музике.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Технички захтеви: Техника скокова, припрема за свирање октава, тремола... Ознаке за динамику са свим ступњевима у диференцирању јачине свирања, употреба више термина за брзину. Полиритмија – решавање основних проблема. Рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Примена прсторедра и процедуре у вежбању. Свирање у клавирском дуу. Техничке дисциплине: Дијатонске и хроматске скале кроз четири октаве, у шеснаестинама, у паралелном кретању, у размаку октаве. Квинтакорди и септакорди у малом и великом разлагању, кроз четири октаве паралелно. Аутентична каденца – уски слог.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Обавезни минимум програма: четири етиде са различитим техничким проблемима; две полифоне композиције; једна соната; два комада разних епоха и карактера лествице и трозвуци по програму
Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде оп. 299,
Херман Беренс: етиде оп. 61, оп. 88,
Јохан Баптист-Крамер: етиде,
Алберт Лешхорн: етиде оп. 66
Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савладавање техничких проблема
И друге етиде одговарајуће тежине.

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције,
Мали прелудијуми, Француске свите - поједини ставови
Георг Фридрих Хендл - поједини ставови из свита
И друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: Сонате Е-дур и Ге-дур, А-дур, Де-дур
Волфганг Амадеус Моцарт: сонате KV 545 Це-дур „Фасил“, KV 283 Ге-дур,
Лудвиг ван Бетовен: Сонате оп. 49, број 1 и 2; 6 лаких варијација на швајцарску тему,
Роберт Шуман: Сонате за младе оп.118,
Исак Беркович: Варијације на тему руске народне песме,
Дмитриј Кабалеvски: Варијације оп. 51, на тему украјинске песаме,
Муцио Клементи: Варијације на тему шпанске игре
И друге сонате и варијације сличне тежине

Композиције по слободном избору:

Роберт Шуман: избор из Споменара оп. 68
Фредерик Шопен: За најмлађе (Лорковић)

Лудвиг ван Бетовен: Багателе, 6 Екосеза (оп. 119)
 Бела Барток: На селу, Микрокосмос
 Дмитриј Кабалевски: Варијације а-мол
 Феликс Менделсон: Песме без речи
 Модест Мусоргски: Гопак, Суза
 Сергеј Прокофјев: Музика уа децу оп. 65
 Едвард Григ: Лирски комади
 Марко Тајчевић: Српске игре
 Станојло Рајичић: Свита
 Вера Богдановић: Музика предкласичара
 Петар Стојановић: „Дечји кутак“

Композиције за четвороручно свирање:

Јела Кршић: Збирка - избор

Друге композиције сличне тежине за свирање у 4 руке

II РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; у свирању примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; учествује на јавним наступима у школи; пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње;</p>	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Техничке дисциплине: дијатонске и хроматске скале кроз четири октаве, у шеснаестинама, у размаку октаве, паралелно и супротно кретање. квинтакорди и септакорди у малом и великом разлагању, кроз четири октаве паралелно, у шеснаестинама. Симултано, четворогласно, кроз четири октаве. аутентична каденца, уски слог, уз сваку дијатонску скалу</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Обавезни минимум програма: четири етиде са различитим техничким проблемима; две полифоне композиције; једна соната; два комада разних епоха и карактера лествице и трозвуци по програму
Јавни наступи: обавезна два јавна наступа током школске године
Смотра: Једна етида; Једна полифона композиција; Став сонате или концерта, или варијације или ронда; Композиција по избору.

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Херман Беренс: етиде оп. 61
Алберт Лешхорн: етиде оп. 66
Карл Черни: етиде ор. 299,
Јохан Баптист-Крамер: етиде
Морис Мошковски: етиде ор. 18
Етиде других аутора сличне тежине и обима

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције, Трогласне инвенције; појединачни ставови из Француских свита
Георг Фридрих Хендл: појединачни ставови из Свита
И друге полифоне композиције сличне тежине

Сонатна форма и варијације:

Лудвиг ван Бетовен: Варијације Ге-дур на оригиналну тему; Варијације Ге-дур на тему Паисиела; Рондо Це-дур, Багателе ор. 33 Ес-дур, А-дур
Волфганг Амадеус Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол
Георг Фридрих Хендл: Концерт Еф-дур
Јохан Себастијан Бах: Концерти- еф-мол, Де-дур, Ге-дур, Бе-дур
Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија а-мол
Јозеф Хајдн: Сонате (редакција Раукс)
Волфганг Амадеус Моцарт: Концерт Де-дур

Миланка Мишевић: 11 соната Јозефа Хајдна, Волфганга Амадеуса Моцарта
Арам Хачатурјан: Сонатина Це-дур
И друге сонате и варијације сличне тежине

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре
Наши композитори за младе пијанисте (Милошевић, Трајковић, Бабић....)
Јосип Славенски: Песме и игре са Балкана, Из Југославије
Петар Стојановић: Дечји кутак
Феликс Менделсон: Песме без речи
Беджих Сметана: 3 Поетичне полке оп. 8
Ф. Шуберт: Емпромптиа оп. 90, оп. 142
Едвард Григ: Ноктурно
Доменико Скарлати: Сонате
Дмитриј Шостакович: Прелудијуми оп. 34
Бела Барток: 6 румунских игара
Сергеј Прокофјев: ор. 25 Гавота из Класичне симфоније оп. 25, Пролазне визије оп. 22,
Клод Дебиси: Арабеска Е-дур, Девојка са косом боје лана
Петар Илич Чајковски: Годишња доба
Роберт Шуман: Дечје сцене оп. 15
Фредерик Шопен: Мазурке, Валцери, Ноктурна

Комади за четвороручно свирање:

Франц Шуберт: Оригиначне четвороручне композиције (Варијације, Соната Бе-дур)
Роберт Шуман: Сlike са истока оп. 66,
Игор Стравински: Три лака комада
Морис Равел: Моја мајка гуска и други комади сличне тежине

III РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; коригује лоше извођење у току свирања; примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; објасни значења термина музичке форме; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; учествује на јавним наступима у школи; пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; критички вреднује своје извођење у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Решавање и усавршавање сложених техничких захтева (техника скокова), припрема за свирање октава, тремола... Ознаке за динамику са свим ступњевима у диференцирању јачине свирања, употреба више термина за брзину. Полиритмија – решавање основних проблема. Детаљнији рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Увођење ученика у самосталност у погледу примене прстореда и других дисциплина, као и оспособљавање ученика да сагледа тешкоће и сам нађе средства и начин да их реши. Свирање у клавирском дуу. Техничке дисциплине: Дијатонске и хроматске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном и супротном кретању у размаку октаве.. Квинтакорд и септакорд у малом разлагању, разломљено и симултано кроз четири октаве. Каденца</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Обавезни минимум програма:

- а) четири етиде са различитим техничким проблемима;
- б) две полифоне композиције;
- в) једна соната/концерт
- г) два комада разних епоха и карактера
- д) лествице и трозвучи по програму

Јавни наступи: обавезна два јавна наступа током школске године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде оп. 299, оп. 636, оп. 365, оп. 740

Јохан Баптист-Крамер: етиде

И друге етиде сличне тежине

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Трогласне инвенције, Француске свите – појединачни ставови

Георг Фридрих Хендл: Свите - избор

Друге полифоне композиције сличне тежине

Сонатне форме и варијације:

Муцио Клементи: Сонате

Јозеф Хајдн: Концерт Де-дур, Концерт Ге-дур

Јохан Себастијан Бах: Концерти еф-мол, А-дур, Е-дур

Георг Фридрих Хендл: Концерт Еф-дур; Варијације из свите Ге-дур; Чакона Ге-дур; Варијације Бе-дур,

Волфганг Амадеус Моцарт: Концерт А-дур, КВ 488, Концерт Еф-дур КВ 413

Лудвиг ван Бетовен: концерт Це-дур

Јозеф Хајдн: Сонате

Волфганг Амадеус Моцарт: Сонате

Лудвиг ван Бетовен: Соната оп. 79 Ге-дур; ор. 14 Е-дур; ор. 2 еф-мол

Волфганг Амадеус Моцарт: Варијације Це-дур

Георг Фридрих Хендл: Варијације Е-дур

Лудвиг ван Бетовен: 9 варијација А-дур, Варијације Бе-дур

Композиције по слободном избору:

Едвард Григ: Песме оп. 52, Лирски комади оп. 43, Хумореске оп. 6

Феликс Менделсон: Песме без речи

Франсис Пуланк: Два ноктурна

Фредерик Шопен: Ноктурна

Франц Шуберт: Емпромпта,

Роберт Шуман: Романсе оп. 28, Албумблатер оп. 124; Дечји албум ор. 15,

Франц Лист: Утехе

Бела Барток: „Микрокосмос“

Дмитриј Шостакович: Три фантастичне игре оп. 1; Прелудијуми оп. 34

Сергеј Прокофјев: Приче старе баке оп. 31

Клод Дебиси: Дечји кутак

Стеван Стојановић Мокрањац: Игре; Етида бе-мол
 Станојло Рајичић: Етида; Хумореска; Игра
 Вера Богдановић: Музика предкласичара
 Лутке у клавирској музици XX века (избор и редакција Миланка Мишевић)
 Петар Стојановић: Дечји кутак
 Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких проблема

Комади за четвороручно свирање или два клавира:
 Јела Кршић: Збирка за четири руке Брадач-Храшовец
 Георг Фридрих Хендл: Соната ге-мол,
 Волфганг Амадеус Моцарт: Соната Де-дур; Соната Еф-дур
 Камил Сен-Санс: избор из „Карневала животиња“
 Сергеј Прокофјев: избор из Свите „Петар и вук“
 Лудвиг ван Бетовен: Соната Де-дур,
 Јоханес Брамс: Мађарске игре
 Клод Дебиси: Валцер; У броду
 Волфганг Амадеус Моцарт: Соната Бе-дур

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; коригује лоше извођење у току свирања; примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; објасни значења термина музичке форме; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; учествује на јавним наступима у школи; пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Решавање и усавршавање сложених техничких захтева (техника скокова), припрема за свирање октава, тремола... Ознаке за динамику, са свим ступњевима у диференцирању јачине свирања, употреба више термина за брзину. Полиритмија – решавање основних проблема. Детаљнији рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција ... Увођење ученика у самосталност у погледу примене прсторета и других дисциплина, као и оспособљавање ученика да сагледа тешкоће и сам нађе средства и	-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; свирањем у клавирском дуу примени принцип узајамног слушања и сарадње; препознаје музичке елементе у свирању других; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.		начин да их реши. Свирање у клавирском дуу. Техничке дисциплине: Дијатонске и хроматске скале кроз четири октаве у шеснаестинама, у паралелном и супротном кретању у размаку октаве. Размак терце, сексте и дециме паралелно. Квинтакорди и септакорди у великом разлагању кроз четири октаве, паралелно. Скале у дуплим октавама кроз три октаве, паралелно.	слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.

Обавезни минимум програма: а) четири етиде са различитим техничким проблемима; б) две полифоне композиције; в) једна соната/концерт г) два комада разних епоха и карактера д) лествице и трозвуци по програму
Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године
Смотра: Једна етида - напамет; Једна полифона композиција - напамет; Један комад XIX или XX века - напамет; Једна соната или концерт - може и из нота.

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Јохан Баптист-Крамер: етиде оп. 60

Херман Беренс: етиде оп. 61

Алберт Лешхорн: етиде оп. 136 Игњац Мошелес: етиде оп. 70

Карл Черни: етиде оп. 740

Виртуозне композиције од старих мајстора до данас (избор Миланке Мишевић)

Друге етиде сличне тежине по избору наставника.

Полифоне композиције:

Георг Фридрих Хендл: Свите
Јохан Себастијан Бах: Трогласне инвенције; Француске свите - појединачни ставови;
Енглеске свите - појединачни ставови;
Мали прелудијуми и фуге и фугета
Друге композиције сличне тежине

Сонатна форма:

Јозеф Хајдн: 11 соната (редакција М. Мишевић)
Волфганг Амадеус Моцарт: Сонате
Лудвиг ван Бетовен: сонате ор. 14 бр. 1 Е-дур, бр. 2 Ге-дур; ор. 2 бр. 1 еф-мол,
Друге сонате сличне тежине

Композиције по слободном избору:

Клод Дебиси: Арабеске Е-дур и Ге-дур; Дечји кутак
Франсоа Купрен: Сестра Моник,
Жан Филип Рамо: Гавота и Варијације
Роберт Шуман: Арабеска оп. 18; Дечје сцене оп. 15; Новелете
Фредерик Шопен: Ноктурна, Полонезе, Мазурке
Франц Шуберт: Емпромпти оп. 142 Бе-дур
Александар Скрјабин: Прелудијуми оп. 11 и други опуси; Мазурке
Сергеј Прокофјев: Пролазне визије оп. 22
Бела Барток: Сонатина; Багателе оп. 6,
Лутке у класичној музици XX века (избор и редакција Миланка Мишевић),
Франц Лист: Ноктурно Ас-дур
Макс Регер: Гавота Е-дур
Василије Мокрањац: Етида бе-мол
Владимир Милошевић: Мала свита,
Јосип Славенски: Из Југославије
Константин Бабић: Прелиди ђокози
Иван Јевтић: 6 прелудијума,
Станојло Рајичић: Скице; Игра де-мол
Петар Стојановић „Дечји кутак“
Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких
проблема
Клавирске композиције за читање са листа и четвороручно свирање:
100 година музике за клавир (редакција М. Мишевић)

4.4.3. КЛАВИР „Б“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу - Одсек за класичну музику, главни предмет гудачки и дувачки инструменти

Циљ учења предмета Клавир „Б” програм је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>препозна делове клавира и разликује различите начине добијања тона на клавиру; да се оријентише на клавијатури; правилно седи за клавиром; примени основне елементе нотне писмености у свирању и чита нотни текст у виолинском и бас кључу; препозна основне ознаке за темпо, динамику, понављање, артикулацију и опише их својим речима; примени различита музичка изражајна средства у складу са карактером музичког дела; самостално свира кратке композиције напамет; самостално и уз помоћ наставника контролише квалитет звука.</p>	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Скале: Це-дур, Ге-дур, Де-дур, а-мол, е-мол и ха-мол Дијатонске и хроматске скале паралелно кроз две октаве, квинтакорд разложено и симултано кроз две октаве.</p> <p>Почетне школе: Николајев: Школа за клавир Јела Кршић: Школа за клавир Друге школе сличне тежине</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Етиде: Жан Баптист Дивернуа: Етиде Хенри Лемоан: Етиде Александар Николајев: Школа за клавир – Етиде Полифоне композиције: Јела Кршић: Клавирска читанка - вежбе за полифонију Јохан Себастијан Бах: Мале композиције И друге полифоне композиције сличне тежине</p> <p>Сонатине: Избор сонатина, I свеска Композиције различитих стилова: Александар Гедике: 60 лаких композиција, ор. 36</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		Корнелиус Гурлит: Први кораци младог пијанисте ор. 82 Бела Барток: За децу; Клавирска музика за почетнике; Микрокозмос, Дмитриј Кабалевски: 24 лаке композиције ор. 39 Албум југословенских клавирских композиција Вера Богдановић: Музика предкласичара Петар Стојановић: „Дечји кутак“ Друге композиције сличне тежине	

Обавезни минимум програма: лествице и трозвуци по програму 25 вежби 4 етиде 2 полифоне композиције Једна сонатина 3 композиције различитих стилова
Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године

II РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита течно нотни текст у виолинском и бас кључу;</p> <p>одсвира основне елементе музичке форме: мотив, реченица, облик песме, облик сонатине;</p> <p>препозна и примени основне законе метрике, слаб и јак део такта;</p> <p>користи педал у делима;</p> <p>уочи у нотном тексту и примени у извођењу акценте;</p> <p>чује и примени више динамичких нивоа пијанисимо, мецопиано, фортисимо, мецофорте;</p> <p>јасно дистанцира у свом извођењу мелодијску линију од пратње;</p> <p>осмисли уз помоћ наставника и примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела;</p> <p>самостално и/или по потреби уз помоћ наставника контролише квалитет звука;</p> <p>повезује прсторедне групе подметањем и пребацивањем палца уз слушну контролу самостално и уз помоћ наставника;</p> <p>развија спретност целокупног апарата уз помоћ наставника;</p> <p>самостално, изражајно свира композиције напамет;</p> <p>развија и испољи самопоуздање у току јавног наступа;</p> <p>поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Скале: А-дур, Еф-дур, Бе-дур, фис-мол, де-мол, ге-мол Обрадити све дурске и хроматске скале паралелно. Квинтакорди и септакорди четворогласно разложено и симултано кроз две октаве. Аутентична каденца.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Етиде: Хенри Лемоан: етиде оп. 37 Јела Кршић: Музичка читанка за III разред-етиде Карл Черни: етиде оп. 849 И друге етиде сличне тежине</p> <p>Полифоне композиције: Јохан Себастијан Бах: Мале композиције, 12 малих прелудијума Друге полифоне композиције сличне тежине</p> <p>Сонатине: Лудвиг ван Бетовен, Муцио Клементи, Антон Дијабели и друге сонатине сличне тежине</p> <p>Композиције различитих стилова: Александар Гречанинов: Дечји албум оп. 98 Роберт Шуман: Албум за младеж Петар Илић Чајковски: Албум за младеж Марко Тајчевић: Деци Петар Стојановић: „Дечји кутак“ Албум југословенских клавирских композиција Вера Богдановић: Музика Предкласичара</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину.</p> <p>-У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање.</p> <p>-За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		Друге композиције сличне тежине	

Обавезни минимум градива: а) четири етиде са различитим техничким захтевима; б) једна сонатина в) четири композиције по слободном избору различитог карактера и стила (од старих мајстора до савременог стваралаштва) г) лествице и акорди по програму
Јавни наступи: обавезна два јавна наступа током школске године
Смотра: - једна скала - једна етида - једна полифона композиција - једна композиција по слободном избору - један став сонате

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
свира с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено уз помоћ наставника; јасно разликује и доследно изводи различите врсте удара; транспонује хроматски лакше мотиве или реченице; примени више динамичких нијанси у свирању; појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме; свира двохвате са јасним диференцирањем	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Техничке дисциплине - скале: Е-дур, Ха-дур, Ес-дур, Ас-дур, цис-мол, гис-мол, це-мол, еф-мол Дијатонске и хроматске скале кроз четири октаве паралелно. Квинтакорди и септакорди четворогласно разложено и симултано кроз две октаве.	-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
мелодијске линије; свесно користи директан и синкопирани педал; јасно разликује врсте украса и може да одсвира краћи трилер; свира једноставну пратњу на задату мелодију.		Аутентична каденца.	подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.

Обавезни минимум градива:

- а) четири етиде са различитим техничким захтевима;
- б) две композиције полифоног стила;
- в) четири композиције по слободном избору.
- г) један став сонатине
- д) лествице и акорди по програму

Јавни наступи:

Обавезна два јавна наступа током школске године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде оп. 849

Хенри Бертини: етиде оп. 100

Херман Беренс: етиде оп. 88

Алберт Лешхорн: етиде оп. 66

Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких проблема

И други аутори виртуозних комада или етида одговарајуће тежине.

Композиције полифоног стила:

Јохан Себастијан Бах: 12 и 6 малих прелудијума

Полифоне композиције из разних епоха одговарајуће тежине

Сонатине и сонате:

Јозеф Хајдн: Сонатине и сонате (Јела Кршић-Шишмановић)

Волфганг Амадеус Моцарт: Бечке сонатине

Дмитриј Кабалевски: Варијације на словачку тему

Самјуел Мајкапар: Варијације на руску тему

Композиције других аутора сличне тежине

Композиције по слободном избору:

Обухватити композиције различитог карактера и стила - бар једна да буде за четири руке

Роберт Шуман: Албум за младеж

Сергеј Прокофјев: Музика за децу

Дмитриј Шостакович: Луткине игре

Доменико Скарлати: Лаки комади

Лудвиг ван Бетовен: За Елизу

Марко Тајчевић: Деци

Станојло Рајичић: Мала свита

Петар Стојановић: „Дечји кутак“

Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за IV разред

Вера Богдановић: Музика предкласичара

Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких проблема

IV РАЗРЕД

(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено; самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; коригује лоше извођење у току свирања; у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; појасни конструкцију дела и својим речима објасни значења термина музичке форме; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; критички прати сопствени развој; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Скале: Фис-дур, Цис-дур, Дес-дур, Гес-дур, Цес-дур, ес-мол, бе-мол, ес-мол Дурске и молске скале кроз четири октаве паралелно у шеснаестинама. Трозвучи симултано и разложено, четворогласно кроз четири октаве. Велико разлагање трозвука кроз две октаве паралелно. Доминантни и умањени септакорд симултано и разложено четворогласно, а велико разлагање кроз две октаве паралелно. Аутентична каденца.</p>	<p>У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање.</p>

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
музике.			

Обавезни минимум програма: лествице и акорди по програму три композиције по слободном избору једна полифоне композиција један став сонатине или варијације варијација једна композиција домаћег аутора и један комад
Јавни наступи: – обавезна два јавна наступа током школске године
Смотра: Једна скала Једна етида Једна полифона композиција Први став сонате Једна композиција по слободном избору

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде оп. 299

Јохан Баптист-Крамер: етиде

Алберт Лешхорн: етиде оп. 66

Виртуозне композиције од старих мајстора до данас (избор Миланка Мишевић)

Друге етиде сличне тежине

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције, Француске свите – поједини ставови

Друге композиције сличне тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: Соната Е-дур, Ге-дур, А-дур

Лудвиг ван Бетовен: сонате оп. 49 бр. 1 и 2

Волфганг Амадеус Моцарт: Сонате KV 545 Це-дур и KV 286 Ге-дур

Лудвиг ван Бетовен: Варијације на швајцарску тему

Друге сонате сличне тежине

Композиције различитих стилова:

Лудвиг ван Бетовен: Екосезе; Багателе

Феликс Менделсон: Песме без речи

Роберт Шуман: Споменар

Фредерик Шопен (За најмлађе): Валцери, ноктурна

Едвард Григ: Лирски комади

Марко Тајчевић: Српске игре

Петар Стојановић: „Дечји кутак“

Јела Кршић: Клавирска хрестоматија за V разред

Вера Богдановић: Музика предкласичара

Јела Кршић-Ранковић: Збирка клавирских композиција за савлађивање техничких проблема

И друге композиције сличне тежине

4.4.4. КЛАВИР „Ц“ ПРОГРАМ – намењен ученицима ОДСЕКА ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ који су завршили основну музичку школу - Одсек за класичну музику, главни предмет Соло певање, Одсек за српско традиционално певање и свирање, главни предмет Српско традиционално певање

Циљ учења предмета Клавир „Ц” програм је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак уметничког школовања.

І РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; појасни конструкцију дела и да објасни значења термина музичке форме; својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике.</p>	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Скале и трозвучи: 3 дурске и 3 молске скале у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвука (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле терце кроз једну октаву, паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Обавезни минимум програма: а) четири етиде са различитим техничким проблемима; б) две полифоне композиције; в) једна соната; г) два комада разних епоха и карактера д) лествице и трозвуци по програму
Јавни наступ - два у току године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде Оп. 299

Јохан Баптист-Крамер: Етиде

Јела Кршић и Ранковић: Збирка засавлађивање техничких проблема

Херман Беренс: етиде Оп. 61

Алберт Лешхорн: етиде Оп.38

Друге етиде одговарајуће тежине.

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Француске свите, Енглеске свите

Друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: сонате Еф-дур, Де-дур, е-мол, Де-дур, цис-мол (редакција Раух)

Волфганг Амадеус Моцарт: сонате Еф-дур KV 280, Це-дур KV 330, Це-дур KV 309, Еф-дур KV 332, Бе-дур KV 333, Де-дур KV 311, Бе-дур KV 570, А-дур KV 331, Ес-дур KV 282, Ге-дур KV 283.

Лудвиг ван Бетовен: Сонате, Варијације Ге-дур на оригиналну тему

Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија, Варијације на руску тему

Дмитриј Кабалеvски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40

Друге сонате и варијације одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре

Миховил Логар: Композиције за клавир

Дејан Деспих: Сонатина in F

Наши композитори за младе пијанисте, избор.

Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана

Петар Стојановић: Дечји кутак

Клод Дакен: Кукавица, Ласта
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Роберт Шуман: Албум за младе,
Едвард Григ: Лирски комади III и IV свеска
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци еф-мол и цис-мол
Хоаким Турина: Минијатуре
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар,
Алфредо Казела: 11 дечјих комада,
Балдасаре Галупи: Сонате,
Доменико Чимароза: Сонате,
Јохан Кристијан Бах: Сонате
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44
Арам Хачатуријан: Дечји албум,
Петар Илич Чајковски: Годишња доба
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54
Лутке у клавирској музици XX века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за Четвороручно свирање:

Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције
Роберт Шуман: Сlike са истока Оп. 66
Игор Стравински: Три лака комада
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције
Лудвиг ван Бетовен: Пет лаких комада за четири руке
Морис Равел: Моја мајка гуска
Оторино Респиги: Шест малих комада
Алфредо Казела: Пупацетио
Беджих Сметана: Рондо за два клавира осморучно
И друге композиције одговарајуће тежине

II РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Скале и трозвучи: 4 дурске и 4 молске скале у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвуча (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле терце кроз једну октаву, паралелно.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

Обавезни минимум програма:
а) четири етиде са различитим техничким проблемима;
б) две полифоне композиције;
в) једна соната;
г) два комада разних епоха и карактера
д) лествице и трозвучи по програму

Јавни наступ - два у току године

Смотра:
Једна етида;
Једна полифона композиција;
Став сонате или концерта, или варијације или ронда;
Композиција по избору

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Јохан Баптист-Крамер: Етиде

Јела Кршић и Ранковић: Збирка за савлађивање техничких проблема

Морис Мошковски: етиде Оп.18
Друге етиде одговарајуће тежине.

Полифоне композиције:
Јохан Себастијан Бах: Француске свите и Енглеске свите
Друге полифоне композиције одговарајуће тежине

Сонате и варијације:

Волфганг Амадеус Моцарт: сонате Еф-дур KV 280, Це-дур KV 330, Це-дур KV 309, Еф-дур KV 332, Бе-дур KV 333, Де-дур KV 311, Бе-дур KV 570, А-дур KV 331, Ес-дур KV 282, Ге-дур KV 283.

Лудвиг ван Бетовен: Сонате, Варијације Ге-дур на оригиналну тему
Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија, Варијације на руску тему
Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40
Друге сонате и варијације одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре
Миховил Логар: Композиције за клавир
Дејан Деспих: Сонатина in F
Наши композитори за младе пијанисте, избор.
Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана
Петар Стојановић: Дечји кутак
Клод Дакен: Кукавица, Ласта
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Роберт Шуман: Албум за младе,
Едвард Григ: Лирски комади III и IV свеска
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци еф-мол и цис-мол
Хоакин Турина: Минијатуре
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар,
Алфредо Казела: 11 дечјих комада,
Балдасаре Галупи: Сонате,
Доменико Чимароза: Сонате,
Јохан кристијан Бах: Сонате
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44

Арам Хачатуријан: Дечји албум,
Петар Илић Чајковски: Годишња доба
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54
Лутке у клавирској музици XX века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за Четвороручно свирање:
Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције
Роберт Шуман: Сlike са истока Оп. 66
Игор Стравински: Три лака комада
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције
Лудвиг ван Бетовен: Пет лаких комада за четири руке
Морис Равел: Моја мајка гуска
Оторино Респиги: Шест малих комада
Алфредо Казела: Пупацетио
Беджих Сметана: Рондо за два клавира осморучно
И друге композиције одговарајуће тежине

III РАЗРЕД (70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; појасни конструкцију дела и термина музичке форме; својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Скале и трозвучи: 4 дурске и 4 молске скале у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвуча (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле октаве кроз две октаве</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће моћи да: поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике.			слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.

Обавезни минимум програма:
 а) четири етиде са различитим техничким проблемима;
 б) две полифоне композиције;
 в) једна соната;
 г) два комада разних епоха и карактера
 д) лествице и трозвуци по програму
 Јавни наступ - два у току године

ЛИТЕРАТУРА

Етиде:

Карл Черни: етиде Оп. 740

Јохан Баптист-Крамер: Етиде

Алберт Лешхорн: Етиде оп. 66

Морис Мошковски: Етиде оп. 18

Адолф Рутхард: Етиде

Друге етиде одговарајуће тежине.

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције, Трогласне инвенције

Георг Фридрих Хендл: Избор композиција за Клабир

Друга полифона дела сличне тежине

Сонате и варијације:

Јозеф Хајдн: сонате Еф-дур, Де-дур, е-мол, Де-дур, Де-дур, цис-мол (редакција Раух)

Волфганг Амадеус Моцарт: сонате

Лудвиг ван Бетовен: Варијације Ге-дур на оригиналну тему

Исак Беркович: Варијације на тему

Паганинија, Варијације на руску тему
Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40
Лудвиг ван Бетовен: Рондо Це-дур, Багателе оп. 33, Екосезе
Волфганг Амадеус Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол
Друге сонате и варијације одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре
Миховил Логар: Композиције за клавир
Дејан Деспић: Сонатина in F
Наши композитори за младе пијанисте
Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана
Петар Стојановић: Дечји кутак
Зоран Јовановић: Минијатуре за клавир, Бела сонатина, Црна сонатина, Мини концертино, Дечји концертино
Клод Дакен: Кукавица, Ластва
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Едвард Григ: Лирски комади
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци
Хоаким Турина: Минијатуре
Александар Черепњин: Багателе
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар
Алфредо Казела: 11 дечјих комада
Балдасаре Галупи: Сонате
Доменико Чимароза: Сонате
Јохан Кристијан Бах: Сонате
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44
Арам Хачатуријан: Дечји албум
Петар Илић Чајковски: Годишња доба
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54
Музика преткласичара, Музика класичара, Музика за клавир, (редакција Вере Богдановић)
100 година музике за клавир (редакција Миланке Мишевић)
Лутке у клавирској музици XX века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за Четвороручно свирање:
 Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције
 Роберт Шуман: Слике са истока Оп. 66
 Игор Стравински: Три лака комада
 Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције
 Лудвиг ван Бетовен: Пет лакских комада за четири руке
 Морис Равел: Моја мајка гуска
 Оторино Респиги: Шест малих комада
 Алфредо Казела: Пупацетио
 Беджих Сметана: Рондо за два клавира осморучно (избор)
 И друге композиције одговарајуће тежине

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>чита и свира течно с листа са обе руке; повеже знање из теорије музике са елементима интерпретације; препозна период настанка одређене композиције; спретно изведе технички захтевније композиције; самостално хармонизује једноставни тематски материјал; појасни конструкцију дела и објасни значења термина музичке форме; својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; учествује на јавним наступима у школи; критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; самостално вежба по плану који је утврдио са наставником поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за слушање музике..</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Скале и трозвуци : 3 дурске и 3 молске скале у паралелном кретању, у шеснаестинама, кроз четири октаве. Хроматске скале у паралелном кретању кроз четири октаве, у шеснаестинама. Велико разлагање трозвука (арпеђо) кроз четири октаве, паралелно. Велико разлагање доминантног и умањеног септакорда (арпеђо), кроз четири октаве у осминама. Дупле октаве кроз две октаве</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -У настави која је усмерена на остваривање исхода предност се даје искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз свирање. -За остваривање исхода значајну улогу имају планиране и реализоване смотре и јавни наступи.</p>

<p>Обавезни минимум програма: а) четири етиде са различитим техничким проблемима; б) две полифоне композиције; в) једна соната; г) два комада разних епоха и карактера д) лествице и трозвуци по програму</p>
<p>Јавни наступ - два у току године</p>
<p>Смотра: Једна етида; Једна полифона композиција; Став сонате или концерта, или варијације или рондо; Композиција по избору</p>

ЛИТЕРАТУРА*

Етиде:

Карл Черни: етиде Оп. 740

Морис Мошковски: Етиде оп. 18

Адолф Рутхард: Етиде

Друге етиде одговарајуће тежине.

Полифоне композиције:

Јохан Себастијан Бах: Двогласне инвенције, Трогласне инвенције

Друга полифона дела сличне тежине

Сонате и варијације:

Волфганг Амадеус Моцарт: сонате

Лудвиг ван Бетовен: Варијације Ге-дур на оригиналну тему

Исак Беркович: Варијације на тему Паганинија, Варијације на руску тему

Дмитриј Кабалевски: Лаке варијације Бе-дур оп. 40

Лудвиг ван Бетовен: Рондо Це-дур, Багателе оп. 33, Екосезе

Волфганг Амадеус Моцарт: Рондо Де-дур, Фантазија де-мол

Друге сонате и варијације одговарајуће тежине.

Композиције по слободном избору:

Марко Тајчевић: Српске игре

Миховил Логар: Композиције за клавир

Дејан Деспич: Сонатина in F

Наши композитори за младе пијанисте

Јосип Славенски: Игре и песме са Балкана

Петар Стојановић: Дечји кутак
Зоран Јовановић: Минијатуре за клавир, Бела сонатина, Црна сонатина, Мини кончертино, Дечји кончертино
Клод Дакен: Кукавица, Ласта
Жан Филип Рамо: Тамбурен, Два ригодона
Феликс Менделсон: Песме без речи
Фредерик Шопен: ноктурна, мазурке, валцери
Едвард Григ: Лирски комади
Франц Шуберт: Два скерца, Музички тренуци
Хоакин Турина: Минијатуре
Александар Черепњин: Багателе
Александар Гречанинов: Пастели оп. 3
Михаил Иванович Глинка: Тарантела
Жак Ибер: Истуар
Алфредо Казела: 11 дечјих комада
Балдасаре Галупи: Сонате
Доменико Чимароза: Сонате
Јохан Кристијан Бах: Сонате
Макс Регер: 10 малих комада оп. 44
Арам Хачатуријан: Дечји албум
Петар Илич Чајковски: Годишња доба
Александар Бородин: Мала свита
Антоњин Дворжак: Силуете оп. 8, Валцери оп. 54
Музика преткласичара, Музика класичара, Музика за клавир, (редакција Вере Богдановић)
100 година музике за клавир (редакција Миланке Мишевић)
Лутке у клавирској музици XX века (редакција Миланке Мишевић)
И друге композиције одговарајуће тежине

Композиције за Четвороручно свирање:

Франц Шуберт: Оригиналне четвороручне композиције
Роберт Шуман: Сlike са истока Оп. 66
Игор Стравински: Три лака комада
Волфганг Амадеус Моцарт: Оригиналне четвороручне композиције
Лудвиг ван Бетовен: Пет лаких комада за четири руке
Морис Равел: Моја мајка гуска
Оторино Респиги: Шест малих комада
Алфредо Казела: Пупацетио
Беджих Сметана: Рондо за два клавира -осморучно (избор)
И друге композиције одговарајуће тежине

4.5. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ - ОДСЕК КЛАСИЧНЕ МУЗИКЕ

Инструментални програми
Клавирски дуо
Читање с листа
Камерна музика
Италијански (за соло певаче)

4.5.1. КЛАВИР

Циљ учења предмета Клавир је да код ученика развије интересовање и љубав према инструменту и музици кроз моторичке флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета, као и оспособљавање и мотивисање ученика за самосталан јавни наступ и наставак професионалног уметничког школовања индивидуално музичко искуство којим се подстиче развијање.

І РАЗРЕД (105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> -примени различите технике решавања музичких и техничких проблема; -самостално препозна и изведе различите врсте артикулације; -јасно разликује врсте украса; -користи леви и десни педал у складу са стилем дела које изводи; -у свирању примењује динамичко нијансирање и јасно издваја мелодијску деоницу од пратње; -коригује свирање у току извођења; -повезује теоријска знања са извођаштвом; -у интерпретацији поштује различитости стилских епоха; 		<p>Унапређивање технике: хитрина прстију релаксација извођачког апарата економија покрета издржљивост ритмичка стабилност кантилена јасна хармонизација. Техника удвојених интервала – октаве.</p> <p>Извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара.</p> <p>Интерпретација дела која припадају различитим стилевима (од барока до XXI века).</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину.</p> <p>-Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>-меморише текст примењујући различите методе; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -уз помоћ наставника осмишљава концепцију извођења одређеног дела; -на наступу сугестивно свира; -критички вреднује квалитет композиција које је извео јавно; -критички вреднује сопствени развој; -самостално вежба; -поштује договорена понашања при слушању и извођењу музике; -користи носиоце звука за слушање и истраживање музике различитих стилова.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Елементи интерпретације: темпо, динамика, фраза, агогика, израз, педализација</p> <p>Координација са другим предметима у функцији интерпретације.</p> <p>Врсте меморије: аналитичка, аудитивна, моторичка. визуелна, Професионална и психолошка припрема за јавни наступ.</p> <p>Музичка имагинација и профилирање критеријума у области музичке естетике</p> <p>Скале и акорди Све дурске, молске и хроматске лествице у размаку октаве, терце, сексте и дециме кроз четири октаве у шеснаестинама у пара- лелном кретању. Дупле октаве кроз две октаве у осминама и кроз три октаве у триолама, у размаку октаве, терце, сексте и дециме у паралелном кретању. Арпеђа: велико разлагање трозвука, доминантног и умањеног септакорда са обртајима, кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно .</p> <p>Етиде К.Черни: оп. 740, оп. 299 – избор Крамер-Биллов: Етиде - избор Ф. Лист: оп. 1 - избор Е.Нојперт: Етиде - избор Полифоне композиције Ј. С. Бах: Трогласне инвенције , Француске свите - избор</p>	<p>подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -Имајући на уму комплексност и свеобухватност процеса наставе клавира као инструмента, активност наставника обухвата велику палету информација различите природе које се пружају ученику, све до практичних демонстрација дела (лично свирање на инструменту). -За остваривање исхода, значајну улогу имају организоване смотре и јавни наступи. Од изузеног значаја су и учешћа у програмима ван школе, као и на такмичењима различитог типа и ранга.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		Г. Ф. Хендл: Свите – избор Сонате, концерти, композиције различитих стилова и дела домаћих композитора наведена су после програма за 4. разред.	

<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> - шест етида – од којих три напамет; - три полифоне композиције; - једна цела соната и једна соната или концерт делимично - три композиције разних стилова – по избору
<p>Обавезни јавни наступи: Обавезна су 3 јавна наступа у току године.</p>
<p>Програм смотре/испита:</p> <p>Смотра технике (у току првог полугодишта)</p> <p>Дурске и молске лествице на белим диркама, у размаку октаве, паралелно кроз четири октаве у шеснаестинама, арпеђа трозвука у основном положају кроз четири октаве паралелно;</p> <p>Једна етида из програма</p> <p>Испитни програм (на крају школске године)</p> <p>Једна етида;</p> <p>Једна трогласна инвенција Ј. С. Баха;</p> <p>Два става сонате (обавезан сонатни облик),</p> <p>Једна композиција по избору.</p> <p>Испитни програм се изводи напамет</p>

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>-примени различите технике решавања музичких и техничких проблема; -самостално препозна и изведе различите врсте артикулације; -јасно разликује врсте украса; -користи леви и десни педал у складу са стилем дела које изводи; -у свирању примењује динамичко нијансирање и јасно издваја мелодијску деоницу од пратње; -коригује свирање у току извођења; -повезује теоријска знања са извођаштвом; -у интерпретацији поштује различитости стилских епоха; -меморише текст примењујући различите методе; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -уз помоћ наставника осмишљава концепцију извођења одређеног дела; -на наступу сугестивно свира; -критички вреднује квалитет композиција које је извео јавно; -критички вреднује сопствени развој; -самостално вежба; -поштује договорена понашања при слушању и извођењу музике; -користи носиоце звука за слушање и истраживање музике различитих стилова.</p>	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Унапређивање технике: хитрина прстију релаксација извођачког апарата економија покрета издржљивост ритмичка стабилност кантилена јасна хармонизација.</p> <p>Техника удвојених интервала: терце, октаве. Акордска техника, тремоло.</p> <p>Тонска перспектива, полифонија.</p> <p>Извођење технички сложених композиција са поштовањем свих задатих параметара.</p> <p>Интерпретација дела која припадају различитим стилима (од барока доXXI века).</p> <p>Елементи интерпретације: темпо, динамика, фраза, агогика, туше, израз, педализација.</p> <p>Координација са другим предметима у функцији интерпретације.</p> <p>Врсте меморије: аналитичка, визуелна, аудитивна, моторичка.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици,а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -Имајући на уму комплексност и свеобухватност процеса наставе клавира као инструмента, активност наставника обухвата велику палету информација различите природе које се пружају ученику, све до практичних демонстрација дела (лично свирање на инструменту).</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		<p>Професионална и психолошка припрема за јавни наступ. Слушање музике. Музичка имагинација и профилирање критеријума у области музичке естетике.</p> <p>Скале и акорди Све дурске, молске и хроматске лествице у размаку октаве, терце, сексте и дециме кроз четири октаве у шеснаестинама у паралелном кретању. Дупле октаве кроз две октаве у осминама и кроз три октаве у триолама, у размаку октаве, терце, сексте и дециме у паралелном кретању. Дупле терце кроз две октаве у осминама. Арпеђа: велико разлагање трозвука, доминантног и умањеног септакорда са обртајима, кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно</p> <p>Етиде: К.Черни: оп. 740, оп. 365 - избор М.Клементи: Градус ад Парнаsum - избор И.Мошелес: оп. 70 - избор М.Мошковски: оп. 72 – избор Ф. Лист: оп. 1 - избор Е.Нојперт: Етиде - избор</p> <p>Полифоне композиције Ј. С. Бах: Француске свите, Енглеске свите, Прелудијуми и фуге-Добро темперовани клавир, I и II - избор Г. Ф. Хендл: Свите – избор Сонате, концерти, композиције различитих стилова и дела домаћих композитора наведена су после програма за 4. разред.</p>	<p>-За остваривање исхода, значајну улогу имају организоване смотре и јавни наступи. Од изузеног значаја су и учешћа у програмима ван школе, као и на такмичењима различитог типа и ранга.</p>

Обавезни минимум програма
- шест етида – од тога три напамет;
- три полифоне композиције;

- две сонате или соната и концерт – једно дело у целини, друго делимично; - три композиције разних стилова.
Обавезни јавни наступи: Обавезна су 3 јавна наступа у току године.
Програм смотре/испита: Смотра технике (у току првог полугодишта) Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве паралелно; Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају кроз четири октаве паралелно; Једна етида из програма. Испитни програм (на крају школске године) Једна етида Три става свите – обавезни сарабанда и један брзи став - из Француске свите Ј. С. Баха или Свите Г. Ф. Хендла, или Прелудијум и фуга Ј.С. Баха Једна соната или концерт - цело дело; Једна композиција по слободном избору. Испитни програм се изводи напамет

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
-примени различите технике решавања музичких и техничких проблема; -самостално препозна и изведе различите врсте артикулације; -јасно разликује врсте украса; -користи леви и десни педал у складу са стилем дела које изводи; -у свирању примењује динамичко нијансирање и јасно издваја мелодијску деоницу од пратње; -коригује свирање у току извођења; -повезује теоријска знања са извођаштвом; -у интерпретацији поштује		Унапређивање технике: хитринапрстију релаксацијаизвођачкогапарата економијапокрета издржљивост ритмичкастабилност кантилена јаснахармонизација. Техника удвојених интервала: терце, октаве. Акордска техника, тремоло. Тонска перспектива, полифонија. Извођење технички сложених композиција са поштовањем свих задатих параметара. Интерпретација дела која припадају различитим стиливима (од барока	-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици,а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>различитости стилских епоха; -меморише текст примењујући различите методе; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -уз помоћ наставника осмишљава концепцију извођења одређеног дела; -на наступу сугестивно свира; -критички вреднује квалитет композиција које је извео јавно; -критички вреднује сопствени развој; -самостално вежба; -поштује договорена понашања при слушању и извођењу музике; -користи носиоце звука за слушање и истраживање музике различитих стилова.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>доXXI века). Елементи интерпретације: темпо, динамика, фраза, агогика, туше, израз, педализација. Координација са другим предметима у функцији интерпретације.</p> <p>Врсте меморије: аналитичка, визуелна, аудитивна, моторичка.</p> <p>Професионална и психолошка припрема за јавни наступ. Слушање музике. Музичка имагинација и профилирање критеријума у области музичке естетике.</p> <p>Скале и акорди Све дурске, молске и хроматске лествице у размаку октаве, терце, сексте и дециме кроз четири октаве у шеснаестинама у паралелном кретању. Дупле октаве кроз две октаве у осминама и кроз три октаве у триолама, у размаку октаве, терце, сексте и дециме у паралелном кретању. Дупле терце кроз четири октаве у шеснаестинама. Арпеђа: велико разлагање трозвука, доминантног и умањеног септакорда са обртајима, кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно</p> <p>Етиде: К.Черни:оп.740, Токата М.Клементи:ГрадусадПарнасум - избор И.Мошелес:оп.70- избор М.Мошковски:оп.72- избор Ф. Менделсон: оп. 104 Шуман-Паганини: Етидеоп. 3 - избор А.Аренски: оп. 36</p>	<p>подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -Имајући на уму комплексност и свеобухватност процеса наставе клавира као инструмента, активност наставника обухвата велику палету информација различите природе које се пружају ученику, све до практичних демонстрација дела (лично свирање на инструменту). -За остваривање исхода, значајну улогу имају организоване смотре и јавни наступи. Од изузеног значаја су и учешћа у програмима ван школе, као и на такмичењима различитог типа и ранга.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		А.Рубинштајн: оп. 23 Ј.К.Кеслер: оп. 20, оп. 100 - избор Полифоне композиције Ј. С. Бах:ЕнглескесвитеПартите Италијанскиконцерт Добротемперованиклавир, I и II – избор Г.Ф. Хендл: Свите – избор Сонате, концерти, композиције различитих стилова и дела домаћих композитора наведена су после програма за 4. разред.	

Обавезни минимум програма
 пет етида различитих техничких захтева;
 две полифоне композиције;
 две сонате или соната и концерт - једно дело у целини, друго делимично;
 три композиције разних стилова по слободном избору;
 у току године ученик обавезно треба јавно да изведе I или II и III став концерта за клавир и оркестар.

Обавезни јавни наступи: Обавезна су 3 јавна наступа у току године.

Програм смотре/испита:
 Смотра технике (у току првог полугодишта)
 Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве паралелно;
 Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве паралелно;
 Арпеђа доминантног и умањеног септакорда у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве у шеснаестинама
 Једна етида из програма.
 Испитни програм (на крају школске године)
 Једна виртуозна етида;
 Два става из Енглеске свите Ј. С. Баха, или два става из Партите (два од обавезних ставова), или прелудијум и fuga;
 Цела соната;
 Једно дело из епохе романтизма.
 Испитни програм се изводи напамет

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>-примени различите технике решавања музичких и техничких проблема; -самостално препозна и изведе различите врсте артикулације; -јасно разликује врсте украса; -користи леви и десни педал у складу са стилом дела које изводи; -у свирању примењује динамичко нијансирање и јасно издваја мелодијску деоницу од пратње; -коригује свирање у току извођења; -повезује теоријска знања са извођаштвом; -у интерпретацији поштује различитости стилских епоха; -меморише текст примењујући различите методе; -учествује на јавним наступима у школи и ван ње; -уз помоћ наставника осмишљава концепцију извођења одређеног дела; -на наступу сугестивно свира;</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Унапређивање технике: хитринапрстију релаксацијаизвођачкогaparата економијапокрета издржљивост ритмичкастабилност кантилена јаснахармонизација.</p> <p>Техника удвојених интервала: терце, октаве. Акордска техника, тремоло. Тонска перспектива, полифонија. Извођење технички сложених композиција са поштовањем свих задатих параметара. Интерпретација дела која припадају различитим стиливима (од барока доXXI века). Елементи интерпретације: темпо, динамика, фраза, агогика, туше, израз, педализација. Координација са другим предметима у функцији интерпретације. Врсте меморије: аналитичка, визуелна, аудитивна, моторичка.</p> <p>Професионална и психолошка припрема за јавни наступ. Слушање музике. Музичка имагинација и профилирање критеријума у области музичке естетике.</p> <p>Скале и акорди Све дурске, молске и хроматске лествице у размаку октаве, терце, сексте и дециме кроз четири октаве у шеснаестинама у паралелном кретању.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици,а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење подразумева активно слушање музике и лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике. -Имајући на уму комплексност и свеобухватност процеса наставе клавира као инструмента, активност наставника обухвата велику палету информација различите природе које се пружају ученику, све до практичних демонстрација дела (лично свирање на инструменту).</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>-критички вреднује квалитет композиција које је извео јавно; -критички вреднује сопствени развој; -самостално вежба; -поштује договорена понашања при слушању и извођењу музике; -користи носиоце звука за слушање и истраживање музике различитих стилова.</p>		<p>Дупле октаве кроз две октаве у осминама и кроз три октаве у триолама, у размаку октаве, терце, сексте и дециме у паралелном кретању. Дупле терце кроз четири октаве у шеснаестинама Арпеђа: велико разлагање трозвука, доминантног и умањеног септакорда са обртајима, кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно</p> <p>Етиде: М.Мошковски:оп. 72, ор. 48 Ј.К.Кеслер: ор. 20, оп. 100 М.Клементи -ГрадусадПарнасам Ф. Шопенор. 10 и 25 - избор Ф.Лист-Паганини:Етиде - избор, Ф.Лист: Жуборшуме, Уздах, Играпатуљака А.Скрјабин: оп. 8 - избор, оп. 2 цис-мол С.Рахмањинов: Етиде - сликеоп. 33 А.Рубинштајн: оп. 23 А.Аренски: оп. 41, оп. 36 К.Шимановски: оп. 4 К. Дебиси:Етиде, избор С. Прокофјев: Етиде оп.2</p> <p>Полифоне композиције Ј.С.Бах:Прелудијуми и фуге (ДТК I и II) Италијански концерт, Партите, Коралне предигре, Капричо Бедур, Токате, итд.</p> <p>Сонате, концерти, композиције различитих стилова и дела домаћих композитора наведена су после програма за 4. разред.</p>	<p>-За остваривање исхода, значајну улогу имају организоване смотре и јавни наступи. Од изузеног значаја су и учешћа у програмима ван школе, као и на такмичењима различитог типа и ранга.</p>

Обавезни минимум програма

три концертне етиде;

две полифоне композиције - обавезно један прелудијум и фуга

једна соната

три композиције различитих стилова.

Обавезни јавни наступи: Обавезна су 3 јавна наступа у току године.

Програм смотре/испита:

Смотра технике (у току првог полугодишта)

Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве

паралелно;
Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају кроз четири октаве паралелно;
Арпеђа доминантног и умањеног септакорда – у основном положају кроз четири октаве паралелно
Једна етида из програма.
Матурски испит
Испитни програм се изводи напамет.
Напомена: На завршном испиту морају бити заступљени сви стилови; уколико се не свира класична соната, већ соната из периода романтизма или XX века, класични период мора бити заступљен неким другим делом (нпр. варијације, фантазија, рондо и сл).

ИЗБОР ЛИТЕРАТУРЕ ЗА СВЕ РАЗРЕДЕ
СОНАТЕ, КОНЦЕРТИ, КОМПОЗИЦИЈЕ РАЗЛИЧИТИХ СТИЛОВА И ДОМАЋИХ КОМПОЗИТОРА

Сонате

В. А. Моцарт: КВ 279 Це-дур, КВ 280 Еф-дур, КВ 281 Бе-дур, КВ 309 Це-дур, КВ 310 а-мол, КВ 311 Де-дур, КВ 330 Це-дур, КВ 331 А-дур, КВ 332 Еф-дур, КВ 333 Бе-дур, КВ 457 це-мол, КВ 570 Бе-дур, КВ 576 Де-дур
Ј. Хајдн: Хоб. 20 це-мол, Хоб. 23 Еф-дур, Хоб. 43 Ас-дур, Хоб. 32 ха-мол, Хоб. 44 ге-мол, Хоб. 46 Ас-дур, Хоб. 49 Ес-дур, Хоб. 50 Це-дур, Хоб. 52 Ес-дур
Л. В. Бетовен: оп. 2 бр. 1 еф-мол, оп. 2 бр. 2 А-дур, оп. 2 бр. 3 Це-дур, оп. 7 Ес-дур, оп. 10 бр. 1 це-мол, оп. 10 бр. 2 Еф-дур, оп. 10 бр. 3 Де-дур, оп. 13 це-мол, оп. 14 бр. 1 и 2, оп. 22 Бе-дур, оп. 27 бр. 1 и 2, оп. 28 Де-дур, оп. 31 бр. 1, 2 и 3, оп. 78 Фис-дур, оп. 90 е-мол,
М. Клементи: оп. 47 бр. 2 Бе-дур, оп. 39 бр. 2 Ге-дур, оп. 34 бр. 1 Це-дур, оп. 26 бр. 2 фис-мол, оп. 40 бр. 2 ха-мол, оп. 40 бр. 3 де-мол
Ф. Шуберт: Сонате – избор
Е. Григ: Соната е-мол,
С. Прокофјев: Соната бр. 1 еф-мол
и остале сонате по избору наставника

Концерти

Г. Ф. Хендл: Еф-дур
Ј. С. Бах: еф-мол, де-мол, А-дур
Ј. Хајдн: Де-дур, Ге-дур, Це-дур
В. А. Моцарт: КВ 175 Де-дур, КВ 238 Бе-дур, КВ 246 Це-дур, КВ 271 Ес-дур, КВ 413 Еф-дур, КВ 414 А-дур, КВ 415 Це-дур, КВ 449 Ес-дур, КВ 450 Бе-дур, КВ 451 Де-дур, КВ 453 Ге-дур, КВ 456 Бе-дур, КВ 459 Еф-дур, КВ 466 де-мол, КВ 467 Це-дур, КВ 482 Ес- дур, КВ 488 А-дур, КВ 491 це-мол, КВ 503 Це-дур, КВ 537 Де-дур, КВ 595 Бе-дур
Л. В. Бетовен: Концерт бр. 1, 2 и 3
Е. Григ: Концерт а-мол
Ф. Менделсон: Концерт ге-мол и де-мол
Д. Кабалевски: Концерт а-мол оп. 9
Д. Шостакович: Концерт Еф-дур бр. 2
Концертни комади за клавир и оркестар - Вебер, Менделсон, Сен-Санс

Композиције различитих стилова

Д. Скарлати: Сонате - избор
Д. Чимароза: Сонате
П. Парадизи: Токата
Б. Галупи: Сонате
Ј. Хајдн: Варијације еф-мол, Капричо Це-дур, Ге-дур
В. А. Моцарт: Фантазије це-мол КВ 396, КВ 475, Адађо ха- мол, КВ 540, Рондо а-мол, КВ 511, Варијације Це-дур, Де-дур, Ге- дур итд.
Л. ван Бетовен: Варијације Еф-дур оп. 34, 32 варијације це- мол, Рондо Це-дур и Ге-дур ор. 51, Анданте фавори Еф-дур, Рондо оп. 129 итд.
Ф. Шуберт: Музички моменти, Емпромпти оп. 90 и 142
Р. Шуман: Арабеска, Дечје сцене, Лептири ор. 2, Варијације на тему Кларе Вик ор. 5, Фантастични комади - избор, Новелете - избор, Романсе оп. 28, итд.
Ф. Шопен: Валцери, Ноктурна, Мазурке, Полонезе, Тарантеле, Емпромпти (сва четири), Екосезе, Баладе бр. 2 и 3, Скерца бр. 1 и 2, Бриљантне варијације оп. 28 итд.
Ф. Лист: Петраркини сонети, Утехе, Љубавни снови, Полонеза Ес-дур, Године ходочашћа - избор, Мађарске рапсодије - избор, транскрипције соло песама Шуберта, Шумана, Шопена итд.
Ф. Менделсон: Песме без речи, Рондо капричиозо
Ј. Брамс: Рапсодије, 4 баладе, избор из оп. 117, оп. 118, оп. 119
П. И. Чајковски: Годишња доба, Думка, Варијације Еф-дур, Чајковски-Плетњов Свита из балета Крцко Орашчић, итд.
А. Скрјабин: Прелиди – избор, Поеме оп.32
С. Рахмањинов: Комади оп.3 (Елегија, Мелодија, Полишинел), Музички моменти - избор, Прелиди - избор
К. Дебиси: Бергамска свита, Естампе, Свита „За клавир”, Прелиди – избор, итд.
С. Прокофјев: Свита Ромео и Јулија, Пролазне визије, Комади оп. 4 и оп. 12 итд.
Б. Барток: Румунске игре, Микрокосмос - избор, Алегро барбаро итд.
Д. Шостакович: Три фантастичне игре, Прелиди ор. 34, итд
Ђ. Лигети: Музика ричерката
и остала дела по избору наставника

Дела домаћих композитора

П. Стојановић: Посвета, Радост и туга, Марш де мол, Љубавна изјава, Сонатина Де дур
М. Тајчевић: Прелиди, Балканске игре
М. Милојевић: 4 комада за клавир оп.23, Ритмичке гримасе оп.47, Камеје
П. Милошевић: Сонатина
В. Перичић: Сонатина
С. Рајичић: Етиде, Игре, Хумореске
Љ. Марић: Прелудијуми, Етида, Бранково коло
Ј. Славенски: Југословенска свита, Свита „Са Балкана”
В. Мокрањац: Соната Це-дур, Фрагменти, Игре, Етиде, Интиме
Б. Симић: Варијације и токата; Сонатина
Д. Деспић: Ноктурна, Вињете, Минијатуре, Хумористичне етиде
К. Бабић: Прелиди ђокози, Токата, Фуга
Д. Радић: Три прелудијума, Соната леста, Свита за клавир, 4 сонатине

М. Логар: Златна рибица, Бурлеске К. Миљковић: Невидљиве нити

Е. Јосиф: Соната бревис, Четири скице, Пет прича, Три псалм

М. Михаиловић: Три прелудијума

С. Божић: Ноктурно, Лирика Атоса, Пантелејмон

М. Раичковић Б А Г Д А Д

М. Петровић: Варијације за клавир

В. Тошић: Вариал, Воксал, Медиал 1 и 2, итд.

М. Стојадиновић Милић: Тајни агент са Тимпаниуса-мини рапсодија, И би светлост, Тристеца за Драгана, Небо над Студеницом- мозаик за Јелицу,
и остала дела по избору наставника.

4.5.2. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за клавиристе

Циљ учења предмета Читање с листа за инструменте са диркама је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста, разумевање и упознавање музичке литературе и корепетиторску праксу.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити спреман да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>одсвира без прекида и задржавања задани нотни текст једноставнијег садржаја; анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; опажа релевантне музичке елементе у циљу интерпретације задате деонице; проналази начине за самостално вежбање; покаже самопоуздање и сналажљивост у кретању кроз текст; транспонује једноставније композиције за секунду и терцу навише и наниже; отпрати вокалног и/или инструменталног извођача у једноставнијој композицији.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Оспособљавање ученика за анализу текста. Аутентичне каденце свих дурских и молских тоналитета (први и други разред) и проширене аутентичне каденце (трећи и четврти разред). Сагледавање текста у целини – опажање музичких елемената. Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања. Упутства за отклањање грешака. Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета. Вежбе за развијање меморије. Припрема за пратњу различитих инструмената, певача, балета или хора Сналажљивост и брзо реаговање. Транспонована за секунду (први и други разред) и терцу (трећи и четврти разред) навише и наниже ЛИТЕРАТУРА Ј Кршић: Читање с листа и корепетиција, Завод за уџбенике 1982. Методe*: Specimen sight reading tests for pianoforte Grades 1 -8, diploma и сл.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. -У циљу остваривања исхода користе се следеће методе: објашњавање, демонстрација, понављање, проверавање. -Предмет читање с листа уско је повезан са главним предметом и предметом камерна музика. - Искуствено учење подразумева примену већ стечених знања и вештина и њихово проширивање у контексту сналажења у новом, непознатом нотном тексту а посебно када он припада литератури за корепетицију.</p>

Обавезни минимум програма 10 етида 15 композиција различитог садржаја, облика и карактера 8 композиција предвиђених за корепетицију
Смотра (на крају школске године – 1, 2, 3 и 4. разред) Једна композиција за клавир (читање с листа) Једна композиција за корепетицију Транспозиција

ЛИТЕРАТУРА

Први разред

Аутентичне каденце дурских и молских тоналитета на белим диркама

Вежбе за развијање меморије и брзог памћења, одгонетање наставника или завршетка једне мисли или реченице, транспоноване једноставних вежбица у тоналитете за секунду навише и наниже.

Почетне школе за клавир: А. Николајев, Ј. Кршић

Е. Гњесина: Клавирска абецеда

А. Диверноа: Етиде оп. 76

А. Лешхорн: Етиде оп. 192

Лемоан: Етиде оп. 37

Х. Беренс: Етиде оп. 70

Избор сонатина за II разред основне школе

Композиције аутора XVII и XVIII века 1а, 1б, 2

Ј.С.Бах: Мале композиције

„Наши композитори за мале пијанисте” - збирка

Први кораци, I и II свеска

Први успеси, I и II свеска

Р. Шуман: оп. 68

С. Мајкапар: оп. 16

Д. Кабалевски: 24 лаке композиције оп. 30

Д. Скарлати: Мале игре и комади

К. Ф. Е. Бах: Мали комади за клавир

Р. Шуман: Албум за младе

Ф. Шуберт: Збирка игара

П. И. Чајковски: Албум за младе
С. Прокофјев: „Музика за децу” оп. 65

Избор литературе за корепетицију

Поред предложене литературе у избор композиција за корепетицију могу доћи у обзир и други комади предвиђени по програму за први циклус основне музичке школе (све инструменталне групе и певање).

Виолина

Дејан Марковић: I, II и III свеска

Дејан Марковић: Нека увек буде песма, I и II свеска Хрестоматија I и II свеска Златне степенице I и II свеска

Л. Миранов: Песме и плесови старих мајстора

J. С. Бах: Лаки концертино

Е. Кохлер: Концертино Ге-дур

Љ. Николић: Концертино Ге-дур

А. Вивалди: Концертино Ге-дур

Виола – дела по избору наставника.

Виолончело

Хрестоматија I и II свеска

Р. Мац: Мала свита

Флаута

М. Мирковић-М. Егић: Збирка лаких комада

Р. ле Рој и Х. Класенс: I и II свеска

И други комади за кларинет, обоу и фагот предвиђени по програму за први циклус основне музичке школе

Труба

Алојз Стрнад: Композиције за трубу и клавир

Други разред

А. Бертини Етиде оп. 100

J. Кршић: Клавирска вежбанка за 2. Разред ОМШ

J. С. Бах: Мале композиције

J. С. Бах: Мали прелудијуми

J. С. Бах: Мали прелудијуми и фугете

Разне лакше полифоне композиције - само два гласа

Први успеси: II свеска

J. Хајдн: Мале игре, 10 немачких игара, 12 менуета, лакше сонатине - избор из Збирке Шишмановић- Кршић

В. А. Моцарт: 14 лакших композиција, Бечке сонатине

А. Гречанинов: Дечја књига

Л. ван Бетовен: Екосезе и немачке игре, Варијације - избор лакших

П. И. Чајковски: Албум за младеж, Годишња доба - избор лакших
Ф. Шуберт: Збирка игара I и II свеска, 6 лаких комада
Р. Шуман: оп. 124 Албумблатер
Е. Григ: оп. 17 Норвешке игре, Лирски комади – избор
и композиције сличне тежине по избору наставника

Избор литературе за корепетицију

Поред предложене литературе у избор композиција за корепетицију могу доћи у обзир и други комади предвиђени по програму за први циклус основне музичке школе (све инструменталне групе и певање).

Виолина

Д. Марковић: Комади III и IV свеска
Ј. Скрипач: II свеска
П. Николић: Варијације А-дур
Н.Бакланова: Сонатина
Б. Мартину: Сонатина
Од предкласике до модерне I и II свеска
Ђ.Тартини: Сарабанда
Г.Ф.Телеман: Сарабанда и Гавота
Л. Бокерини: Менует
П. Стојановић: Романса
А. Марчело: Граве и Алетро
А. Корели: Алетро Де-дур
А. Рубинштајн: Преслица
Н. Бакланова: Кончертино
И. Зајц: Кончертино Ге-дур
А. Вивалди: Концерт Де-дур; Ге-дур; а-мол и други
А. Комаровски: Концерт А-дур
Ђ.Б. Виоти: Концерт Це-дур оп. 23
В.А. Моцарт: Мали концерт
Г. Ф. Телеман: Сонатине

Дела за виолу по избору наставника

Виолончело

Р.Мац: Свита Це-дур, Соната да камера
Мати: Комади II и III свеска
Ж. Б. Бревал: Кончертино

Ш. Бодио: Кончертино Це-дур
А. Вивалди: Концерт Це-дур; а-мол
К. Штамиц: Концерт Це-дур
В. А. Моцарт: Песме
Л. ван Бетовен: Песме

Флаута

Р. ле Рој и Х. Класенс: III и IV свеска
К. В. Глук: Песма Орфеја
В.А. Моцарт: Анданте Це-дур
А. Вивалди: Кончерто бр. 5 Еф-дур
Г.Ф. Телеман: Соната
Разни комади и лакши сонатни облици за све дувачке инструменте

Вокална литература

Б. Цвејић: За младе певаче
Избор лакших песама југословенских аутора (Бинички, Милојевић, Зајц, Берко и други)
Избор лакших оперских арија (подразумева се да су лакше за пијанисте):
В. А. Моцарт: Арија Сузанае из „Фигарове женидбе”
Ђ. Росини: Серенада Алмавиве из „Севилског берберина”
П. И. Чајковски: Успаванка Марије из „Мазепе”
Ђ. Верди: Арија Ацучене из „Трубадура”
Ђ. Пучини: Арија Манон из „Манон Леско” и слично

Трећи разред

Ј. Кршић: Клавирска читанка за 3. Разред ОМШ
Д. Скарлати: Сонате - лакше
Ј. С. Бах: Прелудијуми из Добро темперованог клавира
Ј. Хајдн: Сонате - избор
В. А. Моцарт: Сонате – избор
Ф. Шопен: Валцери, Мазурке
Ф. Шуберт: Валцери
П. И. Чајковски: Годишња доба - избор
Ј. Брамс: оп. 39 - 16 валцера
Е. Григ: Лирски комади
К. Дебиси: Дечји кутак
С. Прокофјев: Пролазне визије – избор
и друга дела сличне тежине по избору наставника

Избор литературе за корепетицију

Поред предложене литературе у избор композиција за корепетицију могу доћи у обзир и други комади предвиђени по програму за први и други циклус основне музичке школе (све инструменталне групе и певање).

Виолина

Ј. Хајдн: Концерт Це-дур

Н. Раков: Кончертино

Д. Кабалевски: Концерт

Ј. С. Бах: Концерт Е-дур; де-мол

А. Вивалди: Концерт Це-дур

М. Брух: Адађо оп. 56

Јосип Славенски: Југословенска песма и игра

В. А. Моцарт: Рондо Бе-дур и Ге-дур

Л. ван Бетовен: Менует: Ге-дур; Рондо Ге-дур

Ш. Берио: Фантазија оп. 100; Валцер оп. 58;

Виола

М. Глинка: Мазурка

И. Стравински: Пасторала

А. Љадов: Прелудијум оп. 11 бр. 1

Живорад Грбић: Албум за младе виолисте

Виолончело

Г.Форе: „После сна"

Станојло Рајичић: Елегија

Ј. Хајдн: Концерт Цедур

Л. Бокерини: Концерт Бе-дур

А. Бородин: Серенада

П. И. Чајковски: Романса оп. 5

Л. Бокерини: Ларго и Алегро

Дела за контрабас по избору наставника

Флаута

Г.Ф.Телеман: Соната Еф-дур

Г. Ф. Хендл: Сонате бр. 4, 6 и 7

Ј. С. Бах: Сонате бр. 4 и 6

А. Вивалди: Концерт бр. 1 и 2

Ж. М. Леклер: Соната ха-мол

Труба

Калиновски: Збирка игара и мелодија

Ј. Хајдн: Концерт Ес-дур II став

Дела за остале лимене дувачке инструменте по избору наставника

Вокална литература

А.Скарлати: Песме и Арије

Д.Чимароза: Пасме и Арије

Ј. Хајдн: Песме

Г. Ф. Хендл: Арије

Миховил Логар: Успаванка

Станојло Рајичић: Песме

З. М. Шкерјанц: Песме

Радмила Тирнанић: Песме и арије старих мајстора III свеска

Хорска литература

М. Тајчевић: Народне песме за двогласни дечји или женски хор

С. Мокрањац: Руковети – избор

Клавирски концерти

Поједини ставови из концерата за клавир и оркестар: Ј.С. Бах, Ј. Хајдн, В.А. Моцарт, Л.В. Бетовен, Ф. Шопен, итд.

Четврти разред

Ј. Кршић: Клавирска читанка за 4. Разред ОМШ

Ј. С. Бах: Голдберг варијације – избор; Партите - избор

В.А. Моцарт: Сонате – избор, Фантазије; Рондо

Ј. Хајдн: Сонате - избор

Л. ван Бетовен: Сонате - избор лакших појединих ставова

Ф. Шопен: Ноктурна – избор, Прелиди - избор

Р. Шуман: Дечје сцене

Ф. Шуберт: Музички моменти

К. Дебиси: Прелиди - избор

А. Скрјабин: Прелиди оп. 11 – избор

Џ. Гершвин: Прелиди

и остале композиције сличног нивоа по избору наставника

Виолина

Ф. Менделсон: Концерт е-мол,
А. Вијетан: Концерт бр. 2 и 4
Л. ван Бетовен: Романса Ге-дур и Еф-дур
Ј. Брамс: Успаванка оп. 49 бр. 4; Скерцо; Валцер оп. 39 и оп. 15
М. Бравничар: Млади концертант II
М. Брух: Концерт ге-мол
Б. Барток: Пет словачких народних песама
П. И. Чајковски: Анданте кантабиле оп. 11; Баркарола оп. 37 бр. 6; Романса оп. 5; Меланхолична серенада оп. 26; Три комада оп. 42
А. Дворжак: Албум за виолину и клавир
Е. Григ: Лирски комади оп. 38
Ј. Хајдн: Серенада
Г. Ф. Хендл: 25 комада
Миливоје Ивановић: Од преткласике до модерне III свеска Југословенски аутори за виолину и клавир
Д. Кабалевски: Албум комада
Милоје Милојевић: Елегија
Б. Мартину: Сонатина
Д. Шостакович Три игре; Четири прелудијума
В. А. Моцарт: Концерти Ге-дур и А-дур

Виола

В. А. Моцарт: Концерт Це-дур
А. Вивалди: Концерт Еф-дур
Ј. С. Бах: II концерт Е-дур
Дејан Деспих: Балада

Виолончело

П. И. Чајковски: Песма јесени; Анданте кантабиле оп. 11
Г.Форе: Елегија
Е.Гранадос: Шпанска игра
Г. Ф. Хендл: Адађо и Алегрето
Ј. Хајдн: Концерт Де-дур
Л. Бокерини: Менует; Рондо
Дела по избору наставника

Флаута

Ј. С. Бах: Соната бр. 7

Ж.М. Леклер: Концерт Це-дур
Г. Форе: Фантазија
В. А. Моцарт: Концерт Ге-дур и Де-дур
Ј. Хајдн: Концерт Де-дур

Кларинет

К. М. Вебер: Кончертино
Ф. Крамарж: Концерт Ес-дур
Р. Шчедрин: Комади
Б. Барток: Комади

Вокална литература

Петар Коњовић: Лирика; Моја земља
Борис Папандопуло: Песме
Јосиф Маринковић: Песме
Милоје Милојевић: Песме
А. Хачатуријан: Песме
С. Прокофјев: Песме
С. Рахмањинов: Песме
Ф. Шуберт: Песме
Р. Шуман: Песме; Дуети
Ф. Менделсон: Дуети
А. Перизоти: Старе арије
Из албума „Југословенских соло песама” - I, II и III свеска

Хорска литература

М. Тајчевић: Народне песме за дечји и женски трогласни хор
Ст. Мокрањац: Руковети – избор

Клавирски концерти

Поједини ставови из концерата за клавир и оркестар: Ј.С. Бах, Ј. Хајдн, В. А. Моцарт, Л.В. Бетовен, Ф. Шопен, итд.

4.5.3. КЛАВИРСКИ ДУО

Циљ учења предмета Клавирски дуо је да код ученика развије интересовање и љубав према заједничком музицирању и да се кроз камерно музичко искуство развије способност комуницирања којом се подстиче директни трансфер знања и развија вештина дијалога, осећања солидарности, ефикасне сарадње и тимског рада.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>познаје музичку фактуру дела; лако чита нотни текст; користи леви и десни педал у зависности од положаја за клавиром; изводи дела која нису оригинално писана за клавир или за клавирски дуо; примени атрикулациону технику износи своја запажања о делу које изводе; свира различита дела симфонијског и камерног репертоара; критички вреднује своје и заједничко извођење покаже спремност за тимски рад; поштује договорена правила извођења; аналитички приступа музичком делу; повеже и примени знање са главног предмета; повеже знање из теоријских музичких предмета са елементима интерпретације; осмисли са сарадником из клавирског дуа и/или уз помоћ наставника концепцију извођења; учествује на јавним наступима у школи и ван ње; поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; користи носиоце звука за истраживање и слушање музике различитих стилова.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ: усклађивање покрета у клавирском дуу, рад на економичности покрета у односу на задату фактуру, рад на ритмичкој фактури, мелодијској линији и фактури дела, рад на педализацији, самостално, и у дуу рад на инструментацији музичких линија у односу на оригинално дело, рад на динамици, артикулацији и агогици.</p>	<p>-Исходи ће бити остварени кроз реализацију редовне наставе или, по потреби, наставе на даљину. -Настава је усмерена на остваривање исхода, при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир који ће им касније користити у аналитичнијем приступу раду на музичком делу. -Код ученика треба развијати дух заједништва кроз заједничко свирање и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања. Најважнији покретач наставе треба да буде принцип мотивације и инклузивности у подстицању максималног учешћа у музичком доживљају као и развијању потенцијала за музичко изражавање.</p>

Обавезни минимум програма: Први разред и други разред – шест композиција различитих стилова Трећи разред и четврти разред – осам композиција различитих стилова
Обавезна два јавна наступа у току године
Смотра (на крају године): Две композиције различитог карактера.

ЛИТЕРАТУРА:

Први разред

Волфганг Амадеус Моцарт: Шест соната за клавир четвороручно, fuga Ге-дур К.Анх 45/375д и Алегро це-мол К.Анх 44/426а за два клавира,
 Лудвиг ван Бетовен: Три марша оп. 45
 Јохан Кристијан Бах: Сонате Еф-дур, Ге-дур, А-дур
 Јоханес Брамс: Валцери , Мађарске игре
 Антоњин Дворжак: Словенске игре
 Фредерик Шопен: Варијације
 Франсис Пуланк: Соната за клавир четвороручно
 Игор Стравински: Пећа и вук – свита
 Владимир Тошић: Дуал и Триал
 Морис Равел: Моја мајка гуска
 Камил Сен-Санс: Игра смрти, Berceuse, Op.105, Карневал животиња
 Муцио Клементи: 5 соната и дуета оп.1а
 Фридрих Кулау: Адађо и Рондо оп.124, Патетични алегро оп.123
 Карл Марија фон Вебер: 12 Алеманди, оп.4
 Морис Мошковски: Шпански албум оп.21
 Антон Диабели: Ала Турка
 Феликс Менделсон: Бриљантни алегро оп.92, Анданте и варијације оп.83а
 Антон Рубинштајн: Бал под маскама, Оп.103
 Роберт Шуман: Слике са истока оп.66, Балске сцене, Оп.109
 Карл Черни: 3 бриљантне фантазије на тему бриљантне фантазије Франца Шуберта оп.339
 Макс Регер: 6 Бурлески, Оп.58
 Михаил Иванович Глинка: Капричо на руске теме
 Франц Шуберт: Алегро а-мол Д.947
 Игнац Мошелес: 3 карактеристична комада, Оп.142
 Јулиус Заребски: 3 галске игре оп.2
 Едвард Григ: свита Пер Гинт
 Лудвиг ван Бетовен: симфоније
 Јохан Себастијан Бах: токата и fuga де-мол, концерти за два харписхорда, Брандербуршки концерти

Жорж Бизе: опера „Кармен“

Сергеј Рахмањинов: Свите за два клавира оп.5 и оп.17, Руска рапсодија

И друге композиције и транскрипције за клавир у 4 руке и за 2 клавира сличне тежине

Други разред

Волфганг Амадеус Моцарт: Шест соната за клавир четвороручно, фуга Ге-дур

К.Анх 45/375д и Алегро це-мол К.Анх 44/426а за два клавира,

Лудвиг ван Бетовен: Три марша оп. 45

Јохан Кристијан Бах: Сонате Еф-дур, Ге-дур, А-дур

Јоханес Брамс: Валцери , Мађарске игре

Антоњин Дворжак: Словенске игре

Фредерик Шопен: Варијације

Франсис Пуланк: Соната за клавир четвороручно

Игор Стравински: Пећа и вук – свита

Владимир Тошић: Дуал и Триал

Морис Равел: Моја мајка гуска

Камиј Сен-Санс: Игра смрти, Berceuse, Op.105, Карневал животиња

Муцио Клементи: 5 соната и дуета оп.1а

Фридрих Кулау: Адађо и Рондо оп.124, Патетични алегро оп.123

Карл Марија фон Вебер: 12 Алеманди, оп.4

Морис Мошковски: Шпански албум оп.21

Раинхолд Глиер: Албум клавирских композиција

Антон Диабели: Ала Турка

Феликс Менделсон: Бриљантни алегро оп.92, Анданте и варијације оп.83а

Антон Рубинштајн: Бал под маскама, Оп.103

Роберт Шуман: Сlike са истока оп.66, Балске сцене, Оп.109

Карл Черни: 3 бриљантне фантазије на тему бриљантне фантазије Франца Шуберта оп.339

Макс Регер: 6 Бурлески, Оп.58

Михаил Иванович Глинка: Капричо на руске теме

Франц Шуберт: Алегро а-мол Д.947

Игнац Мошелес: 3 карактеристична комада, Оп.142

Јулиус Заребски: 3 галске игре оп.2

Цезар Кјуи: 3 комада оп.69

Едвард Григ: свита Пер Гинт

Лудвиг ван Бетовен: симфоније

Јохан Себастијан Бах: токата и фуга де-мол, концерти за два харписхорда, Брандербуршки концерти

Жорж Бизе: опера „Кармен“

Сергеј Рахмањинов: Свите за два клавира оп.5 и оп.17, Руска рапсодија

И друге композиције и транскрипције за клавир у 4 руке и за 2 клавира сличне тежине

Трећи разред

Волфганг Амадеус Моцарт: Шест соната за клавир четвороручно, fuga Ге-дур К.Анх 45/375д и Алегро це-мол К.Анх 44/426а за два клавира,
Лудвиг ван Бетовен: Три марша оп. 45
Јохан Кристијан Бах: Сонате Еф-дур, Ге-дур, А-дур
Бела Барток: Микрокосмос
Јоханес Брамс: Валцери , Мађарске игре
Антоњин Дворжак: Словенске игре
Фредерик Шопен: Варијације
Франсис Пуланк: Соната за клавир четвороручно
Игор Стравински: Пећа и вук – свита
Валериј Гаврилин: Скице за балет „Ањута“, циклус Комади за клавир, валцери за клавир
Дејан Деспић: Токата за клавир у четири руке оп. 178
Владимир Тошић: Дуал и Триал
Морис Равел: Моја мајка гуска
Камиј Сен-Санс: Игра смрти, Berceuse, Op.105, Карневал животиња
Муцио Клементи: 5 соната и дуета оп.1а
Фридрих Кулау: Адађо и Рондо оп.124, Патетични алегро оп.123
Карл Марија фон Вебер: 12 Алеманди, оп.4
Морис Мошковски: Шпански албум оп.21
Раинхолд Глиер: Албум клавирских композиција
Антон Диабели: Ала Турка
Феликс Менделсон: Бриљантни алегро оп.92, Анданте и варијације оп.83а
Антон Рубинштајн: Бал под маскама, Оп.103
Роберт Шуман: Слике са истока оп.66, Балске сцене, Оп.109
Карл Черни: 3 бриљантне фантазије на тему бриљантне фантазије Франца Шуберта оп.339
Макс Регер: 6 Бурлески, Оп.58
Михаил Иванович Глинка: Капричо на руске теме
Франц Шуберт: Алегро а-мол Д.947
Игнац Мошелес: 3 карактеристична комада, Оп.142
Јулиус Заребски: 3 галске игре оп.2
Цезар Кјуи: 3 комада оп.69
Едвард Григ: свита Пер Гинт
Лудвиг ван Бетовен: симфоније
Јохан Себастијан Бах: токата и fuga де-мол, концерти за два харписхорда, Брандербуршки концерти
Жорж Бизе: опера „Кармен“
Сергеј Рахмањинов: Свите за два клавира оп.5 и оп.17, Руска рапсодија
И друге композиције и транскрипције за клавир у 4 руке и за 2 клавира сличне тежине

Четврти разред

Волфганг Амадеус Моцарт: Шест соната за клавир четвороручно, fuga Ге-дур К.Анх 45/375д и Алегро це-мол К.Анх 44/426а за два клавира,
Лудвиг ван Бетовен: Три марша оп. 45
Јохан Кристијан Бах: Сонате Еф-дур, Ге-дур, А-дур
Бела Барток: Микрокосмос
Јоханес Брамс: Валцери , Мађарске игре
Антоњин Дворжак: Словенске игре
Фредерик Шопен: Варијације
Франсис Пуланк: Соната за клавир четвороручно
Игор Стравински: Пећа и вук – свита
Валериј Гаврилин: Скице за балет „Ањута“, циклус Комади за клавир, валцери за клавир
Дејан Деспић: Токата за клавир у четири руке оп. 178
Владимир Тошић: Дуал и Триал
Морис Равел: Моја мајка гуска
Камиј Сен-Санс: Игра смрти, Berceuse, Op.105, Карневал животиња
Муцио Клементи: 5 соната и дуета оп.1а
Фридрих Кулау: Адађо и Рондо оп.124, Патетични алегро оп.123
Карл Марија фон Вебер: 12 Алеманди, оп.4
Морис Мошковски: Шпански албум оп.21
Раинхолд Глиер: Албум клавирских композиција
Антон Диабели: Ала Турка
Феликс Менделсон: Бриљантни алегро оп.92, Анданте и варијације оп.83а
Антон Рубинштајн: Бал под маскама, Оп.103
Роберт Шуман: Сlike са истока оп.66, Балске сцене, Оп.109
Карл Черни: 3 бриљантне фантазије на тему бриљантне фантазије Франца Шуберта оп.339
Макс Регер: 6 Бурлески, Оп.58
Михаил Иванович Глинка: Капричо на руске теме
Франц Шуберт: Алегро а-мол Д.947
Игнац Мошелес: 3 карактеристична комада, Оп.142
Јулиус Заребски: 3 галске игре оп.2
Цезар Кјуи: 3 комада оп.69
Едвард Григ: свита Пер Гинт
Лудвиг ван Бетовен: симфоније
Јохан Себастијан Бах: токата и fuga де-мол, концерти за два харписхорда, Брандербуршки концерти
Жорж Бизе: опера „Кармен“
Сергеј Рахмањинов: Свите за два клавира оп.5 и оп.17, Руска рапсодија
И друге композиције и транскрипције за клавир у 4 руке и за 2 клавира сличне тежине.

4.5.4. ВИОЛИНА

Циљ учења предмета Виолина је да ученик кроз индивидуално и колективно музичко искуство усаврши вештине извођења различитих музичких стилова, развије своју креативност и инвентивност кроз свирање и импровизацију градећи своју уметничку личност кроз соло, камерно и оркестарско свирање и припремајући се тако за наставак уметничког образовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Квалитет тона Постизање слободног и разноликог звука. Тумачење нотног записа и ознака (различите епохе, стила, карактера, темпа и динамике). Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање.</p> <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно вођење целог гудала ради постизања уједначеног тона (успостављање контроле над звуком), – промена гудала на жабици и врху као и промене гудала током целе дужине гудала, – припрема и складно прелажење са жице на жицу у легату, деташеу и свим потезима 	<p>Стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. Остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. Избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. Сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. Успостављање међусобног поверења између ученика и наставника, Рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. Посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. Коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. Припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. Јединство развоја музичких и техничких компоненти. Процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>– испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике;</p> <p>– критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;</p> <p>– свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања;</p> <p>– учествује на јавним наступима у школи и ван школе;</p> <p>– самостално посећује концерте и друге музичке манифестације;</p> <p>– користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>		<p>– усавршавање свих потеза (легато, деташе, мартеле, стакато, спикато, сотије, пунктирани) и њихово комбиновање и усложњавање,</p> <p>– интонативно и звучно чисто извођења двозвука и акорада.</p> <p>Техника леве руке:</p> <p>– слушна перцепција као претпоставка добре интонације,</p> <p>– правилан пад и одизање прстију,</p> <p>– развијање прецизности и брзине прстију леве руке у фиксној позицији и кроз позиције,</p> <p>– промена позиција од једноставних ка сложенијим,</p> <p>– различити видови и брзине вибрата (из целе руке, шаке и прста) и његова корелација са вођењем гудала,</p> <p>– вештачки и природни флажолети.</p> <p>Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност.</p> <p>Вежбе и студије скала</p> <p>– Шрадик: Вежбе за леву руку, Вежбе за десну руку</p> <p>– Шевчик: оп. 1, 2, 8 и 9</p> <p>– Григоријан: Скале и арпеђа</p> <p>– К. Флеш: Систем скала</p> <p>– М. Ивановић: Систематске студије скала Студије промене позиција и двогласа.</p> <p>– Аврамов: Скале</p>	<p>емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација, Етапни приступ рада на музичком делу.</p> <p>Континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање.</p> <p>Усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања.</p> <p>Рад на развоју музичко-слушних представа.</p> <p>Развитак слуха као покретача и контролора одсвираног.</p> <p>Обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања.</p> <p>Подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“.</p> <p>Даљи рад на прилагођавању ученика инструменту.</p> <p>Корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом.</p> <p>Давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави.</p> <p>Аналитички и критички приступ извођаштву.</p> <p>Рад на техници леве и десне руке.</p> <p>Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма.</p> <p>Препоручује се континуирани рад на репертоару соната, два става сонате.</p> <p>Идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе.</p> <p>Израда критеријума оцењивања.</p> <p>Формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке.</p> <p>- Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>

<p>Обавезни минимум програма</p> <p>Две дурске, истоимене молске скале кроз три октаве са разложеним трозвучима и четворозвучима и двохватима кроз најмање једну октаву (терце, сексте и октаве);</p> <p>10 етида;</p> <p>Један концерт (I или II и III став) и једна предкласична соната (два става)</p> <p>Четири комада различитог карактера</p>
<p>Јавни наступи</p> <p>– обавезна три јавна наступа током школске године.</p>
<p>Преслушавања - месечне смотре (одлука гудачког одсека).</p> <p>Циљ је праћење постигнућа ученика, оствареност исхода, уједначавање критеријума оцењивања, усмеравање ученика ка њиховом стваралачком и креативном максимуму. Развој свести о јавном наступу, процењивању и процењивању сваког месеца, у значајној мери доприноси успостављању континуитета у раду, константној мотивацији и сигурном унапређењу ангажовања ученика на сопственом инструменту. Програм је по слободном избору.</p>
<p>Програм испита:</p> <p>Једна дурска и истоимена молска скала (кроз минимум 3 различита потеза) - кроз три октаве са разложеним трозвучима и четворозвучима и двохватима кроз најмање једну октаву (терце, сексте и октаве);</p> <p>Две етиде од којих једна Кројцера (од броја 5 – редакција А. Јамполски);</p> <p>Концерт I или II и III став, или цела соната;</p> <p>Један комад</p> <p>Испитни програм се изводи напамет.</p>

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Квалитет тона. Постизање слободног и разноликог звука у зависности од музичког садржаја композиција које се изводе Тумачење нотног записа и ознака (различите епохе, стила, карактера, темпа и динамике) Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање.</p> <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно вођење целог гудала ради постизања уједначеног тона (успостављање контроле над звуком) – промена гудала на жабици и врху као и промене гудала током целе дужине гудала – припрема и складно прелажење са жице на жицу у легату, деташеу и свим потезима – усавршавање свих потеза (легато, деташе, мартеле, стакато, спикато, сотије, пунктирани) и њихово комбиновање и усложњавање – интонативно и звучно чисто извођења двозвука и акорада 	<p>Стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. Остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. Избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. Сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. Успостављање међусобног поверења између ученика и наставника, Рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. Посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. Коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. Припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. Јединство развоја музичких и техничких компоненти. Процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација, Етапни приступ рада на музичком делу. Континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање. Усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања. Рад на развоју музичко-слушних представа.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<p>– критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај;</p> <p>– свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања;</p> <p>– учествује на јавним наступима у школи и ван школе;</p> <p>– посећује концерте и друге музичке манифестације;</p> <p>– користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>	<p>Техника леве руке:</p> <p>– слушна перцепција као претпоставка добре интонације,</p> <p>– правилан пад и одизање прстију,</p> <p>– развијање прецизности и брзине прстију леве руке у фиксној позицији и кроз позиције,</p> <p>– промена позиција од једноставних ка сложенијим</p> <p>– различити видови и брзине вибрата (из целе руке, шаке и прста) и његова корелација са вођењем гудала</p> <p>– вештачки и природни флажолети</p> <p>Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност.</p> <p>Вежбе и студије скала</p> <p>– Х. Шрадик: Вежбе за леву руку, Вежбе за десну руку</p> <p>– О. Шевчик: оп. 8 и оп. 9 Ф. Гросман: Вежбе за леву руку</p> <p>– А. Григоријан: Скале и арпеђа</p> <p>– К. Флеш: Скале</p> <p>– М. Ивановић: Систематске студије скала</p> <p>– Студије промена позиција и двогласа</p> <p>– В. Аврамов / Р. Данева – Скале</p>	<p>Развитак слуха као покретача и контролора одсвираног.</p> <p>Обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања.</p> <p>Подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“.</p> <p>Даљи рад на прилагођавању ученика инструменту.</p> <p>Корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом.</p> <p>Давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави.</p> <p>Аналитички и критички приступ извођаштву.</p> <p>Рад на техници леве и десне руке.</p> <p>Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма.</p> <p>Препоручује се континуирани рад на репертоару соната, два става сонате.</p> <p>Идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе.</p> <p>Израда критеријума оцењивања.</p> <p>Формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке.</p> <p>- Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>
---	---	---

<p>Обавезни минимум програма:</p> <p>а) Студије промена позиција и двогласа;</p> <p>б) четири дурских, истоимених молских и хроматских скала са разложеним трозвучима и четворозвучима које нису обрађиване у I разреду;</p> <p>в) 10 етида;</p> <p>г) два дела велике форме: један концерт и једна класична соната (препоручују се два става из једне од Телеманових фантазија за соло виолину као припрема за извођење Бахових партита и соната за виолину соло);</p> <p>ђ) четири дела мале форме - комада.</p>
<p>Јавни наступи:</p> <p>– обавезна три јавна наступа током школске године.</p>
<p>Преслушавања - месечне смотре (одлука гудачког одсека).</p> <p>Циљ је праћење постигнућа ученика, оствареност исхода, уједначавање критеријума оцењивања, усмеравање ученика ка њиховом стваралачком и креативном максимуму. Развој свести о јавном наступу, процењивању и процењивању сваког месеца, у значајној мери доприноси успостављању континуитета у раду, константној мотивацији и сигурном унапређењу ангажовања ученика на сопственом инструменту. Програм је по слободном избору.</p>
<p>Програм испита:</p> <p>Дурска и истоимена молска скала, према тоналитету једне од композиција из испитног програма, са разложеним акордима и двогласима; терце, сексте, октаве - скале треба изводити са потезима из групе лежећих, бацаних, скачућих и комбинованих;</p> <p>Две етиде од којих једна Кројцера (од броја 10 - редакција А. Јамполски);</p> <p>Концерт I или II и III став или цела соната;</p> <p>Једно дело мале форме изабрано према склоностима ученика - техничке тешкоће нису одлучујуће.</p> <p>Испитни програм се изводи напамет</p>

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Квалитет тона</p> <p>Постизање слободног и разноликог звука.</p> <p>Тумачење нотног записа и ознака (различите епохе, стила, карактера, темпа и динамике).</p> <p>Слушање и интонација.</p> <p>Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.</p> <p>Музичка форма и</p>	<p>Стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом.</p> <p>Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи.</p> <p>Остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика.</p> <p>Ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма.</p> <p>Избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>квалитет тона при промени позиција и коригује се;</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван школе; – самостално посећује концерте и друге музичке манифестације; – самостално чита с листа нотни материјал разноликог карактера и са лакоћом примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; – организује своје вежбање на начин који подразумева рад над свим техничким припремама и програму; – активно слуша часове других ђака и примењује на себи искуства 		<p>интерпретација различитих стилова.</p> <p>Музичка меморија.</p> <p>Припрема за јавни наступ.</p> <p>Читање с листа и заједничко музицирање.</p> <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – успостављање контроле над звуком, – усавршавање свих потеза (легато, деташе, мартеле, стакато, спикато, сотије, пунктирани) и њихово комбиновање и усложњавање, – интонативно и звучно чисто извођења двозвука и акорада. <p>Техника леве руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – слушна перцепција као претпоставка добре интонације, – артикулација позиционе и пасажне технике у различитим брзинама, – хроматика, – двозвучна и акордска техника, – прелази и скокови, – различити видови и брзине вибрата (из целе руке, шаке и прста) и његова корелација са вођењем гудала, – вештачки и природни флажолети. <p>Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност.</p>	<p>ученика.</p> <p>Сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу.</p> <p>Успостављање међусобног поверења између ученика и наставника,</p> <p>Рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме.</p> <p>Посећивања концерата уметничке музике и оперских представа.</p> <p>Коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става.</p> <p>Припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације.</p> <p>Јединство развоја музичких и техничких компоненти.</p> <p>Процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација,</p> <p>Етапни приступ рада на музичком делу.</p> <p>Континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање.</p> <p>Усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања.</p> <p>Рад на развоју музичко-слушних представа.</p> <p>Развитак слуха као покретача и контролора одсвираног.</p> <p>Обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања.</p> <p>Подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“.</p> <p>Даљи рад на прилагођавању ученика инструменту.</p> <p>Корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом.</p> <p>Давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави.</p> <p>Аналитички и критички приступ извођаштву.</p> <p>Рад на техници леве и десне руке.</p> <p>Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>стечена на тај начин; – посећује концерте и друге музичке манифестације; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>		<p>Вежбе за усавршавање технике десне и леве руке – вежбе и студијске четворооктавне и трооктавне дурске, молске и хроматске скале са разложеним трозвучима и четворозвучима.</p>	<p>интерпретативног виолинизма. Препоручује се континуирани рад на репертоару соната, два става сонате. Идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе. Израда критеријума оцењивања. Формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке. - Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>
<p>Обавезни минимум програма: од 4 до 6 трооктавних или четворооктавних, хроматских, дурских и молских скала са разлагањима трозвука и четворозвука; двохвати терце, кварте, сексте, октаве, прстометне октаве, дециме; десет етида различите проблематике; три дела мале форме различитог карактера; два става из сонате или партите за виолину соло Ј. С. Баха; став сонате из периода од барока до романтизма; концерт први односно други и трећи став једног или различитих аутора</p>			
<p>Јавни наступи: – обавезна четири јавна наступа током школске године.</p>			
<p>Преслушавања - месечне смотре (одлука гудачког одсека). Циљ је праћење постигнућа ученика, оствареност исхода, уједначавање критеријума оцењивања, усмеравање ученика ка њиховом стваралачком и креативном максимуму. Развој свести о јавном наступу, процењивању и процењивању сваког месеца, у значајној мери доприноси успостављању континуитета у раду, константној мотивацији и сигурном унапређењу ангажовања ученика на сопственом инструменту. Програм је по слободном избору.</p>			
<p>Програм испита: Дурска и истоимена молска трооктавна или четворооктавна скала - према тоналитету једне од композиција из испитног програма са разлагањима трозвука и четворозвука уз обавезна минимум три потеза из групе лежећих, бацаних, скачућих или комбинованих; Двохвати кроз минимум две октаве (терце, сексте и октаве); Две етиде различитих аутора, од којих је једна обавезно Кројцера у двозвучима (од бр. 29 - редакција А. Јамполски); Један став из соло соната или партита Ј. С. Баха; Концерт I или II и III став; Једно дело мале форме одабрано према склоностима ученика. Изводи се напамет</p>			

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – примењује одговарајуће начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – самостално одабере или креира одговарајући прстомет у делима која свира; – са лакоћом свира у високим позицијама; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – изведе напамет солистички концерт у трајању од најмање 45 минута, са програмом који подразумева композиције различитог стила и карактера; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – посећује концерте и друге музичке манифестације; – користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – наступа солистички уз пратњу оркестра, односно клавирског сарадника на јавним 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Квалитет тона Постизање слободног и разноликог звука. Тумачење нотног записа и ознака (различите епохе, стила, карактера, темпа и динамике). Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање.</p> <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – успостављање контроле над звуком, – усавршавање свих потеза (легато, деташе, мартеле, стакато, спикато, сотије, пунктирани) и њихово комбиновање и усложњавање, – интонативно и звучно чисто извођења двозвука и акорада. <p>Техника леве руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – слушна перцепција као претпоставка добре интонације, – артикулација позиционе и пасажне технике у различитим брзинама, 	<p>Стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. Остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. Избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. Сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. Успостављање међусобног поверења између ученика и наставника, Рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. Посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. Коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. Припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. Јединство развоја музичких и техничких компоненти. Процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација, Етапни приступ рада на музичком делу. Континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>наступима у школи и ван ње;</p> <p>– активно учествује и наступа са камерним ансамблима, гудачким и симфонијским оркестрима;</p> <p>– поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>		<p>– хроматика, – двозвучна и акордска техника, – прелази и скокови, – различити видови и брзине вибрата (из целе руке, шаке и прста) и његова корелација са вођењем гудала, – вештачки и природни флажолети. Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност. Вежбе за усавршавање технике десне и леве руке – вежбе и студијске четворооктавне и трооктавне дурске, молске и хроматске скале са разложеним трозвучима и четворозвучима; Предложена литература: сва издања наведених аутора: Х. Шрадик, О. Шевчик, К. Мострас, Е. Гиљемс, Х. Гросман, А. Григориан, К. Флеш, И. Галамиан, В. Аврамов др.</p>	<p>Усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања. Рад на развоју музичко-слушних представа. Развитак слуха као покретача и контролора одсвираног. Обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања. Подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“. Даљи рад на прилагођавању ученика инструменту. Корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом. Давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави. Аналитички и критички приступ извођаштву. Рад на техници леве и десне руке. Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма. Препоручује се континуирани рад на репертоару соната, два става сонате. Идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе. Израда критеријума оцењивања. Формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке. - Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>
<p>Обавезни минимум програма: Техничке вежбе, скале и етиде које доприносе усавршавању програма: две етиде или каприса различитих аутора, два става изоло соната и партита Ј. С. Баха, концерт(цео), једно виртуозно дело, једно дело домаћег аутора.</p>			
<p>Јавни наступи:</p>			

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
– обавезна четири јавна наступа током школске године.			
Преслушавања - месечне смотре (одлука гудачког одсека). Циљ је праћење постигнућа ученика, оствареност исхода, уједначавање критеријума оцењивања, усмеравање ученика ка њиховом стваралачком и креативном максимуму. Развој свести о јавном наступу, процењивању и процењивању сваког месеца, у значајној мери доприноси успостављању континуитета у раду, константној мотивацији и сигурном унапређењу ангажовања ученика на сопственом инструменту. Програм је по слободном избору.			
Програм смотре: Дурска и истоимена молска скала са разлагањима трозвука и четворозвука уз обавезна минимум три потеза из групе лежећих, бацаних, скачућих или комбинованих, као и двохвати (терце, сексте и октаве) се не свирају као испитни захтев али се препоручује провера знања из скала у току школске године. Матурски испит: Испитни програм се изводи напамет.			

4.5.6. ВИОЛА

Циљ учења предмета Виола је да код ученика развије самосталност музичке интерпретације, изражавања и потпуно владање извођачким апаратом на нивоу средњешколског репертоара, оспособи га за самостални јавни наступ у професионалном окружењу, те припреми за наставак школовања на високошколским институцијама за музику.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - правилно изводи техничке вежбе за усавршавање извођачког апарата, покрета и поставке; - примени различите начине решавања музичких и техничких захтева приликом свирања и вежбања; - истражује начине обликовања тона и коригује интонацију у току свирања; препозна и примени законе метричког свирања на одговарајућем репертоару; 	Извођење музике	<p>Техничке вежбе, скале и етиде: Техника леве руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> -развијање прецизне покретљивости и брзине прстију леве руке, -јасна артикулација -успостављање високих критеријума за прецизну интонацију -развијање различитих типова вибрата и познавање примене кроз стилове -савладавање свирања двозвука и акорада <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> -рад на природној поставци, тежинирукеи тражењу природног звука -савладавање различитих потеза који имају примену у композицијама. -равномерно вођење гудала у тежњи за уједначеним звуком -успостављање контроле вођења гудала уз мењање контакт места -промена гудала на жабици и на 	<p>Планирање наставе и учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		врху -савладавање свирања акорада без притиска	
<ul style="list-style-type: none"> - интерпретира композицију са основним карактеристикама стила и композитора (17.-19. век); - опише својим речима и интерпретира елементе музичке форме: мотив, реченица, период, облик песме, соната, концерт; - наведе разлике између оригиналних композиција за виолу, аранжмана и транскрипција; - свира композиције напамет соло и уз пратњу клавира; - комуницира у заједничком свирању, примени принцип узајамног слушања и основне интеракције; - учествује на јавним наступима у школи и ван ње; - испољи самопоуздање и креативност у току јавног наступа; - пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз музику. 		<p>Извођачки репертоар</p> <p>Упознавање ученика са различитим стиловима и епохама. Барокна соната као основа постављања барокних потеза, стила, стуб у постављању детаשה. Комади различитих стилова и епоха у циљу развијања емоционалних и виртуозних елемената у свирању. Редовне пробе са клавиром због комплетног доживљаја музике као и редовни јавни наступи. Кроз извођачку музику се такође решавају различити технички проблеми систематским начинима вежбања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. -аналитички и критички коментарише сопствено и туђе извођење -слушањем музике развија сопствене идеје и креативност -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. -Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
<p>Обавезни минимум програма:</p> <p>Две троктавне скале (дур и мол) са потезима, двозвучима и арпеђима</p> <p>Три етиде различите проблематике</p> <p>Два комада различитог карактера</p> <p>Један концерт</p>			
<p>Јавни наступи:</p> <p>Обавезна четири јавна наступа током школске године</p>			

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>Испитни програм (изводи се напамет): Трооктавна скала са потезима, двозвучима и арпеђима Две етиде различите проблематике Концерт I или II и III став, или I и II или III и IV став четвороставачног концерта Комад уз пратњу клавира</p>			
<p>Литература: К. Флеш: Систем скала Р.Кројцер: етиде О. Шевчик: оп. 1, 3, 8 и 9 Х. Сит: Практична школа за виолу Шрадик: Школа виолске технике, Мазас: оп 36 Палашко: Оп 55, Кампањоли каприси оп 22 Хрестоматија за виолу - Етиде (Л. Х. Гуштина и Е. Ј. Стоклицаја, уреднице, Москва, „Музика“, 19</p> <p>Комади, сонатне форме и концерти Х. Еклс: Соната Ге-мол (обрада П. Кленгел, „Петерс“, Лајпциг) А. Вивалди: 12 Соната за виолину Оп. 2 (транскрипција) Сузуки : Албум бр 7 Нота Књажевац: Албуми за виолисте (југословенских аутора) Хрестоматија за виолу - 5-6 разред (Москва, „Музика“, 1991) Хрестоматија за виолу - старији разреди (М. Рејтих, уредник, Москва, „Музика“, 1988) Х. Сит: Листови из албума, Оп. 39 Г. Ф. Хендл (Н. Casadesus): Концерт ха-мол И. Хандошкин: Концерт Це-дур Ј.К. Бах Концерт це-мол</p>			

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - интерпретира композицију са значајнијим карактеристикама стила и композитора (17.-19. век) користећи различита изражајна средства; - испољи креативност у остварењу музичке фантазије уз помоћ наставника; - користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; - појасни структуру дела и да својим речима објасни значења различитих термина музичке форме; - наведе више различитих ознака за темпо, карактер, динамику, агогику и артикулацију и разуме њихово значење; - примени различите начине решавања музичких и техничких захтева приликом свирања и вежбања; - изводи техничке вежбе за усавршавање извођачког апарата, покрета и поставке; - примењује различите начине обликовања тона и самостално коригује интонацију и друге грешке у току свирања; јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; - свира дуже композиције напамет, соло и уз пратњу клавира и примењује различите начине меморисања; - у заједничком свирању примени принцип узајамног слушања и приметне интеракције; - испољи самопоуздање и креативност у 	<p align="center">Извођење музике</p>	<p>Техничке вежбе, скале и етиде: Техника леве руке: -развијање прецизне покретљивости и брзине прстију леве руке, -јасна артикулација -успостављање високих критеријума за прецизну интонацију -развијање различитих типова вибрата и познавање примене кроз стилове -савладавање свирања двозвука и акорада Техника десне руке: -рад на природној поставци, тежинирукеи тражењу природног звука -савладавање различитих потеза који имају примену у композицијама. -равномерно вођење гудала у тежњи за уједначеним звуком -успостављање контроле вођења гудала уз мењање контакт места -промена гудала на жабици и на врху -савладавање свирања акорада без притиска Извођачки репертоар Упознавање ученика са различитим стиливима и епохама. Класицизам као основа постављања скачућих потеза, упознавање стила и рад на хигијени звука, интонације и прецизности ритма.Комади различитих стилова и епоха у циљу развијања емоционалних и</p>	<p>Планирање наставе и учења: -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. -аналитички и критички коментарише сопствено и туђе извођење</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<p>току јавног наступа; - пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; - коментарише изведене и слушане композиције у односу на уметнички доживљај, стилску препознатљивост, техничку припремљеност и емотивни утицај.</p>		<p>виртуозних елемената у свирању. Редовне пробе са клавиром због комплетног доживљаја музике као и редовни јавни наступи. Кроз извођачку музику се такође решавају различити технички проблеми систематским начинима вежбања</p>	<p>-слушањем музике развија сопствене идеје и креативност -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. -Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност</p>
--	--	---	--

<p>Обавезни минимум програма Дветрооктавне скале (дур и мол) са потетима, двозвучима и арпеђима, Три етиде различите проблематике Два комада различитог карактера Два става из Свита Ј.С.Бах (транскрипција чело свита) Концерт I или II и III став</p>
<p>Јавни наступи – обавезна четири јавна наступа током школске године.</p>
<p>Програм испита: Трооктавна скала са потезима, двозвучима и арпеђима Две етиде различите проблематике Концерт I или II и III став, или цела соната; Комад уз пратњу клавира Испитни програм се изводи напамет</p>
<p>Литература: К. Флеш: Систем скала О. Шевчик: оп. 1,2, 3, 8 и 9</p>

Р.Кројцер: етиде
 Х. Сит: Практична школа за виолу
 Шрадик: Школа виолске технике,
 Палашко: Оп 55,
 Мазас: оп 36
 Кампањоли каприси оп 22
 Хофмаистер: 12 етида
 Хрестоматија за виолу - Етиде (Л. Х. Гуштина и Е. Ј. Стоклицаја, уреднице, Москва, „Музика“, 19

Комади, сонатне форме и концерти
 Ј.С.Бах: Свите за виолончело (транскрипције)
 Моцарт соната е-мол,
 Штамиц: соната Бе-дур
 Нота Књажевац: Албуми за виолисте (југословенских аутора)
 Хрестоматија за виолу – (Москва, „Музика“, 1991)
 Хрестоматија за виолу – (М. Рејтих, уредник, Москва, „Музика“, 1988)
 Х. Сит: Листови из албума, Оп. 39
 Г. Ф. Хендл (Н. Casadesus): Концерт ха-мол
 И. Хандошкин: Концерт Це-дур
 Шуберт: Концерт Це-дур,
 Ј. К. Бах: Концерт це-мол

III РАЗРЕД (105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - интерпретира композицију са разрађеним карактеристикама стила и композитора (17.-19. Век), увиђајући аналогију између различитих уметности и облика изражавања; - испољи креативност у остварењу музичке фантазије; - користи изражајна средства како би исказао различите емоције; - садржајне и структурне елементе композиције 	Извођење музике	Техничке вежбе, скале и етиде: Техника леве руке: -развијање прецизне покретљивости и брзине прстију леве руке, -јасна артикулација -успостављање високих критеријума за прецизну интонацију -развијање различитих типова вибрата и познавање примене кроз стилове	Планирање наставе и учења: -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације,

<p>повеже са свирањем;</p> <ul style="list-style-type: none"> - на основу базичне извођачке анализе уз помоћ наставника креира етапни план рада и интерпретације дела; - самостално користи различита изражајна средства у зависности од стила и карактера музичког примера; - осмисли различите начине решавања музичких и техничких захтева приликом свирања и вежбања; - прати развој извођачког апарата и ради на техничким проблемима извођачким покретима и поставци; - примењује различите начине обликовања тона и изражајно користи интонацију и вибрато у току свирања; - прикаже потпуну свест о позиционом свирању, интервалским односима при измени позиција, екстензијама рама шаке и размацима при свирању двохвата и акорада; - различито фразира; - самостално коригује грешке у току свирања; меморише дужи музички текст, примењујући различите технике у одређеном времену; - познаје и може да наведе различите контексте у којима се проналази деоница виоле у уметничкој музици и другим жанровима; испољи самопоуздање и креативност у току јавног наступа; - пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела; аналитички сагледава и критички вреднује изведене и слушане композиције у односу на уметнички доживљај, стилску препознатљивост, техничку припремљеност и емотивни утицај; - критички прати сопствени развој.. 		<ul style="list-style-type: none"> -савладавање свирања двозвука и акорада Техника десне руке: -рад на природној поставци, тежинирукеи тражењу природног звука -савладавање различитих потеза који имају примену у композицијама. -равномерно вођење гудала у тежњи за уједначеним звуком -успостављање контроле вођења гудала уз мењање контакт места -промена гудала на жабици и на врху -савладавање свирања акорада без притиска Извођачки репертоар Упознавање ученика са различитим стилима и епохама. У центру пажње су Хофмаистер концертне етиде са свим елементима заступљеним у класичним концертима. Изводе се концертно као соло композиције. Романтизам заступљен у конадима кроз које треба самостално да доносе извођачка решења и емотивно се ослободе. Препоручује се свирање соната у целини, прављење разлике међу ставовима. Редовне пробе са клавиром због комплетног доживљаја музике као и редовни јавни наступи. Кроз извођачку музику се такође решавају различити технички проблеми систематским начинима вежбања 	<p>васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета – полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. -аналитички и критички коментарише сопствено и туђе извођење -слушањем музике развија сопствене идеје и креативност -посебна пажња усмерена на слушање концерата у целини, доживљај различитих карактера у вишеставачним композицијама. -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост стих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; -посеђивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као
--	--	--	---

пропратне а не суштинске мотивације.
 - Развијање радне дисциплине кроз систематичност,
 студиозност и апсолутну посвећеност.

Обавезни минимум програма:

Дветрооктавне скале (дур и мол) са потетима, двозвучима и арпеђима,

Четири етиде различите проблематике

Два комада различитог карактера

Један концерт

Два става из Свита, Партита или Соната Ј.С.Бах (транскрипција)

Јавни наступи:

– обавезна четири јавна наступа током школске године.

Програм испита:

Трооктавна скала са потезима, двозвучима и арпеђима

Две етиде различите проблематике

Концерт I или II и III став са каденцама ако су предвиђене

Комад уз пратњу клавира

Један став Ј.С.Бах Партите, Свите или Сонате

Испитни програм се изводи напамет

Литература:

К. Флеш: Систем скала

О. Шевчик: оп. 1,2, 3, 8 и 9

Шрадик: Школа виолске технике,

Палашко: Оп 55,

Донт: оп 37

Кампањоли каприси оп 22

Хофмаистер: 12 етида

Хрестоматија за виолу - Етиде (Л. Х. Гуштина и Е. Ј. Стоклицаја, уреднице, Москва, „Музика“, 19

Комади, сонатне форме и концерти

Ј.С.Бах: Свите за виолончело, Партите за виолину (транскрипције)

Штамиц: соната Бе-дур

Хрестоматија за виолу - (Москва, „Музика“, 1991)

Хрестоматија за виолу - (М. Рејтих, уредник, Москва, „Музика“, 1988)

Глазунов: Елегија,

Форе: Елегија,

Рахмањинов: Вокализа,

Иполитов-Иванов: Шпанска серенада.....

Хофмаистер: Концерт Де-дур,
Штамиц: Концерт Ге-дур,
Мартину: Концертна Рапсодија

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - интерпретира композицију са разрађеним карактеристикама композиторског и извођачког стила (17.-20. век); - самостално испољава креативност у остварењу музичке фантазије; - користи изражајна средства да би исказао различите емоције; - примењује стечена знања на другим предметима у раду на музичком делу; - анализира музички текст, креира интерпретацију и етапни план рада на музичком делу; - истражује виолски репертоар и креира лични; слушањем препознаје најбитнија дела виолског репертоара; - испољава лични креативни израз уз способност варирања интерпретације (сегмената) музичког дела; самостално креира различите приступе и начине у решавању музичких и техничких проблема; - користи извођачку технику и покрете у служби реализације музичких идеја. самостално планира вежбање примењујући различите процедуре; - самостално коригује грешке у току свирања; меморише дужи музички текст у одређеном времену; - самостално ради са клавирским сарадником уз виши ниво интеракције при заједничком музицирању; - испољи самопоуздање и креативност у току јавног наступа; 	<p style="text-align: center;">Извођење музике</p>	<p>Усавршавање могућности извођачког апарата, покрета и поставке кроз рад на сложенијим композицијама.</p> <p>Музичка фантазија, музичка меморија и способности музичко-слушних представа.</p> <p>Свесно обликовање музичког тока подређивањем техничких импулса и гестова леве и десне руке - од музичке представе ка покрету.</p> <p>Познавање виолског репертоара и даље развијање навике слушања музике.</p> <p>Развој логичког обликовања музичког тока - варијације интерпретације.</p> <p>Извођачка анализа и интерпретација - рад на свесном успостављању веза између садржајних елемената композиције са извођачким асоцијативним представама и техничким решењима.</p> <p>Стилско извођење и култура музицирања на примеру репертоара који се изводи - композиције у различитим стилевима од 17. до 20. века.</p> <p>Израда плана рада и припреме јавног извођења - самостални приступ етапном раду на музичком делу.</p>	<p>Планирање наставе и учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника - стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. - Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. -аналитички и критички коментарише сопствено и туђе извођење -слушањем музике развија сопствене идеје и креативност -посебна пажња усмерена на слушање концерата у целини, доживљај различитих карактера у вишеставачним

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<ul style="list-style-type: none"> - пренесе на публику лични уметнички израз; - аналитички сагледава и критички вреднује изведене и слушане композиције у односу на уметнички доживљај, стилску препознатљивост, техничку припремљеност и емотивни утицај; - учествује на јавним наступима у професионалном окружењу; - критички прати и планира сопствени развој... 		<p>Постојани развој навике вежбања уз употребу различитих процедура. Самостално заједничко музицирање са клавирским сарадником.</p> <p>Скале, двозвучи и арпеђа: Трооктавна дурска и молска скала.</p> <p>Потези: деташе легато 6 различитих потеза.</p> <p>Арпеђа свих обртаја квинтакорда, мали дурски и умањени спетакорд у легату (9, тј. 12 нота на један потез).</p> <p>Терце и секстама до 5. позиције (по могућству кроз 3 октаве), а октаве кроз 3 октаве - симултано.</p>	<p>композицијама.</p> <ul style="list-style-type: none"> -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. - Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
<p>Обавезни минимум програма: Дветрооктавне скале (дур и мол) са потетима, двозвучима и арпеђима, Четири етиде различите проблематике Два комада различитог карактера Један концерт са каденцом Два става из Свита, Партита или Соната Ј.С.Бах (транскрипција)</p>			
<p>Јавни наступи: – обавезна четири јавна наступа током школске године.</p>			
<p>Матурски испит: Ј.С.Бах: два става из Свите, Партите или сонате (транскрипција), Два каприса или етиде различитих захтева, Два комада различитих карактера, Концерт у целини са каденцом (обавезно) Испитни програм се изводи напамет</p>			
<p>Литература: К. Флеш: Систем скала О. Шевчик: оп. 1,2, 3, 8 и 9 Шрадик: Школа виолске технике, Палашко: Оп 55, Роде: Каприси оп 22</p>			

Донт: оп 37

Кампањоли каприси оп 22

Хофмаистер: 12 етида

Хрестоматија за виолу - Етиде (Л. Х. Гуштина и Е. Ј. Стоклицаја, уреднице, Москва, „Музика“, 19

Комади, сонатне форме и концерти

Ј.С.Бах: Свите, Сонате, Партите (транскрипције)

Штамиц: соната Бе-дур

Хрестоматија за виолу - (Москва, „Музика“, 1991)

Хрестоматија за виолу - (М. Рејтих, уредник, Москва, „Музика“, 1988)

Комади IX-XI век,

Хофмаистер: Концерт Де-дур,

Штамиц: Концерт Ге-дур, Де-дур

Мартину: Концертна Рапсодија

4.5.7. ВИОЛОНЧЕЛО

Циљ учења предмета Виолончело је да ученик кроз индивидуално и колективно музичко искуство усаврши вештине извођења дела различитих музичких стилова, развије своју креативност и инвентивност кроз свирање и импровизацију градећи своју уметничку личност кроз соло, камерно и оркестарско свирање, припремајући се тако за наставак уметничког образовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – се самостално штимује; – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Квалитет тона. Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање. Техника десне руке: – расподела гудала; – место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...; – основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, мартеле, портато, сотије и пунктирани ритам; – прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала. Техника леве руке: – палац позиција; – вибрато. Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност.</p>	<p>-стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика</p> <p>Планирање наставе и учења: -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном одређењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и</p>

<p>клавира;</p> <ul style="list-style-type: none"> – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван школе; – посећује концерте и друге музичке манифестације; – самостално користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>Скале</p> <ul style="list-style-type: none"> – С. Каљанов: Техника виолончела – М. Симић: Скале са помоћним тоновима и трозвучима. – Двозвучи: Разложене терце, сексте и октаве. – Трозвучи: Д7 и УМ7. <p>Техничке вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кирил Вапорджиев: – Палчева техника за виолончело. – Р. Мац: Увод у свирање на палчанику – Р. Мац: Положај и прелази – Косман: Трилер вежбе – Фејар: Техничке вежбе, II свеска – О. Шевчик – вежбе на палцу (аранжман за вч.) 	<p>критичког размишљања и става.</p> <ul style="list-style-type: none"> -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. -јединство развоја музичких и техничких компоненти; -процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација; -етапни приступ рада на музичком делу; -континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање; -усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања; -даљи рад на развоју музичко-слушних представа; -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; - подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“; - даљи рад на прилагођавању ученика инструменту - корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом; давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави; - аналитички и критички приступ извођаштву. -Рад на техници леве и десне руке -Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма. -идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе -израда критеријума оцењивања -формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке - Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.
---	--	---	---

<p>Обавезни минимум програма: Две дурске и две молске скале са трозвучима и Д7 ,УМ7, различитим потезима и ритмичким варијацијама, кроз три октаве; четри етиде; два комада; једно дело велике форме.</p>
<p>Јавни наступи: – обавезна три јавна наступа током школске године.</p>
<p>Програм испита: Једна дурска скала са потезима, терцама, секстама, октавама (разложено), трозвучима и четворозвучима; Једна етида из предложене литературе; Ј. С. Бах: један став из I свите Први став из једног од наведених концерата. Испитни програм се изводи напамет</p>
<p>Литература: Попер - 40 етида за средњу школу Доцауер - избор етида Дипор - избор етида Букиник - избор етида Груцмахер - 24 етиде за виолончело Бах - чело свита бр. 1 Г-дур Попер - избор комада Сен Санс - Алегро апасионато Форе - избор комада Сквајер - избор комада Давидоф - избор комада Бокерини - чело сонате Кленгел - концертно Ц-дур Голтерман - концерт бр. 1 и бр. 2</p>

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/ тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – самостално се штимује; – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања; 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Квалитет тона. Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање. Техника десне руке: – расподела гудала; – место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..; – основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, мартеле, портато, сотије и пунктирани ритам; – прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала. Техника леве руке: – палац позиција; – вибрато. Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност. Скале – С. Каљанов:</p>	<p>-стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета – полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика</p> <p>Планирање наставе и учења: -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном одређењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. -јединство развоја музичких и техничких компоненти; -процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација;</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<p>– учествује на јавним наступима у школи и ван школе;</p> <p>– самостално посећује концерте и друге музичке манифестације;</p> <p>– самостално користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике.</p>		<p>Техника виолончела</p> <p>– К. Флеш: Скале</p> <p>– Двозвуци (унисоно): терце, сексте и октаве, трозвуци и Д7, УМ7.</p> <p>Техничке вежбе</p> <p>– О. Шевчик – вежбе на палчанику</p> <p>– Р. Мац: Положаји и прелази</p> <p>– Б. Косман: Трилер вежбе</p> <p>– Л. Фејар: Техничке вежбе III свеска</p>	<p>-етапни приступ рада на музичком делу;</p> <p>-континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање; -усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања;</p> <p>-даљи рад на развоју музичко-слушних представа;</p> <p>-развитак слуха као покретача и контролора одсвираног;</p> <p>-обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања;</p> <p>- подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању – тежња ка нивоу „руке слуге“;</p> <p>- даљи рад на прилагођавању ученика инструменту</p> <p>- корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом;</p> <p>давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави;</p> <p>- аналитички и критички приступ извођаштву.</p> <p>-Рад на техници леве и десне руке</p> <p>-Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма.</p> <p>-идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе</p> <p>-израда критеријума оцењивања</p> <p>-формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке</p> <p>- Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>
--	--	---	--

Обавезни минимум програма:
 две дурске и две молске скале са трозвучима и Д7, УМ7, различитим потезима и ритмичким варијацијама кроз четири октаве;
 четири етиде;
 два комада;
 једно дело велике форме.

Јавни наступи:
 – обавезна три јавна наступа током школске године.

Програм испита:

Једна молска скала (хармонски мол) са потезима, терцама, секстама, октавама, трозвучима и четворозвучима;
Једна етида;
Комад;
Ј. С. Бах: два става из I или II свите;
Први став из једног од наведених концерата;
Испитни програм се изводи напамет

Литература:
Попер - 40 етида за средњу школу
Доцауер - избор етида
Дипор - избор етида
Букиник - избор етида
Груцмахер - 24 етиде за виолончело
Бах - чело свита бр. 1 Г-дур, бр. 2 д-мол
Попер - избор комада
Форе - избор комада
Сквајер - избор комада
Давидоф - избор комада
Брух - Кол нидреи
Бокерини - чело сонате
Голтерман - концерт бр. 3 и бр.4
Ромберг - концерт бр. 1 и бр. 2
Ј.К.Бах - концерт ц-мол

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван школе; – самостално посећује концерте и друге музичке манифестације; – самостално користи предности дигитализације и поштује договорена 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Квалитет тона. Слушање и интонација. Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу. Музичка форма и интерпретација различитих стилова. Музичка меморија. Припрема за јавни наступ. Читање с листа и заједничко музицирање. Техника десне руке: – расподела гудала; – место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо..; – основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, мартеле, портато, сотије и пунктирани ритам; – прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала. Техника леве руке: – палац позиција; – вибрато. Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност. Скале – С. Каљанов:</p>	<ul style="list-style-type: none"> -стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом. -Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи. - остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика <p>Планирање наставе и учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. <ul style="list-style-type: none"> -јединство развоја музичких и техничких компоненти; -процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
правила понашања при слушању и извођењу музике.		<ul style="list-style-type: none"> – Техника виолончела – К. Флеш: Скале – Дурске и молске скале кроз четири октаве са различитим потезима. – Терце, сексте и октаве кроз три октаве . – Трозвучи и четворозвучи. <p>Техничке вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – О. Шевчик – техничке вежбе за леву и десну руку – Б. Косман: Трилер вежбе – Л. Фејар: Техничке вежбе 	<p>емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација;</p> <ul style="list-style-type: none"> -етапни приступ рада на музичком делу; -континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање; -усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања; -даљи рад на развоју музичко-слушних представа; -развитак слуха као покретача и контролора одсвираног; -обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања; - подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“; - даљи рад на прилагођавању ученика инструменту - корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом; давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави; - аналитички и критички приступ извођаштву. -Рад на техници леве и десне руке <p>-Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма.</p> <ul style="list-style-type: none"> -идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе -израда критеријума оцењивања -формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке - Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.

<p>Обавезни минимум програма две дурске и две молске скале са трозвучима и четворозвучима, терце сексте и октаве. три етиде; два комада различитог карактера; три става из Бахове свите; соната или концерт.</p>
<p>Јавни наступи – обавезна три јавна наступа током школске године.</p>
<p>Програм испита: Једна дурска скала са потезима, терцама, секстама, октавама и трозвучима и четворозвучима; Две етиде различитих техничких захтева; Два става из свите - обавезно Прелудијум; Цео концерт или цела соната. Испитни програм се изводи напамет</p>
<p>Литеартура: Попер - 40 етида за средњу школу Доцауер - избор етида Дипор - избор етида Букиник - избор етида Груцмахер - 24 етиде за виолончело Бах - чело свита бр. 2 д-мол Попер - избор комада Форе - избор комада Сквајер - избор комада Давидоф - избор комада Бокерини - Рондо Бокерини - чело сонате Менделсон - чело сонате Ромберг - концерт бр. 3 и бр. 4 Сен Санс - концерт бр. 1 а-мол Хачатурјан - концерт е-мол Лало - концерт д-мол Кабалевски - концерт бр. 1 г-мол</p>

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – систематски примењује одговарајуће процедуре у стицању технике леве и десне руке; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом самосталног вежбања и свирања; – истражује начине добијања чисте интонације; – контролише интонацију и квалитет тона при промени позиција и коригује се; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – користи знања из области сродних предмета приликом интерпретације музичког дела; – самостално свира задате композиције напамет, соло и уз пратњу клавира; – испољава креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примењује принцип узајамног слушања; – учествује на јавним наступима у школи и ван школе; – самостално посећује концерте и друге музичке манифестације; – самостално користи предности дигитализације и поштује договорена правила понашања при слушању и 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Квалитет тона.</p> <p>Слушање и интонација.</p> <p>Развијање музичке фантазије кроз одговарајућу литературу.</p> <p>Музичка форма и интерпретација различитих стилова.</p> <p>Музичка меморија.</p> <p>Припрема за јавни наступ.</p> <p>Читање с листа и заједничко музицирање.</p> <p>Техника десне руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – расподела гудала; – место и количина гудала у односу на врсту потеза, динамику и темпо...; – основни потези и ритмичке фигуре: деташе, легато, стакато, мартеле, портато, сотије и пунктирани ритам; – прелазак гудалом са жице на жицу у различитим тачкама гудала. <p>Техника леве руке:</p> <ul style="list-style-type: none"> – палац позиција; – вибрато. <p>Развијање радне дисциплине кроз систематичност, студиозност и</p>	<p>-стално прожимање свих области и тематских јединица које су предвиђене наставним програмом.</p> <p>-Корелација између различитих предмета - полазиште за бројне активности у којима ученици учествују као истраживачи, креатори и извођачи.</p> <p>- остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика</p> <p>Планирање наставе и учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> -израда годишњег и оперативног плана -израда припреме за час - ефикасна организација часа тако да се успешно испуњавају краткорочни и дугорочни циљеви, квалитетно покривају све планиране наставне и методске јединице и испуњава барем обавезни минимум годишњег програма. - избор ученичког репертоара као кључног фактора за заинтересованост ученика. - сагледавање личности ученика, његове психофизичке способности, карактера, темперамента, мотивације, васпитања и радних навика и помоћ при професионалном опредељењу. - успостављање међусобног поверења између ученика и наставника -рад на исправном ставу према јавном наступу и учесталост истих ради превазилажења стреса и развоја креативне треме. -посећивања концерата уметничке музике и оперских представа. -коментарисање одгледаних концерата у циљу стварања креативног и критичког размишљања и става. -припрема ученика за такмичења и пажљиво успостављање границе у доживљају награде као пропратне а не суштинске мотивације. <p>-јединство развоја музичких и техничких компоненти;</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
извођењу.		апсолутну посвећеност.	<p>-процес постепеног продубљивања и разумевања интелектуално-емоционалне садржине музичких дела на којој се базира интерпретација;</p> <p>-етапни приступ рада на музичком делу;</p> <p>-континуирани рад на самосталном развијању музичке фантазије подстицајним разговорима и продубљивањем интересовања за креативно музичко изражавање; -усавршавање асоцијативних процеса предслушања, предвиђања и предосећања;</p> <p>-даљи рад на развоју музичко-слушних представа;</p> <p>-развитак слуха као покретача и контролора одсвираног;</p> <p>-обрада и практична примена појмова музичког стила, стилског извођења, извођачке праксе и културе музицирања;</p> <p>- подчињење техничких импулса леве и десне руке музичком изражавању - тежња ка нивоу „руке слуге“;</p> <p>- даљи рад на прилагођавању ученика инструменту</p> <p>- корекције поставке и извођачких покрета, психофизички здрав однос са инструментом;</p> <p>давање предности илустрацији у односу на демонстрацију као показном средству у настави;</p> <p>- аналитички и критички приступ извођаштву.</p> <p>-Рад на техници леве и десне руке</p> <p>-Континуирано извођење скала са технолошком схемом извођачко-интерпретативног виолинизма.</p> <p>-идентификовање, разумевање и дефинисање музичких садржаја као базе интерпретације и њен суштински значај у праћењу наставе</p> <p>-израда критеријума оцењивања</p> <p>-формирање пријатне атмосфере на часу, а код ученика потенцирање осећања сигурности и подршке</p> <p>- Учешће ученика на јавним наступима, такмичењима, фестивалима и резултати годишњих испита и смотри употпуњују слику о постигнућима наставе и учења.</p>

<p>Обавезни минимум програма: две дурске и две молске скале са трозвучима и четворозвучима, терце сексте и октаве. три етиде; два комада; два става из Бахових свита (1 - 3); концерт у целини.</p>
<p>Јавни наступи: – обавезна три јавна наступа током школске године.</p>
<p>Матурски испит: Испитни програм се изводи напамет</p>
<p>Литература: Попер - 40 етида за средњу школу Доцауер - избор етида Дипор - избор етида Букиник - избор етида Груцмахер - 24 етиде за виолончело Пиати - 12 каприса Бах - чело свита бр. 2 д-мол бр.3 Ц-дур Попер - избор комада Форе - избор комада Сквајер - избор комада Давидоф - избор комада Десплић, Бајић, Милојевић, Коњовић - избор комада домаћих аутора Сен Санс - концерт бр.1 а-мол Хајдн - концерт бр. 1 Ц-дур Бокерини - концерт бр. 9 Б-дур Лало - концерт д-мол Хачатурјан - концерт е-мол Кабалевски - концерт бр. 2 ц-мол</p>

4.5.8. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА – гудачки инструменти

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста и за разумевање и упознавање музичке литературе.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одсвира без прекида и задржавања задани нотни текст једноставнијег садржаја; - анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; - примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; - опажа релевантне музичке елементе у циљу интерпретације задате деонице; - проналази начине за самостално вежбање; - покаже самопоуздање и сналажљивост у кретању кроз текст; - препозна дела и деонице инструмента у камерним и оркестарским композицијама. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Оспособљавање ученика за анализу текста.</p> <p>Сагледавање текста у целини – опажање музичких елемената.</p> <p>Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања.</p> <p>Упутства за отклањање грешака.</p> <p>Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета.</p> <p>Вежбе за развијање меморије.</p> <p>Сналажљивост и брзо реаговање.</p> <p>Упознавање са деоницама инструмента у камерној и оркестарској литератури.</p> <p>Слушање музике у циљу упознавања музичке литературе.</p>	<p>-корелација са главним предметом и оркестром. Настава је усмерена на остваривање исхода, који представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Примена стечених знања и вештина, објашњавање поступака што бржег савладавања новог текста. Планирање обухвата годишњи, оперативни план и припрему часа. Час обухвата анализу композиција, од темпа, тоналитета, динамике, промена и систематски се усваја од споријег ка бржем темпу. Слушају се различита извођења и упоређују. Изводе се оркестарске литературе, од солистичких концерата до симфонија и опера, од барока до савремених композиција. Оцена зависи од труда ученика и његовог напредовања.</p>

4.5.9. ГИТАРА

Циљ учења предмета Гитара, је да ученик кроз индивидуално и колективно музичко искуство усаврши вештине извођења различитих музичких стилова, развије своју креативност и инвентивност кроз свирање, градећи своју уметничку личност кроз соло и камерно музицирање, припремајући се тако за наставак уметничког образовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - препознаје и примењује све музичке ознаке; - имплементира искуства у свирању стечена на осталим музичким предметима; - критички вреднује сопствену интерпретацију на основу нивоа стеченог знања; - примењује шири спектар боја на гитари (од „понтичела“ до „сул таста“) у зависности од карактера композиције; - користи различите технике меморисања текста; - самостално решава лакше техничке проблеме у композицији; - јасно фразира и прецизно изражава музички ток; - примени технику тремоло свирања на гитари; - имплементира основне агогичке појмове; - самостално вежба поштујући одређене техничке процедуре; - самостално обликује нокте у функцији добијања квалитетног тона; - учествује у јавним наступима у школи и ван ње. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Техника леве и десне руке: апојандо, тирандо, легато (узлазни и силазни), арпеђа. Тремоло техника. Синхронизовање леве и десне руке. Рад на прстометирању леве и десне руке. Меморисање нотног текста. Динамичке и агогичке ознаке и начин интерпретације. Имплементирање одређеног тембра приликом интерпретације. Циклична дела (соната или варијације) – приступ и реализација. Хармонска и музичка анализа дела. Музичко фразирање. Скале Дијатонске дурске и молске скале кроз триоктаве. Хроматска скала кроз три октаве. Терце, сексте, октаве, дециме, разлагање трозвука и четворозвука. Каденце у сва триполжаја.</p>
<p>Обавезни минимум програма: Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом Две етиде Циклично дело Комад.</p>		
<p>Јавни наступи: Најмање два јавна наступа у току школске године</p>		
<p>Програм смотре: Етида Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом; Програм испита: Етида;</p>		

Циклично дело;
Комад
Испитни програм се изводи напамет

ЛИТЕРАТУРА*

Школе и етиде:

J. Јовичић: Школа за гитару II, III, IV и V део

J. С. Бах Свите 995,996,997,998,1000,1006

Е. Пухол: Escuela rotonada

А. Карлеваро: Cuadernos no. 1, 2, 3, 4

М. Каркаси: Етиде оп. 60 - број 1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 14, 19

Ф. Сор – А. Сеговиа: 20 етида - број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15

Н. Косте: Етиде оп. 38

М. Ђулијани: Етиде оп. 48

Д. Агуадо: Етиде

Л. Лењани: Каприча

Е. Пухол: Grado superior - број 1, 2

Г. Регонди Етиде

Друге етиде по избору наставника.

Циклична дела

М. Ђулијано: Сонатине оп. 71 - број 1, 2, 3

Ф. Карули: Сонате

Ф. Молино: Сонате

А. Диабели: Соната Це-дур, А-дур

Г. Ф. Хендл: Сарабанда и варијације

М. Каркаси: Варијације Де-дур, А-дур

Ј. А. Логи: Партите

а-мол, Це-дур

С. Л. Вајс: Свита „L'Infidelle"

Друга дела по избору наставника

Комади

Избор комада од епохе ренесансе до XX века – Џ. Дауленд, Г. Санс,

А. Мудара, Р. де Визе, С. Л. Вајс, Д. Агуадо, Ф. Сор, М. Ђулијани, Ф.Тарега, Х. Вила-Лобос, Л. Броувер и др.

Друга дела по избору наставника.

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>примењује све музичке ознаке; имплементира искуства у свирању стечена на осталим музичким предметима; самостално решава лакше техничке проблеме у композицији; примењује шири спектар боја на гитари (од „понтичела“ до „сул таста“) у зависности од карактера композиције; користи различите технике меморисања текста; критички вреднује сопствену интерпретацију на основу нивоа стеченог знања; јасно фразира и прецизно изражава музички ток; имплементира основне агогичке појмове; самостално вежба поштујући одређене техничке процедуре; самостално обликује нокте у функцији добијања квалитетног тона; учествује у јавним наступима у школи и ван ње.</p>	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Техника леве и десне руке: апојандо, тирандо, легато (узлазни и силазни), арпеђа. Синхронизовање леве и десне руке. Рад на прстометирању леве и десне руке. Меморисање нотног текста. Динамичке и агогичке ознаке и начин интерпретације. Имплементирање одређеног тембра приликом интерпретације. Циклична дела (соната или варијације) – приступ и реализација. Хармонска и музичка анализа дела. Музичко фразирање Дијатонске дурске и молске скале кроз три октаве; хроматска скала кроз три октаве; терце, сексте, октаве, дециме, разлагање трозвука и четворозвука; каденца у сва три положаја. Скале и све припадне вежбе треба вежбати и даље и легато и стакато, уз проширење употребе ритмичких варијанти; ученика оспособити да може да свира већ у брзом темпу - м. м. = 100-112. ЛИТЕРАТУРА: Школе и етиде Ј. Јовичић: Школа за гитару III, IV и V свеска Е. Пухол: Escuela rotonada А. Карлеваро: Cuadernos no. 1, 2, 3, 4 М. Каркаси: Етиде оп. 60 Ф. Сор-А. Сеговија: 20 етида Косте: Етиде оп. 38 М. Ђулијани: Етиде оп. 48 и оп. 100 Д. Агуадо: Етиде Л. Лењани: Каприча Е. Пухол: Grado Superior Бариос Валцери Х.Родриго Запатеадо</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		Друге етиде по избору наставника. Циклична дела Сонате, сонатине, свите или варијације из литературе а по избору наставника Комади Избор комада из литературе за гитару од ренесансе до XX века - избор може да садржи и транскрипције (нпр дела Албениза, Гранадоса и др.).
Обавезни минимум програма: Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом Две етиде Циклично дело Комад.		
Јавни наступи: Најмање два јавна наступа у току школске године		
Програм смотре: Етида Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом; Програм испита: Етида; Барокна свита један или више ставова Циклично дело Комад Комад. Испитни програм се изводи напамет		

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
препознаје и примењује све музичке ознаке; имплементира искуства у свирању стечена на осталим музичким предметима;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Техника леве и десне руке: апојандо, тирандо, легато (узлазни и силазни), арпеђа. Синхронизовање леве и десне руке. Рад на прстометирању леве и десне руке.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>критички вреднује сопствену интерпретацију на основу нивоа стеченог знања; примењује шири спектар боја на гитари (од „понтичела“ до „сул таста“) у зависности од карактера композиције; користи различите технике меморисања текста; самостално решава лакше техничке проблеме у композицији; јасно фразира и прецизно изражава музички ток; познаје барокне игре и њихове карактеристике имплементира основне агогичке појмове; самостално вежба поштујући одређене техничке процедуре; самостално обликује нокте у функцији добијања квалитетног тона; учествује у јавним наступима у школи и ван ње.</p>		<p>Меморисање нотног текста. Динамичке и агогичке ознаке и начин интерпретације. Имплементирање одређеног тембра приликом интерпретације. Циклична дела (соната или варијације) – приступ и реализација. Приступ барокној музици и полифонији. Хармонска и музичка анализа дела. Музичко фразирање Дијатонске дурске и молске скале кроз три октаве; хроматска скала; терце, сексте, октаве, дециме, разложени трозвуци и четворозвуци; каденце у сва три положаја. Наставити рад на скалама као једном од основних средстава техничког развоја применом различитих ритмичких комбинација. Тежити томе да се ученик сигурно креће кроз већ сасвим брза темпа (мм = 120).</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Школе и етиде Ј. Јовичић: Школа за гитару III, IV и V део Е. Пухол: Escuela ratonada А. Карлеваро: Cuadernos 1, 2, 3, 4 Ф. Сор-А. Сеговија: 20 етида Косте: Етиде оп. 38 Е. Пухол: Grado superior и етиде из Школе Х. Вила-Лобос: Етиде Х. Сагreras: Етиде Д. Агуадо: Етиде Друге етиоде из литературе по избору наставника Ј. С. БАХ – 2 става из неке свите Циклична дела Сонате, варијације, свите из литературе а по избору наставника Комади Избор комада из литературе од ренесансе до XX века Друга дела по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма: Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом Две етиде Циклично дело Комад.</p>		
<p>Јавни наступи: Најмање два јавна наступа у току школске године</p>		

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
Програм смотре: Етида Једна трооктавна скала са интервалима, арпеђима и каденцом; Програм испита: Етида; Циклично дело; Комад Два става из барокне свите (по могућству из неке од Бахових свита). Испитни програм се изводи напамет		

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
препознаје и примењује све музичке ознаке; имплементира искуства у свирању стечена на осталим музичким предметима; критички вреднује сопствену интерпретацију на основу нивоа стеченог знања; примењује шири спектар боја на гитари (од „понтичела“ до „сул таста“) у зависности од карактера композиције; користи различите технике меморисања текста; самостално решава лакше техничке проблеме у композицији; јасно фразира и прецизно изражава музички ток; познаје барокне игре и њихове карактеристике; имплементира основне агогичке појмове; самостално вежба поштујући одређене техничке процедуре;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Техника леве и десне руке: апојандо, тирандо, легато (узлазни и силазни), арпеђа. Синхронизовање леве и десне руке. Рад на прстометирању леве и десне руке. Меморисање нотног текста. Динамичке и агогичке ознаке и начин интерпретације. Имплементирање одређеног тембра приликом интерпретације. Циклична дела (соната или варијације) – приступ и реализација. Приступ барокној музици и полифонији. Хармонска и музичка анализа дела. Музичко фразирање. Дијатонске дурске и молске скале кроз три октаве; хроматска скала; терце, сексте, октаве, дециме, разложени трозвуци и четворозвуци; каденце у сва три положаја. Наставити рад на скалама као једном од основних средстава техничког развоја применом различитих ритмичких комбинација. Тежити томе да се ученик сигурно креће кроз већ сасвим брза темпа (mm = 120). ЛИТЕРАТУРА: Школе и етиде

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<p>самостално обликује нокте у функцији добијања квалитетног тона; учествује у јавним наступима у школи и ван ње; креира сопствени прсторед, прилагођен индивидуалним способностима и карактеру композиције; субјективно интерпретира композиције уз слободу музичког доживљаја одређену правилима епохе и стила.</p>		<p>Ј. Јовичић: Школа за гитару III, IV и V свеска Е. Пухол: Escuela rotonada А. Карлеваро: Cuadernos 1, 2, 3, 4 Х. Вила-Лобос: Етиде Ф. Сор-А. Сеговија: 20 етида Н. Косте: Етиде оп. 38 Е. Пухол: Grado superior и етиде из Школе Д. Агуадо: Етиде Х. Сагreras: Етиде Друге етиде из литературе Ј. С. БАХ – Два става из неке Бахове свите или нека Бахова композиција сложенијег садржаја и форме (нпр. Чакона де-мол и сл) Циклична дела Сонате из шире литературе Ф. Сор: Соната оп. 22, оп. 25, оп. 15 М. Ђулијани: Соната оп. 15 А. Диабели: Соната Еф-дур М. М. Понсе: Сонатина меридионал, Соната класика Ф.М. Тороба: Сонатина Х. Турина: СОНАТА У обзир долазе и развијене једноставачне сонатне форме као што су: М. Ђулијани: Grande ouvertire, Grand sonata Eroika Комади Избор комада од епохе ренесансе до XX века - потребно је у избор укључити бар једну композицију домаћег аутора: Д. Богдановића, В. Трајковића, Ј. Јовичића, В. Ивановића и др. Друга дела по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма: Концертна етида; Први став сонате Виртуозни комад Једна композиција домаћег аутора. Најмање један став Бахове партите, сонате или свите</p>		
<p>Јавни наступи: Најмање два јавна наступа у току школске године</p>		
<p>Матурски испит се изводи напамет</p>		

4.5.10. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА – гитара

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста и за разумевање и упознавање музичке литературе.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> - одсвира без прекида и задржавања задани нотни текст једноставнијег садржаја; - анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; - примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; - опажа релевантне музичке елементе у циљу интерпретације задате деонице; - проналази начине за самостално вежбање; - покаже самопоуздање и сналажљивост у кретању кроз текст; - познавање музичких и техничких ознака унутар текста; - познавање нота на различитим жицама и у оквиру различитих позиција. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Оспособљавање ученика за анализу текста.</p> <p>Сагледавање текста у целини – опажање музичких и техничких елемената.</p> <p>Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања.</p> <p>Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета.</p> <p>Вежбе за развијање меморије.</p> <p>Сналажљивост и брзо реаговање.</p> <p>Слушање музике у циљу упознавања музичке литературе.</p>

ЛИТЕРАТУРА* – ГИТАРА

Први разред:

J. Јовичић: Школа гитаре за младе почетнике Јован Јовичић: Школа за гитару I и II део

C. Прек: Албум I, II, III

V. Андре: Збирка композиција за класичну гитару.

C. Јовић: Маестри 1

Деонице камерне музике и друга дела по избору наставника.

Други разред:

J. Јовичић: Школа за гитару II и III део

V. Андре: Збирке композиција за класичну гитару црвена, плава, зелена

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитара

C. Јовић: Маестри 1, 2

Друга литература по избору наставника.

Трећи разред:

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитара

У. Петерс: Класици гитаре I - V

Лаки примери савремене музике и примери у којима постоји неправилан ритам и друга литература по избору наставника.

Четврти разред:

Ф. Ноад: Ренесансна гитара; Барокна гитара; Класична гитару

У. Петерс: Класици гитаре I - V

Примери савремене музике и примери у којима постоји неправилан ритам, и друга литература по избору наставника.

4.5.11. ХАРМОНИКА

Циљ учења предмета Хармоника је да код ученика развије вештине извођења кроз индивидуално музичко искуство, усавршавањем техничких и музичких елемената, разних начина извођења артикулације, динамике и употребе свих регистара кроз потпуно овладавање различитим стиливима, мотивисање ученика за самостални јавни наступ и наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – чита и свира течно с листа лакше вежбе са обе руке или одвојено; – самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; – примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; – коригује лоше извођење у току свирања; – у свирању примени више динамичких нијанси и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; – појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме; – јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте украса; – негује културу тона кроз критичко слушање свог и туђег свирања; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира); – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; – критички прати сопствени развој; – самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Решавање техничких и музичких проблема. Вежбе за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – јачање прстију (нарочито 4. и 5. прста); – подметање палца и брзо низање и промену прсторедних група; – повећање распона шаке. <p>Припремне вежбе за веће интервале. Израђивање технике двогласа у полифоним композицијама. Проширење динамичке лествице као рад на упознавању елемената правилне интерпретације. Анализа облика – дводелна песма, троделна песма, прелудијум... Украси – двоструки предудар, групето, трилер. Читање с листа лаких композиција. Овладавање разним техникама промене регистара.</p> <p>ЛЕСТВИЦЕ Све дурске и молске (хармонске и мелодијске) лествице: паралелно, супротно, терце и сексте (однос између леве и десне клавијатуре); октаве и терцооктаве ломљене и симултано. Све хроматске лествице у паралелном и супротном кретању. Дурски и молски потпуни квинтакорд, доминантни и умањени септакорд у малом и великом разлагању и симултано. Арпеђо. Све лествице свирати у шеснаестинама, темпо 120 и више или у: четвртинама (једанпут кроз једну октаву); осминама (једанпут кроз две октаве); шеснаестинама (два пута кроз две октаве); Све лествице свирати на основном (стандард) басу или на мелодијском басу.</p>	Анализа, читање текста и музичких ознака, демонстрација, објашњавање, понављање, увежбавање, слушање, разговор

Обавезни минимум програма

- а) шест етида различите техничке проблематике;
- б) две полифоне композиције;
- в) једна композиција цикличног облика;
- г) две композиције, по избору, различитог карактера.

У току школске године ученик мора имати најмање два јавна наступа.

Преслушавања

Циљеви преслушавања из предмета Хармоника су:

- јавно представљање извођачких способности и вештина ученика;
- вредновање и рангирање нивоа постигнућа ученика.

На преслушавањима учествују сви ученици Хармонике из СМШ.

Смотра се одржава у концертној сали школе или кабинету за хармонику, пред крај сваког касификационог периода (тримесечја).

Програм је по слободном избору.

Вредновање постигнућа ученика врши стручна комисија састављена од најмање три наставника хармонике.

Смотра

1. Лествице
2. Етида

Испит

1. Лирска композиција по слободном избору
2. Полифона композиција
3. Циклична композиција
4. Техничка композиција по слободном избору

ЛИТЕРАТУРА

Етиде

- З. Ракић, Збирка етида за хармонику за ученике средње школе
- И. Хавличек, Концертне етиде – по избору
- К. Черни, ор. 740 – по избору у одговарајућој транскрипцији
- К. Черни, ор. 299 – по избору у одговарајућој транскрипцији
- М. Клементи, етиде по избору у одговарајућој транскрипцији
- Ј. Крамер-Билов, етиде по избору у одговарајућој транскрипцији
- Н. Чајкин, Етиде за хармонику – А-дур, еф-мол, е-мол и де-мол
- Ј. Шишаков, „Три етиде за хармонику” (Москва, 1962. године)
- Д. Ракић, Збирка етида за хармонику бр. 1
- М. Двиљански, „Етида-интермецо” (Москва, „Сов. композитор”, 1975. године)

Полифоне композиције

- Ј. С. Бах, Трогласне инвенције, по избору
- Ј. С. Бах, Добро темперовани клавир, по избору

Композиције цикличног облика

- В. Золотарјов, Дечје свите – по избору („Антологија”, VIII свеска)
- Е. Јемељанов, „Скице природе” (Лењинград, „Сов. композитор”, 1960)
- В. Бонаков, „4 композиције на руске теме” (Москва, „Сов. композитор”, 1977)
- „Из дечјег живота” (Москва, „Музика”, 1990)
- „Пет лирских песама” (Москва, „Музика”, 1990)
- Ј. Дербенко, Свите и дечје свите – по избору
- Г. Вдовин, „Пет тренутака” (Москва, „Сов. композитор”, 1979)
- П. Лондонов, „Маскарада играчака” (Москва, „Сов. композитор”, 1983)
- А. Репњиков, Дечја свита „Сувенири”

Композиције по избору

- Н. Римски-Корсаков, „Бумбаров лет” (Москва, „Сов. композитор”, 1980)
 - Д. Скарлати, Сонате – по избору
 - П. И. Чајковски, „Годишња доба” – по избору
 - Н. Чајкин, „Лирски валцер” (Москва, „Музика”, 1984) П. Лондонов, „Сеоска слика” (Москва, „Музика”, 1980)
 - А. Глазунов, Валцер (Москва, „Музика”, 1966)
 - Ј. Дербенко, „Трк времена”
 - Ј. Шишаков, „Циркуски марш (Москва, „Сов. композитор”, 1984)
 - А. Холминов, „Ноктурно” (Москва, „Сов. композитор”, 1984)
 - А. Рибалкин, „Музички моменат” (Москва, „Музика”, 1967)
 - К. Сен-Санс, „Лабуд” (Москва, „Сов. композитор”, 1989)
 - М. Мошковски, „Тарантела” (Москва, „Сов. композитор”, 1970)
 - Д. Шостакович, „Шпанска игра” (Москва, „Музика”, 1970)
- Поред наведене литературе може се користити и друга која одговара узрасту и техничким могућностима ученика.

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – примени различите начине решавања техничких и музичких захтева приликом свирања; – самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; – коригује лоше извођење у току свирања; – у свирању примени динамичке нијансе и јасно диференцира мелодијску линију од пратње; – негује културу тона; – појасни конструкцију дела и да својим речима објасни значења термина музичке форме; – јасно разликује врсте украса и може да одсвира различите врсте трилера; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира); – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; – критички прати сопствени развој; – користи носиоце звука за слушање музике; – препознаје музичке елементе у свирању других; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Решавање и усавршавање сложених техничких захтева (техника скокова), припрема за свирање октава, тремола...</p> <p>Ознаке за динамику са свим ступњевима у диференцирању јачине свирања, употреба више термина за брзину.</p> <p>Полиритмија – решавање основних проблема.</p> <p>Детаљнији рад на елементима полифоније – глас, тема, имитација, одговор, инверзија, инвенција.</p> <p>Увођење ученика у самосталност у погледу примене прсторедра и других дисциплина, као и оспособљавање ученика да сагледа тешкоће и сам нађе средства и начин да их реши.</p> <p>Овладавање разним техникама промене регистара.</p> <p>Лествице</p> <p>Све дурске и молске (хармонске и мелодијске) лествице: паралелно, супротно, терце и сексте (однос између леве и десне клавијатуре); октаве и терцоктаве ломљене и симултано.</p> <p>Све хроматске лествице у паралелном и супротном кретању.</p> <p>Арпеђо</p> <p>Дурски и молски потпуни квинтакорд, доминантни и умањени септалорд у малом и великом разлагању и симултано.</p> <p>Све лествице свирати у шеснаестинама, темпо 132 и више или у:</p> <ul style="list-style-type: none"> – четвртинама (једанпут кроз једну октаву), темпо 66 и више; – осминама (једанпут кроз две октаве); – шеснаестинама (два пута кроз две октаве); – тридесет двојкама (два пута кроз четири октаве или четири пута кроз две октаве). <p>Све лествице свирати на мелодијском басу.</p>	Анализа, читање текста и музичких ознака, демонстрација, објашњавање, понављање, увежбавање, слушање, разговор

Обавезни минимум програма

а) шест етида различите техничке проблематике;

- б) две полифоне композиције;
в) једна композиција цикличног облика;
г) две композиције, по избору, различитог карактера.
У току школске године ученик мора имати најмање два јавна наступа.

Преслушавања

Циљеви преслушавања из предмета Хармоника су:

- јавно представљање извођачких способности и вештина ученика;
- вредновање и рангирање нивоа постигнућа ученика.

На преслушавањима учествују сви ученици Хармонике из СМШ.

Смотра се одржава у концертној сали школе или кабинету за хармонику, пред крај сваког касификационог периода (тримесечја).

Програм је по слободном избору.

Вредновање постигнућа ученика врши стручна комисија састављена од најмање три наставника хармонике.

Смотра

1. Лествице
2. Етида

Испит

1. Лирска композиција по слободном избору
2. Полифона композиција
3. Циклична композиција
4. Техничка композиција по слободном избору

ЛИТЕРАТУРА

Етиде

- З. Ракић: Збирка етида за хармонику за ученике средње школе
- И. Хавличек, Концертне етиде – по избору
- К. Черни, ор. 740 – по избору
- К. Черни, ор. 299 – по избору
- М. Клементи, Етиде – по избору
- Ј. Крамер-Билов, Етиде – по избору
- Г. Шендерјов, „24 концертне етиде” – по избору (Москва, „Музика”, 1990)
- Gradus ad Parnasum, 1. и 2. свеска – по избору
- Д. Ракић, Збирка етида за хармонику бр. 1

Полифоне композиције

- Ј. С. Бах, Добро темперовани клавир, по избору

Композиције цикличног облика

- В. Золотарјов, Дечје свите – по избору („Антологија”, VIII свеска)
- Ј. Дербенко, Свите и дечје свите – по избору
- Ј. Холминов – Свита („Антологија” IV – „Музика”, Москва, 1987.)
- Н. Чајкин – Соната бр. 1 („Антологија” IV – „Музика”, Москва, 1987.)
- Г. Шендерјов – Руска свита („Антологија” V – „Музика”, Москва 1988.)

Композиције по избору

- В. Новиков – Балада на тему „Караван” (3. Ракић „Хармоника на концертној сцени” 3. Ракић и Музичка Академија Источно Сарајево, 2000.)
- Д. Скарлати, Сонате – по избору
- Ф. Купрен – Изабрана дела, прва свеска („Скорина”, Москва 1993.)
- А. Љадов, „Експромт” (Москва, „Сов. композитор”, 1990)
- „Музичка табакерка” (Москва, „Музика”, 1990)
- Ф. Шуберт, Скерцо (Москва, „Музика”, 1967)
- А. Репњиков, „Монолог” (Москва, „Сов. композитор”, 1974)
- „Басо остинато” (Москва, „Сов. композитор”, 1984)
- Ј. Дербенко, „Експромт” (Москва, „Сов. композитор”, 1986)
- „Нова кадрил” (Москва, „Сов. композитор”, 1987)
- Ј. Шишаков, „Експромт у ритму тарантеле” (Москва, „Сов. композитор”, 1987)
- П. Сеница, „Скерцо” (Кијев, „Муз. Украина”, 1980)
- А. Бородин, „Ноктурно” (Москва, „Музика”, 1982)
- Г. Камалдинов, „Лирска фантазија” (Москва, „Сов. композитор”, 1987)
- А. Кукубајев, „Скерцо” (Москва, „Сов. композитор”, 1982)
- Н. Паганини, „Карневал у Венецији” (Москва, „Сов. композитор”, 1968)

Поред наведене литературе може се користити и друга која одговара узрасту и техничким могућностима ученика.

III РАЗРЕД (105 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће моћи да:			
<ul style="list-style-type: none"> – чита и свира течно с листа са обе руке; – повеже знање из теорије музике, хармоније и музичких облика са елементима интерпретације; – препозна период настанка одређене композиције; – спретно изведе технички захтевније 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Читање с листа. Унапређивање технике у смислу хитрине прстију и издржљивост, ритмичке стабилности, кантилене, јасне хармонизације. Течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара. Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвојне целине. Технике свирања удвојених интервала: терце, октаве.	Анализа, читање текста и музичких ознака, демонстрација, објашњавање,

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/те ма	Садржаји	Методика рада
<p>композиције;</p> <ul style="list-style-type: none"> – самостално хармонизује једноставни тематски материјал; – појасни конструкцију дела и да објасни значења термина музичке форме; – својим речима објасни и користи одговарајуће врсте меморије; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку освешћеност; – негује културу тона; – критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи носиоце звука за слушање музике. 		<p>Врсте меморије – фотографска, аудитивна, меморија прстију, ради сигурнијег учења напамет.</p> <p>Основни појмови и стилови у вези с композицијама које се изводе – динамика, фраза, израз, темпо, агогика и остали елементи интерпретације као одлике стилских периода: барок, класицизам, XX век.</p> <p>Једноставније импровизације пратње.</p> <p>Овладавање разним техникама промене регистара.</p> <p>Лествице</p> <p>Све дурске и молске (хармонске и мелодијске) лествице: паралелно, супротно, терце и сексте (однос између леве и десне клавијатуре); октаве и терцоктаве ломљене и симултано.</p> <p>Све хроматске лествице у паралелном и супротном кретању.</p> <p>Арпеђо</p> <p>Дурски и молски потпуни квинтакорд, доминантни и умањени септалорд у малом и великом разлагању и симултано.</p> <p>Све лествице свирати у шеснаестинама, темпо 144 и више или у:</p> <ul style="list-style-type: none"> – четвртинама (једанпут кроз једну октаву), темпо 72 и више; – осминама (једанпут кроз две октаве); – шеснаестинама (два пута кроз две октаве); – тридесет двојкама (два пута кроз четири октаве или четири пута кроз две октаве). <p>Све лествице свирати на мелодијском басу.</p>	<p>понављање, увежбавање, слушање, разговор</p>

Обавезни минимум програма

- а) шест етида различите техничке проблематике;
 - б) две полифоне композиције;
 - в) једна композиција цикличног облика;
 - г) две композиције, по избору, различитог карактера.
- У току школске године ученик мора имати најмање два јавна наступа.
- Јавни наступи: Обавезна 4 јавна наступа

Преслушавања

- Циљеви преслушавања из предмета Хармоника су:
- јавно представљање извођачких способности и вештина ученика;
 - вредновање и рангирање нивоа постигнућа ученика.

На преслушавањима учествују сви ученици Хармонике из СМШ.

Смотра се одржава у концертној сали школе или кабинету за хармонику, пред крај сваког касификационог периода (тримесечја).

Програм је по слободном избору.

Вредновање постигнућа ученика врши стручна комисија састављена од најмање три наставника хармонике.

Смотра

1. Лествице

2. Етида

Испит

1. Лирска композиција по слободном избору

2. Полифона композиција

3. Циклична композиција

4. Техничка композиција по слободном избору

ЛИТЕРАТУРА

Етиде

– З. Ракић, Збирка етида за хармонику за ученике средње школе

– К. Черни, ор. 740 – по избору

– К. Черни, ор. 299 – по избору

– Ј. Крамер-Билов, Етиде – по избору

– Г. Шендерјов, „24 концертне етиде” – по избору

– М. Двиљански, Етиде Це-дур, а-мол (Москва, „Сов. композитор”, 1989)

– И. Лахер, Етида а-мол (Москва, „Сов. композитор”, 1989)

– Г. Розелен, Етида Ге-дур (Москва, „Сов. композитор”, 1989)

– Ф. Лекупе, Етида Це-дур (Москва, „Сов. композитор”, 1989)

– Е. Јуцевич, Етиде Е-дур, е-мол (Кијев, 1963)

– К. Мјасков, Етида А-дур, а-мол (Кијев, 1963)

– С. Чапки, Етиде Це-дур, ха-мол, а-мол, це-мол (Кијев, „Музичка Украина”, 1963)

– Д. Ракић, Збирка етида за хармонику бр. 1

Полифоне композиције

– Ј. С. Бах, избор из дела за оргуље

– Ј. С. Бах, „Добро темперовани клавир” – по избору

– Д. Букстехуде, избор из дела за оргуље

– Ј. Пахелбел, избор из дела за оргуље

– Д. Шостакович, „24 прелудијума и фуге” – по избору

Композиције цикличног облика

- В. Власов – „Пет погледа на Гулаг” (Навчална книга, Тернопил, 2004.)
- Ј. Меисл. – „Индијанске игре”, оп. 19 (2007)
- Ј. Шамо, Соната бр. 3 (Москва, „Музика”, 1986)
- В. Бонаков, Соната-балада (Москва, „Сов. композитор”, 1977)
- В. Золотарјов – Соната бр. 2 („Антологија” VI – „Музика”, Москва, 1989.)
- А. Кусјаков – Соната бр. 2 („Антологија” IX – „Музика”, Москва, 1997.)

Композиције по избору

- Д. Скарлати, Сонате – по избору
- Ф. Купрен – Изабрана дела, прва свеска („Скорина”, Москва 1993.)
- З. Божанић – Токата (оп. 2) (З. Ракић „Хармоника на концертној сцени” – З. Ракић и Музичка Академија Источно Сарајево, 2000.)
- Ј. Наимушин, „Скерцо” (Москва, „Музика”, 1990)
- А. Журбин, „Токата” („Антологија” VI свеска)
- Ј. Дербрнко, „Токата” (Москва, „Музика”, 1990)
- П. Лондонов, „Скерцо-токата” (Москва, „Музика”, 1982)
- Ф. Шуберт-Ф. Лист, „Шумски цар” (Москва, „Музика”, 1982)

Поред наведене литературе може се користити и друга која одговара узрасту и техничким могућностима ученика.

IV РАЗРЕД (99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/те ма	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – чита и свира течно с листа са обе руке; – повеже знање из теорије музике, хармоније и музичких облика са елементима интерпретације; – препозна период настанка одређене композиције; – спретно изведе технички најзахтевније композиције; – самостално транспонује једноставније композиције у блиске тоналитете; – појасни конструкцију дела и да објасни значења термина музичке форме; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност и музичку 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Самостално читање с листа.</p> <p>Унапређивање технике у смислу хитрине прстију и издржљивост, ритмичке стабилности, кантлене, јасне хармонизације. Течно извођење технички сложенијих композиција са поштовањем свих задатих параметара.</p> <p>Вођење техничког и музичког развоја ученика као нераздвојне целине.</p> <p>Основни појмови и стилови у вези с композицијама које се изводе – динамика, фраза, израз, темпо, агогика и остали елементи интерпретације као одлике стилских периода: барок, класицизам, XX век, са нарочитим акцентом на музику двадесетог века.</p> <p>Потпуна самосталност у поставци и примени регистара.</p> <p>Транскрибовање композиција писаних за друге инструменте у двадесетом веку.</p> <p>Транспонување једноставнијих композиција.</p> <p>Осамостаљивање ученика у свим сегментима.</p> <p>Пружање могућности самосталног избора композиција.</p>	<p>Анализа, читање текста и музичких ознака, демонстрација, објашњавање, понављање, увежбавање, слушање, разговор</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/те ма	Садржаји	Методика рада
<p>освешћеност;</p> <ul style="list-style-type: none"> – негује културу тона; – критички прати сопствени развој и самостално опредељује средства за његово побољшање; – критички учествује у процени напредовања других свирача; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи носиоце звука за слушање музике. 		<p>Лествице Све дурске и молске (хармонске и мелодијске) лествице: паралелно, супротно, терце и сексте (однос између леве и десне клавијатуре); октаве и терцоктаве ломљене и симултано. Све хроматске лествице у паралелном и супротном кретању.</p> <p>Арпеђо Дурски и молски потпуни квинтакорд, доминантни и умањени септалорд у малом и великом разлагању и симултано. Све лествице свирати у шеснаестинама, темпо 156 и више или у: – четвртинама (једанпут кроз једну октаву), темпо 72 и више; – осминама (једанпут кроз две октаве); – шеснаестинама (два пута кроз две октаве); – тридесетдвојкама (два пута кроз четири октаве или четири пута кроз две октаве). Све лествице свирати на мелодијском басу.</p>	

Обавезни минимум програма

- а) четири етиде различите техничке проблематике;
 - б) две полифоне композиције;
 - в) једна композиција цикличног облика;
 - г) три композиције, по избору, различитог карактера, од којих једна мора бити од домаћег аутора.
- У току школске године ученик мора имати најмање два јавна наступа.
Јавни наступи: 4 у току године

Преслушавања

Циљеви преслушавања из предмета Хармоника су:

- јавно представљање извођачких способности и вештина ученика;
- вредновање и рангирање нивоа постигнућа ученика.

На преслушавањима учествују сви ученици Хармонике из СМШ.

Смотра се одржава у концертној сали школе или кабинету за хармонику, пред крај сваког касификационог периода (тримесечја).

Програм је по слободном избору.

Вредновање постигнућа ученика врши стручна комисија састављена од најмање три наставника хармонике.

Смотра

- Лествице
- Етида или Соната старог мајстора (Д. Скарлати, К. Сеижас, Ф. Купрен...)

Матурски испит

Испитни програм се изводи напамет.

ЛИТЕРАТУРА

Етиде

- З. Ракић, Збирка етида за хармонику за ученике средње школе
- К. Черни, ор. 740 – по избору
- К. Черни, ор. 299 – по избору
- Ј. Крамер-Билов, Етиде – по избору
- Г. Шенредјов: „24 концертне етиде” – по избору
- Н. Паганини-Ф. Лист: „Велике етиде” – по избору (Кијев, „Музичка Украина” 1983.)
- Д. Ракић: Збирка етида за хармонику бр. 1

Полифоне композиције

- Ј. С. Бах, избор из дела за оргуље
- Ј. С. Бах, „Добро темперовани клавир” – по избору
- Д. Шостакович, „24 прелудијума и фуге” – по избору

Композиције цикличног облика

- В. Бонаков – Симфонија бр. 1
- В. Бонаков – Симфонија бр. 2
- А. Кусјаков – Соната бр. 4
- П. И. Чајковски – „Годишња доба”
- Д. Деспих – „Вињете”
- Н. Паганини – 24 каприса (избор)

Композиције по избору

- Д. Скарлати, Сонате – по избору
- Ф. Купрен – Изабрана дела, прва свеска („Скорина”, Москва 1993.)
- Н. Vuori – „The Hour of the Wolf”
- Е. Jokinen – „Alone”
- Ј. Ganzer – Version in G
- С. Губедулина – Де Профундис
- Б. Лоренцен – „Сузе”
- З. Божанић – Токата (оп. 2) (З. Ракић „Хармоника на концертној сцени” – З. Ракић и Музичка Академија Источно Сарајево, 2000.)
- Б. Симић – Токата М. Мошковски – „Искре”
- М. Мошковски – „Шпански капричо”

- Ф. Менделсон – Рондо-капричиозо
- Н. Паганини – 24 каприса (избор)
- В. Золотарјов – Рондо капричиозо

4.5.12. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за хармоникаше

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста, оспособљавање за корепетиторску праксу и упознавање ученика са широм инструменталном и вокалном литературом.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће моћи да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – чита и свира течно с листа вежбе одвојено и са обе руке истовремено; – самостално изведе различите врсте артикулације које се захтевају у музичком делу; – индетификује одређене проблеме и издвоји важна места у композицији коју чита; – импровизује задату мелодију; – спретно изведе технички захтевније композиције; – самостално транспонује композиције; – негује културу тона кроз критичко слушање свог и туђег свирања; – пренесе на публику сопствени емоционални доживљај кроз интерпретацију музичког дела (изражајно свира); – критички прати сопствени развој; – самостално вежба по плану који је утврдио са наставником; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Решавање техничких и музичких проблема.</p> <p>Вежбе за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – брзо и тачно читање (парлато читање пре свирања); – одлично познавање тоналитета; – уочавање више елемената у истом моменту (тачности текста, динамике, артикулације). <p>Читање с листа композиција.</p> <p>Овладавање разним техникама промене регистара.</p> <p>Основни принципи израде транскрипција за хармонику на лакшим композицијама клавирске и оргуљске литературе.</p> <p>Транспоноване сложенијих композиција.</p> <p>Извођачка редакција.</p>	Анализа, читање текста и музичких ознака, демонстрација, објашњавање, понављање, увежбавање, слушање, разговор

ЛИТЕРАТУРА

Први разред

- З. Ракић: Хармоника, 1. и 2. разред
- В. Вуковић-Терзић: Школа за клавирску хармонику 1. и 2. разред
- А. Факин: Школа за клавирску хармонику 1. и 2. разред

- М. Барачкова: Оригиналне солистичке композиције домаћих и страних аутора 1. свеска
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику
- Друга одговарајућа литература.

Други разред

- З. Ракић: Хармоника, 3. разред
- В. Вуковић-Терзић: Школа за клавирску хармонику 3. разред
- А. Факин: Школа за клавирску хармонику
- М. Барачкова: Оригиналне солистичке композиције домаћих и страних аутора 2. свеска
- Ф. Криг: Мале композиције заборављених мајстора XVIII века
- З. Вукосављевић: Композиције за хармонику III и IV разред
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику
- Х. П. Хесе: Полифони комади 2. свеска
- Љ. Мицић: Збирка етида и одабраних композиција 3. и 4. разред
- Друга одговарајућа литература.

Трећи разред

- З. Ракић: Хармоника, 4. и 5. разред
- В. Вуковић-Терзић: Избор етида и композиција 1. свеска
- В. Вуковић-Терзић: Избор етида за клавирску хармонику 2. свеска
- В. Вуковић-Терзић: Избор композиција за клавирску хармонику 3. свеска
- Љ. Мицић: Збирке етида и одабраних композиција 4. и 5. разред
- А. Факин: Школа 3. свеска
- З. Вукосављевић: Композиције за хармонику 4. и 5. разред
- Х. П. Хесе: Полифони комади 2. свеска
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику

Четврти разред

- З. Ракић: Хармоника, 6. разред
- В. Вуковић-Терзић: Избор етида 2. свеска
- В. Вуковић-Терзић: Избор композиција 3. свеска
- Љ. Мицић: Збирке етида и композиција 6. разред
- К. Черни-Буковски: Етиде
- Д. Ракић: Збирка етида бр. 1
- Ј. С. Бах: Двогласне и трогласне инвенције
- Л. Међери: Избор композиција за хармонику
- З. Вукосављевић: Композиције за хармонику 6. разред

4.5.13. ФЛАУТА

Циљ учења предмета Флаута је да код ученика развију знања и вештине неопходне за разумевање и извођење музике у солистичком, камерном и оркестарском свирању, као и за наставак школовања на високо образовним установама.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – континуирано вежба и свесно планира дневни рад који обухвата рад на тону, техници и репертоару; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева код самосталног вежбања; – примењује одређене процедуре у побољшању моторике; – контролише квалитет тона у свим регистрима; – свесно коригује интонацију, кроз примену аликвортних низова и истражује начине чистог свирања; – примењује различите артикулације у зависности од природе композиције – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – изведе задане композиције напамет, поштујући три елемента, аналитички, меморијски, визуелни; – учествује на јавним наступима концертима, такмичењима; – испољава самопоуздање и музикалност кроз интерпретацију; – критички вреднује изведене композиције; – свирањем у различитим камерним ансамблима примењује принцип узајамног слушања; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике; 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Издржавање тонова, рад на уједначавању регистара. Рад на флексибилности амбажуре, лепоти тона. Рад на аликвортним низовима као основа рада на проширеној техници. Вежбе за развој технике прстију, хроматика. Вежбе за артикулације: нон-легато, стакато, тенуто, маркато, потрато; Вежбе за развој динамичког дијапазна инструмента; динамике. Свирање цикличних форми. Музичка агогика, фразирање, инвенција. Различите музичке форме , интерпретација различитих стилова. Просвиравање репертоара на преслушавањима, интерним и јавним часовима, као и концертима организованим у ту сврху. Скале: Све дурске и молске лествице квинтног и квартног круга. Темпо извођења $\theta = 108-120$ Поставка лествице, велико разлагање/развијање, акорди (тонични квинтакорд и доминантни/умањени септакорд) са разлагањем у обиму две октаве, терце, у низу и дупле, хроматска лествица. Хроматске лествице у целом регистру инструмента, у различитим ритмичким моделима (триоле, шеснаестине, квинтоле и секстоле) са развијањем, са метрономом. Техничке вежбе – П. Тафанел – Ф. Гобер: VII део Комплетне методе, вежбе: 1, 2, 5, 7, 10; – М. Моиз: Дневне вежбе А, Б. – Т. Вај: Техника. – Џ. Гилберт: Секвенце</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– поштује музички бонтон.		– Рајхарт: 7 дневних вежби – П. Л. Граф: Check up – 20 основних студија Тонске вежбе – Џ. Гилберт: Флексибилност – Т. Вај: Тон – М. Моиз: „О звучности” – К. Монтафија: Метода
Обавезни минимум програма – Све дурске и молске скале – Избор техничких вежби – Две различите школе етида; – Четири композиције уз клавирску пратњу – Две сонате – Један концерт (сва три става), са каденцом.		
Јавни наступи: Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године, по два у сваком полугодишту.		
Програм испита – 1 дурска и 1 молска скала напамет – 1 техничка етида (из нота) – 1 мелодијска етида (из нота) – 1 композиција уз клавирску пратњу (напамет)		

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>-континуирано вежба и свесно планира дневни рад који обухвата рад на тону, техници и репертоару; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева код самосталног вежбања; – примењује одређене процедуре у побољшању моторике; – контролише квалитет тона у свим регистрима; – свесно коригује интонацију, кроз примену аликвортних низова и истражује начине чистог свирања; – примењује различите артикулације у зависности од природе композиције – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – изведе задане композиције напамет, поштујући три елемента, аналитички, меморијски, визуелни; – учествује на јавним наступима концертима, такмичењима; – испољава самопоуздање и музикалност кроз интерпретацију; – критички вреднује изведене композиције; – свирањем у различитим камерним ансамблима примењује принцип узајамног слушања; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике; – поштује музички бонтон.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Издржавање тонова, рад на уједначавању регистара. Рад на флексибилности амбажуре, лепоти тона. Рад на аликвортним низовима као основа рада на проширеној техници. Вежбе за развој технике прстију, хроматика. Вежбе за артикулације: нон-легато, стакато, тенуто, маркато, потрато; Вежбе за развој динамичког дијапазна инструмента; динамике. Свирање цикличних форми. Музичка агогика, фразирање, инвенција. Различите музичке форме , интерпретација различитих стилова. Просвиравање репертоара на преслушавањима, интерним и јавним часовима, као и концертима организованим у ту сврху. Скале: Све дурске и молске лествице квинтног и квартног круга. Темпо извођења $\theta = 108-120$ Поставка лествице, велико разлагање/развијање, акорди (тонични квинтакорд и доминантни/умањени септакорд) са разлагањем у обиму две октаве, терце, у низу и дупле, хроматска лествица. Хроматске лествице у целом регистру инструмента, у различитим ритмичким моделима (триоле, шеснаестине, квинтоле и секстоле) са развијањем, са метрономом. Техничке вежбе – П. Тафанел – Ф. Гобер: VII део Комплетне методе, вежбе: 1, 2, 5, 7, 10; – М. Моиз: Дневне вежбе А, Б. – Т. Вај: Техника. – Џ. Гилберт: Секвенце – Рајхарт: 7 дневних вежби – П. Л. Граф: Check up – 20 основних студија Тонске вежбе – Џ. Гилберт: Флексибилност – Т. Вај: Тон – М. Моиз: „О звучности” – К. Монтафија: Метода</p>

Обавезни минимум програма

- Све дурске и молске скале
- Избор техничких вежби
- Две различите школе етида;
- Четири композиције уз клавирску пратњу
- Две сонате
- Један концерт (сва три става), са каденцом.

Јавни наступи: Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године. По два у сваком полугодишту.

Програм испита

- 1 дурска и 1 молска скала напамет
- 1 техничка етида (из нота)
- 1 мелодијска етида (из нота)
- 1 композиција уз клавирску пратњу (напамет)

III РАЗРЕД (105 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	
<ul style="list-style-type: none"> – самостално вежба, поштујући одређене процедуре; – свесно коригује интонацију; – самостално примењује и бира различите начине решавања техничких и музичких захтева код самосталног вежбања; – контролише квалитет тона у свим регистрима; – користи динамичко нијансирање; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – аналитички приступа композицији, у смислу корелације са другим предметима; – јасно интерпретира композиције које су стилски различите; – учествује на јавним наступима; – изведе задане композиције напамет, поштујући три елемента, аналитички, меморијски, визуелни; – испољава самопоуздање и музикалност кроз интерпретацију; 		<p>Изддржавање тонова, рад на уједначавању регистара. Рад на флексибилности амбажуре, лепоти тона. Рад на аликвотним низовима као основа рада на проширеној техници. Вежбе за развој технике прстију, хроматика. Развијање дисциплине у поштовању артикулације и динамике. Свирање цикличних форми. Музичка агогика, фразирање, инвенција. Различите музичке форме, интерпретација различитих стилова. Просвиравање репертоара на преслушавањима, интерним и јавним часовима, као и концертима организованим у ту сврху. Скале Све дурске и молске лествице. Темпо извођења $\theta = 120-134$ Поставка лествице, велико разлагање /развијање, акорди (тонични квинтакорд и доминантни/умањени септакорд) са разлагањем у целом регистру инструмента, терце, у низу и дупле, хроматска лествица. Хроматске лествице у целом регистру инструмента, у распону ц1–ц4, различитим ритмичким</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – критички вреднује изведене композиције; – свирањем у различитим камерним ансамблима примењује принцип узајамног слушања; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 		<p>моделима (триоле, шеснаестине, квинтоле и секстоле), развијено, са метрономом.</p> <p>Техничке вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – П. Тафанел – Ф. Гобер: VII део Комплетне методе, – М. Мојс: Скале и арпеђа – М. Мојс: Механизам хроматике – М. Мојс: Дневне вежбе – Џ. Гилберт: Техника флексибилности <p>Тонске вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Мојс: О звучности – Т. Вај: Тон – М. Моиз: Школа артикулације – П. Л. Граф: Флаута пева – Ф. Бернол: Техника амбажуре – Т. Вај: Вибрато – Џ. Галвеј: Усвиравање – П. Л. Граф: Check up, 20 основних студија
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Све дурске и молске скале – Хроматске скале у пуном регистру инструмента – Техничке вежбе, обавезни минимум осам одабраних вежби – Две различите школе етида – Четири композиције уз клавирску пратњу – Две сонате – Један концерт – Један соло комад, изведен јавно, по избору 		
<p>Јавни наступи: Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године. По два у сваком полугодишту.</p>		
<p>Програм испита</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 дурска и 1 молска скала напамет – 1 техничка етида (из нота) – 1 мелодијска етида (из нота) – 1 композиција уз клавирску пратњу (напамет) – Два става сонате или први став концерта (из нота) 		

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – самостално креира план вежбања, користећи познату литературу; – свесно коригује интонацију, истражује начине чистог свирања; – примењује различите начине решавања техничких и музичких захтева код амосталног вежбања; – контролише квалитет тона у свим регистрима; – примењује динамички дијапазон инструмента у свим регистрима; – користи све врсте артикулисања тона; – у интерпретацији примењује стилска обележја; – учествује на јавним наступима; – испољава самопоуздање и музикалност кроз интерпретацију; – свира задате композиције, напамет, соло и уз пратњу клавира; – користи одговарајућа изражајна средства да би исказао различите емоције; – критички вреднује изведене композиције; – свирањем у различитим камерним ансамблима примењује принцип узајамног слушања; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Издржавање тонова, рад на уједначавању регистара. Даљи рад на флексибилности амбажуре, лепоти тона. Рад на аликвотним низовима као основа рада на проширеној техници. Вежбе за развој технике прстију, хроматика. Артикулације и различити удари језика (дупли, троструки језик, лепршави језик). Поштовање динамичких ознака. Свирање цикличних форми. Музичка агогика, фразирање, инвенција. Аналитички, меморијски, визуелни елементи учења напамет. Различите музичке форме, интерпретација различитих стилова. Просвиравање репертоара на преслушавањима, интерним и јавним часовима, као и концертима организованим у ту сврху. Скале: Све дурске и молске лествице, у пуном обиму инструмента, на што више начина. Темпо извођења $\theta = 120$ и више. Поставка лествице, велико разлагање /развијање, акорди (тонични квинтакорд и доминантни/умањени септакорд) са разлагањем у обиму две октаве, терце, у низу и дупле, хроматска лествица. Хроматске лествице у целом регистру инструмента, у распону ц1–ц4, различитим ритмичким моделима (триоле, шеснаестине, квинтоле и секстоле), развијено, са метрономом. Техничке вежбе – П. Тафанел – Ф. Гобер: Комплетна метода – М. Моиз: Скале и арпеђа – М. Моиз: Механизам хроматике – М. Мојс: Дневне вежбе</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		– Ј. Ердег: Техничке вежбе, IV свеска. Тонске вежбе – М. Моиз: О звучности – Т. Вај: Тон – М. Моиз: Школа артикулације – П. Л. Граф: Флаута пева – Ф. Бернолд: Техника амбажуре – Т. Вај: Вибрато – Џ. Гелвеј: Усвиравање – П. Л. Граф: Check up-20 основних студија

Обавезни минимум програма

- Све дурске и молске скале
- Хроматске скале у пуном опсегу инструмента
- Осам техничких вежби
- Две различите школе етида
- Четири композиције уз клавирску пратњу
- Један концерт
- Једна соната по избору
- Соло композиција, по избору

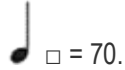
Јавни наступи: Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године. По два у сваком полугодишту.

Матурски испит

4.5.14. КЛАРИНЕТ

Циљ учења предмета кларинет је да код ученика кроз индивидуално музичко искуство подржи развој моторичке синхронизације, флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета као и формирање музичке личности за самосталан јавни наступали и мотивисање за наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од е мало до ге3; – контролише дисање, односно узимање ваздуха током свирања; – свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – контролише интонацију у току свирања; – користи технике меморисања текста; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при 	Извођење музике	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи: Све дурске и молске скале кроз две и три октаве са трозвучима и четворозвучима свирати разложено у темпу</p> <p> □ = 70. Хроматска скала.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Етиде: Ж. К. Лефевр: Метода за кларинет II А. Перие: 20 етида К. Баерман: 24 етиде оп. 63</p> <p>Комади: Ј. Е. Бара: <i>Комад у ге-молу</i> З. Фибих: <i>Селанка</i> М. Делжудис: <i>Егзотична песма</i></p> <p>Концерти: Штамиц: <i>Концерт бр. 3. Бе-дур</i> Л. А. Кожелух: <i>Концерт Ес-дур</i></p>	Демонстрација, дијалог

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

слушању и извођењу музике.		Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника.	
----------------------------	--	--	--

<p>Обавезни минимум програма Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима 20 етида 2 комада уз пратњу клавира Један концерт (цео)</p>
<p>Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године</p>
<p>Испитни програм Једна дурска и једна молска скала са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима 2 етиде различитог карактера Комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)</p>

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од е мало до ге3; – свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p align="center">Извођење музике</p>	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контрола прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Музичка фраза. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон. Скале и трозвучи: Све дурске и молске скале кроз две и три октаве са трозвучима и четворозвучима свирати разложено у темпу</p> <p align="center">♩ = 80.</p> <p>Хроматска скала од е–г3.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Етиде: К. Баерман: 24 етиде оп. 63 А. Клозе: Вежбе за сваки дан 1–60 Гамбаро: 21 капричо Комади: Е. Авон: <i>Идила</i> Е. Боца: <i>Ариа</i> Л. Блеман: <i>Болеро</i> Циклично дело: Н. Р. Корсаков: <i>Концерт Ес-дур</i> Г. Ф. Хендл: <i>Соната</i> Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника.</p>	<p align="center">Демонстрација, дијалог</p>

Обавезни минимум програма
Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима

20 етида 2 комада уз пратњу клавира Један концерт (цео)
Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године
Испитни програм Једна дурска и једна молска скала са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима 2 етиде различитог карактера Комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од е мало до ге3; – свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	Извођење музике	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контрола прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Музичка фраза. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвуци: Све дурске и молске скале кроз две и три октаве са трозвучима и четворозвучима свирати разложено у темпу</p> <p> = 90.</p> <p>Хроматску скалу свирати од е–а3</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде: А. Клозе: 20 карактеристичних етида А. Перие: 331 етида Ж. Лансло: 33 етиде</p> <p>Комади:</p>	Демонстрација, дијалог

		<p>Х. Баерман: <i>Адађо</i> Ж. Моке: <i>Конкурсни соло</i> Г. Доницети: <i>Кончертино</i> Концерти: Ф. А. Хофмајстер: <i>Концерт Б-дур</i> К. Штамиц: <i>Концерт Ес-дур бр. 11</i> Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника</p>	
--	--	---	--

<p>Обавезни минимум програма Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима 20 етида 2 комада уз пратњу клавира Један концерт (цео)</p>
<p>Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године</p>
<p>Испитни програм Једна дурска и једна молска скала са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима 2 етиде различитог карактера Комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)</p>

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од е мало до ге3; – свира у комбинаваним артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p>Извођење музике</p>	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контрола прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Музичка фраза. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон.</p> <p>Скале и трозвучи: Све дурске и молске скале кроз две и три октаве са трозвучима и четворозвучима свирати разложено у темпу</p> <p style="text-align: center;">♩ = 100.</p> <p>Хроматску скалу свирати од е–а₃</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Етиде: А. Клозе: 20 карактеристичних етида Е. Кавалини: 30 етида А. Перие: 331 етида К. Розе: 32 етиде</p> <p>Комади: А. Рабо: <i>Конкурски соло</i> Б. Брун: <i>4 Минијатуре</i> Л. Кајзак: <i>Кантилена</i></p>	<p>Демонстрација, дијалог</p>

		<p>Д. Деспиф: <i>9 комада</i></p> <p>Концерти: К. М. Вебер: <i>Кончертино</i> Ф. В. Крамарж: <i>Концерт оп. 36,</i> <i>Ес-дур</i></p> <p>Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника</p>	
--	--	--	--

<p>Обавезни минимум програма Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима 20 етида 2 комада уз пратњу клавира Један концерт (цео)</p>
<p>Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године</p>
<p>Испитни програм Једна дурска и једна молска скала са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима 2 етиде различитог карактера Комад уз пратњу клавира (изводи се напамет)</p>

4.5.15. САКСОФОН

Циљ учења предмета Саксофон је да код ученика кроз индивидуално музичко искуство подржи развој моторичке синхронизације, флексибилности и осетљивости, креативности, естетског сензибилитета као и мотивисање за наставак уметничког школовања.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од б мало до фис3; – контролише дисање тј. узимање ваздуха током свирања; – свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – контролише интонацију у току свирања; – користи технике меморисања текста; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контрола прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон. Скале и трозвуци: Све дурске и молске скале кроз цео опсег инструмента, разложена скала, терце, кварте, тонични трозвуци и доминантни/умањени четворозвуци, разложени трозвуци и четворозвуци у темпу</p> <p> □ = 70.</p> <p>Хроматска скала. ЛИТЕРАТУРА Етиде и техничке вежбе – Ж. М. Лондекс – Техничке вежбе, 1. и 2. књига – М. Мул. 18 вежби и етида – М. Мул. 48 (В. Ферлинг) – А. Клозе. 25 техничких етида Комади: – Р. Бертело – Адађо и арабеска – М. Бертомје – Свита брече – Е. Боца – Арија – Ј. Кастереде – Пасторала</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

		<ul style="list-style-type: none"> – А. Шаје – Анданте и алетро – П. Демилак – Сичилијана и тарантела – П. Лантиер – Сичилијана – Ј. Ноле – Мала латино свита – М. Перин – Циганска фантазија <p>И композиције сличне тежине по избору и процени наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима – 15 етида – 3 комада уз пратњу клавира 		
<p>Јавни наступи</p> <p>Обавезна су 4 јавна наступа у току године</p> <p>Обавезна смотра технике на полугодишту (дурске и молске скале до 4 предзнака и једна техничка етида).</p>		
<p>Испитни програм</p> <ul style="list-style-type: none"> – Једна дурска и једна молска скала са тоничним трозвуком, доминантним и умањеним септакордима, терцама и разложеном скалом. – 2 етиде различитог карактера – Комад или став цикличног дела уз пратњу клавира (изводи се напамет). 		

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од б мало до фис3; – свира у комбинованим артикулацијама стаката и легата; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; 	<p>ОБЛАСТ / ТЕМА</p> <p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Флексибилност амбажуре у свим регистрима.</p> <p>Контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу.</p> <p>Меморисање текста.</p> <p>Континуирано обликовање тона, интонација и стакато.</p> <p>Динамика.</p> <p>Самостално штимовање инструмента.</p> <p>Свирање соло и у ансамблу.</p> <p>Скале и трозвуци:</p> <p>Све дурске и молске скале кроз цео опсег инструмента, разложена скала, терце, дупле терце, кварте, тонични трозвуци и доминантни/умањени четворозвуци, разложени трозвуци и четворозвуци у темпу.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 		<p>$\theta \square = 80$.</p> <p>Хроматска скала од е–г3.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде и техничке вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ж. М. Лондекс. Техничке вежбе, 1. и 2. књига – М. Мул – 18 вежби и етида – М. Мул – 48 етида по В. Ферлингу – А. Клозе – 25 техничких етида – Л. Ниехаус – Средња концепција џеза <p>Комади, сонате, свите:</p> <ul style="list-style-type: none"> – П. Хиндемит – Соната – П. Боно – Свита – А. Черепнин – Соната спортив – К. Делвинкур – Крокамбуш – Д. Донден – Имагинарна путовања – Ж. Ибер – Приче – К. Паскал – Импроменту – Ж. Франсе – Пет егзотичних плесова – Р. Нода: Импровизација I,II,III – Е. Боца: Прелуд и дивертисимент – П. Итуралде – Хеленска свита <p>Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима, велико разлагање, терце, разложене терце и кварте – 20 етида – 3 комада уз пратњу клавира 		
<p>Јавни наступи</p> <p>Обавезна су 4 јавна наступа у току године</p> <p>Обавезна смотра технике на полугодишту (дурске и молске скале и једна техничка етида).</p>		
<p>Испитни програм</p> <ul style="list-style-type: none"> – Једна дурска и једна молска скала са свим наведеним елементима – 2 етиде различитог карактера – Комад или став цикличног дела уз пратњу клавира (изводи се напамет) 		

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – свира у опсегу од б мало до ге3; – свира аликвоте; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Постизање флексибилности амбажуре у свим регистрима. Постизање контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу. Музички бонтон. Скале и трозвуци: Све дурске и молске скале кроз цео опсег инструмента, разложена скала, терце, дупле терце, разложене терце, кварте, тонични трозвуци и доминантни/умањени четворозвуци, разложени трозвуци и четворозвуци у темпу $\theta \square = 90$. Хроматску скалу свирати кроз цео опсег инструмента</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде и техничке вежбе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Мул: Свакодневне вежбе – М. Мул: 48 етида по В. Ферлингу – М. Мул: 53 етиде – Ј. Андерсен: 29 великих етида – Л. Ниехаус: Средња концепција џеза за саксофон – П. М. Дибоа: 12 савремених етида – Г. Лакур: 28 етида по О. Мисијану – А. Пјацола: Танго етиде <p>Комади, концерти, свите, сонате:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ф. Сантучи: Београдски Танго – Р. Видоф: Валс Ваните – П. Морис: Слике из провансе – Д. Мијо: Скарамуш – А. Томази: Балада – Е. Боца: Импровизација и Каприс – Ж. М. Дефаје: Ампелопсис

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		– А. Жоливе: Фантазија – Импропту – Д. Жоли: Кантилена и плес – Ф. Тул: Сарабанда и Жига – Р. Мучински: Соната – К. Паскал: Сонатина – И. Јевтић: Концерт – П. М. Дибоа: Концерт – П. Боно: Концерт Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника.
Обавезни минимум програма – Све дурске и молске скале са тоничним, доминантним и умањеним септакордима – 20 етида – 3 комада уз пратњу клавира		
Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године Обавезна смотра технике на полугодишту (све дурске и молске скале, једна техничка етида и једна мелодијска етида).		
Испитни програм – Једна дурска и једна молска скала са свим елементима – 2 етиде различитог карактера – Комад или став цикличног дела уз пратњу клавира (изводи се напамет)		

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– свира у опсегу од б мало до а3; – изведе одговарајуће технике свирања на инструменту; – самостално уочава и решава музичке и техничке проблеме у вежбању; – користи технике меморисања текста; – контролише интонацију у току свирања; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора;	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Флексибилност амбажуре у свим регистрима. Контроле прстију и језика код свирања у брзом темпу. Меморисање текста. Континуирано обликовање тона, интонација и стакато. Динамика. Самостално штимовање инструмента. Свирање соло и у ансамблу.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<ul style="list-style-type: none"> – комуницира са корепетитором кроз музику; – испољи креативност у реализацији музичке фантазије и естетике; – критички вреднује изведене композиције у односу на техничку припремљеност, стилску препознатљивост и емоционални утицај; – свирањем у ансамблу примени принцип узајамног слушања; – покаже иницијативу у организацији заједничких проба; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике. 	<p>Скале и трозвуци: Све дурске и молске скале кроз цео опсег инструмента, разложена скала, терце, дупле терце, разложене терце, кварте, разложене кварте, тонични трозвуци и доминантни/умањени четворозвуци, разложени трозвуци и четворозвуци у темпу $\theta = 100$.</p> <p>Хроматску скалу свирати од е–а3</p> <p>ЛИТЕРАТУРА</p> <p>Етиде:</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Мул – Свакодневне вежбе – М. Мул – 48 етида по В. Ферлингу – М. Мул – 53 етиде – Ј. Андерсен – 29 великих етида – Л. Ниехаус – Средња концепција џеза за саксофон – П. М. Дибоа – 12 савремених етида – Г. Лакур – 28 етида по О. Мисијану – А. Пјацола – Танго етиде <p>Комади, концерти, свите, сонате:</p> <ul style="list-style-type: none"> – П. Боно: Каприс у форми валцера – М. Алексиначки: Реми – Е. Боца: Импровизација и каприс – Е. Боца: Скарамуш – Ж. Демерсман: Фантазија на оригиналну тему – Р. Планел: Прелуд и Салтарела – П. Крестон: Соната – Б. Хеиден: Соната – П. Хиндемит: Соната – Е. Шулхоф: Хот соната – И. Бркљачић: Лав, концерт – П. Боно: Концерт – Е. Боца: Кончертино – А. Глазунов: Концерт – Ж. Ривиер: Кончертино <p>Поред наведених збирки етида, школа, метода, комада, концерата користити и другу литературу адекватне тежине по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – Све дурске и молске скале са свим елементима – 20 етида 	

– 2 комада уз пратњу клавира – Концерт или циклично дело
Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току године Смотра технике (све дурске и молске скале и један став концерта или цикличног дела)
Матурски испит

4.5.16. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за дрвене дуваче

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста и за разумевање и упознавање музичке литературе

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – одсвира без прекида и задржавања задани нотни текст једноставнијег садржаја; – анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; – примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; – опажа релевантне музичке елементе у циљу интерпретације задате деонице; – проналази начине за самостално вежбање; – покаже самопоуздање и сналажљивост у кретању кроз текст; – препозна дела и деонице инструмента у камерним и оркестарским композицијама.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Оспособљавање ученика за анализу текста. Сагледавање текста у целини – опажање музичких елемената. Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања. Упутства за отклањање грешака. Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета. Вежбе за развијање меморије. Сналажљивост и брзо реаговање. Упознавање са деоницама инструмента у камерној и оркестарској литератури. Слушање музике у циљу упознавања музичке литературе. ЛИТЕРАТУРА из Просветног гласника

4.5.17. ТРУБА

Циљ учења предмета Труба је да код ученика развију знања и вештине неопходне за разумевање и извођење музике у солистичком, камерном и оркестарском свирању, као и за наставак школовања на високо образовним установама.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – контролише технику прстију; – оплемени тон и ширењу горњег и доњег регистра; – контролише амбажуру, дисање, атак и интонацију; – контролише промену артикулације и динамике; – свира вентил трилере; – вежба самостално и свесно исправља постојеће грешке; – интерпретира композицију у стилу епохе и композитора; – испољи сопствене емоције кроз интерпретацију; – иницира организацију проба; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике и изграђивању сопствених естетских критеријума. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Интонирање интервала узлазно и силазно (хроматски). Рад на техници прстију. Флексибилност и функционалност амбажуре и рад на култури тона уз ширење и изједначеност регистра. Метода транспоновања. Промена артикулације и контрола динамике. Свирање трилера. Развијање физичке и менталне издржљивости. Развијање радне дисциплине која изискује систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност. Музичка форма и интерпретација различитих стилова.</p> <p>СКАЛЕ Све дурске и молске у обиму дуодециме или две октаве, са обртајима квинтакорада и доминантним и умањеним септакордима у темпу брзих четвртина.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: – М. Schlossberg – Daily Drills – Р. Квинке: АСА Метода – Ј. Арбан: Развијене скале; Вежбе за хроматику; Разложенидур и мол тоналитети у триолама; Вежбе интервала у осминама – Е. Sachse – 100 Studies – Ђ. Тошић: I свеска етида – А. Страд: II свеска за средњу школу – од бр. 1–15 – П. Клодонир: 20 малих етида – Зигмунд Херинг: 32 етиде – Композиције: – П. И. Чајковски: Наполитанска игра</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		<ul style="list-style-type: none"> – С. Болотин: Лаке мелодије – избор – – Шварц: Романса – Г. Ф. Хендл: Соната у Еф-дуру (обрада Жан Тилде) – Ј. Ед. Бара: Оријентал – Ђ. Тошић: Обраде Мокрањца <p>Дозвољено је коришћење других школа етида и литературе сличних захтева по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – све дурске и молске скале – 2 различите школе етида – 4 композиције уз клавирску пратњу 		
<p>Јавни наступи</p> <p>Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године (2 у полугодишту)</p>		
<p>Програм испита</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 дурска и 1 молска скала (напамет) – 1 техничка етида – 1 мелодијска етида – 1 композиција уз клавирску пратњу(напамет) 		

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – оплемени тон и примењује нон прес у ширењу горњег и доњег регистра; – контролише технику дисања и јача физичку издржљивост; – покаже напредак у техници прстију; – свира све артикулације и примењује микро динамику; – свира усне трилере у лаганом темпу; – испољи креативност у реализацији музичке фантастике и естетике; – разликује одлике стилских епоха и прилагођава сопствену индивидуалност; – покаже самопоуздање у солистичким, камерним и 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Флексибилност и функционалност амбажуре.</p> <p>Дневне вежбе са хармонским вокализама различитих артикулација и динамике.</p> <p>Култура тона, ширење и изједначеност регистара.</p> <p>Развијање физичке и менталне издржљивости.</p> <p>Развијање контролисане технике прстију.</p> <p>Метода транспонованања.</p> <p>Почетак свирања усних трилера.</p> <p>Интерпретације различитих стилова и развој сопствених критеријума.</p> <p>Развој ученика за солистичко, камерно и оркестарско свирање.</p> <p>Музички бонтон.</p> <p>Скале</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>оркестарским наступима; – користи предности дигитализације и критички коментарише своја и туђа извођења у смислу техничке припремљености и музичке изражајности.</p>		<p>Све дурске и молске у обиму дуодециме или две октаве. Тонични, доминантни и умањени септакорди са обртајима у осминама и по могућству шеснаестинама и различитим артикулацијама. ЛИТЕРАТУРА: – М. Schlossberg – Daily Drills – Р. Квинке: АСА Метода – Ј. Арбан: Развијене скале; Вежбе за хроматику; Разложени дур и мол тоналитети у триолама; Вежбе интервала у осминама; Вежбе за дупли и трипли језика. – Е. Sachse – 100 Studies – Ђ. Тошић: I свеска етида – А. Страд: II свеска за средњу школу – В. Вурм: Изабране етиде, свеска 1. Композиције: – Купрински: Каватина – К. Шван: Соната за трубу и клавир – Г. Бали: Анданте и Алегро -Г. Ф. Хендл: Арија и Варијација – М. Силвански: Концерт за трубу и клавир И литературе сличних захтева по избору наставника</p>
<p>Обавезни минимум програма – све дурске и молске скале – 2 различите школе етида – 4 композиције уз клавирску пратњу</p>		
<p>Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године (2 у полугодишту)</p>		
<p>Програм испита – 1 дурска и 1 молска скала (напамет) – 1 техничка етида – 1 мелодијска етида – 1 композиција уз клавирску пратњу (напамет)</p>		

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<p>– оплемени тон и примењује нон прес у ширењу горњег и доњег регистра;</p> <p>– контролише технику дисања и стекне физичку издржљивост,</p> <p>– свира све артикулације и примени микродинамику;</p> <p>– примени технику свирања двоструког и троструког језика;</p> <p>– свира усне трилере;</p> <p>– испољи емоционални сензибилитет, креативне способности и јача поверење у властите способности;</p> <p>– користи различите начине меморисања, текста;</p> <p>– испољи креативност, способност импровизације и проналази нове начине за комбиновање информација, знања и стечених вештина;</p> <p>– користи предности дигитализације и формира критеријуме за избор програма и репертоара.</p>	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Усавршавање и развијање технике свирања дневних вежби уз контролу интонације, артикулације и динамике.</p> <p>Флексибилност и функционалност амбажуре.</p> <p>Култура тона и техника прстију.</p> <p>Метода транспоновања.</p> <p>Техника свирања двоструког и троструког језика</p> <p>Свирање усних трилера.</p> <p>Развој меморије, унутрашњег слуха и способност импровизације.</p> <p>Стилска интерпретација и развој сопствених критеријума.</p> <p>Јачање мотивације, воље и упорности у савладавању тешкоћа.</p> <p>Скале</p> <p>Све дурске и молске у обиму две октаве; хроматске скале.</p> <p>Тоничне, доминантне и умањене септакорде са обртајима свирати у брзим осминама и шеснаестинама у различитим артикулацијама.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА:</p> <p>– М. Schlossberg – Daily Drills</p> <p>– Р. Квинке: АСА Метода: Ч. Колин: Лип Флексибилити</p> <p>– Ј. Арбан: Развијене скале, Вежбе за хроматику, Разложенидур и мол тоналитети у триолама, Вежбе интервала у осминама.</p> <p>– Зигмунд Херинг: Књига III – прогресивни трубач</p> <p>– Ђ. Тошић: I свеска етида</p> <p>– А. Страд: II свеска за средњу школу</p> <p>– В. Вурм: Изабране етиде, свеска 1.</p> <p>– Е. Sachse: Етиде свеска 1.</p> <p>Композиције:</p> <p>– Вејивановски: Соната ге-мол</p> <p>– Волф: „Ростокер свита”</p> <p>– Т. Албинони: Концерти за трубу и клавир (транскрипције Т. Докшицера)</p> <p>– И. Бобровски: Скерцино</p> <p>– Е. Мартен: Концертни рондо</p> <p>– Е. Боца: Бадинач</p> <p>– А. Гедике: Концертна етида ор. 49</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		– Е Бара: Фантазија – Балај: Prelude et ballad Дозвољено је коришћење других школа етида и литературе сличних захтева по избору наставника.
Обавезни минимум програма – све дурске и молске скале – 2 различите школе етида – 4 композиције уз клавирску пратњу – тема са варијацијама		
Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године (2 у полугодишту)		
Програм испита – 1 дурска и 1 молска скала (напамет) – 1 техничка етида – 1 мелодијска етида – циклично дело или тема са варијацијама (напамет)		

IV РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
– контролише амбажуру, дисање, интонацију, динамику, фразирање, и агогику; – примени технику свирања двоструког и троструког језика; – испољи креативност, сензибилитет и способност импровизације у свирању; – проналази нове начине за комбиновање информација, знања и стечених вештина у свирању; – развија самопоуздање и самопоштовање; – користи предности дигитализације и присуствује концертима класичне музике те формира сопствени критеријум и упознаје репертоар.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Усавршавање и развијање технике свирања дневних вежби уз контролу интонације, артикулације и динамике. Култура тона и техника прстију. Метода транспонована. Техника свирања двоструког и троструког језика. Развој меморије, унутрашњег слуха и способност импровизације. Стилска интерпретација и развој сопствених критеријума. Градња поверења у властите способности и јачање самосталности. Скале Све дурске и молске у обиму две октаве; хроматске скале. Тоничне, доминантне и умањене септакорде са обртајима свирати у шеснаестинама и различитим артикулацијама.

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		<p>ЛИТЕРАТУРА:</p> <ul style="list-style-type: none"> – М. Schlossberg – Daily Drills – Р. Квинке: АСА Метода – Ч. Колин: Лип Флексибилити – Стамп: Загремање – Кларк – Техничке вежбе – Ј. Арбан: Развијене скале, Вежбе за хроматику, Разложенидур и мол тоналитети у шеснаестинама, Вежбе интервала у шеснаестинама – Ђ. Тошић: I свеска етида – А. Страд: II свеска за средњу школу – В. Вурм: Изабране етиде, свеска 1. 2. – Ј. Арбан: Концертантне Етиде – Копраш-24 Етиде – Е. Sachse: Етиде свеска 1. <p>Композиције:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Бутри: Тромпетунија – Ј. Неруда: Концерт – Арутуњан: Концерт – Хумел: Концерт Ес-дур – Ј. Хајдн: Концерт Ес-дур – Е. Порино: Кончертино – Ј. Ибо: Соната – Мартину: Соната – Арбан: Карневал у Венецији – А. Аратуњан: Концертни скерцо – Томе: Фантазија – Балај – Contest Piece; Анданте Скерцо – Гедике: Концертна Етида <p>Дозвољено је коришћење других школа етида и литературе сличних захтева по избору наставника.</p>
<p>Обавезни минимум програма</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 различите школе етид – 4 композиције уз клавирску пратњу – 1 троставачни концерт 		

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
Јавни наступи Обавезна су 4 јавна наступа у току школске године (2 у полугодишту)		
Матурски испит – програм је дат на почетку правилника		

4.5.18. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за лимене дуваче

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развију знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста и за разумевање и упознавање музичке литературе.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – одсвира без прекида и задржавања задани нотни текст једноставнијег садржаја; – анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; – примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; – транспонује у предвиђене тоналитете; – оствари захтеве у читању нотног текста у вези са темпом, фразирањем, динамиком, артикулацијом, бојом...; – проналази начине за самостално вежбање; – покаже самопоуздање и сналажљивост; – препозна дела и деонице инструмента у камерним и оркестарским композицијама. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања. Упутства за отклањање грешака. Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета. Метода транспонована. Вежбе за развијање меморије и брзо памћење. Сналажљивост и брзо реаговање. Упознавање са деоницама инструмента у камерној и оркестарској литератури. Слушање музике и остваривање напретка у познавању музичке литературе. ЛИТЕРАТУРА: према инструменту, разреду из Просветног гласника</p>
Обавезни минимум програма		
-10 етида		
- 2 композиције за камерно музицирање		
-10 оркестарских сола		

Програм смотре:

- 2 оркестарска сола

-1 соло прима виста (по избору наставника)

4.5.19. СОЛО ПЕВАЊЕ

Циљ учења предмета Соло певање је да ученик кроз даље музичко сазревање, како у вокално-техничком, тако и у интерпретативном смислу, буде у стању да, кроз индивидуално искуство и ниво постигнућа на коме се налази, изведе композиције различитих стилова и епоха и повеже их са другим уметностима, нарочито глумом, сценским покретом и књижевношћу као великом инспирацијом вокалне и оперске музике.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – контролише правилан певачки став и држање тела у току извођења музике; – правилно користи певачки апарат у зависности од техничких и музичких захтева композиције која се изводи; – употребљава резонатор гласа и користи различита вибрантна места зависно од регистара гласа; – разликује типове дисања и правилно од неправилног; – примењује различите вежбе дисања у циљу контроле положаја дијафрагме; – правилно формира високо импостиран тон и контролише интонацију при певању; – правилно артикулише, изговара и интерпретира текст композиције при певању; – контролише гестикулацију тела и мимику лица; – комуницира са корепетитором у извођењу музичког дела; – самостално ради на припреми за јавни наступ у циљу стицања самопоуздања; – поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – брине о гласу и примењује хигијену вокалног апарата (гласа); – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Правилно држање тела при певању. Анатомија и функција органа за певање. Припрема и почетак тона. Правилна продукција и емисија тона. Резонатор. Типови и вежбе дисања. Техничке вежбе мањих опсега и једноставнијих кретњи кроз легато, спецато, стакато, мартелато технику и рад на покретљивости гласа. Висока импостација. Артикулација и дикција кроз интерпретацију. Обрада вокалне литературе на страном језику – изговор и тумачење текста. Припрема за јавни наступ. Музички бонтон и хигијена гласа.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Вокализе Н. Вакаи, Ђ. Конконе, Б. Лутген, Ј. Цајдлер, С. Маркези, Х. Панофка и други композитори сличних извођачких захтева; Стари мајстори А. Скарлати, Ђ. Паизиело, Ф. Гаспарини, С. Роза, А. Калдара, Ђ. Б. Перголези, Х. Персел, Ђ. Ђордани и други композитори сличних извођачких захтева;</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		<p>Соло песме класичара и романтичара: В. А. Моцарт, Л. ван Бетовен, Ј. Хајдн, Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Менделсон, Ј. Брамс, А. Јенсен, Е. Григ, В. Белини, Г. Доницети, Ж. Масне, Ш. Гуно и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме српских композитора: С. Бинички, Д. Јенко, И. Бајић, С. Христић, Ј. Маринковић, З. Јовановић, М. Тајчевић, П. Коњовић и други композитори сличних извођачких захтева;</p>
		<p>Соло песме словенских композитора: М. И. Глинка, Ј. Хаце, М. Пребанда, П. И. Чајковски, И. Зајц, П. П. Булахов, А. Даргомижски, Р. М. Глиер, С. Тањејев, Н. Римски-Корсакови други композитори сличних извођачких захтева;</p>
<p>Обавезни минимум програма: – четири вокализе – три арије старих мајстора – две соло песме класичара или романтичара – две соло песме српских композитора – две соло песме словенских композитора</p>		
<p>Јавни наступи: Обавезна два јавна наступа у току школске године.</p>		
<p>Испитни програм: 1. Једна вокализа 2. Једна арија старог мајстора 3. Једна соло песма класичара или романтичара 4. Једна соло песма српског или словенског композитора *Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.</p>		

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – контролише правилан певачки став и држање тела у току извођења музике; – правилно користи певачки апарат у зависности од техничких и музичких захтева композиције која се изводи; – употребљава резонатор гласа и користи различита вибрантна места зависно од регистара гласа; – контролише изједначавање регистара гласа уз помоћ наставника; – разликује типове дисања и правилно од неправилног; – примењује различите вежбе дисања у циљу ефикасније контроле положаја дијафрагме и подршке тона при певању на даху; – разликује правилне, меке атаке од тврде и шуштаве; – правилно формира високо импостиран тон и контролише интонацију при певању; – артикулише и примењује јасну дикцију при певању, тумачењу и интерпретирању текста композиције; – контролише гестикулацију тела и мимику лица; – комуницира са корепетитором у извођењу музичког дела; – испољава марљивост, мотивацију и позитиван приступ у учењу и раду; – самостално ради на припреми за јавни наступ у циљу стицања самопоуздања; – поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – брине о гласу и примењује хигијену вокалног апарата (гласа); – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике; 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Правилно држање тела при певању. Анатомија и функција органа за певање. Правилна продукција и емисија тона. Резонатор и вибрантна места. Регистри гласа. Типови и вежбе дисања. Певање на даху, апођо. Техничке вежбе различитих интервалских скокова и кретњи кроз легато, спецато, стакато, мартелато технику и рад на покретљивости гласа. Висока импостација и атака. Изједначавање вокала, артикулација и дикција кроз интерпретацију. Обрада вокалне литературе на страном језику – изговор и тумачење текста. Припрема за јавни наступ. Музички бонтон и хигијена гласа.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Вокализе Ђ. Конконе, Б. Лутген, Ј. Цајдлер, М. Мирзојева, М. Бордоњи, Г. Росини и други композитори сличних извођачких захтева; Стари мајстори А. Скарлати, Ђ. Паизиело, Ђ. Б. Перголези, Ф. Дуранте, Џ. Ф. Хендл, К. В. Глук, Ф. Кавали, Ј. А. Хасе, Д. Сари и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме класичара и романтичара: В. А. Моцарт, Л. ван Бетовен, Ј. Хајдн, Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Менделсон, А. Јенсен, Ј. Брамс, Х. Волф, Е. Григ, В. Белини, Г. Доницети, Ж. Масне, Ш. Гуно, Е. Шабрије и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме српских композитора:</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
		<p>С. Бинички, Д. Јенко, И. Бајић, С. Христић, Ј. Маринковић, З. Јовановић, М. Тајчевић, П. Коњовић, К. Бабић, Д. Големовић и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме словенских композитора: М. И. Глинка, Ј. Хаце, М. Пребанда, П. И. Чајковски, И. Зајц, Ј. Готовац, П. П. Булахов, А. Даргомижски, Р. М. Глиер, С. Тањејев, Н. Римски-Корсаков, А. Дворжак, С. Рахмањин и други композитори сличних извођачких захтева; Лакша оперска арија: К. В. Глук, В. А. Моцарт и други композитори сличних извођачких захтева прилагођених узрасту и нивоу постигнућа ученика.</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – четири вокализе – четири арије старих мајстора – две соло песме класичара или романтичара – две соло песме српских композитора – две соло песме словенских композитора – једна лакша оперска арија (од Глукове реформе) 		
<p>Јавни наступи: Обавезна два јавна наступа у току школске године.</p>		
<p>Испитни програм:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Једна арија старог мајстора 2. Једна соло песма класичара или романтичара 3. Једна соло песма српског композитора 4. Једна соло песма словенског композитора <p>*Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.</p>		

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – контролише правилан певачки став и држање тела у току извођења музике; – правилно користи певачки апарат у зависности од техничких и музичких захтева композиције која се изводи; – контролише положај меког непца, ларинкса, језика и доње вилице при певању уз помоћ наставника; – контролише употребу резонатора гласа у току певање; – континуирано ради на изједначавању регистара гласа и разликује вибрантна места зависно од регистара гласа; – разликује типове дисања и примењује правилно костоабдоминално дисање; – успешно изводи различите вежбе дисања у циљу ефикасније контроле положаја дијафрагме и подршке тона при певању на даху; – изводи правилну припрему пред певање, формира правилну, меку атаку; – формира високо импостиран тон и контролише га при певању; – самостално обликује и динамички нијансира музичку фразу; – препознаје одређени захтев вокалне технике са којим се већ сусрео и примењује научене вештине у савладавању истог; – артикулише, примењује јасну дикцију и самостално тумачи и интерпретира текст композиције при певању; – интерпретира композиције поштујући стилске карактеристике различитих епоха; – контролише гестикалацију тела и мимику лица у циљу боље комуникације са публиком; – комуницира са корепетитором кроз интерпретацију музичког дела; – пева на страним језицима са којима се у вокалној 	<p align="center">ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Овладавање функцијама органа за певање. Активатор и генератор гласа. Резонатор и артикулацијски простор. Вибрантна места. Регистри гласа. Контрола дијафрагме, певање на даху, апођо. Сложеније техничке вежбе различитих интервалских скокова и кретњи кроз легато, спецато, стакато, мартелато технику и рад на покретљивости гласа. Певање украса (апођатура, аћакатура, мордент, групето)и трилера. Висока импостација и мека атака. Изједначавање вокала, артикулација и дикција кроз интерпретацију. Обрада вокалне литературе на страном језику – изговор и тумачење текста. Динамичко нијансирање и фразирање. Тумачење стилских разлика при извођењу композиција различитих епоха. Припрема за јавни наступ. Музички бонтон и хигијена гласа.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА: Стари мајстори: А. Скарлати, Ђ. Паизиело, Ђ. Б. Перголези, Ф. Дуранте, Б. Марчело, Т. Траета, Ђ. Сарти, Џ. Ф. Хендл, К. В. Глук, А. Вивалди, Ф. Кавали, Ј. А. Хасе, Д. Сари и други композитори сличних извођачких захтева; Арија из ораторијума, мисе или кантате: А. Вивалди, Ђ. Б. Перголези, Ј. С. Бах, Џ. Ф. Хендл, Ј. Хајдн, Ф. Менделсон и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме композитора 19. века: Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Менделсон, Ј. Брамс, Х. Волф, Е. Григ, Ф. Лист, В. Белини, Г. Доницети, Ђ. Росини, Ђ. Верди, Ж. Масне, Ш. Гуно, Е. Шабрије, Е. Шосон, Л. Делиб, Ж. Бизе, Г. Малер и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме композитора 20. и 21. века: К. Дебиси, Р. Штраус, Г. Форте, Х. Дипарк, Ф. Пуланк, М. Равел, Р. Ан, Е. Сати, Б. Бритн, В. Вилиамс, С. Барбер, С. Донауди, П. Тости, Е. Гранадос, Ф. Обрадорс, М. де Фаљаи други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме српских композитора: С. Бинички, И. Бајић,</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<p>литератури најчешће среће;</p> <ul style="list-style-type: none"> – испољава систематичност у раду; – самостално ради на припреми за јавни наступ у циљу стицања самопоуздања; – поштује договорена правила понашања при извођењу и слушању музике; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – брине о гласу и примењује хигијену вокалног апарата (гласа); – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	<p>С. Христић, Ј. Маринковић, П. Коњовић, М. Милојевић, К. Бабић, Д. Големовић, С. Рајичић, Д. Деспић, М. А. Расински, Д. Радић, В. Миланковић, М. Мишевић, С. С. Ковачевић, М. Стојадиновић и други композитори сличних извођачких захтева; Соло песме словенских композитора Ј. Хаце, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Готовац, Л. М. Шкерјанц, М. Логар, П. И. Чајковски, Р. М. Глиер, С. Тањејев, Н. Римски-Корсаков, А. Дворжак, С. Рахмањин и други композитори сличних извођачких захтева; Арија из опере, оперете или концертна арија: К. В. Глук, В. А. Моцарт, Г. Доницети, Ђ. Росини, Ђ. Верди, В. Белини, Ђ. Пучини, Ш. Гуно, Ж. Масне, Ж. Бизе, П. И. Чајковски, Н. Римски-Корсаков, Б. Сметана, А. Дворжак, Ј. Штраус, Ф. Лехар, А. Саливан, Џ. Гершвин, И. Калман, П. Сорозабал, Ф. А. Барбиери, Р. Чапи, Г. Хименез и други композитори сличних извођачких захтева прилагођених узрасту и нивоу постигнућа ученика.</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – три арије старих мајстора – једна арија из ораторијума, мисе или кантате – две соло песме композитора 19. века – једна соло песма композитора 20. или 21. века (осим српских и словенских композитора) – две соло песме српских композитора – две соло песме словенских композитора – једна арија из опере, оперете или концертна арија (од Глукове реформе) 	
<p>Јавни наступи: Обавезна четири јавна наступа у току школске године.</p>	

Испитни програм:

1. Једна арија старог мајстора
2. Једна соло песма композитора 19. века
3. Једна соло песма композитора 20. или 21. века (осим српских и словенских композитора)
4. Једна соло песма српског или словенског композитора
5. Једна арија из опере, оперете или концертна арија

*Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – контролише певачки став и држање тела у току извођења музике; – контролише положај меког непца, ларинкса, језика и доње вилице при певању; – правилно користи певачки апарат у зависности од техничких и музичких захтева композиције која се изводи и успешно примењује технику костоабдоминалног дисања и пева тон на даху; – контролише изједначеност регистара гласа; – богатим музичким језиком обликује и динамички нијансира музичке фразе; – повезује певање са другим уметностима, нарочито глумом, сценским покретом и књижевношћу; – процени, оцени и изрази мишљење како о свом тако и о туђем наступу; – брине о гласу и примењује хигијену вокалног апарата (гласа); – учествује на јавним наступима у школи и ван ње. 	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Осамостаљивање и овладавање функцијама органа за певање. Резонатор и артикулацијски простор. Вибрантна места. Регистри гласа. Контрола дијафрагме, певање на даху, апођо. Сложеније техничке вежбе различитих интервалских скокова и кретњи кроз легато, спецато, стакато, мартелато технику и рад на покретљивости гласа. Певање украса (апођатура, аћакатура, мордент, групето) и трилера. Висока импостација и мека атака. Изједначавање вокала, артикулација и дикција кроз интерпретацију. Обрада вокалне литературе на страном језику – изговор и тумачење текста. Динамичко нијансирање и фразирање. Тумачење стилских разлика при извођењу композиција различитих епоха. Припрема за јавни наступ. Музички бонтон и хигијена гласа. ЛИТЕРАТУРА*списак литературе налази се испод табеле.</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> – две арије старих мајстора – једна арија из ораторијума, мисе или кантате – две соло песме композитора 19. века – једна соло песма композитора 20. или 21. века (осим српских и словенских композитора) – две соло песме српских композитора – две соло песме словенских композитора – две арије из опере, оперете или концертне арије (од Глукове реформе) 		

Јавни наступи:

Обавезна четири јавна наступа у току школске године.

Матурски испит

Испитни програм се изводи напамет, на оригиналном језику.

ЛИТЕРАТУРА*:

Стари мајстори:

А. Скарлати, Ђ. Паизиело,

Ђ. Б. Перголези,

Н. Пичини, Н. Јомели,

А. Чести, Б. Марчело,

Т. Траета, Ђ. Сарти,

Џ. Ф. Хендл, К. В. Глук,

А. Вивалди, Ј. А. Хасе и други композитори сличних извођачких захтева;

Арија из ораторијума, мисе или кантате:

А. Вивалди, Ђ. Б. Перголези,

В. А. Моцарт, Ј. С. Бах,

Џ. Ф. Хендл, Ј. Хајдн,

Ф. Менделсон, Ђ. Росини,

Г. Форе и други композитори сличних извођачких захтева;

Соло песме композитора 19. века:

Ф. Шуберт, Р. Шуман,

Ф. Менделсон, Ј. Брамс,

Х. Волф, Е. Григ, Ф. Лист,

В. Белини, Г. Доницети,

Ђ. Росини, Ђ. Верди,

Ж. Масне, Ш. Гуно,

Е. Шабрије, Е. Шосон,

Л. Делиб, Ж. Бизе, Г. Малер и други композитори сличних извођачких захтева;

Соло песме композитора 20. и 21. века:

К. Дебиси, Р. Штраус, Г. Форе, Х. Дипарк, Ф. Пуланк,

М. Равел, Р. Ан, Е. Сати,

Б. Бритн, В. Вилиамс,

С. Барбер, С. Донауди,

П. Тости, Е. Гранадос,

Ф. Обрадорс, М. де Фаља и други композитори сличних извођачких захтева;

Соло песме српских композитора:

С. Бинички, И. Бајић,

С. Христић, Ј. Маринковић,

П. Коњовић, К. Бабић,

М. Милојевић, Д. Големовић, С. Рајичић, Д. Деспић,

М. А. Расински, Д. Радић,

В. Миланковић, М. Мишевић, С. С. Ковачевић,

М. Стојадиновић и други композитори сличних извођачких захтева;

Соло песме словенских композитора:

Ј. Хаце, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Готовац, Л. М. Шкерјанц,

М. Логар, П. И. Чајковски,

Р. М. Глиер, С. Тањејев,

Н. Римски-Корсаков, А. Дворжак, С. Рахмањин и други композитори сличних извођачких захтева;

Арија из опере, оперете или концертна арија:

К. В. Глук, В. А. Моцарт,

Г. Доницети, Ђ. Росини,

Ђ. Верди, В. Белини,

Ђ. Пучини, Ш. Гуно, Ж. Масне, Ж. Бизе, Л. Делиб,

Ж. Офенбах, П. И. Чајковски, Н. Римски-Корсаков,

Б. Сметана, А. Дворжак,

Ј. Штраус, Ф. Лехар,

А. Саливан, Џ. Гершвин,

И. Калман, П. Сорозабал,

Ф. А. Барбиери, Р. Чапи,

Г. Хименез и други композитори сличних извођачких захтева прилагођених узрасту и нивоу постигнућа ученика.

4.5.20. ЧИТАЊЕ С ЛИСТА за соло певаче

Циљ учења предмета Читање са листа је да код ученика развије знања и вештине неопходне за брзо и течно читање нотног текста и за разумевање и упознавање музичке литературе.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

IV РАЗРЕД (33 часова годишње)

ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> – отпева без прекида и задржавања задати нотни текст једноставнијег садржаја; – анализира текст и унутрашњим слухом чује мелодијске и хармонске покрете; – анализира, правилно чита и акцентује литерарни текст; – примењује добијена упутства за решавање одређене текстуалне проблематике; – опажа релевантне музичке елементе у циљу интерпретације задате деонице; – проналази начине за самостално вежбање; – покаже самопоуздање и сналажљивост у кретању кроз текст; – препозна вокална дела и певачке деонице у камерним и хорским композицијама. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Оспособљавање ученика за анализу нотног и литерарног текста. Сагледавање текста у целини – опажање музичких елемената. Континуирано кретање кроз текст без прекида или задржавања. Упутства за отклањање грешака. Развој унутрашњег слуха и повезивање стеченог знања из других предмета. Вежбе за развијање меморије. Сналажљивост и брзо реаговање. Слушање музике у циљу упознавања музичке литературе. Упознавање са вокалним деоницама у камерној и хорској литератури. ЛИТЕРАТУРА* налази се испод табеле по разредима</p>
<p>Обавезни минимум програма:</p> <p>За први и други разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) 12 лакших вокализа без текста и са текстом на италијанском језику; б) 12 лакших композиција старих мајстора из периода ренесансе и барока. <p>За трећи и четврти разред:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) 10 композиција из периода класицизма и романтизма; б) 10 лакших композиција српских и словенских композитора; в) две композиције предвиђене програмом за камерно музицирање; г) две композиције за хор. 		

ЛИТЕРАТУРА*

Први разред

– Лакше вокализе без текста и са текстом на италијанском језику: Ф. Абт, Ј. Цајдлер, Н. Вакаи и други композитори сличних извођачких захтева

– Лакше композиције старих мајстора из периода ренесансе и барока: А. Калдара, Ђ. Кађини, А. Фалкониери, П. П. Бенчини, А. Скарлати и други композитори сличних извођачких захтева.

Други разред

– Захтевније вокализе без текста и са текстом на италијанском језику: Ј. Цајдлер, Н. Вакаи, Ђ. Конконе: оп. 9, С. Маркези и други композитори сличних извођачких захтева;

– Захтевније композиције старих мајстора: А. Скарлати, Ђ. Карисими, Ђ. Качини, Ђ. Ђордани, Ђ. Бонончини, А. Фалкониери, Ђ. Б. Перголези, Г. Ф. Хендл, Х. Персел и други композитори сличних извођачких захтева.

Трећи разред

– Композиције из периода класицизма и романтизма: В. А. Моцарт, Л. ван Бетовен, Ј. Хајдн, Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Менделсон, Е. Григ, Ф. Лист, В. Белини, Г. Доницети, Ж. Маснеи други композитори сличних извођачких захтева;

– Лакше композиције српских и словенских композитора: И. Бајић, Д. Јенко, Ј. Маринковић, М. И. Глинкаи други композитори сличних извођачких захтева;

– Дуети из периода барока и романтизма;

– Лакше хорске композиције.

Четврти разред:

– Композиције српских и словенских композитора: И. Бајић, Д. Јенко, Ј. Маринковић, М. Милојевић, П. Коњовић, К. Бабић, Д. Големовић, С. Рајичић, Д. Деспић, М. А. Расински, Д. Радић, В. Миланковић, М. Мишевић, С. С. Ковачевић, М. Пребанда, И. Зајц, Ј. Хаџе, М. И. Глинка, С. Рахмањинов, П. И. Чајковски, Н. Римски-Корсаков, А. Дворжак и други композитори сличних извођачких захтева;

– Композиције 20. и 21. века са различитих говорних подручја: К. Дебиси, Р. Штраус, Г. Форе, Х. Дипарк, Ф. Пуланк, М. Равел, Р. Ан, Е. Сати, Б. Бритн, В. Вилиамс, С. Барбер, С. Донауди, П. Тости, Е. Гранадос, Ф. Обрадос, М. де Фаља и други композитори сличних извођачких захтева

– Дуети из периода барока и романтизма;

– Хорске композиције.

4.5.21. КАМЕРНА МУЗИКА

Циљ учења предмета Камерна музика је да код ученика развије способност за постизање звучног склада и заједничку интерпретацију дела у стилу епохе и композитора кроз свирање/певање у различитим ансамблима као и оспособљавање за јавне наступе и наставак.

I РАЗРЕД (35 часова годишње)

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (70 часова годишње)

IV РАЗРЕД (66 часова годишње)

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
<ul style="list-style-type: none"> – усагласи индивидуално свирање или певање са групним свирањем; – усклади интонацију, артикулацију и динамичке ознаке са осталим члановима камерног састава; – дефинише своју улогу у камерном саставу и перципира улогу осталих чланова камерног састава; – примени различита музичка изражајна средства у зависности од карактера музичког дела; – комуницира са осталим члановима камерног састава кроз музику; – учествује на јавним наступима у школи и ван ње; – испољи самопоуздање у току јавног наступа; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – покаже спремност за тимски рад; – користи доступне носиоце звука у истраживању и слушању музике; – поштује договорена правила понашања у оквиру ансамбла. 	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	<p>Специфичности свирања или певања у камерном саставу. Усаглашавање свирања или певања са различитим групама инструмената. Слушање, интонација, агогика, артикулација, темпо, карактер, стил, динамика, квалитет тона. Развијање заједничке интерпретације. Музичка фраза, стил и уједначеност звука. Припремање ученика за јавне наступе.</p> <p>ЛИТЕРАТУРА Избор композиција за различите камерне саставе писане у оригиналу за одређени састав или транскрипције дела из музичке литературе које одговарају техничким и музичким способностима свих чланова камерног састава. (Просветни гласник)</p>
Обавезни минимум програма: три композиције различитих стилских епоха или различитог карактера		
Јавни наступи: Јавни наступи у оквиру и ван школе, наступи на такмичењима и фестивалима.		
Програм смотре: Минимум једна композиција писана за дуо, трио, квартет или већи ансамбл.		

4.6. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ - ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ТЕОРИЈУ

Солфеђо
 Хармонска пратња
 Аранжирање
 Хорске партитуре
 Дириговање
 Увод у компоновање

4.6.1. СОЛФЕЂО

Циљ учења предмета Солфеђо је да код ученика развије музикалност, креативност и естетске критеријуме кроз примену знања и вештина ради ефикаснијег разумевања и извођења нотног текста у свим његовим аспектима што доприноси успешној међупредметној корелацији.

I РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне композиције; - препозна и пева староградске песме и народнемелодије у мерама 5/8, 7/8 и 9/8; - пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета; - запише и пева хармонске везе; - запише ритмичке мотиве и тирмичку окосницу; - запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целости; - опажа, пева и записује интервале и акорде; - импровизује мелодију на задати ритам; - препозна и изводи ритмичке фигуре троделног ритма и четвороделне поделе јединице бројања; - препозна и изводи промену метра; 	МЕЛОДИКА	<p>Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и српских народних песама са и без текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дијатоника: фиксирање ступњева у оквиру хармонских функција- тоналитети до четири предзнака; - молдур и мутације: де- Де, Еф- еф, а- А, Це- це, е- Е, Ге- ге; - хроматске пролазнице и скретнице; - дијатонске модулације у паралелни, супдоминантни и доминантни тоналитет- почетни тоналитет до два предзнака; - транспоновање; <p>Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и аранжмана српских народних песама са и без текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> - двогласно певање- дијатоника и дијатонске модулације на доминанту или паралелу; - певање хармонских веза трогласно. <p>Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо, фраза, динамика и артикулација.</p>	Рад у групи Индивидуални рад

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> - својим речима објасни музичке појмове; - својим речима изражава утиске о слушаном делу; - препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; - користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике. 	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање</p> <ul style="list-style-type: none"> - појединачних тонова у целом регистру клавијатуре у одређеном тоналитету; - различитих типова дијатонских дурских и молских лествица; <p>Опажање и интонирање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - интервала и двозвука у тоналитету без анализе интервала до дециме(тежиште ка опажању три до четири двозвука у низу); - штимова од камертона(тоналитети до четири предзнака); - свих врста трозвука са обртајима, а умањеног и прекомерног са разрешењем; - строге и слободне хармонске везе на главним ступњевима; - доминантни септакорд са обртајима и умањени септакорд; <p>Диктати</p> <p>Једногласни мелодијски диктат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - записивање и транспоноване мотива; - записивање примера свираних по двотактним фразама и диктата у целости; <p>Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама.</p> <p>Записивање метро- ритмичке окоснице (инсерата из литературе).</p> <p>Записивање традиционалне, народне и староградске песме са текстом.</p>	
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Импровизација мелодије на задати ритам</p> <p>Употреба савремене технологије у настави</p>	
	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развоја естетских критеријума; - међупредметне корелације; - препознавања музичких елемената(стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација); 	
	<p>РИТАМ</p>	<p>Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте.</p> <p>Ритмичке врсте и фигуре:</p> <ul style="list-style-type: none"> - четвороделна подела ритмичке јединице (разликовање ритмичких фигура сличних по изгледу); - чешћа употреба пауза и лигатура; - троделни ритмови: проста и сложена деоба тродела, пунктиране фигуре, синкопирани тродел са и без узмаха. <p>Метричке врсте:</p> <ul style="list-style-type: none"> - промена метра: из дводела у тродел и обрнуто у српским народним песмама и инструктивним композицијама; 	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		- мере: 5/8, 7/8 и 9/8 у српским народним песмама; - одређивање метричке врсте у српским народним песмама; Равномерно читање у виолинском и бас кључу инсерата из литературе. Промене кључева.+	
	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	Дијатонске дурске и молске лествице, хроматске дурске и молске лествице, прости интервали Трозвуци (дурски, молски, умањени и прекомерни), лествични квинтакорди Доминантни септакорд са обртајима Ознаке за динамику, темпо, карактер и артикулацију	

На основу одлуке наставника теоретског одсека, у циљу уједначавања критеријума оцењивања, објективнијег праћења постигнућа ученика и остварености исхода, организује се смотра чији је програм::

Писмени део: Једногласни мелодијски диктат

Усмени део: Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

Испитни програм:

Писмени део:

Слушни тест:

- Опажање штимова, лествица, простих интервала и трозвука

Једногласни мелодијски диктат:

- модулације на доминанту или мутација

Усмени део:

- Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике

- Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

II РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>– својим речима изражава утиске о слушаном делу;</p> <p>– препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике;</p> <p>– изражајно пева тоналне и модалне једногласне и вишегласне композиције са алтерацијама;</p> <p>– препозна и пева старе градске песме и народне мелодије у мерама 5/8, 7/8, 8/8 и 9/8;</p> <p>– пева штимове обрађених дурских и молских тоналитета;</p> <p>– запише и пева хармонске везе;</p> <p>– запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу;</p> <p>– запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целисти;</p> <p>– опажа, пева и записује интервале и акорде;</p> <p>– импровизује мелодију или хармонију на задати ритам;</p> <p>– препозна и изводи ритмичке фигуре троделног ритма, четвороделне и осмоделне поделе јединице бројања;</p> <p>– препозна и изводи промену метра;</p> <p>– користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике.</p>	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем: – развоја естетских критеријума; – међупредметне корелације; – препознавање музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација);</p>	<p>Метода демонстрације (певање и свирање на клавиру), метода разговора, метода усменог излагања, метода рада са нотним текстом (уџбеник или електронски материјали)</p>
	<p>МЕЛОДИКА</p>	<p>Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и српских народних песама са и без текста: – дијатоника: фиксирање ступњева у оквиру хармонских функција: тоналитети до петпредзнака; – упознавање модуса (певање лествица и каденци дорског, фригијског, лидијског и миксолидијског модуса); – алтерације у поступном покрету; – певање средњовековних и раних ренесансних композиција (једногласно и вишегласно); – дијатонске модулације у тоналитете прве квинтне сродности и мутације; – транспоноване; – композиције са клавирском пратњом; Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха и аранжмана српских народних песама са и без текста. – двогласно певање – дијатоника са алтерацијама и дијатонским модулацијама; – певање хармонских веза трогласно; Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо фраза, динамика и артикулација;</p>	
	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање – појединачних тонова у целом регистру клавијатуре у одређеном тоналитету; – различитих типова дијатонских дурских и молских лествица, модуса и лествица Балкана; Опажање и интонирање: – интервала; двозвука у тоналитету без анализе интервала до дециме (тежиште ка опажању три до четири двозвука у низу); – штимова од камертона (тоналитети до пет предзнака); – свих врста трозвука са обртајима и четворозвука на I, V и VII ступњу са разрешењем; – строге и слободне хармонске везе на главним и споредним ступњевима (II и VII); Диктати Једногласни мелодијски диктат: – записивање и транспоноване мотива и двозвука; – записивање примера свираних по двотактима, фразама и диктата у целисти свираних на различитим инструментима; Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама;</p>	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
		Записивање метро-ритмичке окоснице (инсерата из литературе); Записивање традиционалне, народне и староградске песме са текстом.	
	РИТАМ	Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте у виолинском, бас и са променом кључа; Ритмичке врсте и фигуре: – осмоделна подела; – дуола и мала триола; – троделни ритмови, проста деоба тродела и пунктиране фигуре, синкопиран тродел, са и без узмаха; Метричке врсте: – промена метра: из дводела у тродел и обрнуто у српским народим песмама и инструктивним композицијама; – мере: 5/8, 7/8 и 9/8у српским народим песмама; – одређивање метричке врсте српским народим песмама; – равномерно читање у виолинском и бас кључу инсерата из литературе; – промене кључева;	
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Импровизација мелодије и хармоније на задати ритам; Употреба савремене технологије у настави;	

Програм смотре (по одлуци теоретског одсека):

Писмени део: Једногласни мелодијски диктат, Слушни тест - опажање штимова, акорада и интервала

Усмени део: Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике, Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

III РАЗРЕД
(105 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
- својим речима изражава утиске о слушаном делу; – препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; – изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне инструктивне композиције и инсерте из литературе;	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова са циљем: – развоја естетских критеријума, – међупредметне корелације, – препознавање музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација).	Метода демонстрације (певање и свирање на клавиру), метода разговора, метода усменог излагања, метода рада са
	МЕЛОДИКА	Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, српских народних песама са текстом, познатих тема композиција у сонатном облику и у облику ронда. Стабилне и лабилне алтерације (скокови у алтероване тонове и напуштање алтерованих тонова скоком). Алтеровани акорди и њихова разрешења. Алт кључ. Дијатонске и	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>– препозна и пева староградске песме и народне мелодије;</p> <p>– пева и препозна штимове дурских и молских тоналитета;</p> <p>– запише и пева хармонске везе; – запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу;</p> <p>– запише мелодијске диктате по двотактима, фразама, у целости и вергл форми;</p> <p>– опажа, пева и записује интервале и акорде;</p> <p>– импровизује мелодију, ритам или хармонију на задати ритам;</p> <p>– препозна и изводи ритмичке фигуре из садржаја;</p> <p>– препозна и изводи промену метра;</p> <p>– користи доступне носиоце звука у циљу слушања, опажања и разумевања музике.</p>		<p>хроматске модулације у тоналитете прве и друге квинтне сродности и мутације. Модална мелодика. Вишегласно певање хомофоних и полифоних двогласних, трогласних и четворогласних: – композиција са клавирском пратњом, – инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, – српских народних песама са текстом, – познатих тема композиција у сонатном облику и у облику ронда са елементима дијатонике, дијатонске и хроматске модулације. Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо фраза, динамика и артикулација.</p>	<p>нотним текстом (уџбеник или електронски материјали)</p>
	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ, ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање и интонирање: – основних и хроматских тонова у тоналитету у целом регистру клавирјатуре, – штимова свих тоналитета, – свих врста интервала до дециме у оквиру и изван тоналитета, – свих врста трозвука у оквиру и изван тоналитета, – свих врста септакорада у основном облику са разрешењем, – хармонских веза на главним и споредним ступњевима: (троглас и четвороглас, строге и слободне везе акорада) са модулацијом и без модулације. Диктати Инструктивне композиције, инсерати из литературе, традиционалне, народне и староградске песме са текстом. Записивање једногласног и двогласног диктата са алтерацијама и модулацијама свираниг по двотактним фразама, у целости и вергл формату. Записивање метро-ритмичке окоснице (инсерата из литературе); Транспоноване мотива.</p>	
	<p>РИТАМ</p>	<p>Равномерно читање у алт кључу. Ритмичко читање уз обележена темпа, фразе и акценте у виолинском, бас и алт кључу. Неправилне ритмичке групе: све врсте триола, квартоле, квинтоле и секстоле. Промена метра у инсертима из литературе и инструктивним етидама. Полиритмија: 3: 2, 2: 3, 3: 4, 4: 3. Народни ритмови са променом метра – преко примера из музичког фолклора.</p>	
	<p>МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>	<p>Импровизација мелодије, ритма или хармоније инсерата из литературе из периода класицизма и романтизма. Савремене технологије у функцији наставе.</p>	

Програм смотре (по одлуци теоретског одсека):

Писмени део: Једногласни модулативни диктат, двогласни диктат са алтерацијама

Усмени део: Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике, Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

IV РАЗРЕД
(99 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – изражајно пева тоналне једногласне и вишегласне инструктивне композиције и инсерте из литературе; – пева штимове дурских и молских тоналитета; – препозна и пева алтерације, алтероване акорде и њихова разрешења; – препозна и пева модулацију; – препозна и пева староградске песме и народне мелодије; – пева композиције са клавирском пратњом; 	МЕЛОДИКА	<p>Једногласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха (посебно 19. и 20. века), староградских песама и српских народних песама са и без текста – рекапитулација градива. Хроматске модулације. Енхармонске модулације (информативно). Алтеровани акорди и њихова разрешења преко инсерата из литературе из периода импресионизма и 20-ог века. Композиције са клавирском пратњом. Поставка тенор кључа – певање инструктивних композиција и инсерата из литературе. Вишегласно певање инсерата из литературе и инструктивних композиција различитих жанрова и музичких епоха, и аранжмана српских народних песама са и без текста. – двогласно певање – модулације, мутације и алтерације. – трогласно певање хармонских веза у инсертима из литературе. Једногласно и вишегласно певање: карактер, темпо фраза, динамика и артикулација.</p>	<p>Функционалном методом у мелодици постиже се развој и унапређује способност разумевања и репродуковања једногласних и вишегласних мелодијско-ритмичких садржаја. Радом на инструктивним композицијама и инсектима из литературе различитих стилова и жанрова као и избором српских народних песама постиже се развој музичког слуха. Неопходно је поштовати ознаке за темпо и карактер, артикулацију, динамику, алогику и фразирање јер изражајно певање води ка развоју музикалности.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – препозна и изводи промену метра или темпа; – равномерно и ритмички чита у виолинском, бас, алт и тенор кључу; – изводи и запише неправилне ритмичке групе; – изводи композиције са полиритмијом; 	РИТАМ	<p>Равномерно читање: тенор и алт кључ. Ритмичко читање: обнављање целокупног градива и проширивање знања и вештина из области промене метра и темпа. Неправилне ритмичке групе: све врсте триола, квартоле, квинтоле и секстоле. Полиритмија Ритмичко читање инсерата из литературе и инструктивних композиција</p>	<p>Ритам је изражен у садржајима програма кроз постављање ритмичких фигура и метричких врста. Као и сви други елементи из садржаја програма усмерен је ка исходима. Треба га обрађивати преко инструктивних композиција, инсерата из литературе и српских народних песама. Ритам се може изводити изговором уз тактирање, изговором уз куцање јединице бројања, и куцањем са обе руке. Равномерним и ритмичким читањем у различитим кључевима ученици савладавају континуирано праћење нотног текста са обележеним темпом, а тиме и технику читања литературе коју свирају, односно певају.</p>

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

<ul style="list-style-type: none"> - запише ритмичке мотиве и ритмичку окосницу; - запише мелодијске диктате по двотактима, фразама и у целости; - запише двогласни диктат; 	<p>ОПАЖАЊЕ, ИНТОНИРАЊЕ; ДИКТАТИ</p>	<p>Опажање – појединачних тонова у целом регистру клавијатуре у одређеном тоналитету, – свих врста дијатонских лествица. Опажање и интонирање: – интервала до дециме, – штимова од камертона – свих врста трозвука са обртајима, – хармонских веза-трогласних и четворогласних (Д 7са обртајима), – свих врста четворозвука. Диктати: Једногласни мелодијски диктат: – записивање и транспоноване мотива, – записивање примера свираних по двотактним фразама, диктата у целости и вергл диктата. Записивање двогласних диктата – модулације, мутације и алтерације. Записивање ритмичких мотива и ритмичког диктата по двотактним фразама. Записивање метро-ритмичке окоснице (инсерата из литературе). Записивање традиционалне, народне и староградске песме са и без текста (хроматске промене, елементи мутације).</p>	<p>Ове садржаје, опажање-интонирање-диктате, треба обрађивати усмено и писано. Рад на опажању и интонирању функција, лествичних низова, интервала и акорада као и рад на диктатима усмерити ка датим исходима. Диктати као резултати постављених звучних представа пожељни су на сваком часу. Мелодијске диктате треба записивати на различите начине: по двотактима, по фразама, у целости (са паузама између понављања) и вергл (без пауза у понављањима). Записивање ритмичке окоснице подразумева извлачење и записивање ритма слушаног инсерта из литературе. Записивање диктата треба да је вођено у смеру остваривања веза између садржаја и исхода.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - својим речима изражава утиске о слушаном делу; - препозна музичке елементе кроз примере за слушање музике; 	<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>	<p>Вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова (посебно периода: импресионизма, 20-ог века и националне музике) са циљем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развоја естетских критеријума, - међупредметне корелације, - препознавања музичких елемената (стил, карактер, темпо, облик, фразе, динамика, артикулација). 	<p>Област слушања музике представља вођено слушање одабране музичке литературе различитих жанрова и стилова. Активним слушањем музике ученици анализирају музику, опажају елементе и облике уметничког дела, разликују извођаче и извођачке саставе. Сусрет с уметничким делом на тај начин буди јединствен доживљај који проширује емотивну и мисаону спознају. Упознајући музику различитих врста, стилова и жанрова, ученик развија слушне вештине потребне за разумевање музичке уметности и уметности уопште. Утемељен став о музици изграђује се подстицањем критичког мишљења. Такав приступ знатно утиче на емоционални, интелектуални па самим тим и естетски развој ученика. Преношењем мисли, осећања и ставова обликују се креативне особине и музичке способности. Слушањем музике подстиче се развој музичког укуса и негује квалитетна музичка публика.</p>

Програм смотре (по одлуци теоретског одсека):

Писмени део: Једногласни модулативни диктат, двогласни диктат са алтерацијама, слушни тест (опажање штимова, акорада, интервала и лествица)

Усмени део: Мелодијски пример (певање с листа) у оквиру пређеног градива из области мелодике, Ритмичко читање у оквиру пређеног градива из области ритма

4.6.2. ХАРМОНСКА ПРАТЊА

Циљ учења предмета Хармонска пратња је да код ученика развију знања и вештине везане за извођење, интерпретацију и импровизацију музике у зависности од музичких захтева.

I РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – слушно и аналитички препозна музичке компоненте и објасни њихов утицај на карактер мелодије; – слушно препозна, изгради и одсвира акорде, врсте каденци и хармонске везе; – дефинише функционалну карактеристику акорада и разликује њихову хармонску улогу; – опажа функције, ступњеве, положај и облик акорда у кратким заокруженим примерима; – анализира мелодију и изврши адекватан избор акорада; – интерпретира различите хармонске обрасце у хармонској пратњи; – анализира и тумачи акорде примера из литературе различитих жанрова; – својим речима изрази утиске о слушаном делу; – критички просуди своје и извођење музике другова из групе; – примени потребна знања и вештине на инструменту.	УВОД У ХАРМОНСКУ ПРАТЊУ	Музичке КомпонентеТон и његове особине. Лествице. Акорди. Ритам. Ритам у функцији карактера. Утицај ритма, темпа, динамике, агогике и артикулације на мелодију.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	ХАРМОНСКИ РИТАМ И ХАРМОНИЗАЦИЈА МЕЛОДИЈЕ	Тоналитет. Мелодија. Анализа мелодије. Избор акорада: трозвучи главних и споредних ступњева и главни четворозвучи. Различито акордско тумачење мелодије. Промена тоналитета (информативно).	
	ХАРМОНСКА ПРАТЊА	Однос мелодије и пратње. Значење, обрасци и примена ритма у хармонској пратњи. Шифре у запису – читање и тумачење . Начини примене хармонске пратње. Типични хармонски обрасци одређених жанрова и стилова. Мелодија и ритам у примерима из литературе различитих жанрова. Употреба клавира и других инструмената у пратњи дечјих песама, српскихнародних и староградских песама, популарних мелодија, филмске музике и познатих тема из уметничке музике, бајки, прича. Промена карактера у примерима из литературе различитих жанрова.	
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање музике у контексту хармонског ритма и пратње. Слушање музике по жанровима. Музичка интерпретација.	
	СТИЛ И ЖАНР	Карактеристике различитих стилова и жанрова. Хармонизација и свирање мелодија различитих стилова и жанрова. Импровизација.	

4.6.3. АРАНЖИРАЊЕ

Циљ учења предмета Аранжирање је да код ученика развије вештине аранжирања примера из литературе за одговарајући ансамбл или солисту.

II РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – дефинише појам и улогу аранжирања; – направи разлику у хармонским слоговима и музичкој фактури; – наведе и препозна и одсвира типове пратње; – самостално осмисли и одсвира пратњу на задату мелодију; – осмисли латентну хармонију на задату мелодију; – користи орфов инструментариј и тело у импровизацији; – аранжира задате мелодије; – направи поређење и коментарише аранжмане оригиналних компо-зиција из литературе.	УВОД У АРАНЖИРАЊЕ	Аранжирање – појам и улога. Хармонски став: – строги,– слободни. Фактура: – хомофона,– полифона. Пратња и мелодија: – типови пратње (слушно, аналитички и практично),– проширење хармонске окоснице T-S-D-T/t-s-D-t,– израда пратње на клавиру на задату мелодију,– израда клавирске пратње на задату мелодију у другом инструменту (мелодијском инструменту) у слободном хармонском ставу,– типови мелодије: инструментална,вокална (речитативна, ариозо),– мелодија са латентном хармонијом: израда мелодије са латентном хармонијом (мелодијски инструмент) и на задату пратњу.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	ИМПРОВИЗАЦИЈА	Орфов инструментариј. Тело као инструмент.	
	АРАНЖИРАЊЕ	Аранжирање мелодије са латентном хармонијом за: мешовити ансамбл (орфов инструментариј, хармонски инструмент, тело као инструмент). Аранжирање дечјих песама за дечји хор – једногласно певање уз клавирску пратњу.	
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање аранжираних примера из литературе.	

Јавни наступ: Обавезан је један јавни наступ у току године.

III РАЗРЕД
(35 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – користи дигиталне музичке програме у изради аранжмана; – примени сложенију фактуру у	ДИГИТАЛНО МУЗИЧКООПИСМЕЊАВАЊЕ	Савладавање програма: – Note flight,– Muse score	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода
	ПРАТЊА И МЕЛОДИЈА	Сложенија фактура хармонске пратње. Хармонска пратња у деоници мелодијског инструмента. Корална мелодија и	

Школски програм, Музичка школа „Живорад Грбић” – Ваљево

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
поставци аранжмана; – самостално осмисли пратњу у деоници мелодијског инструмента на задату мелодију; – самостално хармонизује коралну мелодију; – аранжира за дечји хор; – аранжира за различите ансамбле; – направи поређење и коментарише аранжмане оригиналних компо-зиција из литературе.		њена хармонизациј	усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	АРАНЖИРАЊЕ	Карактеристике аранжирања за дечји хор. Аранжирање: – дечјих песама за дечји хор – двогласно певање уз клавирску пратњу,– одабраних композиција или краћих целина из уметничке музике за клавир,– одабраних композиција или краћих целина из уметничке музике за клавирски дуо,– одабраних композиција или краћих целина из уметничке музике за трио (клавирски или инструментални). Инструментална музика у аранжману за хор (мешовити/женски/мушки/дечји). Аранжирање за два хармонска инструмента.	
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање аранжираних примера из литературе.	

Јавни наступ: Обавезан је један јавни наступ у току године.

IV РАЗРЕД
(33 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: аранжира композиције за гудачки квартет; – аранжира композиције за гудачки оркестар; – користи дигиталне музичке програме у изради аранжмана; – направи поређење и коментарише аранжмане оригиналних композиција из литературе	АРАНЖИРАЊЕ ЗА ГУДАЧКИ КВАРТЕТ	Поставка акорада у гудачком квартету. Могући типови пратње у гудачком камерном музицирању. Аранжирање одабраних композиција или краћих целина за гудачки квартет.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	АРАНЖИРАЊЕ ЗА ГУДАЧКИ ОРКЕСТАР	Поставка акордске вертикале у гудачком оркестру. Могући типови пратње у гудачком оркестру. Аранжирање одабраних композиција или краћих целина за гудачки оркестар.	
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Анализа и слушање оригиналних примера из литературе и њихових аранжмана за гудачки квартет и гудачки оркестар.	

Јавни наступ: Обавезан је један јавни наступ у току године.

4.6.4. ХОРСКЕ ПАРТИТУРЕ

Циљ учења предмета Хорске партитуре је оспособљавање ученика да правилно прочитају, протумаче и изведу на клавиру хорску партитуру.

II РАЗРЕД (35 часова годишње)

III РАЗРЕД (35 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<ul style="list-style-type: none"> – користи стечена теоретска знања из других предмета у читању и свирању партитуре; – анализира и свира на клавиру двогласне, трогласне и четворогласне хорске партитуре; – препозна проблеме и технички прилагоди начин свирања различитим захтевима у партитури; – чита транспоноване тенорске деонице; – чита старе кључеве и примени их у пракси; – чита с листа лакше хорске партитуре; – користи предности дигитализације у слушању и извођењу музике. 	СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА	Двогласни и трогласни дечји и женски хорви у једном или два нотна система. Трогласни дечји и женски хорви у три нотна система. Четворогласни женски, мушки и мешовит хорви у два нотна система. Четворогласни хорви у три нотна система Четворогласни хорви (женски, мушки, мешовити) у четири нотна система. Транспонујућа тенорска деоница-значај вештине читања. Стари кључеви. Анализа партитуре и повезивање са предметом дириговање. Упознавање хорске литературе, дела различитих епоха, карактера и техничких захтева. Читање с листа лакших хорских партитура. Лакши корали у старим кључевима (3. разред Одсека за музичку теорију)	Рад на овом предмету обухвата обрађивање врста хорова и њихову нотацију, обрађивање основних законитости у свирању партитуре, упознавање са историјским оквиром настанка дела, врстом дела и карактеристикама музичког језика. Такође подразумева свирање партитуре на клавиру уз утврђивање најефикаснијих начина за решавање техничких захтева. Рад на предмету Хорске партитуре подразумева оспособљавање ученика за правилно интерпретирање хорских дела и за даљи самостални рад. У процесу рада корисно је слушање хорских партитура које се обрађују помоћу доступних носилаца звука (предности дигитализације). На тај начин се подстиче активно слушање, анализа квалитета извођења и развој критичког мишљења.

Минимум програма:

2. разред – 15 композиција различитих епоха и карактера
3. разред – 5 композиција различитих епоха и карактера

4.6.5. ДИРИГОВАЊЕ

Циљ учења предмета Дириговање је да ученик овлада мануелном техником и основним диригентским вештинама и да се оспособи за анализу музичког дела и практичан рад са ансамблом.

III РАЗРЕД
(70 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>– опише развој дириговања и улогу и значај диригента у ансамблу; – чита партитуру кроз анализу и свирање; – примењује мануелну технику у зависности од музичких и техничких захтева партитуре; – диригује ансамблом или уз пратњу на клавиру одређену хорску партитуру; – користи знања стечена из сродних предмета; – заузме критички став према сопственом и туђем дириговању; – користи предности дигитализације у слушању, анализирању и извођењу музике.</p>	ДИРИГОВАЊЕ	<p>Историјски развој дириговања и улога и значај диригента у ансамблу. Упознавање са хорском партитуром. Основне законитости дириговања. Диригентски став у раду са хором. Мануелна техника: – почетни став, – припремни потез (систем тачке и покрета, однос амплитуде и темпа), – шеме на два, три, четири, пет и шест – осмина, четвртина, половина јединице бројања, мешовити такт, – дељени потез и батуту, короне, цезуре, – специфичне динамичке, агогичке промене и промене темпа и – музичка изражајност кроз покрет и мимику. Практичан рад са хорским ансамблом – основна правила. Хорска литература. Анализа дела са аспекта диригента као извођача. Слушање дела праћењем партитуре уз помоћ доступних носилаца звука.</p>	<p>Настава се изводи у групама, а са ученицима се ради индивидуално. Аналитички део наставне јединице обрађује се заједнички док практични део сваки ученик изводи с Рад на овом предмету обухвата и анализу дела са аспекта диригента као извођача, обрађивање различитих техничких проблема и елемената интерпретације и практично усавршавање кроз техничке вежбе, примере из литературе и дириговање ансамблом. Почетне композиције у 3. разреду могу бити двогласне и трогласне, а касније четворогласна дела нотирана у четири система (женски, мушки и мешовити хорови). Ученика оспособљавати да савлада диригентски глас и његово значење у партитури. Композиције полифоне фактуре ренесансних и барокних аутора су најделотворније за практичну примену. Употреба клавира је обавезна (свирање партитуре од стране наставника или ученика), али би био пожељан практични рад са ансамблом (на часу дириговања или на часу хора, након што ученик савлада основне законитости дириговања). Важно је напоменути да је континуирани рад на повезивању садржаја из других музичких предмета веома важан (Солфеђо, Хармонија, Хорске партитуре, Хор, Историја музике).</p>

Минимум програма: 10 композиција за различите хорске саставе, различитих епоха и техничких захтева

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	Област/тема	Садржаји	Методика рада
<p>– чита партитуру кроз анализу; – примењује мануелну технику у зависности од музичких и техничких захтева партитуре; – диригује уз клавиру пратњу одређену оркестарску партитуру; – користи знања стечена из сродних предмета; – заузме критички став према сопственом и туђем дириговању; – користи предности дигитализације у слушању, анализирању и извођењу музике;</p>	ДИРИГОВАЊЕ	<p>Састав и врсте оркестара, оркестарских корпуса, инструмената и њихових улога кроз различите епохе. Читање оркестарских партитура. Оркестарско дириговање: – употреба диригентске палице, – диференцијација леве и десне руке. Мануелна техника: – диригентски став у раду са оркестром, – припрени потез (систем тачке и покрета, однос амплитуде и темпа), – шеме на два, три, четири, пет и шест – осмина, четвртина, половина јединице бројања, мешовити такт, – дељени потез и батуту, короне, цезуре, – специфичне динамичке, агогичке промене и промене темпа и – музичка изражајност кроз покрет и мимику. Основне законитости оркестарског дириговања. Распоред инструмената у оркестру. Оркестарска партитура. Оркестарска литература. Анализа дела са аспекта диригента као извођача. Слушање дела праћењем партитуре уз помоћ доступних носилаца звука.</p>	<p>Настава се изводи у групама, а са ученицима се ради индивидуално. Аналитички део наставне јединице обрађује се заједнички док практични део сваки ученик изводи с Рад на овом предмету обухвата и анализу дела са аспекта диригента као извођача, обрађивање различитих техничких проблема и елемената интерпретације и практично усавршавање кроз техничке вежбе, примере из литературе и дириговање ансамблом. Почетне композиције у 3. разреду могу бити двогласне и трогласне, а касније четворогласна дела нотирана у четири система (женски, мушки и мешовити хорви). Ученика оспособљавати да савлада диригентски глас и његово значење у партитури. Композиције полифоне фактуре ренесанских и барокних аутора су најделотворније за практичну примену. Употреба клавира је обавезна (свирање партитуре од стране наставника или ученика), али би био пожељан практични рад са ансамблом (на часу дириговања или на часу хора, након што ученик савлада основне законитости дириговања). Важно је напоменути да је континуирани рад на повезивању садржаја из других музичких предмета веома важан (Солфеђо, Хармонија, Хорске партитуре, Хор, Историја музике). амостално</p>

Минимум програма: 3 композиције за гудачки, камерни, симфонијски оркестар

4.6.6. УВОД У КОМПОНОВАЊЕ

Циљ учења предмета Увод у компоновање јесте стицање основних знања о уметничкој музици 20. века, развијање вештине компоновања и тумачења савремене нотографије.

IV РАЗРЕД
(66 часова годишње)

Исходи	Област/тема	Садржаји	Методика рада
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – слушно и аналитички препознаје разлике између тоналне, модалне и атоналне музике; – самостално води свој Дневник савремене музике; – разликује и објасни нова нотна обележја у нотографији; – разликује акорде нетерцног типа и употребљава их у својим задацима-композицијама; – наведе композиционе технике и користи их у својим задацима-композицијама; – компоује минијатуре у задатом или слободнијем облику уз помоћ наставника; – компоује вокално-инструментални комад (соло песму) уз помоћ наставника; – компоује на одабрану филмску/позоришну тему или на поједи-начне сцене уз помоћ наставника.	МУЗИКА 20. ВЕКА	Слабљење тоналног центра у музици с краја 19. века. Модална, тонална и атонална музика. Релативизација појма дисонанаца у музици (слушно, аналитички, практично): – савршене дисонанце,– несавршене дисонанце. Музичке компоненте у музици 20. векаУсложњавање ритмике и метрике (слушно, аналитички, практично): – неправилне ритмичке поделе,– померање акцентовања у музици,– променљива метрика,– полиритмија и полиметрија. Проширење хармонског фонда и тоналног плана (основно, аналитички, практично): – медијантне везе,– поларни акорди,– квартни и квинтни акорди,– акорди са додатим тоновима,– кластери. Израда краћег тоналног плана у слободном хармонском ставу уз употребу „нових” акорада за хармонски инструмент. Модернизација мелодије.	Метода разговора, метода рада са нотним текстом, метода демонстрације, метода усменог излагања, електронска презентација радова, аудио – визуелни записи и материјали.
	НОТОГРАФИЈА	Проширивање музичког писма и нотног записа. Нове тенденције у нотографији – нова нотна обележја и нотни знаци. Одступање од традиционалног начина записивања музике. Нове тенденције и принципи у организацији партитура. (аналитички).	
	КОМПОЗИЦИОНЕ ТЕХНИКЕ	Композиционе технике 20. века: – серијална техника,– додекафонија,– интегрални серијализам,– алеаторика. Појава и употреба електронике у музици друге половине 20. века. Препознавање елемената композиционих техника на изабраним нотним примерима.	
	КОМПОНОВАЊЕ	Компоновање минијатура у задатом или слободнијем облику за: – клавир или– до три инструмента од којих један инструмент може бити хармонски. Компоновање песме за глас и клавир (или други хармонски инструмент) на основу изабраног поетског текста.	
	ПРИМЕЊЕНА МУЗИКА	Појава и улога филма на почетку 20. века као новог медија. Музика за филм. Музика за позориште. Мјузикл. Израда краћих композиција (главних тема) на одабране филмске теме или појединачне сцене. Почети забавне музике – џез.	

Јавни наступ: Обавезан је минимум један јавни наступ у току школске године.

5. ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА

Општи стандарди постигнућа за крај средњег образовања у делу **општеобразовних предмета** дефинисани су на основу очекиваних компетенција које ученици треба да развију до краја свог средњег образовања.

Стандарди су, до израде овог школског програма, дефинисани за следеће предмете: српски језик и књижевност, математика, историја, географија, физика, хемија, биологија, страни језици. (<https://ceo.edu.rs/стандарди-у-образовању>). У овом школском програму средње музичке школе стандарди су приказани за следеће предмете: српски језик и књижевност, страни језик, физика, историја и математика.

Описани су на три нивоа постигнућа за сваку компетенцију – основни, средњи и напредни. Сваки стандард (ниво) дефинише знање, вештине и ставове које ученици треба да поседују, као и с којим изазовима могу да се носе како би испунили тај стандард (ниво). Три стандарда (нивоа) су кумулативна и уграђена један у други тако да ученици на напредном нивоу испуњавају захтеве сва три нивоа.

Основни стандард дефинише ниво постигнућа у одређеним компетенцијама (знање, вештине и ставови) које ученик треба да поседује како би активно и продуктивно учествовао у различитим областима живота (друштвеном, привредном, образовном, породичном, личном, итд.). Очекује се да сви ученици који заврше средње образовање достигну овај ниво. Постављен је тако да га може остварити већина ученика тренутно укључених у средње образовање.

Средњи стандард дефинише ниво постигнућа у одређеним компетенцијама (знање, вештине и ставови) које ученик треба да поседује како би могао да успешно настави са факултетским образовањем у различитим областима.

Напредни стандард дефинише ниво постигнућа у одређеним компетенцијама (знање, вештине и ставови) које ученик треба да поседује како би могао да успешно настави са факултетским образовањем у области за коју те компетенције представљају нарочито важан услов.

Пошто стандарди служе за процену постигнућа ученика у развоју одређених компетенција, они ће бити уграђени у будући матурски испит, а достизање одређеног нивоа стандарда из одређених предмета биће повезано са издавањем јавне исправе о положеној матури и могућношћу уписа на одређене факултете.

6. МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КРАЈ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА

Међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама. На основном нивоу на крају средњег образовања, кроз све наставне и ванаставне активности школе, треба остварити исходе следећих међупредметних компетенција:

- компетенције за целоживотно учење;
- комуникације;
- рад с подацима и информацијама;
- дигитална компетенција;
- решавање проблема;
- сарадња;
- одговорно учешће у демократском друштву;
- одговоран однос према здрављу;
- одговоран однос према околини;
- естетичка компетенција;
- предузимљивост;
- оријентација ка предузетништву.

https://ceo.edu.rs/wp-content/uploads/obrazovni_standardi/Opsti_standardi_postignuca/MEDJUPREDMETNE%20KOMPETENCIJE.pdf

VII ОСТАЛИ ПРОГРАМИ

1. Програм додатне, допунске и припремне наставе

1.1. Додатна настава

Предмет / разред	Сви предмети и разреди
Циљеви	Продубљивање знања из одређеног предмета за ученика који показује интересовање или постиже изузетне резултате у редовној настави, припрема за такмичења. Организовање додатне наставе предлажу стручна већа предмета, предметни наставници планирају и реализују рад.
Ресурси	Ученици Наставници Наставна средства, опрема и материјали Сарадници (уметници, стручњаци...) Концерти, мастер класови.....
Идентификација ученика	Изјашњавање ученика Предлог наставника Мишљење одељењског старешине, педагога, родитеља
Методе рада	Индивидуализован и индивидуални рад, иновативне методе
Садржаји рада	Програми такмичења Специфична интересовања ученика
Праћење ефеката	Праћење постигнућа ученика на такмичењима.
Евиденција	Ес дневник Евиденција наставника о праћењу напредовања ученика Извештаји са такмичења, мастер класова...

1.2. Допунска настава

Предмет / разред	Сви предмет и разреди
Циљеви	Обавеза наставника је да за ученике који у учењу имају тешкоће због којих не постижу задовољавајући успех реализује допунску наставу. Годишњи фонд часова допунске наставе планира се током септембра месеца, зависно од потребе. Организовање допунске наставе предлажу стручна већа предмета, након чега наставници израђују планове рада који постају саставни део Годишњег плана рада школе. Допунски рад реализују предметни професори. Допунска настава може да се организује из свих предмета.
Ресурси	Ученици, родитељи, наставници, материјано технички услови школе Ученик је обавезан да похађа допунску наставу ако се процени да је то потребно
Идентификација ученика	Родитељ, наставник, одељењски старешина, ученик, педагог, стручно веће
Методе рада	Индивидуализован и индивидуални рад, иновативне методе
Садржаји рада	Према плану наставе и учења за редовну наставу
Праћење ефеката	Праћење постигнућа ученика у настави
Евиденција	Ес дневник Евиденција наставника о праћењу напредовања ученика Извештаји о успеху ученика

1.3. Припремна настава

1.3.1. Припремна настава за полагање разредних испита

Предмет / разред	<p>ОМШ: Разредни испит полаже ученик који није оцењен из једног или више предмета, изборног програма или активности. Ученик може бити неоцењен из обавезног предмета, изборног програма и активности уколико није похађао наставу више од трећине укупног годишњег броја часова тог обавезног предмета, изборног програма и активности и уколико се оцењивањем утврди да није достигао образовне стандарде на основном нивоу.</p> <p>СМШ: Припремну наставу школа остварује за редовног ученика који се упућује на полагање разредног испита, и за ванредног ученика: - Ученик који из оправданих разлога није присуствовао настави више од једне трећине предвиђеног броја часова, а оцењивањем се утврди да није остварио прописане циљеве, исходе и стандарде постигнућа у току савладавања школског програма; Ученик се упућује на разредни испит и из предмета за који није организована настава. Разредни испит ученик полаже у јунском и августовском испитном року.</p>
Трајање	Припремна настава се организује пре почетка испитног рока, у трајању од најмање пет радних дана са по два часа дневно за сваки предмет.
Садржаји рада	План и програм одређеног предмета
Праћење ефеката	Резултати испита и успеха ученика

1.3.2. Припремна настава за полагање поправних испита

Врста / Предмет / разред	<p>ОМШ: Поправни испит полаже и ученик од другог до завршног разреда основног музичког и балетског образовања и васпитања који на крају другог полугодишта има до две недовољне закључне бројчане оцене. Ученик од другог до завршног разреда основног музичког и балетског образовања и васпитања полаже поправни испит у августовском испитном року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском испитном року.</p> <p>СМШ: Ученик полаже поправни испит у школи у којој стиче образовање и васпитање у августовском испитном року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року. За ученика који полаже поправни испит у августовском испитном року, организује се припремна настава.</p>
Трајање	<p>ОМШ: Припремна настава се организује непосредно пре почетка испитног рока, у трајању од најмање пет радних дана са по два часа дневно за сваки предмет.</p> <p>СМШ: Припремна настава остварује се у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит.</p>
Садржаји рада	План и програм предмета
Праћење ефеката	Резултати поправних испита и извештаји

1.3.3. Припремна настава за полагање годишњих испита

Предмет / разред	Из предмета предвиђених Планом nastave и учења у музичким школама за одређени разред у коме се полаже годишњи испит
Циљеви	Систематизација градива ради постизања што бољих резултата приликом полагања годишњих испита
Идентификација ученика	Сви ученици који полажу годишње испите
Садржаји, време рада, трајање	Програм годишњих испита 36. и 37. радна недеља Најмање 2 часа
Праћење ефеката	Резултати испита и извештаји
Евиденција	Дневници рада

1.3.4. Припремна настава за полагање матурских испита

Предмет / разред, циљ	Школа је дужна да организује припрему свих ученика за полагање матурских испита завршног разреда у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски испит према Плану nastave и учења у СМШ
Садржаји рада	У складу са прописаним захтевима испита планом и програмом nastave и учења
Праћење ефеката	Резултати матурских испита, извештаји, праћење ученика у наставку школовања

1.3.5. Припремна настава за полагање допунских и ванредних испита у СМШ

Врста / Предмет / разред	СМШ: Ученик коме је одобрен прелазак у другу школу, односно други образовни профил, полаже допунске испите из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом и програмом који је ученик започео да савлађује, у роковима утврђеним решењем, сагласно општем акту школе. Лице које се уписује у школу ради преквалификације полаже испите из стручних предмета које одреди комисија коју чине чланови наставничког већа школе именовани решењем директора. Лице које се уписује у школу ради доквалификације полаже допунске испите из предмета чији садржаји нису претежно исти, из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом и програмом и испите завршног разреда, о чему одлуку доноси комисија коју чине чланови наставничког већа школе именовани решењем директора.
Садржаји рада	Програм предмета и испита
Праћење ефеката	Резултати, извештаји

1.3.6. Припремна настава за упис у СМШ „Живорад Грбић“

Предмет / разред	Солфеђо, теорија музике, инструменти, завршни разреди
Циљеви	Припрема за успешно полагање пријемног испита и упис у средњу музичку школу

Ресурси	Ученици, предмени наставници, уметници...
Идентификација ученика	Изјашњавање родитеља и ученика, предлози предметних наставника
Методе рада	Индивидуални и групни рад
Садржаји рада	Предвиђени Планом наставе и учења у музичким школама, по одсецима. План и програм припремне наставе за упис у СМШ се објављује на сајту школе сваке године, за све заинтересоване кандидате.
Праћење ефеката	Резултати пријемних испита

1.4. Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа

У оквиру својих обавезних наставних предмета, изборних програма, одељењских заједница, слободних активности ученика, рада тимова, ученичких организација, школа развија способност за препознавање проблема, вештине планирања акција за решавање проблема, удруживање и тимски рад, подстиче самоиницијативу и предузетнички дух ученика.

Назив	Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа
Циљеви и задаци	<ul style="list-style-type: none"> - Развијање способности за препознавање проблема; - Развијање вештине планирања акција за решавање проблема; - Развијање вештине за тимски рад, конструктивну комуникацију, толеранцију, поделу дужности и одговорности; - Подстицање самоиницијативе ученика и предузетничког духа...
Ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењске старешине и одељењске заједнице; - Руководиоци и чланови секција; - Наставник грађанског васпитања; - Тим за каријерно вођење; - Ђачки парламент; - Вршњачки едукатори; - Привредне организације; - Локална самоуправа; - Институције науке, културе и уметности; - Унија средњошколаца; - Невладине организације.
Методе рада	<ul style="list-style-type: none"> - Активна настава и радионице на часовима редовне наставе, грађанског васпитања и слободних активности ученика; - Учешће ученика у органима одлучивања; - Волонтерски рад у привредним и друштвеним организацијама; - Радионице вршњачких едукатора; - Разговори, анкетирање, гласање...
Садржаји рада	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа поштовања права ученика; - Дебате о друштвеним проблемима (дискриминација и сл); - Анкетирање ученика о интересовањима и предлозима за формирање секција; - Израда плана акције, нацрта пројекта и реализација пројекта у оквиру наставе грађанског васпитања за II разред; - Израда плана рада и акције Ђачког парламента; - Подстицање на праћење сајтова на којима се објављују конкурси значајни за ученике; - Остваривање сарадње са НВО сектором и Унијом средњошколаца; - Тимски облик рада у оквиру обавезне и изборне наставе; - Организовање тимова вршњачких едукатора за промоцију здравих стилова живота и за професионалну оријентацију; - Израда пројекта и аплицирање код донатора; - Похваљивање ученика који покрећу иницијативе за школске акције; - Похваљивање ученика за волонтерски рад;

	<ul style="list-style-type: none"> - Подршка реализацији школских фестивала, сусрета... - Пружање помоћи у организовању хуманитарних акција; - Волонтирање ученика у Црвеном крсту, НВО; - Промовисање континуираног образовања младих и значаја неформалног образовања. - Информисање, каријерно вођење и саветовање младих о могућностима samozapošljavanja и развоју предузетништва; - Мастер класови и „Разговори са уметником“; - Афирмисање друштвено одговорног пословања.
Праћење ефеката	<ul style="list-style-type: none"> - Извешавање руководиоца активности; - Презентовање активности у школским медијима; - Годишњи извешаји и летопис школе...

1.5. Факултативна наставна

Назив	Основи система одбране Републике Србије
Циљеви и задаци	<p>Јачање и развој свести о значају професионалне војске као идобровољног служења војног рока у Републици Србији;</p> <p>Унапређење сазнања о организацији, задацима и начину функционисања система војске, службе за осматрање и обавештавање, знацима опасности и поступцима грађана на знак опасности у кући, на улици, у школи, облицима неоружаног отпора у привреди, просвети и култури, хемијско-биолошком оружју и запаљивим средствима, цивилној заштити, тактичко - техничким зборовима;</p> <p>Потенцијално укључивање младих у војну евиденцију и учешће у одбрани земље;</p> <p>Развој и подизање морала и јачање патриотизма код ученика;</p> <p>Самостално стицање знања о систему одбране и заштите.</p>
Ресурси	Сајт Министарства просвете, материјали за реализацију часова- Основи система одбране Републике Србије
Облици и садржаји рада	<p>Онлајн презентације и предавања;</p> <p>Наставни филмови;</p> <p>Самостална истраживања.</p>
Праћење ефеката	Извештаји о раду одељењске заједнице.

1.6. Програм културних активности школе

Назив	Програм културних активности
Циљеви	<p>Промоција културе и уметности;</p> <p>Јавно презентовање стечених вештина;</p> <p>Афирмација и мотивација ученика;</p> <p>Васпитање ученика;</p> <p>Учешће у у креирању и обогаћивању културне понуде локалне заједнице;</p> <p>Културни развој окружења;</p> <p>Промоција рада школе;</p> <p>Унапређење предузетништва школе;</p> <p>Ширење утицаја школе на васпитање ученика и културни развој окружења..</p>
Задаци	<p>Организовање концертне сезоне школе,</p> <p>Организовање међународних такмичења школе (Међународно такмичење гитариста ВАРТ, Међународни сусрети флаутиста „Тахир Куленовић“, ХОРФЕСТ, Међународно такмичење гудача „Златне степенице“);</p> <p>Организовање школских и ваншколских ученичких јавних наступа и концерата (солисти, ансамбли, оркестри и хорови);</p> <p>Организовање концерата наставника школе;</p> <p>Организовање школских такмичења,</p> <p>Активности везане за организовање учешћа ученика на домаћим и међународним музичким такмичењима (за солисте, камерне ансамбле, оркестре и хорове);</p> <p>Организовање разних врста прослава, меморијала, размена, гостовања и сличних</p>

	<p>манифестација; Организовање предавања, семинара, трибина, саветовања и сличних скупова, везаних за музичку педагошко - извођачку проблематику; Организовање разноврсних медијских промоција, Успостављање разних облика сарадње са домаћим и иностраним образовним и културним институцијама; Реализација стручних посета културно-уметничким установама у земљи и иностранству.</p>
Ресурси	<p>Људски ресурси: Ученици и наставници, Некадашњи ученици школе, Родитељи наших ученика и грађани Ваљева. Просторни ресурси: Концертна сала школе, Ваљевска гимназија, Модерна галерија, ИУС „Радован Мића Трнавац“ Центар за културу, Музеј, Градска библиотека, Музичке школе...</p>
Облици и садржаји рада	<p>Школа културну и јавну делатност остварује организовањем и одржавањем: Концертне сезоне, Реализацијом пројеката у циљу унапређења предузетништва и међупредметних компетенција у школи, Тематских концерата школе у току школске године, Концерата поводом прославе Дана школе, Матурских концерата, Концертима припремног разреда, Међународних и школских такмичења, Интерних и јавних часова класа и одсека, Учешћем у програмима других институција и установа града, Наступа ученика у просторима других институција и школа у граду, Концерата за најмлађе суграђане, Реализацијом својих програма на отвореном у циљу популаризације рада школе, Наступа ученика у другим музичким школама и културним институцијама у земљи и иностранству.</p>
Праћење ефеката	<p>Књига утисака, Евалуације свих активности, Летопис, Извештај...</p>

1.7. Програм ваннаставних / слободних активности

Назив	Слободне активности
Циљеви	<p>Јачање образовно-васпитне делатности школе; Подстицање индивидуалних склоности интересовања; Подстицање правилног коришћења слободног времена; Богаћење друштвеног живота; Развој другарства....</p>
Ресурси	<p>Ученици; Наставници; Школски амбијент; Концертни простори локалне заједнице и шире.</p>
Идентификација ученика	<p>Редовна настава и изборни програми; Анкетирање ученика...</p>
Облици и садржаји	<p>Рад секција и других ваннаставних активности;</p>

рада	Концерти у школи (присуство и учешће); Посете концертима или другим манифестацијама ван школске зграде; Мастер класови, предавања, Такмичења, смотре, Пројекти школе, Хуманитарне активности; Ученичко предузетништво...
Праћење ефеката	Резултати на такмичењима; Извештаји свих активности; Дискусије, разговори; Медијска промоција и коментари јавног мњења...

1.8. Програм професионалне оријентације (ОМШ) и каријерног вођења и саветовања (СМШ)

Назив	Програм професионалне оријентације
Циљеви и задаци	Оспособљавање ученика основне музичке школе за наставак школовања у средњој музичкој школи; Помоћ ученику да буде спреман да објективно процењује своје потребе, способности, интересовања и особине личности у односу на захтеве жељених занимања и могућности запошљавања и да на основу тога доноси реалне одлуке о избору одговарајућег занимања и ствара претпоставке за успешније планирање праваца свог професионалног развоја; Помоћ ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље школовање и запошљавање; Формирање зреле и одговорне личности способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело.
Ресурси	Предметни наставници; Одељењске старешине; Педагог; Стручна већа; Завод за тржиште рада; Ученици; Родитељи; Истакнути уметници..
Идентификација ученика	Праћење индивидуалних склоности ученика; Анкетирање; Разговори; Резултати ученичких постигнућа...
Облици и садржаји рада	Праћење напредовања ученика и мотивисаности за рад; Индивидуални и групни разговори са ученицима на тему наставка музичког школовања у СМШ; Индивидуални и групни разговори са родитељима на тему наставка школовања њихове деце у СМШ; Групни родитељски састанак / презентација рада свих одсека СМШ „Живорад Грбић“...
Праћење ефеката	Анкетирање ученика и родитеља о жељама за наставак школовања; Праћење и анализа наставка школовања ученика; Извештаји, летопис...

Назив	Програм каријерног вођења и саветовања
Циљеви и задаци	Помоћ ученику средње музичке школе да буде спреман да стиче знања и искуства о себи и свету рада, да објективно процењује своје потребе, способности, интересовања и особине личности у односу на захтеве жељених занимања и могућности

	запошљавања и да на основу тога доноси реалне одлуке о избору одговарајућег занимања и ствара претпоставке за успешније планирање праваца свог професионалног развоја; Помоћ ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље школовање и запошљавање; Формирање зреле и одговорне личности способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело.
Ресурси	Одељењске старешине; Педагог; Стручни активи; Завод за тржиште рада; Ученици; Родитељи; Истакнути стручњаци разних области; Сарадници са факултета...
Идентификација ученика	Праћење индивидуалних склоности ученика; Анкетирање; Разговори; Резултати ученичких постигнућа...
Облици и садржаји рада	Редовна настава и изборни програми; Саветодавни рад; Промоција занимања кроз представљање стручњака из разних области; Тестирање ученика у професионалној оријентацији; Информисање о могућностима наставка школовања и запослења; Предавања, трибине, презентације; Општи родитељски састанци...
Праћење ефеката	Анкетирање ученика и родитеља о жељама за наставак школовања; Праћење и анализа наставка школовања ученика; Извештаји, летопис...

1.9. Програм здравствене заштите

Ученици ОМШ су у својим основним школама обухваћени видовима здравствене заштите као што су: едукација, систематски прегледи, редовне вакцинације и др.

Назив	Програм здравствене заштите
Циљеви и задаци	Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здравим начинима живота, здраве исхране и развоја; Унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље; Остваривање активних односа у сарадњи школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика; Развијање свести о значају превенције и заштите здравља; Развијање свести о значају правилног држања тела, деформитетима кичме, превентивним активностима...
Ресурси	Помоћно особље (радници задужени за хигијену); Предметни наставници; Стручни сарадници; Ученици – вршњачки едукатори; Омладина Јазаса; Црвени крст; Патронажна служба Дома здравља; Завод за јавно здравље; Родитељи...
Облици и садржаји	Одржавање хигијене школе и школског дворишта;

рада	Едукација на ЧОС-у и ЧОЗ-у; Трибине; Предавања; Вршњачке едукације; Систематски прегледи...
Праћење ефеката	Извештаји ЧОС-а и ЧОЗ-а; Извештај школе; Летопис; Извештаји о обављеним систематским прегледима...

1.10. Програм заштите животне средине

Назив	Програм заштите животне средине
Циљеви и задаци	Јачање и развој свести о значају здраве животне средине, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса; Унапређење квалитета живота младих; Укључивање младих у еколошке акције у граду; Развој хигијенских и културних навика; Самостално стицање знања о природи; Развој потреба и вештина ученика за рад у групи...
Ресурси	Школа, Школско двориште, Локална заједница...
Облици и садржаји рада	Истраживања, Уређење школе и школског дворишта, Одлагање смећа на предвиђена места, Акције на нивоу града, Сарадња са еколошким и другим друштвима ...
Праћење ефеката	Непосредни увид у стање учионица, школског простора, дворишта, Извештаји о раду одељењских заједница и одељењских старешина, Летопис, Извештај, медијска промоција...

1.11. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, превенције других облика ризичног понашања

Програм заштите утврђује се на основу анализе стања безбедности, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања у установи, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе. Програмом заштите дефинишу се превентивне и интервентне активности, одговорна лица и динамика остваривања.

Програм заштите деце/ученика од насиља је сачињен је у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

Назив	Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, превенције других облика ризичног понашања и заштите од дискриминације
Општи циљ	Унапређивање квалитета живота ученика применом: мера превенције за стварање безбедне средине за живот и рад ученика, мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама.

Програм превенције	<p>Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања различитоси понашања у оквиру васпитно-образовних активности;</p> <p>Ангажовање свих интересних група рада школе у подизању нивоа свести и повећању осетљивости за препознавање насиља, злостављања и занемаривања;</p> <p>Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ученика од насиља;</p> <p>Упознавање свих субјеката школе са правном регулативом, Општим и Посебним протоколом;</p> <p>Усклађивање постојећих подзаконских аката школе;</p> <p>Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака;</p> <p>Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља;</p> <p>Перманентна примена процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља;</p> <p>Информисање свих особа укључених у живот и рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља;</p> <p>Унапређивање компетенција наставног и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања;</p> <p>Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Ученички парламент, Наставничко веће...).</p>
Програм интервенције	<p>Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља;</p> <p>Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља;</p> <p>Континуирано праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите;</p> <p>Сарадња са релевантним службама;</p> <p>Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета/ученика у заједницу вршњака и живот школе;</p> <p>Саветодавни рад са децом/ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља и њиховим родитељима;</p> <p>Оснаживање деце која су посматрачи насиља на конструктивно реаговање;</p> <p>Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања, запажања и провере.</p>
Критеријуми за интервенцију	<p>Да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље,</p> <p>Где се дешава - да ли се дешава у установи или ван ње,</p> <p>Ко су учесници/актери насиља, злостављања и занемаривања,</p> <p>Облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања.</p>
Одлука о начину реаговања	<p>Случај се решава у школи,</p> <p>Случај решава школи у сарадњи са другим релевантним установама,</p> <p>Случај се прослеђује надлежним службама.</p>
Кораци у интервенцији	<p>САЗНАЊЕ О НАСИЉУ</p> <p>ПРЕКИДАЊЕ, ЗАУСТАВЉАЊЕ НАСИЉА</p> <p>СМИРИВАЊЕ СИТУАЦИЈЕ</p> <p>КОНСУЛТАЦИЈЕ</p> <p>АКТИВНОСТИ НАКОН ОТКРИВАЊА НАСИЉА</p>
Праћење ефеката	<p>Врши Тим за заштиту ученика од насиља водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.</p>
Евиденција, документација и извештавање	<p>Запослени у школи /одељенски старешина, стручна служба, директор воде евиденцију о појавама насиља. Документацију о случајевима насиља достављају Тиму за заштиту ученика од насиља, који ту документацију чува и периодично анализира учесталост, појавне облике и последице насилних понашања, како би се пратило стање безбедности у школи.</p>

1.12. Програм школског спорта

Ученици ОМШ спортске активности ученици реализују у својим основним школама, а у музичкој школи се могу прикључити организованим активностима ученика СМШ. Спортот се ученици ОМШ могу бавити и током похађања разних музичких кампова у паузи између организованих проба и вежбања инструмента на доступним спортским теренима у окружењу као и у виду рекреативних шетњи.

Назив	Програм школског спорта
Циљеви и задаци	Циљ школског спорта је да се разноврсним моторичким активностима достигне: свестран развој личности ученика, развој моторичких способности, усавршавање и примена моторичких умења, подстицање и јачање свести о важности редовне физичке активности. Задаци: Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада, Формирање морално-вољних квалитета личности, Промовисање позитивних социјалних интеракција, Развијање креативности, Развијање позитивне слике о себи, Оспособљавање за самостално вежбање и усмеравање надарених ученика за бављење спортом.
Ресурси	2 одбојкашке лопте, 2 кошаркашке лопте, Сала за физичко <i>Прве основне школе</i> , Затворен базен <i>Техничке школе Ваљево</i> , Клизалиште испред платоа <i>Центра за културу</i> , Пешачка зона реке Градац, СРЦ „Петница”...
Облици и садржаји рада	Одлазак на затворени базен <i>Техничке школе Ваљево</i> , Турнир у одбојци на нивоу школе, Одлазак на клизање, испред платоа „Дома културе”, Турнир у кошарци на нивоу школе, Пешачка тура дуж реке „Градац”, Одлазак на базен у СРЦ „Петница”, „Светосавска трка”, „Крос РТС-а”...
Праћење ефеката	Кроз евиденцију присуства и залагања ученика на организованим активностима; Кроз анкетирање учесника о утиску и организацији датих активности.

1.13. Програм сарадње са локалном самоуправом

Музичка школа негује богату сарадњу са локалном заједницом ради што бољег позиционирања школе у својој средини и одржања имиџа квалитетне културно - образовне институције са традицијом, као и унапређења услова и квалитета рада школе.

Планирани су следећи видови сарадње кроз реализацију различитих активности:

- Сарадња са Градом
- Сарадња са Школском управом
- Сарадња са привредним субјектима у Граду
- Сарадња са културним институцијама у Граду
- Сарадња са образовним институцијама у Граду
- Сарадња са предшколским установама у Граду
- Сарадња са здравственим установама у Граду
- Сарадња са Полицијском управом
- Сарадња са Туристичком организацијом
- Сарадња са удружењима грађана

- Сарадња са самосталним уметницима

Реализацијом овог програма, МШ „Живорад Грбић“ настоји да активно унапређује услове и квалитет рада школе и континуирано проширује своје деловање на пољу образовања као и васпитања деце. Програмом сарадње са локалном самоуправом, МШ „Живорад Грбић“ планира интензивно учешће у креирању музичког живота и унапређивања опште културне климе у Ваљевоу.

1.14. Програм сарадње са породицом

Савремени процеси у образовању подразумевају и виши ниво учешћа родитеља у процесу доношења одлука које се тичу школе. Неке облике учешћа регулише Закон о основама система образовања и васпитања: учешће родитеља у раду Школског одбора, надлежност Савета родитеља, учешће родитеља у Стручном активу за развојно планирање и Тиму за самовредновање. Остали облици сарадње и учешћа родитеља у животу школе планирају се и осмишљавају према актуелним потребама ученика, родитеља и школе.

Назив	Програм сарадње са породицом
Циљ	Циљ је стварање простора и услова за флексибилније и непосредније укључивање родитеља у активности школе и јасно успостављање улога и одговорности свих актера у систему образовања. Школа негује партнерски однос са родитељима који је заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.
Облици сарадње	Лични контакти наставника, одељењских старешина, директора, помоћника, педагога и осталих радника школе; Учешће представника родитеља у раду школског одбора, савета родитеља, стручних актива и тимова; Учешће родитеља у културној и јавној делатности школе, заједничким активностима, раду ученичких организација; Општи и појединачни родитељски састанци; Разговори са мањим групама родитеља на одређену тему; Предавања, трибине; Индивидуална сарадња; Интерни и јавни часови; Промоција успешности ученика за Дан школе; Информисање родитеља (огласна табла, мејл, сајт школе, локални медији, „Дан отворених врата“...).
Садржаји рада	Информисање родитеља о животу и раду школе; Промоција најуспешнијих ученика; Образовање родитеља о развојним карактеристикама ученика и превенцији болести зависности у циљу успешнијег остваривања васпитне улоге породице; Сарадња у реализацији појединих делова програма рада школе: обавезних и осталих наставних и ваннаставних активности, каријерног вођења и саветовања, професионалног информисања, планова посета, студијских путовања, екскурзија; Обезбеђење услова за успешнији рад школе, уређење, опремање, одржавање објекта и наставних средстава; Сарадња у области здравља и безбедности ученика; Теме које ће се обрађивати на родитељским састанцима биће усклађене са израженим жељама на родитељским састанцима и актуелним ситуацијама...
Праћење ефеката	Прећење успешности реализације програма сарадње са породицом реализоваће се кроз: <ul style="list-style-type: none"> - заинтересованост и бројност учествовања у одређеним планираним активностима, - број активности у којима родитељи активно учествују, - број активности у којима су родитељи носиоци активности, - самовредновање квалитета рада школе.

1.15. Програм излета, екскурзија и студијских путовања

МШ „Живорад Грбић“ организује разне облике стручних путовања и гостовања:

- Концерти ученика и наставника школе у земљи и иностранству,
- Заједнички пројекти са образовним и културним институцијама у земљи и иностранству (сарадња са МШ „Фран Корун Кожељски“ из Велења)
- Посета различитим културним програмима и институцијама у Београду и Новом Саду,
- Стручна путовања ученика средње школе у иностранство са циљем обиласка дестинација изузетне историјске и културне вредности,
- Републичко такмичење ученика музичких и балетских школа Србије (Београд),
- Фестивал музичких школа Србије,
- Међународна такмичења (Македонија, Црна Гора, Словенија, Хрватска, Босна, Италија и др.),
- Такмичења у земљи на којима учествују наши ученици у пратњи својих родитеља и предметних професора.

Организација учешћа на такмичењима, подразумева и обавезу наставника да осмисли и реализује и друге аспекте боравка и учешћа на неком такмичењу (као на пример: упознавање ученика са културним и историјским знаменитостима града у коме се одржава такмичење).

1.16. Програм безбедности и здравља на раду

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

У оквиру програма безбедности и здравља на раду, школски одбор је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује МШ „Живорад Грбић“ Ваљево 12.11.2015. године.

Именована је овлашћена, сертификована фирма за вођење послова у вези са одржавањем безбедности и здравља на раду ФРЕНКИ-АЛАРМ ДОО ВАЉЕВО која врши редовне, периодичне обуке запослених као и контроле поштовања општих принципа Закона о безбедности и здрављу на раду у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају и друга лица која учествују у радном процесу, а нису у радном односу код послодавца, као и лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова код послодавца, ако је послодавац о њиховом присуству обавештен.

Школа је дужна да спроводи мере безбедности и здравља на раду у виду:

- Превентивног и периодичног прегледа и испитивања опреме за рад
- Испитивања услова радне околине
- Доношења акта о процени ризика
- Оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад
- Вођења евиденција везаних за повреде на раду
- Осигурања запослених од повреда на раду

Запослени у школи су дужни да:

- поштују прописе о безбедности и здрављу на раду
- обавесте Послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду
- наменски користе средства и опрему личне заштите
- подвргну се провери да ли су под утицајем алкохола или других опојних средстава по налогу лица за безбедност и здравље на раду

- истакну своје здравствене недостатке приликом ступања на рад - учествују у пружању прве помоћи приликом повреде на раду, и поштују забрану пушења у школи.

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које школа организује обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност и то:

- у школској згради и школском дворишту,
- на путу између куће и школе,
- ван школске зграде и школског дворишта,
- за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује школа.

Одељењски старешина и предметни наставници су у обавези да у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељењске заједнице, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи .

Школа сарађује са државним органима, органима града Ваљева и другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровеђења мера утврђених прописима у овој области.

1.17. Програм социјалне заштите

Школа води бригу о социјалном статусу ученика. Материјално угрожене породице ослобођене су било каквих давања у музичкој школи. На основу информација одељењских старешина на нивоу основне и средње школе, школа сваке године дефинише план социјалне подршке ученицима кроз:

- бесплатно коришћење школских инструмената,
- уплату котизације за такмичење,
- финансијску помоћ ученицима из социјално угрожених породица,
- организацију хуманитарних акција...

Школа прати све конкурсе за стипендирање музички надарених ученика, ученика из осетљивих група и даје подршку ученицима у процесу конкурисања.

1.18. Остваривање и прилагођавање програма музичког образовања и васпитања ученика изузетним способностима /члан 12

МШ „Живорад Грбић“ је институција са врло развијеном стратегијом по питању прилагођавања програма музичког образовања и васпитања изузетно надареним ученицима. Остваривање овог програма реализује се кроз следеће активности:

- идентификација изузетно надарених ученика у току првог циклуса школовања,
- укључивање професора музичких академија у образовни процес ученика кроз реализацију консултација и мастер клас програма у организацији школе,
- дефинисање индивидуалних образовних планова рада за ученике,
- организација такмичења у школи (*Варт, Сусрети флаутиста, Хорфест, Златне степенице*),
- организација солистичких и групних концерата надарених ученика у сарадњи са другим музичким школама и музичким академијама,
- организација концертне сезоне надарених ученика у сарадњи са локалном самоуправом,
- реализација пројеката међународне сарадње са циљем остваривања додатне подршке надареним ученицима,
- медијска промоција надарених ученика...

1.19. Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке

За ученика и одраслог коме је због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу, социјалне ускраћености, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и зависно од потреба, доноси и индивидуални образовни план, у складу са Законом.

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика и одраслих у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање у образовању и припрема за свет рада.

Ученик и одрасли треба да испуњава здравствене услове који одговарају захтевима занимања.

За остваривање додатне подршке у образовању и васпитању, директор, наставник, стручни сарадник, васпитач, педагошки и андрагошки асистент и родитељ, односно други законски заступник, може да добије посебну стручну помоћ у погледу спровођења инклузивног образовања и васпитања. Посебну стручну помоћ могу да пружају лица компетентна у области инклузивног образовања и васпитања и школе које су својим активностима постале примери добре праксе у спровођењу инклузивног образовања и васпитања.

Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању, школа остварује сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, организацијама, установама и удружењима.

1.20. Индивидуални образовни планови

Школа, кроз рад Тима за инклузивно образовање чији је први и основни задатак да информише запослене о снагама и слабостима инклузивног образовања, дефинише свој инклузивни развој, односно своју инклузивну културу, политику и праксу. Кроз сарадњу са стручним сарадником, одељењским старешинама и Тимом за подршку ученицима у школи се дефинише инклузивни развојни план.

МШ „Живорад Грбић“ је школа отворена за све ученике који на пријемном испиту покажу потребан ниво способности за музичко образовање, уз посебно усмеравање пажње на децу са сметњама у развоју и децу из маргинализованих група, али и децу за изузетним музичким способностима. Сва деца треба да буду део школске заједнице без обзира на њихове снаге и слабости у појединим областима. Права сваког детета морају да буду уважена и поштована.

Закон о основама система образовања и васпитања прописује да за ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, у складу са његовим способностима и могућностима. Циљ ИОП-а је оптимални развој детета и ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општих и посебних исхода образовања и васпитања, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика. ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика.

ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на:

- прилагођавању начина рада, као и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад (ИОП1);
- прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП2);
- обogaћивању и проширивању садржаја образовно-васпитног рада за дете и ученика са изузетним способностима (ИОП3).

Доношењу ИОП-а 2, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења интересорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Изузетно, за ученика који образовање стиче остваривањем ИОП-а 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интересорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику који чине, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент,

односно пратилац за личну помоћ ученику, на предлог родитеља. Родитељ даје сагласност на спровођење ИОП-а, у складу са законом.

У првој години уписа у установу, ИОП се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

1.21. Ученички парламент

Ученички парламент је нестраначка и невладина организација ученика МШ „Живорад Грбић“ чији је рад регулисан Законом о основама система васпитања и образовања.

Назив	Програм Ученичког парламента
Циљеви и задаци	<ul style="list-style-type: none"> - Омогућавање демократских начина удруживања ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу; - Промоција и унапређење права и интереса ученика и подстицање друштвеног активизма младих; - Подстицање уважавајућег односа према ученицима, с једне стране, и наставника и управе школе, с друге стране и да утицај на развој целокупног друштвеног живота локалне заједнице кроз сарадњу са институцијама и организацијама које се баве младима; - Промоција учешћа младих у јавном животу на локалном нивоу и на плану међународне сарадње; - Развијање културе дијалога, подстицање толеранције и развијање солидарности; - Развијање свести о равнотежи између права и одговорности; - Активно учешће у образовно-васпитним активностима школе; - Иницирање и реализација акција у области науке, културе, уметности и другим делатностима од интереса за ученике; - Развијање сарадње са наставничким већем, школским одбором, саветом родитеља и руководством школе; - Успостављање и развијање сарадње са ђачким парламентима и другим сличним организацијама младих у граду, земљи и иностранству; - Оспособљавање младих за вођење омладинских организација и пословно и финансијско управљање њиховим радом.
Ресурси	<p>Представници УП – 12 ученика, по 3 ученика сваког разреда СМШ; Наставник - координатор за рад, задужен од стране директора; Ангажовани ученици, укључени у планиране активности парламента; Унија средњошколаца и друге организације које подржавају активизам младих и волонтерски рад; Привредни субјекти; Локална самоуправа; Институције науке, културе и уметности.</p>
Методе рада	<p>Организовање рада парламента; Сарадња са парламентима других школа; Организовање трибина, предавања и гостовања афирмисаних личности из јавног и парламентарног живота; Сарадња са управом школе, наставничким већем, саветом родитеља; Учешће у раду стручних актива и тимова; Учествовање на састанцима школског одбора; Израда пројеката и конкурисање за средства код владиних и невладиних организација.</p>
Садржаји рада	<p>Питања ученичког стандарда; Унапређивање рада школских секција и других облика организовања ученика; Организовање разних облика научног, културног, уметничког живота школе; Сарадња са другим школама и организацијама сличног карактера; Организовање хуманитарних и других акција; Партиципација у решавању важних питањима у раду школе; Организовање других активности које доприносе модернизацији и демократизацији школе.</p>

Назив	Програм Ученичког парламента
Праћење ефеката	Евалуација активности на полугодишту и на крају године приликом подношења извештаја о раду ђачког парламента; Објављивање активности на сајту школе и у летопису.

1.22. Одељењска заједница

Ученици једног одељења школе образују **одељењску заједницу**. Одељењска заједница је средина у којој ученици остварују образовно-васпитни рад и васпитни рад са ученицима, своја права, обавезе и одговорности у складу са законом, статутом и општим актима школе.

У раду одељењске заједнице учествују сви ученици одељења.

Одељењска заједница:

- расправља о раду и дисциплини у оквиру одељењске заједнице
- сагледава резултате успеха и владања на крају класификационих периода
- анализира рад појединих комисија у одељењу
- брине се о културном и забавном животу ученика
- развија хигијенске навике код ученика
- разматра организовање посета, излета, наставе у природи и екскурзија
- бира представнике одељења у ученички парламент.

У раду одељењске заједнице учествују сви ученици одељења

Одељењска заједница има председника .

Организација и рад одељењске заједнице остварују се у складу са годишњим планом рада школе.

Седнице одељењске заједнице сазива одељењски старешина.

1.23. Програм рада школске библиотеке и нототеке

Школска библиотека, нототека и медијатека је место библиотечко-информационе, нототечке, медијатечке и васпитно-образовне активности школе. У школској библиотеци, нототеци и медијатеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона, нототечка и медијатечка грађа (књиге, серијске публикације, ноте и др.) и извори.

Назив	Програм рада школске библиотеке и нототеке
Циљеви и задаци	Унапређивање образовно-васпитног рада; Промовисање читања и самосталности ученика у учењу; Развој информационе писмености (медијске и информатичке) за ученике и наставнике; Обезбеђивање електронских извора и приступ ка њима; Развијање и неговање навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника; Развијање и промовисање правилне употребе свих облика информација; Стварање услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу; Сарадња са наставницима, ученицима и њиховим родитељима; Праћење и подстицање развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју; Пружање помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама; Стварање услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација, и развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика; Вођење аутоматизованог библиотечког пословања, заштита и чување библиотечке грађе.

Назив	Програм рада школске библиотеке и нототеке
Ресурси	Ученици; Наставници; Стручни сарадници; Родитељи; Библиотечко-новинарска секција; Градска библиотека; Школске библиотеке других институција; Материјално-технички ресурси школе.
Методе рада	Индивидуализован и индивидуални рад, иновативне методе.
Садржаји рада	Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике; Планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци; Израда програма рада Библиотечке секције; Планирање развоја школске библиотеке и набавка библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и образовно-васпитног рада; Навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да развијају навику долажења у школску и јавну библиотеку и да учествују у културним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама; Развијање истраживачког духа и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности, Припремање и организовање културних активности, Сарадња са другим библиотекама.
Праћење ефеката	Извештавање руководиоца активности; Презентовање активности у школским медијима, Годишњи извештаји и Летопис школе; Дискусије и разговори.

1.24. Програм васпитног рада са ученицима

Циљ	Васпитним радом са ученицима остварује се припрема за живот, оспособљавање за примену стеченог знања и учења и стваралачког коришћења слободног времена, развијање интелектуалних и физичких способности, стицање и развијање свести о потреби чувања здравља и заштите природе и човекове средине, развијање хуманости, истинољубивости, патриотизма и др. етичких својстава личности, васпитања за хумане и културне односе међу људима, без обзира на пол, на расу, веру, националност и лично уверење, неговање и развијање потреба за културом и очување културног наслеђа и стицање основних сазнања о лепом понашању у свим приликама.
Задаци	Садржаји/Активности
1. Прилагођавање ученика на школу и учешће у школским активностима:	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање ученика са школом, - Сусрети родитеља, наставника и ученика; - Договор са узајамним очекивањима, потребама и захтевима; - Изграђивање јединствених ставова породице и школе о васпитању ученика; - Активно учешће заједнице ученика и ученичког парламента и савета родитеља у изради и примени правила понашања у школи; - Адаптација ученика на живот у школи, - Укључивање ученика у школске активности, - Изграђивање свести о припадању школи и идентитету школе.
2. Подстицање личног развоја:	<ul style="list-style-type: none"> - Подстицање личног самопоуздања, упознавање и прихватање сопствених вредности; - Учење видова самопотврђивања уз уважавање личности других ученика, - Неговање осећања, учовавање веза између осећања, потреба, мисли и акција... - Упознавање својих и туђих потреба.

3. Подстицање социјалног сазнања и социјализације:	<ul style="list-style-type: none"> - Разумевање других ученика и усклађивање њихових поступака активности у социјалној групи, - Развијање толеранције према разликама мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу и потребама других, - Успостављање, неговање и развијање односа са другима. Пријатељство. Сараднички однос. Односи међу генерацијама. Односи у породици и школи. Чиниоци који доводе до повезивања и нарушавања односа, - Сарадња у школи. Припремање заједничких програма којима се побољшава квалитет живота у школи.
4. Развијање комуникативне способности, сарадње и конструктивног разрешавања сукоба:	<ul style="list-style-type: none"> - Развој сарадничке комуникације, - Активно, пажљиво слушање другог у комуникацији и тумачење критике, - Изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности на другу особу, - Конструктивно одговарање на критику, - Познавање невербалне комуникације и њених особености, - Динамика сукоба, стратегија и стилови понашања у сукобу и конструктивно решавање сукоба; - Неговање вештина и способности за решавање индивидуалних проблема, - Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање и развој, - Изграђивање и коришћење ефикасних начина за решавање проблема, - Стрес: извори, утицаји, стилови суочавања и механизми превазилажења; - Изграђивање контроле и социјалне подршке; - Суочавање са неуспехом; - Развијање и јачање личне контроле и истрајности; - Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни и слична непожељна понашања; - Ризична понашања: зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија) – превентивне активности.
6. Формирање аутономне моралности и изграђивање моралних и других вредности:	<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање сазнајних и практичних вредности моралних норми и вредности, неговање моралних односа и активности; - Критички односи према вредностима израженим у мас- медијама и непосредном окружењу; - Афирмација позитивних примера у неговању моралности.
Начин реализације	Кроз рад одељењских заједница, рад одељењског старешине, одељењског већа, наставничког већа, рад стручне службе, грађанског васпитања, психологије.
Остваривање програма васпитног рада	<ul style="list-style-type: none"> - Примена правилника о понашању ученика радника школе и родитеља у школи – кодекс Понашања, - Остваривање циљева и задатака васпитног рада кроз наставу и програме наставних предмета, - Остваривање циљева и задатака васпитног рада кроз пројекте и посебне програме, - Остваривање циљева и задатака васпитања у раду одељењске заједнице, - Остваривање циљева и задатака васпитног програма кроз програм рада одељењског старешине у сарадњи са предметним наставницима и стручним сарадницима.
Праћење	Наставничко веће.

1.25. Програм спречавања осипања ученика / напуштања школе

Осипање ученика из система музичког образовања школа покушава да смањи предузимајући следеће мере:

- Врши детаљну анализу осипања ученика;
- Реализује родитељске састанке ученика који уписују први разред основне музичке школе;
- Реализује родитељске састанке ученика који завршавају први циклус основног музичког образовања;

- Идентификује ученике у ризику од напуштања школе (континуирано),
- Реализује саветодавни рад са шефовима одсека и координаторима издвојених одељења о начинима поступања у случајевима када постоји назнака да ученик жели да напусти школу,
- Реализује саветодавни рад са предметним наставницима и одељењским старешинама који предају ученику који је у ризику од напуштања школе,
- Реализује саветодавни рад са родитељима ученика који су у ризику од напуштања,
- Наставу обогађује иновативним методама,
- Прилагођава програме рада,
- Подржава флексибилност и толеранцију предметних наставника...

Како би осипање ученика било сведено на најмању могућу меру неопходна је чврста сарадња ученика, родитеља, предметних наставника, одељењских старешина, педагога и директора школе.

VIII ПРОЈЕКТИ ШКОЛЕ

1. Школска такмичења

1.1. Такмичење гудача

Предмет	Виолина, виола, виолончело	Напомене
Циљ такмичења	<p>Промоција и мотивација свих ученика гудачког одсека, иницирање потребе за дружењем, сарадњом, комуникацијом и развојем тимског духа и критичког размишљања код учесника.</p> <p>Увид у методику и успешност рада професора са одсека, утврђивање заједничког критеријума и размена мишљења и педагошких метода између наставника гудачког одсека.</p>	
Учесници	Сви ученици гудачког одсека	
Време	Прва недеља маја	
Место одржавања	Велика сала МШ „Живорад Грбић“	
Жири	Сви наставници гудачког одсека	
Пропозиције	<p>1., 2. и 3. разред ОМШ: Две композиције по слободном избору</p> <p>4., 5. и 6. разред ОМШ: Први или други и трећи став концерта или један став сонате (сонатине) или два става барокне сонате и комад</p> <p>СМШ: Први или други и трећи став концерта или соната и комад</p>	
Опис тока такмичења	Ученици одсека су груписани у категорије на основу разреда које похађају. Жири слуша сваку категорију понаособ у утврђеном термину.	Због масовности одсека, школско такмичење гудача се одвија током три дана.
Оцењивање/бодовање/награде	<p>90 - 100 поена, 1. награда</p> <p>80 - 89 поена, 2. награда</p> <p>70 - 79 поена, 3. награда</p> <p>65 - 69 поена - похвала</p> <p>Специјална награда вршњака за најуспешнијег такмичара категорије.</p>	Сви награђени учесници добијају дипломе.
Публика	Породица и пријатељи учесника.	

1.2. Такмичење гитаре

Предмет	Гитара	Напомене
Циљ такмичења	<p>-Подизање нивоа свести и мотивације ученика за одговорнији и дисциплинованији однос према раду и вежбању инструмента;</p> <p>-Промоција свих ученика одсека гитаре;</p>	

	-Развој концертне извођачке праксе.	
Учесници	Сви ученици ОМШ и СМШ на одсеку	
Време	Од 11:00-16:00 Крај месеца арила	
Место одржавања	Велика сала	
Жири	Драган Николић Лука Јездић Милош Поповић	
Пропозиције	<p><i>Основна музичка школа</i> <u>Први разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 2 минута <u>Други разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 3 минута <u>Трећи разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 4 минута <u>Четврти разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 5 минута <u>Пети разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 6 минута <u>Шести разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера у трајању до 7 минута</p> <p><i>Средња музичка школа</i> <u>Први разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера и стилске епохе трајању до 10 минута <u>Други разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера и стилске епохе у трајању до 12 минута <u>Трећи разред:</u> Техничка Етида, две или више композиције различитог карактера и стилске епохе у трајању до 15 минута <u>Четврти разред:</u> Техничка Етида, две или више композиција различитог карактера и стилске епохе трајању до 20 минута.</p>	Програм се изводи напамет
Опис тока такмичења	<ul style="list-style-type: none"> -Ученици су распоређени по унапред утврђеном распореду у зависности од смене у основној школи; -Након наступа ученика по сменама жири сумира резултате и објављује на огласну таблу; - Сваком ученику жири указује на достигнут ниво стеченог знања како и на који начин унапредити; -Додела диплома свим такмичарима. 	
Оцењивање/бодовање/награде	90 – 100 поена – 1. награда 80 – 89 поена – 2. награда 70 – 79 поена – 3. награда 65 – 69 поена – похвала	Сви награђени учесници добијају диплому.
Публика	Ученици ОМШ и СМШ и родитељи	

1.3. Такмичење клавириста

Предмет	Клавир	Напомене
Циљ такмичења	Доприноси напретку ученика клавирског одсека и треба га даље развијати у циљу мотивације, унапређивања образовно-васпитног рада, неговања јавног наступа и уопште развоја личности ученика.	
Учесници	-Редовни и ванредни ученици ОМШ - из матичне школе и из издвојених одељења -Ученици СМШ - главни предмет клавир и ученици образовног профила Музички сарадник.	
Време	Одржава се крајем трећег класификационог периода.	
Место одржавања	Велика сала МШ „Живорад Грбић“	
Жири	Наставници клавирског одсека	
Пропозиције	Категорија/Клавир -први разред ОМШ – слободан програм -сви остали разреди ОМШ и СМШ – две композиције по слободном избору и из различитих стилских епоха Категорија/Клавирски дуо -сви разреди ОМШ и СМШ – две композиције по слободном избору и из различитих стилских епоха -такмичарски програм за све категорије се изводи напамет.	
Опис тока такмичења	- у зависности од броја учесника, такмичење се одржава у једном дану (евентуално два дана ако буде већи број учесника) - учесници су подељени по категоријама и по завршетку групе се објављују резултати на Огласној табли	
Оцењивање/бодовање/ награде	Начин бодовања: 90 – 100 поена – 1. награда 80 – 89 поена – 2. награда 70 – 79 поена – 3. награда 65 – 69 поена – похвала -ученик који је освојио испод 65 поена добија Захвалницу за учешће на Школском такмичењу; -биће проглашен Лауреат за ОМШ и за СМШ.	Ученицима се уручују дипломе са школског такмичења на крају школске године.
Публика	Такмичењу могу присуствовати родитељи, остали заинтересовани ученици и наставници.	

1.4. Такмичење хармоникаша

Предмет	Хармоника	Напомене
Циљ такмичења	- Афирмација образовно-васпитног рада наставника. - Афирмација постигнућа ученика. - Подизање квалитета образовно-васпитног рада из области предмета хармонике.	
Учесници	Редовни и ванредни ученици хармонике, из свих разреда основне и средње музичке школе.	
Време	Друга половина маја месеца.	

Место одржавања	Свечана сала матичне школе у Ваљево.	
Жири	Оцењивање такмичара врши стручни жири састављен од свих наставника хармонике који раде у школи.	
Пропозиције	Учесници такмичења се представљају са две композиције по слободном избору, а наступају у групама које чине ученици једног истог разреда. Такмичарски програм се изводи напамет.	
Опис тока такмичења	Сви учесници прате такмичење као публика у сали и слушају наступе осталих такмичара. Један од чланова жирија најављује наступе сваког учесника, по унапред утврђеном реду.	Сви награђени учесници добијају диплому.
Оцењивање/бодовање/награде	Стручни жири, у оквиру сваке групе, додељује такмичарима: I награду, II награду, III награду или Похвалу. У оквиру награде, жири доноси одлуку и о рангу сваког учесника. Најуспешнијег учесника жири проглашава за Лауреата школског такмичења.	
Публика	Такмичење је отвореног типа и могу га пратити сви ученици школе, њихови родитељи, наставници са осталих одсека, као и сви остали заинтересовани грађани или посетиоци.	

1.5. Такмичење дувача

Предмет	Флаута, кларинет, саксофон и труба	Напомене
Циљ такмичења	Промоција свих ученика дувачког одсека.	
Учесници	Сви ученици ОМШ и СМШ.	
Време	Одржава се у последњој недељи маја.	
Место одржавања	Велика сала школе.	
Жири	У раду жирија учествују сви наставници дувачког одсека.	
Пропозиције	Програм по слободном избору и не треба да се изводи напамет. Први циклус музичког образовања: трајање програма до 5 минута. Други циклус музичког образовања: трајање програма до 10 минута. Први и други разред СМШ: Трајање програма до 15 минута. Трећи и четврти разред СМШ: Трајање програма до 25 минута.	
Опис тока такмичења	Такмичарски програм се не мора изводити напамет, а такмичаре оцењује жири састављен од наставника дувачког одсека. Могу наступити редовни и ванредни ученици ОМШ – из матичне школе и издвојених одељења. Исто тако, могу наступити ученици СМШ. Проглашавају се Лауреати такмичења. Након завршеног такмичења одржава се састанак одсека на ком ће бити размењена искуства. Заједнички став дувачког одсека је да школско такмичење доприноси напретку ученика одсека и да га треба даље развијати у циљу јачања мотивације, унапређивања образовно-васпитног рада, неговања јавног наступа и уопште развоја личности ученика.	

Оцењивање/бодовање/ награде	Начин бодовања: 90 – 100 поена – 1. награда 80 – 89 поена – 2. награда 70 – 79 поена – 3. награда 65 – 69 поена – похвала	Сви награђени учесници добијају диплому.
Публика	Такмичењу могу присуствовати родитељи, заинтересовани ученици и публика.	

2. Пројекти / међународна такмичења у организацији школе

Назив пројекта	Област унапређења	Реализатори пројекта	Време припреме и реализације пројекта (у току школске године)
Ваљевско гитарско такмичење „ВАрт”	Настава и учење; Постигнућа ученика; Подршка ученицима; Етос; Руковођење, управљање људским и материјалним ресурсима.	- колектив и ученици МШ „Живорад Грбић” - професори музичких академија у земљи и иностранству (жири такмичења. мастеркласови) - професори музичких школа у земљи и иностранству (жири такмичења)	Организационе активности: септембар – децембар Термин реализације: децембар
Међународни сусрети флаутиста „Тахир Куленовић”	Настава и учење; Постигнућа ученика; Подршка ученицима; Етос; Руковођење, управљање људским и материјалним ресурсима.	- колектив и ученици МШ „Живорад Грбић” - УМБПС - професори музичких академија у земљи и иностранству (жири такмичења. мастеркласови) - професори музичких школа у земљи и иностранству (жири такмичења, реализатори мастеркласова)	Организационе активности: новембар - фебруар Термин реализације: фебруар
Ваљевски фестивал хорова „ХорФест”	Настава и учење; Постигнућа ученика; Подршка ученицима; Етос; Руковођење, управљање људским и материјалним ресурсима.	- колектив и ученици МШ „Живорад Грбић” - професионални диригенти и професори музичких академија у земљи и иностранству (жири такмичења, реализатори мастеркласова)	Организационе активности: октобар - април Термин реализације: април/мај
Међународно такмичење гудача „Златне степенце”	Настава и учење; Постигнућа ученика; Подршка ученицима; Етос; Руковођење, управљање људским и материјалним ресурсима.	- колектив и ученици МШ „Живорад Грбић”, - професори музичких академија у земљи и иностранству (жири такмичења. мастеркласови) - професори музичких школа у земљи и иностранству (жири такмичења, реализатори мастеркласова)	Организационе активности: новембар – мај Термин реализације: мај

О ПРОЈЕКТИМА

Генерални покровитељ пројеката МШ „Живорад Грбић” је Град Ваљево, а од стране Туристичке Организације Ваљево, све манифестације су сваке године уврштене и у туристичку понуду Града као најзначајнији представници културне понуде Града.

Међународни Сусрети флаутиста „Тахир Куленовић”

Пуних 25 година Музичка школа „Живорад Грбић” негује традицију постојања међународног музичког такмичења Међународни сусрети флаутиста „Тахир Куленовић”. Фестивал покренут 1999. године иницијативом једног од највећих музичких педагога наше земље, проф. Тахира Куленовића, у то време редовног професора флауте на ФМУ у Београду до сада је однеговао генерације успешних младих флаутиста и значајно унапредио музичко образовање и ниво уметничког извођаштва на флаути. Преко 4000 флаутиста, ученика основних и средњих музичких школа, студената основних и мастер студија на музичким академијама у земљи и иностранству, својим такмичарским извођењима оставило је свој музички потпис на концертном подијуму ваљевске музичке школе која је од почетка домаћин и организатор овог такмичења заједно са Удружењем музичких и балетских педагога Србије. Од 2015. године, ово такмичење је категоризовано као такмичење трећег ранга и стављено и у Календар смотри и такмичења за основну и средњу школу Министарства просвете, као једно од најважнијих међународних такмичења младих музичара у земљи.

Оно што Међународне сусрете флаутиста „Тахир Куленовић” чини драгоценим јесте чињеница да сваке године у Ваљево окупе и најуспешније музичаре окружења. Професори и студенти некадашњих република СФРЈ али и из Бугарске, Мађарске и Пољске, сваке године у фебруару креирају интернационални уметнички звук и тиме унапређују музичку сцену Србије али и процес децентрализације културе која је нажалост, још увек јако фокусирана искључиво на подручје Београда.

Са жељом да *Сусрети флаутиста* буду такмичење које за један од главних циљева има унапређење сарадње МШ „Живорад Грбић” са другим институцијама и на хоризонталном и на вертикалном нивоу жири такмичења је увек јако бројан (11 педагога) и састављен од најуспешнијих педагога музичких академија и музичких школа у земљи и региону Балкана. *Сусрети флаутиста* су такмичење које поред такмичарског дела садржи и мастеркласове еминентних педагога, стручне скупове, презентације музичких радионица и концерте солиста, камерних ансамбала и оркестара а све у циљу унапређења професионалног развоја учесника и педагога. У циљу промоције и адекватног вредновања најуспешнијих, на Сусретима се увек награђује најбољи педагог и најбољи клавијирски сарадника, а породица проф. Тахира Куленовића од 2010. године, новчаном наградом награђује апсолутног победника *Сусрета*.

Ваљевски фестивал хорова „ХорФест”

Идеја покренута 2016. Године иницијативом Николине Нинић и Вање Урошевић, професорки школе, да кроз фестивал посвећен хорском певању, МШ „Живорад Грбић” освежи и унапреди традицију хорског певања у нашем граду али и у региону, сваког пролећа у Ваљево окупља хорове из земље и иностранства. Током пет година трајања фестивала, *ХорФест* је дефинисан као програм високог квалитета и у организационом и у уметничком смислу. Од самог почетка ова манифестација је подржана од стране највећих диригентских имена и музичких педагога, попут др Драгане Јовановић, Катарине Станковић, Тамаре Адамов Петијевић, др Јелене Цветковић Црвенице, Весне Шоуц, Аљоше Новаковића. Кроз програм „ХорФест”- а представљено је преко 70 хорова различитог узраста и категорија, чиме је доказано да су култура и традиција вокалног израза значајно присутни како у Ваљево, тако и у градовима целе земље и региона.

„ХорФест” у циљу сталног унапређивања хорског интерпретативног израза и присутности овог вида музичког изражавања у тренутној слици уметничке музике у земљи негује жанрове и категорије које окупљају дечје, омладинске, мешовите, камерне, једнородне хорске саставе и вокалне групе, као и фолклорне групе које делују при свим државним или приватним институцијама. Посебно су занимљиве категорије вокалних група и слободних састава, где се због неограниченог броја извођача у пропозицијама може радити са мањим бројем певача или ученика, а у категорији слободних састава сва дела могу бити у оквиру истог жанра (нпр. популарна музика), само се инсистира на разлици у карактеру композиција. У оквиру програма *ХорФест-а*, на крају такмичарског дела програма, реализује се и дискусија жирија са руководиоцима ансамбала под

називом „Округли сто“, на којој хоровађе и руководиоци ансамбала имају прилику да чују запажања и мишљења о свом наступу, добијају савете, смернице и инспирацију за даљи рад и унапређивање.

„ХорФест“ као програм високог уметничког и професионалног квалитета подразумева и реализацију концерата хорова, хорске радионице и стручне скупове на тему актуелних питања вокалног извођаштва у реализацији признатих хорских диригената. „ХорФест“ је и пројекат који је у циљу атрактивности, разноликости и пријемчивости садржаја изнедрио сарадњу МШ „Живорад Грбић“ са *Ваљевском епархијом, Центром за културу* и „Ваљевском гимназијом“ која се огледа у извођењу дела програма у простору ових значајних институција.

Међународно такмичење гудача „Златне степенице“

Међународно такмичење гудача „Златне степенице“, као прво гудачко такмичење у организацији МШ „Живорад Грбић“ установљено је у мају 2016. у Ваљеву, под генералним покровитељством амбасаде Краљевине Холандије.

Идеја водила шефа гудачког одсека школе, мр Снежане Стевановић, била је да једним великим такмичењем које ће објединити гудаче свих узраста, укаже на културни потенцијал Ваљева, унапреди имиџ ваљевске музичке школе и популацији музичких педагога и ученика музичких школа и академија, приближи професионално стваралаштво професора Живорада Грбића, истакнутог музичког педагога и особе која је у Ваљеву поставила темеље модерног музичког школовања. Ова идеја је препозната као неопходан импулс развоју и презентацији музичке педагогије на територији некадашње СФРЈ, најпре од еминентног виолинског педагога и једне од најистакнутијих личности музичке културе на овим просторима, професора Дејана Михаиловића, као и од свих професора са гудачке катедре ФМУ и Академије уметности у Новом Саду и колега из многобројних музичких школа широм некадашње Југославије. Такмичарски део, у коме учествују ученици и студенти гудачких инструмената из Србије и земаља из окружења, а које оцењује стручни жири, бива обогаћен Master class програмима и концертима еминентних гудачких оркестара и солиста. У циљу промоције и адекватног вредновања најуспешнијих, на такмичењу се увек награђује најбољи педагог и најбољи клавијирски сарадник, а специјалном наградом „проф. Дејан Михаиловић“ и апсолутни победника Сусрета.

Такмичење се одржава сваког маја у простору МШ „Живорад Грбић“ и простору „Ваљевске гимназије“.

Ваљевско гитарско такмичење „ВАрт“

На иницијативу одсека гитаре, МШ „Живорад Грбић“ од 2009. године организује гитарско такмичење намењено ученицима основних и средњих школа из Србије и земаља у окружењу. Сваке године првог децембарског викенда у ваљевској музичкој школи се окупе заљубљеници у звук класичне гитаре и гитарске музике. Циљ одржавања такмичења је допринос развоју и популаризацији гитаре у нашој земљи. „ВАрт“ је захваљујући присуству бројних педагога на једном месту у исто време свакако један од програма константног професионалног развоја педагога. Кроз учешће на овом такмичењу млади гитаристи стичу драгоцену извођачку и концертантно искуство и оспособљавају се за самостално и професионално бављење музиком.

Поред такмичарског дела, који прати и вреднује еминентни жири, за учеснике се организују мастеркласови академских професора као и концерти еминентних уметника, гитариста.

IX ПРОГРАМИ ОРГАНА ШКОЛЕ

СТРУЧНИХ ОРГАНА, АКТИВА, ТИМОВА И ОСТАЛИХ ЗАПОСЛЕНИХ

1. Орган управљања – Школски одбор

Орган управљања у школи јесте школски одбор. Има девет чланова: по три представника из реда запослених у установи, родитеља, односно других законских заступника и три представника на предлог јединице локалне самоуправе. Именује их разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, а председника бирају чланови већином гласова од укупног броја чланова органа управљања. Чланове органа управљања из реда запослених предлаже наставничко веће на заједничкој седници, а из реда родитеља - савет родитеља, тајним изјашњавањем. Мандат органа управљања траје четири године.

Школски одбор :

- доноси статут, правила понашања и друге опште акте и даје сагласност на Правилник о организацији и систематизацији послова
- доноси школски програм, развојни план, годишњи план рада, усваја извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању
- утврђује предлог финансијског плана за припрему буџета Републике Србије
- доноси финансијски план школе, у складу са законом
- усваја извештај о пословању, годишњи обрачун и извештај о извођењу екскурзија
- расписује конкурс за избор директора школе
- даје мишљење и предлаже министру избор директора школе
- закључује са директором школе уговор из члана 124. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања
- одлучује о правима, обавезама и одговорностима директора школе
- образује комисију за вођење дисциплинског поступка против директора и доноси одлуку о одговорности директора за тежу повреду радне обавезе или повреду забране из члана 110 - 113 Закона о основама система образовања и васпитања
- доноси одлуку о проширењу делатности школе
- разматра поштовање општих принципа, остваривање циљева образовања и васпитања и стандарда и образовних постигнућа постигнућа и предузима мере за побољшање услова рада и остваривање образовно – васпитног рада
- доноси план стручног усавршавања запослених и усваја извештај о његовом остваривању
- одлучује по жалби на решење директора
- одлучује о давању у закуп школског простора
- доноси одлуку о статусној промени, промени назива и седишта школе, уз сагласност оснивача,
- односно Министарства просвете, науке и технолошког развоја
- именује чланове стручног актива за развојно планирање
- образује комисије из своје надлежности ако се за то укаже потреба
- обавља и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутом школе.

Школски одбор одговоран је за обављање послова из своје надлежности органу који га именује и оснивачу.

2. Орган руковођења - директор школе

Директора школе именује министар се на период од четири године. Директор је одговоран за законитост рада и за успешно обављање делатности школе. За свој рад одговара министру и школском одбору.

Законом и статутом школе је уређено да директор школе:

- планира и организује остваривање програма образовања и васпитања и свих активности школе

- одговоран је за обезбеђивање квалитета, самовредновање, стварање услова за спровођење спољашњег вредновања, остваривање стандарда постигнућа и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада,
- одговоран је за остваривање развојног плана школе,
- одлучује о коришћењу средстава утврђених финансијским планом и одговара за одобравање и наменско коришћење тих средстава, у складу са законом,
- сарађује са органима јединице локалне самоуправе, организацијама и удружењима,
- пружа подршку у стварању амбијента за остваривање предузетничког образовања и предузетничких активности ученика,
- организује и врши инструктивно-педагошки увид и прати квалитет образовно-васпитног рада и педагошке праксе и предузима мере за унапређивање и усавршавање рада наставника, васпитача и стручних сарадника,
- планира и прати стручно усавршавање запослених и спроводи поступак за стицање звања наставника, васпитача и стручних сарадника,
- одговоран је за регуларност спровођења свих испита у установи у складу са прописима,
- предузима мере у случајевима повреда забрана из чл. 110-113. Закона,
- предузима мере ради извршавања налога просветног инспектора и предлога просветног саветника, као и других инспекцијских органа,
- одговоран је за благовремен и тачан унос и одржавање ажурности базе података о установи у оквиру јединственог информационог система просвете,
- обавезан је да благовремено информише запослене, децу, ученике и родитеље, односно друге законске заступнике, стручне органе и органе управљања о свим питањима од интереса за рад школе у целини,
- сазива и руководи седницама наставничког, односно педагошког већа, без права одлучивања,
- образује стручна тела и тимове, усмерава и усклађује рад стручних органа у школи,
- сарађује са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика школе и саветом родитеља,
- подноси извештај школском одбору, најмање два пута годишње, о свом раду и раду школе,
- одлучује о правима, обавезама и одговорностима ученика и запослених, у складу са законом и овим Статутом,
- доноси општи акт о организацији и систематизацији послова, у складу са законом,
- обезбеђује услове за остваривање права деце и права, обавезе и одговорности ученика и запослених, у складу са законом,
- сарађује са ученицима и ученичким парламентом,
- одлучује по жалби на решење конкурсне комисије за избор кандидата за пријем у радни однос,
- одређује ментора приправницима,
- врши преузимање запослених у складу са Законом,
- закључује уговоре о извођењу наставе у складу са Законом,
- утврђује статус наставника, стручног сарадника у погледу рада са пуним или непуним радним временом,
- привремено удаљава запосленог са рада због учињене повреде забране из члана 110-113 закона и теже повреде радне обавезе у складу са Законом до окончања дисциплинског поступка,
- покреће и води дисциплински поступак, доноси одлуку и изриче меру у дисциплинском поступку против запосленог,
- покреће васпитно - дисциплински поступак за ученике,
- обавља и друге послове у складу са законом и статутом.

3. Помоћник директора

Решењем директора на послове помоћника директора распоређује се наставник и стручни сарадник, који има професионални углед и искуство у школи, за сваку школску, односно радну годину. Помоћник директора организује, руководи и одговоран је за педагошки рад установе, координира рад стручних актива и других стручних органа школе и обавља друге послове, усклађује са статутом школе.

4. Саветодавни органи – Савет родитеља

У савет родитеља школе бира се по један представник родитеља, односно другог законског заступника ученика сваког одељења/класе. Представници савета родитеља бирају се сваке школске године.

Савет родитеља обавља следеће послове:

- предлаже представнике родитеља, односно других законских заступника ученика у школски одбор
- предлаже свог представника у све обавезне тимове школе - учествује у предлагању садржаја ваннаставних активности и програма на нивоу установе
- учествује у поступку избора уџбеника, у складу са законом којим се уређују уџбеници
- разматра предлог школског програма, развојног плана, годишњег плана рада
- разматра извештаје о остваривању програма образовања и васпитања, развојног плана и годишњег плана школе, спољашњем вредновању, самовредновању, резултатима националног и међународног тестирања и спровођење мера за обезбеђивање и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада
- разматра намену коришћења средстава од донација и од проширене делатности школе
- предлаже школском одбору намену коришћења средстава прикупљених од родитеља, односно другог законског заступника -разматра и прати услове за рад школе, услове за учење, безбедност и заштиту ученика
- учествује у поступку прописивања мера заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа
- даје сагласност на програм и организовање екскурзије и разматра извештај о њеном остваривању остваривању
- предлаже представника и његовог заменика у локални савет родитеља
- разматра и друга питања утврђена Законом и статутом школе.

Савет родитеља своје предлоге, питања и ставове упућује органу управљања, директору, стручним органима установе и ученичком парламенту. Начин избора савета родитеља установе уређује се статутом установе, а рад пословником савета.

5. Стручни органи школе, стручна већа, активи, тимови

5.1. Наставничко веће

Чине га сви наставници и стручни сарадници запослени у школи. Седнице наставничког већа сазива и њима руководи директор школе, без права одлучивања. Редовне седнице утврђују се годишњим планом рада. Ванредне седнице наставничког већа заказују се по потреби најкасније 24 часа пре утврђеног термина за одржавање.

Надлежност:

- разматра предлог школског програма, развојног плана, годишњег плана рада школе, извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању
- прати остваривање програма образовања и васпитања
- стара се о остваривању циљева и задатака образовања и васпитања
- утврђује план рада наставничког већа за годишњи план рада школе
- разматра и усваја извештаје о успеху ученика на крају класификационих периода, полугодишта и школске године
- разматра и усваја извештај о појачаном васпитном раду са ученицима на крају класификационих периода
- предлаже представнике из реда запослених у школски одбор
- именује чланове стручног актива за развој школског програма
- даје мишљење о кандидатима за избор директора
- даје мишљење у поступку стицања звања наставника и стручних сарадника
- прати и утврђује резултате рада ученика
- анализира стање опремљености појединих наставних области опремом и наставним средствима и степен њихове употребе у процесу образовно-васпитног рада
- планира и организује различите облике ваннаставних активности ученика

- на предлог стручних већа врши избор наставних облика, метода рада и наставних средстава
- доноси одлуку о употреби уџбеника и друге уџбеничке литературе у школи
- разматра и одлучује о предлогу плана и програма екскурзија, односно студијских путовања и разматра извештаје о њиховој реализацији
- разматра учешће ученика на такмичењима и постигнуте резултате
- разматра распоред часова
- разматра распоред одељењских старешинстава
- разматра питања од интереса за образовање ванредних ученика
- утврђује испуњеност услова за завршетак школовања у року краћем од прописаног
- додељује похвале и награде ученицима
- доноси одлуку о избору ученика генерације
- доноси одлуке о изрицању васпитно дисциплинских мера уз своје надлежности
- разматра предлог директора о броју и саставу стручних већа за области предмета
- на предлог директора разматра план уписа ученика
- одлучује о ослобађању ученика од наставе физичког васпитања
- обавља и друге послове утврђене законом, статутом и другим општим актима школе.

За свој рад наставничко веће одговара директору школе.

5.2. Одељењско веће

Чине га наставници који изводе наставу у одређеном одељењу и одељењски старешина и када не изводи наставу у том одељењу. Одељењско веће сазива и њиме руководи одељењски старешина. Одељењско веће ради у седницама. Заједничке седнице одељењских већа сазива директор школе, на завршетку сваког класификационог периода, а по потреби заказује се и ванредна седница.

Надлежности:

- непосредно организује и остварује образовно васпитни рад у одељењу
- разматра резултате рада наставника
- остварује увид у резултате рада и владања ученика
- анализира резултате које ученици постигну на крају тромесечја, полугодишта и крају школске године
- предузима мере за усклађивање рада ученика у процесу образовања и васпитања у одељењу
- утврђује на предлог предметног наставника закључну оцену из предмета и оцену из владања на предлог одељењског старешине
- изриче васпитну меру – укор одељењског већа
- предлаже наставничком већу план усавршавања наставника, програм екскурзија, такмичења и сл.
- врши избор ученика за такмичења на предлог предметног наставника
- доноси одлуку о превођењу ученика у наредни разред у складу са законом
- обавља и друге послове у складу са законом и општим актима школе.

За свој рад одељењско веће одговара наставничком већу.

5.2.1. Одељењски старешина

Има организационо - руководећу и педагошку - инструктивну улогу у раду са ученицима одељења/класе којима је одељењски старешина, у сарадњи са њиховим родитељима, односно другим законским заступницима и води прописану евиденцију и педагошку документацију.

Одељењски старешина:

- обезбеђује непосредну сарадњу са наставницима и стручним сарадницима који остварују наставу у одељењу и усклађује њихов рад
- стара се о благовременом и редовном уношењу оцена у дневник рада
- доприноси стварању пријатне климе испуњене међусобним поштовањем унутар одељења и школе као целине
- руководи радом одељењског већа (припрема седнице, спроводи одлуке), координира организовање допунског и додатног рада, слободне активности ученика и друге облике ваннаставног ангажовања
- усклађује рад и захтеве свих наставника према ученицима (седнице одељењског већа, лични контакти)

- координира активности педагога и школе са ученицима и њиховим родитељима;
- прати оптерећеност ученика наставним и ваннаставним активностима
- припрема предлог екскурзија ученика, води екскурзије и стара се о безбедности и дисциплини ученика на екскурзијама и стручним путовањима
- посебно прати индивидуални развој сваког ученика у одељењу (здравствено стање, физички, социјални, емоционални и интелектуални развој, економске, социјалне и породичне прилике)
- пружа подршку и обезбеђује помоћ наставника и педагога школе;
- обавља саветодавни и појачан васпитни рад са ученицима појединачно, групно или са одељењском заједницом;
- помаже у раду одељењске заједнице и ученичког парламета
- изриче васпитно дисциплинске мере из своје надлежности
- изриче усмене похвале наставничког и одељењског већа
- пружа помоћ ученицима приликом одлучивања о укључењу у ваннаставне активности
- упознаје ученике са задацима и садржајима наставе правилима образовно – васпитног рада, критеријумима оцењивања
- штити ученике од повреда забрана (дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и вређања угледа части, личности достојанства),
- помаже у организовању активности ученика у области међусобне помоћи у учењу, понашању и организовању културног и забавног живота
- води рачуна о уредности похађања наставе, нарочито ученицима који нередовно долазе на наставу
- предузима мере за отклањање узрока неуспеха појединих ученика
- решава дисциплинске проблеме настале на часовима појединих предмета
- подстиче формирање хигијенских, културних и радних навика ученика
- реализује часове одељењског старешине
- припрема, организује и реализује родитељске састанке као облике групне сарадње са родитељима (најмање четири пута годишње)
- информисаје родитеље о захтевима које поставља школа пред ученика, о резултатима које ученици постижу у укупном образовно - васпитном раду
- заједнички ради са родитељима на побољшању резултата учења, рада и развоја ученика
- обавља и друге послове у складу са законом и општим актима школе.

5.3. Стручно веће за области предмета

Чине га наставници који изводе наставу из групе сродних предмета. Стручна већа раде у седницама. Радом стручних већа руководи један од наставника кога именује директор на почетку школске године, за свако веће.

У школи постоје стручна већа за области предмета и то:

- стручно веће за теоретске музичке предмете
- стручно веће за предмете одсека хармонике
- стручно веће за предмете клавијског одсека
- стручно веће за предмете гудачког одсека
- стручно веће за предмете дувачког одсека
- струно веће за предмете одсека певача
- стручно веће за предмете одсека гитаре
- стручно веће за предмете општеобразовне наставе

Стручна већа обављају следеће послове:

- утврђују распоред остваривања тематских целина и наставних јединица и врше усаглашавање наставних садржаја предмета, посебно између сродних предмета, између садржаја општеобразовних, стручних предмета и блок наставе,
- предлажу директору поделу предмета на наставнике,
- распоређују ученике по класама, разредима и групама,
- врше избор приручника и друге литературе и предлажу наставничком већу да одобри њихову употребу и предлаже набавку наставних средстава,
- утврђују облике, методе и средства коришћења адекватне школске опреме и наставних средстава,

- утврђују садржину и начин спровођења допунске, додатне и припремне наставе,
- организују огледна предавања, међусобне посете наставника ради размене и преношења искуства у примени облика и метода рада, употребе наставних средстава,
- усклађују индивидуалне планове рада наставника,
- предлажу примену нових метода и начина интерпретација наставних садржаја,
- прате остваривање програма и дају предлоге за њихово иновирање, измену или допуну,
- пружају помоћ наставницима – приправницима,
- утврђују тематске садржаје допунског, додатног, индивидуалног рада и слободних активности и анализирају резултате тог рада,
- дају мишљења директору о одређивању ментора за наставнике приправнике,
- размењују искуства о примени савремених метода и облика рада у наставним и ваннаставним облицима рада кроз отворене часове и активности са наставницима из других сродних школа,
- прате уџбеничку и другу приручну литературу и дају предлог наставничком већу школе за коришћење,
- обављају и друге послове у складу са законом и општим актима школе.

5.4. Стручни актив за развојно планирање

Чине га представници наставника, стручних сарадника, јединице локалне самоуправе, ученичког парламента и савета родитеља. Чланове стручног актива за развојно планирање именује школски одбор. Мандат чланова траје од дана именована до доношења новог развојног плана школе. Седнице стручног актива сазива и њиме руководи председник. Седнице се одржавају у складу са планом рада који се сачињава сваке школске године и саставни је део годишењег плана рада школе.

Стручни актив за развојно планирање:

- доприноси повезивању свих интересних група ради стварања услова за њихово даље учешће у развојном планирању,
- доприноси успостављању партнерских односа између школе и саветника за развој школе код договора о даљој сарадњи што подразумева утврђивање конкретних обавеза и одговорности обе стране,
- доприноси утврђивању стања у школи појединим областима њеног живота и рада, постиже консензус у области у које треба увести промене и одређује ста је то на чему треба радити,
- доприноси одлучивању о циљевима и приоритетима развоја школе,
- доприноси одређивању задатака и изради временског плана активности, критеријума успеха, начин и вредновање процеса и исхода
- припрема нацрт развојног плана школе.

5.5. Стручни актив за развој школског програма

Чине представници наставника (сваког одсека) и стручних сарадника. Чланове стручног актива за развој школског програма именује наставничко веће на период од 4 године. Седнице стручног актива сазива и њима руководи председник. Седнице се одржавају у складу са планом рада који се сачињава за сваку школску годину и саставни је део годишњег плана рада школе.

Стручни актив за развој школског програма обавља следеће послове:

- обезбеђује самосталност и флексибилност наставника у приступу наставном процесу и доношењу професионалних одлука у складу са законом
- учествује у изради школског програма
- процењује и вреднује постигнуте резултате у односу на дефинисане задатке и опште и посебне стандарде знања
- учествује у унапређењу школског програма руководећи се резултатима процеса евалуације и властите процене своје образовне праксе
- утврђује посебне програме, садржаје и активности којима школа пружа могућности да ученици додатно унапреде своја знања, задовоље интересе, интересовања и потребе
- прати потребе и могућности локалне заједнице као и конкретне услове рада школе и
- обавља и друге послове по налогу директора.

5.6. Педагошки колегијум

Чине председници стручних већа и стручних актива, координатори стручних тимова и представник стручних сарадника. Радом педагошког колегијума председава и руководи директор, односно помоћник директора.

Педагошки колегијум обавља следеће послове:

- израђује свој годишњи план и програм рада,
- стара се о осигурању и унапређивању квалитета образовно-васпитног рада школе,
- прати остваривање школског програма,
- стара се о остваривању циљева и стандарда постигнућа,
- вреднује резултате рада наставника и стручних сарадника
- прати и утврђује резултате рада ученика,
- предузима мере за јединствен и усклађен рад са ученицима у процесу образовања и васпитања,
- решава друга стручна питања образовно-васпитног рада,
- доноси индивидуални образовни план на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученицима
- планира распоред одсуства наставника и стручног сарадника ради стручног усавршавања,
- разматра питања и даје мишљење у вези са пословима директора кад:
 - планира и организује остваривање програма образовања и васпитања и свих активности школе
 - је одговоран за обезбеђивање квалитета, самовредновање, стварање услова за спровођење спољашњег вредновања, остваривање стандарда постигнућа и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада
 - је одговоран за остваривање развојног плана школе
- сарађује са органима јединице локалне самоуправе, организацијама и удружењима
- пружа подршку у стварању амбијента за остваривање предузетничког образовања и предузетничких активности ученика
- организује и врши инструктивно-педагошки увид и прати квалитет образовно-васпитног рада и педагошке праксе и предузима мере за унапређивање и усавршавање рада наставника, и стручних сарадника.

5.7. Тимови

Чине их представници запослених, родитеља, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

5.7.1. Тим за инклузивно образовање

Чине га наставник, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља.

Тим за инклузивно образовање, у оквиру и поред послова из опште надлежности стручних органа обавља посебно следеће послове:

- 1) учествује у изради школског програма;
- 2) израђује индивидуални образовни план за ученике којима је потребна додатна подршка у образовању и васпитању;
- 4) израђује пројекте који су у вези са школским програмом, а односе се на ученике којима је потребна додатна подршка у образовању и васпитању;
- 5) прати реализацију школског програма и индивидуалног образовног плана.

5.7.2. Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Чине га стручни сарадник, представник савета родитеља, школски полицајац, два представника наставника, представник помоћно техничког- особља.

Тим обавља следеће послове:

- израђује нацрт Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања који је део развојног плана и годишњег плана рада школе
- израђује оквирни акциони план мера и распореда обавеза учесника у безбедности и заштити ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- упознаје запослене са донетим планом
- подстиче и развија климу прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- идентификује безбедносне нивое ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење, евидентира критична места у школи анкетирањем ученика, наставника и родитеља, односно других законских заступника
- унапређује способности свих учесника у раду школе ради уочавања, препознавања и решавања проблема насиља
- дефинише процедуре и поступке у складу са акционим планом, реагује на насиље и информише све учеснике у раду школе о истом
- омогућује свим ученицима и запосленима који имају сазнање о насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
- спроводи психо-социјални програм превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
- сарађује са родитељима путем савета родитеља, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- сарађује са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи
- спроводи процедуру и поступке реаговања у ситуацијама насиља
- прати и евидентира врсте и учесталост насиља и процењује ефикасност спровођења заштите
- ради на отклањању последица насиља и интеграцију ученика у заједницу вршњака
- обавља саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше га или су посматрачи истог
- води евиденцију о свом раду и анализира евиденцију о појавама насиља осталих чланова интерне мреже (сви актери образовно-васпитног система)
- предузима мере које су у вези са заштитом, по пријави запослених, ученика, родитеља односно других законских заступника као и по сопственој иницијативи
- неодложно пријављује здравственој установи у хитним случајевима када је ученику потребна здравствена помоћ
- неодложно пријављује МУП-у када је ученику потребна физичка заштита или када постоји сумња да је учињено кривично дело
- редовно, у року од три дана, пријављује случај Центру за социјални рад
- сарађује са вршњачким тимом и осталим члановима мреже заштите.

5.7.3. Тим за самовредновање квалитета рада школе

Именује директор и учествује у раду тог органа. Тим за самовредновање квалитета рада школе, у оквиру и поред послова из опште надлежности стручних органа, обавља посебно следеће послове:

- организује и координира самовредновање квалитета рада школе (у даљем тексту: самовредновање)
- обезбеђује услове за спровођење самовредновања
- припрема Годишњи план самовредновања
- прикупља и обрађује податке везане за предмет самовредновања и врши анализу квалитета предмета самовредновања на основу обрађених података
- након извршеног самовредновања сачињава извештај о самовредновању
- сарађује с органима школе и другим субјектима у школи и ван школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

5.7.4. Тим за обезбеђивање квалитета и развој школе

Обавља следеће послове:

- учествује у изради аката који се односе на обезбеђивање квалитета и развој школе
- израђује пројекте који су у вези са обезбеђивањем квалитета и развој школе
- прати примену одредаба прописа, статута и других општих аката школе чија је примена важна за обезбеђивање квалитета и развој школе

- учествује у обезбеђивању услова за обезбеђивање квалитета и развој школе;
- сарађује с органима школе и другим субјектима у школи и ван школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

5.7.5. Тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва

Обавља следеће послове:

- учествује у изради аката који се односе на развој међупредметних компетенција и предузетништва
- израђује пројекте који су у вези са међупредметним компетенцијама и предузетнишвом
- прати примену одредаба прописа, статута и других општих аката школе чија је примена важна за развој међупредметних компетенција и предузетништва
- учествује у обезбеђивању услова за развој међупредметних компетенција и предузетништва
- сарађује с органима школе и другим субјектима у школи и ван школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

5.7.6. Тим за професионални развој

У оквиру и поред послова из опште надлежности стручних органа обавља посебно следеће послове:

- учествује у изради аката који се односе на професионални развој ученика
- израђује пројекте који су у вези с професионалним развојем ученика
- прати реализацију одредаба прописа, статута и других општих аката чија је примена важна за професионални развој ученика
- сарађује с органима школе и другим субјектима у школи и ван школе на испуњавању задатака из своје надлежности.

Стручно усавршавање представља систематизовани и програмирани процес којим се обезбеђује: стицање нових и што савременијих педагошких, психолошких методичких и дидактичких знања и усавршавање тих знања до нивоа њихове примене у раду са ученицима и родитељима ученика, стално праћење нових достигнућа у струци, продубљивање и развој стеченог знања из области педагогије, психологије и методике у функцији остваривања наставних садржаја, полазећи од узраста детета и ученика, њихових психолошких карактеристика, могућности и потреба, увођење нових знања у образовни и васпитни рад са ученицима.

Назив	Програм професионалног развоја запослених
Циљеви и задаци	Унапређивање квалитета рада школе, процеса наставе и учења, компетенција наставника, образовног нивоа ученика; Јачање компетенција наставника; Унапређивање образовно-васпитног рада; Остваривање циљева и стандарда постигнућа ученика.
Ресурси	Ученици; Наставници; Стручни сарадници; Родитељи; Професори музичких академија; Реализатори акредитованих програма стручног усавршавања од стране ЗУОВ-а; Културне институције Србије; Музичке школе у Србији и региону...
Садржаји рада	Анализа потреба стручних већа за стручним усавршавањем и израда Годишњег плана стручног усавршавања; Извођење угледних часова, односно активности са дискусијом и анализом; Излагање на састанцима стручних органа и тела који се односе на савладан програм стручног усавршавања или други облик стручног усавршавања ван установе, приказ књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка, различите врсте истраживања; Студијска путовања и стручне посете и др. са обавезном дискусијом и анализом; Истраживање пројекта образовно-васпитног карактера у установи, Остваривање: програма од националног значаја у установи; програма огледа, модел центар;

Назив	Програм професионалног развоја запослених
	Облика стручног усавршавања који је припремљен и остварен у установи у складу са потребама запослених; Вођење евиденције о стручном усавршавању; Евалуација стручног усавршавања у школи.
Праћење ефеката	Извештавање руководиоца активности; Годишњи извештаји и Летопис школе; Дискусије и разговори.

6. Остали запослени

6.1. Секретар

Правне послове у школи обавља секретар. Он обавља следеће послове:

- стара се о законитом раду школе, указује директору и школском одбору на неправилности у раду школе
- обавља управне послове у школи
- израђује опште и појединачне правне акте школе
- обавља правне и друге послове за потребе школе
- израђује уговоре које закључује школа
- правне послове у вези са статусним променама у школи
- правне послове у вези са уписом ученика
- правне послове у вези са јавним набавкама усарадњи са финансијском службом школе
- пружа стручну помоћ у вези са избором органа управљања у школи
- пружа стручну подршку и координира рад комисије за избор директора школе
- прати прописе и о томе информисае запослене
- друге правне послове по налогу директора.

Школа је дужна да обезбеди секретару приступ јединственој информационој бази правних прописа.

6.2. Наставници

Остварују наставу и друге облике образовно васпитног рада у школи. Задатак им је да својим компетенцијама осигурају постизање циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, уважавајући принципе образовања, предзнања, потребе, интересовања и посебне могућности ученика. Наставници остварују задатке на основу утврђених стандарда компетенција.

6.3. Стручни сарадници (педагог и нототекар)

Обављају стручне послове у школи. Задаци стручног сарадника су да, у оквиру своје надлежности, ради на:

- унапређивању образовно-васпитног рада у школи
- праћењу, подстицању и пружању подршке укупном развоју детета и ученика у домену физичких, интелектуалних, емоционалних и социјалних капацитета и предлагању мера у интересу развоја и добробити детета
- пружању стручне подршке васпитачу, наставнику и директору за:
 - стварање подстицајне средине за учење уз примену савремених научно заснованих сазнања
 - јачање компетенција и професионални развој наставника, васпитача и стручних сарадника
 - развијање компетенција за остваривање циљева и општих исхода образовања и васпитања
- развоју инклузивности установе
- стручним пословима у заштити од насиља и стварању безбедне средине за развој деце и ученика, заштити од дискриминације и социјалне искључености деце, односно ученика
- праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагању мера за повећање квалитета образовно-васпитног рада

- остваривању сарадње са децом и ученицима, родитељима, односно другим законским заступницима и другим запосленима у установи
- остваривању сарадње са надлежним установама, стручним удружењима и другим органима и организацијама
- координацији сарадње и обезбеђивању примене одлука савета родитеља установе и општинских савета родитеља
- спровођењу стратешких одлука Министарства у установи, ускладуса својим описом посла.

Стручни сарадници остварује задатке на основу стандарда компетенција за стручне сараднике. Програм свих облика рада стручних сарадника, доноси министар.

6.4. Финансијско рачуноводствена служба

Послови:

- платног промета и руковање финансијским средствима школе
- израда финансијског плана, периодичног обрачуна и завршног рачуна
- вођење документације материјално-финансијског пословања школе
- израда статистичких и других извештаја, упитника и образаца за потребе Министарства и других државних органа
- примењивање прописа и правила о материјално финансијском пословању
- обављање послова јавних набавки из делокруга финансијског пословања
- чување књиговодствене документације и пословних књига
- организација и надгледање пописа имовине и обавеза
- осигурање имовине и инвентара
- сарадња са одељењем друштвених делатности општине, пословним банкама и другим организацијама
- обрачун и исплата плата
- обрачун пореза и доприноса
- обрачун и исплата по уговору о делу, уговору о допунском раду, уговору о ауторском делу и уговору о привременим и повременим пословима
- обрачун и исплату других примања по основу рада, путних трошкова, дневница и др...
- евиденција о административним забранама, израда и издавање потврда о зарадама
- издавање путних налога
- оверавање обрасце за кредите и вршење њиховог обрачун на терет корисника кредита
- попуњавање и достављање надлежном органу образаца приликом вршења разних исплата
- руковођење благајном школе, подизање готовине и вршење готовинских исплата.

6.5. Помоћно техничко особље

Послови:

- одржавања и свих поправки у школској згради, дворишту и прилазу школе, свих инсталација у школи (осим инсталација централној грејања), столарије, браварије, намештаја и инвентара и одговара за њихово исправно функционисање
- свакодневно обилази просторије школе и школско двориште, врши увид у настале кварове и оштећења и о томе обавештава директора школе
- обавештава директора школе о проблемима и потребама у вези одржавања и поправки, предлаже начин одржавања и поправки
- прерађује, дорађује и поправља постојеће инвентарске предмете, инсталације и уређаје, одржава столарију школе
- чисти снег и лед око школске зграде и прилазима школи
- коси траву у школском дворишту, одржава живу ограду
- са помоћним радницима учествује у свим пословима одржавања хигијене објеката приликом генералног и свих ванредних спремања школских просторија

- стара се о набавци потрошног материјала за рад, алата и средстава потребних за свој рад, набавља их, уноси и смешта
- одговоран је за безбедност ученика и запослених у вези са својим радом у школској згради и дворишту, дужан је да их упозори на евентуалну опасност
- води одговарајућу евиденцију о свом раду, повереним средствима као и о утрошку материјала за све поправке, одржавање, поправку инвентарских предмета
- сарађује при изради планова и предрачуна за послове одржавања и поправки
- обавља курирске послове (преузимање и допрема пакета) везане за рад школе по налогу директора школе
- обавља и друге послове по налогу директора школе.
- одржавање хигијене свих просторија школе (чишћење учионица и ходника два пута дневно, потирање учионица и ходника по завршетку наставе у другој смени, а чишћење, потирање или усисавање канцеларија по завршетку рада службеника, пражњење корпи за смеће, чишћење тоалета најмање два пута у смени, а обавезно након великог одмора)
- одржавање чистоће прозора, врата и инвентара
- одржавање чистоће инструмената (клавира)
- проветравање
- чишћење дворишта и простора око школе
- у зимском периоду чишћење снега на прилазима школи
- обавештавање директора о насталим и уоченим штетама у школи
- одржавање цвећа и зеленила у школи и школском дворишту
- припремање и послуживање топлих напитака (кафа, чај), послуживање хране и пића приликом одржавања концерата, свечаности, такмичења ученика и сл.
- по завршетку наставе прегледање просторија, искључивање електричних апарата, проверавање и затварање славина, затварање прозора и закључавање свих врата
- дежурство у просторијама школе приликом одржавања концерата, такмичења и друге јавне делатности школе.

X ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење и евалуирање Школског програма врши се сваке године кроз извештаје садржане у Извештају о раду школе, а једном у четири године кроз самовредновање рада школе за 1. област квалитета: Планирање, програмирање и извештавање.

Спољашње праћење и евалуирање Школског програма врши комисија за екстерно вредновање рада школе.